

ВОЛОДИМИР КОВАЛЬЧУК

**Діяльність ОУН(б) і Запілля УПА
на Волині й південному Поліссі
(1941 – 1944 рр.)**

ЛІТОПИС УПА
БІБЛІОТЕКА - ТОМ 7

**LITOPYS UPA
LIBRARY — VOL. 7**

VOLODYMYR KOVALCHUK

**The activities of OUN(B) and the UPA
rear line in Volyn and Southern Polissia
(1941 – 1944)**

**ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ
БІБЛІОТЕКА – ТОМ 7**

ВОЛОДИМИР КОВАЛЬЧУК

**Діяльність ОУН(б) і Запілля УПА
на Волині й південному Поліссі
(1941 – 1944 рр.)**

УДК 94(477)“1941/1944”=161.2 (05) “502” (1-074) 050 930(23)

ББК 6/8 63.5(2)6–4'8(2) (4 Укр)

У монографії на підставі широкого кола джерел висвітлюється малознана сторінка історії національно-визвольної боротьби за становлення незалежної Української держави – діяльність мережі ОУН(б) і Запілля УПА на Північно-західних українських землях (Волинь і південне Полісся) у 1941–1944 рр. Увага зосереджена на зусиллях ОУН(б) та УПА, спрямованих на організацію влади, господарського життя та гуманітарної сфери на територіях, контрольованих українськими повстанцями. Досліджено діяльність суспільно-політичних, організаційно-мобілізаційних, господарських референтур, Служби безпеки, референтур зв'язку, Українського Червоного Хреста та жіноцтва.

On the basis of extensive source material the book presents little known page of the liberation struggle for an independent Ukraine – the activities of OUN(B) and the UPA rear line of North-Western Ukraine (Volyn and Southern Polissia) in 1941–1944. The focus of the monograph is on the efforts of the OUN(B) and the UPA directed at the organization of political power, economic life and the humanitarian sphere on territories controlled by the Ukrainian insurgents. The emphasis is on the activities of organizational sections dealing with socio-political, organization-mobilization, economic, security, and liaison sectors as well as the Ukrainian Red Cross and women matters.

Робота виконана в Інституті української археографії і джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України

Володимир КОВАЛЬЧУК

Відповідальний редактор

Петро Й. ПОТІЧНИЙ

ISBN: 966-96340-7-5 (Ukraine)
ISBN: 0-920092-88-8 (Canada)

© Літопис УПА, 2006
© Litopys UPA, 2006

Фундаторами видання цього тому є

сл. п. **Володимир Макар (“Вадим”)**
(1911 - 1993)

та його дружина

сл. п. **Параня-Тереса Макар,**
з дому **Бавтро**
(1912 - 1997)

в пам'ять брата

Василя Макара
(“Безрідний”, “Сіроманець”)
(1908 - 1944)

Крайового референта СБ ОУН ПЗУЗ в 1942-44 рр.,
який загинув в бою з військами НКВД в квітні 1944 р.
в Броневському лісі, Березненський р-н,
Рівненська обл.

Вступ

Непересічною віхою в історії українського національно-визвольного руху ХХ ст. стала самовіддана й надзвичайно жертвна діяльність Організації українських націоналістів та Української повстанської армії. Роль обох формацій у виборюванні новітньої української державності по-справжньому виняткова й заслуговує на всебічне дослідження. Надзвичайно активно діяла ОУН(б) та УПА на Волині та південному Поліссі, які в структурі повстанської території були окремою одиницею під назвою Північно-західні українські землі (далі – ПЗУЗ). Починаючи з жовтня 1943 року тут функціонувало Запілля УПА – як видозмінена, доповнена й розширена організаційна мережа ОУН(б).

Як добре відомо, на третій конференції ОУН(б), що відбулася 17–23 лютого 1943 року, було вирішено перейти від конспіративних політичних до збройних методів боротьби з німецькою та радянською (у разі її поновлення) владами. Таке рішення стало каталізатором еволюції мережі ОУН(б) взагалі й на ПЗУЗ зокрема. Ця мережа почала стрімко розширюватися і перетворилася в Запілля УПА, яке охоплювало території, фактично контрольовані УПА. Члени Запілля УПА мали вести агітаційно-пропагандистську роботу, координувати й здійснювати заходи, спрямовані на забезпечення УПА людськими й матеріально-технічними ресурсами.

Однак до сьогодні в історіографії домінує тенденція зосереджувати увагу переважно на військово-політичних аспектах діяльності ОУН(б) та УПА. А функціонування мережі ОУН(б) та Запілля УПА, у тому числі на ПЗУЗ, так і не стало предметом спеціального дослідження. Проте без проведення останнього історіографічний образ УПА залишатиметься збідненим і суттєво викривленим. Крім того, важливість докладних студій над історією мережі ОУН(б) та Запілля УПА зумовлюється ще й тим, що діяльність українських повстанців зазнала величезної фальсифікації на догоду певним політичним чинникам. Спотворений до невпізнання образ УПА до сьогодні вкорінений у свідомості значної кількості громадян України.

Феномен діяльності мережі ОУН(б) та Запілля УПА на Волині й південному Поліссі в історіографії висвітлювався лише епізодично. Окремі розрізнені й локальні фрагменти

діяльності мережі ОУН(б) та Запілля УПА на ПЗУЗ розглядали в синтетичних працях з історії ОУН і УПА А. Кентій¹, А. Русначенко², Д. Веденєєв³, П.Содоль⁴, М. Лебець⁵, П. Мірчук⁶ та С. Ткаченко⁷. Трохи повніше досліджувана тематика представлена у працях про окремі напрямки діяльності ОУН(б) та УПА. Так, О. Дмитерко спробував з'ясувати методи організаційної пропаганди⁸. Проблему повстанських листівок порушив Ю. Романишин⁹. Л. Шанковський ("О. Мартович") вивчав підпільні періодичні видання ОУН(б) та УПА¹⁰. Реакцію ОУН(б) і УПА на мобілізацію населення до Червоної Армії

---

¹ Кентій А. Нариси історії організації українських націоналістів в 1941 – 1942 роках. – Київ: Інститут історії НАН України, 1999. – 201 с.; Кентій А. Українська повстанська армія в 1942 – 1943 роках. – Київ: Інститут історії НАН України, 1999. – 287 с.; Кентій А. Українська повстанська армія в 1944 – 1945 роках. – Київ: Інститут історії НАН України, 1999. – 219 с.

² Русначенко А. Народ збурений. Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940 – 50-х рр. – Київ: Пульсари, 2002. – 520 с.

³ Веденєєв Д. До питання про тактику дій підпілля ОУН (II половина 1940-х – початок 1950-х років) // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвідомчий збірник наукових праць. Вип. 6. – Київ: Інститут історії НАН України, 2002. – С. 449–457.

⁴ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник. Ч. I. – Нью-Йорк: Пролог, 1994. – 199 с.; Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник. Ч. II. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – 295 с.

⁵ Лебець М. УПА. Українська Повстанча Армія. Її генеза, ріст і дії у визвольній боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу. Ч. 1: Німецька окупація України. – Дрогобич: Відродження, 1993. – 208 с.

⁶ Мірчук П. Українська повстанська армія. 1942 – 1952. – Мюнхен: Сісего, 1953. – 319 с.

⁷ Ткаченко С. Повстанческая армия: тактика борьбы. – Минск: Харвест, 2000. – 512 с.

⁸ Дмитерко О. Організація усної пропаганди ОУН і УПА (1944 – 1950-і рр.) // Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей Волинського Державного Університету. – 2002. – Вип. 7. – С. 27–32.

⁹ Романишин Ю. Пропагандивна діяльність ОУН–УПА 40 – 50-х рр. ХХ ст. як факт історії боротьби за незалежність України // Збірник праць науково-дослідницького центру періодики. – Львів, 2001. – Вип. 9. – С. 222–229.

¹⁰ Шанковський Л. У.П.А. та її підпільна література. – Філадельфія: Америка, 1952. – 12 с.; Martovych O. Ukrainian liberation movement in modern times / Introd. by J. Steward. – Edinburg: Scottish league for European freedom, s.a. – 177 p.

досліджував Ю. Киричук¹¹. О. Клименко¹² побіжно зупинився на особливостях формування структури господарської референтури Рівненського обласного проводу ОУН(б) у серпні 1943 р. Юнацьку мережу при ОУН(б) досліджував О. Іщук¹³, а діяльність Українського Червоного Хреста – Л. Онишко¹⁴, А. Кравець¹⁵, З. Служинська і Ю. Шашков¹⁶.

Фактично єдиним напрямком діяльності мережі ОУН(б) і Запілля УПА на Волині та південному Поліссі, який став об'єктом значних студій, постало функціонування СБ ОУН(б). Д. Веденеєв та В. Єгоров сформуvalи представницьку джерельну базу на документах з фондів Державного архіву Служби безпеки України у м. Києві та мемуарах¹⁷, що дозволило їм рельєфно реконструювати як структуру СБ в цілому, так і окремі напрямки її діяльності на ПЗУЗ.

Окремі аспекти функціонування мережі ОУН(б) і Запілля УПА на ПЗУЗ висвітлені у працях І. Марчука, М. Ручького, В. Денисюка – здебільшого фрагментарних. І. Марчук визначив структуру однієї з чотирьох округ на ПЗУЗ “Турів” у другій половині 1943–1944 рр., уклав перелік псевдонімів деяких

---

¹¹ Киричук Ю. Мобілізація населення західних областей України до ЧА під час німецько-радянської війни та ОУН–УПА // Військово-науковий вісник. – 2001. – Вип. 3. – С. 47–59; Киричук Ю. Ставлення ОУН–УПА до мобілізації населення західних областей України в ЧА (січень 1944 р. – травень 1945 р.) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – 2000. – Вип. 35/36. – С. 344–353.

¹² Клименко О. Грошові документи ОУН (бофони) 1939 – 1942 років. – Тернопіль: Академія народного господарства, науково-дослідницький центр історії грошей, 1999. – 306 с.

¹³ Іщук О. Ідеологічно-виховна діяльність ОУН(б) серед молоді (1944 – 1954 рр.) // З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – 2003. – № 1. – С. 224–244.

¹⁴ Онишко Л. Організація та діяльність підпільного Українського Червоного Хреста на західноукраїнських землях у 1943–1945 роках // Визвольний шлях. – 2004. – № 3. – С. 54–64.

¹⁵ Кравець А. Медична служба Української Повстанської Армії у Визвольних Змаганнях 40–50-х років // Матеріали наукової конференції “Організація Українських Націоналістів і Українська Повстанська Армія (історія, уроки, сучасність)”. – Стрий, 1993. – С. 69.

¹⁶ Служинська З., Шашков Ю. Катерина Зарицька – організатор мережі вишкoлів підпільного Українського Червоного Хреста (УЧХ) // Визвольний шлях. – 2000. – № 5. – С. 57.

¹⁷ Веденеєв Д., Єгоров В. Меч і Тризуб. Нотатки до історії служби безпеки Організації Українських Націоналістів // З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – 2000. – № 2–4. – С. 485–503.

працівників місцевої мережі Запілля¹⁸. М. Руцький описав окремі фрагменти роботи організаційно-мобілізаційної референтури у Здолбунівському надрайоні ВО “Богун”, зокрема проведення мобілізації до УПА в навколишніх селах у травні 1944 р., охарактеризував структуру господарської референтури Дубнівського надрайону ВО “Богун” та її підреферентур, діяльність підприємств, назвав справжні імена і псевдоніми комендантів СБ Дубнівщини¹⁹. В. Денисюк висвітлив окремі аспекти діяльності ОУН(б) на Камінь-Каширщині (ВО “Турів”)²⁰.

Незначні вкраплення, які стосуються ОУН(б) на ПЗУЗ, містяться у працях деяких зарубіжних дослідників. Так, Т. Царевська²¹ і П. Аптекарь²² спробували стисло оглянути пропагандистську роботу формацій ОУН(б), зокрема на Тернопільщині. Білоруський дослідник І. Валаханович дослідив підпілля ОУН(б) на території Південної Білорусі в 1944–1948 рр.²³ Польський дослідник З. Ковалевський став автором кількох цінних суджень з приводу формування Народно-Визвольної Революційної Організації²⁴. Дж(ефрей) Бурдз установив взаємозв’язок між почастішанням випадків виявлення радянською стороною місць перебування активу ОУН(б), в тому числі на ПЗУЗ у 1944–1948 рр., і посиленням використання НКДБ СРСР жінок з цього середовища як агентури.²⁵

---

¹⁸ Марчук І. Воєнна округа (група) “Турів” (виникнення і еволюція) // Воля і Батьківщина. – 1997. – № 3. – С. 39–43.

¹⁹ Руцький М. Голгофа. – Нетішин: Світанкова Зоря, 1996. – 284 с.

²⁰ Денисюк В. Літопис Камінь-Каширщини. – Луцьк: Надстир’я, 2001. – 524 с.

²¹ Царевская Т. Украинские повстанцы алкоголь не потребляют! ОУН–УПА: от пропаганды террора к террору пропагандой // Родина. – 1999. – № 7. – С. 71–74.

²² Аптекарь П. НКВД против расшитых сорочек. Внутренние войска и национальное движение в Западной Украине // Родина. – 1999. – № 8. – С. 126–130.

²³ Валаханович І. Підпілля ОУН на території Білорусі в 1944–1945 рр. // Військово-історичний альманах. – 2002. – № 1. – С. 58–59.

²⁴ Ковалевський З. Польське питання у повоєнній стратегії УПА // Україна. Наука і культура. – Київ: Знання, 1993. – Вип. 26/27. – С. 210.

²⁵ Бурдз Дж(ефрей). “Москальки”: женщины-агенты и националистическое подполье на Западной Украине, 1944–1948 // <http://www.history.neu.edu/fac/burds/Burds-Moskalki.pdf> (15.11.2004).

У радянській історіографії переважна більшість сюжетів мала публіцистичне забарвлення. При цьому неозброєним оком видно, як джерельна інформація часто-густо висмикувалася з контексту. Основним напрямком історичних побудов радянських дослідників була гіперболізація поза-конфронтаційного комплексу стосунків ОУН(б) та УПА з німцями (В. Замлинський, В. Беляєв, М. Рудницький, В. Небесний, а також автори збірки за редакцією М. Васюти “Правду не здолати”)²⁶. Шукаючи докази для підтвердження думки Д. Мануїльського про “дивне оунівське підпілля”,²⁷ окремі автори викривляли суть переговорів представників ОУН(б) з німцями 1944 р.²⁸ (ці перемовини мали суто тактичний характер). Однак, попри суттєву тенденційність, дослідження Л. Грицьківа і С. Герасименка²⁹, як і Ю. Омельчука³⁰, цінні тим, що в них фрагментарно викладені обставини створення на Волині в липні 1944 р. НВРО, йдеться про суперечності в середовищі повстанських керівних кіл, які проявилися у вересні – жовтні 1944 р.

Таким чином, більшість питань, пов’язаних з історією мережі ОУН(б) та Запілля УПА на Волині та південному Поліссі, потребує ґрунтовного вивчення. Отже мета, яку переслідував автор цієї книги, в тому, щоб подивитися на проблему комплексно. З’ясовуватимуться такі питання, як: еволюція мережі ОУН(б) та Запілля УПА на ПЗУЗ, специфіка діловодства та архівної справи в Запіллі УПА, закономірності формування первісної джерельної бази дослідження

---

²⁶ Замлинський В. Тавровані презирством народу. – Київ: Політвидав, 1974. – 96 с.; Беляєв В., Рудницький М. Під чужими прапорами. – Київ, 1958. – 112 с.; Небесний В. ОУН – ярмарок по продажу шпигунів. – Львів: Книжково-журнальне видавництво, 1962. – 56 с.; Правду не здолати / Відп. ред. М. Васюта. – Львів: Каменяр, 1974. – 278 с.

²⁷ Мануїльський Д. Українсько-німецькі націоналісти на службі у фашистської Німеччини – Київ: Українське державне видавництво, 1946. – 24 с.

²⁸ Галан Я. Чому немає ймення // Пост імені Ярослава Галана. Памфлети. Статті. Нариси. – Львів: Каменяр, 1973. – Кн. 3. – С. 10.

²⁹ Герасименко С., Грицьків Л. Вирок виносить народ. – Київ: Політвидав, 1970. – 142 с.

³⁰ Омельчук Ю. Відправа // Пост імені Ярослава Галана. Памфлети. Статті. Нариси. – Львів: Каменяр, 1967. – С. 280–295; Омельчук Ю. Змова [про зрадницькі дії українських буржуазних націоналістів у 1941–1944 рр. на Ровенщині]. – Львів: Каменяр, 1967. – 148 с.

діяльності мережі ОУН(б) і Запілля УПА, особливості діяльності референтур Запілля УПА, регіональні відмінності функціонування референтур, проблема криптонімів та псевдонімів.

Особливо слід наголосити, що автор поки що не ставив перед собою проблеми типологізації особливостей функціонування мережі ОУН(б) та Запілля УПА в рамках УПА, українського національно-визвольного руху як такого та в ширших політичних та інтелектуальних контекстах. Це надзвичайно актуальне питання потребує особливої уваги та використання спеціально підбраного дослідницького інструментарію. Але в принциповому сенсі перехід до якісної концептуалізації (а не до різного роду імітацій, тим паче маніпуляцій на цьому полі), як видається, можливий лише за умови проведення попередніх базових студій з різних ділянок функціонування УПА. При цьому, в зв'язку з надзвичайно невтішною ситуацією з актуалізованою джерельною базою, таким студіям має передувати радикальне її розширення.

Нижня хронологічна межа дослідження сягає серпня 1941 р., часу задокументованої появи на Поліссі осередків ОУН(б) після хвилі переслідувань членів організації, яка прокотилася по ПЗУЗ у 1941 р. Вибір верхньої межі зумовлений тим, що саме на початку 1945 р., насамперед у зв'язку з діяльністю радянських репресивно-каральних органів і послаблення керівного складу ОУН(б) внаслідок “чисток”, обшири організаційної мережі різко звужуються, інтенсивність праці її структур послаблюється.

* * *

Зрозуміло, що відправним пунктом дослідження має стати формування репрезентативної джерельної бази. Задля цього актуалізовано наявні археографічні публікації документальних джерел та наративів, а також проведено цілеспрямовану архівну евристику. Серед археографічних публікацій насамперед використано фундаментальні серійні видання “Літопис УПА”, підготовлені “Видавництвом “Літопис УПА” самостійно, а також спільно з Інститутом української археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України та Держкомархівом України³¹. Залучено й документальні джерела, видані В. Сергійчуком, І. Біласом, низкою

---

³¹ Повний перелік археографічних публікацій подано в бібліографії книги.

авторських колективів, а також мемуари (як повстанців, так і представників радянської сторони). У першому разі – це спогади І. Литвинчука (“Дубовий”), Й. Павлюка (“Венус”), М. Скорупського (“Макс”), Є. Штендери (“Прірва”), М. Лебеда, Р. Петренка (“Юрко”, “Омелько”), В. Макара, М. Степаняка, Г. Стецюка, Ю. Ступницького, А. Матвія, Ю. Тис-Крохмалюка, М. Гордієнка, М. Подворняка, П. Хуртовини, в другому – мемуари Д. Медведєва, М. Наумова, І. Юркіна, Я. Шкрябача, О. Федорова, В. Бегми, С. Руднева, С. Ковпака, Б. Гуда, В. Войцеховича.

Проведення архівної евристики було суттєво ускладнене тим, що в 1991 р. за розпорядженням начальника штабу управління внутрішніх військ МВС СРСР по Україні і Молдові генерал-майора М. Скрипника і за згодою керівництва МЗС України з нашої держави до Центрального архіву внутрішніх військ МВС СРСР (Москва) вивезли 1250 томів-справ документів, які стосуються діяльності військ НКВД-НКГБ-МГБ у західних областях України в 1943–1951 рр.³² Доступу до відповідних фондів немає. Відтак цілеспрямованими пошуками було охоплено фонди українських архівів: Фонд друкованих видань № 13 ДА СБУ; ф. 3833, 3837, 3838, 3967 Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України; ф. 1, 57 Центрального державного архіву громадських об’єднань України; ф. Р-30 Державного архіву Рівненської області; ф. Р-1027 Державного архіву Волинської області. Докладніше про наслідки евристики та про особливості актуалізованої джерельної бази загалом йтиметься нижче. Тут зазначу лише, що згромаджена сукупність документальних джерел та наративів у цілому дозволяє ґрунтовно дослідити більшість проблем, пов’язаних з діяльністю ОУН(б) та Запілля УПА на ПЗУЗ у серпні 1941 – наприкінці 1944 рр.

* * *

Кілька слів про термінологію. В українській історичній науці прийнято позначати частину ОУН, яка перебувала під керівництвом Степана Бандери, різними аббревіатурами (ОУН(б), ОУН(Б), ОУНСД та ін.). З огляду на це використо-

---

³² Білас Іван. Каральні військові підрозділи НКВД-МГБ у боротьбі з ОУН – УПА (До 50-річчя Української Повстанської Армії) // Державність. – 1992. – № 4. – С. 52.

вується найуживаніша аббревіатура “ОУН(б)”. Оскільки в структурі Запілля УПА існували “райони” (частина з них, до всього, має аналогічні назви з сучасними районами Рівненської та Волинської областей), поняття “район” вживається назагал у тогочасному значенні як адміністративна ланка. Кожне відхилення від цієї норми спеціально обумовлюється як “повстанський район”. У зв’язку з тим, що в джерелах широко представлені криптоніми, псевдоніми та закодовані назви адміністративних одиниць, дотримано наступного принципу: якщо вдавалося з’ясувати особу чи локалізувати адміністративну одиницю, то ця інформація подається відразу. В інших випадках використовується лише “код”.

* * *

Зрештою, хочеться висловити щирю вдячність усім тим, хто своїми настановами та цінними порадами спричинився до появи цієї книги. Насамперед моєму науковому керівникові п. Віктору Брехуненку, який заохотив мене до дослідження історії українського національно-визвольного руху 40–50-х рр. ХХ ст. й постійно опікувався моїми науковими пошуками. Також дякую співробітникам Інституту української археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України пп. Олександрові Вовку та Юрію Черченкові, доценту Київського національного університету імені Тараса Шевченка п. Івану Патрилякові за їхні цінні й зичливі консультації. На теплу згадку заслугове “Видавництво “Літопис УПА”, без фінансової підтримки якого ця книга не побачила б світ. Окремі слова вдячності складаю чільникам цього видавництва пану професорові Петрові Потічному, панові Миколі Кулику та, на жаль, покійному вже нині пану Іванові Лику. Перенісши на ділянку видання джерел з історії УПА ту жертвовність, з якою в повстанських лавах виборювали Україні волю, вони своїм прикладом повсякчас наснажували мене на наукові пошуки.

Володимир Ковальчук

⌘ ⌘ ⌘

Розділ I

Мережа ОУН і Запілля УПА на Волині та південному Поліссі

1.1. Мережа ОУН(б) у 1941 – вересні 1943 рр.

Порівняно з мережею ще єдиної ОУН, яка діяла в довоєнну пору, організаційна структура ОУН(б) на Волині в 1941 р. стала значно вужчою внаслідок активних протидій радянських чинників. Загалом у 1939–1940 рр., якщо вірити наказу, складеному невідомим оунівцем у 1941 р. з нагоди дня смерті провідника ОУН(б) на ПЗУЗ Володимира Робітницького, у “тюрмах було розстріляно 9 тис. членів ОУН, 500 впало в боях з москалями. Серед них, крім Володимира Робітницького, його заступники Іван Гладун (“Юрко”), Микола Богуславський (крайовий провідник юнацтва)”, а також “Гершт, Лукіян, Гураль, Шум, Білий, Кіт, Береза, Черевайко, Шутко, Бенера, Шуверда, Чегрин, Ткачук, Кремлюк, Вовк, Лом, Фінчук, Кублій, Хабаровський, Мазурець (провідник юнацтва), Новак, Добілинецька, Хващук, Небожинський... Це все окружні, обласні, районні кращі жовніри”³³. Однак реальність цього наказу іншими джерелами не підтверджується.

Після спроби відновити українську державність 30 червня 1941 р. ОУН(б) переживає чергову кризу. Намір членів ОУН(б) посісти ключові владні посади в Україні німецькі Абвер, Генштаб і Айнзацкоманда зустріли “в багнети”. Ворожу налаштованість цих німецьких чинників до українського національно-визвольного руху добре видно з наступного. По-перше, Абвер за вказівкою В. Канаріса на початку вересня 1941 р. розриває офіційні відносини з ОУН(б). 16 вересня 1941 р. було заарештовано координатора співпраці – Ріко Ярого. По-друге, 25 жовтня 1941 р. Генштаб Німеччини видав інструкцію № 1900/41 про боротьбу з “партизанами”, де розвідкам частин і з’єднань армії наказувалося звертати

---

³³ Наказ № 3 з нагоди смерті провідника ОУН на ПЗУЗ Володимира Робітницького (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 2. – Спр. 3. – Арк. 36.

особливу увагу на вербування українських націоналістів³⁴, щоб здійснювати контроль над процесами, які відбуваються у їхньому середовищі. По-третє, Айнзацкоманда в Україні 25 листопада 1941 р. отримала вказівку такого змісту: “Організація Бандери готує повстання в Рейхскомісаріаті “Україна” з метою встановлення незалежної української держави. Всі члени організації Бандери можуть бути арештованими і, після прискіпливого допиту, таємно страченими під виглядом простих розбійників”³⁵.

У 1941 р. мельниківці на Волині користувалися значно меншою підтримкою населення, ніж бандерівці. Це видно з документів обох фракцій ОУН. Для прикладу: ось що писав 24 листопада 1941 р. у своєму звіті “відпоручник”³⁶ крайової екзекутиви ОУН(м) на Волинь і зв’язковий на лінії Львів–Київ “Богдан Косаренко”: “Організація Волині йде дуже повільним темпом з тих причин, що: 1) терен був цілком опанований диверсією³⁷, а маси органічно лучилися з бунтарською верхівкою, 2) люди, з якими треба було творити Рівненську обласну екзекутиву, були не місцеві та частинно розкладені еміграцією, 3) Крайова Екзекутива не дала жадних матеріальних середників...”³⁸. Фактично, з думками “Богдана Косаренка” збігаються погляди його політичного опонента, прихильника ОУН(б) Миколи Мостовича. У звіті з ПЗУЗ, написаному орієнтовно влітку 1941 р., Микола Мостович (заступник крайового провідника ОУН(б) на ПЗУЗ Івана Климова–Легенди) зазначав: ОУН (б) “мала опанованих близько 1 тис. осель, 7 тис. членів, прихильників 80 % населення”³⁹.

Однак осередки ОУН(м) все ж таки діяли на Волині, а особливо в Галичині. Так, з листа мельниківського провідника

---

³⁴ Веденеев Д. Специальные мероприятия подполья ОУН в Западной Украине (1941–1942 гг.) // В мире спецслужб. – 2005. – № 3. – С. 34–35.

³⁵ Веретельник Р. Між Гітлером і Сталіним // Кінотеатр. – 2004. – № 5. – С. 49–50.

³⁶ Тут: делегат, представник, перевіряючий.

³⁷ Йдеться про активістів ОУН(б).

³⁸ Звіт “відпоручника” Крайової екзекутиви ОУН(м) на Волинь “Богдана Косаренка” (від 24 листопада 1941 р.) // Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 204. – Арк. 35.

³⁹ Звіт [заступника крайового провідника ОУН(б)] на ПЗУЗ “Миколи” про організаційний розвиток [літо 1943 р.] (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 14. – Арк. 74–75.

“Городницького–Сурмача” в Рівному від 4 жовтня 1941 р. впливає, що він створив канцелярію організаційної ексекютиви у Рівному⁴⁰. Як видно з листа невідомого представника обласної ексекютиви ОУН(м) (мабуть, рівненської), станом на 21 жовтня 1941 р. вона підпорядковувалася львівській крайовій ексекютиві мельниківської фракції ОУН⁴¹. 19 жовтня того самого року Федорів Петро повідомляв своїм організаційним зверхникам, що керував осередком мельниківців у Калуському районі⁴². Як зазначається в листі невідомого представника крайової ексекютиви ОУН(м) до “др. Зорича”, 11 квітня 1942 р. “були усталені реченці оформлення організаційної сітки” в Мостиськах⁴³. У березні–квітні 1942 р. процес творення осередків ОУН(м) як у Галичині, так і на Волині сповільнюється. Очевидно, далися взнаки черговий поворот німецької політики і проти ОУН(м), а також з’ясовані Д. Веденеєвим ті репресії, під які в 1942 р. потрапила Волинь⁴⁴.

У 1941 і до вересня 1943 рр. виконавчі територіальні осередки ОУН(б) у Волинській та Рівненській областях називалися “ексекютивами”*. З травня 1943 р. вони підпорядковувалися безпосередньо Головній Команді УПА⁴⁵.

Останньою, як відомо, у травні–листопаді 1943 р. керував Дмитро Клячківський. Наприкінці листопада на цій посаді його змінив Роман Шухевич⁴⁶. Вплив ГК УПА – головного органу (“командного пункту”) ОУН і УПА на ПЗУЗ – поширювався як на відділи УПА, котрі діяли на Волині та на

---

⁴⁰ Лист “Городницького–Сурмача” (від 4 жовтня 1941 р.) // Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 204. – Арк. 65.

⁴¹ Повідомлення обласної ексекютиви ОУН(б) про виїзд на Схід О. Шуля, О. Теліги і “Сурмача” (від 21 жовтня 1941 р.) // Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 204. – Арк. 17.

⁴² Там само. – Арк. 16.

⁴³ Лист крайової ексекютиви ОУН(б) до “Зорича” (від 11 квітня 1942 р.) // Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 204. – Арк. 61

⁴⁴ Веденеєв Д. Специальные мероприятия ... – С. 34.

* З англ. executive – виконавчий, виконання. Так до вересня 1943 р. називалися виконавчі територіальні осередки ОУН(б) на ПЗУЗ усіх рівнів – від області до куца. Уже з жовтня того самого року в документах вони проходять як “проводи”.

⁴⁵ Відозва ГК УПА “Українці!” (від 20 травня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – Київ–Торонто, 1999. – С. 3.

⁴⁶ Скорупський Максим. Туди, де бій за волю. – Київ, 1992. – С. 266.

Поліссі, так і на тамтешні організаційні клітини ОУН(б). Цей “командний пункт” був створений за декілька днів до того, як 28 травня 1943 р. пишеться протокол розмови між митрополитом Святої Православної Автокефальної Української Церкви Полікарпом і генерал-комісаром Волині та Поділля Шепе про “сучасне положення”. Згідно з протоколом митрополит Полікарп уперше визнає масовість українського визвольного руху: “Це що відбувається, вже не бандитизм, це повстання, що охоплює приблизні терени на протязі між Кременеччиною і Любомлем”⁴⁷. Отже, ГК УПА створювалася для активізації дій УПА.

Аналіз радянських документів за 1942–1943 рр. дає усі підстави стверджувати, що радянські чинники ще не з’ясували для себе співвідношення УПА та організаційних клітин ОУН. ГК УПА вважалася то “штабом ОУН”, то “головним керівництвом і штабом УПА”, то “центром УПА”⁴⁸. На противагу цьому в повстанських джерелах однозначно йдеться про ГК УПА.

Місце перебування ГК УПА постійно змінювалося. У вересні 1943 р. “штаб ОУН” перебував неподалік Ковеля (Волинська область)⁴⁹. М. Скорупський вважав, що 1 листопада 1943 р. ГК УПА розташовується в лісі поблизу с. Велика Клецька⁵⁰. За даними начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1 Українського фронту Осетрова, в лютому 1944 р. “центр УПА” змістився в район сіл Яполоть

---

⁴⁷ Протокол розмови між митрополитом Святої Православної Автокефальної Української Церкви Полікарпом і генерал-комісаром Генерального Комісаріату Волинь–Поділля Шепе (від 28 травня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 90. – Арк. 19.

⁴⁸ Доповідна записка начальника обласного штабу партизанського руху у Рівненській області В. Бегми і заступника начальника обласного штабу партизанського руху Тімофєєва для начальника УШПР Т. Строкача (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 585. – Арк. 16–54; [Лист] начальника управління контррозвідки НКО СМЕРШ 1 Українського фронту Осетрова до секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 8 березня 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 930. – Арк. 116 зв.; [Лист] заступника начальника управління контррозвідки НКО СМЕРШ 1 Українського фронту А. Беянова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 11 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 188 зв.

⁴⁹ Доповідна записка начальника обласного штабу партизанського руху у Рівненській області В. Бегми і заступника начальника обласного штабу партизанського руху Тімофєєва для начальника УШПР Т. Строкача (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 585. – Арк. 33.

⁵⁰ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 183.

та Перекопи Великостидинського району (Рівненська область)⁵¹. Як міркував В. Трофимович, у двадцятих числах березня 1944 р. “бандерівський штаб” вже був у Закарпатті⁵². Один із радянських функціонерів зазначав, ніби в квітні 1944 р. “головне керівництво і штаб УПА” перебувають у лісах Сарненського району (Рівненська область)⁵³.

Жодного документа з Рівненської чи Волинської ексекутив ОУН(б) виявити не вдалося. Проте є відомості про існування оунівського проводу у Волинській області. Так, 11 серпня 1944 р. радянські партизани під керівництвом Петра Вершигори виявили і знищили “обласний центр УПА–ОУН Волинської області у підземеллі в Порицькому районі”. Очевидно, що це пряма згадка про Волинський провід ОУН(б). Живим не здався ніхто. Що характерно, підкреслював Петро Вершигора, “центр діяв за 2 км від штабу 9-ї дивізії оперативних військ НКВС, котра безрезультатно прочісувала район декілька днів”⁵⁴. Така тактика – переховуватися у “підчерев’ї” ворога – була для оунівців та упівців звичною справою.

Обласним ексекутивам підпорядковувалися ексекутиви низки округ. За браком джерел з певністю можна сказати лише те, що у переддень утворення Запілля УПА на ПЗУЗ діяли такі округи ОУН(б): Костопільська, Рівненська, Сарненська, Столинська, Кременецька, Ковельська, Луцька, Володимир-Волинська, Горохівська і Берестейська⁵⁵. Згадки про ці округи вдалося виявити за такий час: Сарненська –

---

⁵¹ [Лист] начальника управління контррозвідки НКО СМЕРШ 1 Українського фронту Осетрова до секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 8 березня 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 930. – Арк. 116 зв.

⁵² Трофимович В. Роль Німеччини та СРСР в українсько-польському конфлікті 1935–45 рр. // Журнал “І”. Волинь 1943. Боротьба за землю, 2003. – № 28. – С. 126.

⁵³ [Лист] заступника начальника управління контррозвідки НКО СМЕРШ 1 Українського фронту А. Белянова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 11 квітня 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 930. – Арк. 188 зв.

⁵⁴ Сергійчук В. Український Здвиг... – С. 486.

⁵⁵ Огляд суспільно-політичних подій у Володимирщині і Горохівщині за травень [1943 р.] (без підп. і дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 86–87 зв.; Вістки з Рівненської округи за невідомий період (без підп., поч. серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 5; Звіт зі [Сарненської] округи “Лісова пісня” за липень 1943 р. (без підп. і дати) // 3833. – Оп. 1. – Спр. 128. – Арк. 1–2; Суспільно-політичний звіт

1941 р., Столинська – серпнем 1942 р.⁵⁶, Ковельська – вереснем 1942 р.⁵⁷, Кременецька – 1942–1943 рр.⁵⁸ Відомо, що Берестейський окружний провід, хоча й був не чисельним, але проіснував до 1948 р.⁵⁹

Серед теренів нижчого рівня у джерелах фігурують Костопільський повстанський район “Калина”, Березненський повстанський район “Беріг” та Деражненський повстанський район “Лісний”, які, очевидно, входили до складу Костопільської повстанської округи⁶⁰. До Столинської повстанської округи входили повстанські райони “Нива” (№ 1, Столинський), “Пуща” (№ 2, Висоцький), “Смерть” (№ 3), “Багно” (№ 4)⁶¹, Л[юбашівський]⁶², Седлищанський, Камінь-

---

[провідника Столинської] округи “Зелень” “Крука” за серпень 1942 р.; Сергійчук В. ОУН і УПА на Берестейському терені (штрихи до теми) // Пам’ятки України. – 2002. – № 3–4. – С. 117; Крем’янчанка Н. Було у матері три сини... – Тернопіль, 1999. – С. 17, 20, 175–176.

⁵⁶ Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” “Крука” за серпень 1942 р. (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 4–7.

⁵⁷ Там само.

⁵⁸ Крем’янчанка Н. Було у матері три сини... – С. 17, 20, 175–176.

⁵⁹ Як гадає Т. Марусик, на Берестейщині у 1943–1953 рр. загинуло чи було заарештовано до 5 тисяч учасників підпілля. Див.: Марусик Т. Минуле Берестейщини – драматичне, нинішнє – сумне, майбутнє – безперспективне // Шлях Перемоги. – 2004. – 14 січня. – № 3. – С. 12.

⁶⁰ Звіт провідника терену № 1 “Калина” [Костопільської округи] “Ворона” за 1–20 березня 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р.-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 1; Звіт провідника терену “Беріг” [Костопільської округи] “Сокири” за квітень 1943 р. (від 4 травня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р.-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 5–6; Звіт провідника терену № 1 “Лісний” [Костопільської округи] “Залізняка” за липень 1943 р. (від 20 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 4–5; Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1–25 вересня 1943 р. (від 25 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 44.

⁶¹ Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” “Крука” за серпень 1942 р. // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 4–7; Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” (“Гало”) “Крука” за вересень 1942 р. // Там само. – Спр. 10–11.

⁶² У документі, завіреному 25 липня 1943 р. “Біловицьким”, зазначається, що це “звіт по районі Л.” (див: Звіт працівника Л[юбашівського] району “Біловицького” (від 25 липня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 21). На карті Волинської області, складеній у 1940 р., як її складова частина зазначений Любешівський район. Отже, можна припускати, що літера “Л.” у назві оунівського документа – це перша літера назви цього району.

Каширський, Ковельський, Турійський і Матіївський повстанські райони розташовувалися західніше⁶³.

Райони повстанських округ поділялися на підрайони, принаймні на Костопільщині до серпня–вересня 1943 р.⁶⁴, тоді як на західніших від неї теренах паралельно зберігався поділ деяких районів на кущі⁶⁵. У Костопільському повстанському районі “Калина” (березень 1943 р.) мережа ОУН(б) охоплювала 24 населені пункти, тоді як у Березненському повстанському районі “Беріг” (квітень 1943 р.) – 30. Також організаційна мережа існувала в 28 і 56 поселеннях, які розташовувалися, відповідно, в Деражненському й Костопільському повстанських районах (серпень–вересень 1943 р.)⁶⁶. Як правило, назви поселень у документах цього періоду не вказувалися.

Розвиткові мережі ОУН(б) у 1941 – вересні 1943 рр. сприяло те, що тоді на Волині та Поліссі практично не було радянських партизанів, а місцеве населення, відповідно, не поспішало поповнювати їхні ряди. Жителі ПЗУЗ із

---

⁶³ Звіт працівника Седлищанського району за 20 червня – 20 липня 1943 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 6–8 зв.; Звіт працівника Л[юбашів]ського району “Біловицького” (від 25 липня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 21; Звіт працівника [Пинського] терену “Болото” за липень 1943 р. (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 128. – Арк. 3–4.

⁶⁴ Звіт провідника терену № 1 “Басейн” [Костопільського району “Іскра” надрайону “Долина”] “Хоми” за 26 червня – 26 липня 1943 р. (від 26 липня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 3–4; Звіт коменданта терену “Басейн” “Кавуна” за 26 серпня – 26 вересня 1943 р. (без дати) // Там само. – Арк. 7–8; Звіт провідника терену “Яр” [Костопільського району “Іскра” надрайону “Долина”] “Залізняка” за серпень 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 3–3 зв.

⁶⁵ Звіт [провідника Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] “Підмогильного” про діяльність у вересні 1943 р. (від 20 вересня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 28.

⁶⁶ Наказ [провідника Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграда”] “Ворона” (від 4 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 5; Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграда”] “Залізняка” за 1–25 вересня 1943 р. (від 25 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 44; Звіт коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграда”] “Невмирущого” за 25 серпня – 25 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 98; Звіт провідника терену “Беріг” [Костопільської округи] “Сокири” за квітень 1943 р. (від 4 травня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 5–6.

прохолодою ставилися до так званих “народних месників”, нечисельні загони яких де-не-де почали з’являтися в місцевих лісах. Промовистим свідченням того, що радянські партизани не користувалися у цей період довірою мешканців Волині й південного Полісся, є записка, яку керівник Центрального штабу партизанського руху СРСР П. Пономаренко надіслав Й. Сталіну 31 жовтня 1942 р. За цим документом, у всій УРСР станом на жовтень 1942 р. налічувалося... 42 партизанські загони загальною чисельністю 5958 чол., тоді як у значно меншій Білоруській РСР у той самий час діяло 334 партизанські загони і 107 диверсійних груп загальною чисельністю 43556 чол. П. Пономаренко скаржився своєму адресатові, що навіть ті не чисельні партизанські загони, які діяли в Україні, потребували “допомоги озброєнням і боєприпасами”.

Інтенсивне формування в Україні нових партизанських загонів і підпорядкування єдиному керівництву старих розпочалося лише з кінця 1942 р. П. Пономаренко просив у Й. Сталіна, аби той посприяв “за наміченим планом” закиданню “групи організаторів партизанських загонів на Україні”.⁶⁷ Можливо, саме через це на рубежі 1942–1943 рр. почастишали рейди на Волинь і Полісся партизанів із сусідніх радянських республік, насамперед, з Білоруської РСР.

Табл. 1.1.

**Деякі округи та райони мережі
ОУН(б) на Волині й Поліссі в 1941 – вересні 1943 рр.**

Край	Округи	Райони
ПЗУЗ	Берестейська	
	Володимир-Волинська	
	Горохівська	
	Костопільська	Костопільський (“Калина”), Березненський (“Беріг”), Деражненський (“Лісний”)
	Ковельська	Ковельський
	Кременецька	
	Луцька	
	Рівненська	
	Сарненська	
	Столинська	Столинський (“Нива”), Висоцький (“Пуца”), “Смерть”, “Багно”
?	Камінь-Каширський Любашівський Матіївський Седли[щан]ський Турійський	

⁶⁷ “Один подножный корм” (выдержки из партизанских документов)
// Родина. – 2005. – № 4. – С. 20.

1.2. Запілля УПА (жовтень – листопад 1943 р.)

Переломним етапом еволюції структури організаційної мережі ОУН(б) на Волині та Поліссі стало формування Запілля УПА. На жаль, за браком необхідних джерел докладно прослідкувати процес створення мережі Запілля немає змоги. Однак чітко видно, що станом на жовтень 1943 р. Запілля УПА мало таку структуру: військові округи – надрайони – райони – кущі/підрайони – станиці. В. Новак згадував про Запілля УПА ВО “Турів” таке: “... це доволі розгалужена ... адміністрація, що охоплювала різні ділянки життя. Були в ній відділи господарський, пропаганди, УЧХ (з підвідділами санітарними й суспільної опіки), СБ, земельних справ, шкільництва, самооборони сіл (військова референтура) тощо. У відомих мені повітах ця організація розвинулася з підпільної мережі ОУН, але до праці в адміністрації, подібно як до УПА, прийшли люди різних політичних переконань і різні фахівці-безпартійні”⁶⁸.

Якщо погодитися з припущеннями О. Вовка про те, що на початку травня 1943 р. почала формуватися ГК УПА⁶⁹ і взяти до уваги, що хронологічно першим на сьогодні відомим документом ГК УПА є відозва до українців за травень 1943 р.⁷⁰, то слушним буде припустити, що процес організації Запілля УПА нормувався досі не знаним наказом ГК УПА. Найранішими документами низового рівня, у яких згадується поняття “запілля”, є накази коменданта Костопільського повстанського надрайону “Долина” від 5 жовтня 1943 р.⁷¹ та коменданта Костопільського повстанського району “Іскра” “Невмирущого” від 7 жовтня 1943 р.⁷² В обох випадках це поняття вжито в середині речення в лапках з великої літери.

---

⁶⁸ Новак В. (“Крилатий”). Північнозахідня округа “Турів” // Літопис УПА. – Торонто, 1984. – Т. 5. – С. 120.

⁶⁹ Вовк О. До питання постановня УПА під проводом ОУНСД // Український історик. – 1995. – Кн. 1–4. – С. 141.

⁷⁰ Відозва до українців ГК УПА на ПЗУЗ (від 20 травня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 4.

⁷¹ Наказ № 11 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” “Ворона” (від 5 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 70.

⁷² Наказ № 11 коменданта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграда”] “Невмирущого” для підлеглих комендантів Запілля (від 7 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 10.

Деякі особливості перетворення мережі ОУН(б) у Запілля УПА конкретизував наказ № 16 командира УПА Д. Клячківського і шефа військового штабу ГК УПА полковника Гончаренка від 26 вересня 1943 р., адресований підлеглим військовим керівникам: “Командири груп, що крім військової роботи в групі не повнять функцію адміністраторів воєнних округ і політичних керівників адміністрованих ними теренів мусять негайно розложити свою працю так, щоб повні функції виконували покликані до цього референти, а саме: адміністрацію Воєнної Округи віддати зповні Командантам запілля...”⁷³. Це перша згадка у джерелах про коло повноважень комендантів Запілля. Зауважений наказ також конкретизував діяльність референтів, унормовував правила оформлення комендантами й референтами документації. Зокрема, було зазначено, що “наказувати має право: а) у військових справах Командир і шеф його штабу, б) у справах запілля Командир групи і командант Воєнної Округи, а далі в інших адміністративних одиницях команданти на підставі поданих наказів з гори і на підставі вимог терену...”⁷⁴. Докладніше про це піде мова далі.

На ПЗУЗ функціонували такі округи: “Турів”, “Заграва”, “Богун”, “Тютюнник”. З особливостей розгортання мережі Запілля УПА у ВО “Турів” у жовтні–грудні 1943 р. відомо, що вона поділялася на три надрайони: “Кодак”, “Хортиця”, “Степ”⁷⁵. Центром надрайону “Кодак” стало м. Ковель⁷⁶. Як з’ясував О. Вовк, до цього надрайону належали поселення Голобського, Головненського, Заболотського, Камінь-Каширського, Ковельського, Любешівського, Любомльського, Маневецького, Матіївського, Ратнівського, Старовижівського, Турійського й Шацького радянських адміністративних районів⁷⁷. Подальше розширення джерельної бази дає змогу простежити повстанську організаційну мережу, яка діяла в цих адміністративних районах.

---

⁷³ Наказ № 16 командира УПА “Клима Савура” і шефа військового штабу “Гончаренка” для командирів груп УПА (від 26 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. – Т. 2. – С. 32.

⁷⁴ Там само.

⁷⁵ Карта групи (ВО) “Турів” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 476.

⁷⁶ Звіт політичного референта надрайону “Кодак” (“Ковель”) [“Наура”] за жовтень 1943 р. (від 15 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 29–30.

⁷⁷ Карта групи (ВО) “Турів” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 476.

У виявлених джерелах згадуються повстанські райони Дивинський (23 грудня 1943 р.)⁷⁸, Камінь-Каширський (22 і 30 листопада 1943 р.)⁷⁹, Ковельський (20 листопада 1943 р.)⁸⁰, Седлищанський (2 листопада 1943 р.)⁸¹, “Карлик” (села та хутори біля Заболоття, 5 грудня 1943 р.)⁸², “Корт” (села та хутори поблизу Матієва, 3–4 грудня 1943 р.)⁸³, “Ринок” (частина сіл Головненського і Шацького районів, початок грудня 1943 р.)⁸⁴.

Кордони повстанських районів були такі: Камінь-Каширського – М[и]льці–Підріччя (зах.) – Раків Ліс–Угриничі (пн.) – Рудка–Великий Обзир (сх.) – Стобихівка–Заруддя–Мільці (пд.), Ковельського – по лінії тодішніх сіл Грушівка–Довгоноси–Городище (зах.) – Несухоїж[е]–Лапні (пн.) – Вулька Любатівська–Стеблі (сх.) – Любитів–Грушівка (пд.), Седлищанського – Пісочн[е] (зах.) – Датин (пн.) – Божа Воля (сх.) – Мизов[е]–Пісочн[е] (пд.), району “Карлик” – Яревище (зах.) – Заболоття (пн.) – Дубечн[е] (сх.) – Кримн[е] (пд.), району “Корт” – Матіїв (зах.) – Красноволя (пн.) – Черкаси (сх.) – Старі Кошари–Матіїв (пд.), району “Ринок” – Адамчуки–Кошари (зах.) – Хрипськ (пн.) – Кропивники–Смоляри (сх.) – Пехи–Голядин–Адамчуки (пд.)⁸⁵.

---

⁷⁸ Список поселень Дивинського району, складений невідомим (без підпису, від 23 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 362. – Арк. 68–68 зв.

⁷⁹ Звіт “військового” К[амінь]-К[аширського] району “Чуми Миколи” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 137; Звіт “військового” К[амінь]-К[аширського] району “Чуми” (від 30 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 138.

⁸⁰ Звіт працівника “воєнкомату” Ковельського району “Богуна” про події станом на 20 листопада 1943 р. (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 136–137.

⁸¹ Звіт в[оєнного] к[оменданта] Седлищанського р[айону] “Явора” (від 2 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 182.

⁸² Звіт [коменданта Заболотського] терену “Карлик” “Ярослава” за 5 листопада – 5 грудня 1943 р. (від 5 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 62–62 зв.

⁸³ Звіт про стан поліції коменданта поліції і Запілля терену “Корт” “Гамалії” (від 3 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 43.

⁸⁴ Звіт ком[енданта] Зап[ілля] терену “Ринок” за 3 листопада – 3 грудня [1943 р.] (без дати) // Там само. – Арк. 49–57.

⁸⁵ Звіт працівника “воєнкомату” Ковельського району “Богуна” про події станом на 20 листопада 1943 р. (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 136–137; Звіт “військового” К[амінь]-К[аширського]

Відомо про поділ деяких повстанських районів на кущі. Так, Камінь-Каширський район станом на 22 листопада 1943 р. поділявся на кущі № 1 “Керч” (там бракувало “провідних одиниць”), № 2 “Київ” (у ньому діяв лише один станичний, у Заліссі), № 3 “Курськ” (там саме почав працювати кущовий, а станичних ще не було призначено), № 4 “Коломия” (кущовим тут був “Обережний”), № 5 “Херсон”. До них входило 44 села⁸⁶. Відомо про існування в Седлищанському районі куща “Колос” (Седлищанського), а також про те, що села Мизов[е], Буц[и]н, Син[ове], Дотень належали до іншого неназваного куща⁸⁷.

Повстанський надрайон “Байрак” ВО “Турів” складався принаймні з двох повстанських районів – “Дочан” і “Росток”. Кордони повстанського району “Дочан” були такі: Вулька Угруська–Забужжя (зах.) – Пере[с]па (пн.) – Рудка (сх.) – Ягодин–Перевіз–Вулька Угруська (пд.). До повстанського району “Росток” входили неустійнені поселення навколо Любомля⁸⁸. Про поділ районів не відомо нічого.

Існування у ВО “Турів” повстанського надрайону “Хортиця” на території адміністративних Колківського, Рожищенського,

---

району “Чуми Миколи” (від 22 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 137; Звіт “військового” К[амінь]-К[аширського] району “Чуми” (від 30 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 138; Звіт коменданта Запілля [Матіївського району] “Корт” “Гамалії” за листопад 1943 р. (від 4 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 24; Звіт к[оменданта] Седлищанського р[айону] “Явора” (від 2 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 182; Звіт про стан поліції коменданта поліції і Запілля [Матіївського] терену “Корт” “Гамалії” (від 3 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 43; Звіт ком[енданта] Зап[ілля] терену “Ринок” “Коваленка” за 3 листопада – 3 грудня [1943 р.] (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 49–57; Звіт [коменданта Заболотського] терену “Карлик” “Ярослава” за 5 листопада – 5 грудня 1943 р. (від 5 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 62–62 зв.

⁸⁶ Звіт “військового” К[амінь]-К[аширського] району “Чуми Миколи” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 137.

⁸⁷ Звіт к[оменданта] Седлищанського р[айону] “Явора” (від 2 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 182.

⁸⁸ Звіт невідомого працівника терену “Дочан” за листопад 1943 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 45–48; Інформація працівника [Любомльського] району “Росток” “Крика” (від 15 січня 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 365. – Арк. 5.

Ківерецького, Цуманського, Теремненського, Олицького, Луцького, Торчинського, Острожецького, Сенкевичівського районів хоч і підтверджується документами⁸⁹, проте зі скількох і яких саме повстанських районів він складався, встановити не вдалося. Тільки в одному джерелі від 24 жовтня 1943 р. згадуються поселення, зосереджені навколо Цуманя⁹⁰ – очевидно, воно походить з Цуманського району. Кордони повстанського району “Хортиця” були такі: Миків (зах.) – Красноволя (пн.) – Липне–Скрег[о]тівка (сх.) – Романівка–Карпилівка–Миків (пд.)⁹¹.

Станом на 14 жовтня 1943 р. окремих надрайон у ВО “Турів” формували поселення адміністративних Вербського, Володимирського, Берестецького, Горохівського, Іваничівського, Локачинського, Озютицького й Устилузького районів.⁹² Очевидно, з жовтня 1943 р. цей надрайон слід асоціювати з критерієм “Степ”⁹³. На карті Запілля УПА на ПЗУЗ, уміщеній у другому томі “Літопису УПА”, територія надрайону “Степ” позначена неточно (немає Вербського й Озютицького районів, зате є Затурський і Овадненський, які до цього надрайону не належали)⁹⁴. Джерельна база не дозволяє встановити детальну організаційну структуру надрайону.

ВО “Заграва” у жовтні 1943 – січні 1944 рр. поділялася на повстанські надрайони “Долина”, “Лісова пісня”, “Болото” й “Гало”. Вони розташовувалися в центральній та північній частинах тодішньої Рівненської області, а також включали деякі південні землі БРСР.

До повстанського Костопільського надрайону “Долина” входили повстанські райони № 1 “Лісний”, № 2 “Камінь”,

---

⁸⁹ Карта групи (ВО) “Турів” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 476; Числовий звіт з терену “Хортиця” за вересень [1943 р.] (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 279. – Арк. 71.

⁹⁰ Звіт суспільно-політичного референта [надрайону] “Степ” “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 127. – Арк. 13–22.

⁹¹ Там само.

⁹² Звіт [провідника Володимирсько-Горохівського надрайону ВО “Турів”] “Кузьменка” станом на 10 жовтня 1943 р. (від 14 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 57–59.

⁹³ Звіт суспільно-політичного референта [надрайону “Степ” ВО “Турів”] “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 127. – Арк. 13–22.

⁹⁴ Карта групи (ВО) “Турів” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 476.

№ 3 “Керч”, № 4 “Беріг”, № 5 “Скеля”, № 6 “Іскра” з центрами, відповідно, в Деражному, Стидині, Степані, Березному, Людвиполі й Костополі⁹⁵. Нині це населені пункти Рівненської області. У джерелі від 14 жовтня 1943 р. згадується ще один повстанський район цього надрайону – Городницький⁹⁶. Межі цих повстанських районів були такі: Деражненського – Скреготівка (зах.) – Перел[і]сянка (пн.) – Звіздівка–Соломка–Волошки (сх.) – Метків–Ол[т]ишва (пд.)⁹⁷, Стидинського – Вел. Стидин (зах.) – Степань (пн.) – Золотин (сх.) – Майдан (пд.)⁹⁸, Степанського – Вел. Вербче (зах.) – Антонівка (пн.) –

---

⁹⁵ Інформація працівника району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Ворона” [жовтень 1943 р.] // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 198; Звіт [коменданта] терену “Карлик” [ВО “Турів”] “Ярослава” за 5 листопада – 5 грудня 1943 р. (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 62–62 звор; Звіт № 6 коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 12 серпня – 12 вересня 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 94.

⁹⁶ Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 271–272.

⁹⁷ Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 251–252; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 28 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 298; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 279; Звіт організаційно-мобілізаційного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Легідного” за 15–31 грудня 1943 р. (від 12 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 124–125; Інформація працівника Деражненського району [Костопільського надрайону “Долина”] “Ворона” за 1–5 жовтня 1943 р. (від 7 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 36; Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 21–28; Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону “Долина”] “Залізняка” за 25 вересня – 25 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 115.

⁹⁸ Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 252; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 265, 270, 279; Звіт коменданта зв’язку району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина”] “Суворова” (від 31 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 33; Звіт коменданта [Деражненського] району № 1 [Костопільського надрайону “Долина”] “Залізняка” за листопад 1943 р. (від 8 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 103.

Кричильськ (сх.) – Степань (пд.)⁹⁹, Березненського – Мирне–Моквин (зах.) – Яринівка–Михалин (пн.) – Балашівка–Голубне (сх.) – Вел. Купля (пд.)¹⁰⁰, Людвипільського – Яринівка (зах.) – Поляни–Михалин (пн.) – Балашівка–Бистричі (сх.) – Грушівка (пд.)¹⁰¹, Костопільського – Космачів (зах.) – Олександрівка

---

⁹⁹ Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень–листопад 1943 р.)” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 124; Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Там само. – С. 253; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 270; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 27 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 286; Протокол допиту слідчим СБ невідомого н[адрайону] і округи “Орестом” П. Караса (“Прач”) (від 9 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 15. – Арк. 211–212; Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Хвильового” за грудень 1943 р. (від 4 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 12; Звіт організаційно-мобілізаційного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Лагідного” за 15–31 грудня 1943 р. (від 12 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 124–125; Звіт коменданта зв’язку району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Суворова” (від 31 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 33.

¹⁰⁰ Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 198; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 27 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 281–296; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Беріг” [Костопільського надрайону “Долина”] “Гончара” за 10 жовтня – 10 листопада 1943 р. (від 6 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 73–74.

¹⁰¹ Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 254; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 272; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 27 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 289; Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] за листопад [1943 р.] (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 64; Звіт організаційно-мобілізаційного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Лагідного” за 15–31 грудня 1943 р. (від 12 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 124–125; Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Хвильового” (від 10 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 104. – Арк. 1–4; Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 21–28.

(пн.) – Моквин–Данчиміст–Борщівка (сх.) – Мала Любаша–Глажова (пд.)¹⁰², Городницького – [Маренін] (зах.) – Більчаки–Уст[я] (пн.) – Городниця (сх.) – Франкоп[і]ль (пд.)¹⁰³.

Усі перелічені вище повстанські райони Костопільського повстанського надрайону восени 1943 р. поділялися на підрайони/кущі, а вони – на станиці¹⁰⁴. Так, район № 6 (Костопільський) поділявся на 6 кущів. Як свідчать документи, кущ № 1 існував уже 27 серпня 1943 р. Відомо також про станицю № 1 “Корч” куща № 1¹⁰⁵. Чисельність станиць куща

---

¹⁰² Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 254–255; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 270; Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Хвильового” (від 10 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 1–4; Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 21–28.

¹⁰³ Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 264–281; Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Хвильового” (від 10 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 104. – Арк. 1–4.

¹⁰⁴ Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1–25 вересня 1943 р. (від 25 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 44; Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 25 вересня – 25 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 115; Звіт [в.о. провідника] району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону “Долина”] про працівників у районі (від 15 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 44; Денник № 2 коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” [“Ворона”] за 6 серпня – 26 жовтня 1943 р. // ЦДАВО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 29–42 зв.; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина”] “Кровного” за жовтень 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 72; Звіт коменданта [Деражненського] району № 1 [Костопільського надрайону “Долина”] “Залізняка” за 1 листопада – 9 грудня 1943 р. (від 8 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 103; Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина”] “Чорноти” за листопад [1943 р.] (без дати) // Там само. – Арк. 104–105.

¹⁰⁵ Звіт працівника куща № 1 [району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина”] “Бистриці” (від 27 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 96. – Арк. 7; Звіт в.о. коменданта Запілля району [“Іскра” Костопільського надрайону] “Журливого” за 15 грудня 1943 р. – 1 січня 1944 р. (від 9 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 34;

№ 2 становила у вересні 1943 р. 4 одиниці (у березні 1944 р. – 7). Перше повідомлення про куц № 4 датоване 15 вересня 1943 р. За 15 вересня 1943 р. є повідомлення про куц № 5. Воно містить інформацію про кущового “Довбню” і станичних 9 станиць¹⁰⁶. Не датований документ, який повідомляє про персональний склад екіпувати куща № 6. Перераховані 4 станиці цього куща: № 1 Антонівка, № 2 Цицелівка, № 3 Рисванка і № 4 Жалянка¹⁰⁷.

Сарненський повстанський надрайон “Лісова пісня” у жовтні 1943 р. поділявся щонайменше на 5 районів: № 26 “Дунай”, № 27 “Замок”, № 28 “Умань”, № 29 “Гай” (чи “Рай”), № 30 “Роса”*. Незакриптонізовані назви цих районів такі: Рокитнівський, Сарненський, Дубровицький, Володимирецький, Рафалівський (згідно з тодішнім радянським адміністративним поділом)¹⁰⁸. Відповідність закодованих районів адміністративним вдалося встановити шляхом

Список працівників куща № 1 району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина”], складений “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 41; Звіт провідника станиці № 1 “Корч” куща № 1 [району “Іскра” Костопільського надрайону] “Петра” про кількість працівників (1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 43.

¹⁰⁶ Звіт [коменданта Запілля] куща № 5 [району “Іскра” Костопільського надрайону] “Коваля” (від 6 квітня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 14; Список працівників куща № 5 району “Іскра” [Костопільського надрайону], складений комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 54–55.

¹⁰⁷ Список екіпувати куща № 6 [району “Іскра” Костопільського надрайону] і його станиць №№ 1–4 (без підп. і дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 53–53 зв.

* Швидше за все до даного надрайону також входили райони “Гуляй-Город” та “Лис”, згадки про які датовані жовтнем-листопадом 1943 р. Див: Наказ № 6 [супільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова пісня”] “Павла” для голів управ і адміністраторів надрайону (від 18 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 109. – Арк. 20; Звіт голови управи с. Берестя району “Лис” [Сарненського надрайону “Лісова пісня”] “Явора” (від 29 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 109. – Арк. 48; Наказ господарського референта району “Гуляй-Город” [Сарненського надрайону “Лісова пісня”] “Хани” для голови управи Бережницького району “Лиса” (від 30 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 109. – Арк. 100.

¹⁰⁸ Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 255.

порівняння згадок про населені пункти. Приблизні кордони повстанських районів були такими: Рокитнівського (“Дунай”) – Рокитне (зах.) – Залав’є–Біловіж (пн.) – Будки Сновидовицькі–Нетреба (сх.) – Борове (пд.)¹⁰⁹, Сарненського (“Замок”) – Немовичі (зах.) – Сарни (пн.) – Клесів (сх.) – Тинне (пд.)¹¹⁰, Дубровицького (“Умань”) – Грані (зах.) – Рудня (пн.) – Вел. Озера–Карасин (сх.) – Яринівка (пд.)¹¹¹, Володимирецького (“Гай”, “Рай”) – Острівці–Вел. Тьолковичі (зах.) – Луко (пн.) – Озеро–Цепцевичі (сх.) – Титовичі–Жовкин[і] (пд.)¹¹²,

---

¹⁰⁹ Наказ коменданта Рівненського надрайону 3/3 “Матвія” для господарників районів (від 2 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 108а. – Арк. 32; Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 21–28; Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень–листопад 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 124.

¹¹⁰ Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 21–28; Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 124; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 255–256; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 28 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 299; Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень–листопад 1943 р.)” // Там само. – С. 124.

¹¹¹ Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 21–28; Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 251–263; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 267, 272; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 27 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 283; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 28 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 299, 301; Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень–листопад 1943 р.)” // Там само. – С. 124.

¹¹² Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 258–259; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 267, 272; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 28 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 297, 299, 301; Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень–листопад 1943 р.)” // Там само. – С. 124.

Рафалівського (“Роса”) – Балаховичі (зах.) – Бабка (пн.) – Вел. Жолудськ (сх.) – Іванічі [Іванчі] (пд.)¹¹³.

Район “Гай” поділявся на кущі та станиці¹¹⁴. Детальніше з’ясувати поділ інших районів за наявними документами немає змоги.

До Пінського повстанського надрайону “Болото”, значна частина якого була розташована в БРСР¹¹⁵, у жовтні 1943 р. входила організаційна мережа, розгорнута в семи адміністративних районах: Жабчинському, Зарічненському, Логишинському, Лунінецькому, Морочанському, Пінському, Яновському¹¹⁶. Встановити точніші межі надрайону не вдалося. У повстанських документах за листопад–грудень 1943 р. згадуються два села Морочанського району (Тьолковичі, Озірці)¹¹⁷ і три села Зарічненського району (Кухче, Кухотська Воля, Дібрівськ)¹¹⁸.

Столинський повстанський надрайон “Гало” (центр – с. Річиця) у жовтні 1943 р. поділявся на чотири райони: “Луг”, “Дубник”, “Глинськ”, “Яр”, що відповідали адміністративним Висоцькому, Столинському, Давидгородецькому і Бере-

---

¹¹³ Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 21–28; Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 259–260; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 267, 272; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 28 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 299; Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень–листопад 1943 р.)” // Там само. – С. 124.

¹¹⁴ Звіт [підреферента] відділу кадрів [політичної референтури] району “Гай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня”] “Вернигори” за 27 жовтня – 1 грудня 1943 р. (від 1 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 37; Список працівників кущів, підрайонів і станиць району “Гай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня”] (кін. 1943 р., без підп.) // Там само. – Арк. 41; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 264–281.

¹¹⁵ Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 266.

¹¹⁶ Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Там само. – С. 261.

¹¹⁷ Там само. – С. 261–262.

¹¹⁸ Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень–листопад 1943 р.) // Там само. – С. 124.

зівському району¹¹⁹. Більша частина Висоцького розташовувалася в межах українського Полісся. Решта територій надрайону була на території БРСР. У жовтні організаційною мережею було охоплено тільки 30 сіл і 2 містечка Висоцького району, 30 сіл Столинського району. Усі ці населені пункти розташовані на лівому боці річки Горинь¹²⁰. Межі Висоцького повстанського району “Луг” встановити не вдалося, оскільки виявлено згадки тільки про наявність мережі Запілля в поселеннях Велюнь, Озеро, Рудня, Сваричовичі (Сварицевичі), Серники¹²¹. Столинський повстанський район “Дубник” розташовувався приблизно в межах: Жовк[и]ні (зах.) – ? (пн.) – Столин – р. Горинь (сх.) – Деревня (пд.)¹²².

Через більшу концентрацію радянських партизанів, ніж у сусідніх Костопільському й Сарненському надрайонах, і частіше переслідування організаційного активу в Столинському надрайоні налагодити дієву організаційну мережу спочатку не вдавалося¹²³. Є згадки про підтримку місцевим населенням радянських партизанів¹²⁴.

---

¹¹⁹ Лист коменданта Столинського надрайону “Шепеля” до коменданта ВО “Заграва” в організаційних справах (від 15 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 24; Звіт № 1 коменданта Запілля Столинського надрайону [“Шепеля”] (від 17 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 100–101; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 266.

¹²⁰ Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 14 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 268.

¹²¹ Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень–листопад 1943 р.)” // Там само. – С. 124; Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Там само. – С. 260.

¹²² Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 21–28; Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень–листопад 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 124.

¹²³ Звіт № 1 коменданта Запілля Столинського надрайону [“Шепеля”] (від 17 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 100–101; Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (від 22 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 21–28; Інформація [коменданта] З[апілля] Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Олега” за 5–30 листопада 1943 р. (від 1 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 25–26.

¹²⁴ Інформація [коменданта Столинського району ВО “Заграва”] “Шепеля” за 5–15 листопада 1943 р. (від 15 листопада 1943 р.) // ДАРО.

Висоцький повстанський район “Луг” у жовтні 1943 р. поділявся на чотири підрайони¹²⁵, а у Столинському повстанському районі “Дубник” у листопаді 1943 р. були кущі¹²⁶.

ВО “Богун” займала південну частину тодішньої Рівненської області, деякі північні землі Кам’янець-Подільської області й північну частину Тернопільської області. Порівняно з іншими округами ПЗУЗ ця округа за територією була найобширнішою. До її складу, як слушно зображено на карті “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Богун” у 1943 р.”, видрукуваній у другому томі “Нової серії” “Літопису УПА”, входили повстанські надрайони 2/2, 3/3 (“Озеро”), 4/4, 6/6, 7/7¹²⁷. З огляду на цифровий ряд логічно було б припустити, що існував також надрайон 5/5. Однак джерел, які б підтверджували таке припущення, виявити не вдалося.

Рівненський повстанський надрайон 3/3 “Озеро” складався з районів №№ 10, 20, 30, 40, 50, які розташовувалися у межах адміністративних Рівненського, Олександрійського, Тучинського, Гоцанського і Клеванського районів¹²⁸.

До району № 10 станом на 19 жовтня 1943 р. входило 8 підрайонів¹²⁹. Якщо на початку вересня 1943 р. до району

– Ф. Р-30. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 24; Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 251–263.

¹²⁵ Звіт коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 260.

¹²⁶ Інформація [коменданта Столинського району ВО “Заграва”] “Шепеля” за 5–15 листопада 1943 р. (від 15 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 24.

¹²⁷ Карта “Військово-адміністративний поділ ВО УПА “Богун” у 1943 р.” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 318.

¹²⁸ Карта “Військово-адміністративний поділ ВО УПА “Богун” у 1943 р.” // Там само. – С. 318.

¹²⁹ Звіт № 4 коменданта [Рівненського] надрайону 3/3 [ВО “Богун”] “Матвія” (від 3 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 33. – Арк. 74–75; Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Палія” за 29 вересня – 19 жовтня 1943 р. (від 19 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 69–70; Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Павла” за 12–20 листопада 1943 р. (від 21 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 130; Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Павла” за 28–29 листопада 1943 р. (від 30 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 131.

№ 20 входило 5 кущів (№ 1 “Захар”, № 2 “Тарасівка”, № 3 “Карпо”, № 4 “Святослав”, № 5 “Омелько”), то вже у жовтні повідомлялося про 5 підрайонів, але їхні назви не уточнювалися¹³⁰. Господарчий “Гліб” у відомості про працівників району й підрайонів господарського відділу району № 20, серед іншого, перелічив керівників господарських ділянок чотирьох підрайонів району¹³¹. Ще у звіті № 4 за серпень 1943 р. “Яровий” пише про поділ району № 30 на кущі, виокремивши успішну роботу “господарки”. Зокрема він повідомив про Шубківський кущ, а також про кущі №№ I/V і V/V, у зв’язку з виключенням звідти кількох сіл¹³². Наступний комендант району № 30 “Сич” проаналізував хід справ у Шубківському кущі, а також у кущах “Кирила”, “Гріма”, “Наливайка”, “Гути”, діяльність німців у кущі “Гута”¹³³. У джерелах з району № 40 за жовтень 1943 р. повідомлялося про існування семи підрайонів. Комендант цього району “Чорний” згадував про проведення “відправ” з комендантами станиць у чотирьох підрайонах району, з ексекутивною і підрайоновими ексекутивами. У джерелі йдеться і про перебування німців у станицях №№ 28–31, 36–38, 41–42 і 50. За документом, чисельність станиць у підрайонах №№ 63 і 73 району № 40 змінилася¹³⁴. Напевно, перша цифра числового коду станиці була номером відповідного підрайону, куди станиця входила, а друга – порядковим номером станиці в цьому підрайоні. Поталанило виявити списки осіб, які працювали в підрайонах і станицях району № 50. Зокрема там називаються 5 імен та псевдонімів

---

¹³⁰ Звіт № 4 коменданта [Рівненського] надрайону 3/3 [ВО “Богун”] “Матвія” (від 3 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 33. – Арк. 74–75.

¹³¹ Відомість [господарського референта району № 20 Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Гліба” (від 29 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 3. – Спр. 3. – Арк. 2–3.

¹³² Звіт № 4 коменданта району № 30 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Ярового” за 1–29 серпня 1943 р. (від 31 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 8–9.

¹³³ Звіт № 7 [коменданта району № 30 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Сича” за період з 27 вересня до 2 листопада 1943 р. (від 3 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 132.

¹³⁴ Звіт [коменданта] військового району № 40 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Троя” за жовтень 1943 р. (від 31 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 78–78 зв.

підрайонових, 10 імен та псевдонімів станичних, подані імена та псевдоніми інших представників організаційного активу підрайонів і станиць цього району¹³⁵.

О. Вовк локалізував повстанський надрайон 4/4 на території трьох адміністративних районів¹³⁶. До цього надрайону в жовтні 1943 – січні 1944 рр. входили повстанські райони № 9, “Озеро”, “Світанок”, куди була включена низка населених пунктів адміністративних Здолбунівського, Мізоцького, Острозького і Славутського районів¹³⁷. Межі деяких з цих районів були такими: № 9 – П’ятигори (зах.) – Ільпінь–Порозове (пн.) – Новосілки (сх.) – Гільча Перша (пд.)¹³⁸, “Озеро” – Могиляни (зах.) – Милятин (пн.) – Мощаниця (сх.) – Нетішин (пд.)¹³⁹. Станом на 11 листопада 1943 р. у повстанському районі “Озеро” нараховувалося 43 поселення¹⁴⁰. Межі Мізоцького і Славутського районів встановити не вдалося. Відомо тільки, що Славутський район “Світанок” розташовувався південніше Острозького району “Озеро”. “Світанок” покривав принаймні частину Славутчини. У грудні 1943 р. комендантом цього району був “Мисливець”¹⁴¹.

---

¹³⁵ Список людей, котрі виконують організаційну роботу, складений працівником району № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Черствим” [осінь 1943 р.] // ДАРО. – Ф. Р.-30. – Оп. 2. – Спр. 62. – Арк. 3–6.

¹³⁶ Карта “Військово-адміністративний поділ ВО УПА “Богун” у 1943 р.” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 318.

¹³⁷ Там само.

¹³⁸ Звіт № 9 [коменданта Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Гандзі” за 17–27 січня 1944 р. (від 27 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 43; Звіт [коменданта Здолбунівського району ВО “Богун”] “Гандзі” про працю коменданта і референтів у терені № 9 за 18–29 [січня 1944 р.] (від 28 січня 1944 р.) // Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 44.

¹³⁹ Звіт невідомого [коменданта] району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] за 7–27 листопада 1943 р. (від 29 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р.-30. – Оп. 2. – Спр. 22. – Арк. 32–36 зв.; Список чоловічого населення району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] (без підп., [1943 р.]) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 105. – Арк. 15–22; Звіт суспільно-політичного референта ВО “Богун” “Миколи” за місяць (від 31 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 445.

¹⁴⁰ Звіт невідомого [коменданта] району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] за 7–27 листопада 1943 р. (від 29 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р.-30. – Оп. 2. – Спр. 22. – Арк. 32–36 зв.

¹⁴¹ Звіт коменданта району “Світанок” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Мисливця” (від 13 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р.-30. – Оп. 2. Спр. 22. – Арк. 39.

Здолбунівський повстанський район № 9 восени 1943 р. був поділений на п'ять підрайонів: № 15 на чолі з “Вороном” (Степанівка, Мар'янівка, Ново-М[и]льськ, Старо-М[и]льськ, Порозове, Загор[а], Тайкури, Новосілки, Копиткове), № 20 на чолі зі “Заверухою” (Івачково, Глупанин, Гульча, Йосипівка, Урвенне, Лідове, Гренівчина), № 25 на чолі з “Шорохом” (Здовбиця), № 30 під орудою “Шуляка” (Здолбунів), № 35 на чолі із “Залізняком” (Глинськ, П'ятигори, [О]рестів, Ільпінь, Богдашів)¹⁴². У звітах коменданта Здолбунівського району “Гандзі” за січень 1944 р. перелічені підрайони пронумеровані не цифрами, а великими друкованими літерами, проте назви населених пунктів відповідних підрайонів збігаються. До підрайону “А” (№ 15) входили села Тайкури, Мар'янівка, Новосілки, Ново-Мильськ, Старо-Мильськ, а до підрайону “Е” (№ 35) – села Богдашів, [О]рестів, Ільпінь, П'ятигори, [Глинськ]¹⁴³. Інший документ повідомляє про підрайон “А” та його керівника “Степового”. Укладач документа також згадав підрайон “Е”, характеризуючи діяльність у районах і підрайонах господарських, політичних, організаційно-мобілізаційних референтур та працівників СБ¹⁴⁴.

Кадровик Острозького повстанського району “Озеро” “Юрась” 8 і 20 грудня 1943 р. повідомив про наявність у районі чотирьох підрайонів, два з яких були закодовані числами 33 і 125. В іншому джерелі як складові району згадані підрайони №№ 15, 33, 67, 125(1), а також підрайон “Босфор”, приєднаний до району 15 листопада 1943 р. від невстановленого району “Море”¹⁴⁵.

---

¹⁴² Протокол допиту Володимира Єфремовича Ступака, підозрюваного у причетності до діяльності ОУН і УПА на Здолбунівщині (без дати) // Приватний архів Ігоря Марчука.

¹⁴³ Звіт № 9 [коменданта Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Гандзі” за 17–27 січня 1944 р. (від 27 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 43.

¹⁴⁴ Звіт [коменданта Здолбунівського району ВО “Богун”] “Гандзі” про працю коменданта і референтів у терені № 9 за 18–29 [січня 1944 р.] (від 28 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 44.

¹⁴⁵ Звіт [коменданта] району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] за 7–27 листопада 1943 р. (від 29 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 22. – Арк. 32–36 зв.; Звіт “кадровика” району “Озеро” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Юрася” про проведення політичного й військового вишколів з 18 листопада до 8 грудня 1943 р. (від 8 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 22.

Про Мізоцький район маємо лише одну згадку коменданта “Самсона” за січень 1944 р. Автор детально аналізує працю референтур (зокрема політичної, господарської). Однак через те, що збереглася лише частина тексту джерела, не можна з упевненістю твердити, що воно конкретизує подробиці адміністративного поділу району¹⁴⁶.

Славутський район у грудні 1943 р. поділявся на підрайони. До підрайону № 1 входило 5 станиць, у підрайоні № 2 таких станиць налічувалося 8, у підрайоні № 3 – 3¹⁴⁷. Документи з ВО “Богун” за 16–17 грудня 1943 р. містять згадки про підрайони Славутського району – № 1 “Межі”, № 2 “Шляхи”, № 3 “Горби”, № 4 “Поля” і № 5 “Млини”¹⁴⁸. Ці документи варто порівняти зі звітами з повстанського району “Світанок”. В одному з них ідеться про населення Славутського району, яке “до УПА ставиться прихильно”¹⁴⁹, в іншому – названі номери підрайонів, але справжні назви населених пунктів району не подані¹⁵⁰. І це при тому, що села інших районів у тексті згадуються. Схоже, що наводити в документації справжні назви населених пунктів зі Славутського району заборонялося.

Задokumentованих свідчень про повстанські Корецький і Дубенський надрайони (2/2 і 6/6) відклалося ще менше, ніж про Здолбунівський (4/4). Огляди подій у терені ВО “Богун” за жовтень 1943 – січень 1944 рр. та інформації з Дубенського надрайону “Дуб” того самого періоду – це єдині виявлені джерела, які підтверджують наявність цих двох надрайонів.

---

¹⁴⁶ Звіт [коменданта] Мізоцького району [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Самсона” про працю коменданта й референтур у січні 1944 р. (від 27 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 160.

¹⁴⁷ Звіт коменданта району “Світанок” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Мисливця” (від 13 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 22. – Арк. 39.

¹⁴⁸ Огляд подій № 11 терену ВО [“Богун”] за 1–10 грудня 1943 р., скл. “Остапом” (?) (від 16 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 33. – Арк. 32–40; Збройні ворожі сили № 11 в терені ВО [“Богун”] за 1–10 грудня 1943 р., огл. “Остапом” (від 17 грудня [1943 р.]) // Там само. – Арк. 53–57.

¹⁴⁹ Огляд подій № 11 терену ВО [“Богун”] “Остапом” (?) за 1–10 грудня 1943 р. (від 16 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 32–40.

¹⁵⁰ Збройні ворожі сили № 11 в терені ВО [“Богун”] за 1–10 грудня 1943 р., огл. “Остапом” (від 17. 12. [1943 р.]) // Там само. – Арк. 53–57.

Восени 1943 р. повстанський Корецький надрайон 2/2 був розташований приблизно в межах адміністративних Межирицького й Корецького районів. У документах згадуються такі села Межирицького району, як Клецька, Велика Хоруча, Невіркив, Бранів, Самостріли¹⁵¹, а також села Корецького району – Користь, Жадківка, Юзефин¹⁵².

У документах з Дубенського повстанського надрайону 6/6 йдеться щонайменше про шість адміністративних районів: Вербський, Дубенський, Демидівський, Козинський, Млинівський, Радивилівський¹⁵³. Джерела повідомляють тільки про деякі села Демидівського (Перевердів, Бокійм[а], Топч[а], Михма), Козинського (Великі Жабокрик, Теслугів, Дуб[е]н, Тернавці, Гранівці, Вовковці, Сапанівка, Мильківці, Савчуки, Вовкові), Вербського (Микитичі, Турковичі, Н. Носовиця, Судоби[ч]і, Бирятин, Стовб[е]ць), Буца, Турія, Онишківці, Обгів, Сапанів, Підлуж[жя]), Дубенського (Бодяки, Волиця, Тараканів, Підборці, Конюшки, Сади Великі, Кораблищ[е]), Млинівського (Хоруп[ань], Сморд-ва, Маслянка, Старини, Гранівка, Аршичин, В. Дорогостаї, Березькі Гори, Луги, Черець), Радивилівського (Крупці (Крупець), Михайлівка, Града, Рудня Почаївська, Пустоїванне, Старики, Левятин) районів¹⁵⁴. З виявлених документів не

---

¹⁵¹ Там само; Огляд подій № 9 терену ВО [“Богун”] за 10–20 листопада 1943 р. (підпис нерозб., від 25 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 217–221; Огляд подій № 8 терену ВО [“Богун”] за 31 жовтня – 10 листопада 1943 р., скл. заступником коменданта СБ ВО [“Богун”] “Смоком” (від 16 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 231–239.

¹⁵² Огляд подій № 11 терену ВО [“Богун”] за 1–10 грудня 1943 р., скл. “Остапом” (від 17 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 32–40; Огляд подій № 9 терену ВО [“Богун”] за 10–20 листопада 1943 р. (підпис нерозб., від 25 листопада 1943 р.) // Арк. 217–221; Огляд подій № 8 за 31 жовтня – 10 листопада 1943 р., скл. заступником коменданта СБ ВО [“Богун”] “Смоком” (від 16 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 231–239.

¹⁵³ Карта “Військово-адміністративний поділ ВО УПА “Богун” у 1943 р.” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 318.

¹⁵⁴ Огляд подій № 11 терену ВО [“Богун”] за 1–10 грудня 1943 р., скл. “Остапом” (від 16 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 33. – Арк. 32–40; Збройні ворожі сили № 11 в терені ВО [“Богун”] за 1–10 грудня 1943 р., огл. “Остапом” (від 17 грудня [1943 р.]) // Там само. – Арк. 53–57; Інформація № 39 “Змія” про події в терені “Дуб” [Дубенський надрайон, ВО “Богун”] за 2–5 грудня 1943 р. (від 8 грудня 1943 р.) // Арк. 94–95; Огляд подій № 9 терену ВО [“Богун”] за 10–20 листопада 1943 р. (підпис нерозб., від 25 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 217–221;

ясно, чи перелічені поселення входили до складу повстанської організаційної мережі. Можливо, ці поселення лише перебували під наглядом структур СБ, адже представникам останньої належить авторство переважної більшості виявлених джерел з Дубенщини.

Через брак джерел, здійснити демаркацію складників мережі ОУН(б) у надрайоні 7/7, який, розташовуючись у ВО “Богун”, обіймав терени адміністративних Вишнівецького, Дедеркальського, Катербурзького (?), Кременецького, Ланівецького, Почаївського, Плужненського (?) і Шумського районів, неможливо¹⁵⁵. У документах лише згадуються деякі поселення зі згаданих районів, але безвідносно до якихось конкретних повстанських структур (районів, кущів чи станиць) інформація відсутня¹⁵⁶. Як виняток у спогадах Неоніли Крем’янчанки детально з’ясована структура мережі ОУН(б) у Вишнівецькому районі станом на 1943 р.¹⁵⁷

Звіт [референта СБ] “Смока” з терену ВО [“Богун”] за 21–30 вересня 1943 р. (від 7 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 224–225; Огляд подій № 8 заступника коменданта СБ ВО [“Богун”] “Смока” за 31 жовтня – 10 листопада 1943 р. (від 16 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 231–239; Огляд ворожих збройних сил у терені ВО [“Богун”] № 11 за 1–10 грудня 1943 р., скл. “Остапом” (від 17 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 32–40; Інформація № 29 “Софії” [Дубенський надрайон ВО “Богун”] за 5–7 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р.-30. – Оп. 2. – Спр. 16. – Арк. 222.

¹⁵⁵ Карта “Військово-адміністративний поділ ВО УПА “Богун” у 1943 р.” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 318.

¹⁵⁶ Огляд подій № 11 терену ВО [“Богун”] за 1–10 грудня 1943 р., скл. “Остапом” (?) (від 17 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р.-30. – Оп. 2. – Спр. 33. – Арк. 32–40; Інформація № 2 “Ігоря” про події на Дубенщині, Кременеччині та Рівненщині 15–31 грудня 1943 р. (від 1 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 173–176; Огляд подій № 9 терену ВО [“Богун”] за 10–20 листопада 1943 р. (підпис нерозб., від 25 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 217–221; Огляд подій №. 8 за 31 жовтня – 10 листопада 1943 р., скл. заступником коменданта СБ ВО [“Богун”] “Смоком” (від 16 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 231–239; Огляд подій № 12 за 10–20 грудня [19]43 р. (уривок), скл. невідомим працівником ВО [“Богун”] // Там само. – Арк. 308–310; Суспільно-політичний огляд південної частини Рівненської області “Миколи” за місяць (від 5 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 454–455.

¹⁵⁷ Крем’янчанка Н. Було у матері три сини. – С. 17, 20, 175–176.

Табл. 1.2.

**Мережа ОУН(б) на Волині й Поліссі
в жовтні – листопаді 1943 р.**

ПЗУЗ	ВО "Турів"	Надрайони	Райони
		Ковельський ("Кодак")	Голобський – до грудня 1943 р., Головненський, Заболотський ("Карлик"), Камінь-Каширський ("К.-К."), Ковельський, Любешівський, Любомльський, Маневицький, Матіївський ("Корт") – до грудня 1943 р., Ратнівський, Турійський, Старовижівський, Шацький ("Ринок") – до грудня 1943 р.
		"Хортиця"	Ківерцівський, Колківський, Луцький, Острожецький, Олицький, Рожищанський, Сенкевичівський, Торчинський, Теремненський, Цуманський
		"Степ"	Берестецький, Вербський (частково), Володимирський, Горохівський, Іваничівський, Локачинський, Озютицький, Устилузький
		Любомльський ("Байрак") – з сер. грудня 1943 р.	Голобський ("Дочан"), Любомльський ("Росток"), Матіївський ("Корт"), Шацький ("Ринок")
	ВО "Заграва"	Надрайони	Райони
		Столинський ("Гало")	Висоцький ("Луг"), Столинський ("Дубина"), Давидгородський ("Глинськ"), Березівський ("Яр")
		Пінський ("Болото")	Жабчинський, Зарічянський, Логишинський, Лунінецький, Морочанський, Пінський, Янівський
		Сарненський ("Лісова пісня")	Рокитненський (№ 26, "Дунай"), № 27, "Замок", Дубровицький (№ 28, "Умань"), Володимирецький (№ 29, "Гай"), № 30, "Роса", "Гуляй-Город" (грудень 1943 р.), "Лис" (грудень 1943 р.).
		Костопільський ("Долина")	Деражненський (№ 1, "Лісний"), Стидинський (№ 2, "Камінь"), Степанський (№ 3, "Керч"), Березненський (№ 4, "Беріг"), Людвипільський (№ 5, "Скеля"), Костопільський (№ 6, "Іскра"), Городницький (№ ?, "Пекло").
	ВО "Богун"	Надрайони	Райони
		2/2 ?	
		Рівненський (3/3, "Озеро")	Рівненський (№ 10), Олександрійський (№ 20), Тучинський (№ 30), Гошанський (№ 40), Клеванський (№ 50)
		Здолбунівський (4/4)	Здолбунівський (№ 9), Мізоцький, Острозький ("Озеро"), Славутський ("Світанок")
		Корецький (5/5)	Корецький, Межиріцький
		Дубенський (6/6, "Дуб")	Вербський (частково), Демидівський, Дубенський, Козинський, Млинівський, Радивилівський
		7/7 ?	
	ВО "Тютюнник"	Надрайони	Райони
		?	?

1.3. Запілля УПА (грудень 1943 – липень 1944 рр.)

Зміни в структурі Запілля УПА на ПЗУЗ почалися з грудня 1943 р. Причиною цього стало, очевидно, те, що за цей час Волинь і південне Полісся виявилися територією, по якій проходила лінія радянсько-німецького фронту. На лінії Ковель–Стрипа проти українських повстанців було кинуте десятки радянських фронтових дивізій¹⁵⁸. Лише за перші дні березня 1944 р. НКВС розіслав у різні закутки Рівненщини близько 200 сексотів. Їхнім завданням, за словами командира групи УПА “Заграва” І. Литвинчука, було: “зорганізувати сітку сексотів, стежити за роботою і рухом “бандьоровців”, вникати у нутро нашої організаційної сітки, проводити розкладаючу роботу серед нас”¹⁵⁹. Радянські спецслужби починають масово вішати полонених з ОУН і УПА¹⁶⁰. Водночас радянські партизани все частіше нападали на бази, друкарні, учбові центри Запілля УПА. Протиборство, як слушно підсумовував А. Кентій, мало “безкомпромісний характер”¹⁶¹.

За даними І. Юркіна, у грудні 1943 р. у Львові за участю представників С. Бандери, М. Лебеда, “штабістів” Д. Клячківського відбулася нарада, на якій обговорили нову інструкцію головного проводу ОУН. У документі, зокрема, йшлося про перехід націоналістів на нелегальне становище, закидання у тил РСЧА диверсантів тощо¹⁶². Можливо, що на цій нараді говорилося і про необхідність територіальної реорганізації Запілля УПА на ПЗУЗ.

Межі й криптоніми повстанських надрайонів ВО “Заграва” і “Турів” почали змінюватися вже в першій половині грудня 1943 р. Доказом цього, по-перше, є документи, які походять з раніше не відомих повстанського надрайону “Байрак” у ВО “Турів”¹⁶³ і повстанського надрайону “Конотоп” у ВО “Заграва”

---

¹⁵⁸ Без авт. Ганьба ХХ-го сторіччя // Літопис УПА. – Львів, 1992. – Т. 9. – С. 160.

¹⁵⁹ Наказ № 3/44 командира групи УПА “Заграва” І. Литвинчука у справі протистояння радянським сексотам на Рівненщині (від 4 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 574.

¹⁶⁰ Без авт. Ганьба ХХ-го сторіччя. – С. 166.

¹⁶¹ Кентій А. Українська повстанська армія в 1944–1945 рр. – С. 86.

¹⁶² Юркін І. У нас – особливе завдання // Радянська Волинь. – 1973. – 18 травня. – № 98. – С. 3.

¹⁶³ Звіт [коменданта] терену “Байрак” [ВО “Турів”] “Миколи” за місяць (від 14 грудня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 148–152.

(відповідно звіт коменданта надрайону “Байрак” ВО “Турів” “Миколи” від 14 грудня 1943 р. і відомості з терену коменданта СБ надрайону “Конотоп” ВО “Заграва” “Журби” за 15 грудня 1943 р.)¹⁶⁴. По-друге, у згаданих вище відомостях з терену... та в двох інших документах за 22 і 26 грудня йде мова про понад 20 сіл, які до грудня 1943 р. входили до Сарненського повстанського надрайону “Лісова пісня” – складової ВО “Заграва”¹⁶⁵. По-третє, якщо у звіті про працю працівниці референтури жіноцтва надрайону “Кодак” ВО “Турів” “Мотрі” від 6 грудня 1943 р. згадуються адміністративні Шацький, Матіївський, Седлищанський, Голобський, Турійський і Маневицький райони як складові надрайону “Кодак”¹⁶⁶, то у звіті суспільно-політичного референта “В. Беркута” від 6 грудня 1943 р. адміністративні Шацький та Матіївський райони разом з повстанськими районами “Дочан”¹⁶⁷ і “Росток”¹⁶⁸ уже віднесені до Любомльського повстанського надрайону “Байрак”. Отже, у грудні 1943 р. від повстанського надрайону “Кодак” із центром у Ковелі відколовся новий надрайон “Байрак” із центром у Любомулі.

Змін зазнали також і територіальні межі й криптоніми районів та куштів. Так, хоча заступник референта СБ повстанського надрайону “Затока” ВО “Заграва” “Коробка” у своєму звіті, складеному 1 квітня 1944 р., і повідомляв про те, що 10 лютого організаційна мережа в повстанських Костопільському районі “Іскра”, Деражненському районі “Лісний”, Стидинському районі “Камінь”, Березненському

---

¹⁶⁴ Теренові відомості коменданта СБ надрайону “Конотоп” [ВО “Заграва”] “Журби” (від 15 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 78–78 зв.

¹⁶⁵ Відомості з терену коменданта СБ надрайону “Конотоп” [ВО “Заграва” “Шворного” (від 22 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 26; Відомості з терену коменданта СБ надрайону “Конотоп” [ВО “Заграва” “Шворного” (від 26 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 73.

¹⁶⁶ Звіт працівниці юнацької сітки референтури жіноцтва [терену “Кодак” ВО “Турів”] “Мотрі” за листопад 1943 р. (від 6 грудня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 279. – Арк. 80–81.

¹⁶⁷ Звіт невідомого автора з терену “Дочан” [ВО “Турів”] за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 45–48.

¹⁶⁸ Інформація “Крика” з [Любомльського] району “Росток” [ВО “Турів”] (від 15 січня 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 365. – Арк. 5.

районі “Беріг” “почала відновлюватись”¹⁶⁹, перерахованих у звіті районів на момент підписання звіту “Коробкою” вже не було. Вже у квітні–травні 1944 р. криптонім Костопільського повстанського надрайону “Долина” змінився на “Затока”¹⁷⁰, а на тому місці цього надрайону, де був Костопільський повстанський район “Іскра”, виникли повстанські райони “Зоря” і “Лід”. Хронологічно перші джерела, які походять з району “Зоря”, датовані березнем–квітнем 1944 р. Якщо звести повідомлення цих джерел, то з’ясується, що зі вказаних у них населених пунктів (села Пески (Пісків), Головин, Моквин, Янкевичі, Берестовець, Лажова (Глазова), Печалівка, Борщівка, Костопіль, Корчин, Жильжа, Данчиміст, Велика Любаша, Мала Любаша, Мале Селище, Підлужне, Трубиці (Трубин), Мар’янівка, Рокитне, Каменуха, Великий Любомль, Лотове, Кургани, Маща, Кам’яна Гора, Бр[ю]шків, Пен[ь]ків, [О]лександрівка, Довганець, Крихи (Крухи), Купля, Підлужн[е], Руд[а]) практично всі раніше належали до Костопільського повстанського району “Іскра”¹⁷¹. Про це свідчать інформації військової розвідки з повстанського району “Зоря” (“Панька” від 14 березня 1944 р., “Морозенка” за 18 березня 1944 р.), звіти військової розвідки за 20–31 березня “Немо”, 1–10 квітня “Морозенка”, звіти коменданта запілля повстанського району “Зоря” “Архипа” від 17 березня і 7 квітня.

У складі повстанського району “Зоря” продовжили існувати кущі: № 2 (звіт “Олекси” від 29 березня 1944 р.), № 3

---

¹⁶⁹ Звіт заступника референта СБ надрайону “Затока” ВО “Заграва” “Коробки” за січень – березень 1944 р. (від 1 квітня 1944 р.) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 156.

¹⁷⁰ Там само.

¹⁷¹ Інформація працівника військової розвідки УПА “Панька” з району “Зоря” [ВО “Заграва”] (від 14 березня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 3; Інформація працівника [військової розвідки] УПА “Морозенка” з району “Зоря” [ВО “Заграва”] (від 18 березня 1944 р.) // Там само. – Арк. 5; Звіт працівника військової розвідки УПА “Морозенка” з району “Зоря” [ВО “Заграва”] за 20–31 березня 1944 р. (від 31 березня 1944 р.) // Там само. – Арк. 12–14; Звіт працівника військової розвідки УПА “Морозенка” з району “Зоря” [ВО “Заграва”] за 1–10 квітня 1944 р. (від 12 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 17; Звіт коменданта Запілля району [“Зоря” ВО “Заграва”] “Архипа” за невідомий період (від 17 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 32–32 зв.; Звіт коменданта Запілля району [“Зоря” ВО “Заграва”] “Архипа” за невідомий період (від 7 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 35–35 зв.

(звіти “Максима”, підписані 20 лютого і 4 квітня), № 4 (звіт “Василя”, завірений ним 4 квітня), № 5 (звіт “Коваля” від 6 квітня)¹⁷². У документах з куща № 3 повідомляється про села Підлужн[е], Руд[а], джерела з куща № 4 згадують села Мар’янівку, Бр[ю]шків, Пен[ь]ків, Олександрівку, а з куща № 5 – Борщівку, Малу Любашу, Мале Селище, Довгунець, Крихи (Крухи), Велику Куплю¹⁷³. У документах з кущів ідеться про роботу референтів, але їхні псевдоніми чи, тим більше, справжні імена не називаються. Автори до мінімуму звели вживання назв сіл. Якщо ж назви населених пунктів і використовуються у тексті, то подаються без будь-яких скорочень чи трансформацій.

Аналогічно, на підставі інформацій військової розвідки з району “Лід” за 6, 9–12, 14 квітня 1944 р., кожен з яких підписав “Грицька”, довідуємося, що до повстанського району “Лід” входили населені пункти [Мала] Любаша, Іванова Долина, Яполоть, Майдан, Злазне, Руда, Збуж, Трост[я]нець, Малий Мидз[ь]к, Борівка, Дюксин, Чудв[и], Корчин, Звіждже, Дубіна, Переток[и], Великий Стид[ин], Трубіці, тобто майже виключно ті села, які раніше складали частину повстанського Костопільського району¹⁷⁴.

---

¹⁷² Звіт коменданта Запілля куща № 2 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Олекси” за 28 лютого – 30 березня 1944 р. (від 29 березня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 13; Звіт [коменданта Запілля] куща № 3 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Максима” за невідомий період (від 4 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 15; Звіт [коменданта Запілля] куща № 4 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Василя” за невідомий період (від 4 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 19; Звіт коменданта куща № 3 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Максима” за 1 лютого – 1 березня 1944 р. (від 20 лютого 1944 р.) // Там само. – Арк. 27 зв.

¹⁷³ Там само.

¹⁷⁴ Інформація працівника військової розвідки УПА “Грицька” з району [“Лід” ВО “Заграва”] (від 11 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 21; Інформація працівника військової розвідки УПА “Грицька” з району [“Лід” ВО “Заграва”] (від 12 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 23; Інформація працівника військової розвідки УПА “Грицька” з району [“Лід” ВО “Заграва”] (від 10 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 28; Інформація працівника військової розвідки УПА “Грицька” з району [“Лід” ВО “Заграва”] (від 14 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 29; Інформація [працівника військової розвідки УПА] “Грицька” з району [“Лід” ВО “Заграва”] (від 9 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 33; Інформація невстановленого працівника військової розвідки УПА з району “Опіюм” [ВО “Заграва”] (від 10 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 37.

Джерела свідчать, що поруч з повстанськими районами “Зоря” і “Лід” розташовувалися повстанські райони “Опіюм”, “Канал”, район “Деражне” (чомусь не закодований), “Дунай”, “Кавказ”. Є документи, у яких ідеться про район “Деражне”, який очолювали “Криж” і “Білика”. “Шелест” повідомив про “Опіюм”, а “Гаркуша” – про “Канал”.

До повстанського району “Опіюм” входили села Кричильськ, Мале Вербче, Казимирівка, Зульня, Ябл[у]н[ь]ка, оскільки вони згадуються в інформаціях військової розвідки цього району, завірених “Шелестом” 10, 11 і 13 квітня 1944 р.¹⁷⁵ Крім села Мале Вербче, згадані села нині входять до Сарненського району, який в описуваний період (1944 р.) був складовою частиною повстанського Сарненського надрайону “Лісова пісня”.

До повстанського району “Канал” належали села Городище, Лізяни, Зар[і]чк[а], Ябл[у]нне, Сороківка, Антонівка (?), Орлівка, Полян[и], Богуші, Піщиця та інші. Про це йде мова в інформаціях ... , підписаних 30 березня “Гаркушею”, його заступником “Яровим” 1 квітня¹⁷⁶. Отже, район розташувався на деяких територіях, які раніше складали частину повстанського Березнівського району Костопільського надрайону.

Очевидно, десь на Березненщині (чи Деражненщині) був розташований район “Вода”. Він включав у себе села, що понад річкою Случ, тобто там, де раніше був повстанський Город[н]ицький район “Пекло”. У своїй інформації “Богдан” відніс до району “Вода” села Більчаки, Устя, Клецьки, Гл[и]бочок, Майдан, Мар[и]н[и]н, Застав’я (станом на 15 травня 1944 р.)¹⁷⁷.

---

¹⁷⁵ Інформація працівника військової розвідки УПА “Шелеста” з району “Опіюм” [ВО “Заграва”] (від 10 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 47; Інформація працівника військової розвідки УПА “Шелеста” з району “Опіюм” [ВО “Заграва”] (від 11 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 49; Інформація працівника військової розвідки УПА “Шелеста” з району “Опіюм” [ВО “Заграва”] (від 13 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 50.

¹⁷⁶ Інформація працівника військової розвідки УПА “Ярового” (заступника “Гаркуші”) з району “Канал” (від 1 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 52; Інформація працівника військової розвідки УПА “Гаркуші” з району “Канал” про діяльність “більшовиків” (від 30 березня 1944 р.) // Там само. – Арк. 53–55.

¹⁷⁷ Інформація з району “Вода” [ВО “Заграва”] “Богдана” (від 15 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 33.

Повідомлення про села Перелісянка, Липне й містечко Деражне з району під назвою “Деражне” є в інформаціях “Крижа” (за 7 і 8 квітня 1944 р.) і “Білики” (за 8 і 9 квітня)¹⁷⁸. Тобто, район займав частину колишнього Деражненського повстанського району Костопільського надрайону.

З’явилися нові назви районів Сарненського надрайону, більшість з яких ідентифікувати не вдалося. Винятком є район “Дебра”, до якого, за повідомленням відомостей з терену, станом на 3 травня 1944 р. входили села Соломіївка, Ор[в’яниця], Мочулиш[е], населені пункти Н[и]вецьк, Домбровиця, Бережниця¹⁷⁹. Отже, район “Дебра” розташовувався приблизно на місці колишнього повстанського Дубровицького району “Умань” Сарненського надрайону.

Чомусь незаконспірованим подається в джерелах повстанський Рокитненський район. Збереглися дві інформації військової розвідки з цього району. Перший і другий документи підписав “Кошовий” 15 і 16 квітня 1944 р.¹⁸⁰ Згадок про села в цих документах немає, що не дає можливості точніше локалізувати район. Як уже зазначалося, восени-взимку 1943–1944 рр. з центром у Рокитному був розташований повстанський район “Дунай” як складова Сарненського надрайону.

Про зміни назв адміністративно-територіальних одиниць у Столинському надрайоні документальних підтверджень віднайти не вдалося. Відомо лише, що навесні

---

¹⁷⁸ Інформація працівника військової розвідки УПА “Крижа” з Деражненського району [ВО “Заграва”] (від 7 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 70; Інформація працівника військової розвідки УПА “Крижа” з Деражненського району [ВО “Заграва”] (від 8 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 71; Інформація працівника військової розвідки УПА “Білики” з Деражненського району [ВО “Заграва”] (від 8 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 72; Інформація працівника військової розвідки УПА “Білики” з Деражненського району [ВО “Заграва”] (від 9 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 73.

¹⁷⁹ Відомості з терену району “Дебра” [ВО “Заграва”] про діяльність НКВС та таємних співробітників (підпис нерозб., від 3 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 22. – Спр. 62.

¹⁸⁰ Інформація працівника військової розвідки УПА “Кошового” з Рокитнівського району [ВО “Заграва”] (від 15 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 77; Інформація працівника військової розвідки УПА “Кошового” з Рокитнівського району [ВО “Заграва”] (від 16 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 78.

1944 р. в результаті розширення меж повстанських надрайонів з'явився надрайон "Лиман", який, крім території Столинського надрайону, охопив територію Володимирецького й Дубровицького районів. У його складі опинилися такі повстанські райони: "Верес" (Висоцький), "Студений" (Столинський), "Валка" (Володимирецький) і Дубровицький. Є відомості про повстанський надрайон "Затока". Наприклад, 19 травня 1944 р. у своєму наказі комендант Запілля "Микола" згадав псевдоніми нового складу ексекутиви надрайону (5 чол.). Згадка про цей надрайон є також у листі "Донця" до командира військового надрайону і в зарядженні коменданта "Миколи"¹⁸¹. Нідє не подано інформації про села чи міста надрайону, немає навіть їхніх криптонімів. У зв'язку з цим визначити його територіальні межі поки що неможливо. На нашу думку, до надрайону "Затока" входили деякі терени Сарненщини й Камінь-Каширщини, він розташовувався східніше від Сарненського надрайону.

З джерел за грудень 1943 – липень 1944 рр., які походять з ВО "Турів", вдалося виявити тільки посвідки та інформації. Два невеличкі документи, написані в березні 1944 р. (посвідка коменданта Запілля УПА району "Проруб" "Мирона" і посвідка "Мирона" з Олицького району на друга "Жука"), дають можливість ототожити криптонім "Проруб" з Олицьким районом¹⁸². Інформації, підписані 13, 15 березня "Степаном", 15 березня "Романом" ("Моряком"), 6, 8, 19, 20, 21 квітня "Моряком", повідомляють про належність до ВО "Турів" населених пунктів Ситниця,

---

¹⁸¹ Відпис наказу коменданта Запілля надрайону "Затока" [ВО "Заграва"] "Миколи" для ексекутив районів (від 19 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 40; Лист працівника невідомого терену ПЗУЗ "Донця" до командира надрайону "Затока" [ВО "Заграва"] (від 2 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 54. – Арк. 1; Зарядження коменданта надрайону "Затока" [ВО "Заграва"] "Миколи" (від 15 травня 1944 р.) // Там само. – Арк. 2–3.

¹⁸² Посвідка команд[ира] Зап[ілля] [Олицького] району "Проруб" [ВО "Турів"] "Мирона" на хворого чотового Вільного Козацтва "Жука" (від 9 березня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 54. – Арк. 12; Посвідка ком[андира] Зап[ілля] Олицького району [ВО "Турів"] "Мирона" на чотового у організованому "Мироні" Вільному Козацтві "Жука" (від 10 березня 1944 р.) // Там само. – Арк. 14.

Костюхнівка, Лище, Пшебраже, Остров[к]и, Комарів (Комарове), Рознич[і], Семки, Новосілки, Кул[и]ковичі, Граддя, Н[і]чогівка, Тел[ьч[і]]¹⁸³. Деякі населені пункти цього району наприкінці 1943 – на початку 1944 рр. входили до повстанського терену “Байрак” ВО “Турів”.

Територіальний поділ, який склався в грудні 1943 – липні 1944 рр. у ВО “Заграва” і “Турів”, відрізнявся від того, що був у ВО “Богун”. Джерела свідчать, що ця округа поділялася вже на терени (більші чи менші за розміром). Як писав 4 червня 1944 р. у інформаціях та подіях терену “С–2” “Яким” (для “Клима”, котрий, напевне, залишався комендантом Здолбунівщини), туди входили менші за розміром терени “Солоне море”, “Богданівка” й “Ужгород”. До “Солоного моря” належали села Н. Мощаниця, М. Мощаниця, Зал[і]бівка, Нараїв, Су[йми], до “Богданівки” – Мости, Будераж, Півче, а до “Ужгорода” – Уїздці, Спасів, Кунін, Цур[к]ів¹⁸⁴. Більшість з названих сіл входила до Здолбунівського повстанського району, але серед них є й села з Мізоцького повстанського району. Напевне, саме з терену “С–2” походять такі джерела, як: інформації (без підписів) для “Приймака” з терену “Кріт” за [червень 1944 р.] (у ній згадується Мізоч) і просто з терену “Кріт” за період з 3 лютого до 1 травня 1944 р. Не викликає сумнівів походження з терену “С–2” звіту “Приймака” (керівник терену “Ужгород”), адресованого 17 травня для “Кузьми”¹⁸⁵.

---

¹⁸³ Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Степана” (від 13 березня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 83. – Арк. 11; Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Степана” (від 15 березня 1944 р.) // Там само. – Арк. 15; Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Романа” (“Моряка”) (від 15 березня 1944 р.) // Там само. – Арк. 74–75; Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” (від 6 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 85; Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” (від 8 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 87; Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” (від 19 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 89; Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” (від 20 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 90; Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” (від 21 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 91.

¹⁸⁴ Інформація “Якіма” про події у терені “С–2” [ВО “Богун”] за 20 травня – 2 червня 1944 р. для “Клима” (від 4 червня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 72.

¹⁸⁵ Звіт працівника терену “Ужгород” [терену “С–2” ВО “Богун”] “Приймака” (від 17 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37.

Східніше терену “С–2” був розташований терен “0,4”. Огляди політичних подій, складені “Галиною” 27 червня і 14 липня, повідомляють про такі села терену, як: Батьківці, Болотківці, Бродів, Галівка, Дубини, Данилівка, Завидів, Коростів (Коростова), [Лебеді], Лючин, Точевики, Х[и]нівка, Хор[і]в. Разом з цим згадується Гурбівський ліс¹⁸⁶. Раніше ці села входили до Острозького повстанського району “Озеро” Здолбунівського надрайону.

Існував і терен “К–3”, про що свідчить наказ “Сірка” від 7 червня 1944 р., у якому провідник розпорядився належно організувати в підрайонах і станицях цього терену господарську роботу¹⁸⁷. Демаркацію терену здійснити не вдалося.

Особливістю документації, яка походила з терену “С–2” (на відміну від джерел з “0,4”), є скорочення справжніх назв населених пунктів до кількох перших літер. Документи з ВО “Богун” за означений час мали форму грипсів. Усе, що було пов’язане з перебуванням радянських військ чи спецслужб, складало основу змісту джерел. Деталі організаційної діяльності не уточнювалися.

Одночасно з проведенням змін у структурі мережі Запілля УПА на “відправі” у Вітковицькому лісі (Березнівський район) 25–28 лютого 1944 р. було вирішено провести так звану “персональну реорганізацію” Запілля ВО “Заграва”. Замість Ю. Рибакі комендантом цієї ВО було призначено колишнього коменданта Сарненського повстанського надрайону “Лісова пісня” “Ігоря”, а в березні комендантом став уже С. Янишевський¹⁸⁸.

– Арк. 6; Інформація невідомої особи з терену “Кріт” [терену “С–2” ВО “Богун”] для “Приймака” за 3 лютого – 1 травня 1944 р. (без дати) // Там само. – Арк. 12; Інформація невідомого автора з терену “Кріт” [терену “С–2” ВО “Богун”] для “Приймака” [червень 1944 р.] // Там само. – Арк. 39.

¹⁸⁶ Огляд політичних подій у районі “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] за 1–13 липня 1944 р. “Галини” (від 14 липня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 75–77а; Огляд політичних подій у районі “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Галини” за 1–27 червня 1944 р. (від 27 червня 1944 р.) // Там само. – Арк. 78–80.

¹⁸⁷ Наказ “Сірка” для працівників господарської мережі підрайонів і станиць терену “К–3” [ВО “Богун”] (від 7 червня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Спр. 29. – Арк. 39-39 зв.

¹⁸⁸ Дубовий М. Короткий нарис політичної кризи в ОУН на ПЗУЗ, яка витворилася з приходом большевиків в 1944 – 1946 рр. // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 8. – Арк. 132–175.

Невдовзі після того, як у грудні 1943 – січні 1944 рр. у Запіллі УПА відбулася реорганізація повстанських надрайонів, районів та куштів, “відділи УПА на Волині отримали наказ Головного Командування розділитися на менші оперативнотехнічні одиниці, тобто мобільніші й нечисленні відділи”¹⁸⁹. Таке рішення, очевидно, було прийняте через ті істотні втрати, яких зазнала УПА від спецвійськ НКВС і НКДБ. Невстановлений автор документа під назвою “НВРО” навіть перебільшено вказував, що весною 1944 р. на територіях Волині, зайнятих Червоною Армією, УПА перестала діяти повністю¹⁹⁰.

Джерела за весну–літо 1944 р. містять переважно законспіровані назви теренів та осіб. У тексті документа, якщо йде мова про ті чи інші поселення та регіони, їхні назви здебільшого або просто замінюються на криптоніми, або подаються у скороченому вигляді (через першу літеру, кілька перших літер чи аббревіатуру справжніх назв). Винятком є документи з Костопільського повстанського району. Були вжиті серйозні заходи щодо зменшення в діловодстві питомої ваги документів, написаних чи надрукованих на цупкому папері.

Всі ці особливості істотно ускладнюють ідентифікацію територій та осіб, у тому числі авторів документів за грудень 1943 – липень 1944 рр.

Табл. 1.3.

Мережа ОУН(б) на Волині й Поліссі у грудні 1943 – липні 1944 рр.

ПЗУЗ	ВО “Турів”	Надрайони	Райони
		?	Олицький (“Проруб”)
	ВО “Заграва”	Надрайони	Райони
		Костопільський	“Зоря” (березень–квітень 1944 р.), “Лід”, частина Сарненського (“Опіюм”), Березнівський (“Канал”), Деражненський (“Вода”)
		Сарненський	Рокитнівський (“Дебра”)
		“Лиман” – з весни 1944 р.	Висоцький (“Верес”), Столинський (“Студений”), Володимирецький (“Валка”), Дубровицький
		“Затока” – травень 1944 р.	Частина Сарненського і Камінь-Каширського районів
	ВО “Богун”	Терени (більші)	Терени (менші)
		“С-2”	“Солоне море”, “Богданівка”, “Ужгород”, “Кріт”
		“О,4”	
	ВО “Тютюнник”	?	?

На відміну від Волині та південного Полісся, де у 1943–1944 роках діяли округи, надрайони, райони, кущі, підрайони та станиці, на Західноукраїнських землях після округ наступними адміністративно-територіальними осередками ОУН(б) вищої ланки після ВО були тактичні відтинки. Так, до ВО № 2 “Буг” входили Золочівський (№ 11), Сокальський (№ 12), Львівський (№ 13), Городоцький (№ 14), Рогатинський (№ 15) тактичні відтинки. До ВО № 6 “Сян” “3 ТВ: “Лемко” (№ 26), “Бастіон” (№ 27), “Данилів” (№ 28)¹⁹¹. Всього ж округ на ЗУЗ було 8: ВО № 1 “Башта” (м. Львів, “Розточчя” і полігон), ВО № 2 “Буг” (Львівська область), ВО № 3 “Лисоня” (Тернопільська обл.), ВО № 4 “Говерля” (Станиславівська обл.), ВО № 5 “Маківка” (Дрогобицька обл.), ВО № 6 “Сян” (Перемищина й українські етнічні землі Польщі, були створені в січні 1944 р.)¹⁹², ВО № 7 “Сучава” (Буковина), ВО № 8 “Срібна” (Закарпаття)¹⁹³.

1.4. Запілля УПА, серпень–жовтень 1944 р.

Станом на липень 1944 р. ПЗУЗ були поділені на 5 воєних округ (ВО “Турів”, “Заграва”, “Богун”, “Тютюнник”, “Мазепа”), з яких реально діяли три – ВО “Турів”, “Заграва” й “Богун”. Відомі нині документи “мовчать” про діяльність ВО “Тютюнник”, а про функціонування ВО “Мазепа” згадує лише у своїх спогадах Іван Литвинчук, та й то побіжно.

За даними Івана Литвинчука, найкращою була ситуація у ВО “Турів”, яку звільнено від “тиску фронтової лінії”, а найгіршою – у ВО “Заграва” (через недолуге керівництво). Як писав згаданий автор, першим вдався до спроби “уздоровлення відносин ОУН на ПЗУЗ” член проводу Василь Кук, котрий у липні виступив з ініціативою перебудувати “цілий

---

¹⁸⁹ Кричильський С. Чому Москва вбивала борців проти нацистських окупантів // Шлях перемоги. – 2004. – 18 серпня. – № 34. – С. 9.

¹⁹⁰ Документ “НВРО”, скл. “Сергієм” (без дати) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 245.

¹⁹¹ Потічний П. Вступна стаття // Літопис УПА. – Торонто, 1987. – Т. 16. – С. 7. 39-й том “Літопису УПА” спеціально присвячений тактичному відтинкові “Данилів”.

¹⁹² Потічний П., Лико І. Тактичний відтинок – “Лемко” // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 2001. – Т. 33. – С. 7.

¹⁹³ Лико І. Вступне слово // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 2001. – Т. 31. – С. 12–13.

апарат ПЗУЗ ... під оглядом адміністративним і персональним”¹⁹⁴. Як наслідок, на основі ВО “Заграва”, “Турів”, “Тютюнник” і “Мазепа” 24 липня 1944 р. створено ГО № 33 під керівництвом Івана Литвинчука, СБ якої очолив Степан Янишевський.

Після того, як прибув (на Волинь ?) Дмитро Клячківський, 11 серпня здійснено нову реорганізацію ПЗУЗ. ГО № 33 поділено на 2 краї – Північно-західний край (“Хмельницький”, “Дніпро” або “Москва”, № 38) (ПЗК) і Північно-східний край (“Одеса”) (ПСК). Перший край очолив Іван Литвинчук, другий – Петро Олійник. Північно-західний край охоплював територію сучасної Волинської області й сусідні терени Західного Полісся. Південно-східний край простягався на схід від р. Горинь, тобто займав Рівненську область і “примежні до півночі райони Полісся з українським населенням, що також були прилучені до Білорусі”¹⁹⁵. Межа між цими краями проходила по р. Горинь. Інша ГО, № 22, створена на основі теренів колишньої ВО “Богун”, наприкінці 1944 р. стала Рівненською округою “Гори”. Північні райони Тернопільщини, що також раніше входили до ВО “Богун”, увійшли до ЗУЗ¹⁹⁶.

ПСК ГО № 33 у липні 1944 р. поділявся на три округи: Сарненську (“А”), Житомирську (“Б”, “4444”) та Білоруську.

До ПЗК ГО № 33 входило чотири округи – Брест-Литовська (“Кричевський”, № 100), Ковельська (“Богун”, № 200), Луцька (“Кривоніс”, № 300) та Холмська (“Король Данило”, № 400).¹⁹⁷ До ПЗК від колишньої ВО “Богун” відійшов і Дубенський надрайон¹⁹⁸.

Холмська округа входила до ПЗУЗ з липня 1944 р. до весни 1945 р., доки не увійшла до Закерзонського краю. Узагалі ж історія цієї округи настільки драматична, що потребує окремої уваги. П. Потічний наводить дані про персонал Холмської округи станом на травень 1944 р. До складу її керівництва тоді входили: провідник – Петро Балко (“Святослав”), референт пропаганди – “Ярослав”, військовий

---

¹⁹⁴ Дубовий М. Короткий нарис політичної кризи в ОУН на ПЗУЗ, яка витворилася з приходом большевиків в 1944 – 1946 рр. // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 8. – Арк. 132–175.

¹⁹⁵ Савчин М. (“Марічка”). Тисяча доріг. – С. 301.

¹⁹⁶ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 33.

¹⁹⁷ Там само. – С. 33–34.

¹⁹⁸ Там само.

референт – Василь Левочко (“Юрченко”), референт СБ – “Юрко” (“Щука”), референтка УЧХ – “Марія”, референт юнацтва – “Руслан”, референт зв’язку – І. Шамрик (“Володко”), господарник – “Дунько”¹⁹⁹. За даними лимсти впавших у Холмській окрузі за [травень] 1945 р., на початку 1945 р. загинуло багато тих активістів округи, котрі працювали у другій половині 1944 р., тобто в період, коли Холмська округа входила до ПЗК ГО № 33 на ПЗУЗ. Так, на початку 1945 р. був “замордований поляками” “провідник ОУН на повіт Холм” “Всеволод” (“Володимир”, “Хорт”). “Яцишин” (“Лісовик”), член окружного проводу ОУН, загинув на початку лютого 1945 р. Його заступник Петро Балко (“Святослав”, “Косар”) був замордований 4 квітня 1945 р. Тоді саме загинув окружний керівник пропаганди Теодозій Коза (“Ярополк”, “Надбужний”, “Дубний”). Микола Никіфорук (“Німфа”, “Дуб”, “Сатана”), провідник ОУН на Холмщині в 1941–1942 рр., поліг 6 квітня 1945 р.²⁰⁰

НКВС УРСР для ліквідації керівного активу Холмської округи на початку 1945 р. не вдалося використати колишнього курінного УПА Василя Левочка (“Юрченка”). У легендованій групі агентів-бойовиків, яку очолив Левочко під псевдонімом “Соколенко”²⁰¹, знайшлося два патріоти, котрі попередили СБ Холмського окружного проводу ОУН(б) про провокацію, яка щодо них готується. Силами другого прикордонного загону з 7 по 21 лютого 1945 р. НКВС вдалося затримати тільки члена окружного проводу ОУН “Бітька” (“Лоцман”), керівницю жіноцтва в одному з районів “Одарку”, центральну зв’язкову окружного проводу “Віру” та кількох інших керівних осіб з місцевих структур УПА²⁰².

На особливих умовах ГО № 33 (?) у другій половині 1944 р. підпорядковувалася Рівненська округа “Гори”. Вона складалася з Рівненського і Здолбунівського надрайонів²⁰³.

---

¹⁹⁹ Потічний П. Початки УПА на Холмщині // Літопис УПА. Тактичний відтинок УПА 28-й “Данилів”: Холмщина і Підляшшя. – Торонто–Львів, 2003. – Т. 39. – С. 8; Листа впавших у Холмській окрузі в [травні] 1945 р. (без підп. і дати) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 769–770.

²⁰⁰ Листа впавших у Холмській окрузі в [травні] 1945 р. (без підп. і дати) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 769–770.

²⁰¹ Виписка з доповідної записки НКВС УРСР у справу спецгрупи “Юрченка” (від 22 травня 1945 р.) // Літопис УПА. – Т. 39. – С. 931.

²⁰² Там само. – С. 933–934.

²⁰³ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 33–34.

Співробітник КДБ Білорусі І. Валаханович, ведучи мову про підпілля ОУН(б) на території своєї держави в 1944–1952 рр., вмотивовано ототожнює криптонім “Кричевський” з керівником Берестейської (чи Брест-Литовської) ВО ПЗК ГО № 33. Також зазначено, що ця ВО поділялася на три повстанські надрайони – Берестейський (“Круча”), Кобринський (“Лан”) і Пінський (“Степ”). Берестейський повстанський надрайон включав у себе м. Берестя і населені пункти Берестейського та Малоритського районів. До Кобринського повстанського надрайону входили м. Кобрин, а також поселення Кобринського, Березо-Картузького, Плужанського, Дивинського, Антопільського адміністративних районів. Складовими Пінського повстанського надрайону стали, крім м. Пінська, населені пункти Пінського, Лунінецького, Логишинського, Жабинківського, Іванівського, Дорогочинського адміністративних районів, районів Пінської області Білорусі, Морочнянського та Любешівського адміністративних районів Волинської області. Перший з надрайонів очолював Михайло Березовський (“Євген”), другий – Арсен Клиновий (“Шах”), а третій – “Вірний” (а згодом “Волос”)²⁰⁴.

1.5. Запілля УПА після жовтня 1944 р.

У серпні–вересні 1944 р. своє ставлення до діяльності ОУН(б) і УПА переглянули німці. Німецькі інструкції від 18 серпня, 18 вересня 1944 р., меморандум від 19 вересня 1944 р. заборонили називати відділи УПА “бандами”, дозволили пошук контактів з підпіллям, регламентували порядок збору інформації про діяльність УПА, щоб у разі зміни німецької політики щодо України надати армії допомогу²⁰⁵.

За даними радянського документа “Про реорганізацію структури ОУН і нові методи та форми пропагандивної і терористичної діяльності українсько-німецьких націоналістів”, дата виходу якого невідома, чергове розпорядження щодо реформування структури усієї мережі ОУН(б), у тому числі на Волині й Поліссі, Центральний провід ОУН(б) прийняв у листопаді 1944 р. Документ “Про реорганізацію...” був складений на основі донесення таємного радянського агента

---

²⁰⁴ Валаханович І. Підпілля ОУН на території Білорусі в 1944–1945 рр. – С. 58–59.

²⁰⁵ Потічний П. Передмова // Літопис УПА. – Торонто, 1983. – Т. 7.

“Сокола”. Агент працював керівником канцелярії Надвірнянського повіту на Станіславщині, тому мав доступ до документів Центрального проводу ОУН(б) щодо реорганізації²⁰⁶. Невідомий автор виявленого нами джерела рясно цитує “Сокола”.

Потреба змінити організаційну мережу була викликана “гострою нестачею кадрів”²⁰⁷. Як указує джерело, в західних областях України начебто було створено 3 краї: Прикарпатський, Подільський і Волинський. На ПЗУЗ діяли 2 краї, кожен з яких після реформи став ділитися на округи. Кількість цих округ, у порівнянні з липнем 1944 р., знову зменшилася. Кожна округа поділялася на надрайони, до складу надрайону входило “3 – 5 районних організацій ОУН”. Район поділяли на 3 – 5 кущів, а кущі – на станиці (по 4 – 6 станиць кожний). Однак станичні проводи були ліквідовані. Склад кущового проводу обмежено трьома людьми, а районного – чотирма (заступник кущового обов’язково мусив бути агентом СБ, але про це не мав знати ніхто, навіть сам кущовий провідник, якому він підлягав)²⁰⁸. Було вирішено також розпустити жіночі референтури й дозволити діяти УЧХ тільки в районах.

На жаль, аналогів цитованому документу віднайти не вдалося, що не дозволяє твердити про можливість серйозних змін у структурі мережі Запілля УПА починаючи з листопада 1944 р. Що ж до назв посад працівників мережі, то вони в листопаді–грудні 1944 р. справді змінилися. Про це свідчать документи з Висоцького повстанського району “Верес”, Столинського повстанського району “Студений”, Володимирецького повстанського району “Валка” й Рафалівського повстанського району “Роса”. Якщо лист від 25 листопада 1944 р. з Висоцького повстанського району “Верес” був адресований до “друга коменданта”²⁰⁹, то 27 грудня 1944 р. лист схожого зразка з того самого повстанського району “Дмитро” адресував вже до “друга

---

²⁰⁶ Довідка “Про реорганізацію структури ОУН і нові методи та форми пропагандивної і терористичної діяльності українсько-німецьких націоналістів” (без підп., [кін. 1944 р.] // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 1705. – Арк. 25–36.

²⁰⁷ Там само. – Арк. 30.

²⁰⁸ Там само. – Арк. 29.

²⁰⁹ Лист невідомої особи до коменданта [Висоцького району “Верес” ВО “Заграва”] (від 25 листопада 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 36. – Арк. 57.

командира”²¹⁰. Цікаво, що референт СБ Столинського повстанського району “Студений” “Канарік” згадується в листі від 18 листопада 1944 р. як комендант²¹¹, тоді як інший лист, за 8 грудня 1944 р., повідомляє про керівника Столинського повстанського району “Студений” “Марка” як про командира²¹². Організаційна посада “Клима” в його звіті з Володимирецького повстанського району “Валка” від 29 листопада 1944 р. вказана як “ком”²¹³, а у звіті з Висоцького повстанського району “Верес” за 26 листопада 1944 р. автор документа позначений ще лаконічніше – “СБ Дмитро”²¹⁴. У донесенні № 4 від 9 грудня 1944 р. керівник Рафалівського повстанського району “Роса” “Бен” називається не комендантом, як раніше, а провідником району²¹⁵. Отже, колишні “коменданти” повстанських районів у листопаді–грудні 1944 р. стають або “командирами”, або, як до жовтня 1943 р., “провідниками”.

Частина лідерів Запілля УПА, яких не влаштовувала ситуація, що склалася влітку 1944 р. на ПЗУЗ, зажадала змін як в організаційній, так і в політико-ідеологічній площині. У другій половині липня 1944 р. на нараді, яка відбулася в Бушансько-Дерманських лісах на Волині, вона вирішила створити альтернативу ОУН(б) – нову Народно-Визвольну Револьюційну Організацію²¹⁶. У територіальному плані НВРО

---

²¹⁰ Лист “Дмитра” з Висоцького району [ВО “Заграва”] до “командира” (від 27 грудня 1944 р.) // Там само. – Арк. 9.

²¹¹ Лист коменданта СБ району “Студений” [ВО “Заграва”] “Канаріка” до коменданта “Марка” (від 18 листопада 1944 р.) // Там само. – Арк. 19.

²¹² Лист [пропагандиста району “Студений” ВО “Заграва”] “Двигуна” до командира “Марка” (від 8 грудня 1944 р.) // Там само. – Арк. 22.

²¹³ Звіт ком[андира] СБ [Володимирецького] району “Валка” [ВО “Заграва”] “Клима” за 1–26 листопада 1944 р. (від 29 листопада 1944 р.) // Там само. – Арк. 16.

²¹⁴ Звіт [референта] СБ [Дубровицького] району “Верес” [ВО “Заграва”] “Дмитра” за 26 жовтня – 26 листопада 1944 р. (від 26 листопада 1944 р.) // Там само. – Арк. 61.

²¹⁵ Донесення № 4 провідника [Рафалівського] району “Роса” ПСК ГО № 33 “Бена” про зловживання кущового “Нового” і станичного с. Сопач[і]в “Заволоки” (від 9 грудня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Спр. 35. – Арк. 56.

²¹⁶ Документ “НВРО”, скл. “Сергієм” (без дати) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 247. Тією чи іншою мірою досліджували діяльність НВРО Ю. Омельчук, І. Марчук, С. Кокін, З. Ковалевський, Е. Прус. Див.: Омельчук Ю. Змова. – Львів, 1967; Марчук І. Невідомі документи Народно-Визвольної Револьюційної Організації. – С. 166; Кокін С. Анований

мала розгалужуватися на три генеральні округи: північно-західну (керівник – пров. Іван Литвинчук), північно-східну (пров. Федір Воробець), південно-східну (пров. Петро Олійник). Але задум про такий поділ залишився на стадії проекту²¹⁷.

Рішення про створення НВРО було прийняте на фоні створення УГВР – “революційного парламенту і уряду українського народу під час ... визвольної боротьби”²¹⁸. Як зазначається у протоколі допиту обвинуваченого НКДБ Олександра Луцького від 20 вересня 1945 р., ініціаторами створення НВРО стали Василь Кук, Дмитро Клячківський, Михайло Степаняк і Яків Бусел. Ці особи нібито просто мали намір “замінити назву скомпрометованої зв’язки з німцями ОУН, зберігши, однак, сутність ОУН”²¹⁹.

Оскільки з такого недолугого пояснення виразно проглядаються вуха радянських спецслужб (повстанці нерідко підписували радянські протоколи допитів примусово), варто розглянути інші варіанти, зокрема документ під назвою “НВРО”, на якому хтось написав червоним олівцем слово “Сергій”²²⁰. У ньому до названих О. Луцьким ініціаторів формування НВРО Василя Кука, Михайла Степаняка, Якова Бусола додано Петра Олійника, “Середу”, “Ясена”, “Максима”, “Верещаку”, “Вереса”. Як зазначається у джерелі, Михайло Степаняк добивався створення НВРО, оскільки ОУН мала “національно-фашистську ідеологію” і “організаційні принципи фюрерства”²²¹.

покажчик документів з історії ОУН і УПА у фондах Державного Архіву СБУ. – С. 10–19, 94–98; Ковалевський З. Польське питання у повоєнній стратегії УПА. – С. 210; Prus E. Atamanian UPA: Tragedia kresow – Warszawa, 1998; Аптекарь П. НКВД против расшитых сорочек. – С. 126–130.

²¹⁷ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 26.

²¹⁸ Б. авт. Про Українську Головну Визвольну Раду // Літопис УПА. – Львів-Торонто, 1994. – Т. 10. – С. 66.

²¹⁹ Протокол допиту обвинуваченого Луцького Олександра Андрійовича невідомою особою (від 20 вересня 1945 р.) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 1. – Арк. 366–367.

²²⁰ Хоча на документі і є зроблений червоним олівцем підпис “Сергій”, це не маргіналія ініціатора створення НВРО “Сергія”, оскільки про останнього йдеться від другої особи, а також вказано, що він був арештований. Див.: Документ “НВРО”, складений “Сергієм” (без дати) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 248.

²²¹ Там само. – Арк. 246. Ось що написав на супровідному листі начальника управління НКДБ у Рівненській області Цветухіна до заступника

Радянський публіцист Юстим Омельчук зараховував до керівництва НВРО Петра Олійника, Ростислава Волошина, Дмитра Клячківського і Степана Янишевського. У своїй статті “Відправа” він вміщує два документи – лист Петра Олійника до головного провідника ОУН(б) Романа Шухевича, написаний у вересні 1944 р., і обіжник-відозву до всіх членів ОУН і УПА члена центрального проводу ОУН(б) Ростислава Волошина за листопад 1944 р. Автори обох документів називають створення НВРО радянською акцією, спрямованою на знищення ОУН(б). Якщо “Павленко” вказує, що “НВРО була уміло затіяна большевицькою агентурою, щоб розкласти внутрі націоналістично-революційний фронт ОУН”, то, на думку Петра Олійника, НВРО задумувалася для повалення “Української самостійної держави під проводом ОУН”²²². Прикметно, що такі на перший погляд дуже важливі документи жодного разу не перевидавалися. В око також впадає і явно підкоригований стиль написання цих джерел. Можливо, згадані вище лист і обіжник-відозва – це фальсифікати з обійми радянських пропагандистів?

Польський дослідник Збігнєв Ковалевський проаналізував програму НВРО і дійшов висновку, що обвинувачення керівництвом ОУН(б) діячів цієї організації у “неокомуністичних” нахилах не мають під собою ніяких підстав²²³. І справді, якщо проаналізувати резолюцію 1-го установчого з’їзду НВРО 17–18 липня 1944 р. (її опублікував Ігор Марчук), то побачимо, що організація виступала за безкласове суспільство й засуджувала буржуазно-демократичну, буржуазно-фашистську й більшовицьку державно-політичну системи. Ідеологи НВРО бачили велику промисловість у державній власності, а дрібну – у приватній, виступали за планову організацію народного господарства, передачу

НКДБ УРСР Дроздецького від 23 січня 1945 р. якийсь Медведєв: “За таких обставин ідея [...] достатньо реальна. НВРО не висуває жодного прізвища. Таким чином, будь-яка “організація”, котру можна було б їй протиставити, не обов’язково повинна висувати “імена”. Є потреба лише у досвідчених людях для професійного керівництва”. Див.: [Супровідна записка] начальника управління НКДБ у Рівненській області Цветухіна для заступника народного комісара держбезпеки УРСР Дроздецького (від 23 січня 1945 р.) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 224.

²²² Омельчук Ю. Відправа. – С. 281, 289.

²²³ Ковалевський З. Польське питання у повоєнній стратегії УПА. – С. 209.

селянам усіх поміщицьких та церковних земель, 8-годинний робочий день²²⁴.

Отже, усі згадки про НВРО зводяться до того, що ця організація не мала єдиного лідера, вона задумувалася як альтернатива ОУН(б), повинна була стати надпартійним об'єднанням поневолених народів СРСР. Однак, оскільки подібна надпартійна структура вже діяла (це була УГВР), керівник Центрального проводу ОУН(б) Роман Шухевич не погодився з ідеєю створення НВРО, а щоб не було проблем з кадрами, розпорядився влити актив НВРО до УГВР²²⁵.

* * *

Загалом мережа ОУН(б) і Запілля УПА на ПЗУЗ пережила в роки Другої світової війни декілька трансформаційних етапів. У 1939 – червні 1941 рр. через радянські репресії кількість організаційних осередків стрімко зменшилася. З літа 1941 р. починається німецьке переслідування оунівських активістів, що негативно позначилося на територіальному поширенні складників організаційної мережі. Відтоді й аж до літа 1942 р. про мережу ОУН(б) на ПЗУЗ фактично нічого не відомо. З липня–серпня 1942 р. розпочинається стрімкий зріст кількості територіальних осередків. Загальна структура мережі в цілому на Волині та Поліссі набуває такого вигляду: ексекютиви (проводи) краю – Рівненської та Волинської областей – округи – райони – підрайони – станиці на чолі з провідниками й референтами. Найбільше ж на місцях організаційних осередків було в жовтні 1943 – січні 1944 рр. За цей час зафіксовані документальні згадки про функціонування на Волині та Поліссі 13-и надрайонів, 30-и районів, 40-а підрайонів, 25-и куштів і 67-и станиць. Активу ОУН(б) вдавалося успішно розбудовувати організацію. До кінця зазначеного терміну мережа Запілля УПА набула нових обрисів – на усіх її рівнях (внаслідок створення надрайонів) розгортають роботу коменданти (у станицях – станичні) і референти вже як працівники Запілля УПА.

У грудні 1943 – лютому 1944 рр., внаслідок появи на Волині радянських військ і підрозділів НКВС, а також у зв'язку з посиленням боротьби у Запіллі УПА з внутрішньою

---

²²⁴ Марчук І. Невідомі документи Народно-Визвольної Революційної Організації. – С. 173–174.

²²⁵ Русначенко А. Народ збурений. – С. 242.

агентурою, надрайонів і районів мережі Запілля УПА стає менше, звужуються їхні територіальні межі. Документи продовжують повідомляти про роботу Запілля УПА до травня 1944 р., однак сама мережа скорочується.

Члени Центрального проводу ОУН(б) і керівники Запілля округ намагалися поліпшити ситуацію. У липні 1944 р. вони проголосили створення на базі ВО “Заграва”, “Турів” і “Тютюнник” генеральної округи № 33, а на основі більшості територій ВО “Богун” – генеральної округи № 22. Вже у серпні 1944 р. організаційна мережа на ПЗУЗ поділялася на краї – округи – надрайони – райони – кущі та станиці. Проте таке регулювання “зверху” не вберегло організацію від подальшого зменшення її впливу на Волині та Поліссі. У листопаді в зв’язку з кадровою кризою найнижчим щаблем оунівської мережі на ПЗУЗ стає підрайон. Кількість округ зменшується.

⌘ ⌘ ⌘

Розділ 2

Діловодна документація Запілля УПА

2.1. Діловодство в Запіллі УПА

Через незначну кількість виявлених документів окремо відтворити особливості документообігу, притаманні мережі ОУН(б) до вересня 1943 р. включно, можна тільки частково, тоді як збережений на сьогодні комплекс документів Запілля УПА дозволяє доволі докладно простежити особливості внутрішнього документообігу в Запіллі.

Ключова ознака діловодства в Запіллі УПА в тому, що походження та інформаційне наповнення більшості документів визначалося спеціальними інструкціями та наказами (їх можна назвати інструктивними). Існували й формуляри документів. Загалом комплекс документації, що відклався внаслідок функціонування на ПЗУЗ мережі ОУН(б) та Запілля УПА, включає в себе три головні складові: розпорядчі, звітні документи, а також “внутрішню” документацію різних ланок мережі²²⁶.

До першої групи слід віднести документи загального характеру – інструкції, накази, взірці, формуляри, розпорядження, узгіднення. Основою кожного зі вказаних видів документів є чітко визначена наказова (регулятивна) частина.

Розпорядчі документи містили розпорядження з приводу функціонування власне діловодства (інструкції, накази, взірці, формуляри), а також регулювали поза-

---

²²⁶ Варто зауважити, що вже здійснено кілька принагідних спроб видового групування повстанських документів. Наприклад, П. Кагуй зарахував до “основних документів, які переважають кількісно”, складені “керівниками різних підрозділів” накази, розпорядження, інструкції та звіти. Крім цього, дослідник поділив такі документи на організаційні, політичні, вишкільні, інформаційні, господарсько-фінансові та санітарні (Кагуй П. Матеріали і документи до історії УПА, ОУН у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України // Україна в минулому. – 1993. – Вип. 3. – С. 8–9). Ю. Романишин зарахував до “листівок” накази, інструкції, звернення, відозви ГК УПА, твердив про “загальні інформативні матеріали” (Романишин Ю. Пропагандивна діяльність ОУН–УПА 40 – 50-х рр. ХХ ст. як факт історичної боротьби за незалежність України. – С. 227).

діловодні сфери діяльності мережі ОУН(б) і Запілля УПА (розпорядження, узгіднення, залучники).

Інструкції як різновид розпорядчої документації були ключовою ланкою організації діловодного процесу. Саме ними регламентувалося функціонування широкого кола документів. Інструкції склалися на найвищих щаблях організаційної “драбини” – у відділах при політичному штабові ГК УПА, зокрема політичному, господарському та інших. У зв’язку з тим, що попри всі старання виявити відповідні документи, складені Центральним проводом ОУН(б), не вдалося, важко сказати, чи регулювався сам процес видання ГК УПА інструкцій. Самих інструкцій, у порівнянні з іншою формою регулятивної документації – наказами, – виявлено небагато. Усі вони були покликані регулювати певні сфери діяльності Запілля УПА та, що дуже важливо, діловодство в цих сферах. Інструкції, у порівнянні з іншими видами документації, найретельніше законспіровувалися. Ніколи не зазначалося, з якої структури Запілля УПА документ походить²²⁷. Тільки зрідка на деяких інструкціях проставлялися псевдоніми авторів²²⁸. У зв’язку з цим авторство та походження інструкцій (діловодне й територіальне) слід спеціально встановлювати.

Ті з документів цього виду, що виявлені, стосуються політичної та господарської роботи в Запіллі УПА. Порядок проведення СБ розвідки у надрайонах і районах регламентувала інструкція від 9 вересня 1943 р.²²⁹ Певний вплив на формування системи діловодства мали тимчасова інструкція з обліку заготівельних операцій у господарських відділах УПА на невідомий період 1943 р.²³⁰, тимчасові правила обліку та звітності в організаціях, підпорядкованих “господарському рефератові УПА” групи УПА “Заграва” за

---

²²⁷ Інструкція невідомого працівника ПЗУЗ про створення конспіративного зв’язку (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 364. – Арк. 14.

²²⁸ Інструкції “для звітування при суспільно-політичних звітах” (без підп., від 9 липня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 16. – Арк. 117.

²²⁹ Інструкція про проведення СБ розвідки у надрайонах і районах (без підп., від 9 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. – Нова серія. – Т. 2. – С. 410–411.

²³⁰ Відпис тимчасової інструкції з обліку заготівельних операцій у господарських відділах УПА за невстановлений період [1943] року (без дати і підп.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 284. – Арк. 1–4.

неустійнений період 1943 р.²³¹ Існували інструкції, спеціально призначені для організації роботи провідників (комендантів) теренів. Саме такою є, на наш погляд, інструкція для провідників невстановленого району й сіл про правильну організацію влади на місцях²³².

Якщо інструкції регулювали сам обіг звітних документів із нижчих шаблів організаційної структури ОУН(б) і Запілля УПА до вищих, то структуру змісту документів визначали так звані “взірці”. Вони склалися референтами різних рівнів та галузей і адресувалися для виконання на нижні шаблі виключно своїм підлеглим. Конкретний адресат у взірцях не вказувався, очевидно з міркувань конспірації. Наприклад, 28 листопада 1943 р. політичний референт ВО “Заграва” підготував для підлеглих політреферентів надрайонів взірець місячного звіту²³³. Схожий документ, взірець місячного політичного звіту, 19 липня 1943 р. склав політичний референт Камінь-Каширського надрайону “Микола”²³⁴, очевидно, адресувавши його в райони і кущі.

Від взірців потрібно відрізнити формуляри. Вони встановлювали структуру документів. Формуляр списків чоловічого та жіночого населення сіл від 3 вересня 1943 р. був складений організаційно-мобілізаційним референтом ВО “Заграва” “Тарасом”²³⁵. Формуляр акта про земельний наділ земельної референтури УПА, що з’явився у 1943 р.²³⁶, став

---

²³¹ Тимчасові правила обліку та звітності в організаціях, підпорядкованих “господарському рефератові [групи] УПА [на ПЗУЗ]” (без підпису, [1943 р.] // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 41–42.

²³² Інструкція для провідників села, району і міст про правильну організацію влади на місцях (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 80–81.

²³³ Взірець місячного звіту політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” для політичних референтів надрайонів (від 28 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 200–205.

²³⁴ Взірець звіту, скл. [політичним референтом Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] “Миколою” (від 19 липня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 9.

²³⁵ Формуляр № 1 списків сільського чоловічого населення віком від 18 до 35 і від 35 до 50 років та жіночого населення віком від 18 до 30 років, скл. організаційно-мобілізаційним референтом ВО [“Заграва”] “Тарасом” [вересень 1943 р.] // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 353. – Арк. 56.

²³⁶ Формуляр акта про наділ землею селян, складений районним уповноваженим Земельної референтури УПА (без підп., [1943 р.] // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 198.

зразком для оформлення таких актів у селах Сарненського надрайону ВО “Заграва”²³⁷. До цієї групи потрібно включити й формуляр мобілізаційного листа до групи УПА під кер. П. Олійника за 1943 р.²³⁸, формуляр щомісячного (у 1944 р.) звіту про роботу типового слідчо-оперативного відділу СБ у різних теренах ПСК “Одеса”, розроблений “Пилипом”²³⁹. Невідомо ким був виданий у 1943 р. формуляр річного звіту УЧХ для невстановлених районів²⁴⁰. Через які структури і яким чином ці документи доходили на місця, встановити не вдалося.

Близькими до інструкцій за своїми функціями були деякі накази, у зв’язку з чим їх варто називати інструктивними. Виявлено два таких накази. Обидва видав комендант ВО “Заграва” Юрій Рибак. Наказом від 31 серпня 1943 р. встановлювалося, як саме коменданти надрайонів мають складати місячні звіти та інформації²⁴¹. Інший наказ – про порядок надсилання комендантами надрайонів інформацій за встановленим зразком – вийшов 11 жовтня 1943 р.²⁴². Той факт, що не вдалося виявити інструктивних наказів з інших адміністративних одиниць Запілля УПА на ПЗУЗ і в цілому в Україні, може свідчити або про погану збереженість джерел, або про те, що випадки, коли писалися інструктивні накази, були поодинокими.

Решта наказів і залучники доносили до адресата певні розпорядження з неділоводної сфери. Такі документи писалися провідниками (комендантами) і референтами. Накази ОУН(б) за першу половину 1943 р., як і згадки про них у інших документах, на відміну від аналогічних документів за

---

²³⁷ Списки та анкети для наділу землі за наказом Головного Командира УПА у с. Бережки Сарненської округи // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 110.

²³⁸ Формуляр мобілізаційного листа командира групи УПА “Енея” за 1943 р. (без підп. і дати) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 432.

²³⁹ Формуляр місячного звіту про роботу типового слідчо-оперативного відділу СБ в ПСК “Одеса” у 1944 р., скл. “Пилипом” (без дати) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 852–853.

²⁴⁰ Формуляр річного звіту [типової районної референтури] УЧХ [ВО “Турів”] на 1943 р. (без підп. і дати) // ДАВО. – Ф. Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 4.

²⁴¹ Наказ коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” про напрямні місячного звіту комендантів надрайонів (від 4 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 192.

²⁴² Наказ коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” про хронологічний порядок надсилання інформацій комендантами надрайонів (від 11 квітня 1944 р.) // Там само. – С. 193.

пізніший період зустрічаються дуже рідко. Наприклад, дослідниця Г. Стародубець увела до наукового вжитку наказ провідника “Ворона”, що вийшов 14 лютого²⁴³. Як вказано у звіті провідника повстанського району “Беріг” “Сокири” від 4 травня, для виконання він одержав два накази – від “Грома” й “Костомарова”²⁴⁴. Натомість за другу половину 1943 р. збереглися вже не поодинокі примірники наказів, а цілі підбірки, зокрема з надрайонів і районів округу Запілля УПА²⁴⁵.

---

²⁴³ Стародубець Г. ОУН(б) в українському національно-визвольному русі на Волині в роки Другої світової війни (1941 – 1943 рр.). – Тернопіль, 2002. – С. 140.

²⁴⁴ Звіт провідника терену “Беріг” [Костопільської округи ПЗУЗ] “Сокири” за 1–30 квітня 1943 р. (від 4 травня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 5–6.

²⁴⁵ Наказ № 5 невідомого працівника політичної референтури [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] (без підп., від 7 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 51. – Арк. 5; Наказ № 1 невідомого працівника політичної референтури [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] (без підп., від 7 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 6; Наказ № 2 невідомого працівника політичної референтури [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] (без підп., від 7 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 7; Наказ коменданта [Костопільського] надрайону [“Долина”] (від 30 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 21; Наказ № 9 коменданта Запілля військового [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграда”] “Ворона” про звільнення коменданта одного з районів цього надрайону “Невмирущого” (від 3 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 65; Наказ № 10 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграда”] “Ворона” про скликання відправи (від 5 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 70; Наказ № 11 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” “Ворона” щодо автономізації Служби безпеки, підпорядкування їй військової розвідки (від 5 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 72; Наказ № 12 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграда”] “Ворона” з приводу закінчення збору теплового одягу для УПА й порядку звітування комендантів районів (від 11 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 87; Наказ № 13 [коменданта Запілля Костопільського надрайону] “Долина” [ВО “Заграда”] “Нестора” (у заступництві) про організацію виорювання картоплі на вільних площах для потреб УПА та проведення пропаганди на цю тему серед населення (від 17 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 100; Наказ № 14 коменданта [Запілля] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграда”] “Ворона” щодо затвердження “Нестора” на посаді заступника коменданта надрайону (від 17 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 99; Наказ № 15 коменданта [Запілля Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграда”] “Ворона” про підпорядкування кількох сіл району “Скеля” коменданту сусіднього

Копії наказів називалися відписами. Для прикладу назвемо відпис наказу коменданта Запілля надрайону “Затока” “Миколи” про склад власної ексекутиви за 19 травня 1944 р.²⁴⁶ і схожий документ, підписаний 27 жовтня 1943 р. керівником господарського відділу Рівненського надрайону “Лебедь”²⁴⁷. Набули поширення відписи “заряджень”. Зокрема на зарядженні командира господарського відділу Рівненського надрайону ВО “Богун” “Гната” від 26 жовтня 1943 р. над текстом праворуч зазначено: “Відпис. Копія 30. Х. 43 р. всім район[ам]”²⁴⁸. Назагал відпис сам по собі не є окремим різновидом документів ОУН(б) чи Запілля УПА.

Близьким до наказів були зарядження. Можливо, “зарядження” це просто архаїчна назва, якою коменданти, підреференти й референти Запілля на ПЗУЗ галицького походження²⁴⁹ іноді називали свої накази для підлеглих. Так, комендант надрайону “Затока” “Микола” 15 травня 1944 р. адресував подібний документ до організаційного активу надрайону²⁵⁰. Організаційно-мобілізаційні референти повстанського району “Беріг” 6 листопада²⁵¹ і району “Скеля”

району “Пекло” “Дожду” (від 21 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 108; Наказ № 16 коменданта [Запілля] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” для шефа зв’язку і комендантів районів надрайону про підвищення дисципліни на організаційних пунктах зв’язку і ефективності праці зв’язкових (від 22 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 110–111.

²⁴⁶ Відпис наказу коменданта Запілля надрайону “Затока” [ВО “Заграва”] “Миколи” до відома ексекутив районів (від 19 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 40.

²⁴⁷ Відпис наказу керівника господарського відділу [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Лебедя” для господарських працівників у районах (від 27 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 108а. – Арк. 8.

²⁴⁸ Відпис зарядження референта господарського відділу [Рівненського] надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Гната” (від 26 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 6.

²⁴⁹ І. Боберський згадував, що документи з такою назвою застосовувалися в діловодстві ЗУНР. Див: Боберський І. Щоденник. 1918 – 1919 рр. – Київ, 2003. – С. 103, 106.

²⁵⁰ Зарядження коменданта надрайону “Затока” [ВО “Заграва”] “Миколи” для організаційного активу надрайону (від 15 травня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 54. – Арк. 3.

²⁵¹ Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Беріг” [надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Гончара” про виконання отриманих заряджень, організаційний стан, проведення вишколів та інші питання за 10 жовтня – 10 листопада 1943 р. (від 6 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 73–74.

7 листопада 1943 р.²⁵² звітували про виконання отриманих ними заряджень, очевидно, маючи на увазі саме накази від ділових зверхників. Зарядження № 9 спрямував 4 листопада 1943 р. суспільно-політичний референт Сарненського надрайону “Павло” до голови району “Умань”²⁵³. Заготівельний підреферент Рівненського надрайону “Лебедь” у зарядженні від 1 листопада 1943 р. розпорядився здійснювати підготовку до пересилки “державної худоби” з Рівненщини у північні терени ПЗУЗ²⁵⁴. Збереглося і кілька заряджень невідомого походження²⁵⁵. За зарядженням не можна судити, чи воно складалося відповідно до інструкції, інструктивного наказу, взірця чи формуляра. Очевидно, що це була самостійна ініціатива авторів.

Виявлено декілька розпоряджень. Зокрема в розпорядженні від 27 жовтня 1943 р. зазначено, що його підготував керівник політичного відділу “Галина”²⁵⁶. Згаданий документ нашо вхує на думку про вірогідність продукування документів цього виду і в інших відділах ГК УПА. 1 березня 1944 р. розпорядження про здавання зброї цивільним населенням підписав в.о. командира УПА–Північ Дмитро Клячківський²⁵⁷. Відповідальними за реалізацію положень розпоряджень на місцях, на нашу думку, були політичні референтури ОУН(б) і Запілля УПА. У деяких теренах при копіюванні розпорядження рівня ГК УПА називалися зарядженнями. Принаймні,

---

²⁵² Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” (від 7 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 72.

²⁵³ Зарядження № 9 [суспільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова Пісня” ВО “Заграва”] “Павла” для голови району “Умань” (від 4 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 109. – Арк. 75.

²⁵⁴ Зарядження заготівельного [під]референта [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Лебедя” про підготовку до пересилання “державної худоби” у північні терени ПЗУЗ (від 1 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 108а. – Арк. 14.

²⁵⁵ Зарядження “Лісового” невідомим повстанцям про облаштування спостережних пунктів (від 4 лютого 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 1. – Спр. 364. – Арк. 13.

²⁵⁶ Розпорядження № 1 керівника політичного відділу УПА “Галини” у справі розподілу літератури на місцях (від 27 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 62–63.

²⁵⁷ Розпорядження в.о. командира УПА–Північ Дмитра Клячківського про здавання зброї цивільним населенням (від 1 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 111.

за формуляром і змістом зарядження Головного Командира УПА Д. Клячківського в земельній справі від 15 серпня 1943 р. і розпорядження в земельній справі того самого автора за 15 серпня 1943 р. майже цілком ідентичні. Так само зарядження ГК УПА про встановлення адміністрації на терені України з 1 вересня 1943 р. за змістом збігається з розпорядженням ГК УПА про встановлення адміністрації також починаючи з 1 вересня 1943 р.²⁵⁸ Як ніякі інші документи, розпорядження широко тиражувалися. Крім розпорядчої, вони виконували й пропагандистську функцію, призначалися для оприлюднення.

Рідковживаним різновидом документації ОУН(б) було узгіднення. Виявлене лише одне узгіднення, яке є фактично уточненням до наказу ділового зверхника. Як пояснив 22 серпня 1943 р. автор цього документа “Ворон”, “з наказу коменданта Воєнної Округи узгіднюються деякі точки в наказі, видан[ому] комендантом Воєнного Надрайону”²⁵⁹. Здається, вихід такого документа був особистою ініціативою його автора.

До другої групи – звітної документації – слід віднести звіти, інформації, денники, списки, посвідки, реєстри і листи. Ці документи в ОУН(б) і Запіллі УПА формували зворотний потік документів “знизу” “догори”. Для порівняння, серед звітних документів, які циркулювали на Західноукраїнських землях, були: звіти (звіт командира ТВ “Лемко” “Рена”), огляди (загальний огляд українських земель за 1945–1946 рр. провідника ОУН(б) Закерзонського краю Я. Старуха), вісті з терену (вісті з терену за 1945–1947 рр. провідника надрайону “Бескид” Степана Голяша (“Мар”)²⁶⁰. Найобширнішим масивом є звіти про діяльність працівників різних щаблів організаційної мережі (провідників та референтів), а саме: “суспільно-політичні”, “політичні”, “організаційні”, “про працю” та інші. Зі створенням Запілля УПА палітра звітів розширилася. Порядок звітування не змінився. Звіти могли адресуватися як по професійній лінії (наприклад, від референта зв’язку району до референта зв’язку надрайону),

---

²⁵⁸ Розпорядження командира УПА Дмитра Клячківського про встановлення адміністрації на території України (від 1 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 27.

²⁵⁹ Узгіднення до наказу коменданта ВО [“Заграва”], складене комендантом надрайону [“Долина” ВО “Заграва”] “Вороном” (від 22 серпня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 20–21.

²⁶⁰ Потічний П. Вступ // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 2000. – Т. 30. – С. 11.

так і по адміністративній (коменданту відповідного терену). Щодо самих комендантів, то звіти надходили з кушів (підрайонів) у райони, далі – до надрайонів, а звітди адресувалися комендантам округ. За логікою, останні мусили передавати звіти ГК УПА. Ця структура, як припускав І. Марчук, також повинна була звітувати²⁶¹, однак жодного такого документа поки що не віднайдено.

Найчастіше звіти склалися один раз на місяць²⁶², рідше трапляються такі документи за 20²⁶³, 15²⁶⁴, 12²⁶⁵, 10²⁶⁶, 9²⁶⁷ і 7²⁶⁸ днів. Встановлювали підвиди звітів, визначали частоту їх

---

²⁶¹ Марчук І. Джерела з історії українського національно-визвольного руху на Волині в 1941 – 1945 роках у фондах Державного архіву Рівненської області // Український визвольний рух. – Львів, 2003. – Зош. 1. – С. 30–33.

²⁶² Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Залізняка” за 25 вересня – 25 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 115; Звіт коменданта [Колківського району ВО “Заграва”] “Скола” за 1–31 грудня 1943 р. (без дати), (уривок) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 120. – Арк. 5; Звіт коменданта [Колківського району ВО “Заграва”] “Скола” за грудень 1943 року (від 1 січня 1944 р.), (уривок) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 84–85.

²⁶³ Звіт референта юнацтва [Столинського] надрайону “Гало” [ВО “Заграва”] “Молотка” за 21 вересня – 12 жовтня 1943 р. (від 12 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 29.

²⁶⁴ Звіт коменданта Запілля військового району [“Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Журливого” (у заступництві за “Невмирущого”) за 15 грудня 1943 р. – 1 січня 1944 р. (від 9 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 64.

²⁶⁵ Звіт [коменданта Здолбунівського району ВО “Богун”] “Гандзі” за 18–29 [січня 1944р.] (від 28 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 44.

²⁶⁶ Звіт № 9 [коменданта Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Гандзі” за 17–27 січня 1944 р. (від 27 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 43; Звіт (дані про роботу в терені) коменданта району № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Северина” за 27 жовтня – 7 листопада 1943 р. (за 9 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 133.

²⁶⁷ Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Павла” за 12–20 листопада 1943 р. (від 21 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 130.

²⁶⁸ Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 91–93.

виходу такі накази, як: наказ політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 26 листопада 1943 р.)²⁶⁹, наказ № 4А суспільно-політичного референта Сарненського надрайону ВО “Заграва” “Павла” (за 24 вересня 1943 р.)²⁷⁰, наказ № 2 референтки УЧХ невідомого району “Милянки” (від 25 січня 1944 р.)²⁷¹.

Крім звітів, провідники (коменданти) теренів склали інформації. Надсилали вони їх своїм діловодним зверхникам. Виділимо, наприклад, такі документи зі Столинського надрайону ВО “Заграва”, складені “Олегом”, “Шепелем”, “Архипом” у листопаді–грудні 1943 р.²⁷² Автори згаданих документів інформували комендантів як своїх діловодних зверхників про всі важливі події, а не лише про ворожі вчинки на певній території, як це робили у власних інформаціях працівники СБ²⁷³.

Посвідчення (чи посвідка) – це вид документації, який засвідчував особу працівника відповідної ланки організаційної мережі²⁷⁴ або наділяв особу, котрій був адресований,

---

²⁶⁹ Наказ політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” (від 26 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 199.

²⁷⁰ Наказ № 4а [суспільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва” “Павла”] для голів управ і адміністраторів надрайону (від 24 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 109. – Арк. 33.

²⁷¹ Наказ № 2 [референтки УЧХ невідомого району ПЗУЗ] “Милянки” для референтки невідомого підрайону “Степової” (від 25 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 82.

²⁷² Інформація зі Столинського району [коменданта району ВО “Заграва”] “Шепеля” за 5–15 листопада 1943 р. (від 15 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 24; Інформація к[оменданта] З[апільля] Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Олега” за 5–30 листопада 1943 р. (від 1 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 25–26; Інформація [коменданта Запільля] Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Архипа” за 15 грудня 1943 р. (від 16 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 28–29; Інформація [коменданта Запільля] Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Шепеля” за 15–20 грудня 1943 р. (від 23 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 38.

²⁷³ Інформація працівника невідомого терену ПЗУЗ “Осоки” про події, що сталися в селах Долобського, Матіївського, Маневичького і Шацького районів [ВО “Турів”] (від 19 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 165.

²⁷⁴ Посвідка ком[андира] Зап[ільля] Олицького району [ВО “Турів”] “Мирона” на чотового в організованому “Мироном” Вільному Козацтві “Жука” (від 10 березня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 83. – Арк. 12.

певними повноваженнями²⁷⁵. Відповідно до своєї компетенції документи такого різновиду складали коменданти Запілля різних рівнів, а також працівники УЧХ. Інструкції, яка б регламентувала вихід документів такого виду, не виявлено.

Коменданти ОУН(б) і Запілля УПА різного рівня, референти різних ступенів вели щоденники. Виявлено щоденники №№ 1–3 коменданта Запілля Костопільського району і надрайону ВО “Заграва” “Ворона” за 3 серпня – 3 листопада 1943 р.²⁷⁶, 6 серпня – 26 жовтня 1943 р.²⁷⁷ і 28 вересня – 6 жовтня 1943 р.²⁷⁸ Відомо про наявність щоденника референтки УЧХ Ратнівського району, написаного з 4 до 25 жовтня 1943 р.²⁷⁹ Вели щоденники комендант Столинського надрайону “Шепель”²⁸⁰, а також “Жбурляй” (з 24 липня до 3 вересня 1943 р.)²⁸¹. На початку серпня 1943 р. останній, імовірно, був політичним виховником сотні УПА під керівництвом “Кори”, а пізніше став організаційно-мобілізаційним референтом Рафалівського району.

---

²⁷⁵ Посвідка завідуючого санітарним пунктом Українського Червоного Хреста “Долина” [ПЗУЗ] “Прявофена” про надання відпустки козакові “Гориню” (від 5 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 89; Посвідчення коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” для друга “Дождя” у справі організації боївки у [Городницькому] районі “Пекло” (від 10 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 84.

²⁷⁶ Щоденник переліку інформацій № 1 коменданта Запілля [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Ворона”] про події, які сталися у надрайоні за 3 серпня – 3 листопада 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 58–58 зв.

²⁷⁷ Щоденник № 2 коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону (“Долина”) ВО “Заграва” [“Ворона”] за 6 серпня – 26 жовтня 1943 р. // Там само. – Арк. 29–42 зв.

²⁷⁸ Щоденник № 3 для вирішення справ коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону [“Долина” ВО “Заграва”] “Ворона” за 28 вересня – 6 жовтня 1943 р. // Там само. – Арк. 26–28 зв.

²⁷⁹ Щоденник праці [референтки] УЧХ [Ратнівського району ВО “Турів”] за 4–25 жовтня 1943 р. // Там само. – Арк. 43–47.

²⁸⁰ Лист коменданта Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Шепель” до коменданта ВО “Заграва” в організаційних справах (від 15 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 52–53.

²⁸¹ Щоденник повстанця “Жбурляя” за 24 липня – 3 вересня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 13–20, 22–25.

Крім щоденників, велися й хроніки. Уподібнює щоденники із хроніками те, що в обох зразках виклад подій іде в хронологічній послідовності й дуже стисло, без подробиць. Однак, якщо у хроніках відомості про підпілля мізерні, то в щоденниках їх значно більше. Зокрема, на відміну від хронік відділів УПА щоденники оунівського коменданта “Ворона” містять подробиці перебігу процесу документообігу (“отримав з району “Беріг” місячний звіт”²⁸², “отримав від “Юрка” інформації № 45, “зарядження в земельній справі”²⁸³). Схожість правил, за якими робилися записи в щоденниках, переконує у тому, що їх ведення було все-таки організаційною вимогою, а не особистою ініціативою.

Організаційно-мобілізаційні референтури, коменданти кущів і районів округ Запілля УПА на ПЗУЗ укладали списки (списи) з метою обліку за різними критеріями як працівників організаційної мережі, так і цивільного населення. Відомі списки псевдонімів; старшин і підстаршин; працівників мережі в окремих регіонах; осіб, котрі вирушили до загонів УПА; осіб, котрі увійшли до УПА; чоловічого населення; чоловіків, придатних до несення військової служби; населення сіл району. Наприклад, виявлені список псевдонімів членів станиці № 3 “Дубина” підрайону № 3 невизначених району й надрайону ВО “Богун”²⁸⁴, списки псевд працівників мережі Заболотського й Любомльського районів за певний період 1943 р.²⁸⁵, Ковельського району (1943 р.)²⁸⁶, Матіївської боївки (1943 р.)²⁸⁷, старшин і

---

²⁸² Щоденник переліку інформацій № 1 коменданта Запілля [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Ворона”] про події, які сталися у надрайоні за 3 серпня – 3 листопада 1943 р. // Там само. – Арк. 48–58 зв.

²⁸³ Там само.

²⁸⁴ Список псевдонімів членів станиці № 3 “Дубина” підрайону № 3 невідомого району [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] (без підп. і дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 15. – Арк. 74.

²⁸⁵ Список псевдонімів [працівників ОУН(б)] у Заболотському і Любомльському районах [ВО “Турів”], скл. невідомим підпільником (без підп., [1943 р.]) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 58.

²⁸⁶ Список псевдонімів [працівників ОУН(б)] у Ковельському районі [ВО “Турів”], скл. невідомим підпільником (без підп., [1943 р.]) // Там само. – Арк. 59.

²⁸⁷ Список псевдонімів учасників Матіївської боївки ОУН(б), складений комендантом боївки “Березою” [1943 р.] // Там само. – Арк. 57.

підстаршин району № 20 Рівненського надрайону ВО “Богун” станом на 30 вересня 1943 р.²⁸⁸, осіб, котрі виконують організаційну роботу в [Клеванському] районі № 50 Рівненського надрайону ВО “Богун” (складений восени 1943 р. “Черствим”)²⁸⁹, людей з району № 20 Рівненського надрайону ВО “Богун” станом на 2 листопада 1943 р., які вирушили до УПА²⁹⁰, осіб, котрі увійшли до УПА із сіл району № 50 Рівненського надрайону ВО “Богун”, чоловіків – жителів сіл району № 9 “Озеро” Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”²⁹¹, чоловіків цього самого району, придатних до несення військової служби²⁹², населення Ратнівського району ВО “Турів”²⁹³. Крім цього, працівники організаційно-мобілізаційних референтур, напевне, мали складати списки зброї, якою володіли працівники організаційних клітин. Зокрема, зберігся список зброї куща № 5 району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”, підписаний 25 вересня 1943 р. “Борисенком”²⁹⁴.

Винятком із загального правила є списки псевдонімів працівників кущів №№ 1, 2, 4–5. Вони складені не місцевими організаційно-мобілізаційними референтами, а комендан-

---

²⁸⁸ Список старшин і підстаршин району № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”], скл. “Шпачком” [вересень 1943 р.] // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 60. – Арк. 1.

²⁸⁹ Список людей, котрі виконують організаційну роботу, складений працівником району № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Черствим” (осінь 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 62. – Арк. 3–6.

²⁹⁰ Список людей, котрі “вирушили до” УПА станом на 2 листопада 1943 р., скл. працівником району № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Шпачком” [листопад 1943 р.] // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 60. – Арк. 3–8.

²⁹¹ Список чоловічого населення району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] (без підп., [1943 р.]) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 105. – Арк. 15–22.

²⁹² Список чоловіків (“військових”) району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”], придатних до несення військової служби (без підп., 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 105. – Арк. 40–51.

²⁹³ Список населення сіл Ратнівського району [ВО “Турів”], складений невідомим підпільником (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 63.

²⁹⁴ Список зброї куща № 5 [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. “Борисенком” (від 25 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 106.

том району “Іскра” “Костомаровим”²⁹⁵. Лише комендант куща № 3 цього району “Залізник” підготував список псевдонімів працівників свого куща сам, без допомоги коменданта району²⁹⁶.

Організаційно-мобілізаційні та політичні референти рівня району й надрайону складали ще й реєстри підзвітних працівників. Для прикладу, згадаємо реєстр старшин, котрі працюють в організаційно-мобілізаційній референтурі Олександрійського району № 20 Рівненського надрайону ВО “Богун”, підготовлений “Прометеєм” 29 грудня 1943 р.²⁹⁷, реєстр працівників політичної референтури надрайону “Долина” ВО “Заграва”, підписаний 17 вересня 1943 р. “Хвильовим”²⁹⁸.

Іншу групу документів формують листи, якими обмінювалися між собою працівники ОУН(б) – Запілля УПА та УПА. Часто зміст таких документів залишався невідомим навіть для комендантів. Саме в листах можна знайти не сухі зведення про “ворогів”, а й оціночні судження, наприклад, з приводу справжніх мотивів поведінки колег²⁹⁹. Листів збереглося доволі багато, проте втрачено, очевидно, ще

---

²⁹⁵ Список працівників куща № 1 району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”], скл. “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 41; Список працівників куща № 5 “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 54–55; Список працівників куща № 4 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 56–56 зв.

²⁹⁶ Список працівників куща № 3 [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”], склад. комендантом “Залізником” (від 9 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 51–52 зв.

²⁹⁷ Реєстр старшин – працівників орг[анізаційно]-моб[ілізаційної] [референтури] району № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”], скл. “Прометеєм” (від 29 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 60. – Арк. 10.

²⁹⁸ [Реєстр] працівників політичної референтури [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”], скл. політичним референтом “Хвильовим” (від 17 вересня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 38.

²⁹⁹ Лист працівника розвідувально-інформаційного відділу референтури СБ ВО [“Богун”] М. Кравчука (“Корній”) до референта СБ “Зенона” про арешт за провокації щодо УПА Ф. Темнюка (жовтень 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 33.

більше, адже неділова переписка велася, як правило, в умовах паперового голоду й на папері поганої якості, з використанням неякісних засобів для письма.

Поряд із розпорядчою та звітною документацією важливе місце серед документів Запілля УПА належить масиву внутрішньої документації різних його структурних ланок.

Окремого розгляду потребує внутрішньогалузева документація. Такі документи циркулювали в надрах тільки якоїсь певної референтури Запілля УПА й не мали стосунку до діловодства інших референтур, які розміщувалися “посусідству”. До цієї групи слід відносити вишколи, періодику, пропагандивні матеріали, реферати, програми свят, вказівки для пропагандистів, документи управ (звіти, викази, списки, проекти, зведення, анкетні листи), документи суспільно-політичних референтур, осередків пропаганди й політичного відділу ГК УПА, відомості, запотребування, покітування, чеки-вимоги, зведені відомості, щоденні відомості, прибуткові накладні, видаткові накладні, зошити прибутків і видатків, книги сировини й матеріалів, книги готових виробів, звіти про переробку й вихід продукції, журнали-щоденники, плани заготівель, харчові картки, харчові книги, прохання, повідомлення, призначення (документи господарських референтур), комунікати, протоколи, інформації, відомості з терену, огляди подій з терену, листи (документи СБ). Тут слід наголосити, що листи і листі, про які йшлося вище, це два різні різновиди документів.

Щодо документів суспільно-політичних референтур, осередків пропаганди й політичного відділу ГК УПА, то цей комплекс джерел піддається ідентифікації найважче. Документи практично ніколи не містять відомостей про автора, видавців чи місце видання.

Фахівці політичних референтур проводили навчання у вигляді вишколів для працівників ОУН(б) і Запілля УПА. Збереглися матеріали першого військового вишколу “Партизанка”³⁰⁰, географічного³⁰¹, ідеологічного³⁰², орга-

---

³⁰⁰ Перший військовий вишкіл “Партизанка” (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 70.

³⁰¹ Географічний вишкіл (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 381. – Арк. 24–79.

³⁰² [Ідеологічний вишкіл] (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 80–98.

нізаційного³⁰³, політичного³⁰⁴, конспіративного³⁰⁵, світоглядного³⁰⁶, історичного³⁰⁷ вишколів, так званий популярний вишкіл³⁰⁸. Можливо, вишколи готував політичний відділ при ГК УПА.

Щодо повстанської періодики, то на ПЗУЗ поширювалися такі періодичні видання: “О.У.Н. Інформації”³⁰⁹, “О.У.Н. Радієві інформації”³¹⁰, “Радіо-інформації”³¹¹, “Радіо-Звідомлення”³¹², “Інформатор”³¹³, “Вільна Україна”³¹⁴, “Новинки”, “Наш фронт”³¹⁵, “Радієві звідомлення”³¹⁶, “Радієві вісті”³¹⁷, “Новинки. Короткі вісті”³¹⁸ та інші. Детальніше про періодику йтиметься в підрозділі про суспільно-політичні референтури розділу 3.

---

³⁰³ Організаційний вишкіл. Волинь (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 383. – Арк. 33–66.

³⁰⁴ Політичний вишкіл (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 244–276.

³⁰⁵ Конспіративний вишкіл (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 46. – Арк. 8.

³⁰⁶ Світоглядний вишкіл (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 49. – Арк. 1–14.

³⁰⁷ Акт працівника невідомого терену ПЗУЗ “Юрія” про висилання конспектів для “Хоми” (від 6 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 83. – Арк. 30.

³⁰⁸ Популярний вишкіл (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342. – Арк. 97–99.

³⁰⁹ “О.У.Н. Інформації”. – 1943 р. – 29 серпня. – № 49 // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 37–38.

³¹⁰ “О.У.Н. Радієві інформації”. – Без дати. – № 1 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176а. – Арк. 9–10.

³¹¹ “Радіо-інформації”. – 1944 р. – 25 серпня // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 9. – Арк. 64.

³¹² “Радіо-Звідомлення”. – 1944. – 4 жовтня // Там само. – Арк. 68.

³¹³ “Інформатор”. – 1943 р. – 15 жовтня. – № 20 // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 50–51.

³¹⁴ “Вільна Україна”. – 1943 р. – № 1 // ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп. 1. – Спр. 161. – Арк. 68–71 зв.

³¹⁵ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. С. 250.

³¹⁶ “Радієві звідомлення”. – 1943 р. – 25 грудня // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 146.

³¹⁷ “Радієві вісті”. – Без дати. – № 1 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176а. – Арк. 47–47 зв.

³¹⁸ “Новинки. Короткі вісті”. – [1943 р.]. – 23 вересня. – № 15 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 279. – Арк. 39.

Важливими різновидами документів є пропагандивні матеріали “Герої української революції”³¹⁹, “Історія українського націоналізму”³²⁰, реферат для озвучення на святі 31 серпня (з нагоди дня вступу українських військ УГА до Києва в 1919 р.), написаний орієнтовно в лютому–липні 1943 р.,³²¹ програма свята 30 червня³²², вказівки до промов пропагандистів³²³. Переліченими документами користувалися у своїй роботі насамперед пропагандисти, тобто підзвітні політичним референтам особи, а також політичні виховники відділів УПА. У цій сфері самоініціативу зводили до мінімуму, через що пропагандистам доводилося задовольнятися матеріалами, що надійшли від політвідділу ГК УПА.

Мережа районних та сільських управ, а також земельних комісій при них почала організовуватися політичними референтурами орієнтовно з початку вересня 1943 р., тобто після видання відповідного розпорядження ГК УПА. Виявлені документи сільських, районних і однієї міської управ, що виникли в Сарненському й Костопільському надрайонах, а саме звіти голів управ³²⁴, виказ голови управи про громадян, котрі відмовилися від “державної праці”³²⁵, список погорільців села³²⁶, протокол про обрання складу управи та земельної

---

³¹⁹ [Пропагандистський матеріал] “Герої української революції” (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342. – Арк. 110–113 зв.

³²⁰ Пропагандистський матеріал “Історія українського націоналізму” (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 95–96 зв.

³²¹ Реферат до дня вступу українських військ [УГА] у Київ 31 серпня 1919 р. (без підп., [перша половина 1943 р.]) // Там само. – Арк. 119–122.

³²² Програма свята в УПА і ОУН(б) з нагоди 30 червня [1941 р.] (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 51–57.

³²³ Вказівки для промов пропагандистів (без підп. і дати) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 76–77.

³²⁴ Звіт голови управи с. Рудня [Сарненський надрайон ВО “Заграда”] Сулими про збірки для УПА і кількість фірманок (від 20 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 109. – Арк. 25.

³²⁵ Виказ голови сільської управи с. Рудня [Сарненський надрайон “Лісова пісня” ВО “Заграда”] Сулими для Бережницької районної управи про громадян, які відмовляються від “державної праці” (від 15 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 13.

³²⁶ Список погорільців с. Літвиця [Сарненський надрайон “Лісова пісня” ВО “Заграда”], скл. головою сільської управи Кришталевічем і секретарем Колодою (від 15 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 14.

комісії міста³²⁷, проект організації управи району³²⁸, зведення кількості “фірманок”³²⁹. Земельні комісії при управах займалися розглядом анкетних листів безземельних і малоземельних селян-претендентів на обробіток земель колишніх польських колоністів. Для прикладу, 26 листопада 1943 р. такий анкетний лист заповнив Ключко Мосій Йосипович, житель с. Берест[я] Дубровицького району Сарненської округи³³⁰.

Матеріали внутрішнього діловодства господарських референтур представлено такими документами, як: відомості, запотребування, чеки-вимоги, поквітування, поденні і зведені відомості, видаткові і розходові ордери, зошити прибутків і видатків (магазинові книги), плани заготівель, продовольчі картки, харчові книги, прохання, повідомлення і призначення.

Аналогічні загальним реєстрам документи господарських референтур, принаймні у ВО “Богун”, називалися відомостями. Збереглися відомість керівника господарського відділу району № 40 Рівненського надрайону ВО “Богун” “Лося” про господарських працівників від 28 листопада 1943 р.³³¹, такий самий документ, підписаний “господарником” району № 20 Рівненського надрайону ВО “Богун” “Глібом” 29 листопада³³².

Запотребування – один з видів документації, що легітимізував ділові стосунки між господарськими референтами Запілля УПА та завідуючими складів, з одного

---

³²⁷ Протокол № 1 управи м. Дубровиця [Сарненський надрайон “Лісова пісня” ВО “Заграва”] за підп. “Бовгири” про обрання на зборах громадян голови і депутатів міської управи, членів земельної комісії (без дати) // Там само. – Арк. 21.

³²⁸ Проект організації районної управи у м. Бережниця (від 10 жовтня 1943 р.), (без підп.) // Там само. – Арк. 10.

³²⁹ Звіт голови управи с. Крупове неустійненого терену ПЗУЗ про фірманки, використані протягом 1–30 жовтня 1943 р. (без дати) // Там само. – Арк. 42.

³³⁰ Анкетний листок Ключка Мосія Йосиповича (від 26 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 72. – Арк. 98.

³³¹ Відомість [господарського референта району № 40 Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Лося” про працівників господарського відділу району (від 28 листопада 1943 р.) // Там само. – Оп. 3. – Спр. 3. – Арк. 1.

³³² Відомість [господарського референта району № 20 Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Гліба” про працівників господарських відділів у районі і підрайонах (від 29 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 2–3.

боку, й інтендантами збройних відділів УПА чи уповноваженими ними особами – з іншого. У документі вказувалося, чий або який повстанський відділ УПА чого саме і у якій кількості потребує, а також зазначалося, котрий саме працівник господарської мережі, що і у якій кількості зміг видати для задоволення цієї потреби. Наприклад, збереглося запотребування “Паньком” (через “Чорноморця”) продуктів, солі та тютюну в господарчого куща № 1 (мабуть, він належав до повстанського району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”) від 19 березня 1944 р.³³³ Запотребування набули поширення у ВО “Заграва”. Документи сусідньої ВО “Турів”, схожі на них, називалися чеками-вимогами. Виявлено цілий комплекс таких документів за походженням із загону “Котловина” групи УПА “Турів”,³³⁴ зокрема з одного з його відділів “Погром” за листопад 1943 р.³³⁵, а також з інших відділів, що діяли на ПЗУЗ і які не вдалося ідентифікувати³³⁶.

---

³³³ Запотребування “Паньком” (через “Чорноморця”) продуктів, солі та тютюну у господарчого куща № 1 [невстановленого району Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] (від 19 березня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 39. – Арк. 1.

³³⁴ Наказ № 5 к-ра відділу “Котловина” групи УПА “Заграва” (від 12 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 559.

³³⁵ Чек-вимога № 1 представника відділу УПА “Погром” “Запорожця” на продукти (від 12 листопада 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 363. – Арк. 26; Чек-вимога № 3 командира відділу УПА “Погром” “Сивого” на одяг і взуття (від 14 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 27; Чек-вимога № 2 “теренового” відділу УПА “Погром” на видання продуктів через представника “Сатану” (від 15 листопада [1943 р.]) // Там само. – Арк. 29.

³³⁶ Чек-вимога № 4 станичного невідомого терену ПЗУЗ “Шуляка” на овес (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 363. – Арк. 30; Чек-вимога № 5 невідомого працівника на видання через “Сатану” продуктів (від 16 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 31; Чек-вимога № 6 господарчого невідомого терену ПЗУЗ “Киселя” про видання через “Кореня” тютюну (без дати) // Там само. – Арк. 32; Чек-вимога “теренового” [невідомого відділу УПА] “Запорожця” через “Сатану” пшеничного борошна (від 16 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 33; Чек-вимога № 7 “теренового” [невідомого відділу УПА] “Швидкого” про видання через “Вечірнього” продуктів (від 20 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 42; Чек-вимога № 8 “теренового” [невідомого відділу УПА] “Швидкого” про видання через “Чуприну” “карасіну”, мила, сірників і “пасти” (без дати) // Там само. – Арк. 43; Чек-вимога № 10 “теренового” [невідомого відділу УПА] “Панаса” про видання через “Сатану” продуктів (від 22 листопада [1943 р.]) // Там само. – Арк. 45; Чек-вимога № 11 теренового [невідомого відділу УПА]

Для відповіді на запотребування в Запіллі УПА завідуючий кожного складу (магазину) чи місцевий господарський

“Чуприни” про видання через “Сатану” продуктів та сіна (без дати) // Там само. – Арк. 47; Чек-вимога № 12 теренового [невідомого відділу УПА] “Чуприни” про видання через “Вітра” продуктів та сіна (без дати) // Там само. – Арк. 54; Чек-вимога невідомого теренового [невідомого відділу УПА] про видання через “Сатану” продуктів та сіна (без дати) // Там само. – Арк. 55; Чек-вимога № 15 господарчого “Чуприни” про видання через “Вечірнього” продуктів та сіна (від 28 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 56; Чек-вимога № 13 теренового [невідомого відділу УПА] “Ампеля” про видання через “Аса” продуктів та сіна (без дати) // Там само. – Арк. 57; Чек-вимога № 18 невстановленого терен[ового невідомого відділу УПА] про видання через господарчого “Рибу” продуктів та сіна (без дати) // Там само. – Арк. 58; Чек-вимога № 16 теренового [невідомого відділу УПА] “Ампеля” про видання через господарчого “Аса” продуктів і сіна (без дати) // Там само. – Арк. 59; Чек-вимога № 21 невстановленого терен[ового невідомого відділу УПА] про видання через господарчого “Вечірнього” продуктів та сіна (без дати) // Там само. – Арк. 60; Чек-вимога № 22 невстановленого терен[ового невідомого відділу УПА] про видання через [господарчого] “Вечірнього” продуктів та сіна (без дати) // Там само. – Арк. 68; Чек-вимога “теренового” [невідомого відділу] УПА “Ампеля” про видання через “Аса” продуктів та конюшини (без дати) // Там само. – Арк. 70; Чек-вимога № 25 невстановленого господарчого про видання через “Вечірнього” продуктів та сіна [1 – 3 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 71; Чек-вимога № 26 теренового невідомого відділу УПА “Ока” про видання через “Сатану” продуктів та рукавичок (без дати) // Там само. – Арк. 72; Чек-вимога № 28 невстановленого “теренового” [невідомого відділу] УПА про видання через господарчого “Рибу” продуктів і вівса [1 – 3 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 73; Чек-вимога № 29 невстановленої особи про видання через “Вечірнього” продуктів і сіна [4 – 6 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 74; Чек-вимога № 30 теренового невідомого відділу УПА про видання через “пров’янтового” “Аса” продуктів і конюшини [4 – 6 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 75; Чек-вимога № 31 [господарчого] невстановленого терену ПЗУЗ “Риби” про видання через невідому особу продуктів і сіна [4 – 6 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 76; Чек-вимога № 34 [господарчого] невідомого терену ПЗУЗ “Риби” про видання через “Залізного” продуктів [7 – 10 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 82; Чек-вимога № 32 невстановленого працівника невідомого терену ПЗУЗ про видання через “Аса” продуктів [7 – 10 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 84; Чек-вимога № 36 невідомого працівника невідомого терену ПЗУЗ про видання через “Вечірнього” продуктів і сіна [10 – 12 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 85; Чек-вимога № 39 “теренового” невстановленого відділу УПА “Зорі” про видання через “Гороха” свинини (без дати) // Там само. – Арк. 86; Чек-вимога № 38 “Швидкого” про відпуск через “Петрушку” і

референт складав спеціальну розписку – поквітування (у межах ВО “Заграва”)³³⁷ чи дозвіл (у ВО “Турів”)³³⁸.

Важливою ланкою діловодства в господарській сфері ВО “Турів” були зведені і щоденні відомості (акти)³³⁹. Зведений акт³⁴⁰, згідно з вимогами інструкції господарського відділу при ГК УПА, складався місцевим звідуючим складу 1 раз на 10 днів. Документ повинен був містити перелік продуктів і непродовольчих товарів, які були видані зі складу за вказаний час³⁴¹. Чи зведені відомості укладалися на Волині й Поліссі повсюдно, сказати важко. Зразків щоденних відомостей, укладання яких на основі зведених також було передбачене інструкцією,³⁴² не виявлено.

В архівах майже немає прибуткових і видаткових накладних (ордерів), які, згідно зі згадуваною вище інструк-

---

прийняття господарчим “Петриком” вівса (від 16 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 87; Чек-вимога № 35 “теренового” невстановленого відділу УПА “Цибульського” про видання через “Аса” і прийняття “пров’янтовим” “Асом” продуктів, мила, конюшини та тютюну (без дати) // Там само. – Арк. 88; Чек-вимога № 41 “теренового” невстановленого відділу УПА про видання через “Вечірнього” і прийняття невідомим господарчим продуктів і сіна [від 12 – 14 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 90; Чек-вимога № 40 “теренового” невідомого відділу УПА про видання через “Залізного” для невідомого господарчого продуктів і сіна [12 – 14 грудня 1943 р.] // Там само. – Арк. 91.

³³⁷ Поквітування заступника господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання представників відділу ВОП групи УПА “Заграва” “Зозулі” хліба та м’яса (від 29 березня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 39. – Арк. 24.

³³⁸ Дозвіл працівника невідомого терену ПЗУЗ “Бистрого” на видачу “Паньку” 0,5 л спирту (від 21 березня 1944 р.) // Там само. – Арк. 3.

³³⁹ Зведена відомість № 1 про видані зі складу відділ[у] УПА “Погром” речі 11–20 листопада 1943 р., скл. господарчим “Чуприною” // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 363. – Арк. 46; Зведена відомість № 2 про видані зі складу відділ[у] УПА “Погром” продукти 21–30 листопада 1943 р. (підпис нерозб.) // Там само. – Арк. 63; Зведена відомість [№ 3] про видані зі складу відділ[у] УПА “Погром” продукти 1–10 грудня 1943 р. (підпис нерозб.) // Там само. – Арк. 77.

³⁴⁰ Відпис тимчасової інструкції з обліку заготівельних операцій у господарських відділах УПА за невстановлений період [1943] р. (без підп.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 284. – Арк. 2.

³⁴¹ Інструкція про ведення діловодства у господарській сфері [ВО “Заграва”] (грудень 1943 р.) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 379. – Т. 29. – Арк. 412–417.

³⁴² Там само. – Арк. 412.

цією, складалися завідуючим складу при прийманні чи передаванні продукції.³⁴³ Один примірник завідуючий залишав собі, другий видавав особі, котра здала чи прийняла майно, а третій діставався бухгалтерові місцевої господарської референтури³⁴⁴. Згадаємо, приміром, про видатковий ордер, який 25 грудня 1943 р. написав “Гнатко” на підставі запотребування “Листа”³⁴⁵; він же таким чином задовольнив запотребування чотогового “Дуба” для відділу ім. Євгена Коновальця 7 січня 1944 р.³⁴⁶

Зошит прибутків і видатків (магазинова книга) вівся з метою обліку загальної кількості товарів, що надходили на склад³⁴⁷ і видавалися звідти на запотребування інтенданта чи уповноваженої ним особи. Для прикладу, до зошита прибутків і видатків куща № 1 району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”, який вівся з 10 вересня до 19 грудня 1943 р., внесені записи про понад 50 назв товарів продовольчої і непродовольчої груп, у тому числі автомобілі, телефони й фотоапарат³⁴⁸.

За інструкцією, завідуючі таємних повстанських виробничих підприємств повинні були вести спеціальні книги 1) сировини і матеріалів та 2) готових виробів. До першої із вказаних книг належало вписувати числові дані про отриману сировину та її використання³⁴⁹. Підсумки поточної роботи

---

³⁴³ Тимчасові правила обліку та звітності в організаціях, підпорядкованих “господарському рефератові” [групи] УПА [на ПЗУЗ] (без підп., [1943 р.]) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 42.

³⁴⁴ Інструкція про ведення діловодства у господарській сфері [ВО “Заграва”] (грудень 1943 р.) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 379. – Т. 29. – Арк. 412–417.

³⁴⁵ Видатковий ордер, виданий працівником невідомого терену ПЗУЗ “Гнатком” на запотребування “Листа” (від 25 грудня 1943 р.) // ДАВО. – Ф. Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 48.

³⁴⁶ Видатковий ордер, виданий “Гнатком” на запотребування чотогового УПА “Дуба” для відділу [ім. Євгена] Коновальця [групи УПА “Заграва”] (від 7 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 56.

³⁴⁷ Тимчасові правила обліку та звітності в організаціях, підпорядкованих “господарському рефератові” [групи] УПА [на ПЗУЗ] (без підп., [1943 р.]) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 41 зв.

³⁴⁸ Книга обліку прибутків і витрат продукції у кущі № 1 невстановленого терену ПЗУЗ за 10 вересня – 19 грудня 1943 р. (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 40. – Арк. 1–50.

³⁴⁹ Тимчасові правила обліку та звітності в організаціях, підпорядкованих “господарському рефератові” [групи] УПА [на ПЗУЗ] (без підп., 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 41.

завідуючий підприємством підбивав у звіті про переробку та вихід продукції, після чого надсилав його до бухгалтерії господарської референтури. Там звіт реєструвався в журналі-щоденнику й опрацьовувався³⁵⁰.

Іншими різновидами господарської документації були плани заготівель продукції та продовольчі (“харчові”) картки. Господарський відділ Рівненського надрайону ВО “Богун” 30 жовтня 1943 р. адресував копії одного з таких планів господарникам усіх п’яти районів надрайону³⁵¹. Харчові картки фіксували відпуск продуктів харчування на спеціальному пункті. На ньому повинна була вестися спеціальна “харчова книга”, в якій відмічалось, хто, що і скільки, кому, на скільких та на який час видав провіант³⁵².

Поодинокими документами представлені прохання, повідомлення і призначення. Прохання³⁵³, як і повідомлення³⁵⁴, були ситуативними документами, обіг яких спеціально не регламентувався. У призначеннях, наприклад, повідомлялося про те, кого саме обрав на посади підреферентів командир господарського відділу надрайону “Долина”.

---

³⁵⁰ Інструкція про ведення діловодства у господарській сфері [ВО “Заграва”] (грудень 1943 р.) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 379. – Т. 29. – Арк. 412–417.

³⁵¹ План заготівлі найпотрібніших предметів, складений [працівниками господарського відділу Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Юрком” і “Лебедем” для усіх районів надрайону на період до завершення 1943 р. (від 30 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 108-а. – Арк. 10.

³⁵² Додаток № 1 “Облік харчових пунктів” (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 96. – Арк. 28.

³⁵³ Прохання г[осподарського] р[еферента] [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Харка” і [під]р[еферента] з[аготівель] надрайону “Лебедя” про порядок подання запотребувань на ім’я заготівельного [під]референта (від 19 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 108-а. – Арк. 27; Прохання господарського референта району “Гуляй Город” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Хоми” до голови місцевої районної управи (без дати) // Там само. – Спр. 109. – Арк. 8.

³⁵⁴ Повідомлення заготівельного [під]референта [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Лебедя” для “Шведа” (від 19 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 108-а. – Арк. 25; Повідомлення з[аготівельного] [під]р[еферента] [Рівненського] надрайону [№ 3/3 ВО “Богун”] “Лебедя” для “Шведа” (від 30 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 29.

Усі вони датовані 9 жовтня 1943 р. і були адресовані господарському референтові ВО “Заграва”³⁵⁵.

Поява обширної групи внутрішніх організаційних документів стала наслідком функціонування в ОУН(б) і Запіллі УПА Служби безпеки. Це комунікати, протоколи, інформації, відомості з терену, огляди подій з терену, листи.

Комунікат – це документ, що використовувався в діловодстві СБ для оголошення результатів слідства й судового розгляду над членами організації або учасниками УПА. На відміну від протоколу (чи “зінання”), де зафіксувалися поточні результати допиту, комунікат призначався для публічного оприлюднення причин притягнення особи до суду, пояснення, чому поведінка цієї людини була протиправною, й обґрунтування обраної міри покарання. Так, 5 жовтня 1943 р. вийшов комунікат про виключення з ОУН(б) членів юнацької мережі за неморальну поведінку³⁵⁶, а 15 жовтня 1943 р. – про засудження до смертної кари зв’язкового невідомої округи Ананія Стуги³⁵⁷.

Поруч з комунікатами були протоколи. Зокрема, збереглися протокол № 1 надзвичайного засідання членів ексекютиви Рівненського військового надрайону від 29 вересня 1943 р. з приводу створення товариського суду³⁵⁸, протокол зізнань П. Карася, складений слідчим СБ невста-

---

³⁵⁵ Призначення “Хмари” шефом бухгалтерського відділу при [Костопільському] надрайоні “Долина” [ВО “Заграва”], укладене командиром господарського відділу “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 18; Призначення “Богуна” референтом заготівель зернових і фуражу при [Костопільському] надрайоні “Долина” [ВО “Заграва”], укладене командиром господарського відділу “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 19; Призначення “Мороза” інспектором над млинами, укладене командиром господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 20; Призначення “Лісового” референтом молочарень, укладене командиром господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 21.

³⁵⁶ Комунікат [Проводу ОУН [б] на ПЗУЗ?] (від 5 жовтня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 358. – Арк. 49.

³⁵⁷ Комунікат [Проводу ОУН [б] на ПЗУЗ?] (від 15 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 50.

³⁵⁸ Протокол № 1 надзвичайного засідання членів ексекютиви [Рівненського] військового надрайону 3/3 [ВО “Богун”] (від 29 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 25.

новленого надрайону “Орестом” 9 жовтня 1943 р.³⁵⁹, а також зізнання П. Козленка, котрий утік з діючого на Волині радянського партизанського загону ім. Хрущова, що був складений слідчим СБ “Парфеном” 30 березня 1944 р.³⁶⁰

У рамках СБ функціонували також інформації. Виявлено інформації працівників СБ ВО “Заграва” із районів “Канал”, “Вода” (Березнівщина), “Опіюм” (Сарненщина) за березень–травень і з Деражненського та Рафалівського районів за квітень 1944 р.³⁶¹ Інформації з районів надходили до СБ надрайону, де й оброблялися.

Віднайдено також декілька відомостей з терену за походженням з ВО “Заграва”, складених на основі інформацій працівниками СБ надрайону “Конотоп” “Журбою” 15 грудня³⁶² і “Шворним” 26 грудня 1943 р.³⁶³, працівником

---

³⁵⁹ Протокол допиту П. Карася (псевдонім – “Прач”), скл. слідчим СБ неустійненого в[ійськового] н[а]драйону і округи “Орестом” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Спр. 15. – Арк. 211–212.

³⁶⁰ Протокол допиту (“зізнання”) втікача з радянського партизанського загону ім. М. Хрущова П. Козленка, скл. працівником СБ невантаженого терену “Парфеном” (від 30 березня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 239. – Арк. 1.

³⁶¹ Інформація працівника військової розвідки УПА “Шелеста” з району “Опіюм” (від 10 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 47; Інформація працівника військової розвідки УПА “Шелеста” з району “Опіюм” про діяльність радянських військових сил (від 11 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 49; Інформація працівника військової розвідки УПА “Шелеста” з району “Опіюм” (від 13 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 50; Інформація працівника військової розвідки УПА “Ярового” (заступника “Гаркуші”) з району “Канал” (від 1 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 52; Інформація працівника військової розвідки УПА “Крижа” з Деражненського району (від 7 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 70; Інформація працівника військової розвідки УПА “Крижа” з Деражненського району (від 8 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 71; Інформація працівника військової розвідки УПА “Білики” з Деражненського району (від 8 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 72; Інформація працівника військової розвідки УПА “Білики” з Деражненського району (від 9 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 73; Інформація працівника військової розвідки УПА “Білики” з Деражненського району (від 8 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 74; Інформація з району “Вода” [ВО “Заграва”] “Богдана” (від 15 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 33.

³⁶² Теренові відомості коменданта СБ надрайону “Конотоп” групи [ВО] “Заграва” “Журби” (від 15 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 78.

³⁶³ Відомості з терену коменданта СБ надрайону “Конотоп” групи [ВО] “Заграва” “Шворного” (від 26 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 73.

Столинського надрайону “Гало” “Грибком” 12 листопада 1943 р.³⁶⁴ Ці документи призначалися для керівника СБ групи “Заграва”.

У ВО “Богун” документообіг СБ відрізнявся від того, що був притаманний для схожої структури з ВО “Заграва”. Насамперед, це стосується інформацій. Якщо на основі інформацій працівників СБ у надрайонах ВО “Заграва” референти СБ ВО укладали відомості з терену, то в межах ВО “Богун” інформації склалися на рівні районів, відомості з терену – на рівні надрайонів³⁶⁵, огляди подій з терену – на рівні ВО³⁶⁶. Особливістю обігу інформацій слід вважати те, що з районів ВО “Заграва” їх виявлено достатньо, тоді як такі документи походженням з районів ВО “Богун” не знайдені. Для прикладу, нами виявлені інформації про події в терені “Дуб”, підписані “Софією”. За даними “Смока”, “Софія”

---

³⁶⁴ Відомості з терену референта СБ [Столинського] надрайону “Гало” [ВО “Заграва”] “Грибка” (від 12 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 24–24-а.

³⁶⁵ Інформація № 39 “Змія” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за 2–5 грудня 1943 р. (від 8 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 33. – Арк. 94–95; Інформація № 42 “Змія” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за 10–14 грудня 1943 р. (від 17 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 102–103; Інформація № 44 “Софії” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за 16–19 грудня 1943 р. (від 23 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 106–107; Інформація № 46 “Софії” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за 25–27 грудня 1943 р. (від 31 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 179.

³⁶⁶ Огляд подій № 10 у ВО [“Богун”] за 20–30 листопада 1943 р. (від 6 грудня 1943 р.), (без підп.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 33. – Арк. 21–31; Огляд подій № 11 у ВО [“Богун”] за 1–10 грудня 1943 р., скл. “Остапом” (від 16 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 31–40; Огляд подій з терену ВО [“Богун”] № 13 за 20–31 грудня 1943 р. (підпис нерозб., від 5 січня 194[4] р.) // Там само. – Арк. 124–130; Огляд подій № 9 у ВО [“Богун”] за 10–20 листопада 1943 р. (підпис нерозб., від 25 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 217–221; Огляд подій №. 8 у ВО [“Богун”] за 31 жовтня – 10 листопада 1943 р., скл. заступником коменданта СБ “Смоком” (від 16 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 231–239; Огляд подій № 12 у ВО [“Богун”] за 10–20 грудня [19]43 р., скл. невідомим працівником (уривок) // Там само. – Арк. 308–310.

³⁶⁷ Листа учасників СБ на ПЗУЗ, котрі загинули у боротьбі за УССД у 1943–1945 рр., скл. “Смоком” (лютий 1946 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 233. – Арк. 33.

(“Граб”) був референтом СБ Дубнівського надрайону³⁶⁷. В оглядах..., як і у відомостях з терену ВО “Заграва”, робилася спроба структурувати повідомлення про “ворожі сили” за районами та надрайонами.

Документи, віднайдені нами, переконують у тому, що принаймні в межах кількох районів ВО “Турів” діяла Українська Служба Порядку (УСП). Це спис[ок працівників] УСП Заболотського району (без підпису й дати)³⁶⁸, листа [працівників] УСП Головного району (без підпису і дати)³⁶⁹.

Такий вид внутрішньогалузевої документації СБ як листа є цінним джерелом біографічної та просопографічної інформації про членів ОУН(б) і Запілля УПА.* Хоча листи видавалися в 1945–1946 рр., проте вони містять відомості про актив ОУН(б) і УПА за кілька попередніх років. Так, відомо про листу “про робітників СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943–1945 рр.” Цей документ у лютому 1946 р. склав “Смок”³⁷⁰. До наукового обігу також уже уведено листу у двох частинах про “впавших” оунівців та упівців у Луцькій, Ковельській та Берестейській округах станом на [грудень] 1945 р.³⁷¹, листа впавших працівників орг[анізації] і командирів УПА на ПСК, укладена невідомим у 1945 р.³⁷²

Схему документообігу в ОУН(б) і Запіллі УПА на ПЗУЗ подано в таблиці 2.1.:

---

³⁶⁸ Список [учасників] Української Служби Порядку Заболотського району [ВО “Турів”], скл. невідомим працівником ПЗУЗ (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 66.

³⁶⁹ Листа [працівників] Служби Порядку Головного району [ВО “Турів”], скл. невідомим працівником ПЗУЗ (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 54.

* Учасник української національно-визвольної боротьби Володимир Лобай засвідчує, що в серпні 1939 р. у польській поліції також був такий вид документації як “листа”. Див.: Лобай В. З моїх переживань // Макар В. Спомини та роздуми. – Торонто–Київ, 2001. – Т. 2. – Кн. 1. – С. 45.

³⁷⁰ Листа учасників СБ на ПЗУЗ, котрі загинули у боротьбі за УССД у 1943–1945 рр., скл. “Смоком” (лютий 1946 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 233. – Арк. 32–34. На думку упорядників 8-го тому “Нової серії” “Літопису УПА”, ще один примірник цього документа є в фонді 3836 ЦДАВО. Див: Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 325–332.

³⁷¹ Листа впавших у Луцькій, Ковельській та Берестейській округах (без підп., [грудень 1945 р.]) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 790–796.

³⁷² Листа впавших працівників орг[анізації] і к-рів УПА Північно-східного краю [ГО № 33] (від 1945 р., без підп.) (уришок) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 937–939.

Табл. 2.1.

Діловодство ОУН(б) і Запілля УПА на ПЗУЗ

Види документів	Видавець документа			Рівні видання документа					
	ГК УПА	Провідник ОУН/Комендант Запілля УПА	Референтура	округа	надрайон	район	куц	станція	
РОЗПОРЯДЧІ ДОКУМЕНТИ									
Інструкція	Політичний відділ, Господарський відділ, Відділ зв'язку								
Наказ		Комендант/провідник	Політична (суспільно-політична), УЧХ	√	√	√			
Взірець			Політична, орг.-мобілізаційна	√	√	√			
Формуляр (у ВО "Заграва")			Суспільно-політична, СБ	√					
Розпорядження	Політичний відділ								
Узгіднення (у ВО "Заграва")		Провідник			√				
ЗВІТНІ ДОКУМЕНТИ									
Звіт		Комендант/провідник	Усі референтури	√	√	√	√	√	√
Інформація (вістки, повідомлення про події, повідомлення про випадки)		Комендант/провідник	СБ		√	√			
Посвідка		Комендант	УЧХ		√				√
Денник		Провідник/комендант	УЧХ		√	√	√		
Лист		Провідник/комендант	усі референтури	√	√	√	√	√	√
Список		Комендант	орг.-мобілізаційна, УСП			√	√	√	√
Реєстр			Політична, орг.-мобілізаційна		√				

ВНУТРІШНЬОГАЛУЗЕВІ ДОКУМЕНТИ							
Вишкіл	Політичний відділ-?		Політична-?				
Періодика	Політичний відділ-?		Політична-?				
Пропагандистські матеріали	Політичний відділ-?		Політична-?				
Реферат	Політичний відділ-?		Політична-?				
Програма свята	Політичний відділ-?		Політична-?				
Звіт голови сільської управи			Суспільно-політична				√
Виказ голови сільської управи			Суспільно-політична				√
Список погорільців, скл. сіль. управою			Суспільно-політична				√
Проект організації районної управи			Суспільно-політична			√	
Звіт сіль. управи про кількість „фірманок”			Суспільно-політична				√
Анкетний лист			суспільно-політична				√
Вказівка для пропагандистів	Політичний відділ-?		політична-?				
Відомості (у ВО “Богун”)			Господарська	√			
Запобігання (у ВО “Заграва”)			Господарська		√	√	
Поквітування (у ВО “Заграва”)			Господарська		√	√	
Чек-вимога (у ВО “Турів”)			Господарська		√	√	
Зведена відомість (акт) (у ВО “Турів”)			Господарська				
Щоденна відомість (акт) (у ВО “Турів”)			Господарська				
Прибуткова накладна (ордер)			Господарська				
Видаткова накладна (ордер)			Господарська				
Зошит прибутків і видатків (у ВО			Господарська				√

“Заграда”)									
Книга сировини і матеріалів			Господарська						
Книга готових виробів			Господарська						
Звіт про переробку і вихід продукції			Господарська						
Журнал-щоденник			Господарська						
План заготівлі (у ВО “Богун”)			Господарська	√					
Харчова картка			Господарська						
Харчова книга			Господарська						
Прохання			Господарська	√	√				
Повідомлення			Господарська	√					
Призначення (у ВО “Заграда”)			Господарська	√					
Комунікат			СБ						
Протокол (зізнання)			СБ	√					
Інформації:									
-у ВО “Заграда”,			СБ	√					
-у ВО “Богун”			СБ	√	√				
Відомості з терену:									
-у ВО “Заграда”,			СБ	√					
-у ВО “Богун”			СБ		√				
Огляд подій з терену (у ВО “Богун”)			СБ	√					
Ліста			СБ	√					

Таким чином, компонентами системи діловодства в ОУН(б) і Запіллі УПА були щонайменше 50 видів документів, а саме 6 видів розпорядчої документації, 7 видів звітної та 37 видів внутрішньогалузевої.

Система діловодства в Запіллі УПА краю ПЗУЗ практично не відрізнялася від аналогічних діловодних систем за його межами, хоча певні відмінності все-таки були. На ПЗУЗ діловодство Запілля УПА і власне УПА (1943–1944 рр.) переплетеними не були. У Закерзонському краї в 1945–1946 рр. діловодства підпілля ВО “Сян” і відділів УПА тісно співіснували.

Наприклад, простежимо циркуляцію на ПЗУЗ звітів провідників. Провідник ГО готував звіт на основі звітів керівників округ, ті – на основі звітів керівників надрайонів, надрайонові – на основі звітів керівників районів і т.д. У Закерзонні ж командир ВО для провідника краю складав свій звіт на основі оперативних звітів, отриманих від командирів тактичних відтинків. Командири тактичних відтинків складали оперативні звіти на основі оперативної звітності військових відділів, що діяли на їхній території. Така схема була запроваджена Мирославом Онишкевичем (“Орест”) після відвідин штабу УПА–Захід восени 1945 р.³⁷³

2.2. Вилучення документів Запілля УПА радянськими чинниками

Хоча члени ОУН(б) і УПА всіляко намагалися вберегти свою документацію від ворожих рук, однак нерідко окремі документи, а то й цілі збірки потрапляли до противника, насамперед – до радянських структур. Для партизанських загонів та з’єднань, СМЕРШу, територіальних підрозділів НКВС пошук та вилучення повстанських документів належали до пріоритетних напрямків протидії національно-визвольним змаганням українців у 40-50 рр. ХХ ст. Цілком закономірно, що саме захоплені “трофеї” стали першоосновою того представницького корпусу джерельних матеріалів про ОУН(б) і УПА, який відклався в радянських архівах і який є на сьогодні найоб’ємніший.

Перші ще нечисленні загони радянських партизанів почали з’являтися в лісах Полісся з наміром проникнути на

---

³⁷³ Штендера Є. Примітки // Літопис УПА. Том 39. – Торонто–Львів, 2003. – С. 145–146.

Волинь уже в 1942 р. Лише на території нинішньої Рівненської області наприкінці 1942 р. здійснили рейди партизани під командуванням С. Ковпака, О. Сабурова, а в 1943–1944 рр., після затвердження оперативного плану про першочергові заходи з посилення партизанського руху в Україні – загони та з'єднання, очолювані С. Ковпаком, О. Федоровим, Я. Мельником, М. Наумовим, С. Маліковим, Я. Шкрябачем, М. Шукаєвим³⁷⁴. У межах сучасної Волинської області протягом червня 1943 – травня 1944 рр. рейдували партизанські з'єднання та частини, керовані С. Ковпаком, П. Вершигорою, С. Маліковим, М. Наумовим, М. Рудичем, Л. Івановим, діяли загони особливого призначення А. Бринського, М. Прокоп'юка, Д. Медведева та В. Карасьова³⁷⁵. У 1943 р. в Житомирській області провели рейди з'єднання під командуванням С. Ковпака, М. Наумова, М. Шукаєва, Я. Мельника і Д. Бурченка³⁷⁶. З огляду на це не дивина, що вже з осені 1943 р. до рук партизанів стала потрапляти документація ОУН(б) та УПА. Особливо багато джерел було здобуто в січні–лютому 1944 р. Ці документи стали тоді називати “трофейними”. Слушну думку стосовно недоцільності з української перспективи вживання такого терміна висловив Г. Папакін. Дослідник також вказав на основні шляхи захоплення документів українських повстанців: (“...в результаті воєнних дій, розгрому загонів повстанців, ліквідації їх баз, арештів окремих членів ОУН та вояків УПА”)³⁷⁷.

Перші відомі на сьогодні детальні відомості про вилучення радянським партизанським загonom поважного масиву пропагандистських матеріалів ОУН(б) на Волині датовані 7 січня 1944 р. Як писав тоді заступник командира одного із загонів партизанів Гаврилюк у довідці про політичне становище в Рівненській області, “велика кількість ... листівок, захоплених у штабі “бандерівців”, знаходиться у штабі

---

³⁷⁴ Історія міст і сіл Української РСР: Ровенська область / П. Тронько (ред.). – Київ, 1973. – С. 49.

³⁷⁵ Історія міст і сіл Української РСР: Волинська область / П. Тронько (ред.). – Київ, 1970. – С. 32.

³⁷⁶ Історія міст і сіл Української РСР: Житомирська область / П. Тронько (ред.). – Київ, 1970. – С. 60.

³⁷⁷ Папакін Г. До питання опрацювання джерельної бази дослідження українських визвольних змагань. 1939–1956 рр. // Архіви України. – 2000. – № 1–3. – С. 17.

з'єднання п/загонів т[овариша] Наумова"³⁷⁸. Значна кількість повстанських документів була виявлена партизанським з'єднанням М. Наумова 24 січня 1944 р. Неподалік Старої Березни (нині – районний центр Березне в Рівненській області) його учасники знайшли “понад 1700 директив, методрозробок, брошур, листів, звітів...”, зазначається у виданому 1969 р. щоденнику цього партизанського командира³⁷⁹. Насправді в наведеному уривку фігурує неточність – документів з такими назвами (крім звітів) не функціонувало ні в ОУН(б), ні в УПА. Очевидно, Наумов мав на увазі накази, матеріали вишколів, листівки та листи, назвавши їх по-своєму. У цьому самому щоденнику, перевиданому 1985 р., також ідеться про цей факт, але перелік видів інший: “директиви, накази, оперзведення, орієнтировки, методрозробки, брошури та листи”³⁸⁰.

Безпосередньо ж 24 січня 1944 р. М. Наумов надіслав під грифом “цілком таємно” М. Хрущову й Т. Строчаку спеціальну радіограму про згадані документи. Радіограма точніше конкретизує місце захоплення (Верлувка, 7 км на північ від м. Березне), зміст знайдених матеріалів (відомості про повстанський рух у районах Березне, Степань, Сарни, Людвипіль, Костопіль, Тучин)³⁸¹. Як бачимо, йдеться про діяльність повстанців у деяких повстанських районах Костопільського надрайону “Долина” та Сарненського надрайону “Лісова пісня”. Також у документі згадуються поселення, які згодом увійдуть до Рівненського повстанського надрайону ВО “Богун”. На момент появи документа вони, очевидно, входили до ВО “Заграва”.

Як писав у своєму щоденнику М. Наумов, усі вилучені документи було спершу відправлено до с. Броніславівки (з Яковом Бовсуновським), а згодом за допомогою місцевої самооборони “з числа наших друзів-поляків” до Олевська

---

³⁷⁸ Довідка заступника командира партизанського загону [Наумова] Гаврилюка про політичне становище у Рівненській області (від 7 січня 1945 р.) // Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі в 1944–1953 роках. – Київ, 1998. – С. 12.

³⁷⁹ Наумов М. Західний рейд (Щоденник партизанського командира). – Київ, 1969. – С. 143.

³⁸⁰ Наумов М. Западный рейд. Дневник партизанского командира. – Киев, 1985. – С. 151.

³⁸¹ Радіограма керівників з'єднання українських кавалерійських партизанських загонів Наумова і Кишинського (від 24 січня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Київ–Торонто, 2002. – Т. 4. – Кн. 1. – С. 135.

“на передову базу до полковника Старінова”. Далі слід транспортування документів втрачається. У варіанті щоденника від 1985 р. слів “з числа наших друзів-поляків” уже немає, однак до словосполучення “передову базу” додається “УШПР”, а далі за текстом³⁸². Виходить, що навіть у середині 1980-х рр. коректували текст цього історичного джерела.

На захоплених з’єднанням М. Наумова документах були зроблені синім чорнилом позначки, які вказували на день виявлення документів. Писали найчастіше у правому верхньому куті над текстом першої сторінки, рідше – на лівому полі чи в інших місцях. Сучасні дослідники мають змогу ознайомитися з деякими з цих джерел: вони зберігаються в ЦДАВО та ЦДАГО. В останньому навіть відклалася справа 342 “Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з’єднанням під командуванням Наумова” (ф. 57, опис 4), складена зі 133-х аркушів. За назвою цієї справи можна встановити походження відкладених у ній матеріалів. Однак інших справ, у назві яких ішлося б про ініціаторів вилучення документів, у ЦДАГО та інших архівах немає. Слід також зауважити, що згадані позначки могли ставитися ще й на верхньому аркуші пачки, в яку склалися захоплені документи.

Утім, у ЦДАГО теж відклалися поодинокі документи, вилучені з’єднанням Наумова. Серед них – числа 48 (за 27 серпня 1943 р.), 49 (від 29 серпня 1943 р.), 61 та 62 періодичного видання “О.У.Н. Інформації”³⁸³. Над назвою щоденника № 2 коменданта Запілля “Ворона” про події та діяльність ОУН і УПА в Костопільському надрайоні (охоплює період з 6 серпня по 26 жовтня 1943 р.) також указано: “захоплено п/з Червоний з’єднання Наумова 24.01.44 року ПНШС [підпис нерозбірливий]”³⁸⁴. Однак заголовок справи 366 “Конспекти та інші учбові матеріали українських націо-

---

³⁸² Наумов М. Западный рейд. – С. 151.

³⁸³ “О.У.Н. Інформації”. – 1943 р. – 27 серпня. – № 48 // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк 35–36; “О.У.Н. Інформації”. – 1943 р. – 29 серпня. – № 49 // Там само. – Арк. 37–38; “О.У.Н. Інформації”. – Без дати. – № 61 // Там само. – Арк. 85–86; “О.У.Н. Інформації”. – Без дати. – № 62 // Там само. – Арк. 90.

³⁸⁴ Щоденник № 2 коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону [“Долина”] ВО “Заграва” [“Ворона”] за 6 серпня – 26 жовтня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 29.

налістів”, в якій є цей документ, як бачимо, не відповідає її вмістові.

Судячи з позначок, декілька десятків документів, вилучених М. Наумовим 24 січня 1944 р., відклалися в фондах 3837 і 3838 ЦДАВО. Це насамперед розпорядження про встановлення адміністрації на території України, видане ГК УПА й завірене Дмитром Клячківським 1 вересня 1943 р.³⁸⁵, та відпис наказу коменданта ВО “Заграва” з приводу організації нової адміністрації та шкільництва. Інші два джерела стосуються роботи заступника коменданта повстанського Деражненського району Костопільського надрайону “Долина” “Чижа” (вересень 1943 р.) і командира господарського відділу того самого надрайону “Байди” (жовтень 1943 р.)³⁸⁶. Крім цього, приписка “захоплено з’єднанням Наумова” є на призначенні “Байдою” референтом молочарень друга “Лісового” (від 9 жовтня 1943 р.)³⁸⁷ і на зарядженні референта господарського відділу Костопільського надрайону (від 9 жовтня 1943 р.), причому в останньому випадку вказана й дата виявлення документа – “24. 1. 44 р.”³⁸⁸.

Вдруге з’єднання Наумова прибрало до рук великий масив документів на ПЗУЗ 4 лютого 1944 р. У містечку Торговиця (20 км на південь від Луцька), за свідченням командира з’єднання, були “захоплені папери, сила-силенна

---

³⁸⁵ Розпорядження ГК УПА Дмитра Клячківського про встановлення адміністрації на території України (від 1 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 27.

³⁸⁶ Звіт про працівників у районі № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] в.о. “Чижа” (від 15 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 162–164; Зарядження ком[енданта] госп[одарчого] від[ділу] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байди” з приводу організації різних напрямків господарської діяльності у терені (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 28.

³⁸⁷ Призначення “Лісового” референтом молочарень, укладене командиром господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838 – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 21.

³⁸⁸ Зарядження ком[енданта] госп[одарчого] від[ділу] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байди” з приводу організації різних напрямків господарської діяльності у терені (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 28.

різних документів УПА³⁸⁹. Трохи згодом Наумов і Тарасов проінформували Хрущова і Строкача про вміст торговицьких набутоків. Ними виявились: програми ОУН, чорнові рукописи інструкцій, відозв, розпоряджень з пропаганди та агітації, постанови III-ї конференції ОУН(б) від 17–21 лютого 1943 р. на 28 сторінках, штатний розклад командного й рядового складу УПА³⁹⁰. Тобто переважна більшість згаданих вище документів – оунівські, а не упівські. Члени з'єднання Гаврилюк і Шевченко, яким було доручено опрацювати документи, не змогли правильно визначити походження переважної більшості документів. Стиль написання та структура позначок на джерелах не змінилися.

Учасники Другого молдавського партизанського з'єднання, яким керував Я. Шкрябач, просуваючись у січні 1944 р. біля волинського містечка Дубно по лінії розташування сіл Берестяни–Хорлупи–Новосілки–Клерут, натрапили неподалік останнього на покинуті сани й декілька підвід. На них вони знайшли мішки з паперами й сейф. Я. Шкрябач у власних спогадах теж згадав про цей факт. Однак, описуючи знайдене, він, як і М. Наумов, грішить неточностями. Зокрема, зазначено, що до рук партизанів потрапили документи “Дубенського відділу (округи) УПА”, яка нарахувувала 16 тис. військових, об'єднаних у 10 полків по 1600 чол. в кожному. Але військових формувань в УПА під назвою “полк” не існувало. Насправді функціонував Дубенський надрайон (друга половина 1943 р.), а не округа. Нарешті, не слід відносити цю округу, якщо така навіть і була, до УПА, як це зробив Я. Шкрябач, адже “округа” – складова частина мережі ОУН(б).

Цікава подальша доля знайдених джерел. За Шкрябачем, “усі на наш (партизанський. – В. К.) погляд найбільш цінні документи ми зібрали в папки і здали Рівненському обкому КП(б)У”. Можливо, фонди 1 і П-400 ДАРО і фонд Р-13 ДАВО, у яких відклалася документація Рівненського й Волинського підпільних обкомів КП(б)У, також акумулювали бодай частину тих документів з Дубенщини, про які написав Я. Шкрябач. Однак у процесі архівної евристики не вдалося віднайти хоча

---

³⁸⁹ Наумов М. Західний рейд. – С. 142.

³⁹⁰ Радіограма командування з'єднання українських кавалерійських партизанських загонів для Хрущова і Строкача про захоплення постанов III-ї конференції ОУН та інших документів ОУН і УПА (від 24 лютого 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 182–183.

б один документ з позначкою, яка б однозначно стосувалася Другого молдавського партизанського з'єднання.

Залишив спогади про хід рейду свого партизанського з'єднання Камінь-Каширщиною (початок 1944 р.) і секретар підпільного Волинського обкому КП(б)У О. Федоров. Автор згадав “Ярослава” (Устим Кузьменко), якого подав як керівника української бойової боївки Камінь-Каширського округу, представника ОУН Кузьменка, і називав утікачем, чия “канцелярія” потрапила до “наших рук”. О. Федоров навів тексти чотирьох повстанських документів: листи з Камінь-Каширщини, інформація з Радехівського району, який розташований неподалік. Хронологічні рамки джерел – листопад 1943 – березень 1944 рр.³⁹¹ Можливо, що згаданий О. Федоровим “Ярослав” є тим самим “Ярославом”, про якого у своїх спогадах згадує син начальника штабу УПА Леоніда Ступницького Юрій і який 31 березня 1944 р. здався партизанам і “почав видавати всіх і все”³⁹². До речі, П. Содоль назвав Устима Кузьменка провідником Камінь-Каширського надрайону, але тільки в 1943 р.³⁹³

Очевидно, із зауваженої вище канцелярії походять виявлені в ЦДАГО матеріали ідеологічного, політичного та організаційного вишколів, на першому з яких зазначено: “прислано із з'єднання Федорова 2. 2. 44”³⁹⁴. З'єднанням Федорова також був захоплений щоденник праці [провідниці осередку УЧХ у районі чи кущі] за період від 4 до 25 жовтня 1943 р.³⁹⁵ Крім того, 9 лютого 1945 р. у одній зі своїх доповідей О. Федоров згадав фрагмент протистояння з УПА неподалік р. Прип'ять: “У вбитого керівника сотні нами був вилучений документ спільного обговорення українських націоналістів з німцями питань боротьби проти партизанів”³⁹⁶. Однак виявити цей документ не вдалося.

---

³⁹¹ Федоров А. Последняя зима. – Москва, 1985. – С. 126, 287, 292–293.

³⁹² Ступницький Ю. Спогади про пережите. – Київ–Торонто, 2000. – С. 68.

³⁹³ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943–1949. Довідник II. – С. 157.

³⁹⁴ [Ідеологічний вишкіл] (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 381. – Арк. 80–98.

³⁹⁵ Щоденник праці [референтки] УЧХ [Ратнівського району ВО “Турів”] за 4–25 жовтня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 43–47.

³⁹⁶ Волинь радянська (1939–1964 рр.). Збірник документів і матеріалів // Алексеева Н., Замлинський В., Мінаєва Л. (ред.) – Львів, 1971. – Ч. III. – С. 123.

На окремих джерелах є помітки представників інших партизанських з'єднань і загонів. Наприклад, на лівому полі однієї з численних копій зарядження в земельній справі ГК УПА від 15 серпня 1943 р. є написані чорним чорнилом такі слова: “отримано зі з'єд. Рівненської обл. т. Бегма”³⁹⁷. Таким чином, цей документ побував у з'єднанні Бегми, яке діяло на Волині в 1943 р. Назва справи, де зберігається це джерело, промовиста, як на радянську ідеологічну машину: “Накази по буржуазно-націоналістичній Українській Повстанчій Армії”.

Згідно зі щоденником Семена Руднева, комісара з'єднання С. Ковпака, в червні – на початку липня 1943 р. партизани цього формування пройшли 387 кілометрів “районами, насиченими націоналістами”, після чого зупинилися поблизу Шумська на Тернопільщині. Серед трофеїв, які їм вдалося захопити, виявилися і “цінні націоналістичні документи”, зокрема листи Мельника³⁹⁸. Руднев не конкретизував знахідок детальніше.

В інших місцевостях з'єднання під орудою С. Ковпака теж досягло помітних успіхів на ниві захоплення повстанської документації. Так, 4-ю стрілецькою ротою 1-го стрілецького батальйону 18 січня 1944 р. в с. Кукуріки Колківського району Волинської області було “розбито будинок штабу і взято валізу зі штабними документами УПА”. Командир 1-ї роти доповідав командирю 2-го стрілецького батальйону 2-го стрілецького полку ковпаківської дивізії, що під час бою з упівським гарнізоном у районі села Осси (можливо, біля с. Оса Турійського району Волинської області) 21 січня 1944 р. захоплено багато трофеїв. Серед них – “документи УПА і література”³⁹⁹. Начальник штабу 3-го стрілецького батальйону

---

³⁹⁷ Зарядження в земельній справі ГК УПА (від 15 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 44.

³⁹⁸ Руднев С. Легендарный рейд (Дневник о Карпатском рейде. Письма) – Ужгород, 1967. – С. 52.

³⁹⁹ Доповідна записка командування об'єднаних партизанських загонів Рівненської області для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова і начальника УШПР Строкача про українських націоналістів на території Рівненської області (від 28 травня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 73; Відомості про диверсійну діяльність другої стрілецької бригади 1-ї української дивізії ім. С. Ковпака протягом рейду 5 січня – 1 квітня 1944 р. (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп. 1. – Спр. 174. – Арк. 2; Бойове донесення командира першої роти 1-ї Української дивізії ім. С. Ковпака Івашина із с. Осса для командира другої стрілецької бригади майора Т. Кульбака (від 28 січня 1944 р.) // Там само. – Спр. 199. – Арк. 1.

повідомляв командир 2-го стрілецького полку дивізії про те, що в с. Пильча 9 жовтня 1944 р. у громадянина Мороза було виявлено штабні документи УПА⁴⁰⁰. 21 жовтня 1944 р. партизани спалили штабний будинок повстанців і вилучили польову сумку з документами. Це сталося в с. Широке Берестечківського району Волинської області. 31 жовтня документи й топографічні карти були знайдені на території Вербського району Рівненської області в Кременецькому лісі⁴⁰¹.

Актуалізація з'єднанням С. Ковпака у внутрішній документації фактів захоплення штабних документів видається цілком закономірною, адже чисельність знищених штабів УПА проходила окремим рядком у партизанських звітах. Красномовним прикладом можуть служити "Підсумки бойової та диверсійної діяльності з'єднання партизанських загонів Федорова – Кізі з 26. 03. 1942 р. до 06. 05. 1944 р.", де зазначено, що в цей проміжок часу загін ім. Хрущова розбив 3 "штаби УПА", загін ім. Б. Хмельницького – 2, а загін ім. Кармелюка – 1⁴⁰²

В акціях вилучення оунівських документів також брав участь загін ім. Хрущова – складова Рівненського партизанського з'єднання № 2 "За Родіну". 1 березня 1944 р. його представники захопили джерело з промовистою назвою "Організаційний вишкіл. Волинь"⁴⁰³. На зошиті учня "української народної школи" комісар вказаного загону 6 березня того самого року зазначив, що записи в ньому зроблені "виключно в дусі націоналізму". Зошит потрапив до загону ім. Хрущова в с. Тур'[я] (Дубнівський район, Рівненщина). Резолюція представника цього загону стоїть і

---

⁴⁰⁰ Донесення начальника штабу третьої стрілецької бригади 1-ї Української дивізії ім. С. Ковпака Вчистюха (?) з с. Пил[ь]ча командир 2-го стрілецького полку дивізії лейтенанту Єфремову (від 9 жовтня 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп. 1. – Спр. 199. – Арк. 64.

⁴⁰¹ Бойовий звіт [начальника штабу] першого стрілецького полку ім. генерала Руднева 1-ї української дивізії ім. С. Ковпака Коровченка про боротьбу з "бандою" УПА у період з 17 жовтня до 3 листопада 1944 р. (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 11.

⁴⁰² Підсумки бойової та диверсійної діяльності з'єднання партизанських загонів Федорова – Кізі з 26 березня 1942 р. до 6 травня 1944 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 68. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 334.

⁴⁰³ Організаційний вишкіл. Волинь (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 383. – Арк. 33.

на уривку з тексту військового вишколу “Опис кріса Мавзер”⁴⁰⁴ зі справи 342 фонду 57 ЦДАГО, у якій, згідно з назвою, начебто мають зберігатися документи, захоплені виключно з’єднанням Наумова.

На деяких оунівських джерелах трапляються позначення на кшталт “п/о Києва” (очевидно, в даному разі йдеться про Київський партизанський загін). На 4-х документах зі справи 364 (опис 4) фонду 57 ЦДАГО, територіальне походження яких не встановлене, такі помітки датовані 5 лютого 1944 р. Це: інструкція про конспіративний зв’язок (без підпису і дати)⁴⁰⁵, зарядження “Лісового” для невідомих осіб про організацію спостережних пунктів (без дати)⁴⁰⁶, наказ “Віктора” з невизначеного регіону від 3 лютого 1944 р. про необхідність пристосування до нових умов у зв’язку з наближенням радянського фронту⁴⁰⁷, недатований наказ господарського референта “Олега” (чи керівника господарського відділу) невідомого району Волині⁴⁰⁸.

Зрештою повстанські документальні матеріали були “у великій кількості” захоплені радянськими партизанами весною 1944 р. у Любомльському районі на Волині⁴⁰⁹.

Паралельно з радянськими партизанськими з’єднаннями та окремими загонами вилучення документів УПА проводили відділи СМЕРШ 1-го Українського фронту. 18 січня 1944 р. у результаті збройної сутички між бійцями СМЕРШу та повстанцями було захоплено документи, що належали загоні “Яреми”⁴¹⁰. За кілька днів, 21 січня, загін контрроз-

---

⁴⁰⁴ Уривок з [військового] вишколу “Опис кріса Мавзер” (без підп. і дати) // Там само. – Спр. 342. – Арк. 109.

⁴⁰⁵ Інструкція невідомого підпільника про створення конспіративного зв’язку (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Спр. 364. – Арк. 14.

⁴⁰⁶ Зарядження “Лісового” невідомим повстанцям про облаштування спостережних пунктів (від 4 лютого 1944 р.) // Там само. – Арк. 13.

⁴⁰⁷ Наказ працівника невстановленого терену [ПЗУЗ] “Віктора” про пристосування до нових реалій у зв’язку з наближенням фронту (від 3 лютого 1944 р.) // Там само. – Арк. 4.

⁴⁰⁸ Наказ господарського [референта] невстановленого району [ПЗУЗ] “Олега” про згортання господарської діяльності (від 4 лютого 1944 р.) // Там само. – Арк. 5.

⁴⁰⁹ Сергійчук В. Радянські партизани проти ОУН–УПА. – Київ, 2000. – С. 64.

⁴¹⁰ Радіограма командира 1-ї Української партизанської дивізії ім. С. Ковпака Вершигори для начальника УШПР Строкача про переговори українських націоналістів з німецькими представниками в районі Володимира-Волинського (від 30 січня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 136.

відки СМЕРШ 140-ї стрілецької дивізії 1-го Українського фронту, прочісуючи населені пункти в Корецькому районі тієї самої області, в одному з сараїв хутора Копитове знайшов закопаний сейф. У ньому виявилися “списки деяких членів ОУН”, документи Служби безпеки, “матеріали поточних вербувань, директивні вказівки, різна націоналістична література...”⁴¹¹. За наводкою члена ОУН Михайла Седляра, 24 січня 1944 р. на хуторі Денічево неподалік Корця (Рівненська область) смершівці виявили ще один склад, у якому було знайдено “топографічні карти, інструкції та інші документи оунівців”⁴¹².

Якщо в січні–лютому 1944 р., як видно з доступних нам джерел, діяльність учасників СМЕРШ у досліджуваній сфері мала перемінні успіхи, то вже починаючи з березня вона стала ефективною, адже випадки вилучення документів ОУН(б) і УПА частішають. Про те, що відділами СМЕРШ знайдено за цей період дуже багато повстанських документів, свідчать супровідні листи.

Відділ СМЕРШ 172-ї стрілецької дивізії, проводячи чергову операцію, натрапив у одній із землянок Сестратинського лісу (Вербський район Рівненської області) на комунікат Крайового проводу ОУН до всіх учасників ОУН(б), УПА та громадян про заборону переговорів з німецькими представниками. Документ датується березнем 1944 р. До нього долучена супровідна записка на ім'я секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова від 14 квітня 1944 р.⁴¹³

Іноді документальні матеріали ОУН(б) чи УПА знаходили звичайні військовослужбовці. Так, розвідники навчальної роти 287-ї стрілецької дивізії 1-го Українського фронту (13 чол.) 1 лютого 1944 р. вилучили у вояків УПА неподалік хутора Видомка на Рівненщині інструкції УПА і топографічні карти⁴¹⁴.

---

⁴¹¹ Повідомлення заст. нач. управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Булянова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про збройні зіткнення українських націоналістів у населених пунктах Корецького району і вилучення з криївки та складів оперативної документації і зброї (від 1 лютого 1944 р.) // Там само. – С. 138.

⁴¹² Там само. – С. 138.

⁴¹³ Комунікат Крайового проводу ОУН до членів ОУН, бійців УПА і громадянства про заборону переговорів з німецькими представниками (без підп., березень 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 113–114.

⁴¹⁴ Інформація начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про активізацію діяльності бандгруп “УПА” на ділянці перебування 13-ї армії (від 23 лютого 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 179–180.

16 травня цього самого року загін під керівництвом помічника начальника штабу 2-го полку 1-го Українського фронту Ігнатова, крім усього, захопив і “таємні документи”. А 17 травня того самого року військовики 337-го стрілецького полку, 12-ї стрілецької дивізії 13-ї армії 1-го Українського фронту на Рівненщині серед руїн будинку знайшли “закопаний в землю ящик з документами, які належали штабу Південної банд-групи УПА”⁴¹⁵. У сейфі мали бути й оунівські джерела, оскільки, як буде показано нижче, діловодство ОУН(б) і УПА було взаємопов’язане.

Хронологічно перша згадка про вилучення повстанських документів органами НКВС датована 18 серпня 1944 р. Тоді до управління НКВС Волинської області потрапив часопис “О.У.Н. Інформації” (№ 34 від 31 травня 1943 р.). На звороті останньої сторінки видання у правому кутку чорним чорнилом написано так: “Прислано УНКВД Волинской области. – Торчинский район. Сопроводительный № 100270 от 18/VIII.44” [підпис нерозбірливий]⁴¹⁶.

У кінці 1944 – на початку 1945 рр. структурам НКВС удалося активізувати вилучення оунівської та упівської документації. Низку повстанських документів було знайдено 7 грудня 1944 р. у криївках Хорівського лісу⁴¹⁷. Начальники відділу НКГБ при Ковельській залізниці В. Кочетков і керівник місцевого 1-го відділення Новіков у лютому 1945 р. повідомляли М. Хрущову, що під час проведення у грудні–січні оперативно-чекістських операцій було захоплено “різні оперативні документи УПА”, зокрема плани і звіти господарського референта про заготівлі одягу та продуктів (на 20 аркушах), присуди трибуналу у справах учасників “банд”, інструкції про порядок прийому до НВРО і міри

---

⁴¹⁵ Інформація начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про підсумки військових операцій з ліквідації формувань УПА і підпільних осередків ОУН на території Волинської, Рівненської, Станіславської, Тернопільської і Кам’янець-Подільської областей за травень 1944 р. (від 14 червня 1944 р.) // Там само. – С. 253.

⁴¹⁶ “О.У.Н. Інформації” (№ 34 від 31 травня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 12.

⁴¹⁷ Спецповідомлення начальника ТВ НКГБ Ковельської залізниці підполковника державної безпеки В. Кочеткова і начальника 1 відділення ТВ НКГБ Ковельської залізниці капітана державної безпеки Новікова для [секретаря ЦК КП(б)У] М. Хрущова (від 3 лютого 1945 р.) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 1700. – Арк. 31.

дисциплінарних стягнень, декілька примірників постанов III-го Надзвичайного з'їзду ОУН(б), велика кількість націоналістичної літератури, листівок та антирадянських гасел, інша "ділова переписка організаторів УПА"⁴¹⁸. Крім того, у с. Цурків на Рівненщині вдалося встановити розташування "технічного відділу Східного зв'язку УПА", у паперах якого були знайдені підроблені радянські документи: паспорти, військові, комсомольські, партійні та профспілкові квитки, трудові, розрахункові, "червоні" і речові книжки, водійські посвідчення, свідоцтва про звільнення від служби в армії, картки кандидата, гербові та військові печатки, різні особисті документи та довідки (всього – 608 документів і печаток). Виявили також 3 ордени Вітчизняної війни, 2 – Червоної Зірки, 2 медалі "За Бойові заслуги", 1 медаль "За оборону Сталінграда"⁴¹⁹.

У квітні 1945 р. В. Кочетков поінформував М. Хрущова про результати сутички оперативної групи НКВС (40 осіб) з відділом УПА "Хмари" (70 чол.) неподалік хутора Ямни у Клесівському районі. Оперативній групі дісталися: протокол зборів учасників, резолюція з'їзду і "стандарт" (статут?) НВРО, постанова III-го Надзвичайного з'їзду ОУН(б), платформа "Української ради" (УГВР?), листівки і газети, оперативні документи й карти УПА, особиста переписка і документи "Стального" та "Хмари"⁴²⁰. Цікаво, що В. Кочетков уклав список вилучених документальних матеріалів із 24 назв. Список, однак, був неповний, оскільки, за свідченнями В. Кочеткова, на момент упорядкування документа ще не всі захоплені папери були оглянуті⁴²¹.

Ще один поважний комплект повстанських документів виявили 20-а й 24-а стрілецькі бригади внутрішніх військ НКВС під час операції, організованої в лютому 1945 р. в

---

⁴¹⁸ Там само. – Арк. 26.

⁴¹⁹ Там само. – Арк. 27.

⁴²⁰ Доповідна записка начальника ТВ НКГБ Ковельської залізниці підполковника державної безпеки В. Кочеткова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 8 квітня 1945 р.) // Там само. – Арк. 127.

⁴²¹ Там само. – Арк. 128. Прикметно, що списки відібраних у повстанців документів склалися і тоді, коли вони були речовими доказами в судових справах проти оунівців. Так, дослідник В. Даниленко опублікував декілька списків пропагандистських видань, вилучених працівниками МДБ в оунівців М. Криси та М. Оліярника у квітні 1952 р. Див.: Даниленко В. Діяльність ОУН на Київщині: записки "Кобзаря" // Історичний журнал. – 2005. – № 5. – С. 103–122.

Оржівських лісах на Рівненщині, щоб захопити в полон Дмитра Клячківського. У вбитих повстанців знайшли польову сумку з дуже важливими оперативними документами ОУН і УПА, а також картами⁴²². На одній з конспіративних квартир Дмитра Клячківського в хуторі Оржів Клеванського району була “вилучена оунівська література й фотографії різних осіб, в тому числі керівників і членів Центрального проводу ОУН складу 1940 р.”⁴²³.

За одними даними, чекістам удалося знешкодити лідера ГК УПА за наводкою командира групи УПА “Турів” Юрія Стельмашука і вказівкою керівника УШПР Т. Строкача. З праці “Ганьба ХХ-го сторіччя” випливає, що “заява” Стельмашука, яка допомогла НКВС захопити Д. Клячківського, – “вигадка від початку до кінця. Більшовицькі окупанти ... самі написали від його імені потрібну їм заяву”⁴²⁴. З інших джерел відомо, що вийти на слід Дмитра Клячківського допомогла “ворожа агентура” в УПА⁴²⁵.

15 січня 1946 р. НКВС заарештувало Дениса Шигунича (“Воробець”),⁴²⁶ котрий починаючи з другої половини 1944 р. був провідником Північно-східного краю “Одеса”⁴²⁷. У планшеті повстанця було чимало документів. Радянська спецслужба змусила Шигунича на кожному з них написати таке: “Взято в мене при задержанні. Воробець”⁴²⁸. Окремі

---

⁴²² Марчук І. Останній бій Кліма Савура (фрагмент з історичної розвідки) // *Визвольний шлях*. – 2003. – № 3. – С. 35–36.

⁴²³ Там само. – С. 36–37.

⁴²⁴ Б. авт. Ганьба ХХ-го сторіччя ... С. 170.

⁴²⁵ Савчин М. (“Марічка”). Тисяча доріг. – Торонто–Львів, 1995–Т. 28–С. 214.

⁴²⁶ Вовк О. Вступ // *Літопис УПА*. Нова серія. – Т. 8. – С. 44.

⁴²⁷ Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)” // *Літопис УПА*. Нова серія. – Т. 8. – С. 1289.

⁴²⁸ Цікаво, що під текстом іншого документа, який називається “Ліквідація міліції у Крилові” і опублікований в 39-му томі “Літопису УПА” (розділ ВО “Буг”, стор. 35–36), дописано рукою щось подібне: “Znalezione u mnie. Opyszkiewicz Miroslaw”. Автор передмови до тому 39 “Літопис УПА” П. Потічний припускає, що цей документ стосується Грубешівщини, причому того періоду, “коли цей терен належав ще до Волині” (тобто липень 1944 – початок 1945 рр. – В. К.). Очевидно, що документ був складовою компрометуючих матеріалів, які збирали польські органи державної безпеки з 1948 р. на згадуваного у маргіналії М. Онишкевича як командира ВО № 6 “Сян” ЗУЗ. Див.: П. Потічний. Початки УПА на Холмщині. Підляшшя // *Літопис УПА*. – Т. 39. – Торонто–Львів, 2003. – С. 11, 14. Саме польські спецслужби могли примусити командира написати на документі, що він йому належав.

документи з такими приписками (зараз вони зберігаються в Державному архіві СБ України Тернопільської області) видані у 8-му томі нової серії Літопису УПА. В основному це інструкції, накази, списки, листи крайового та окружного рівня і документи УПА за 1945 р., хоча є і документи за вересень–грудень 1944 р.: оригінал наказу Дмитра Клячківського для командира “Олекси” від 18 вересня 1944 р., копія оперативної інструкції командира з’єднання груп “44” “М. Чагара” від 12 грудня 1944 р. для командирів підлеглих загонів і відділів⁴²⁹.

Маргіналія “изъято у Энея” стоїть на копіях листів провідника ОУН(б) Романа Шухевича до “Гордія” (від 7 листопада 1945 р.), “Луки” до “Романа” (від 1 грудня 1945 р.)⁴³⁰. Названі документи є копіями, перекладеними російською мовою. Очевидно, радянські чинники здобули їх під час затримання в лютому 1946 р. командира групи УПА “Богун” “Енея” – Петра Олійника (“Роман”, “Сергій”, “Старий”)⁴³¹. Зараз ці документи

---

⁴²⁹ Наказ Дмитра Клячківського для командира групи “Тютюнник” Федора Воробця про організаційні призначення (від 18 вересня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 115; [Наказ] “Луки” для “Олекси” (від 3 вересня 1945 р.) // Там само. – С. 136–137; [Лист] провідника “Л” до “Олекси” (від 19 листопада 1945 р.) // Там само. – С. 139; Інструкція Проводу ОУН на ПЗУЗ про ідейно-політичний вишкіл революційних кадрів (від 31 липня 1945 р.) // Там само. – С. 129–131; [Інструкція] “Архипа” для проводу терену “Одеса” (за серпень 1945 р.) // Там само. – С. 131–136; Список наказів групи УПА “Тютюнник” та з’єднання груп, скл. “Василем Вечерею” (від 10 жовтня 1945 р.) // Там само. – С. 838–839; Оперативна інструкція к-ра “М. Чагара” для к-рів загонів і відділів “ЗГ” (від 7 вересня 1944 р.) // Там само. – С. 841–850; Матеріал “Голосіївського” до орг[анізаційного] вишколу “Агентура та як її поборювати” (червень 1945 р.) // Там само. – С. 855–859; Список звітів, описів боїв та рейдів військового осередку “ЗГ” (без підп., [вересень] 1945 р.) // Там само. – Арк. 893–894; [Лист] “Дороша” до к-ра “Олекси” (від 5 жовтня 1945 р.) // Там само. – С. 894–896; Листа вправших працівників орг[анізації] і к-рів УПА Північно-східного краю [ГО № 33] (від 1945 р., без підп.) (уривок) // Там само. – С. 937–939; Опис рейду кав[алерійського] відділу УПА по Жит[омирській], Київ[ській] областях України й по Мозирській та Поліській областях Білорусії (без підп., 1945 р.) // Там само. – С. 1114–1120; Інструкції на час “П.” (без підп., [1945 р.]) // Там само. – С. 1261–1264.

⁴³⁰ [Лист] провідника “Луки” до “Романа” (від 7 листопада 1945 р.) // Там само. – С. 138–139; [Лист] провідника “Луки” до “Романа” (від 1 грудня 1945 р.) // Там само. – С. 140–145.

⁴³¹ [Лист] “Луки” до “Олекси” (від 10 [липня] 1945 р.) // Там само. – С. 128.

зберігаються у ДА СБУ. Петро Олійник протягом невизначеного періоду в 1944–1945 рр. керував ПСК⁴³².

Відомі й інші випадки захоплення радянськими структурами оунівських та упівських документів. Ці та розглянуті вище випадки подано в таблиці 2.2.

Табл. 2.2.

Вилучення документів ОУН(б) і УПА

№ п/п	Орієнтовна або точна дата знайдення	Хто знайшов	Місце знайдення
Радянські партизанські з'єднання і загони			
1.	Червень–липень 1943 р.	Партизанське з'єднання С. Ковпака	Шумський р-н (Тернопільщина)
2.	Січень 1944 р.	Партизанське з'єднання С. С. Ковпака	с. Кукуріки (Колківський р-н, Волинська обл.)
3.	21.01.1944 р.	Партизанське з'єднання С. Ковпака	с. Оса (Турійський р.-н, Волинська обл.)
4.	24.01.1944 р.	Партизанське з'єднання М. Наумова	с. Ст. Березне (Березнівський р-н, Рівненська обл.)*
5.	4.02.1944 р.	Партизанське з'єднання М. Наумова	м. Торговиця (неподалік від Луцька)
6.	5.02.1944 р.	Київський партизанський загін	Волинь
7.	Весна 1944 р.	Невідомі радянські партизани	Любомльський р-н, Рівненська обл.
8.	Березень 1944 р.	Партизанське з'єднання О. Федорова	Камінь-Каширський р-н, Волинська обл.
9.	1.03.1944 р.	Рівненське партизанське з'єднання № 2 "За Родіну"	Волинь
10.	6.03.1944 р.	Рівненське партизанське з'єднання № 2 "За Родіну"	с. Тур'я (Дубнівський р-н, Рівненська обл.)
11.	9.10.1944 р.	Перша українська партизанська дивізія ім. С. Ковпака	с. Пильча (Волинь)
12.	21.10.1944 р.	Перша українська партизанська дивізія ім. С. Ковпака	с. Широке (Берестечківський р-н, Волинська обл.)
13.	31.10.1944 р.	Перша українська партизанська дивізія ім. С. Ковпака	Кременецький ліс (Вербський р-н, Тернопільська обл.)
14.	9.02.1945 р.	Партизанське з'єднання О. Федорова	Волинь
РСЧА і СМЕРШ			
1.	1.01.1944 р.	Розвідка навчальної роти 287-ї стрілецької дивізії 1-го Українського фронту	хутір Видомка (Рівненщина)
2.	21.01.1944 р.	Відділ СМЕРШ 140-ї стрілецької дивізії 1-го Українського фронту	хутір Копитове (Корецький р-н, Рівненська обл.)
3.	Березень 1944 р.	Відділ СМЕРШ 172-ї стрілецької дивізії 1-го Українського фронту	Сестратинський ліс (Вербський р-н, Рівненська обл.)
4.	16.05.1944 р.	2-й полк 1-го Українського фронту	Волинь
4.	17.05.1944 р.	337-й стрілецький полк 12-ї стрілецької дивізії 13-ї армії 1-го Українського фронту	Рівненщина
НКВС, НКДБ			
1.	18.08.1944 р.	Управління НКВС у Волинській обл.	Торчинський р-н, Рівненська обл.
2.	7.12.1944 р.	НКВС	Хорівський ліс
3.	Лютий 1945 р.	ТВ НКВС на Ковельській залізниці	Ковельщина
4.	Лютий 1945 р.	ТВ НКВС на Ковельській залізниці	с. Цурків (Рівненська обл.)
5.	Лютий 1945 р.	20 і 24 стрілецькі бригади внутрішніх військ НКВС	хутір Оржів (Клеванський р-н, Рівненська обл.)
6.	15.02.1945 р.	НКВС	с. Ворон (Камінь-Каширський р-н, Волинська обл.)
7.	Квітень 1945 р.	НКВС	хутір Ямни (Клесівський р-н, Рівненська обл.)

⁴³² Вовк О. Коментарі // Там само. – С. 128.

* За адміністративно-територіальним поділом України 1940 р.

2.3. Архівізація захоплених повстанських документів

Важливо з'ясувати подальшу долю захоплених на ПЗУЗ повстанських документів, тобто прослідкувати закономірності комплектування відповідних архівних фондів. Від відповіді на це запитання залежить оцінка потенційних можливостей формування самодостатньої джерельної бази дослідження діяльності ОУН(б), УПА (і зокрема Запілля) на ПЗУЗ.

ЦДАВО. Найбільше повстанських документів відклалося у ЦДАВО (фонди 3833, 3836, 3837, 3838 і 3967). Відразу слід зазначити, що назви перелічених фондів не зовсім точно відображають зміст нагромаджених у них матеріалів. Так, чимало документів з Волині та Полісся за другу половину 1942 – початок 1945 рр. перебувають у фонді 3833 “Крайовий провід ОУН на ЗУЗ”, де їх, за назвою фонду, ніби й не могло бути. Схожа особливість, хоча меншою мірою, притаманна фондам 3836 “З’єднання західних груп Української Повстанської Армії “УПА – Захід” і 3837 “З’єднання південних груп “УПА – Південь”.

Найкраще відображають тематику дослідження матеріали фонду 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. Найменшим за обсягом є фонд 3967 “Комендант військового району “Іскра” УПАрмії”.

У фонді 3833 (оп. 1) документи виявлені у 12 справах: 118, 120, 125, 127–128, 130, 176-а, 233–234, 239, 279, 284. Надзвичайно важливо, що у справі 284 є копія інструкції про облік господарських операцій у відділах УПА⁴³³, яка регламентує діловодство господарських відносин між ОУН(б) та УПА. Такі документи, навіть крайового рівня, практично не залучалися до наукового обігу і почасти, очевидно через те, що розпорошені по різних фондах і архівах. До речі, уривки інструкцій господарського характеру відклалися й у справі 96 (опис 1). Окрім цього, інструкції господарських референтів ВО “Заграва” “Черника” і “Зубатого”, кілька розпоряджень та наказів того ж таки “Зубатого”, формуляри діловодства млинів та інші джерела цього фонду вже оприлюднено.

Обширна кількість звітів про суспільно-політичний стан округи (за серпень 1943 р.)⁴³⁴, терену (від 14 жовтня 1943 р.)⁴³⁵,

⁴³³ ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 284. – Арк. 1–4.

⁴³⁴ Там само. – Спр. 118. – Арк. 33–38.

⁴³⁵ Там само. – Арк. 57–59.

суспільно-політичну роботу надрайону Володимир–Горохів (за вересень 1943 р.)⁴³⁶ зберігається у справі 118.

У справі 128 відклалися політичний звіт із Сарненської повстанської округи “Лісова Пісня” за липень 1943 р.⁴³⁷ і документ аналогічного виду з Пинського терену “Болото” за той самий місяць⁴³⁸, а поряд з ними – документи, що з’явилися після формування Запілля: звіти політичної референтури Запілля УПА ВО “Заграва” за вересень, жовтень і листопад 1943 р.⁴³⁹ Місячний звіт суспільно-політичного референта надрайону “Степ” ВО “Турів” “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня входять до справи 127⁴⁴⁰.

Важко визначити, з якого саме надрайону й округи походить місячний звіт коменданта “Скола” за грудень 1943 р. Скоріше за все це Колківський район. Частини цього документа розосереджені по справах 120 і 130⁴⁴¹. Єдиний числовий звіт з терену “Хортиця” ВО “Турів” за вересень 1943 р. маємо у справі 279⁴⁴². Інших числових звітів більше не виявлено взагалі.

Серед матеріалів фонду також перебувають так звані повідомлення про випадки з Володимирсько-Горохівської округи за 20–31 липня і 1–8 серпня 1943 р.⁴⁴³ події у терені Володимир-Волинського надрайону за 11–20 вересня 1943 р.⁴⁴⁴, вістки з Володимирсько-Волинської округи за 10–20 серпня 1943 р.⁴⁴⁵, випадки у терені за 20–30 вересня 1943 р., підписані “Кузьменком”⁴⁴⁶. Ці документи за змістом та структурою нагадують інформації, які складали коменданти надрайонів ВО “Заграва” починаючи з середини жовтня 1943 р. за вказівкою Юрія Рибака.

До речі, вістки з Корецької⁴⁴⁷, Рівненської⁴⁴⁸ та Луцької⁴⁴⁹ округ, складені на початку серпня 1943 р., і вістки з Сарнен-

---

⁴³⁶ Там само. – Арк. 46–51.

⁴³⁷ Там само. – Спр. 128. – Арк. 1–2.

⁴³⁸ Там само. – Арк. 3–4.

⁴³⁹ Там само. – Арк. 6–21.

⁴⁴⁰ Там само. – Спр. 127. – Арк. 13–22.

⁴⁴¹ Там само. – Спр. 120. – Арк. 5; Там само. – Спр. 130. – Арк. 84–85.

⁴⁴² Там само. – Спр. 279. – Арк. 71.

⁴⁴³ Там само. – Спр. 118. – Арк. 25–29.

⁴⁴⁴ Там само. – Арк. 52–52 зв.

⁴⁴⁵ Там само. – Арк. 31–32.

⁴⁴⁶ Там само. – Арк. 53–54.

⁴⁴⁷ Там само. – Спр. 128. – Арк. 5.

⁴⁴⁸ Там само. – Спр. 130. – Арк. 5.

⁴⁴⁹ Там само. – Спр. 125. – Арк. 5.

щини за 29 жовтня 1943 р.⁴⁵⁰ зі справ 125, 128 і 130 за структурою є також спорідненими зі згаданими вище документами. У справі 125 є вістки з Луцького та Сенкевичівського районів, зайнятих “червоними”, датовані 15 лютого 1944 р.⁴⁵¹

Періодичні видання “О.У.Н. Інформації”, “О.У.Н. Радієві інформації”, “Радієві вісті” і “Радіо-Звіdomлення” містяться у справі 176-а, а у справі 279 перебувають №№ 15, 18, 20 “Новинки. Короткі вісті”⁴⁵².

Відомості з терену від 22 листопада 1943 р., складені на основі поданих з осередків СБ у районах інформацій керівником відділу СБ “Заграва” І. Трейком (“Немо”), відклялися у справі 130⁴⁵³. Комплекс інших документів цього виду за 22, 24, 25, 28 та 31 грудня 1943 р., завірених І. Трейком, перебуває на зберіганні у справі 234 досліджуваного фонду⁴⁵⁴. Варто зазначити, що матеріалами справ 233 і 239 є інші документи СБ: “Робітники СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943 – 1945 рр.” (автор – “Смок”, лютий 1946 р.)⁴⁵⁵, зізнання втікача з радянського партизанського загону ім. Хрущова П. Козленка, складене “Парфеном” 30 березня 1944 р.⁴⁵⁶

Фонд 3836, у порівнянні з іншими фондами ЦДАВО, документів про діяльність ОУН(б) і Запілля УПА має найменше. Безпосередньо Волині стосується справа 18 “Копії наказів командира УПА Клима Савура і коменданта військової округи Кармелюка Ярослава”. Як відомо, “Я. Кармелюк” у другій половині 1943 р. був комендантом ВО “Турів”. Ануючи справи фонду, О. Вовк побіжно відзначив наявність серед джерел фонду і таких, де йшлося про діяльність оунівської мережі на півночі Рівненщини у другій половині 1942 р.⁴⁵⁷, однак згаданих дослідником документів відшукати не вдалося.

---

⁴⁵⁰ Там само. – Спр. 130. – Арк. 20.

⁴⁵¹ Там само. – Спр. 125. – Арк. 16–17.

⁴⁵² Там само. – Спр. 279. – Арк. 39, 44–45.

⁴⁵³ Там само. – Спр. 130. – Арк. 21–28.

⁴⁵⁴ Там само. – Спр. 234. – Арк. 1–11.

⁴⁵⁵ Там само. – Спр. 234. – Арк. 32–34.

⁴⁵⁶ Там само. – Спр. 239. – Арк. 1.

⁴⁵⁷ Фонди з історії Української повстанської армії в державних архівосховищах України // С.В. Кульчицький (відп. ред.). – Вип. 1: Анотований покажчик фондів (1942–1946). – Київ, 1999.

Актуалізовано справи 2, 6–9 фонду 3837 ЦДАВО. При цьому останні 4 справи автором архівного опису були записані до “Матеріалів, які не віднесено до показаних за описом груп (за відсутністю ознак)”. За кількістю аркушів справи № 6–10 цього фонду переважають справи № 1–5 майже у 4,5 раза, що є доказом поспішного чи недостатнього попереднього опрацювання документів ОУН(б) і Запілля УПА перед процесом комплектування справ фонду. У фонді виявлено 3 непідписані та недатовані інструкції. Ці документи стосуються і ОУН(б), і Запілля УПА: інструкція для провідників села, району і міст про правильну організацію влади на місцях⁴⁵⁸, з розвідки⁴⁵⁹ та у справі УПС при УПА⁴⁶⁰. Найбільше у справах фонду наказів. Крім уведених до наукового обігу наказів №№ ? і 27 командира групи “Богун” П. Олійника, № 3 коменданта Запілля ВО “Богун” С. Затовканюка та деяких інших⁴⁶¹, там перебувають не відомі для дослідників накази оцюнайширшого походження: від рівня ГК УПА до референтів округ⁴⁶². Крім того, справа 8 містить також 14 розпоряджень, у тому числі копії⁴⁶³. Всі розпорядження опубліковані. Там також відклялися інформації коменданта Деражненського району “Ворона” за 1–5 жовтня 1943 р.⁴⁶⁴, вишколи⁴⁶⁵, періодичні видання⁴⁶⁶ та статті⁴⁶⁷. Дуже чисельним у справах 8 і 9 є листівки⁴⁶⁸.

Справу 7 цього самого фонду сформували звіт командира ГО № 22 УПА – Південь “Романа” за серпень 1944 р., звіт про виховну роботу за час від 21 до 31 серпня 1944 р. того самого автора⁴⁶⁹, звіт вишкільної референтури ГО за липень і серпень 1944 р.⁴⁷⁰ Саме функціонування цієї округи

---

⁴⁵⁸ ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 80–81.

⁴⁵⁹ Там само. – Арк. 42.

⁴⁶⁰ Там само. – Арк. 70–72.

⁴⁶¹ Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 6, 12, 17, 25, 42, 189, 193, 335–336, 410, 617–624, 632.

⁴⁶² ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 19–21; Там само. – Спр. 7. – Арк. 38, 43, 66.

⁴⁶³ Там само. – Спр. 8. – Арк. 4.

⁴⁶⁴ Там само. – Арк. 36.

⁴⁶⁵ Там само. – Спр. 7. – Арк. 70.

⁴⁶⁶ Там само. – Спр. 8. – Арк. 2–3, 50–51.

⁴⁶⁷ Там само. – Арк. 75–76.

⁴⁶⁸ Там само. – Арк. 1, 14, 16–18, 67; Там само. – Спр. 9. – Арк. 3, 8, 99.

⁴⁶⁹ Там само. – Спр. 7. – Арк. 2.

⁴⁷⁰ Там само. – Арк. 3.

на сьогодні досліджено чи не найбільше. У фонді чимало листів. Зокрема, це вже згадуваний лист працівника розвідувально-інформаційного відділу референтури СБ ВО “Богун” М. Кравчука⁴⁷¹.

У фонді 3838 ЦДАВО переважна більшість справ, 34 з 145, малооб’ємні. Виходячи із назв справ, про ОУН(б) і Запілля УПА мало б ітися принаймні у 39 справах. Однак було обстежено матеріали деяких інших справ, за назвами яких не можна встановити їхній справжній зміст. У результаті застосування таких підходів актуалізовано справи 21, 32, 42–43, 49, 51–54, 58–60, 83, 91, 96, 105, 110–112, 114–116, 118–120, 130 (згідно з оп. 1) і 92 та 102 (згідно з оп. 2).

Так, у справі 59 виявлено комплекс різноманітних наказів: №№ ?, 8–16 коменданта Костопільського надрайону “Ворона” (від 4 серпня, 27 вересня, 2 і 3 жовтня, два – за 5 і 11 жовтня, два – за 17, 21 і 22 жовтня 1943 р.)⁴⁷², №№ 1, 2, 5 політичного референта Рівненського надрайону (усі – за 7 вересня 1943 р.),⁴⁷³ №№ 3–6 організаційно-мобілізаційного референта Рівненського надрайону ВО “Богун” (перші три – від 9 жовтня 1943 р., останній – за 10 вересня 1943 р.)⁴⁷⁴, № ? коменданта надрайону “Байрак” ВО “Турів” “Миколи” (від 7 серпня 1943 р.)⁴⁷⁵. Наказ інтенданта загону УПА ім. Остапа для “Зеленого” про забезпечення відділу продуктами й білизною, укладений 29 березня 1944 р., перебуває серед матеріалів справи 42⁴⁷⁶.

У справах 53 і 54 фонду 3838 відклалися зарядження коменданта надрайону “Затока” “Миколи” від 15 травня 1944 р.⁴⁷⁷ і керівника господарського відділу надрайону “Долина” “Байди” про організацію різних напрямків господарської діяльності в терені (за 9 жовтня 1943 р.)⁴⁷⁸.

Звіти з ВО “Турів” містяться у справах 51, 58 і 59. Зокрема, це вересневий суспільно-політичний звіт і півмісячний звіт за жовтень 1943 р. з надрайону “Кодак”⁴⁷⁹, звіт з Ковельсь-

---

⁴⁷¹ Там само. – Спр. 2. – Арк. 33.

⁴⁷² ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 5, 59, 65, 68, 70, 72, 87, 99, 100, 108, 110–111.

⁴⁷³ Там само. – Спр. 51. – Арк. 5–7.

⁴⁷⁴ Там само. – Спр. 52. – Арк. 6–9.

⁴⁷⁵ Там само. – Спр. 59. – Арк. 6.

⁴⁷⁶ Там само. – Спр. 42. – Арк. 1.

⁴⁷⁷ Там само. – Спр. 54. – Арк. 3.

⁴⁷⁸ Там само. – Спр. 53. – Арк. 28.

⁴⁷⁹ Там само. – Спр. 58. – Арк. 24, 29.

кого надрайону (від 22 листопада 1943 р.)⁴⁸⁰, місячні звіти комендантів Запілля району “Корт” за 4 грудня 1943 р.⁴⁸¹, 2 звіти “військовика” Камінь-Каширського району за 22 і 30 листопада 1943 р.⁴⁸²

Звітна документація з різних теренів, що входили до ВО “Заграва”, міститься серед матеріалів справ 58 і 59. Це суспільно-політичні звіти з округи “Зелень” (“Гало”) за липень 1942 – січень 1943 рр.⁴⁸³, 6 звітів провідників (комендантів) військових районів Костопільського надрайону за серпень–жовтень 1943 р.⁴⁸⁴

У справах 43, 52, 59 містяться звітні документи з ВО “Богун” – комендантів районів №№ 10⁴⁸⁵, 20⁴⁸⁶, 30⁴⁸⁷, 50⁴⁸⁸ і організаційно-мобілізаційного референта Рівненського повстанського надрайону за вересень і жовтень 1943 р.⁴⁸⁹, комендантів Здолбунівського надрайону ВО “Богун” “Гандзі” за 27 та 28 січня 1944 р.⁴⁹⁰ та Мізоцького повстанського району Здолбунівського надрайону за січень 1944 р.⁴⁹¹

Архівний заголовок справи 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина” неповний, оскільки в ній є ще й значний масив документації з районів Рівненського надрайону ВО “Богун”, а також районів і надрайонів сусідньої ВО “Турів”.

Істотний пласт матеріалів фонду становлять господарські документи, а саме: “Тимчасові правила обліку і звітності в організаціях, підпорядкованих господарському референтові УПА”⁴⁹², “Облік харчових пунктів”⁴⁹³, декілька запотребувань і поквітувань⁴⁹⁴, документи про призначення на різні господарські посади⁴⁹⁵, анкети для надання землі у с. Хиночі, Бережки,

---

⁴⁸⁰ Там само. – Спр. 51. – Арк. 48.

⁴⁸¹ Там само. – Спр. 59. – Арк. 139–141.

⁴⁸² Там само. – Арк. 137–138.

⁴⁸³ Там само. – Спр. 58. – Арк. 4–22, 28–30.

⁴⁸⁴ Там само. – Спр. 59. – Арк. 4–5, 47, 115, 162–164.

⁴⁸⁵ Там само. – Арк. 16, 121, 125.

⁴⁸⁶ Там само. – Арк. 123.

⁴⁸⁷ Там само. – Арк. 17, 132.

⁴⁸⁸ Там само. – Арк. 122–123.

⁴⁸⁹ Там само. – Спр. 52. – Арк. 3, 10–10 зв.

⁴⁹⁰ Там само. – Спр. 43. – Арк. 43.

⁴⁹¹ Там само. – Спр. 59. – Арк. 160.

⁴⁹² Там само. – Спр. 53. – Арк. 41–42.

⁴⁹³ Там само. – Спр. 96. – Арк. 28.

⁴⁹⁴ Там само. – Арк. 1–2.

⁴⁹⁵ Там само. – Спр. 53. – Арк. 18–21.

Мочулище, Острівці⁴⁹⁶ й Дубровиця⁴⁹⁷ Сарненської округи, с. Нивецьку Дубровицького району⁴⁹⁸, с. Вулька-Ж[а]линська Стидинського району⁴⁹⁹, селах Костопільського району й округи⁵⁰⁰, наприклад, у с. Аннопіль⁵⁰¹.

Врешті у фонді 3838 містяться інформації за березень–травень 1944 р. з районів ВО “Заграва” – “Лід”, “Опіюм”, “Канал”, Деражненського та Рокитнівського⁵⁰², району “Зоря”⁵⁰³, а також з Маневицького району⁵⁰⁴ й надрайону “Кодак” (за 24–30 вересня 1943 р.) про перебування на цих теренах “червоних партизанів” або “більшовиків”⁵⁰⁵.

У фонді 3967 ЦДАВО 51 справа. Virізняє документи, накопичені в цьому фонді, те, що вони переважно не підписані й часто мають згасаючий текст.

У справі 46 цього фонду відклалися інструкція № 3 для суспільників загонів УПА стосовно порядку звітування і форми звіту (без підпису і дати)⁵⁰⁶, світоглядний вишкіл (без підпису і дати)⁵⁰⁷. №№ 73–74 періодичного видання УПС “Інформації” містяться у справі 28⁵⁰⁸.

З матеріалів фонду варто виділити накази з різних питань провідника (коменданта) військового району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва” “Костомарова” за 22 червня, 5 вересня, ?, № 11 від 7 жовтня⁵⁰⁹ і № 8 господарського референта району “Іскра” для господарників кущів про заборону видавати продукти й майно без поквітування (дати немає)⁵¹⁰. Ці документи містяться у справі 5 (наказ № 8 – у справі 7).

---

⁴⁹⁶ Там само. – Спр. 116.

⁴⁹⁷ Там само. – Спр. 114.

⁴⁹⁸ Там само. – Спр. 118.

⁴⁹⁹ Там само. – Спр. 112.

⁵⁰⁰ Там само. – Спр. 111.

⁵⁰¹ Там само. – Спр. 119.

⁵⁰² Там само. – Спр. 43. – Арк. 3, 5, 21, 23, 28–29, 33, 37, 47, 49–50, 52–55, 69–74, 77–78.

⁵⁰³ Там само. – Арк. 12–14, 17.

⁵⁰⁴ Там само. – Спр. 83. – Арк. 11, 15, 74–75, 85, 87, 89–91.

⁵⁰⁵ Там само. – Спр. 58. – Арк. 27.

⁵⁰⁶ ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 46. – Арк. 343.

⁵⁰⁷ Там само. – Спр. 102. – Арк. 1–14.

⁵⁰⁸ Там само. – Спр. 28. – Арк. 2, 4–7.

⁵⁰⁹ Там само. – Спр. 5. – Арк. 1–3.

⁵¹⁰ Там само. – Спр. 7. – Арк. 2.

Місячні звіти провідника терену № 1 “Басейн” “Хоми” за липень 1943 р.⁵¹¹ і “Кавуна” за вересень–листопад 1943 р. відклялися у справі 12⁵¹².

Найбільше у фонді господарських матеріалів, а саме запотребувань і поквітувань (дозволів), які входять до справи 39. Це запотребування “Панька”⁵¹³, “Вихора”⁵¹⁴, “Ярмака”⁵¹⁵, відділів “Кіса”⁵¹⁶ й “Оса”⁵¹⁷, “Верха”⁵¹⁸, від імені відділу особливого призначення групи “Заграва” “Зозулі”⁵¹⁹, поквітування (дозволи) для відділів “Вихра”, “Звіра”, охорони ШВШ, військового зв’язку, групи “Терешка”, друзів “Ванька”, “Романа”, “Жандари”, “Кручи”, “Хрума”, “Панька”, ВОП і СБ ВОП продуктів⁵²⁰.

ЦДАГО. Джерела з історії ОУН(б) та Запілля УПА на Волині й Поліссі найкомпактніше відклялися у фонді 57. На відміну від ЦДАВО, у ЦДАГО зосереджені насамперед радянські документи. Серед них представлена переписка між партизанськими з’єднаннями, підпільними обкомами КП(б)У, РШПР, з одного боку, і Президією Верховної Ради СРСР, ЦК ВКП(б), ЦК КП(б)У, УШПР, НКВС і НКДБ УРСР – з іншого.

Основу комплексу повстанських документів (справи 338–386) складають пропагандистські матеріали, вишколи, денники організаційних діячів (у ЦДАВО вони не виявлені), документи СБ. Значно менше, ніж у інших архівах, наказів і звітів з надрайонів ВО “Заграва”. У фонді іноді трапляються документи з окремих місцевостей ВО “Заграва”, зокрема взірць складання списків сільського населення у ВО “Заграва” “Тараса” за вересень 1943 р.⁵²¹, інформації з району “Іскра” Костопільського надрайону⁵²², лист провідника куца терену “Болото”⁵²³. Документи більшості з виявлених

---

⁵¹¹ Там само. – Спр. 12. – Арк. 2–4.

⁵¹² Там само. – Арк. 7–12.

⁵¹³ Там само. – Спр. 39. – Арк. 1.

⁵¹⁴ Там само. – Арк. 8.

⁵¹⁵ Там само. – Арк. 13.

⁵¹⁶ Там само. – Арк. 16.

⁵¹⁷ Там само. – Арк. 21.

⁵¹⁸ Там само. – Арк. 19.

⁵¹⁹ Там само. – Арк. 23.

⁵²⁰ Там само. – Арк. 33–35, 39–41, 44–49.

⁵²¹ ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 353. – Арк. 56.

⁵²² Там само. – Спр. 355. – Арк. 97–99, 102.

⁵²³ Там само. – Спр. 353. – Арк. 82.

справ походять з теренів ВО “Турів” – Ратнівського, Камінь-Каширського, Любешівського, Заболотського, Маневецького, Шацького, Матіївського, Долобського й Головненського. Оглянемо види документів.

У фонді є взірці, зокрема місячного політичного звіту політичного референта Камінь-Каширського надрайону “Миколи” (від 19 липня 1943 р.)⁵²⁴, суспільно-політичного звіту за 1943 р. невідомих терену й автора⁵²⁵. Проте найбільше там зберігається звітів за липень–грудень 1943 р. Це: місячні звіти комендантів⁵²⁶, загальні⁵²⁷, політичні⁵²⁸, суспільно-політичні⁵²⁹ звіти, звіти керівника повітової команди воєнкомату⁵³⁰, про стан поліції⁵³¹, роботу господарської мережі⁵³². Авторство деяких звітів за вересень–жовтень 1943 р. і лютий–березень 1944 р. встановити не вдалося⁵³³.

Збереглися також денники (перелік інформацій № 1 коменданта Запілля про події в Костопільському надрайоні за період від 3 серпня до 3 листопада 1943 р., № 2 коменданта Запілля про події та діяльність ОУН(б) і УПА на Костопільщині в час від 6 серпня до 26 жовтня 1943 р., для полагодження справ № 3 коменданта Запілля Костопільського надрайону “Ворона” за період з 28 вересня до 6 жовтня 1943 р.)⁵³⁴.

У фонді 57 розміщені періодичні видання “О.У.Н. Інформації” (№№ 30, 34, 48–49, 61–62)⁵³⁵, “Новинки. Короткі вісті” (№ 8)⁵³⁶, “О.У.Н.С.Д. Інформація” (№ 44)⁵³⁷, “Новинки” (№№ 12–22, 25–26)⁵³⁸, “Тижневий огляд воєнних і політичних

---

⁵²⁴ Там само. – Спр. 357. – Арк. 9.

⁵²⁵ Там само. – Спр. 361. – Арк. 4.

⁵²⁶ Там само. – Спр. 357. – Арк. 6–8, 12–19, 45–57, 62–62 зв.

⁵²⁷ Там само. – Арк. 10 зв.

⁵²⁸ Там само. – Арк. 24.

⁵²⁹ Там само. – Арк. 28.

⁵³⁰ Там само. – Арк. 30.

⁵³¹ Там само. – Спр. 43.

⁵³² Там само. – Спр. 364. – Арк. 138–139.

⁵³³ Там само. – Спр. 355. – Арк. 40; Там само. – Спр. 357. – Арк. 35;

Там само. – Спр. 364. – Арк. 10–12.

⁵³⁴ Там само. – Спр. 366. – Арк. 27–42, 48–58.

⁵³⁵ Там само. – Спр. 355. – Арк. 6, 12, 35–38, 85–86, 90.

⁵³⁶ Там само. – Арк. 26.

⁵³⁷ Там само. – Арк. 32.

⁵³⁸ Там само. – Арк. 100–101, 103–104, 113–117, 121–124, 130–131, 133–134, 142–145.

подій” від 24 до 31 жовтня 1943 р.⁵³⁹ і від 14 до 21 листопада 1943 р.⁵⁴⁰, “Радієві звідомлення пресової служби воєнного надрайону”,⁵⁴¹ листівки “Націоналісти!”⁵⁴², “Українська молоде!”⁵⁴³, “З Різдвом Христовим!”⁵⁴⁴, “Що таке український націоналізм”⁵⁴⁵, “Що ми закидаємо москалям”⁵⁴⁶, “Чому ми проти партизанки”⁵⁴⁷, реферат “Перше падолиста”⁵⁴⁸, тексти промов “В роковини 22 січня”⁵⁴⁹, “Як формувалися народи”, “Поворот більшовиків – червоної сарани”⁵⁵⁰, програма свята 30 червня⁵⁵¹ і популярного вишколу⁵⁵². Вишколи утворюють окрему групу документів⁵⁵³.

Надзвичайно цінними документами є схема мережі Запілля Сарненського надрайону ВО “Заграва” станом на вересень 1943 р.⁵⁵⁴ (справа 377) і реєстр працівників політичної референтури надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Хвильового” (від 17 вересня 1943 р.)⁵⁵⁵ (справа 361).

Збереглося декілька списків⁵⁵⁶, а також листа Служби Порядку Головного району⁵⁵⁷.

По різних справах розпорошені листи⁵⁵⁸. У комунікатах та інформаціях СБ з районів за жовтень 1943 – січень 1944 рр. чітко не вказано територіальне походження⁵⁵⁹.

---

⁵³⁹ Там само. – Арк. 126–128.

⁵⁴⁰ Там само. – Арк. 140–141.

⁵⁴¹ Там само. – Арк. 146, 151–152.

⁵⁴² Там само. – Спр. 358. – Арк. 29.

⁵⁴³ Там само. – Арк. 40.

⁵⁴⁴ Там само. – Арк. 72.

⁵⁴⁵ Там само. – Спр. 342. – Арк. 85.

⁵⁴⁶ Там само. – Арк. 86.

⁵⁴⁷ Там само. – Арк. 78.

⁵⁴⁸ Там само. – Арк. 75–76.

⁵⁴⁹ Там само. – Арк. 81-а–84.

⁵⁵⁰ Там само. – Арк. 79.

⁵⁵¹ Там само. – Арк. 51–57.

⁵⁵² Там само. – Арк. 97–99.

⁵⁵³ Там само. – Спр. 381. – Арк. 24–98; Там само. – Спр. 383. – Арк. 33–66, 244–276.

⁵⁵⁴ Там само. – Спр. 377. – Арк. 25.

⁵⁵⁵ Там само. – Спр. 361. – Арк. 38.

⁵⁵⁶ Там само. – Спр. 358. – Арк. 53, 59; Там само. – Спр. 361. – Арк. 57–58, 66.

⁵⁵⁷ Там само. – Спр. 361. – Арк. 54.

⁵⁵⁸ Там само. – Спр. 353. – Арк. 82; Там само. – Спр. 357. – Арк. 37–37 зв.; Там само. – Спр. 363. – Арк. 133–134.

⁵⁵⁹ Там само. – Спр. 355. – Арк. 165; Там само. – Спр. 358. – Арк. 49–50; Там само. – Спр. 365. – Арк. 5.

Господарська документація представлена документами, що стосуються діяльності відділу УПА “Погром”: зведені відомості на видані зі складу продукти за 11–20 листопада, 21–30 листопада і 1–10 грудня 1943 р.⁵⁶⁰, чеки-вимоги командира відділу “Сивого”⁵⁶¹, теренового відділу⁵⁶², станичного “Шуляка”⁵⁶³, господарчого “Киселя”⁵⁶⁴, теренових “Швидкого”⁵⁶⁵, “Панаса”⁵⁶⁶, “Чуприни”⁵⁶⁷, “Ампеля”⁵⁶⁸, “Ока”⁵⁶⁹, “Зорі”⁵⁷⁰, “Цибульського”⁵⁷¹.

ДАРО. У цьому архіві документи з проблематики, що досліджується, представлені в фонді Р–30. Основний вміст фонду становлять документи, що походили з ВО “Богун” (у іншій інтерпретації – Рівненська ВО, ВО “Рівне”) і Костопільського надрайону ВО “Заграва”. Передусім це документи ОУН(б) і УПА, хоча серед них трапляються і переклади російською мовою, здійснені працівниками радянських НКВС і СМЕРШ. Цілком можливо, що останні перебували між повстанськими документами, які стали основою для комплектування фонду, тобто перед радянським вилученням були захоплені чи знайдені українськими повстанцями. Кілька документів навіть відносяться до діловодства НВРО. Джерела зберігаються в різних справах. Більшість цих справ має символічні назви, які не відображають змісту документів, з яких справи укомплектовані.

Неопублікованих інструкцій з цього фонду небагато: інструкція “Орла” про складання суспільно-політичних звітів (від 18 квітня 1944 р.)⁵⁷², інструкція “Гарника” для пропагандистів (від 6 грудня 1943 р.)⁵⁷³.

Чисельнішими є накази. Представлені накази комендантів, суспільно-політичних, організаційно-мобілізаційних та

---

⁵⁶⁰ Там само. – Спр. 363. – Арк. 46, 63, 77.

⁵⁶¹ Там само. – Арк. 27.

⁵⁶² Там само. – Арк. 29.

⁵⁶³ Там само. – Арк. 30.

⁵⁶⁴ Там само. – Арк. 32.

⁵⁶⁵ Там само. – Арк. 42–43.

⁵⁶⁶ Там само. – Арк. 54.

⁵⁶⁷ Там само. – Арк. 47, 54.

⁵⁶⁸ Там само. – Арк. 57, 59.

⁵⁶⁹ Там само. – Арк. 72.

⁵⁷⁰ Там само. – Арк. 86.

⁵⁷¹ Там само. – Арк. 88.

⁵⁷² ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 16. – Арк. 117.

⁵⁷³ Там само. – Спр. 24. – Арк. 20–20 зв.

господарських референтів, референтів зв'язку ВО “Богун” і “Заграва”. За територіальною ознакою маємо накази комендантів Костопільського⁵⁷⁴ й Сарненського надрайонів⁵⁷⁵, а також невстановлених теренів ВО “Заграва” й ВО “Богун”⁵⁷⁶. Аналогічні документи були підготовлені референтами надрайонів – Костопільського⁵⁷⁷, Столинського⁵⁷⁸ ВО “Заграва”, Рівненського⁵⁷⁹ ВО “Богун”. Переважають у фонді документи господарських референтур.

Виявлене в фонді Р–30 єдине відоме на сьогодні узгіднення до наказу перебуває серед документів справи 34⁵⁸⁰. Значно більше відписів наказів. Йдеться про відписи наказів коменданта Запілля надрайону “Затока” “Миколи” про склад ексекутиви надрайону (від 19 травня 1944 р.)⁵⁸¹, керівника господарського відділу Рівненського надрайону “Лебеда” для господарників районів (за 27 жовтня 1943 р.)⁵⁸² та референта господарського відділу того самого надрайону “Гната” про заборону цивільному населенню і працівникам Запілля носити військові плащі (від 30 жовтня 1943 р.)⁵⁸³.

У справах фонду Р–30 широко представлені звіти провідників (комендантів) і референтур надрайонів, районів і кущів ВО “Заграва” за квітень 1943–1944 рр., а саме: теренів (районів) № 1⁵⁸⁴, “Беріг”⁵⁸⁵, “Іскра”⁵⁸⁶, “Зоря”⁵⁸⁷, “Скеля”⁵⁸⁸, “Мирного”⁵⁸⁹ й кущів №№ 1–5⁵⁹⁰, № 3 “Яр”⁵⁹¹, “Діброва”⁵⁹², які

⁵⁷⁴ Там само. – Спр. 34. – Арк. 34.

⁵⁷⁵ Там само. – Спр. 35. – Арк. 87; Там само. – Спр. 108-а. – Арк. 32; Там само. – Спр. 109. – Арк. 11, 20, 32 зв.–33.

⁵⁷⁶ Там само. – Спр. 29. – Арк. 1, 3.

⁵⁷⁷ Там само. – Спр. 34. – Арк. 17.

⁵⁷⁸ Там само. – Спр. 63. – Арк. 21.

⁵⁷⁹ Там само. – Спр. 108-а. – Арк. 3–4, 24, 28, 33.

⁵⁸⁰ Там само. – Спр. 34. – Арк. 20–21.

⁵⁸¹ Там само. – Спр. 29. – Арк. 40.

⁵⁸² Там само. – Спр. 108-а. – Арк. 8.

⁵⁸³ Там само. – Арк. 9.

⁵⁸⁴ Там само. – Спр. 34. – Арк. 103.

⁵⁸⁵ Там само. – Спр. 29. – Арк. 5–6; Там само. – Спр. 34. – Арк. 74.

⁵⁸⁶ Там само. – Спр. 34. – Арк. 70, 91–94, 98, 102, 152; Там само. – Спр. 63. – Арк. 33.

⁵⁸⁷ Там само. – Спр. 64. – Арк. 20.

⁵⁸⁸ Там само. – Спр. 34. – Арк. 64, 72, 77, 104–105; Там само. – Спр. 64. – Арк. 17.

⁵⁸⁹ Там само. – Спр. 34. – Арк. 101.

⁵⁹⁰ Там само. – Спр. 64. – Арк. 13–14, 19, 43.

⁵⁹¹ Там само. – Спр. 29. – Арк. 44–47 зв., 54–54 зв.; Там само. – Спр. 62. – Арк. 3–6, 15, 27–27 зв., 59.

⁵⁹² Там само. – Спр. 29. – Арк. 55–57.

входили до Костопільського надрайону⁵⁹³, документи з районів “Дунай” і “Гай” Сарненського надрайону⁵⁹⁴, Столинського надрайону⁵⁹⁵, району “Дебра”⁵⁹⁶. Є звітні документи з надрайонів і районів ВО “Богун”. Це звіти з районів №№ 10⁵⁹⁷, 20⁵⁹⁸, № 40⁵⁹⁹ Рівненського надрайону, районів (теренів) “Озеро”⁶⁰⁰ і “Світанок” Здолбунівського надрайону⁶⁰¹, терену “Ужгород” (терен “С-2”)⁶⁰². Те, які терени представляють деякі звітні документи з кушів і районів за січень–квітень 1944 р., визначити не вдалося (справа 64)⁶⁰³. Можливо, вони походять з різних регіонів Костопільщини. Про це можна тільки здогадуватися, оскільки в документах про це прямо не йдеться.

Впадає у вічі, що в фонді звітів господарських референтів, на відміну від наказів, практично немає. Крім цього, серед збережених звітів комендантів та референтів є дуже рідкісні. Зокрема, згадаємо єдиний виявлений звіт за місяць коменданта найпівденнішого району ВО “Богун” “Світанок”, складений “Мисливцем” 13 грудня 1943 р. (справа 22)⁶⁰⁴, місячний звіт коменданта зв’язку району “Іскра” “Суворова”, датований 31 грудня 1943 р. (справа 63)⁶⁰⁵. У справі 64 виявлено дуже ранній, від 1–20 березня 1943 р., звіт провідника терену № 1 “Калина” “Ворона”⁶⁰⁶. У перелічених справах містяться пізні документи низового рівня (з надрайонів і районів) за листопад – грудень 1944 р., яких немає в інших архівних збірках.

Ознакою фонду є те, що там маємо і звіти сільських управ. Це одноденні, тижневі та двотижневі звіти голів управ сіл Білятичі, Рудня, Грицьки, Мочулище, Орв’яниця, Кривиця, Тріскині, Берестя, Соломіївка, Рунтське (?),

---

⁵⁹³ Там само. – Спр. 34. – Арк. 124–125.

⁵⁹⁴ Там само. – Спр. 33. – Арк. 74; Там само. – Спр. 63. – Арк. 39–40.

⁵⁹⁵ Там само. – Спр. 35. – Арк. 29.

⁵⁹⁶ Там само. – Спр. 38. – Арк. 95.

⁵⁹⁷ Там само. – Спр. 37. – Арк. 69–70.

⁵⁹⁸ Там само. – Спр. 37. – Арк. 73.

⁵⁹⁹ Там само. – Арк. 78–78 зв.

⁶⁰⁰ Там само. – Спр. 22. – Арк. 22, 32, 35–36 зв.

⁶⁰¹ Там само. – Арк. 39.

⁶⁰² Там само. – Спр. 37. – Арк. 6.

⁶⁰³ Там само. – Спр. 64. – Арк. 23, 31, 32–32 зв., 34–35 зв.

⁶⁰⁴ Там само. – Спр. 22. – Арк. 39.

⁶⁰⁵ Там само. – Спр. 63. – Арк. 33.

⁶⁰⁶ Там само. – Спр. 64. – Арк. 1.

Кураш та Нивецьк. Документи вийшли в жовтні–листопаді 1943 р.⁶⁰⁷

Звіти СБ, датовані переважно листопадом–груднем 1944 р., представляють надрайон “Лиман” ВО “Заграва”⁶⁰⁸, а також його райони “Верес”⁶⁰⁹, “Валка”⁶¹⁰, “Студений”⁶¹¹ та “Роса”⁶¹². Крім згаданих вище документів, у фонді Р–30 зберігаються інформації СБ, відомості з теренів надрайонів, огляди подій ВО “Богун”, декілька документів інших видів, що рідко трапляються.

ДАВО. Небагато повстанських документів, відносно малоінформативних, містяться в фонді Р–1021 ДАВО “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. Це накази комендантів і референтів⁶¹³, документи, що стосуються діяльності осередків УЧХ (взірець річного звіту для УЧХ району, звіти про наявні ліки, реферат)⁶¹⁴, проте найбільше в фонді документів господарського призначення – залучників, запотребувань, розходових ордерів, а також листів⁶¹⁵. Більшість документів фонду з’явилася в жовтні 1943 – січні 1944 рр.

ДА СБУ. Особливістю фонду 13 цього архіву є те, що там збереглися протоколи допитів, складені представниками як з оунівського, так і з радянського боку. У справі 375 фонду (томи 49–58) містяться протоколи “зізнань” радянських партизанів чи військовослужбовців відділів РСЧА, які перебували в Західній Україні в 1943–1944 рр. Їхні свідчення, як правило, завірялися співробітниками СБ ОУН(б). На противагу цьому результати допитів учасників ОУН(б) і УПА відбиті в протоколах допитів, підписаних співробітниками регіональних управлінь НКВС УРСР⁶¹⁶. Більшість виявлених документів датовано другою половиною 1940-х років.

---

⁶⁰⁷ Там само. – Спр. 109. – Арк. 5, 17, 25, 27, 29, 31, 39, 43, 48, 60, 77–80, 82, 91–94, 97.

⁶⁰⁸ Там само. – Спр. 22. – Арк. 63–64.

⁶⁰⁹ Там само. – Спр. 34. – Арк. 3–3 зв.; Там само. – Спр. 36. – Арк. 59–61.

⁶¹⁰ Там само. – Спр. 36. – Арк. 16.

⁶¹¹ Там само. – Арк. 17–18 зв.

⁶¹² Там само. – Арк. 39.

⁶¹³ ДАВО. – Ф. Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 54, 64, 66; Там само. – Спр. 6. – Арк. 29.

⁶¹⁴ Там само. – Спр. 1. – Арк. 1–2, 4, 9–11, 25–26 зв., 30–30 зв.

⁶¹⁵ Там само. – Спр. 6. – Арк. 36–36 зв., 38, 48, 50, 55–56, 59, 61–62, 64, 67–68, 70, 74.

⁶¹⁶ ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 52.

Анотований опис таких протоколів допитів, відкладених у справах 372 і 374 згаданого фонду, здійснив С. Кокін. Лише в ДА СБУ виявлено підбірку схем структурної побудови підпілля ОУН(б) у межах Волинської області в різні еволюційні етапи 1944–1945 рр.⁶¹⁷ У тому самому фонді (справа 372, том 3) міститься чимало копій захоплених в ОУН(б) документів. Копії підписані оперуповноваженими і співробітниками управлінь НКДБ УРСР. Це, наприклад, розлогий звіт референта СБ надрайону “Затока” ВО “Заграва” за січень–лютий 1944 р.,⁶¹⁸ листи до Романа Шухевича та “Романа” за 1945 р.⁶¹⁹ тощо.

Закордонні архіви. Перспективними для пошуків із заявленої теми дослідження є фонди Р-9401 ДАРФ і 38650 РДВА. У справах 92, 126, 128, 292, 352, 400, 487, 643 першого з фондів є радянські документи: протоколи допитів оунівців у 1944 р. працівниками НКВС УРСР Рівненського району, біографічні дані на агентуру НКДБ у середовищі ПЗК ГО № 33 ОУН(б) за 1945 р., повідомлення про організацію і діяльність спецгруп для боротьби з “оунівським бандитизмом” у Західній Україні, складені керівником НКВС УРСР Рясним у 1945 р., листування між керівництвом НКВС СРСР у 1945 р., доповіді працівників Управління по боротьбі з бандитизмом при МВС СРСР за 1945 р.⁶²⁰ Однак є й перекладені російською мовою документи українських повстанців: інструкції “штаб-квартири ОУН–УПА” про жіноцтво за жовтень 1944 р., скопійовані МВС СРСР для “особливих папок” Й. Сталіна, інструкція від 10 жовтня 1944 р., адресована керівництву “ГО ЦК НВРО”⁶²¹. У справах 644, 645 фонду 38650 РДВА містяться оригінальні документи ОУН(б) з Тернопільщини, щоправда за 1946 р., а також переклади російською мовою, завірені начальником відділу ДУББ МВС УРСР Пушкіним⁶²².

У цілому, якщо відомостей про компактне відкладення документів жодного терену ОУН(б) на ПЗУЗ виявити не вдалося, то певні відомості про долю архіву однієї з округ на

---

⁶¹⁷ ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 279–280.

⁶¹⁸ Там само. – Арк. 156–162.

⁶¹⁹ Там само. – Арк. 195, 198.

⁶²⁰ Бурдз Дж(ефрей). “Москальки”: женщины-агенты и националистическое подполье. – С. 17–19, 23, 31; Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. – Київ, 1994. – Кн. 2. – С. 453, 461, 607–610.

⁶²¹ Бурдз Дж(ефрей). Там само. – С. 11, 21; Русначенко А. Народ збурений. – С. 241.

⁶²² Царевская Т. Украинские повстанцы алкоголь не потребляют! – С. 71–74.

ЗУЗ, “Сян”, є. За даними П. Потічного та І. Лика, “архів ВО з самого початку був переховуваний при ТВ Бастіон у Залізняка”, а частинно у “Заруби” (районний провідник 5-го району в 2-ій окрузі), через якого він також вдержував контакт зі “Стягом”. Щойно осінню 1946 р. матеріали архіву були посортовані в криївці Онишкевича, який для цієї роботи заангажував “Каменя” та якому доручив на базі звітів підготувати списки поляглих вояків ВО “Сян”. Архіви ВО були складені у спеціальну скриню, яку закопано у південному коридорі криївки, що знаходилася під стодолю греко-католицького приходства о. Олексія Колянківського в с. Дениська пов. Томашів Люблинський. Цей архів у 1948 р. виявили працівники міністерства безпеки [Польщі] й залучили у слідчу справу Мирослава Онишкевича. Євген Місило твердить, що всі особи, пов’язані з цим архівом, уже не живуть. Так, отця Олексія Колянківського вивезено у концтабір у Явожні й засуджено до ув’язнення за допомогою УПА. Опісля, 27 липня 1953 р., його замордували ключники в’язниці в Штумі, втопивши його “у бочці з проти-пожежною водою”⁶²³.

Під час роботи у вітчизняних архівах вдалося виявити 711 нових документів, які відповідають тематиці дослідження. З них у ЦДАВО – 259 документів, у ЦДАГО – 110, у ДАВО – 29, у ДАРО – 301, й у ДА СБУ – 12. Всього ж виявлено 879 документів з теми. Місця їх збереження чи опублікування наведені у таблиці 2.3.

Табл. 2.3.

Місце збереження чи опублікування документів

Назва архіву чи документальної збірки	Фонди	Кількість Документів
Центральний державний архів вищих органів влади та управління	1, 57	259
Центральний державний архів громадських об’єднань	3833, 3837, 3838, 3967	110
Державний архів Рівненської області	P-30	301
Державний архів Волинської області	P-1024	29
Державний архів Служби безпеки України	13	12
Волинь і Холмщина 1938 – 1947 рр.: польсько-українське протистояння та його відлуння. – Львів, 2003.		24
Літопис УПА. Нова серія. Т. 1. – Київ-Торонто, 1995.		20
Літопис УПА. Нова серія. Т. 2. – Київ-Торонто, 1999.		97
Літопис УПА. Нова серія. Т. 8. – Київ-Торонто, 2006.		25
Український історичний журнал. – 1994. – № 5. – С. 108–111.		2

Як уже відзначалося вище, документальні джерела, що вийшли з надр діловодства ОУН (б) і Запілля УПА, можна поділити на три функціональні групи – розпорядчі, звітні та внутрішньогалузеві.

Існують класифікаційні схеми джерел за: групами (Е. Сизоненко)⁶²⁴, типами (С. Каштанов, А. Курносов), походженням (С. Валк), змістом (І. Ковальченко)⁶²⁵, походженням, службовим призначенням, особністю та повторюваністю інформації (М. Варшавчик)⁶²⁶. Крім цього, є генеральна видова класифікація за типами, родами і видами (Л. Пушкарєв, М. Ковальський)⁶²⁷.

З урахуванням специфіки джерельної бази та особливостей дослідницьких завдань доцільно застосувати такі різновиди групування повстанських письмових джерел з історії ОУН(б) і Запілля УПА:⁶²⁸ 1) видова класифікація, 2) за територіальним походженням, 3) адміністративним походженням у рамках ОУН(б) і Запілля УПА, 4) хронологічною репрезентативністю, 5) функціональними групами.

Видова структура актуалізованого масиву документів проаналізована у таблиці 2.4.

---

⁶²³ Потічний П., Лико І. Тактичний відтинок – “Лемко” // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 2001. – Т. 33. – С. 11–12.

⁶²⁴ Сизоненко Е. Основные принципы научной критики источников по истории СССР. – Одесса, 1965. – С. 6.

⁶²⁵ Ковальченко І. Исторический источник в свете учения об информации (К постановке проблемы) // История СССР. – 1982. – № 3. – С. 129–149.

⁶²⁶ Джерелознавство історії України. Довідник / Я. Боровський та ін. (уклад.). – Київ, 1998. – С. 49–51.

⁶²⁷ Пушкарєв Л. Классификация русских письменных источников. – Москва, 1975. – С. 188; Ковальський Н. Некоторые проблемы теории и методики исторического источниковедения. – Запорожье, 1999. – 36 с.

⁶²⁸ Ковальський Н. Там само. – С. 27.

Табл. 2.4.

Види документів

Тип	Вид	Кількість
Розпорядчих документів – 225	Інструкцій	28
	Наказів (заряджень)	173
	Взірців	5
	Формулярів	14
	Розпоряджень	4
	Узгіднень	1
Звітних документів – 286	Звітів	185
	Інформацій (вісток)	18
	Посвідок (посвідчень)	7
	Денників	5
	Листів (епістолярій)	38
	Списків	31
	Реєстрів	2
Внутрішньогалузевих документів – 307	Вишколів	10
	Періодики	1
	Пропагандивних матеріалів	5
	Вказівок для пропагандистів	3
	Листівок	13
	Рефератів	3
	Програм свят	1
	Звітів голів сільських управ	21
	Виказів голів сільських управ	1
	Списків погорільців, скл. сіль. управами	1
	Проекти організацій рай. управ	2
	Анкетних листів	1
	Запотребувань (дозволів)	26
	Поквітувань	34
	Чеків-вимог	35
	Планів заготівель	1
	Зведених відомостей	3
	Видаткових накладних (ордерів)	2
	Зошитів прибутків і видатків	1
	Прохань	3
	Повідомлень	4
	Призначень	4
	Комунікатів	3
	Протоколів (зізнань)	13
	Інформацій (вісток) СБ	77
	Відомостей з терену	15
	Оглядів подій з терену	22
	Листів (переліків загиблих)	2
	?	61

Виходячи з таблиці, першість належить внутрішнього-лузевим документам (всього – 307), далі йдуть звітна (286) і розпорядча документація (225). За видовою ознакою найбільше звітів (185), наказів комендантів і референтів (173), інформацій комендантів і референтів СБ (77), листів (38), чеків-вимог (35), поквітувань (34), списків (31) та інструкцій (28).

Територіальне походження джерел узагальнено в таблиці 2.5.

Табл. 2.5.

Територіальне походження документів

Терен	Кількість розпорядчих Документів	Кількість звітних документів	Кількість внутрішнього лузевих документів	Загальна кількість
Волинська область				48
В.Волинський район		10		10
Горохівський район		1		1
Іваничівський район				
К.Каширський район	1	8		9
Ківерцівський район		2		2
Ковельський район		6	1	7
Локачинський район				
Луцький район		2	5	2
Любешівський район		2		2
Любомльський район		2	1	3
Маневицький район			9	9
Ратнівський район		3		3
Рожищанський район				
Старовижівський район				
Турійський район				
Рівненська область				146
Березнівський район		1		1
Володимирецький район		3	4	3
Гоцанський район				
Дубенський район		9		9
Дубровицький район		2	2	3
Зарічненський район				
Здолбунівський район		9	1	9
Корецький район		2		2
Костопільський район	26	50	14	80
Млинівський район				
Острозький район		8	2	10
Рівненський район	18	13	11	23
Рокитнівський район		2	2	4
Сарненський район	6	3		2
Радивилівський район				
Хмельницька область				
Славутський район				
Територія Республіки Білорусь				28
Берестейський район		1		1
Висоцький район		3	1	4
Дивинський район		1		1
Пинський район		1		1
Столинський район		21		21
Всього по регіонах				222
Походження не встановлене				657
Всього				879

Як видно з цієї таблиці, територіальне походження звітної документації можна встановити практично завжди, чого не скажеш про розпорядчі та внутрішні документи. Найкраще представлена Рівненська область, а саме Костопільський та Рівненський райони. З Костопільщини багато документів тому, що восени 1943 р. там перебувала ГК УПА – можливо, через це тамтешня місцева організаційна мережа розбудувалася стрімкіше. Значна кількість документів з Рівненського району – це свідчення традиційної для повстанців активності у “підчерев’ї” ворога, тобто в даному випадку біля м. Рівне, яке було столицею німецького Рейхскомісаріату “Україна”. 28 документів походять з теренів Білорусі, особливо зі Столинського району – тамтешні природні умови (болотиста місцевість, густі ліси) сприяли діяльності структур ОУН(б) і Запілля УПА.

За адміністративним походженням документи представляють: ГК УПА, округи, надрайони, райони, підрайони, кущі, станиці. Кількість документів, що походять з кожного щабля кожної з ВО, подана в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

Адміністративне походження документів

Типи документів	ГК УПА	ВО “Заграва”	ВО “Богун”	ВО “Турів”	Походження не відоме	Всього по типах
Розпорядчі	29	100	50	7	39	225
Звітні		125	64	60	37	286
Внутрішньогалузеві	1	149	28	16	113	307
Всього						818

Таким чином, найбільше збереглося документів за походженням з ВО “Заграва”, яка знаходилася на території Рівненської області – 374. Це насамперед внутрішньогалузеві документи (149). Дуже мало джерел – всього 83 – репрезентує діловодство ВО “Турів”, що може свідчити про недорозвиненість тамтешньої мережі Запілля.

Хронологічна репрезентативність документів, періодичних видань і листівок ОУН(б) і Запілля УПА відбита в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7.

**Хронологічна репрезентативність документів,
періодичних видань та листівок ОУН(б) і Запілля УПА**

Рік	Місяць	Кількість документів
1942	Серпень	1
	Вересень	1
	Жовтень	2
	Листопад	1
	Грудень	1
Всього за 1942 р.		6
1943	Січень	2
	Лютий	1
	Березень	1
	Квітень	1
	Травень	8
	Червень	4
	Липень	13
	Серпень	35
	Вересень	85
	Жовтень	131
	Листопад	103
Грудень	92	
Невідомий період 1943 р.		52
Всього за 1943 р.		528
1944	Січень	49
	Лютий	16
	Березень	63
	Квітень	36
	Травень	13
	Червень	10
	Липень	3
	Серпень	6
	Вересень	5
	Жовтень	4
	Листопад	9
Грудень	16	
Невідомий період 1944 р.		6
Всього за 1944 р.		236
1945	Січень	5
Дата невідома		104
Загальна кількість		879

Як бачимо, у хронологічному сенсі наймасовішими з актуалізованих документів, періодичних видань і листівок є джерела за вересень (85 одиниць), жовтень (131 одиниця), листопад (103 одиниць) і грудень (92 одиниці) 1943 року. У 1944 р. кількість документальних джерел порівняно з 1943 р. зменшилася більш ніж удвічі.

Поділ документів на функціональні групи представлений у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

Функціональні групи документів ОУН(б) і Запілля УПА на ПЗУЗ

Проміжок часу	Розпорядчі	Звітні	Внутрішньогалузеві
Друга половина 1942 – червень 1943 рр.	7	8	10
Липень – вересень 1943 р.	66	65	9
Жовтень – грудень 1943 р.	94	122	54
Січень – березень 1944 р.	18	29	76
Квітень – червень 1944 р.	8	16	35
Липень 1944 – січень 1945 рр.	13	19	14
Дата не встановлена	20	27	109
Всього	225	286	307

Отже, звітні документи домінують у часових проміжках від жовтня по грудень 1943 р. і від липня 1944 р. до січня 1945 р., розпорядчі документи – з липня до вересня 1943 р., а внутрішньоорганізаційна документація – у другій половині 1942 – червні 1943 рр., січні – березні 1944 р., квітні – червні 1944 р.

Яким насправді є співвідношення первісного масиву повстанських документів і тих, що відклалися в розглянутих вище архівах, сказати важко. Попри “оперативну” роботу військових та спеціальних служб СРСР частину писемних документів і фотодокументів повстанцям таки вдалося заховати від радянських чинників. Артефакти ховали найчастіше в алюмінієвих бідонах з-під молока, хоча дехто зберігав їх у культових спорудах, під стріхою власного чи сусідського будинку, у вуликах, скляних банках. Андрій Бобюк згадував, як один з повстанських архівів (молочний бідон) виорав тракторист на хуторі села Великі Вікнини (на ту пору – Плужнянський або Славутський райони)⁶²⁹. Роман Якель

⁶²⁹ Бобюк А. Правда про Молотківську трагедію // Шлях перемоги. – 2005. – 3 серпня. – № 31. – С. 9.

узагальнив інформації про повстанські архіви, виявлені на території Тернопільської області в 1990-х роках⁶³⁰. В. Манзуренко в 2000 р. охарактеризував “Бошелківський” архів⁶³¹. У книзі-альбомі “Яворівський фотоархів УПА” дається вичерпна характеристика архіву з 216 фотонегативів, виявленого в 1999 р. родиною Кіщуків на присілку Липне поблизу села Яворів Косівського району Івано-Франківської області⁶³². Здійснено анотацію Озерянського архіву. Про те, що документи ОУН(б) і УПА знаходять на Івано-Франківщині, повідомила Оксана Романів у своїй доповіді “Проблема вивчення та експонування матеріалів боротьби ОУН і УПА в музеях”, виголошеній на конференції “Український визвольний рух 1920-х – 1950-х років: проблеми теорії та методології досліджень” (м. Львів, 2005 р.).

* * *

Отже, масив документів ОУН(б) та Запілля УПА з ПЗУЗ вміщує розпорядчу, звітну та галузеву документацію. Документи циркулювали на всіх адміністративно-територіальних рівнях від округи до станиці включно. Найактивнішими суб'єктами діловодства були господарська, суспільно-політична референтури, референтура СБ, політичний відділ ГК УПА, коменданти (провідники) усіх рівнів. Якщо діловодство комендантів (провідників) на різних адміністративно-територіальних рівнях ОУН(б) і Запілля УПА було взаємопов'язане, то між різними референтурами Запілля УПА діловодних зносин не існувало. Приміром, наказ коменданта округи повинні були виконувати коменданти надрайонів, районів, кущів, станиць, у той час як наказ референтури зв'язку округи розповсюджувався на такі самі референтури в надрайонах, районах, кущах, але не на сусідні референтури – суспільно-політичну, господарську тощо. Вирішальним чинником, який призвів до утворення такої системи діловодства, була, очевидно, проблема конспірації.

---

⁶³⁰ Якель Р. Архів знайдено, щоб утратити? // Дзеркало тижня. – 2004. – 10 липня. – № 27. – С. 20.

⁶³¹ Манзуренко В. Фотоархів УПА: бошелковская находка // Однострій (форменная одежда). – 2000. – № 3. – С. 34.

⁶³² Яворівський фотоархів УПА / В. Гуменюк (упоряд.). – Львів, 2005. – С. 3–4, 9.

На подальшу долю повстанських документів суттєво вплинула діяльність радянських партизанських загонів та з'єднань, РСЧА, армійських відділів контррозвідки СМЕРШ, внутрішніх військ НКВС і НКДБ. Під активності перерахованих структур з вилучення документів ОУН(б) і Запілля УПА на Волині й Українському Поліссі припав на 1944 р. Головними особливостями сучасного стану джерельної бази є: розпорошеність документів по різних архівних фондах; кількісна перевага документів ОУН(б) і Запілля УПА за другу половину 1943 – початок 1944 р. Більшість документів відклалася у ЦДАВО (фонди 3833, 3836, 3837, 3838, 3967), ЦДАГО (фонди 1, 57), ДА СБУ (ф. 13), ДАРО (фонд Р-30), ДАВО (фонд Р-1021).

⌘ ⌘ ⌘

Розділ 3

Політичні референтури

В ОУН(б), а з жовтня 1943 р. – у Запіллі УПА на кожному територіальному організаційному рівні (від округи до куца) в ідеалі мали діяти комендант та референтури, які йому підпорядковувалися. Щодо останніх, то на ПЗУЗ діяли політичні, організаційно-мобілізаційні, господарські референтури, референтури СБ, зв'язку, УЧХ, жіноцтва та юнацтва.

3.1. Діяльність політичних референтур

Як влучно спостеріг генерал Роман Шухевич, “у партизанській боротьбі, крім амуніції, піддержки народу... вірні пропагандивні кадри відіграють головну роль”⁶³³. Як свідчать джерела ОУН(б) і Запілля УПА, деталізують діяльність політичних (суспільно-політичних) референтур інструкції, взірці, накази (розпорядчі документи), звіти, щоденники, листи, списки кличів (звітні документи). При цьому містять актуальну інформацію як накази та звіти, складені комендантами різного рівня, так і документи цих різновидів, підготовлені різнорівневими референтами.

З розпорядчих документів вдалося виявити інструкцію (“тимчасовий інструктаж”) для пропагандистів “Гарника”, датовану 6 грудня 1943 р., взірець місячного політичного звіту, укладений політичним референтом Камінь-Каширського повстанського надрайону ВО “Турів” “Миколою” 19 липня 1943 р.⁶³⁴, накази №№ 2–4 політичного референта невідомого повстанського надрайону ВО “Богун”, підписані “Гамалією”, відповідно, 28 серпня (2 документи) і 29 серпня 1943 р. (1 документ), наказ політичного референта повстанського Костопільського району “Іскра” “Шуляка”, датований 2 вересня 1943 р., наказ коменданта Запілля того самого повстанського району “Невмирущого” від 7 жовтня

---

⁶³³ Стех Я. В 100-ліття українського патріота др. Матвія Лотовича // Визвольний шлях. – 2003. – № 9. – С. 51.

⁶³⁴ Усі повідомлення, подані у квадратних дужках тут і далі, сформульовані внаслідок перехресного аналізу документів, уміщених у Додатку А монографії.

1943 р. Маємо підстави твердити, що не всі розпорядчі документи надходили на кожен територіальний щабель суспільно-політичної референтури: в одній з інструкцій для політичних референтів надрайонів невістановленої ВО за 8 січня 1944 р. є такий запис: “Нижче районів подавати усно”⁶³⁵.

Звітних документів актуалізовано значно більше. Насамперед це звіти політичних референтів з: Любомльського повстанського надрайону “Байрак” ВО “Турів”, повстанського терену “Кодак” ВО “Турів” за вересень і жовтень 1943 р., Костопільського повстанського району “Зоря” ВО “Заграва” за березень 1944 р.⁶³⁶ Виявлено і звіт відділу кадрів – однієї зі складових частин політичної референтури з Володимирецького повстанського району “Гай” Сарненського надрайону “Лісова пісня” за 27 жовтня – 1 грудня 1943 р.⁶³⁷ Оскільки такі звіти надходили до комендантів, останні використовували їхню інформацію для укладання вже власних звітів і надсилали ці звіти комендантам на щабель вище, тобто “діловим зверхникам”. Збереглися детальні звіти комендантів з Долобського повстанського району “Дочан”, Шацького повстанського району “Ринок” і Заболотського повстанського району “Карлик” за листопад 1943 р., Костопільського повстанського району “Іскра” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. і березень 1944 р., Людвипільського повстанського району “Скеля” за листопад 1943 р., Рівненського повстанського району № 10 за 29 вересня – 19 жовтня 1943 р., Олександрійського повстанського району № 20 за 10–20 жовтня 1943 р., Славутського повстанського району “Світанок” за 1–13 грудня 1943 р., кущів №№ 3, 5 Костопільського повстанського району “Зоря” за

---

⁶³⁵ Сергійчук В. ОУН–УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. – Київ, 1996. – С. 379.

⁶³⁶ Звіт суспільно-політичного референта Любомльського надрайону [ВО “Турів”] “В. Беркута” за невідомий період (від 6 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 72 зв.; Звіт політичного референта надрайону “Кодак” (“Ковель”) [“Наура”] за жовтень 1943 р. (від 15 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 29–30; Звіт суспільно-політичного референта району “Зоря” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бориса” за 1–29 березня 1944 р. (від 20 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 20.

⁶³⁷ Звіт [підреферента] відділу кадрів [політичної референтури] району “Гай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Вернигори” за 27 жовтня – 1 грудня 1943 р. (від 1 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 37.

березень 1944 р., куща № 4 того самого повстанського району за березень 1944 р.⁶³⁸

В українських архівах збереглася й група звітних документів політичних референтур, посада авторів яких не зазначена. Про те, що ці документи репрезентують діловодство саме політичних (суспільно-політичних) референтур, свідчать як зміст, так і власне заголовки. Такими є політичні звіти з Рівненського надрайону за вересень 1944 р. та Любешівського району за липень 1943 р., “суспільно-політичний” звіт з Камінь-Каширського повстанського району за вересень 1943 р.⁶³⁹ Походження декількох звітів, у яких

---

⁶³⁸ Звіт нестановленого автора з терену “Дочан” [ВО “Турів”] за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 45–48; Звіт ком[енданта] Зап[ілля] терену “Ринок” [ВО “Турів”] “Коваленка” за 3 листопада – 3 грудня [1943] р. (без дати) // Там само. – Арк. 53; Звіт [коменданта Заболотського] терену “Карлик” [ВО “Турів”] “Ярослава” за 5 листопада – 5 грудня 1943 р. (від 5 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 62–62 зв.; Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невирущого” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 92; Звіт коменданта Запілля невідомого району [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Архипа” за нестановлений період (від 17 березня 1944 р.) // Там само. – Спр. 64. – Арк. 32 зв.; Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // Там само. – Спр. 34. – Арк. 105; Звіт [коменданта району] № 10 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Палія” за жовтень 1943 р. (від 30 жовтня 1943 р.) // Там само. – Спр. 37. – Арк. 71–72; Звіт [коменданта району] № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Бориса” (“Риби”) за 10–20 жовтня 1943 р. (від 22 жовтня чи 1 листопада 1943 р.) // Там само. – Спр. 37. – Арк. 73; Інформація невідомого автора з терену “Кріт” [терену “С-2” ВО “Богун”] для “Приймака” [червень 1944 р.] // Там само. – Спр. 37. – Арк. 39; Звіт [коменданта Запілля] куща № 5 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Коваля” за нестановлений період (від 6 квітня 1944 р.) // Там само. – Спр. 64. – Арк. 14; Звіт [коменданта Запілля] куща № 3 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Максима” за нестановлений період (від 4 квітня 1944 р.) // Там само. – Спр. 64. – Арк. 15; Звіт [коменданта Запілля] куща № 4 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Василя” за нестановлений період (від 4 квітня 1944 р.) // Там само. – Спр. 64. – Арк. 19.

⁶³⁹ Звіт працівника [політичної референтури?] Рів[н]енського надрайону [№ 3/3 ВО “Богун”] “Ганни” за вересень [1943] р. (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 51. – Арк. 8; Звіт працівника [політичної референтури] Л[юбешівського району [ВО “Турів”] “Біловицького” (від 29 липня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 24–25; Звіт працівника [Камінь-Каширського району ВО “Турів”] “Підмогильного” (від 20 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 28.

йде мова про політичні референтури, встановити не вдалося. Йдеться про звіт з “терену 44/20” за липень 1943 р., звіт з “північного підрайону” за липень [1944] р.⁶⁴⁰ Комендант Запілля УПА Костопільського повстанського надрайону “Ворон” у серпні – жовтні 1943 р. вів щоденники⁶⁴¹.

Як з’ясував А. Чайковський, політичні референти, як і члени військового штабу чи командири підрозділів, мали військові звання⁶⁴². Можливо, через це в інших списках працівників Запілля УПА, з якими доводилося працювати, імена та псевдоніми політичних референтів не наводилися. Підходячи до проблеми з іншого боку, відсутність списків працівників політичних референтур можна пояснювати ще й тим, що ці працівники виконували досить специфічні завдання – наприклад, вели політичну та ідеологічну роботу серед членів організації, підвищували їхній кваліфікаційний рівень.

Політичні референтури не мали сталої назви як у хронологічному розрізі, так і в територіальному. Так, повстанські документи, які були укладені в “суспільно-політичних референтурах” чи “суспільно-політичними референтами”, походять з тих кущів, районів і надрайонів ОУН(б) і Запілля УПА, що в липні 1943 – липні 1944 рр. входили до ВО “Турів”⁶⁴³. Документи з “політичних референтур” або підписані “політичними референтами” тоді саме з’являлися в межах

---

⁶⁴⁰ Звіт коменданта Запілля Матіївського району надрайону “Байрак” [ВО “Турів”] “Гамалії” про організаційну мережу в Північному підрайоні 1–31 липня [1944 р.] (від 2 серпня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 24; Звіт працівника “Бурлая” терену № 44/20 [ВО “Турів”] (від 21 липня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 13–14.

⁶⁴¹ [Що]денник переліку інформацій № 1 коменданта Запілля [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Ворона”] про події, які сталися у надрайоні 3 серпня – 3 листопада 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 48–58 зв.; [Що]денник № 3 для вирішення справ коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону [“Долина” ВО “Заграва”] “Ворона” за 28 вересня – 6 жовтня 1943 р. // Там само. – Арк. 26–28 зв.

⁶⁴² Чайковський А. Невідома війна. – Київ, 1994. – С. 228.

⁶⁴³ Звіт працівника [Камінь-Каширського району ВО “Турів”] “Підмогильного” (від 20 вересня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 28; Звіт нестановленого автора з терену “Дочан” [ВО “Турів”] за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 45–48; Звіт ком[енданта] Зап[ілля] терену “Ринок” [ВО “Турів”] “Коваленка” за 3 листопада – 3 грудня [1943] р. (без дати) // Там само. – Арк. 53; Звіт [коменданта Заболотського] терену “Карлик” [ВО “Турів”] “Ярослава” за 5 листопада – 5 грудня 1943 р. (від 5 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 62; Звіт суспільно-

Рівненської області (ВО “Заграва”, “Богун”)⁶⁴⁴. Є відомості, що до липня 1943 р. і починаючи з 1945 р. усі “політичні” чи “суспільно-політичні” референтури в межах ПЗУЗ називалися “пропагандивними”⁶⁴⁵. Останні дослідження засвідчують, що в інших краях ОУН(б) – на ЗУЗ чи в Закерзонському краї – назва “пропагандивних” референтур упродовж 1941–1947 рр. не змінювалася⁶⁴⁶.

Орієнтовно з березня 1944 р. політичні референтури в межах ВО “Заграва” перебували у кризовому стані. Так, шеф військового штабу групи УПА “Заграва” Дмитро Корінець 7 березня 1944 р. констатував, що “політичне виховання найбільше в нас кульгає. Мірилом політичного вироблення по різних теренах може бути число сексотів, що появились із приходом фронту. Це язва, що соромом палитиме кожного чесного українця”⁶⁴⁷.

Територіальна та внутрішня структура референтур різнилася в часі. Так, суспільно-політична референтура надрайону “Степ” ВО “Турів” у жовтні – на початку листопада

політичного референта Любомльського надрайону [ВО “Турів”] “В. Беркута” за невідомий період (від 6 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 72 зв.; Звіт суспільно-політичного референта [надрайону “Степ” ВО “Турів”] “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 127. – Арк. 13.

⁶⁴⁴ Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” за місяць (від 14 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 264; Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” за місяць (від 28 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 296; Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Хвильового” за грудень 1943 р. (від 4 січня 1944 р.) // Волинь і Холмщина. – С. 488–491; Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105.

⁶⁴⁵ Політичний терор і тероризм в Україні / Литвин В.М. (ред.). – Київ, 2002. – С. 749; Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” “Крука” (серпень 1942 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 7.

⁶⁴⁶ Схема “Організаційна структура III-ї Холмсько-Підляської округи ОУН Закерзонського краю (весна 1945 – осінь 1947 рр.)” // Літопис УПА. – Т. 39. – С. 944; Схема “Надрайон “Лиман” у 1944 – червні 1946 рр.” // Там само. – С. 943; Схема “Тернопільська округа: полегли члени проводів” // Літопис УПА. – Т. 11. – С. 197.

⁶⁴⁷ Наказ № 22 шефа військового штабу групи УПА “Заграва” “Гриця” (від 7 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 566–567.

1943 р. поділялася на 4 відділи: пропагандивний, кадрів (або вишкільний), адміністративний і технічний (?)⁶⁴⁸. Трохи іншою була структура політичної референтури Костопільського повстанського надрайону “Долина” сусідньої ВО “Заграва” в грудні того самого року, оскільки мала відділи суспільно-пропагандистський, кадрів, адміністративний, вишкільний, шкільний, юнацтва, жіночого юнацтва⁶⁴⁹.

Пропагандистський (в окремих випадках суспільно-пропагандистський) відділ проводив серед вояків УПА та цивільного населення “сходини”, “відправи”, “стрічі”, свята, “контакти”, “перевірки”. Крім цього, є усі підстави вважати, що відділ тримав під своїм контролем справу поширення пропагандистської літератури, бібліотеки, радіоприймачі, фотосправу. Розглянемо кожну з форм роботи цього відділу детальніше.

Сходини могли бути загальними (організаційними), вишкільними, святочними, “при контролі” та тижневими. Кожні організаційні сходини повинні були мати такий порядок денний: “збірка” (збір), читання “Декалогу”⁶⁵⁰, заслуховування програми, одержання наказів і доручень, оприлюднення звітів про працю. Тривалість сходин не перевищувала 30–45 хвилин.

Вишкільні сходини планувалося проводити два рази на тиждень тривалістю не менше як по дві години. Розклад одного з типових вишкільних заходів був такий: “зголошення”, “збірка”, “Декалог”, “хліб”, “струнко”, “розхід”, “повторення попереднього матеріалу”, “новий вишкільний матеріал”, “закінчення”.

Святочні сходини тривали не довше 30 хвилин. Їхніми учасниками могли бути як вояки УПА, так і цивільні члени

---

⁶⁴⁸ Звіт суспільно-політичного референта [надрайону “Степ” ВО “Турів”] “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Спр. 127. – Арк. 13–22.

⁶⁴⁹ Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Хвильового” за грудень 1943 р. (від 4 січня 1944 р.) // Волинь і Холмщина. – С. 488–491.

⁶⁵⁰ Очевидно, що “Декалогом” автори оунівських документів скорочено називали “Декалог українського націоналіста-революціонера”. Його, за даними Миколи Климишина, склав активний учасник УВО та ОУН Степан Ленкавський. Див.: Климишин М. Степан Ленкавський (у річницю смерті) // Макар В. Споми́ни та роздуми. – Торонто–Київ, 2001. – Т. 3. – Кн. 2. – С. 135.

організації. Один з документів без назви⁶⁵¹ містить інструкцію про проведення таких сходин. Спершу перед людьми, вишикуваними за командою “струнко”, слід було зачитати святковий наказ з нагоди свята, причому тривалість цієї процедури не могла перевищувати десяти хвилин. Далі відбувалося привітання з “сильним закінченням”⁶⁵². Частота проведення таких сходин залежала від того, скільки свят відзначалося організацією. На жаль, не вдалося виявити бодай одного сценарію проведення тижневих сходин і сходин “при контролі”.

У документі, адресованому з Рокитненського повстанського району “Дунай” Сарненського надрайону “Лісова пісня”, передбачалося, що після 28 вересня 1943 р. сходини з членами і стрільцями будуть проводитися кілька разів на тиждень, причому згідно з темою, визначеною політичною референтурою району⁶⁵³. Комендант Людвипільського повстанського району “Скеля” Костопільського надрайону “Долина” у звіті за листопад зазначив, що за час його перебування на цій посаді всього проведено в районі 9 сходин⁶⁵⁴.

На території Мізоцького району в грудні 1943 р. було організовано 37 загальних сходин⁶⁵⁵. 7 загальних сходин проведено в Деражненському повстанському районі “Лісний” Костопільського надрайону “Долина” в липні 1943 р., тоді як вишкільних, тижневих і святочних там не відбулося

---

⁶⁵¹ Фізично цей документ без назви – кілька аркушів з маленького записника, списані невідомим (ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 105). Текст майже згас. Справа, у якій відклався цей документ, не має назви! У джерелі йдеться про те, як проводити сходини, відправи, стрічі, як писати накази та звіти. Оскільки відповідні аркуші розміщені у справі поряд з документами з Волині та Полісся (напр., звіт з району “Добра” від 24 жовтня 1944 р.: Спр. 38. Арк. 95), ймовірно, документ походить теж звідти.

⁶⁵² Документ без назви // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 105.

⁶⁵³ Звіт політичного референта терену “Дунай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Артема” за невідомий період (від 28 вересня 1943 р. // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 39.

⁶⁵⁴ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 104.

⁶⁵⁵ Звіт [коменданта] Мізоцького району [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Самсона” за січень 1944 р. (від 27 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 160.

зовсім⁶⁵⁶. У селах Колківського району в грудні того самого року сходини проводилися 4 рази⁶⁵⁷.

Упродовж вересня в Костопільському повстанському районі “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” відбулося 45 сходин, з яких 12 вишкільних і 33 тижневих⁶⁵⁸. З 25 жовтня по 1 листопада 1943 р. там само відбулося двоє вишкільних сходин і одні святочні⁶⁵⁹, тобто частота проведення вишкільних сходин, як бачимо, збігається із заявленою. Кількість проведених вишкільних сходин зросла в кущі “Яр” Костопільського повстанського району “Іскра” з 15-и у вересні 1943 р. до 22-х у наступному місяці⁶⁶⁰. Всього 26 тижневих сходин відбулося за вересень того самого року в Деражненському повстанському районі “Лісний” Костопільського надрайону “Долина”⁶⁶¹.

Відправи відрізнялися від сходин тим, що були орієнтовані передусім на керівне ядро організаційних ланок Запілля УПА й не були такими масовими. На нашу думку, на відправах порушувалися актуальніші питання, ніж на сходинах. Процедура відправи нагадувала порядок проведення сходин. На відправі за участю працівників проводу обговорювалися актуальні події та болючі справи. За інструкцією, відправи мали відбуватися приблизно 1 раз на місяць.

У повстанському надрайоні “Степ” ВО “Турів” 1 і 2 жовтня 1943 р. відбулася відправа з місцевими суспільно-полі-

---

⁶⁵⁶ Наказ [провідника Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Ворона” про прискорення діяльності працівників на території надрайону і військових районів (від 4 серпня 1943 р.) // Там само. – Арк. 5.

⁶⁵⁷ Звіт коменданта [Колківського району] “Скола” за 1–31 грудня 1943 р. (без дати), (уривок) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 120. – Арк. 5.

⁶⁵⁸ Звіт коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 серпня – 25 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 45.

⁶⁵⁹ Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 92.

⁶⁶⁰ Звіт коменданта терену “Яр” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1 вересня – 1 жовтня 1943 р. (від 23 вересня 1943 р.) // Там само. – Спр. 29. – Арк. 45.

⁶⁶¹ Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1–25 вересня 1943 р. (від 25 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 44.

тичними референтами, на якій учасникам передали матеріали для виконання, вказівки щодо організаційної праці серед членів ОУН(б) та населення. Ось як описав цю відправу у своєму звіті суспільно-політичний референт надрайону “Степ” “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р.: “1.10, 2.10 вдень – відправа з суспільно-політичними референтами – передано матеріал для виконання, вказівки для організаційної праці в масах і між членами ОУН, перероблено організаційну літературу “До зброї” (ч. 2), “Вільна Україна” (серпень 1943 р.), з історії України “Княжу добу”, подано для опрацювання на 10.1943 теми...”⁶⁶². Згодом, 7–8 жовтня, було проведено відправу з районним провідником і провідницею юнацтва, а 11 жовтня – з головами громадських управ, комісіями з питань наділу селян землею і комітетами самопомогі⁶⁶³. Осередок жіноцтва Камінь-Каширського повстанського району ВО “Турів” на щомісячних відправах, з березня по травень 1943 р., вивчав “Декалог”, пояснення до нього, “12 прикмет характеру українського націоналіста”, “44 правила життя” і основні поняття ідеології⁶⁶⁴.

З часом відправи почали проводити частіше. Якщо в Деражненському повстанському районі “Лісний” Костопільського надрайону “Долина” протягом липня 1943 р. відбулася всього 1 відправа (зате – з провідником), як і в Камінь-Каширському, Любешівському й Седлищанському повстанських районах у вересні, то подібні заходи в Костопільському повстанському районі “Іскра” з 25 серпня до 25 вересня проводилися 8 разів⁶⁶⁵. Проте в одному з теренів кущів Костопільського повстанського району “Іскра”, “Яр” кількість відправ у вересні – жовтні 1943 р. скоротилася з 4 до 2⁶⁶⁶.

---

⁶⁶² Звіт суспільно-політичного референта [надрайону “Степ” ВО “Турів”] “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 127. – Арк. 13.

⁶⁶³ Там само. – Арк. 13–14.

⁶⁶⁴ Звіт [провідниці жіночої референтури Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] “Ярини” за невідомий період (від 19 вересня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 141.

⁶⁶⁵ Звіт провідника району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за липень 1943 року (від 20 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 5.

⁶⁶⁶ Звіт коменданта терену “Яр” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1 вересня – 1 жовтня 1943 р. (від 23 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 45; Звіт коменданта куща № 3 “Яр” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 22 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 54 зв.

У Колківському повстанському районі в грудні 1943 р. проведено 8 відправ з ексекутивною району, 20 – з кушовими⁶⁶⁷. Політична референтура Здолбунівського повстанського району № 9 у січні 1944 р. для однієї з підрайонних ексекутив, “кадровиків” і керівників станиць організувала відправу, яка мала “пропагандивно-вишкільний характер”⁶⁶⁸.

Іноді в документах під “стрічами” розуміли всю сукупність проведених відправ, “контактовень” і перевірок. Контакт був законспірованою формою пропаганди, ніж вишкіл чи відправа. Його учасники користувалися “кличками”. Один з таких контактів згадується у звіті коменданта Костопільського повстанського району “Іскра” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (у вересні в цьому самому районі було проведено 3 “контактовні”)⁶⁶⁹.

У суспільно-політичних референтурах проводилися перевірки (у джерелах їх називали “провірками”). Такий контроль за тим, чи відповідали працівники займаним посадам, проводився як референтами, так і комендантами теренів (зокрема, у Деражненському повстанському районі “Лісний” – у серпні 1943 р., а у Костопільському повстанському районі “Іскра” і його кущі “Яр” – у вересні того самого року)⁶⁷⁰.

Адміністративні відділи політичних референтур займалися організацією секцій фотографів, обліковували місцеві бібліотеки і книгозбірні, проводили їх інвентаризацію, вилучали в населення заборонену літературу і радіоприймачі. У наказі, виданому 29 серпня, “Гамалія” вимагав від

---

⁶⁶⁷ Звіт коменданта [Колківського району] “Скола” за 1–31 грудня 1943 р. (без дати), (уривок) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 120. – Арк. 5.

⁶⁶⁸ Звіт [коменданта Здолбунівського району ВО “Богун”] “Гандзі” за 18–29 [січня 1944 р.] (від 28 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 44.

⁶⁶⁹ Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 92; Звіт провідника району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за липень 1943 р. (від 20 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 5.

⁶⁷⁰ Звіт коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 серпня – 25 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 45, 47.

політичних референтів районів поставити усіх фотографів у теренах на облік⁶⁷¹. У документі, адресованому 7 вересня політичною референтурою Рівненського повстанського надрайону 3/3 політичному референтові одного з районів, наказувалося до 13 вересня при тамтешньому пропагандистському відділі організувати секцію фотографів. Цікаво, що секції, крім фотографування “барикад”, “мальованих дороговказів”, “вовчих ям”, бомбардування сіл німцями й катування ними людей, рекомендувалося “старатися комплікувати фільмове приладдя і матеріали”⁶⁷². Якось керівник господарського відділу при штабі ГК УПА Р. Петренко, перебуваючи з візитом у загоні “Січ” (діяв у межах ВО “Турів”), поцікавився в командира “Сосенка”, чим там займався фотограф. “Сосенко” відповів, що той привозить інформації до штабу і особисті відомості військовим з Володимира. Тоді Петренко заборонило контактувати з фотографом, наказав конфіскувати усі наявні світлини. Він передав вказівки комендантові ВО “Турів” “Крилучу”, за якими заборонявся такий несерйозний підхід до справи⁶⁷³. Напевно, Петренко був проти зв’язків загону з містом, оскільки це могло призвести до розконспірації “Січі”.

У наказі “Гамалії” політичним референтам повстанських районів, виданому 28 серпня 1943 р., йшлося про необхідність вилучення в населення радіоприймачів. Очевидно, це здійснювалося з метою уникнення впливу ворожої, зокрема німецької, пропаганди на населення. І справді, крім численних радіостанцій, дві з яких транслювали підготовлені в Німеччині новини, пісні та українську народну музику з Києва та Вінниці, знаряддям німецької пропагандистської машини стала й німецька пошта, яка врахувала радянський довоєнний досвід і відкрила мережу з 10 тисяч гучномовців у 133-х німецьких округах⁶⁷⁴. З огляду на такий стан речей ініціатива

---

⁶⁷¹ Наказ-взірець № 4 [політичного референта невідомих надрайону та округи] “Гамалії” для політичних референтів районів (від 29 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 20.

⁶⁷² Наказ № 2 невідомого працівника політичної референтури [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] для керівників політичних відділів у району (без підп., від 7 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 51. – Арк. 7.

⁶⁷³ Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”). За Україну, за її волю: Спогади // Літопис УПА. Т. 27. – Львів, 1997. – С. 169.

⁶⁷⁴ Б. авт. Розвиток німецьких телекомунікацій в Україні // Наше слово. – 1943. – № 32. – 13 серпня. – С. 3.

повстанців видається цілком закономірною. На противагу в Запіллі були спроби організувати свій радіозв'язок. Про це, зокрема, свідчать спогади Р. Петренка, у яких відбився факт пошуку фахівців для монтування короткохвильового радіозв'язку⁶⁷⁵.

Регламентувалися також порядок обліку бібліотек у Запіллі, підготовка списків літератури за поданою формою⁶⁷⁶. Це видно бодай зі згаданого вже наказу № 3 “Гамалії”: “...до дня 8.9.43 р. перебрати всі бібліотеки в терені, перевести їх інвентаризацію, упорядкувати і урухомити. Книжки, придержані читачами, стягне бібліотекар. 8.9.43 переслати списки всіх книжок за формою: 1) Назва книжки. 2) Автор. 3) Рік видання. 4) Видавництво. 5) Примітки. До 15.9.43 подати: 1) скільки урухомлено бібліотек, 2) чи у всіх населених пунктах є бібліотеки, якщо ні то чому”⁶⁷⁷.

Вишкільний відділ типової політичної (суспільно-політичної) референтури займався проведенням вишколів членів ОУН(б) та навчанням населення. Організовували вишкіл три інструктори. Вишколи могли бути ідейними, політичними, організаційними тощо. Учасникам вишколів давали спеціальні псевдоніми. Навіть життя школених регламентувалося спеціальним правильником (розкладом дня). Вишколи членів ОУН(б) проходили в різних частинах Волині, що підтверджують джерела з ВО “Заграва”, “Турів” і “Богун”.

У документі з Деражненського повстанського району “Лісний” від 20 серпня 1943 р. вказане число вишколених чоловіків, котрі склали іспити 1 ступеня чи фахові іспити⁶⁷⁸. Якщо в терені “Яр” Костопільського повстанського району “Іскра” протягом вересня того самого року ні вишколи, ні пропаганда не велися, то в жовтні комендант перейменованого на куц терену “Яр” зазначав, що “вишкіл політично-ідеологічний щойно відбувається”⁶⁷⁹. Вишкільні трійки під

---

⁶⁷⁵ Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”). За Україну, за її волю. – С. 143.

⁶⁷⁶ Наказ-взірець № 3 [політичного референта невідомих надрайону та округи] “Гамалії” для політичних референтів районів (від 28 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 19.

⁶⁷⁷ Там само.

⁶⁷⁸ Звіт провідника району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за липень 1943 року (від 20 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 4.

⁶⁷⁹ Звіт коменданта куца № 3 “Яр” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 22 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 54 зв.

керівництвом “Чорноморця” і “Комашки” наприкінці жовтня організували два вишколи ідеологічно-політичного типу й один гігієнічний у Костопільському повстанському районі “Іскра”. У них взяло участь 35 чоловік⁶⁸⁰. У Деражненському повстанському районі “Лісний” протягом вересня 1943 р. відбулося два політичні вишколи, організовані керівником вишкільної трійки “Полином”⁶⁸¹. Було заплановано провести в жовтні того самого року вишкіл усіх членів Рокитненського повстанського району “Дунай” Сарненського надрайону “Лісова пісня”. Це було зумовлене їхнім низьким освітнім рівнем, оскільки дехто навіть не чув, що таке “Декалог”⁶⁸². Вишкіл мали проводити за стандартним вишкільним конспектом⁶⁸³.

У надрайоні “Степ” за період з 24 вересня до 10 жовтня 1943 р. було вишколено 4 кущових юнацтва, 5 зв’язкових і 5 господарчих⁶⁸⁴. Подібні навчальні заходи для референтів і кущових “виховників” Шацького повстанського району “Ринок” (кожен – двічі на день) проводилися в листопаді⁶⁸⁵.

Напевне через складну ситуацію в Запіллі УПА в березні 1944 р. у Костопільському повстанському районі “Зоря” вишкільна трійка “жодних вишколів не проводила”⁶⁸⁶.

Роботу з населенням проводили вишкільні групи (пізніше – пропагандистські групи), які склалися з пропагандистів

---

⁶⁸⁰ Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 92.

⁶⁸¹ Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1–25 вересня 1943 р. (від 25 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 44.

⁶⁸² Звіт політичного референта терену “Дунай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Артема” (від 28 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 39.

⁶⁸³ На жаль, виявити подібний вишкільний конспект не вдалося.

⁶⁸⁴ Звіт суспільно-політичного референта [надрайону “Степ” ВО “Турів”] “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 127. – Арк. 16.

⁶⁸⁵ Звіт ком[енданта] Зап[ілля] терену “Ринок” [ВО “Турів”] “Коваленка” за 3 листопада – 3 грудня [1943] р. (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 1. – Спр. 357. – Арк. 53.

⁶⁸⁶ Звіт суспільно-політичного референта району “Зоря” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бориса” 1–29 березня 1944 р. (від 20 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 20.

(чи летючих пропагандистів або інструкторів). Формами такої роботи були “віча”, “збори” і “шептана пропаганда”.

Станом на 15 жовтня 1943 р. у Ковельському повстанському надрайоні “Кодак” працювала одна вишкільна група з двох інструкторів⁶⁸⁷. У повстанській окрузі Володимир–Горохів протягом вересня того самого року вишкільні групи були ліквідовані, оскільки їхні учасники мали слабкий інтелектуальний рівень. Натомість там з’явилися пропагандистські групи, у кожній з яких нараховувалося від 2-х до 8-и чоловік⁶⁸⁸.

На 14 жовтня 1943 р. в Іваницькому районі працювало 7 пропагандистів, у Вербському – 4, Володимирському – 3, Горохівському – 2, Берестецькому – 1, Локачинському – 1, а в Устилузькому районі не було жодного⁶⁸⁹. По 2–3 летючі пропагандисти працювали в кожному районі Ковельського повстанського надрайону “Кодак” у жовтні 1943 р.⁶⁹⁰ Невідомий автор документа з Голубського району (за листопад) нарікав, що місцеві “летючі пропагандисти ... засиджуються вдома, не проявляючи власної ініціативи”, а також звинувачував їх у тому, що вони “після виконання роботи ... відразу поверталися додому, а не шукали зв’язку з суспільно-політичною референтурою”⁶⁹¹. У Людвипільському повстанському районі “Скеля” в листопаді, коли суспільно-політичним референтом був “Памфіл”, пропаганда велася у 8 селах⁶⁹². Відомо, що теренові пропагандисти куща № 4 (Костопільський повстанський район “Зоря”)

---

⁶⁸⁷ Звіт політичного референта надрайону “Кодак” (“Ковель”) [“Наура”] за жовтень 1943 р. (від 15 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 30.

⁶⁸⁸ Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у Володимирсько-Горохівському надрайоні [ВО “Турів”] за 20 серпня – 20 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 49.

⁶⁸⁹ Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у [Володимирсько-Горохівському надрайоні ВО “Турів”] на початку жовтня 1943 року (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 59.

⁶⁹⁰ Звіт політичного референта надрайону “Кодак” (“Ковель”) [“Наура”] за першу половину жовтня 1943 р. (від 15 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 30.

⁶⁹¹ Звіт невідомого автора з терену “Дочан” [ВО “Турів”] за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 46.

⁶⁹² Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105.

закликали місцевих селян чинити опір мобілізації до РСЧА у квітні 1944 р.⁶⁹³

Збори жителів усіх сіл проводилися в жовтні 1943 р. у підрайоні № 3 Клеванського повстанського району № 50 Рівненського надрайону 3/3. Було заслухано виступи на теми: “Молотіння і ховання збіжжя”, “Спільна сівба на розприділяних землях”, “Копання криївок для себе і для тварин”, “Світові події”. Населенню розповіли, що “війну рішають поневолені народи”⁶⁹⁴. 7–27 листопада коменданти підрайонів №№ 15, 33 і 67 Острозького повстанського району “Озеро” Здолбунівського повстанського надрайону 4/4 разом зі своїми суспільниками організували збори населення 6 сіл.⁶⁹⁵ У Костопільському повстанському районі “Зоря” 1–29 березня 1944 р. на зборах у 8 селах порушувалися такі питання: “Прихід червоних”, “Мобілізація до ЧА”, “Накази ставлення до більшовиків”, “Політичне і господарське положення більшовиків”⁶⁹⁶. Пропагандивна група у складі “Кори”, “Гонти” та “Берези”, прислана з “Лиману”, 1–24 жовтня 1944 р. організувала і провела понад 45 віч з селянами. На них обговорювали сучасний політичний стан, йшлося про самооборону селян, молотьбу та переховування збіжжя, копання і переховування картоплі⁶⁹⁷.

Політреферентам рекомендувалося використовувати у пропагандистській роботі й розповіді втікачів (“повертаючих”) з Червоної Армії. “Все це повинно бути широко передане [до] населення”, – наказував 26 червня 1944 р. усім комендантам

---

⁶⁹³ Звіт [коменданта Запілля] куща № 4 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Василя” за невстановлений період (від 4 квітня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 19.

⁶⁹⁴ Звіт [коменданта району] № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Северина” за 27 вересня – 27 жовтня 1943 р. (від 27 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 122.

⁶⁹⁵ Звіт [коменданта] району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Шпака” за 7–27 листопада 1943 р. (від 29 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 22. – Арк. 34 зв.–35.

⁶⁹⁶ Звіт суспільно-політичного референта району “Зоря” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бориса” за 1–29 березня 1944 р. (від 20 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 20.

⁶⁹⁷ Звіт суспільно-політичного референта [надрайону “Степ” ВО “Турів”] “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 127. – Арк. 15.

Запілля ВО “Заграва” та їхнім референтам шеф СБ ВО “Заграва” “Шворний”⁶⁹⁸.

Населення постійно прагнуло пропагандистської літератури, хоча її не вистачало навіть для членів ОУН(б). Розповсюдженням літератури займалися пропагандисти. “В’їжджаючи на село, уже сьогодні дядьки питаються чи не можна у Вас дістати якоїсь української літератури”, – йшлося в одному з оунівських документів. Його автор також спостеріг, що “...через малу її кількість не можна “заспокоїти” населення”⁶⁹⁹. Бракувало літератури 7 грудня 1943 р. у Костопільському повстанському районі “Іскра”, 27 листопада 1943 р. у Острозькому повстанському районі “Озеро”, 19 вересня 1943 р. у повстанському надрайоні Камінь-Каширський, 3 листопада – 3 грудня 1943 р. у Шацькому повстанському районі “Ринок”, 2 серпня 1944 р. у Північному підрайоні району, керованому “Гамалією”⁷⁰⁰.

Окремої уваги заслуговує питання, як у середовищі ОУН(б) та в Запіллі УПА відзначалися свята і які саме. На жаль, не вдалося точно встановити, на які структури було покладено обов’язок організовувати відповідні заходи. Однак те, що така діяльність нагадує одне із завдань політичних (суспільно-політичних) референтур (“святочні сходи”), дозволяє припускати, що саме ці референтури переймалися

---

⁶⁹⁸ Наказ № 4 шефа СБ ВО “Заграва” “Шворного” для коменданта Запілля надрайону “Затока” і його референтів (від 26 червня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 618.

⁶⁹⁹ Звіт працівника “Бурляя” терену № 44/20 [ВО “Турів”] (від 21 липня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 14.

⁷⁰⁰ Див. відповідно: Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 93; Звіт [коменданта] району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] за 7–27 листопада 1943 р. (від 29 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 22. – Арк. 36 зв.; Звіт [провідниці жіночої референтури Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] “Ярини” за невідомий період (від 19 вересня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 141; Звіт [коменданта Заболотського] терену “Карлик” [ВО “Турів”] “Ярослава” за 5 листопада – 5 грудня 1943 р. (від 5 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 62 зв.; Звіт коменданта Запілля Матіївського району надрайону “Байрак” [ВО “Турів”] “Гамалії” про організаційну мережу в Північному підрайоні 1–31 липня [1944 р.] (від 2 серпня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 24.

питанням відзначення свят. Відзначали Різдво (6 січня)⁷⁰¹, свято Державності (22 січня)⁷⁰², річниці бою під Крутами (29 січня)⁷⁰³, день смерті Ольги Басараб (12 лютого)⁷⁰⁴, дні народження та смерті Т. Г. Шевченка (9–10 березня)⁷⁰⁵, смерті Є. Коновальця (23 травня)⁷⁰⁶, Акт відновлення державності (30 червня)⁷⁰⁷, свято Зброї⁷⁰⁸ або Слави⁷⁰⁹ (31 серпня), свято Покрови⁷¹⁰ (14 жовтня), свята Листопадового Чину – проголошення ЗУНР (1 листопада)⁷¹¹ і Героїв

---

⁷⁰¹ Наказ “Енея” повстанцям УПА – групи “Богун” з нагоди традиційного свята Різдва Христового // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 334–335; Наказ № 64 к-ра групи УПА “Рудого” з нагоди Різдвяних свят 1944 р. (від 7 січня 1944 р.) // Там само. – С. 538–539; Наказ № ? к-ра куреня УПА “Назара” [січень 1944 р.] // Там само. – С. 590–592.

⁷⁰² Наказ “на свято Державності” в. о. к-ра групи УПА “Турів” “Л. Яворенка” (від 22 січня 1944 р.) // Там само. – С. 544.

⁷⁰³ Святочний наказ № 2 невідомого автора про вшанування річниці бою під Крутами (від 28 січня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 90.

⁷⁰⁴ Святочний наказ № 3 невідомого автора з нагоди річниці з дня смерті Ольги Басараб (від 11 лютого 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 8.

⁷⁰⁵ Наказ № 13 невідомого автора про відзначення днів народження і смерті Т. Г. Шевченка (від 15 лютого 1943 р.) // Там само. – Арк. 5.

⁷⁰⁶ Без авт. День пам’яті Героїв – національне свято // Шлях перемоги. – 2005. – 8 червня. – № 23. – С. 1. Рішення про відзначення Свята Героїв прийняте на II великому зборі ОУН(б) 30 квітня 1941 р.

⁷⁰⁷ Звіт “Лободи” з куца № 1 “Річка” [ЗУЗ] про організаційну діяльність за невідомий період (від 11 липня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 60. – Арк. 12; Програма свята УПА і ОУН(б) на честь 30 червня [1941 р.] (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342. – Арк. 51–57.

⁷⁰⁸ Наказ № 21 к-ра групи УПА “Бористена” з нагоди святкування Свята Зброї (від 31 серпня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 136; Наказ № 3 к-ра ВО “Заграва” “Дубового” про проведення Свята української зброї (від 25 серпня 1943 р.) // Там само. – С. 154–155; Наказ № 1 к-ра куреня УПА “Мороза” про відзначення Свята Зброї (від 31 серпня 1943 р.) // Там само. – С. 567.

⁷⁰⁹ Манзуренко В. Фотоархів УПА: бошелковская находка // Однострій (форменная одежда). – 2000. – № 3. – С. 34.

⁷¹⁰ Грицько-Цяпка Д. Вояки УПА бережуть у серці пам’ять про своїх командирів // Шлях перемоги. – 2005. – 6 липня. – № 27. – С. 7.

⁷¹¹ Реферат “Перше падолиста” (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342. – Арк. 75–76; Гордасевич Г. Степан Бандера – людина і міф. – Київ, 2001. – С. 38.

Базару (21 листопада)⁷¹². ШПШ групи УПА “Заграва” “Остап” вважав, що день 21 листопада (свято Базару) “є національним святом, в якому має взяти участь організованим порядком все українське суспільство”⁷¹³, а його колега, командир групи УПА “Бористен”, 31 серпня 1943 р. також твердив, що у святі Зброї має брати участь “якнайбільше населення”⁷¹⁴. Свято Героїв 21 листопада, на якому українські повстанці вшанували полеглих від більшовиків під Базаром (Житомирська обл.), у роки Другої світової війни мало аналог у Іспанії. Як повідомляла 16 вересня 1943 р. газета “Волинь”, іспанський “генерал Франко, одягнений в уніформу фаланги, ... взяв участь у святі героїв” у мандрівному таборі для молоді Санчо ель Фуерто в Бургосі⁷¹⁵.

Вважалося вкрай необхідним залучати до святкування якомога більше населення. Для прикладу, в повстанському надрайоні Володимир–Горохів ВО “Турів” свято Зброї (31 серпня) відзначалося в 4-х куцях Володимирського району, 20-и станицях Вербського району, майже в усіх станицях Берестечківського району, до всього “згідно надрукованої у надрайоні програми, пісень, віршів, реферату для свята”⁷¹⁶. Організатори (принаймні деякі) намагалися врахувати всі дрібниці. Так, автор одного з текстів, що зачитувався з нагоди дня “1 падолиста”, навіть помітив трикрапками ті місця, де декламатор мав зупинитися⁷¹⁷. В адміністративних одиницях

---

⁷¹² Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у Володимирсько-Горохівському надрайоні [ВО “Турів”] за 20 серпня – 20 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 49; Наказ № 50 шефа політичного штабу у ВО “Заграва” “Остапа” для політичних референтів округи про відзначення Свята Героїв Базару (від 17 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 165; Наказ к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” з нагоди Свята Героїв Базару (від 17 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 510–511.

⁷¹³ Наказ № 50 шефа політичного штабу у ВО “Заграва” “Остапа” для політичних референтів округи про відзначення Свята Героїв Базару (від 17 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 165.

⁷¹⁴ Наказ № 21 к-ра групи УПА “Бористена” з нагоди святкування Свята Зброї (від 31 серпня 1943 р.) // Там само. – С. 136.

⁷¹⁵ Б. авт. Франко відсвяткував свято героїв // Волинь. – 1943. – 16 вересня. – С. 4.

⁷¹⁶ Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у Володимирсько-Горохівському надрайоні [ВО “Турів”] за 20 серпня – 20 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 49.

⁷¹⁷ Реферат “Перше падолиста” (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342. – Арк. 75–76.

Запілля УПА опрацьовувалися спеціальні сценарії святкування. У курені УПА “Мороза”, який належав до групи “Турів”, свято Зброї відзначалося 31 серпня 1943 р. за такою схемою: 1) збір куреня зі зброєю, 2) “дефіляда” перед штабом куреня, 3) виступ “Кривоніса” (мабуть – політвиховника), 4) виступ командира куреня “Мороза”, 5) зачитування святкового реферата “Довбушем”, 6) промова про “сучасне положення” “Степового”⁷¹⁸. Сценарій відзначення свята Зброї в групі УПА “Заграва” передбачав: 1) “збірку” і звіт, 2) вступне слово (командира), 3) зачитування святкового наказу к-ра групи УПА “Заграва” І. Литвинчука, 4) виконання національного гімну⁷¹⁹. Упівці до відзначення свят часто-густо запрошували населення. Свято 30 червня проходило в невстановленому повстанському відділі за таким порядком: 1) виконання маршу націоналістів “Зродились ми”, 2) урочиста промова, 3) декламування вірша “Візі”, 4) спів пісні “Ні сліз, ні ридань”, 5) декламування вірша “Сповнилося”, 6) спів пісні “Ви хотіли б спинитись”, 7) інсценізація “Покинь, мій синочку, ридати”, 8) виконання національного гімну⁷²⁰.

Трагічною сторінкою української історії є конфлікти, які в 1940-х роках спалахували з приводу свят між “бандерівцями” й “мельниківцями”. Так, у 1942 р. культурно-освітні референти ОУН(м) підготували матеріали для відзначення днів Крутянської трагедії, смерті Є. Коновальця, свята 22 січня, “вождів” і свята “моря”⁷²¹. 14 травня 1942 р. культосвітній

---

⁷¹⁸ Наказ № 1 к-ра куреня УПА “Мороза” про відзначення Свята Зброї (від 31 серпня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 567.

⁷¹⁹ Наказ № 3 к-ра ВО “Заграва” “Дубового” про проведення Свята Зброї (від 25 серпня 1943 р.) // Там само. – С. 154.

⁷²⁰ Програма свята УПА і ОУН(б) на честь 30 червня [1941 р.] (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342. – Арк. 51–57.

⁷²¹ Звіт культосвітнього референта і тимчасового заступника референтури пропаганди ОУН(м) на ЗУЗ “Лева Лисого” про діяльність за тиждень (від 27 січня 1942 р.) // Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 232. – Арк. 7; Звіт культосвітнього референта ОУН(м) на ЗУЗ “Лева Лисого” про надання матеріалів до Дня Моря видавничому референтові для тиражування (від 31 березня 1942 р.). // Там само. – Арк. 11; Звіт культосвітнього референта ОУН(м) на ЗУЗ “Лева Лисого” про крадіжку пропагандивних матеріалів у будівлі культосвітньої референтури ОУН(м) на ЗУЗ (від 14 травня 1942 р.) // Там само. – Арк. 13; Звідомлення про відбуття свята в річницю смерті Вождя (від 29 травня 1943 р., без підп.) // Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 233. – Арк. 156. Документи люб’язно надані дослідником Юрієм Черченком.

референт крайової ексекутиви ОУН(м) “Лев Лисий” нарікав, що готові розмножені матеріали до відзначення свята вождів, які зберігалися в будівлі Дослідницького інституту України у Львові, спалили “бандерівці”⁷²².

Відзначення повстанських свят – це традиція, яка продовжувалася і в повоєнний час. Зокрема, “...в Зелені Свята 2–3. 06. 47 р. все населення ЗУЗ урочисто відсвяткувало Свято Могил. ... скрізь упорядковані могили поляглих повстанців і революціонерів, покладені на їх могилах свіжі квіти, поставлені багато разів уже зруйновані більшовиками хрести, правлено панахиди”⁷²³.

Як правило, відкриту пропагандистську роботу серед населення супроводжувала прихована діяльність, назагал непомітна для працівників радянської (німецької) армії та влади. Вона, крім згадуваної “шептаній пропаганди”, передбачала виготовлення й поширення листівок, “ключів”, гасел, упорядкування цвинтарів (і не тільки могил полеглих повстанців). Ставилися хрести на вулицях міст і сіл.

Радянські військові постійно зіштовхувалися з результатами такої діяльності. Наприклад, 5 лютого 1944 р. листівки, надруковані на машинці, були помічені на стінах будинків, деревах і телеграфних стовпах села К[обильне], що на Рівненщині. У с. Л[ипне] Степанського повстанського району “Керч” 11 березня 1944 р. хтось розклеїв кілька листівок із закликком до населення не приходити у військкомат, а йти до УПА⁷²⁴. У селі Бабин Гоцанського повстанського району № 40 13 березня 1944 р. на стінах будинків відділом контррозвідки СМЕРШ 11 ТК 13 армії було виявлено написані й розклеєні невідомими листівки “контрреволюційного змісту”⁷²⁵. Повстанські листівки

---

⁷²² Звіт культосвітнього референта ОУН(м) на ЗУЗ “Лева Лисого” про крадіжку пропагандивних матеріалів у будівлі культосвітньої референтури ОУН(м) на ЗУЗ (від 14 травня 1942 р.) // Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 232. – Арк. 13.

⁷²³ “Бюро інформації УГВР”. – 1948 р. – № 3 // Літопис УПА. – Львів, 1992. – Т. 9. – С. 459.

⁷²⁴ Спецповідомлення керівника НКДБ УРСР Савченка для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 18 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 216.

⁷²⁵ Повідомлення начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 29 березня 1944 р.) // Там само. С. 226.

вивішувалися й у селах Дорогоще та Яворин Плузньнянського району, у селі Стригани та інших поселеннях Славутського повстанського району “Світанок”⁷²⁶. У Тучинському повстанському районі № 30 у березні українські повстанці розклеїли листівки, в яких закликали населення не йти до РСЧА, погрожуючи сім’ям тих осіб, котрі туди вступили, знищенням. У відповідь “70 мобілізованих за своїм бажанням написали бандитам відповідь”⁷²⁷.

На Здолбунівщині упродовж січня 1944 р. було проведено акцію “писання та вивішення кличів на прихід більшовиків”⁷²⁸. “Кличі”, адресовані червоноармійцям, писали в кущі № 4 Костопільського повстанського району “Зоря” на початку квітня⁷²⁹. 8 лютого 1944 р. один із загонів НКВС виявив в одній із землянок у селі Чек[ва] Острожецького району на Рівненщині портрет Петлюри, багато антирадянських гасел, написаних на фанері, картоні, папері⁷³⁰. У березні 1944 р. працівники повстанського району “Зоря” вивішували гасла на дорогах, по яких проходили червоноармійці. Деякі з гасел провисіли три дні на дорозі Сарни – Костопіль, поки їх не зняли працівники НКВД. Текст для їх написання брався з летючок, адресованих військовим РСЧА й народам Азії⁷³¹.

Кличі складали та поширювали й окремі місцеві управи. Наприклад, голова управи району Зубенко в документі, адресованому 24 лютого 1944 р. голові громадської управи села С..., наказав “приступити до писання кличів ... в кожній

---

⁷²⁶ Сергійчук В. ОУН–УПА в роки війни. – С. 73.

⁷²⁷ Інформація секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 16 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 212.

⁷²⁸ Звіт [коменданта Здолбунівського району ВО “Богун”] “Гандзі” за 18–29 [січня 1944 р.] (від 28 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 44.

⁷²⁹ Звіт [коменданта Запілля] куща № 4 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Василя” за невідомий період (від 4 квітня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 19.

⁷³⁰ Донесення начальника політичного управління 1-го Українського фронту С. Шатілова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 8 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 206.

⁷³¹ Звіт суспільно-політичного референта району “Зоря” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бориса” за 1–29 березня 1944 р. (від 20 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 20.

хаті ... на телеграфному стовбі, на стовбах перехресних доріг”⁷³².

У звітах провідників низових ланок Запілля за січень–серпень 1944 р. завжди зазначалася кількість упорядкованих повстанцями могил. Пізніше така інформація зі звітів зникає. Однак, як видно з інших документів, сама робота не припинялася. Наприклад, якщо в Костопільському повстанському районі “Калина” в березні 1943 р. членами організації була “охоплена” 1 могила, то за 5 місяців по тому вже 5 могил перебували під контролем у Деражненському повстанському районі “Лісний”⁷³³. У Костопільському повстанському районі “Іскра” станом на 7 листопада 1943 р. доглядалося 22 могили⁷³⁴. Навіть у куці “Яр” цього самого району було 5 могил, за якими здійснювався нагляд (серпень 1943 р.)⁷³⁵. Зберігся наказ, виданий 27 листопада, у якому “Орлик” інструктує кушового “Куліша”, як правильно насипати могили в Бережниці (неподалік Сарн). Автор радив залучати для цього “фізично здоровий елемент”, використовувати фартухи або “радюжки для несення піску”⁷³⁶. На думку І. Гермаківського, на фото, зробленому зі знайденого в 1996 р. у Яворові (Львівська область) негатива, зафіксовано хрест і одну з таких могил на Волині. Могила, виявлена неподалік Рівного, глибоко вразила радянського комісара С. Руднева. 22 червня 1943 р. у своєму щоденнику він записав: “Серед

---

⁷³² Наказ голови [управи] невідомого району “Зубенка” для керівника управи у с. Сильже про написання кличів (від 24. 02. 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 66.

⁷³³ Звіт провідника терену № 1 (“Калина”) ПЗУЗ “Ворона” за 1–20 березня 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 1; Звіт провідника району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграда”] “Залізняка” за липень 1943 р. (від 20 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 5.

⁷³⁴ Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграда”] “Невмирущого” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 92.

⁷³⁵ Звіт провідника терену “Яр” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграда”] “Залізняка” за 1–31 серпня 1943 р. (без дати). // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 3.

⁷³⁶ Наказ кушового провідника т[ерену] “Болото” [ВО “Заграда”] “Куліша” для “Орлика” у справі прибуття до м. Бережниця для насипання могили (від 27 листопада 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 353. – Арк. 82.

села – пагорб, на пагорбі – Хрест, який прикрашений націоналістичними прапорами і Тризубом...”⁷³⁷.

Як ішлося в доповідній записці командування Чернігово-Волинського партизанського з’єднання за 21 січня 1944 р., хрести, поставлені “націоналістичними десятками”, стояли на вулицях міст і сіл Волині всюди⁷³⁸. Радянські документи також свідчать, що в січні 1944 р. на вулицях міст і сіл начебто з’явилися десятки великих дерев’яних хрестів, на яких зроблено написи зі словами подяки Гітлеру й Бандері за “звільнення українського народу”⁷³⁹.

Безперечно, радянські чинники намагалися ліквідувати такі предмети “наглядної агітації”. Наприклад, у лютому 1944 р. у с. Торго[в]ищ[е] (Ковельщина) “червоні” зрізали хреста на могилі, на якому було написано таке: “Здобудеш Українську Державу, або загинеш в боротьбі за Неї”⁷⁴⁰. Вони ж на могилі “героїв” у с. Гуменці (Ковельщина) написали: “Ех ти, полковнику Байда, ти хатіл завойувати целый свет. Но ми тебе дадім маму і пулю в с...ку”⁷⁴¹. Цивільне населення, як правило, відмовлялося повідомляти про те, хто писав антирадянські гасла. Зокрема, у с. М. Демидівського району Рівненської області всюди було чути одну відповідь – “не знаємо”⁷⁴².

Врешті у документах ОУН(б) і Запілля УПА відобразилася боротьба працівників мережі з поширенням алкоголю. Оригінал наказу із ЗУЗ від 2 березня 1943 р., адресований “до виконання” другові “Лободі”, містить такий перший пункт: “...Кожному членові ОУН гостро забороняється при якій-небудь нагоді пити горілку чи пиво, а тим більше – в гурті з іншими ... треба мирово і служньо кинути клич: “Проч з п’янством! Геть з самогоном! Немає місця для п’янюг між

---

⁷³⁷ Щоденник комісара з’єднання С.В. Руднева за 7 травня – 25 липня 1943 р // ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп. 1. – Спр. 85. – Арк. 26.

⁷³⁸ Доповідна записка командування Чернігівсько-Волинського партизанського з’єднання для М. Хрущова і Т. Строкача (від 21 січня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 129.

⁷³⁹ Радіограма командира 1-ї Української партизанської дивізії ім. С. Ковпака Вершигори для начальника УШПР Строкача (від 30 січня 1944 р.) // Там само. – С. 136. Підтвердженнь цьому факту в інших джерелах не виявлено.

⁷⁴⁰ Вісті з Ковельщини за 15–29 лютого 1944 р. (без підп., від [29] лютого 1944 р.) // Волинь і Холмщина. – С. 519.

⁷⁴¹ Там само. – С. 515.

⁷⁴² Без авт. Солідарність українського населення у боротьбі з новітнім окупантом // За Українську державу. – 1944. – 23 травня. – № 3. – С. 1.

членами-українцями ... поламати всі апарати від самогону...”⁷⁴³. Під грифом “цілком таємно” 22 січня 1945 р. з’явився наказ № 2/45 обласного провідника 1---1 “Д-ного”. У документі заборонялося вживання алкоголю для “членів” ОУН(б), “вояків” УПА і “симпатиків”*, котрі мають доступ до організаційних таємниць. Вказувалося, що порушників слід карати “буками”, а “невиправних” – позбавляти життя. Як виняток, дозволялося “одноразове пиття” алкоголю в разі хвороби, панування епідемій чи зими, однак з дозволу лікаря й у разі згоди провідника чи командира⁷⁴⁴.

Цікавий пункт містили “Вказівки для тих, хто йде у рейд в Чехословаччину” невідомого походження: “...не дозволяється брати спиртні напої, а пити – тим паче. Якщо навіть і будуть пригощати горілкою – заявити, що українські повстанці алкоголь не вживають”⁷⁴⁵. У першому з чотирьох пунктів наказу № 2.48 працівника невідомого повстанського терену “Лимана” за червень 1948 р. передбачалося “на найближчих сходах новим наказом заборонити кадрам вживати “алкоголь”⁷⁴⁶. Як згадував Василь Кук, були спроби запровадити навіть безалкогольні повстанські весілля⁷⁴⁷. Намагався пояснити причину поширення таких заходів серед діячів ОУН(б) і УПА якийсь “М. Д.” у пропагандистському матеріалі “Модерна зброя підпілля”, надрукованому в лютому 1950 р. під грифом “строого довірочне!”: “Алькоголь є найбільшим ворогом конспірації. У п’яному, чи навіть лише у підхмеленому стані, людині розв’язується язик, і тоді вона говорить все те, що їй лежить на серці... Бувають випадки, що співпрацівник, випадково опинившись на забаві і придержуючись вказівок про невживання алкоголю,

---

⁷⁴³ [Наказ] невідомого підпільника для “Лободи” (від 2 березня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 60. – Арк. 78.

* У звітах комендантів різних складових Запілля за 1943–1944 рр., крім “членів” і “кандидатів на вступ”, підраховувалася кількість і “симпатиків”. Отже, це були три своєрідні рівні причетності до ОУН(б).

⁷⁴⁴ Наказ № 2/45 обласного провідника “Дн-ого” [січень 1945 р.] // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 189.

⁷⁴⁵ Документ не датований. Див. публікацію цього та низки інших документів з Державного архіву Російської Федерації: Царевская Т. Українские повстанцы алкоголь не употребляют! – С. 71.

⁷⁴⁶ Наказ № 2.48 працівника невідомого повстанського терену “Лимана” за червень 1948 р. (без дати) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 29. – Арк. 261.

⁷⁴⁷ Розмова О. Мавріна з В. Куком (2004 р.).

відмовляється пити, коли його інші просять. Очевидно, що такою поведінкою він себе не законспірує, а розконспірує. Відмова пити горілку в СРСР є ненормальним явищем⁷⁴⁸. Однак який саме відділ політичних референтур скеровував процес боротьби з алкоголем не ясно. Утім цитовані документи свідчать – з вживанням алкоголю в ОУН боролися постійно. Можна сказати, така боротьба загартувувала мораль повстанців, а те, що вона тривала постійно, свідчить, що проблему вживання алкоголю оунівцями і стрільцтвом довго не вдавалося подолати. Безсумнівним є й те, що часто алкогольна кампанія велася з пропагандистською метою.

Крім властиво пропагандистської роботи, адміністративний відділ кожної політичної (суспільно-політичної) референтури опікувався управами й земельними комісіями, створюваними за розпорядженням Дмитра Клячківського від серпня 1943 р. На таку думку наштовхує наказ коменданта Костопільського повстанського району “Іскра” “Костомарова”, виданий 1 вересня⁷⁴⁹.

Політичні референтури отримали завдання з урядовців колишніх адміністрацій і вихідців з німецьких установ сформувати “цивільну владу”. На 80 % території повстанської округи Володимир–Горохів уже в серпні 1943 р. діяла українська цивільна адміністрація. Вже на початку вересня районні управи, на 80 % складені з українців, працювали в Сенкевичівському, Торчинському, Рожищенському, Луцькому й Ківерцівському районах. У вересні 1943 р. районні управи діяли в Порицькому, Озютицькому й Устилузькому районах. У серпні – на поч. листопада 1943 р. адміністрація Тучинського району (крім м. Тучин) була українською. Станом на листопад у Людвипільському повстанському районі “Скеля” діяла 1 районна управа і 27 сільських⁷⁵⁰.

---

⁷⁴⁸ М. Д. Модерна зброя підпілля // ДА СБУ. – Спр. 376. – Т. 29. – Арк. 671.

⁷⁴⁹ Наказ коменданта району [“Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Костомарова” (від 1 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 39–40.

⁷⁵⁰ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 104; Звіт про суспільно-політичний стан Володимирсько–Горохівської округи за серпень 1943 р. (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 35; Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у Володимирсько–Горохівському надрайоні [ВО “Турів”] за 20 серпня – 20 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 48.

Анкетні листи кандидатів на земельні наділи свідчать про роботу земельних комісій у Березнівському (село Моквин), Дубровицькому (села Осова, Кураш, Крупове, Берестя, Грані, Орв'яниця, Любиковичі, Яцулів, Мар'янівка, Соломіївка, Нивецьк), Деражненському (села Дюксин, Борівка), Костопільському (село Пеньків), Стидинському (села Рудня, Вулька-Ж[а]линська, [Майдан], колонія Ледн[е]) районах, на Костопільщині (села Борок-Кути, Погоріл[ьці], Рудня-Погоріловська, Зарічка, Друховатка, Круги, Кадовбища, Глазова, Грушівці, Аннополь) та Сарненщині (села Хиночі, Мочулище, Острівці, Дубровиця, Бережки)⁷⁵¹.

3.2. Повстанська преса

Окремим напрямком діяльності політичних (суспільно-політичних) референтур було поширення періодичних видань. Останні тиражувалися щонайменше двома шляхами – на циклостилі чи за допомогою друкарських машинок. Як перший, так і другий методи практикували технічні відділи суспільно-політичних референтур у ВО “Турів”. Так, зверху на першій сторінці № 19 періодичного видання “Інформатор” (від 1 жовтня 1943 р.) невідомий написав синім чорнилом таке: “На цекльостиль 130 шт. Негайно”⁷⁵². В жовтні 1943 р. у суспільно-політичній референтурі надрайону “Степ” ВО “Турів” пропагандистські матеріали розмножувала на друкарській машинці з українським шрифтом працівниця технічного відділу “Вера”. За час від 17 до 24 жовтня 1943 р. вона надрукувала 10 примірників періодичного видання “Радієві інформації” № 6 і 10 примірників “Радієвих інформацій” № 7, по 10 примірників трьох різних пропагандивних матеріалів, 30 примірників “Матеріалів до відправ № 3”, 20 примірників “Міжнароднього положення”⁷⁵³.

Достеменно відомо, що розповсюджували друковані періодичні видання коменданти й політичні референти Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”, його

---

⁷⁵¹ ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 114–120; ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 64, 67, 69–70, 72–74, 76–77, 79, 81.

⁷⁵² “Інформатор”. – 1943 р. – 1 жовтня. – № 19 // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 2. – Спр. 92. – Арк. 16.

⁷⁵³ Звіт суспільно-політичного референта [надрайону “Степ” ВО “Турів”] “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 127. – Арк. 15.

районів і кущів. Так, у серпні 1943 р. комендант Костопільського надрайону “Ворон” доручив підзвітним політичним референтам у надрайоні й районах розповсюдити серед населення декілька примірників листівки “Український народ!” і періодичного видання “Інформації” (№ 6), які одержав від коменданта ВО “Заграва” Ю. Рибак⁷⁵⁴. У грудні 1943 р. у тому самому надрайоні поширював отримані від ділового зверхника пропагандистські видання уже політичний референт. Для політичних референтів районів він надіслав 6 примірників популярного вишколу 1-го ступеня, пропагандистські матеріали “Злучені Держави Америки” (25 примірників), “Міжнародне положення”, “Поворот більшовиків”, сатиричний журнал “Український перець” (86 примірників), періодичне видання “За самостійну Україну”, листівку “Кубанці!” (100 примірників)⁷⁵⁵. У Городницький повстанський район “Пекло” Костопільського надрайону надійшли листівки “Українці!”, “Українська жінко!”, “Українська молодь!”, а в Деражненському повстанському районі “Лісний” з’явилися листівки “Вовк у овечій шкурі”, “Український народ!”⁷⁵⁶

Отже, ні комендант, ні суспільно-політичні референти надрайонів, районів і кущів ВО “Турів” і “Заграва” пропагандистські видання самі не видавали. Тоді хто ж готував матеріали до друку і їх видавав?

Видавничою справою займалися працівники законспірованих друкарень. У документах ОУН(б) і Запілля УПА про осередки друку підпільних видань (С. Голяш–Мар їх ще називає “технічними звенами”)⁷⁵⁷ пряма мова не йде. Радянські документи повідомляють про захоплення деяких з них. В інформації політуправління від 5 лютого 1944 р., політдонесенні командування 13-ї армії за 13 лютого 1944 р. і повідомленні управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту йшлося про те, що 22 січня 1944 р.

---

⁷⁵⁴ [Що]денник переліку інформацій № 1 коменданта Запілля [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Ворона”] про події, які сталися у надрайоні 3 серпня – 3 листопада 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 52 зв.

⁷⁵⁵ Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Хвильового” за грудень 1943 р. (від 4 січня 1944 р.) // Волинь і Холмщина. – С. 490.

⁷⁵⁶ Там само. – С. 489.

⁷⁵⁷ Голяш – Мар С. Підпільні друкарні та їх друковане слово // Макар В. Спомини та роздуми. – Т. 3. – Кн. 2. – С. 50.

частини Кавалерійського корпусу фронту захопили друкарню Сарненського “окружного комітету” ОУН у Бережниці (Рівненська область). У ній було знайдено 1 друкарську машинку “Американка”, 6 ящиків шрифтів, різні фарби, 1,5 рулона білого паперу й щойно видрукувану літературу⁷⁵⁸. “При спробі арешту персоналу цієї типографії одна [особа] була затримана, двоє покінчили життя самогубством”⁷⁵⁹. За свідченням командування об’єднаних партизанських загонів Рівненської області, станом на 28 травня 1943 р. оунівська друкарня діяла у с. Ровениця Дубровицького району (Рівненська область)⁷⁶⁰. Неподалік, у с. Грані, функціонувала районна організація ОУН. Секретар Рівненського обкому КП(б)У В. Бегма 12 серпня 1944 р. надіслав М. Хрущову доповідну записку, в якій йшлося про те, що силами винищувального батальйону та озброєного радянського й партійного активу під час розгрому банди “Партизана” в одному з найбільш вражених бандитизмом районів Рівненської області, Деражненському, були “взяті дві типографії...”. А 31 жовтня 1944 р. партизани першої української дивізії ім. С.А. Ковпака знайшли повстанську друкарню в Кременецькому лісі, що у Вербському районі на Рівненщині⁷⁶¹.

Цінним джерелом поповнення запасів паперу друкарень для підпілля ОУН(б) і Запілля УПА були запаси паперової фабрики в Моквині. Про це згадувала дружина провідника ОУН(б) на ПЗУЗ Василя Галаси Марія Савчин⁷⁶². Збереглися навіть окремі документи, написані на папері цієї фабрики – на їхньому звороті польською мовою вказаний Моквин як місце виробництва паперу.

Є деякі свідчення про авторів і редакторів пропагандистських видань. Відомо, що в конторі старого водяного

---

⁷⁵⁸ Інформація начальника політичного управління 1-го Українського фронту С. Шатілова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 5 лютого 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 148; Політичне донесення командуючого військами 13-ї армії 1-го Українського фронту Пухова для М. Хрущова і Т. Строкача (від 13 лютого 1944 р.) // Там само. – С. 159.

⁷⁵⁹ Там само. – С. 166.

⁷⁶⁰ Доповідна записка командування об’єднаних партизанських загонів Рівненської області для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова і начальника УШПР Т. Строкача (від 28 травня 1943 р.) // Там само. – С. 74.

⁷⁶¹ Бойовий звіт [начальника штабу] першого стрілецького полку ім. генерала Руднева 1-ї Української партизанської дивізії ім. С.А. Ковпака Коровченка про боротьбу з “бандою” УПА 17 жовтня – 3 листопада 1944 р. (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 63. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 11.

⁷⁶² Савчин Марія (“Марічка”). Тисяча доріг. – С. 324.

млина с. Антонів[ка] Володимирецького району (Рівненська область) група пропагандистів і журналістів видавала газету “Повстанець”. Як писав М. Скорупський, причетними до її видання були повстанці “Чорнота” й “Журба”. “Газета виходила недовго і не всюди”.⁷⁶³ Незважаючи на те, що точна інформація про видавців на пропагандистських виданнях не вказувалася, це можна частково встановити за непрямими даними в тексті. Особливо цінні періодичні видання. Всього вдалося виявити 17 назв періодики, що видавалися на ПЗУЗ. 9 з них випускала ОУН(б), 6 – Українська пресова служба при УПА і 2 – політичний відділ ГК УПА.

Надруковані в підпільних умовах, періодичні видання призначалися для політичного та ідеологічного виховання й інформування про поточні події у світі як членів ОУН(б) різних ланок, так і симпатиків та кандидатів на вступ до організації. Періодика видавалася нестабільно й мала невеликий формат. Більшість новин носила пропагандистський характер. Одним з популярних джерел інформації для видавців були повідомлення закордонних радіостанцій про події у світі.

У деяких з періодичних видань вказані вигадані назви друкарень. Так, “ОУН. Інформації” виходили в 1943–1944 рр. У справі 176-а фонду 3833 ЦДАВО містяться №№ 21, 27, 29, 31, 34, 37, 38, 55, 61, 64, 65, 67, 77, 80, 82, 1(83) цього часопису. Згадані примірники датовані, відповідно, ?, 10, 23 квітня, 08, 31 травня, ?, 1 липня, 20 вересня, 11, 21, 25 жовтня, ?, 9, 23, 30 грудня 1943 р. і 3 січня 1944 р.⁷⁶⁴ Отже, якщо у

---

⁷⁶³ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 143.

⁷⁶⁴ “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 10 квітня. – № 27 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Спр. 176-а. – Арк. 1–1 зв.; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 23 квітня. – № 29 // Там само. – Арк. 2; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 8 травня. – № 31 // Там само. – Арк. 3; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 31 травня. – № 34 // Там само. – Арк. 4–5 зв.; “ОУН. Інформації”. – Без дати. – № 37 // Там само. – Арк. 6–6 зв.; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 1 липня. – № 38 // Там само. – Арк. 7–7 зв.; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 20 вересня. – № 55 // Там само. – Арк. 17–18; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 11 жовтня. – № 61 // Там само. – Арк. 27–29; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 21 жовтня. – № 64 // Там само. – Арк. 36–38; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 25 жовтня. – № 65 // Там само. – Арк. 39–41; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 9 грудня. – № 77 // Там само. – Арк. 44–46; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 23 грудня. – № 80 // Там само. – Арк. 50–52; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 30 грудня. – № 82 // Там само. – Арк. 57–58; “ОУН. Інформації”. – Без дати. – № 67 // Там само. – Арк. 61; “ОУН. Інформації”. – 1944 р. – 3 січня. – № 1 // Там само. – Арк. 64–65.

травні 1943 р. “ОУН. Інформації” мали періодичність виходу 8–9 днів, то в кінці серпня того самого року вона скоротилася до 3-х – 4-х. Десь до сорокових номерів часопис укладався майже тільки на основі повідомлень Сівінформбюро, “німецької пропаганди” й таємної польської “радіовісильні” “Світ”⁷⁶⁵. Волині передусім стосувалися інформації радіо “Світ”, яке працювало в Лондоні і транслювало свої передачі на Західну Україну⁷⁶⁶. Укладачі “О.У.Н. Інформацій” якщо й використовували повідомлення німецької “пропаганди”, то тільки побіжно, не надаючи їм важливого значення⁷⁶⁷. Приблизно з шістдесятих номерів і далі прослідковується використання авторами часопису додаткових джерел інформації, наприклад “англійських газет “Дейлі Телеграф”, “Таймс”, “Дейлі Геральд”, а також матеріалів Берлінського, Лондонського та Московського радіо”⁷⁶⁸. Якщо № 27 містить тільки огляд військових подій на фронті у світі, то в наступних, №№ 29 і 31, з’являються огляди зовнішньо-політичних подій. До усталеної назви № 37 додана аббревіатура “О.У.Н.С.Д.”⁷⁶⁹.

Періодичне видання „О.У.Н. Радієві інформації” видавалося друкарським способом у друкарні, але розмножувалося на друкарських машинках. Нам відомі №№ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 11(93), 12, 15, 16, 17(99), 20(102), 30, 38, 42, 46 і 73⁷⁷⁰. В архівах також відклався примірник з невказаним номером за 12 грудня 1943 р. Число 1 вийшло невідомо коли, оскільки дата на ньому не вказана. Про час появи № 2 не можна довідатися, тому що ліві кути його сторінок відірвані, видно тільки “...943 року”. № 4 вийшов

---

⁷⁶⁵ “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 10 квітня. – № 27 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Спр. 176-а. – Арк. 1–1 зв; “О.У.Н. Інформації”. – 1943 р. – 1 травня. – № 30 // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 6; “О.У.Н. Інформації”. – 1943 р. – 31 травня. – № 34 // Там само. – Арк. 12; “ОУНСД. Інформація”. – 1943 р. – 10 серпня. – № 44 // Там само. – Арк. 32.

⁷⁶⁶ “О.У.Н. Інформації”. – 1943 р. – 31 травня. – № 34 // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 12; “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 1 липня. – № 38 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176-а. – Арк. 7–7 зв.

⁷⁶⁷ “ОУНСД. Інформація”. – 1943 р. – 10 серпня. – № 44 // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 32; “ОУН. Інформації”. – Без дати. – № 37 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176-а. – Арк. 6–6 зв.

⁷⁶⁸ “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 11 жовтня. – № 61 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176-а. – Арк. 27–29; Там само. – Арк. 59–60.

⁷⁶⁹ “ОУН. Інформації”. – Без дати. – № 37 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176-а. – Арк. 6–6 зв.

25 вересня 1943 р., а № 5 – 1 жовтня 1943 р. № 6 побачив світ невдовзі, у жовтні того самого року, однак точної дати встановити не можна, оскільки відірваний лівий кут відповідної сторінки. Номер за 12 грудня 1943 р. було надруковано о 10-ій год. Тієї самої години, але 27 грудня 1943 р., вийшов № 12. 1 січня 1944 року було видане “ч.1/1944 р.” “О.У.Н. Радієвих інформацій”. №№ 11(93), 17(99), 20(102) побачили світ, відповідно, 24 лютого, 17 березня і 10 квітня 1944 р. Про час друку №№ 30, 38, 46 і 73 не відомо, оскільки в перших двох числах немає кутів, а два інші збереглися неповністю. Номер 42 датований 31 серпня 1943 р. Отже, з переліку відразу виділимо числа 15 і 16, дати появи яких не вписуються в загальну хронологію⁷⁷¹. У схожій ситуації № 42. Це видання мало відмінну від інших назву – “О.У.Н.С.Д. Радієві інформації”⁷⁷². На нашу думку, виділені номери – це примірники іншого видання з ідентичною назвою.

---

⁷⁷⁰ “ОУН. Радієві інформації”. – Без дати. – № 1 // Там само. – Арк. 9–10; “ОУН. Радієві інформації”. – Без дати. – № 2 // Там само. – Арк. 11–12; “ОУН. Радієві інформації”. – Без дати. – № 3 // Там само. – Арк. 19–20; “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – 1 жовтня. – № 5 // Там само. – Арк. 25–26; “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – 17 жовтня. – № 7 // Там само. – Арк. 30–31; “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – [жовтень]. – № 6 // Там само. – Арк. 42–43; “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – 12 грудня. – № 11 // Там само. – Арк. 48–49; “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – 27 грудня. – № 12 // Там само. – Арк. 55–56; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 1 січня. – № 1 // Там само. – Арк. 63–63 зв.; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 15 січня. – № 15 // Там само. – Арк. 66–67; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 23 січня. – № 16 // Там само. – Арк. 69–71; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 24 лютого. – № 11 // Там само. – Арк. 72–74; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 17 березня. – № 17 // Там само. – Арк. 75–76; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 10 квітня. – № 20 // Там само. – Арк. 78–79; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – № 30 // Там само. – Арк. 80–81; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – № 38 // Там само. – Арк. 82–83; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – № 42 // Там само. – Арк. 84–85; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – № 46 // Там само. – Арк. 86; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 12 липня. – № 8. – № 73 // Там само. – Арк. 87.

⁷⁷¹ “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 15 січня. – № 15 // ДАВО. – Ф. Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 9–10; “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 23 січня. – № 16 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176-а. – Арк. 69–71.

⁷⁷² “О.У.Н.С.Д. Радієві інформації”. – 1943 р. – № 42 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 130. – Арк. 82–83.

№№ 1 і 2 вміщували інформації про міжнародну політику та події на фронтах⁷⁷³. Якщо № 4 “ОУН. Радієвих інформацій” складався з рубрик “Події на фронтах”, “Війна на морях”, де передусім описувалися події, що сталися не на землях України, то вже у № 7 кількість рубрик зростає (“Зі світу”, “Короткі вісті”, “Події на фронтах”), хоча їхня інформаційна наповненість істотно не змінюється. Обсяг № 7 порівняно з попередніми зріс⁷⁷⁴. У числі 15 видання (від 15 січня 1944 р.) структура подання новин була відмінною від вказаної вище. Там, крім міжнародних подій, були повідомлення, які стосувалися Волині. Одне з таких – про просування “більшовиків” по Волині й захоплення ними населених пунктів Рівненської області (Сарн, Корця, Степаня).

Серед документів фонду Р-30 ДАРО у справах 9 і 104 є кілька примірників періодичного видання “Радіо-інформації”. На жаль, у текстах джерел не вказано ні місця, ні ініціатора їх видання. Скрізь у назві зазначався номер, за винятком номера від 25 серпня [1944] р.⁷⁷⁵ Збереглися №№ 14 (за 24 липня), 15 (від 25 липня), 16 (за 26 липня), 17 (від 27 липня), 18 (за 28 липня), 19 (від 2 серпня), 20 (за 3 і 4 серпня), ? (від 25 серпня) і 24 за 12 серпня [1944] р.⁷⁷⁶ Спільною ознакою усіх номерів є відсутність вказівки на рік виходу. Проте вдалося встановити, що це 1944 р. Щоденне видання чомусь припинилося наприкінці серпня, і газета почала виходити

---

⁷⁷³ “ОУН. Радієві інформації”. – Без дати. – № 1 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176-а. – Арк. 9–10; “ОУН. Радієві інформації”. – Без дати. – № 2 // Там само. – Арк. 11–12.

⁷⁷⁴ “ОУН. Радієві інформації”. – Без дати. – № 3 // Там само. – Арк. 19–20; “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – 17 жовтня. – № 7 // Там само. – Арк. 30–31.

⁷⁷⁵ “Радіо-інформації”. – 1944 р. – 25 серпня // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 9. – Арк. 64.

⁷⁷⁶ “Радіо-інформації”. – [1944 р.]. – 23 липня. – № 14 // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 104. – Арк. 39; “Радіо-інформації”. – [1944 р.]. – 25 липня. – № 15 // Там само. – Арк. 41; “Радіо-інформації”. – [1944 р.]. – 26 липня. – № 16 // Там само. – Арк. 42; “Радіо-інформації”. – [1944 р.]. – 27 липня. – № 17 // Там само. – Арк. 43; “Радіо-інформації”. – [1944 р.]. – 28 липня. – № 18 // Там само. – Арк. 44; “Радіо-інформації”. – [1944 р.]. – 2 серпня. – № 19 // Там само. – Арк. 45–46; “Радіо-інформації”. – [1944 р.]. – 3-4 серпня. – № 20 // Там само. – Арк. 47; “Радіо-інформації”. – 1944 р. – 25 серпня // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 9. – Арк. 64; “Радіо-інформації”. – 1944 р. – 12 серпня. – № 24 // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 104. – Арк. 49.

нерегулярніше. Рубрика “Події на фронтах” була спільною для усіх зазначених чисел “Радіо-інформацій” і складалася з повідомлень про події у світі, підсумків налетів авіації та т. зв. “політичних вісток”. Щодо джерел інформації, то тільки в № 20 є поклик на “більшовицьку радіовісильню ім. Тадеуша Костюшка”⁷⁷⁷.

Мало що відомо й про таке періодичне видання, як “Радіо-Звіdomлення”. В архівах є числа за 23 вересня, 3–5, 7–8, 10–13 жовтня⁷⁷⁸. У першому із вказаних номерів вміщений огляд подій на фронтах і політичні новини. Інформаційна насиченість цього видання, очевидно, не відрізнялася від уже проаналізованих вище.

Формат, який можна назвати журнальним, мають такі періодичні видання ОУН(б), як “Інформатор” та “Вільна Україна”. “Інформатор” виходив як мінімум у 1942–1943 рр. Це видання відслідковувало події на Волині, проте обмежувалося висвітленням тамтешніх ворожих пересувань, сутичок УПА з ворогом і міжнаціональних відносин. Приміром, № 17 (20), як видання ОУН(б), побачив світ 31 серпня 1943 р. Він містить редакційну статтю на міжнародну тематику (“Народи в Квебеку без Сталіна”), рубрики про події на фронтах, політичні “Новинки” (за повідомленнями радіостанції “Атланта”) і рубрику “Вісті з України”. Остання рубрика зайняла більшу частину третьої сторінки видання. Понад 50 % площі рубрики “Вісті з України” відведено подіям, які відбулися на Волині в липні 1943 р., а саме боротьбі УПА з радянськими партизанами, нападам СС, СД і поляків на українські села⁷⁷⁹.

---

⁷⁷⁷ “Радіо-інформації”. – [1944 р.]. – 3–4 серпня. – № 20 // Там само. – Арк. 47.

⁷⁷⁸ “Радіо-Звіdomлення”. – 1944 р. – 23 вересня. – № 20 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176-а. – Арк. 101–102; “Радіо-Звіdomлення”. – 1944 р. – 3 жовтня // ДАРО. – Ф. Р.-30. – Оп. 2. – Спр. 9. – Арк. 67; “Радіо-Звіdomлення”. – 1944 р. – 4 жовтня // Там само. – Арк. 68; “Радіо-Звіdomлення”. – 1944 р. – 5 жовтня // Там само. – Арк. 69; “Радіо-Звіdomлення”. – 1944 р. – 13 жовтня // Там само. – Арк. 70; “Радіо-Звіdomлення”. – 1944 р. – 7-8 жовтня // Там само. – Арк. 71; “Радіо-Звіdomлення”. – 1944 р. – 10 жовтня // Там само. – Арк. 72; “Радіо-Звіdomлення”. – 1944 р. – 11 жовтня // Там само. – Арк. 73; “Радіо-Звіdomлення”. – 1944 р. – 12 жовтня // Там само. – Арк. 74.

⁷⁷⁹ “Інформатор”. – 1943 р. – 31 серпня. – № 17 // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 2. – Спр. 92. – Арк. 3.

№ 18 (21) вийшов 15 вересня 1943 р. також як видання ОУН(б). Він традиційно починався редакційною статтею (“Літні наступи совітів і союзників”), де широко цитувалася англійська газета “Дейлі Мейл”. Далі йшли “Події на фронтах”, а після них, теж традиційно, політичні “Новинки”, складені з використанням матеріалів польської радіостанції “Світ”, Лондонського радіо та газети “Таймс”. У рубриці “Вісті з України” багато місця зайняли повідомлення про події на Волині – напади німців і поляків на українців з метою пограбування на Кременеччині, протистояння з ними УПА на шляху Вишн[і]в[е]ць–Кременець, рух на Волинь поляків з-під Перемишля, Дембліна й Радома, щоб приєднатися до німців⁷⁸⁰.

№ 19 (22) “Інформатора” побачив світ 1 жовтня 1943 р. Рубрики часопису не змінилися. В одній з них, “Вісті з України”, поданий огляд сутичок УПА з поляками й німцями на Луччині, Горохівщині, Холмщині, Богуславщині та Житомирщині з 25 липня до 9 серпня 1943 р. У справі разом з № 19 (22) “Інформатора” є ще два ідентичні йому примірники. Вони видані втричі меншим форматом⁷⁸¹. Зате в наступному номері “Інформатора” (№20 (23) від 15 жовтня 1943 р.) поклик на друкарню вже є. Наприкінці тексту зазначено: “Видає Українська Повстанча Армія”. “Воля Народам”. Зам. 62–43”⁷⁸².

Структура № 20 схожа на попередні випуски. У рубриці “Вісті з України” подаються повідомлення з Кореччини, Андрушівщини, Коростенщини, Ємільчанщини, Фастівщини, Турійського та Городницького районів про бої УПА з “червоними грабіжниками” чи “червоними злодіями”. Можливо, саме “Інформатор” за жовтень 1943 р. і далі мав на увазі автор спогадів про діяльність УПА–Північ на Волині Микола Гордієнко. Його він називає виданням ГК УПА, де друкувалися новини про події в світі й операції УПА⁷⁸³. “Масовою газеткою для Волині і Полісся” назвав це видання П. Содоль. Очевидно, він мав доступ до №№ 1–3 “Інформатора” за 1942 р. і №№ 1 (4)–20 (23), виданих у 1943 р.⁷⁸⁴

⁷⁸⁰ “Інформатор”. – 1943 р. – 15 вересня. – № 18 // Там само. – Арк. 4–8.

⁷⁸¹ “Інформатор”. – 1943 р. – 1 жовтня. – № 19 // Там само. – Арк. 16.

⁷⁸² “Інформатор”. – 1943 р. – 15 жовтня. – № 20 // Там само. – Арк. 20–21 зв.

⁷⁸³ Гордієнко М. З Волинських і Поліських рейдів. – Торонто, 1959. – С. 139.

⁷⁸⁴ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943–1949. Довідник II. – С. 246.

В іншому джерелі йдеться, що журнал “Інформатор”, як видання УПА, виходив в 1945–1946 рр. Отже, у середині жовтня 1943 року він видавався на ПЗУЗ не ОУН(б), а УПА. Видавці “Інформатора” користувалися тими самими джерелами, що й упорядники “О.У.Н. Інформацій”.

На титульній сторінці журналу “Вільна Україна”, в лівому куті на першій сторінці зверху подавався заклик “За Самостійну Соборну Українську Державу!”, а у правому – “Свобода народам! Свобода людині!”. № 1 “Вільної України” було видано ОУН у лютому 1943 р. Автори редакційних статей, розміщених на перших шпальтах, переконували про необхідність збройної боротьби українців за незалежну державу, писали про русифікацію України, визнавали доцільність розбудови ОУН(б) перед тим, як “грнуть нові зміни”⁷⁸⁵. Далі друкувалася відозва до пригноблених народів Сходу і стаття про нестабільне забезпечення Німеччини продовольством⁷⁸⁶. Наостанок розміщувалися три некрологи. В одному з них повідомлялося про загибель 30 вересня 1942 р. від рук німецької поліції окружного провідника ОУН на Кременеччині Андрія Куліша і трьох його побратимів. Подано також список оунівців, які загинули в концентраційному таборі Аушвіц, серед яких – два брати Степана Бандери⁷⁸⁷. Як зазначав П. Содоль, журнал “Вільна Україна” виходив щомісяця у друкарні “Поліграфтрест “Авангард” у Полтаві”, тобто місце його видання було законспіроване. Дослідник згадав про №№ 1–8 за 1943 р. Перший номер вийшов на 8 сторінках⁷⁸⁸.

Ще одним періодичним виданням ОУН(б), яке виходило на Волині, став журнал “Новинки”. На примірнику від 23 липня 1943 р. вказано, що він надрукований у підпільному видавництві “Наш фронт”. Зміст номера – статті загального пропагандистського характеру про пов’язані з війною події в Україні та за її межами. Видання вийшло на двох сторінках. На думку П. Содоля, видавництво “Наш фронт” розташовувалося на ПЗУЗ⁷⁸⁹. Як приклади, він наводить №№ 1 (від 8 липня 1943 р.) і 2 (від 23 липня 1943 р.) “Новинок”.

---

⁷⁸⁵ “Вільна Україна”. – 1943 р. – № 1 // ЦДАВО. – Ф. 63. – Оп. 1. – Спр. 161. – Арк. 68–71 зв.

⁷⁸⁶ Там само. – Арк. 70 зв.–71 зв.

⁷⁸⁷ Там само. – Арк. 71 зв.

⁷⁸⁸ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943–1949. Довідник II. – С. 238.

⁷⁸⁹ Там само. – С. 250.

За П. Сододем, “газетка” “Наш фронт” (не слід плутати з такою самою назвою видавництва) виходила у друкарні ОУН “Свобода” в Камінь-Каширському на чотирьох сторінках. Автор згадав № 1 за 194? р., № 2 від 15 липня 1943 р. і № 3 від 1 серпня 1943 р.⁷⁹⁰ Віднайти бодай один номер газети не вдалося.

У липні–серпні 1944 р. видавалися “Радієві вісті”. №№ 1, 8–12, 14–18, 27 цієї газети, що з’явилися відповідно ?, 12, 15 липня, 17–20 липня, 24–28 липня і 24 серпня 1944 р., не містять посилань на видавців чи авторів⁷⁹¹. На № 1 не видно дати, тому що його середина заляпана кров’ю чи якоюсь брурою речовиною⁷⁹².

Розглянемо періодичні видання УПС при УПА на ПЗУЗ і політичного відділу ГК УПА в час його перебування на Волині. Для прикладу, в жовтні 1943 р. започатковується вихід “Радієвих звідомлень”. У примірнику за 19 жовтня, номер якого не вказаний, оглядаються політичні події в містах світу, що належали до фронтових зон, в однойменній рубриці простежуються події на фронтах. Ознакою цього примірника є відстеження досить віддалених у часі подій – від 1 жовтня. Під текстом у правому куті зазначено видавця: “Відділ Української Пресової Служби при УПА”. Таким чином, це видання з ПЗУЗ, на території яких певний час діяла УПС. У наступному номері, де описані події 2 жовтня, видавець уже не вказаний.

“Радієві звідомлення”, що простежують події, які сталися 27–28 січня і 29–30 січня 1944 р., підписані як видання “УПС при УПА(Б)”⁷⁹³. Цікаво, що видавці уточнили

---

⁷⁹⁰ Там само.

⁷⁹¹ “Радієві вісті”. – Без дати. – № 1 // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 176-а. – Арк. 47–47 зв.; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 12 липня. – № 8. – № 73 // Там само. – Арк. 87; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 15 липня. – № 9 // Там само. – Арк. 88; “Радієві вісті”. – 17–18 липня 1944 р. – № 10 // Там само. – Арк. 89; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 19 липня. – № 11 // Там само. – Арк. 90; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 20 липня. – № 12 // Там само. – Арк. 91; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 24 липня. – № 14 // Там само. – Арк. 93; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 26 липня. – № 16 // Там само. – Арк. 95; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 27 липня. – № 17 // Там само. – Арк. 96; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 28 липня. – № 18 // Там само. – Арк. 97; “Радієві вісті”. – 1944 р. – 24 серпня. – № 27 // Там само. – Арк. 98.

⁷⁹² “Радієві вісті”. – Без дати. – № 1 // Там само. – Арк. 47–47 зв.

⁷⁹³ “Радієві звідомлення УПС при УПА(Б)”. – 1944 р. – 27–28 січня // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 365. – Арк. 16; “Радієві звідомлення УПС при УПА(Б)”. – 1944 р. – 29–30 січня // Там само. – Арк. 17.

в них, що йдеться про УПА, створену ОУН(б). Очевидно, вони хотіли відділити себе від бульбівської організації, яка в 1942 р. також називалася УПА.

Невідомим осередком УПС при УПА було видано №№ 12–20, 21–22, 25–26 “Новинок”. Вдалося виявити “Новинки” за 22 жовтня (№ 12), 23 жовтня (№ 13), 25 жовтня (№ 14), 26 жовтня (№ 15), 27 жовтня (№ 16), 28 жовтня (№ 17), 29 жовтня (№ 18), 30 жовтня (№ 19), 1 листопада (№№ 20 і 21), 4 листопада (№ 22), 22 листопада (№ 25), 23 листопада (№ 26)⁷⁹⁴. Як бачимо, починаючи з початку листопада, видання перестало виходити систематично. Його обсяг становив 2–4 сторінки.

Не слід ототожнювати згаданий вище часопис з періодичним виданням “Новинки. Короткі вісті”. У ньому йшлося про важливі міжнародні політичні події, причому більша увага приділялася тим країнам, де панували нацистські чи близькі до них режими. Нам відомо про вихід №№ 8 (за 8 вересня 1943 р. – о 22 год.), 15 (від 23 вересня 1943 р.), 18 (за 3 жовтня 1943 р. – о 12 год.), 20 (від 8 жовтня 1943 р. – о 10 год.)⁷⁹⁵. Крім числа, інколи вказувалися години виходу, а це підтверджує те, що в газеті розміщували оперативні новини. Помітно, що в номерах видань за кінець вересня не проставлявся рік.

Схожі за назвою і змістом на два попередні часописи “Новини” – періодичне видання “О.С. УПС при УПА”. №№ 28, 29, 32, 40 і 41, датовані 26 листопада, 1 грудня, 10 жовтня,

---

⁷⁹⁴ “Новинки”. – 1943 р. – 22 жовтня. – № 12 // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 100–101; “Новинки”. – 1943 р. – 23 жовтня. – № 13 // Там само. – Арк. 103–104; “Новинки”. – 1943 р. – 25 жовтня. – № 14 // Там само. – Арк. 113; “Новинки”. – 1943 р. – 26 жовтня. – № 15 // Там само. – Арк. 114; “Новинки”. – 1943 р. – 28 жовтня. – № 17 // Там само. – Арк. 115–116; “Новинки”. – 1943 р. – 27 жовтня. – № 16 // Там само. – Арк. 117; “Новинки”. – 1943 р. – 29 жовтня. – № 18 // Там само. – Арк. 121–122; “Новинки”. – 1943 р. – 30 жовтня. – № 19 // Там само. – Арк. 123–124; “Новинки”. – 1943 р. – 1 листопада. – № 21 // Там само. – Арк. 130; “Новинки”. – 1943 р. – 1 листопада. – № 20 // Там само. – Арк. 131; “Новинки”. – 1943 р. – 4 листопада. – № 22 // Там само. – Арк. 133–134; “Новинки”. – 1943 р. – 23 листопада. – № 26 // Там само. – Арк. 142–143; “Новинки”. – 1943 р. – 22 листопада. – № 25 // Там само. – Арк. 144–145.

⁷⁹⁵ “Новинки. Короткі вісті”. – 1943 р. – 8 вересня. – № 8 // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 26; “Новинки. Короткі вісті.” – [1943] р. – 23 вересня. – № 15 // ЦДАГО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 279. – Арк. 39; “Новинки. Короткі вісті.” – [1943] р. – 3 жовтня. – № 18 // Там само. – Арк. 44.

30 грудня 1943 р. і 1 січня 1944 р. відповідно, зберігаються у справі 32 (опис 2) фонду Р-30 ДАРО⁷⁹⁶.

Такий самий видавець значиться наприкінці “Тижневого огляду воєнних та політичних подій”. Збереглися примірники цього періодичного видання, які охоплюють відтинки часу: 17–24 жовтня 1943 р., 24–31 жовтня 1943 р., 14–21 листопада 1943 р. і 16–23 січня 1944 р.⁷⁹⁷ Місце друку цього тижневика нами не визначене. Останній з поданих примірників має № 10 і надрукований на чотирьох сторінках, тоді як попередні – на 2-х.

У фонді коменданта військового району “Іскра” (Костопільський надрайон, ВО “Заграва”) відклялися деякі номери ще одного часопису УПС “Інформації”. Дата виходу вказана лише в одному (№ 74) з трьох номерів видання (№№ 44, 73, 74). Це 29 листопада 1943 р. Дуже багато джерел, а використовувалися повідомлення Лондонського радіо, радіовисільні “Атл[а]нтик”, радіостанцій Німеччини, Фінляндії, Швейцарії та інших, дає можливість припустити, що це видання було центральним, тобто, як мінімум, крайового рівня. У часописі оглядалися міжнародні політичні події⁷⁹⁸.

Бої перших військових відділів ОУН(б) з німцями, поляками й радянськими партизанами, виступи шуцманів, напади на промислові підприємства виявилися в полі зору упорядників газети “Вісті з фронту УПА”. Усі події, описані в числі 1 за 1943 рік, відбулися між 7 лютого та 14 травня 1943 р. на Волині та Поліссі⁷⁹⁹. Вказаний видавець – “Політичний

---

⁷⁹⁶ “Новини”. – 1943 р. – 26 листопада. – № 28 // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 32. – Арк. 51–52; “Новини”. – 1943 р. – 30 грудня. – № 40 // Там само. – Арк. 124–124 зв.; “Новини”. – 1944 р. – 1 січня. – № 41 // Там само. – Арк. 125–125 зв.; “Новини”. – 1943 р. – 1 грудня. – № 29 // Там само. – Арк. 126–127.

⁷⁹⁷ “Тижневий огляд воєнних і політичних подій від 17 до 24 жовтня 1943 року”. – 1943 р. – 24 жовтня // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 106–108; “Тижневий огляд воєнних і політичних подій від 24 до 31 жовтня 1943 року”. – 1943 р. – 31 жовтня // Там само. – Арк. 126–128; “Тижневий огляд воєнних та політичних подій від 14 до 21 листопада 1943 року”. – 1943 р. – 21 листопада. // Там само. – Арк. 140–141; “Тижневий огляд воєнних та політичних подій від 16 до 23. 01. 1944 року”. – 1944 р. – № 10 // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 365. – Арк. 10–11 зв.

⁷⁹⁸ ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 28.

⁷⁹⁹ “Вісті з фронту УПА”. – 1943 р. – № 1 // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 2–3.

відділ” (ГК) УПА. Припущення про появу часопису саме на ПЗУЗ підтверджує як територіальне походження вміщених у ньому новин, так і позначка про вилучення видання радянським партизанським з’єднанням М. Наумова на Волині.

Політичний відділ ГК УПА видавав періодичне видання “До зброї”. Наприклад, у № 3 “До зброї” за вересень 1943 р. ішлося: “В бою з німецькою засідкою під Чернишем (північна Луччина) дня 13-го травня ц. р. загинув геройською смертю військовий референт Краєвого Проводу ОУН на ПЗУЗ, поручник Івахів Василь (Сонар, Сом). Походив він з Рогатинщини в Галичині ... працював ... над організацією Українських Збройних Сил на ПЗУЗ”⁸⁰⁰. В українських архівах (ЦДАВО, ДА СБУ) збереглося 6 номерів цього журналу за 1943 р. №№ 1–3 вийшли у “Друкарні Української Повстанчої Армії” на Рівненщині, а наступні, з четвертого по шостий – у цій самій друкарні, але під іншою назвою: “Друкарня Української Повстанчої Армії ім. Б. Хмельницького”. Можливо, редактором видання був активний діяч ОУН(б) на Волині Яків Бусел⁸⁰¹. Журнал “До зброї” припинив виходити на початку 1944 р., проте невдовзі його вихід відновився. З 1947 р. журнал почав друкуватися за кордоном⁸⁰².

В архівах відклалося кілька періодичних видань, які виходили за межами ПЗУЗ, але висвітлювали діяльність тамтешніх підрозділів ОУН(б) і УПА. Так, у спецфонді Науково-довідкової бібліотеки Центральних державних архівів України зберігається № 1 (від 23 грудня 1943 р.) і № 2 (за 6 січня 1944 р.) періодичного видання “Самостійник”. Виходило воно, напевно, десь на Станіславщині чи Тернопільщині, про що свідчить велика перевага тамтешнього інформаційного матеріалу. У першому числі привертає увагу рубрика “Вісті з Північно-Західних Українських Земель (ПЗУЗ)”, де подано нарис постанов УПА та її перші успіхи (на основі повідомлень видань зі ПЗУЗ – “Інформатора” і “До зброї”), описані бої УПА з радянськими партизанами в липні 1943 р. на трьох напрямках (Головненський, Вербський райони Володимирецької округи, Любомльщина; від Камінь-Каширська в бік Л[ю]бешіва–Морочна; біля Прип’яті), сутички з “мадярами”,

---

⁸⁰⁰ “До зброї”. – 1943 р. – вересень. – № 3 // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 1. – Київ–Торонто, 1995. – С. 64.

⁸⁰¹ Там само. – С. XVI.

⁸⁰² Там само. – С. XV.

“ляхами”, німцями й шуцманами в різних теренах Волині. Серед інших новин дуже важливими є повідомлення про організацію українськими повстанцями в околиці Трипілля у вересні 1943 р. своєї “республіки”, рішучий заклик українців розпочати боротьбу за УССД, не чекаючи участі євреїв, висловлений Д. Юровським у статті “Вимоги великого часу”⁸⁰³. У другому числі “Самостійника” вістей із ПЗУЗ немає.

У друкарні ОУН ім. Миколи Хвильового вийшли №№ 8 (за 24 жовтня 1943 р.), 9 (від 10 грудня 1943 р.) періодичного видання “За Самостійну Україну”, редактором якого був Назар Чубенко. В обох числах є рубрика “З повстанчих боїв”, де неодмінно йшлося про бої УПА в різних частинах ЗУЗ і ПЗУЗ. Проте в № 9 на 4 сторінці, там, де оглядається становище українських земель “під сталінською окупацією”, є також стаття невідомого автора “Прояви налагодження всіх ланок українського життя”, де пишеться про відродження адміністрації, підприємств та шкіл, вишкільну роботу в повстанському надрайоні “Долина” (ВО “Заграва”, ПЗУЗ)⁸⁰⁴. Зокрема, у статті зазначається, що в цьому надрайоні відкрито 119 “вищепочаткових” і “початкових” шкіл, “де провадять навчання 185 вчителів”⁸⁰⁵.

У журналі “Ідея і чин”, який друкувався в підпільній друкарні ОУН(б) у селі Львівської області, деякі статті стосувалися волинської тематики. Наприклад, у статті П. Думи “Герої наших днів” (“Ідея і чин”, № 1, 1942 р.) перераховуються нацистські жертви з-поміж членів ОУН(б) по всій Україні, в тому числі й на Волині: “В Житомирі в тюрмі окупанти стріляють членів Обласного Проводу ОУН(б) Василя Хому і Миколу Кравса, а на вулиці міста гине від кулі Обласний Провідник Роман Марчак”⁸⁰⁶. № 4 журналу за 1943 рік містить рубрику “Вістки з усіх земель України”, де є повідомлення зі ПЗУЗ про поведження німців і радянських партизанів у березні 1943 року. Там, зокрема, вказано: “Німці видали відозву, в якій

---

⁸⁰³ “Самостійник”. – 1943. – 23 грудня. – С. 1–2 // Науково-довідкова бібліотека центральних державних архівів України. – Спецфонд друкованих видань.

⁸⁰⁴ “За Самостійну Україну”. – 1943 р. – 10 грудня. – № 9. – С. 4 // Там само.

⁸⁰⁵ “За Самостійну Україну”. – 1943 р. – 10 грудня. – № 9 // Літопис УПА. – Торонто, 1990. – Т. 2. – С. 142.

⁸⁰⁶ “Ідея і чин”. – 1942 р. – № 1 // Літопис УПА. Т. 24. – Торонто, 1995. – С. 5.

взивають втікших шуцманів – українських націоналістів – вернутися до служби і не слухати в майбутньому підбурювачів з ОУН”. “Вістки” із ПЗУЗ подані в № 5 журналу за 1943 рік. У них йдеться про боротьбу УПА з німцями, про акції поляків і мадярів, арешти інтелігенції та спалення українських сіл на Здолбунівщині, Мізоччині, Кременеччині, Турійщині та в Луцьку⁸⁰⁷. У № 8 журналу “Ідея і чин”, який вийшов 1945 року, на першій сторінці опубліковане повідомлення Проводу ОУН(б) від 14 листопада 1944 р. про загибель у бою з “большевицькими окупантами” у с. Гаї Нижні Дрогобицької області 22 серпня 1944 року Ростислава Волошина, родом з Волині, члена Проводу ОУН, колишнього крайового провідника ОУН(б) на ПЗУЗ. Також подана його коротка біографія. У тому самому номері вміщено перелік загиблих діячів ОУН(б) з усіх усюд України, у тому числі зі ПЗУЗ. Серед них згадуються: Володимир Яворів, член обласного проводу ОУН(б) у Рівненській області, [Василь] Макар – “Безрідний”, член крайового проводу ОУН(б) на ПЗУЗ⁸⁰⁸. Взагалі цей журнал виходив у 1942–1946 рр. Із 24-х авторів, чії статті розміщені в 10-и номерах журналу, прізвища 13-х залишилися невідомими.

* * *

Загалом чисельність документів про діяльність політичних (суспільно-політичних) референтур, якщо порівнювати з кількістю збережених джерел про інші референтури (наприклад, зв’язку чи УЧХ), відзначається різноманітністю. Простежуються еволюційні зміни в назві та структурі досліджуваних референтур, що дає змогу порівнювати їх з подібними процесами, які відбувалися на ЗУЗ. Багатопланові напрямки діяльності відділів політичних (суспільно-політичних) референтур є не тільки доказом того, що ці референтури були одними з найважливіших на ПЗУЗ, а й переконливо свідчать, що УПА працювала саме як потужне військово-політичне формування, свідоме своєї перспективи, свого призначення згуртувати маси на боротьбу за глобальну мету – за незалежність України.

Разом з цим актуалізоване коло документів не дозволяє вичерпно дослідити функції того чи іншого відділу політичних

---

⁸⁰⁷ “Ідея і чин”. – 1943 р. – № 5 // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 1. – С. 35.

⁸⁰⁸ Гордієнко М. З Волинських і Поліських рейдів. – С. 363.

референтур. Так, не вдалося визначити, чи на усій території Волині й Українського Полісся суспільно-політичні референтури тиражували й розповсюджували пропагандистські матеріали, зокрема періодичні видання. Мало що відомо і про причетність цих референтур до організації радіозв'язку та радіопропаганди, відновлення українських шкіл. Важко встановити й те, яким чином працівники підвідділів різнорівневих політичних (суспільно-політичних) референтур координували свою діяльність зі своїми "діловими зверхниками" з числа колег і комендантів.

⌘ ⌘ ⌘

Розділ 4

Служба безпеки, референтури організаційно-мобілізаційні та зв'язку

4.1. Служба безпеки

Служба безпеки в 1943–1945 рр. де-факто була найголовнішою ланкою в системі референтур. В. Коваль порівнював її з німецькими спецслужбами⁸⁰⁹, а М. Скорупський писав, що СБ “була своєрідною політичною поліцією у бандерівській системі, зробила дуже багато кривди як самій УПА, так і всьому цивільному населенню”⁸¹⁰. Служба безпеки як “організація в організації” мала надзвичайно високі повноваження. При цьому вони постійно зростали.

До кінця вересня 1943 р. у різних територіальних одиницях ВО “Заграва” структури СБ підпорядковувалися місцевим провідникам і комендантам ОУН(б). Однак 30 вересня 1943 р. комендант Запілля ВО “Заграва” Ю. Рибак видав наказ № 2 про перепідпорядкування працівників СБ їхнім “діловим зверхникам”. Відповідно до положень документа референтури СБ перестали залежати від керівництва Запілля УПА, що дало їм змогу працювати в рамках організаційної мережі на автономних засадах. На згаданому документі є маргіналія “Беріг”⁸¹¹. Це свідчить про те, що копії наказу № 2 Ю. Рибак розсилалися навіть у повстанські райони. Крім того, наказ надсилали і в повстанські надрайони. Принаймні очевидно, що комендант Костопільського повстанського надрайону “Долина” “Ворон” 5 жовтня 1943 р. складав свій наказ № 11 про розширення повноважень СБ, виходячи з положень саме цього документа. Коменданти усіх районів надрайону, йдеться у документі “Ворона”, повинні “всі потреби для референтів СБ ... уможливити”. Скасовувалося звітування референтів СБ⁸¹².

---

⁸⁰⁹ Коваль М. Україна: 1939–1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. – Київ, 1995.

⁸¹⁰ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 329.

⁸¹¹ Наказ № 2 коменданта Запілля ВО [“Заграва”] “Юрка” (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 54.

⁸¹² Наказ № 11 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” “Ворона” (від 5 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 72.

Здається, саме в жовтні референтура СБ на Волині стає підпорядковуватися безпосередньо ГК УПА⁸¹³. У листопаді 1943 р. СБ діяла в усіх повстанських надрайонах ВО “Заграва”, крім Пинського надрайону “Болото” й частини Столинського надрайону “Гало”⁸¹⁴.

Позиції СБ посилювалися ще істотніше, коли в середині жовтня 1943 р. серед організаційного активу почалося вилучення зброї. Якщо в розпорядженні “есбістів” зброя залишалася, то працівники усіх інших референтур, принаймні в районах Костопільського повстанського надрайону “Долина”, за наказом “Ворона” від 19 жовтня 1943 р. повинні були її здати на реєстрацію для подальшого розподілу тільки серед деяких референтів рівня надрайону⁸¹⁵.

На відміну від СБ Костопільського повстанського надрайону “Долина” ВО “Заграва” референтури СБ у ВО “Богун” і “Турів” у вересні – жовтні 1943 р. лише починають розвиватися. Так, за повідомленням коменданта Клеванського повстанського району № 50 Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун” від 27 жовтня 1943 р., тамтешня “сітка СБ розбудовується...”⁸¹⁶. У звіті його колеги з Олександрійського повстанського району № 20 від 30 жовтня 1943 р. окремо обумовлюється, що референтура “СБ виправляється”⁸¹⁷. У повстанському надрайоні Володимир–Горохів ВО “Турів” станом на 10 жовтня 1943 р. було помітне “слабке розмежування у функціях рефератів УПА, ОУН і нашої адміністрації”⁸¹⁸. Через те, що територія Західної Волині у

---

⁸¹³ Кентій А. Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. – С. 139.

⁸¹⁴ Звіт про діяльність референта СБ ВО “Заграва” “Третього” за місяць (від 3 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 305.

⁸¹⁵ Наказ к[оменданта] в[ійськового] н[адрайону “Долина”] ВО “Заграва”] “Ворона” для комендантів районів, організаційно-мобілізаційних референтів надрайону і його районів (від 19 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 105.

⁸¹⁶ Звіт [коменданта району] № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Северина” за 27 вересня – 27 жовтня 1943 р. (від 27 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 122.

⁸¹⁷ Звіт коменданта району № 20 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Бориса” за невідомий період (від 30 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 123.

⁸¹⁸ Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у [Володимирсько–Горохівському надрайоні ВО “Турів”] на початку жовтня 1943 р. (від 14 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Спр. 118. – Арк. 58.

вересні–жовтні не повністю контролювалася упівцями, там працівники СБ часто-густо воювали на боці УПА й навчалися, а не створювали власні референтури. Наприклад, 21 вересня 1943 р. СБ відбило напад польсько-німецького угруповання на с. Ворончин у Володимирсько–Горохівському повстанському надрайоні⁸¹⁹. 32 стрільці СБ було вишколено за вересень 1943 р. у Берестейському районі. Темати вишколів були: “Політичне положення світу”, “Місце України в світі”⁸²⁰. У вересні 1943 р. передбачалося, що кожна з референтур СБ на рівні повстанських підрайонів, районів і надрайонів ВО “Богун” буде ділитися на два відділи: розвідно-інформаційний, поліційно-виконавчий.

Якщо до розширення повноважень працівники СБ могли тільки контролювати хід виконання розпорядчої документації, втручатися у працю організаційно-мобілізаційних референтур щодо мобілізації людей до УПА, залучати до співпраці священиків⁸²¹, то вже в жовтні–листопаді 1943 р. вони мали виконувати самостійно виносити смертні вирок, привласнювати майно, здобуте в “господарських акціях”⁸²². Така зміна статус-кво активу СБ на низовому рівні ВО “Заграва” (кущі, райони, надрайони) не припала до душі їхньому “діловому зверхнику” в окрузі. Цей керівник “Третій” 3 листопада 1943 р. бідкався, що через нововведення

---

⁸¹⁹ Повідомлення “Кузьменка” про випадки у [Володимирсько–Горохівському надрайоні ВО “Турів”] за 20 вересня – 30 вересня 1943 р. (без дати) // Там само. – Арк. 53.

⁸²⁰ Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у Володимирсько–Горохівському надрайоні [ВО “Турів”] за 20 серпня – 20 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 49.

⁸²¹ Зберігся документ від 6 серпня 1943 р., у якому “ангажований” (завербований) невідомим працівником СБ ОУН(б) священик Личинської парафії (Камінь-Каширський район, Волинська область) Должко Василь Степанович зобов’язується щотижня “доносити всі події”, які відбуватимуться в його парафії та “шкодитимуть праці УПА і ОУН” і обіцяє: “Коли порушу цей ангаж добровільно, підлягатиме карі смерті враз з родиною і конфіскації мого майна”. Див.: Розписка священика парафії с. Личини (Камінь-Каширський р-н) про співпрацю з ОУН у подальшому (від 6 серпня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 8.

⁸²² Довідка в. о. начальника УШПР Строкача про діяльність українських націоналістів (від 21 січня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 126; Наказ № 20 ГК УПА “Клима Савура” (від 10 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 40; Звіт про діяльність референта СБ ВО “Заграва” “Третього” за місяць (від 3 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 308.

“коменданти запілля районів і надрайонів ... не знають, що робиться у найважливішому рефераті в Безпеці”, а розмежування повноважень районних і надрайонних референтів СБ відсутнє⁸²³. У січні 1944 р. виникли проблеми в розмежуванні повноважень між СБ і військово-польовою жандармерією. Так, “Січ”, командир загону ім. Богуна групи УПА “Турів”, у донесенні від 17 січня 1944 р. скаржився “другу Володимирі”, що СБ зробила засідку на чотового “Орла” і трьох козаків, котрих він наприкінці грудня 1943 р. відпустив на “урльоп” (у тимчасову відпустку). Оскільки “Орел” і козаки почали відстрілюватися, працівники СБ повинні були їх затримати й передати загальному командирові ВПЖ “Омельку”, однак вони застрелили “Орла” й забрали його зброю собі⁸²⁴.

Дії СБ навіть у середовищі УПА стали називати надмірними. Так, в одному зі звітів політичного виховника групи УПА П. Олійника зазначалося: “Стрільці говорять, що СБ і теренові боївки добре вдягнуті, добре взуті, добре їдять, спокійно роз’їжджають по теренах, а до того всього зарозумілі, грубо відносяться до населення і до стрільцтва, часто невинно карають населення, в той час як повстанці гірше одягнуті, гірше взуті, відживлювані і весь час наражені на небезпеку”⁸²⁵. З лав УПА почався стрімкий відтік, проводяться арешти упівських командирів.

Однак попри такі недоречності ГК УПА (з січня 1944 р. – УПА-Північ) повноваження СБ не переглянула. Більше того, вона продовжувала їх розширювати. 14 січня 1944 р. командир УПА–Північ Дмитро Клячківський підписав наказ № 27, у якому доручив командирам груп і військових округ надати працівникам безпеки “найбільші можливості в роботі” і закликав погодитися на свободу дій СБ “у фахових справах”. Також у наказі зазначалося, що “інструкції осередку служби безпеки для УПА мають обов’язуючий характер”⁸²⁶. Комендант осередку СБ “в головній квартирі УПА–група

---

⁸²³ Звіт про діяльність референта СБ ВО “Заграва” “Третього” за місяць (від 3 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 306–307.

⁸²⁴ Донесення к-ра загону “Січ” групи УПА “Турів” “Кліща” для “Володимира” (від 17 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 35. – Арк. 68.

⁸²⁵ Звіт політвиховника “Нестора” з політвиховної роботи у відділах УПА – групи “Енея” за листопад 1943 р. (від 10 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 372.

⁸²⁶ Наказ № 27 к-ра УПА–Північ “П. Мосура” (від 14 січня 1943 р.) // Там само. – С. 44.

“Північ” “Каруспун” відреагував блискавично – в інструкції № 1 від 15 січня 1944 р. розпорядився видавати “для перевірки” перебіжчиків, тих, хто пішов “працювати в большевицькі інституції або школи”, а потім повернувся до УПА, а також спекулянтів⁸²⁷. У жовтні 1944 р. до кола повноважень працівників СБ у надрайонах Ковельської округи ПЗК навіть були віднесені такі речі, як “магазинування картоплів”, “товщу”, м’яса, вівса, жита в “нерозконспірованих” і “лісистих” місцях⁸²⁸. Відтак у перші місяці 1944 р. на Волині працівники СБ розпочали чистку в Запіллі УПА й УПА з метою виявити неблагонадійні елементи.

У 1944 р. найголовнішою мішенню для СБ стають не комуністи (активні прихильники встановлення радянської влади), а ворожа агентура в лоні ОУН(б) і УПА. СБ підозрювало, що радянські чинники затримують українських повстанців, але тих із них, хто зголоситься на співпрацю, відразу відпускають назад. Так, у наказі № 12 командири СБ повстанського надрайону “Лиман” “Марка” від 28 грудня 1944 р., адресованому комендантам СБ у районах, йшлося: “подати звіти про людей з сітки, які були арештовані червоними та пущені як агенти або іншим способом вийшли на волю, докладно подати скільки і хто працює в нас з таких людей та на якому становищі і хто з них перевірений органами СБ”⁸²⁹. У ВО “Заграва” не вистачало виконавців “чисток”. З приводу цього 26 червня 1944 р. шеф СБ ВО “Заграва” “Шворний” писав, що варто було б дати дозвіл “виконувати ліквідації організаційним органам”⁸³⁰. Фактично СБ поставило викорінення агентури з внутрішньоорганізаційного середовища “на конвеєр”. Звіт із ПЗК ГО № 33 засвідчує, що в період з 1 січня до 1 жовтня 1945 р. тільки в межах Луцького, Горохівського, Колківського, Камінь-Каширського, Ковельського й Любомльського надрайонів було виявлено 938

---

⁸²⁷ Інструкція № 1 коменданта осередку СБ в ГК УПА – група “Північ” “Каруспуна” (від 15 січня 1944 р.) // Там само. – С. 81–82.

⁸²⁸ Наказ № 11 невідомої особи для комендантів СБ надрайонів ВО “Славути” (від 24 жовтня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 705.

⁸²⁹ Наказ № 12 командира СБ повстанського надрайону “Лиман” “Марка” для працівників СБ у районах (від 28 грудня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 118.

⁸³⁰ Наказ № 4 шефа СБ ВО “Заграва” “Шворного” для коменданта Запілля надрайону “Затока” і його референтів (від 26 червня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 618.

ворожих агентів, з яких 889 відразу ліквідовано⁸³¹. Спроби відродити організаційну міць у такий спосіб привели до створення опозиції з числа незадоволених працівників підпілля у ПСК і Житомирській окрузі. Потенційні й реальні жертви чисток СБ почали об'єднуватися навколо організаційного референта ПСК "Одеса" (з вересня 1945 р.) С. Янишевського. Таким чином, восени 1945 р. на території Костопільського й Корецького надрайонів ПСК, а також надрайонів "Трансйорданія", "Лісовщина", "Поділля" Житомирської округи виникла окрема самопроголошена автономна організаційна структура в рамках ОУН(б) – край "Одеса". Її актив становив 300–400 осіб⁸³²,

Що цікаво, в ході есбівських "чисток" усі випадки винесення смертних вироків задокументовувалися, і деякі такі документи збереглися. Смертний вирок ("присуд") для "ворога українського народу", як йшлося в наказі № 2 референта СБ ВО "Богун" "Смока" від 10 вересня 1943 р., міг видавати тільки поліційно-виконавчий відділ кожної референтури СБ рівня району чи підрайону⁸³³. При цьому до таких "ворогів" було зараховано "всіх комуністів, без огляду на їх національність, ляхів, всіх співпрацівників німецької поліції", а також "тих українців, які працюють з нашими ворогами, виступають проти наказів УПА та стараються розбити єдність серед українського народу, тих, які вступили в УПА зі зрадливою думкою як ворожі розвідники ..." ⁸³⁴.

Дані про кількість жертв вносилися у звіти місцевих осередків СБ. Більшість таких документів, які є в архівах, походить з різних теренів ВО "Богун". Поліційно-виконавчі відділи референтур СБ на місцях складали звіти за спеціальним збірцем, передбаченим референтом СБ ВО "Богун" "Смоком"⁸³⁵. Так, у ДАРО збереглися звіти поліційно-виконавчого відділу референта СБ Острозького повстансь-

---

⁸³¹ Отчет работы СБ на территории главного округа "Москва" за период с 1 января по 1 октября 1945 г. (часть) // <http://warhistory.ukrlife.org/6.02.2.html> (15.11.2004).

⁸³² Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 39–40.

⁸³³ Наказ № 2 РСБ ВО "Богун" "Смока" для референтів СБ у надрайонах (від 10 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 422.

⁸³⁴ Там само. – С. 423.

⁸³⁵ Там само. – С. 422. Що характерно, за зразком, який за своєю структурою схожий на цей, створювали звіти і працівники слідчо-оперативних відділів при референтурах СБ. Взірець такого звіту зберігся як

кого району “Озеро” “Чорного” за травень–червень 1944 р. Ці документи не мали точно визначеної періодичності. Кожен з них є цінним джерельним свідченням про те, кого і скільки людей СБ затримувало, за що їх карало й за яких умов відпускало на волю. За документами з Острозького повстанського району “Озеро”, СБ переслідувало “сексотів”, “НКВД”, “агентів”, “червоноармійців” та “за комунізм”. Якщо поліційно-виконавчий відділ референтури СБ Острозького повстанського району “Озеро” спромігся затримати 1–4 травня 1944 р. 237 чол.+70 родин, то 5–18 травня – 20+3 родини, 20–29 травня – 7, а 1–28 червня – 6 чол.⁸³⁶. Як бачимо, кількість затримуваних зменшувалася, проте відсоток винесення смертних вироків залишався дуже значним: 1–4 травня референтура СБ “ліквідувала карою смерти” 306 чол. із 307-и затриманих, 5–18 травня – 20+3 родини, тобто усіх, 20–29 травня – 5 з 7-и, а 1–28 червня – 6 з 7-и⁸³⁷. Аналогічний звіт керівника поліційно-виконавчого відділу повстанського району № 33 “Ясного” за 10–20 листопада 1943 р. засвідчує, що найчастіше карали смертю “комуністів”⁸³⁸.

додаток до наказу “Орлича” для провідників СБ надрайонів і районів ПСК “Одеса” від 17 жовтня 1944 р. Щомісяця в такому документі той чи інший слідчо-оперативний відділ вказував кількість заарештованих осіб, проведених слідчих дій, незакінчених справ, виконаних вироків (“присудів”), звільнених осіб, давав загальну характеристику роботи. Див. детальніше: Формуляр місячного звіту про роботу типового слідчо-оперативного відділу СБ в ПСК “Одеса” у 1944 р., скл. “Пилипом” (без дати) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 852–853.

⁸³⁶ Звіт керівника поліційно-виконавчого відділу СБ району “Озеро” [ВО “Богун”] “Чорного” за 1–28 червня 1944 р. (від 28 червня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 48; Звіт керівника поліційно-виконавчого відділу СБ району “Озеро” [ВО “Богун”] “Чорного” за 20–29 травня 1944 р. (від 29 травня 1944 р.) // Там само. – Арк. 49; Звіт керівника поліційно-виконавчого відділу СБ району “Озеро” [ВО “Богун”] “Чорного” за 1–4 травня 1944 р. (від 5 травня 1944 р.) // Там само. – Арк. 51; Звіт керівника поліційно-виконавчого відділу СБ району “Озеро” [ВО “Богун”] “Чорного” за 5–18 травня 1944 р. (від 18 травня 1944 р.) // Там само. – Арк. 52.

⁸³⁷ Там само.

⁸³⁸ Обвиняет земля. – Организация украинских националистов: документы и материалы / За ред. Масловского В.И. – Москва, 1991. – Вклейка.

4.2. Референтури зв'язку

Загальновідомо, що ефективність діяльності будь-яких військових чи політичних формувань значною мірою залежить від того, наскільки адекватно функціонує система внутрішнього зв'язку. Проте доводиться, на жаль, наголошувати на тому, що джерельна база дослідження діяльності в Запіллі УПА на ПЗУЗ референтур зв'язку є завузькою. Фактично можна говорити лише про “сліди” колишнього документального масиву. Більшість виявлених джерел походить з “низів” ВО “Заграва” – надрайонів, районів, кущів. Безпосередньо репрезентують сферу зв'язку тільки наказ № 11 шефа зв'язку Столинського надрайону ВО “Заграва” “Задьори” (від 8 вересня 1943 р.)⁸³⁹, звіт шефа зв'язку Костопільського повстанського району “Іскра” ВО “Заграва” “Суворова” (від 31 грудня 1943 р.)⁸⁴⁰ і два листи працівника зв'язку в невідомому повстанському терені ПЗУЗ “Волоса” до “Ворона” (від 9 і 10 листопада 1943 р.)⁸⁴¹.

Побіжні дані про систему зв'язку в Запіллі УПА на ПЗУЗ є в документах, які продукували коменданти Костопільського надрайону, а також районів і кущів цього надрайону. Зокрема, це узгіднення до наказу коменданта ВО “Заграва”, складене комендантом Костопільського повстанського надрайону “Долина” “Вороном” 22 серпня 1943 р.⁸⁴², два накази коменданта Костопільського повстанського району “Іскра” “Костомарова” (перший з'явився 5 вересня 1943 р., дата другого документа не встановлена, орієнтовно – це осінь

---

⁸³⁹ Наказ № 11 коменданта зв'язку Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Задьори” для працівників організаційної мережі у районах “Пуща” і “Нива” (від 8 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 21.

⁸⁴⁰ Лист коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” до коменданта Запілля Столинського надрайону “Шепеля” з проханням прибути на зустріч (від 15 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 33.

⁸⁴¹ Лист працівника зв'язку невстановленого терену ПЗУЗ “Волоса” до друга “Ворона” (від 9 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 128; Лист працівника зв'язку невстановленого терену ПЗУЗ “Волоса” до друга “Ворона” (від 10 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 127.

⁸⁴² Узгіднення до наказу коменданта ВО [“Заграва”], складене комендантом надрайону [“Долина” ВО “Заграва”] “Вороном” (від 22 серпня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 20–21.

1943 р.)⁸⁴³, списки працівників кущів Костопільського району (від 9 і 15 вересня 1943 р.)⁸⁴⁴.

У статистичних документах радянського НКВС (довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р., список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р.) також вміщені псевдоніми, а інколи й імена розстріляних працівників зв'язку. Однак при цьому не уточнювалося, до якого саме зв'язку – організаційного ОУН(б) чи військового УПА – належали відповідні особи⁸⁴⁵.

Звуженість інформаційного потенціалу організаційних документів Запілля УПА дещо компенсується нарративними джерелами. У першу чергу на прискіпливу увагу заслуговують спогади Володимира Макара⁸⁴⁶, мемуари Марії Савчин⁸⁴⁷, спогади Максима Скорупського⁸⁴⁸ та Івана Бутковського⁸⁴⁹.

---

⁸⁴³ Наказ коменданта району "Іскра" [Костопільського надрайону "Долина" ВО "Заграва"] "Костомарова" (від 5 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 2–3; Наказ коменданта району "Іскра" [Костопільського надрайону "Долина" ВО "Заграва"] "Костомарова" (без дати) // Там само. – Арк. 3.

⁸⁴⁴ Список працівників куща № 3 [району "Іскра" Костопільського надрайону ВО "Заграва"], скл. комендантом "Залізнякам" (від 9 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 51–52 зв.; Список працівників куща № 1 району "Іскра" [Костопільського надрайону "Долина" ВО "Заграва"], скл. "Костомаровим" (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 41; Список працівників куща № 5 району "Іскра" [Костопільського надрайону ВО "Заграва"], скл. комендантом району "Костомаровим" (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 54–55; Список працівників куща № 4 району "Іскра" [Костопільського надрайону ВО "Заграва"], скл. комендантом району "Костомаровим" (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 56–56 зв.; Список працівників куща № 2 району "Іскра" [Костопільського надрайону ВО "Заграва"], скл. комендантом району "Костомаровим" (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 58.

⁸⁴⁵ Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 33; Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 41.

⁸⁴⁶ Макар В. Бойові друзі. – Торонто–Київ, 2001. – Т. 3. – Кн. 2. – 512 с.

⁸⁴⁷ Савчин М. ("Марічка"). Тисяча доріг. – 598 с.

⁸⁴⁸ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – 351 с.

⁸⁴⁹ Бутковський І. Організаційна структура УПА // УПА в світлі документів з Боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу. 1942–1950 рр. – Ч. 1. – Б. м., 1957. – С. 8.

Окремі свідчення про діяльність мережі зв'язку (псевдоніми та справжні імена працівників-референтів, їхні біографічні відомості, структура зв'язків, їхня довжина, зв'язкові лінії та пункти) наводили Юрій Киричук⁸⁵⁰, Анатолій Кентій, Микола Руцький⁸⁵¹, Сергій Мазурець⁸⁵², Павло Судоплатов⁸⁵³ та інші.

Як видно з джерел, у Запіллі УПА системі зв'язку надавалася велика увага. З метою забезпечити надійний зв'язок були утворені спеціальні референтури зв'язку. Загальне керівництво мережею зв'язку здійснювали коменданти округ. Восени–взимку 1943 р. структура референтури зв'язку в такій типовій окрузі краю ОУН(б) ПЗУЗ, як ВО “Заграва”, і, можливо, в округах “Богун” та “Турів”, які розміщувалися по сусідству, була приблизно такою: “шефу”, який очолював зв'язок округи, підпорядковувалися шефи надрайонів, їм – районні, районним – кущові шефи підпунктів зв'язку куща, останнім – зв'язкові та зв'язківці (гінці). Так, у листопаді 1943 р. у Людвипільському повстанському районі “Скеля” на 28 пунктах зв'язку працювало 28 шефів зв'язку (з них – тільки 1 у Людвипіллі) і 105 підлеглих їм рядових зв'язкових⁸⁵⁴. Для порівняння, у грудні того самого року в сусідньому з Людвипільським Костопільському повстанському районі “Іскра” на 14 зв'язкових пунктах (6 – у кущах, 8 – у станицях) працювало 92 особи, з яких 14 було шефами. Підпункт зв'язку кущового рівня мав коменданта, заступника і двох зв'язкових. Ці особи підтримували стосунки з районом. Ще один зв'язківець такого підпункту тримав контакт із зв'язковими й населенням у навколишніх селах. У документах дуже часто місцеві пункти зв'язку називали псевдонімами їхніх керівників.

Як вважає дослідник О. Вовк, на початку 1944 р. конфігурація референтури зв'язку ОУН(б) на Волині й Поліссі трохи змінилася. Як і УЧХ, вона стала підреферентурою⁸⁵⁵.

---

⁸⁵⁰ Киричук Ю. Історія УПА. Тернопіль, 1991. – С. 26.

⁸⁵¹ Руцький М. Голгофа. – С. 48.

⁸⁵² Мазурець С. Повстанськими стежками. – Луцьк, 2002. – С. 13, 18, 26, 111–112, 131.

⁸⁵³ Судоплатов П. Разведка и Кремль. – Москва, 1996.

⁸⁵⁴ Звіт № 4 [референта зв'язку] району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Безрідного” (від 21 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп.2. – Спр. 39. – Арк. 23.

⁸⁵⁵ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – Київ–Торонто, 2006. – С. 13.

Діяли “звичайні” й “центральні” лінії зв’язку. Центральними лініями восени 1943 р. можна було дістатися до керівних структур ОУН(б). Наприклад, Людвипільський повстанський район “Скеля” на Костопільщині в листопаді 1943 р. перетинали дві такі лінії⁸⁵⁶. У підрайонах №№ 1–4 цього району опікувалися центральною зв’язковою лінією 118 чол., а в підрайонах №№ 5–7 працювали на центральній зв’язковій лінії 25 чол.⁸⁵⁷. За спогадами Сергія Мазурця, через с. Рудка-Козинська (Волинська область) проходила центральна лінія зв’язку “Горохівська Січ”, на якій розташовувався розподільчий пункт зв’язку “Лиман-1”⁸⁵⁸. Автор також згадує пункти “Лиман-2” і “Лиман-3”. Прикметно, що в “Лимані-1” можна було знайти зв’язкового-провідника до центрального пункту зв’язку УПА–Північ “Лиман-2” або навіть штабу УПА–Північ⁸⁵⁹. Наявність одного з пунктів зв’язку у вказаному терені підтверджується документально⁸⁶⁰. Партизани Сидора Ковпака дуже настирливо шукали вихід на “Лиман-2”, оскільки надіялися дізнатися про розташування штабу УПА–Північ.

У пунктах зв’язку вели спеціальну книгу, в якій обліковували поточну кореспонденцію. Крім цього, планувалося зобов’язати зв’язкових після кожного відбору чи передачі грипсів складати поквітування, обов’язково вказуючи час⁸⁶¹.

Велика увага надавалася забезпеченню зв’язківців транспортними засобами. Зв’язкові Костопільського повстанського надрайону “Долина” активно використовували “ровери” (велосипеди). З середини серпня 1943 р. кожний важливий пункт зв’язку на Костопільщині мав отримати у своє розпорядження 2–3-х “верхівців” (вершників) і 2 службові “фірманки” (вози), а якщо пункт розташовувався неподалік водойми – то й 6–10 човнів.

---

⁸⁵⁶ Звіт № 4 [референта зв’язку] району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Безріднього” (від 21 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 39. – Арк. 23.

⁸⁵⁷ Там само.

⁸⁵⁸ Спогади Сергія Мазурця нашоухують на думку, що пункти зв’язку часто містилися в “оселях” – приватних помешканнях селян. Див.: Мазурець С. Повстанськими стежками. – С. 21.

⁸⁵⁹ Там само. – С. 13, 26, 112.

⁸⁶⁰ Звіт суспільно-політичного референта [надрайону “Степ” ВО “Турів”] “Юрка” за 23 вересня – 23 жовтня 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 127. – Арк. 14.

⁸⁶¹ Наказ № 2 к-ра ВО “Заграва” “Дубового” (від 15 серпня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 153.

Транспортувати вантажі возами було економічно вигідно. Як зазначав Юрій Киричук, якщо не вистачало своїх підвід, то для перевезення важких вантажів лінією зв'язку їх брали в місцевого населення. Часом валка мала 200–300 возів. Процесії рухалися в супроводі “теренового зв'язку”⁸⁶².

Напередодні й на момент приходу радянських військ на Волинь і Полісся (грудень 1943 – лютий 1944 рр.) лінії зв'язку використовувалися “по графіку”, через певні проміжки часу. Вже не могло бути й мови про відкрите перевезення пошти велосипедами чи човнами, як це практикувалося раніше. Зв'язкові поступово переходять до використання так званих “штафетних” (естафетних) ліній⁸⁶³. Останні мали переваги над звичайними, оскільки вони були безпечнішими, а кореспонденція доходила по них швидше. Одна з таких “штафет” проходила у грудні 1943 р. через територію Костопільського повстанського району “Іскра”. Референт СБ повстанського надрайону “Лиман” “Марко” 28 грудня 1944 р. наказував комендантам СБ у районах, щоб вони надсилали найважливішу пошту через гінців “штафетовим зв'язком” і без затримки на зв'язкових пунктах⁸⁶⁴.

“Штафетовий зв'язок” у 1944 р. діяв також і в іншій частині українських земель, зокрема на Перемищині. Ось як про це згадував Степан Хрін: “Зв'язки наші діють знаменито. Дівчата зв'язкові без перерви перебігають від села до села із штафетами”⁸⁶⁵. Щось подібне також у 1944 р. було й на Золочівщині. Як згадував командир ВОП УПА–Схід Костянтин Гіммельрайх, там “... в кожному найменшому селі було декілька зв'язкових, що тримали постійний зв'язок з околицьніми селами. ... підпільна пошта, і та працювала. Посилали ви листа чи звідомлення, і той лист мандрував від

---

⁸⁶² На жаль, у даному разі дослідник не конкретизує регіон. Див.: Киричук Ю. Історія УПА. – С. 26.

⁸⁶³ О. Вовк у своїй вступній статті стверджує, що в УПА й Запіллі на зміну “естафетному зв'язку” прийшли “мертві пункти зв'язку” вже “з приходом на ПЗУЗ радянської влади”, тобто на початку 1944 р. При цьому дослідник на документи не посилається. Див.: Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 26.

⁸⁶⁴ Наказ № 12 командира СБ повстанського надрайону “Лиман” “Марка” для працівників СБ у районах (від 28 грудня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 118.

⁸⁶⁵ Хрін С. Кризь сміх заліза // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 2000. – Т. 30. – С. 68.

села до села, з рук одного зв'язкового до рук другого"⁸⁶⁶. У Східній Лемківщині взимку 1944–1945 рр. “по селах наладжано зв'язкові пункти. Почала нормально діяти підпільна пошта ОУН”⁸⁶⁷.

Рухатися по лінії зв'язку для зв'язкового означало просуватися по безпечній від ворожих сил території, час від часу зупиняючись у спеціально обраних “надійних” і перевірених ОУН(б) чи УПА помешканнях людей (згодом до них додалися повстанські криївки). Якщо ж хоч одна ланка-“хата” виявилася б “загроженою”, використання лінії припинялося.

Однак попри перелічені конспіративні заходи вже у другій половині 1944 р. – на початку 1945 р. мережа зв'язку на ПЗУЗ зазнає катастрофічних втрат. Тільки за січень НКВС затримав і знищив шефів повстанського зв'язку в семи районах Рівненської області – Костопільському, Людвипільському, Клеванському, Рафалівському, Мізоцькому, Межиріцькому й Здолбунівському⁸⁶⁸. Очевидно, що свій внесок у цю справу зробили й повстанські зв'язкові-“новачки”, адже 14 грудня 1944 р. референт СБ у ПЗК “Шворний” наказував своїм підлеглим у надрайонах Ковельської округи “Славути” таке: “...забороняю категорично посилати важнішу пошту штафетою ... забороняю категорично пускати по зв'язках різних дезертирів...”⁸⁶⁹. За даними Дж. Бурдза, у 1946 р. українські повстанці вже відмовлялися від естафетного зв'язку й переходили до використання “тайників” (“мертвих” пунктів зв'язку). Місця їх розташування знали тільки організаційні керівники. Це було зроблено, щоб обмежити доступ ворожих сил до документів⁸⁷⁰.

---

⁸⁶⁶ Гіммельрайх К. (“Шелест”, “Кий”). Спомини командира відділу особливого призначення УПА–Схід” // Літопис УПА. – Торонто, 1987. – Т. 15. – С. 200.

⁸⁶⁷ Гарасимів Іван (“Палій”). З юнацьких мрій – у ряди УПА // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 1999. – Т. 29. – С. 95.

⁸⁶⁸ Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 33; Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 41.

⁸⁶⁹ Наказ шефа СБ ПЗК “Шворного” для комендантів СБ надрайонів ВО “Славути” (від 14 грудня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 707.

⁸⁷⁰ Бурдз Дж(ефрей). “Москальки”: женщины-агенты и националистическое подполье. – С. 22.

На нашу думку, “тайники” на ПЗУЗ набули популярності вже в 1945 р. Проте згадок про використання “мертвих” пунктів зв’язку за межами ПЗУЗ виявити не вдалося. Так, у Перемиському надрайоні “Холодний Яр”, що складався з 5-и районів, станом на 6 січня 1947 р. діяла “група зв’язкових”, яка доправляла “штафетки” й перевозила “по підпільному зв’язку” людей. Тобто в 1947 р. на Перемищині все ще діяв “штафетний” зв’язок⁸⁷¹.

На початку 1950-х років траплялися випадки, коли в пакунки, які передавалися по лініях зв’язку для керівників ОУН(б) (наприклад, це могла бути нова радіобатарейка чи пакет документів), таємні радянські агенти підкладали вибухівку. Саме від вибухівки, прилаштованої до батареї живлення для радіо, загинув восени 1950 р. у криївці в с. Городище провідник ОУН(б) у Луцькому надрайоні “Дем’ян”⁸⁷². Така сама доля спіткала окружного провідника “північної Рівненської округи” “Ата”. 14 жовтня 1951 р., у символічну річницю створення УПА, він загинув на привалі в Цуманському лісі від вибуху пакета літератури, який прийшов зв’язком⁸⁷³.

Великою проблемою для територіального керівництва ОУН(б) на ПЗУЗ було забезпечити зв’язкові пункти кваліфікованими кадрами. З усіх шести кушів, писав 31 грудня 1943 р. шеф зв’язку в Костопільському повстанському районі “Іскра” “Суворов”, тільки в кущі № 4 зв’язківці справлялися з виконанням своїх обов’язків. У деяких інших територіальних одиницях через “загроженість” ворожими силами чи відсутність кадрів мережа зв’язку діяла “посередньо” або “недобре”⁸⁷⁴. Приміром, у своєму звіті за грудень 1943 р. “Суворов”, шеф зв’язку в Костопільському районі “Іскра” надрайону “Долина” ВО “Заграва”, писав: “VI. Зв’язки працюють недобре, з причин поки що навіть і червоні часом нападають на наш терен. ... VII. На зв’язках стоїть праця посередньо, зв’язкови роблять звитоване перед відходом і приходом, літературу читають, яка є, однак брак вишкільного матеріалу, натомість літературу читають книжки”⁸⁷⁵.

---

⁸⁷¹ Денник відділу УПА під командуванням “Бурлаки” (В. Щигельського), ведений бунчужним “Буркуном” з 1 жовтня 1946 р. до 2 серпня 1947 р. // Літопис УПА. – Торонто, 1986. – Т. 13. – С. 12.

⁸⁷² Савчин М. (“Марічка”). Тисяча доріг. – С. 314, 371.

⁸⁷³ Там само. – С. 343, 388, 392.

⁸⁷⁴ Там само.

⁸⁷⁵ Там само.

Іноді ділові зверхники нарікали на те, що їхні підлеглі самовільно листуються без їхнього відома або затримують кореспонденцію, яка йшла до них⁸⁷⁶. Дехто з працівників референтур зв'язку доходив до того, що залишав собі на згадку книжки, витягуючи їх з пачок, які доводилося перевозити. Коменданта Костопільського повстанського надрайону “Долина” “Ворона” не влаштовувало те, що на пунктах зв'язку гінці часто сварилися між собою, ображали випадкових людей, курили. Деколи кореспонденція на віддаль 20 км “експресом” ішла по 5–6 днів. У Людвипільському повстанському районі “Скеля” шефові тамтешньої референтури зв'язку доводилося “зуживати виміру кари до зв'язковців”⁸⁷⁷.

З огляду на численні порушення поведінки серед зв'язкових територіальні коменданти вдавалися до рішучого наведення порядку. Відповідно до положень наказу коменданта ВО “Заграва” “Юрка” усі підлеглі йому коменданти надрайонів мусили попередити комендантів районів і шефів зв'язкових пунктів про посилення їхньої особистої відповідальності за втрату пошти. Йшлося не тільки про літературу, але й про різні речі, які передавалися каналами зв'язку⁸⁷⁸. Положення цього наказу були деталізовані, з огляду на місцеву специфіку, в наказі коменданта Костопільського повстанського надрайону “Долина” “Ворона” за 22 жовтня 1943 р. Він призначив на кожному пункті спеціальний контроль за роботою зв'язкових та за робочим порядком узагалі. Було заборонено затримувати пошту, навіть через ніч чи погодні умови, приносити кореспонденцію в пошкодженому вигляді, а великі пачки з літературою – надірваними (це тепер вважалося злочином). Кожен гонець повинен був знати “Декалог”, “12 прикмет українського націоналіста” і “44 правила”. Шеф зв'язкового пункту мав завжди орієнтуватися в тому, що відбувається у ввіреному йому закладі, і при нагоді

---

⁸⁷⁶ Лист-прохання від коменданта “Шуляка” до бувшого провідника терену “Басейн” “Хоми” про подання характеристик на підлеглих “Хомі” стрільців за спеціальною схемою (від 24 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 6.

⁸⁷⁷ Звіт № 4 [референта зв'язку] району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Безріднього” (від 21 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 39. – Арк. 23.

⁸⁷⁸ Наказ № 13 коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 19 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 194–195.

інформувати про це коменданта свого району⁸⁷⁹. 23 жовтня “Ворон” встановив часові рамки для надсилання референтами зв’язку звітів, оскільки до того вони були не визначеними⁸⁸⁰, що приводило до недостатньої інтенсивності документообігу між комендантом і референтами та, як наслідок, його низької поінформованості.

Цікаво, що кур’ери, котрі обслуговували видавничі осередки (там видавалися підпільні газети, інші пропагандистські матеріали) на Перемищині, “стояли осторонь загального підпільного зв’язку”⁸⁸¹. Їхню діяльність контролювала СБ⁸⁸². Працівники ж видавничих осередків ОУН(б) на Івано-Франківщині могли й не бути членами цієї організації⁸⁸³.

У серпні 1943 р. на ПЗУЗ поряд із системою організаційного зв’язку Запілля було налагоджено військовий зв’язок. Якщо організаційною мережею зв’язку, як уже зазначалося, керували коменданти округ, то військовим зв’язком завідував начальник військового штабу при ГК УПА⁸⁸⁴.

Згідно з вимогами наказу коменданта ВО “Заграва” Івана Литвинчука, військовий зв’язок мав бути організований у Запіллі УПА до 30 серпня 1943 р.⁸⁸⁵ І справді, у своєму наказі комендант Костопільського повстанського району “Іскра” “Костомаров” розпорядився створити військові зв’язки окремо від організаційних⁸⁸⁶. Отже, наказ І. Литвинчука на місцях виконувався. Про паралельність двох мереж зв’язків на Волині йдеться у спогадах М. Скорупського⁸⁸⁷.

---

⁸⁷⁹ Наказ № 16 коменданта [Запілля] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” для шефа зв’язку і комендантів районів надрайону (від 22 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 110–111.

⁸⁸⁰ Наказ к[оменданта] [Костопільського] в[ійськового] н[а]драйону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” для усіх референтів надрайону та комендантів районів (від 23 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 107.

⁸⁸¹ Потічний П. Вступна стаття // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 1987. – Т. 16. – С. 11.

⁸⁸² Там само. – С. 20.

⁸⁸³ Без авт. Про журнал “Чорний ліс” // Літопис УПА. – Торонто, 1987. – Т. 3. – С. 16.

⁸⁸⁴ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т.2. – С. XVI.

⁸⁸⁵ Наказ № 2 к-ра ВО “Заграва” “Дубового” (від 15 серпня 1943 р.) // Там само. – С. 153.

⁸⁸⁶ Наказ коменданта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Костомарова” (від 5 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 2.

⁸⁸⁷ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 152.

Загалом конфігурація зв'язку (пункти зв'язку, зв'язкові, кур'єри, активні, пасивні й окремі лінії зв'язку) за своєю структурою була схожою на складові частини організаційної мережі зв'язку ОУН(б) (пункти зв'язку, зв'язкові, гінці, звичайні, естафетні, центральні, генеральні лінії зв'язку, мертві пункти). Організаційним зв'язком на ПЗУЗ починаючи з другої половини 1943 р. керували коменданти округ Запілля УПА, а незабаром – провідники країв (аж до ліквідації останнього з них). Стосовно військового зв'язку, то ним до ліквідації УПА в 1948 р. керував військовий штаб при ГК УПА. Керівникам організаційного зв'язку ОУН(б) підпорядковувалися “шефи” зв'язку в надрайонах, районах, кущах, а керівникам військового зв'язку УПА – командири відділів УПА й усі співробітники системи організаційного зв'язку⁸⁸⁸.

Від зв'язківців обох мереж зв'язку вимагали швидкості дій. Але не слід забувати, що лише між відділами військового штабу ГК УПА на ПЗУЗ в один з періодів 1943 р. відстань дорівнювала “п'ятигодинному піхотинному маршу”⁸⁸⁹. За деякими свідченнями, дном річки Горинь було прокладено телефонну лінію між головним військовим штабом УПА та його відділами⁸⁹⁰. У групі УПА під керівництвом П. Олійника три курені, які розташовувалися один від одного на відстані 5 км, мали телефонний зв'язок. І. Бутковський писав про окрему систему зв'язку, яка сполучала штаби УПА з мережею зв'язкових пунктів⁸⁹¹.

Як на воєнну пору, зв'язкові діставалися місця призначення досить швидко. Середня швидкість надходження документів від ГК УПА до того чи іншого відділу УПА в межах однієї ВО (“Турів”, “Заграва” чи “Богун”) у серпні–грудні 1943 р. становила 5–7 днів. Це вдалося з'ясувати шляхом порівняння відповідних написів на документах. Приміром, на наказі № 9, який відправив командир 1-ї групи УПА “Славута” 29 липня

---

⁸⁸⁸ На Буковині наприкінці 1943 – у 1944 рр. структура зв'язку була такою: політична референтура Буковинської округи ОУН(б) “керувала зв'язками з вищими інстанціями ОУН”, а у віданні організаційної перебували управління і контроль за “внутрішніми зв'язками ОУН”. Див.: Фостій І. Північна Буковина і Хотинщина в роки Другої світової війни // Дис. на здоб. н. ступеня канд. іст. н. – Чернівці, 2005. – С. 161–162.

⁸⁸⁹ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943–1949. Довідник І. – С. 25.

⁸⁹⁰ Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”). За Україну, за її волю. – С. 142.

⁸⁹¹ Бутковський І. Організаційна структура УПА. – С. 8.

1943 р., є така маргіналія: “Одержано 5.VIII.43”⁸⁹². На відписі наказу коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” для керівників запілля цієї ВО, складеному 25 грудня 1943 р., також дописано: “Отр. 1.1.44 р.”⁸⁹³. За такий самий час дійшли до адресатів накази командира групи УПА Петра Олійника від 15, 25 серпня і 27 вересня 1943 р. Перший з перелічених наказів потрапив до одного з комендантів надрайонів ВО “Богун” за 6 днів, другий надійшов до усіх комендантів цієї ВО за 5 днів⁸⁹⁴.

Маргіналії могли містити й ширшу інформацію. Так, мав звичку залишати свій автограф на отриманих від командира групи “Турів” документах “Лівар”⁸⁹⁵ – керівник загону ім. І. Богуна⁸⁹⁶. Відомо, що цей військовий відділ УПА у вересні 1943 – січні 1944 рр. базувався в Свинаринських лісах (сучасна Волинська область). Помітки “Лівара” на наказах “Рудого” від 28 вересня 1943 р., 28 і 30 жовтня 1943 р. свідчать, що ці документи надійшли до командира загону УПА ім. І. Богуна, відповідно, 2, 10 жовтня і 2 листопада 1943 р.⁸⁹⁷

У листопаді 1943 – січні 1944 рр. через тривалу негоду стався збій у системі зв’язку групи УПА “Турів”. Якщо наказ про “відзначення героїчного бою в Загорові”, який командир групи УПА “Турів” “Рудий” надіслав 30 жовтня 1943 р., містить таку маргіналію: “Лівар. Прибуло 2.XI. Ч. 67”⁸⁹⁸, то наказ № 60 тимчасового командира групи УПА “Турів” “Л. Яворенка” від 26 грудня 1943 р., адресований для “усіх командирів куренів” групи, має таку приписку: “Вислано 8.1.44 Шелест. Розіслано

---

⁸⁹² Наказ № 9 к-ра 1-ї групи УПА “Славути” (від 29 липня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т.2. – С. 130.

⁸⁹³ Наказ № 20 коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 25 грудня 1943 р.) // Там само. – С. 197.

⁸⁹⁴ Наказ № 4 к-ра групи УПА “Енея” (від 15 серпня 1943 р.) // Там само. – С. 323–324; Наказ № 8 к-ра групи УПА “Енея” (від 25 серпня 1943 р.) // Там само. – С. 324–325.

⁸⁹⁵ Наказ № 19 в.о. к-ра групи УПА “Турів” “Клима” (від 7 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 500.

⁸⁹⁶ Наказ № 20 к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” для к-ра загону ім. І. Богуна “Лівара” (від 28 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 500.

⁸⁹⁷ Наказ № 15 к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” для к-рів загонів (від 28 вересня 1943 р.) // Там само. – С. 495; Наказ № 20 к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” для к-ра загону ім. І. Богуна “Лівара” (від 28 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 501; Наказ № 21 к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” для к-рів загонів (від 30 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 502.

⁸⁹⁸ Наказ к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” з приводу бою в Загорові (від 30 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 506.

всіх сотнях. Князів”⁸⁹⁹. Інші документи – інструкція командира групи УПА “Богуна” від 22 листопада 1943 р. і наказ № 62 командира групи УПА “Турів” Ю. Стельмашука від 29 грудня 1943 р. “також надійшли на місця дуже пізно – за 11 і 16–17 днів відповідно⁹⁰⁰.

Крім звичайних, в УПА створювалися ще й “пасивні” та “окремі” зв’язкові лінії. Останні призначалися для транспортування найважливіших видів документів – наказів і звітів. Цікаво, що лінії прокладалися так, щоб за 24 години було можливо дістатися від військового штабу ГК до штабу певної групи УПА, а за 12 годин подолати відстань у межах округи. Для швидкого транспортування документів використовувалися вершники.

Р. Петренко розділяв зв’язок на звичайний і “приспешений” (кур’єрський). Останнім користувалися з метою перевезення зброї, керівних осіб (провідників), поранених і під час переїзду до іншої військової округи⁹⁰¹. Напевне, автор мав на увазі спосіб транспортування документів активними, запасними чи окремими зв’язковими лініями.

У цілому в 1943–1945 рр. мережа зв’язку ОУН(б) на ПЗУЗ пройшла у своєму розвитку декілька етапів. На першому з них – 1943 – січень 1944 рр. – відбувається розбудова референтур та мережі зв’язку. Починаючи з січня – лютого 1944 р. референтури зв’язку та зв’язківці УПА переходять на конспіративний “естафетний” зв’язок. Третій етап розпочався у другій половині 1944 – січні 1945 р. Тоді, грамотно використавши свою агентуру, НКВС завдав системі зв’язку надзвичайного удару: за місяць були затримані чи вбиті референти зв’язку відразу в семи районах Рівненської області. Внаслідок цього від естафетного зв’язку було перейдено до використання тайників, а від колись представницьких референтур залишилися лише окремі зв’язківці. Оскільки такі удари завдавалися й надалі, в 1946 р. мережа де-факто припинила своє існування, хоча окремі референти зв’язку залишилися. На четвертому, останньому, етапі зв’язок повністю переходить під контроль важливих керівників ОУН(б), котрі перекладають його на плечі кількох відданих собі людей.

---

⁸⁹⁹ Наказ № 60 в.о. к-ра групи УПА “Турів” “Л. Яворенка” для к-рів куренів (від 26 грудня 1943 р.) // Там само. – С. 536.

⁹⁰⁰ Інструкції “Богуна” для к-рів загонів групи УПА “Турів” (від 22 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 512; Наказ № 62 к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” для усіх курінних к-рів групи (від 29 грудня 1943 р.) // Там само. – С. 537.

⁹⁰¹ Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”). За Україну, за її волю. – С. 89.

4.3. Організаційно-мобілізаційні референтури

Дуже важливі завдання покладалися в Запіллі УПА на організаційно-мобілізаційні референтури. Джерела дозволяють з'ясувати основні напрямки діяльності цих референтур, встановити псевдоніми, а іноді й справжні імена відповідних працівників. Переважну частину виявлених джерел складають звіти й накази організаційно-мобілізаційних референтів⁹⁰². Зрідка трапляються реєст-

---

⁹⁰² **Звіти:** Звіт організаційно-мобілізаційного референта Рівненського надрайону [3/3] ВО “Богун” “Тигра” за вересень [1943 р.] (від 2 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 3–4; Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за місяць (від 22 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 462–465; Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО “Богун” “Тирси” за 0,5 місяця (від 26 грудня 1943 р.) // Там само. – С. 469–472; Звіт № 2 про допомогу військовим родинам УПА організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (від 8 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 64; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Негуса” про складання списків осіб чоловічої та жіночої статей 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (від 31 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 70; Звіт про допомогу військовим родинам УПА організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” за 1 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 72; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Беріг” [надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Гончара” за 10 жовтня – 10 листопада 1943 р. (від 6 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 73–74; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” (від 7 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 76; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” про проведення вишколів 1 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 77; Звіт організаційно-мобілізаційного референта [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Легідного” за 15–31 грудня 1943 р. (від 12 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 124–125. **Накази:** Наказ № 3 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 6; Наказ № 4 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта] Рівненського надрайону [3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 7; Наказ № 5 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 8; Наказ № 6 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта

ри⁹⁰³ і формуляри⁹⁰⁴. За територіальним походженням більшість звітів репрезентують ВО “Богун”⁹⁰⁵ і Рівненський надрайон ВО “Богун”⁹⁰⁶. Декілька звітів походить з Людвипільського⁹⁰⁷,

Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун” “Тигра” (від 10 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 9; Звіт невідомого орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] р[еферента] Р[івненського] надрайону [3/3 ВО “Богун”] за жовтень [1943 р.] (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 10 зв.; Наказ організаційно-мобілізаційного референта надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Степового” (від 17 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 17.

⁹⁰³ Реєстр старшин-працівників орг[анізаційно]-моб[ілізаційної] [референтури] району № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”], скл. “Прометеем” (від 29 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 60. – Арк. 10.

⁹⁰⁴ Формуляр мобілізаційного листка командира групи УПА “Енея” за 1943 р. (без підп. і дати) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 432; Формуляр № 1 організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Заграва”] “Тараса” складання списків сільського чоловічого населення віком від 18 до 35 і від 35 до 50 років та жіночого населення віком від 18 до 30 років [вересень 1943 р.] // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 353. – Арк. 56.

⁹⁰⁵ Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за місяць (від 22 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 462–465; Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за 0,5 місяця (від 11 грудня 1943 р.) // Там само. – С. 466–468; Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за 0,5 місяця (від 26 грудня 1943 р.) // Там само. – С. 469–472.

⁹⁰⁶ Звіт організаційно-мобілізаційного референта Рівненського надрайону [3/3] ВО “Богун” “Тигра” за вересень [1943 р.] (від 2 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 3–4; Наказ № 3 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 6; Наказ № 4 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта] Рівненського надрайону [3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 7; Наказ № 5 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 8; Наказ № 6 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 10 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 9; Звіт невідомого орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] р[еферента] Р[івненського] надрайону [3/3 ВО “Богун”] (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 10–10 зв.

⁹⁰⁷ Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 76; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” про проведення вишколів 1 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 77.

Костопільського⁹⁰⁸, Березненського⁹⁰⁹ районів Костопільського надрайону ВО “Заграва”.

Більшість повстанських документів про роботу організаційно-мобілізаційних референтур на ПЗУЗ датовані вереснем–груднем 1943 р. У 1944 р. ці референтури переросли в організаційні*. Вищі організаційні референтури на початку 1945 р. було ліквідовано⁹¹⁰.

Важливими є й радянські документи, в яких згадуються окремі акції працівників організаційних (організаційно-мобілізаційних) референтур на ПЗУЗ: зрив призову до Червоної Армії, переслідування людей, причетних до радянської мобілізації, тощо. Більшість з них опублікована упорядниками 4-го тому “Нової серії” “Літопису УПА”⁹¹¹, а також В. Сергійчуком⁹¹².

---

⁹⁰⁸ Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Негуса” про складання списків осіб чоловічої та жіночої статей за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (від 31 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 70.

⁹⁰⁹ Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Беріг” [надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Гончара” за 10 жовтня – 10 листопада 1943 р. (від 6 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 73–74.

* За даними тому 39 “Літопису УПА”, в Холмській окрузі у травні 1944 р. і у III-й Холмсько-Підляській окрузі Закерзонського краю починаючи з весни 1945 р. носіями схожих повноважень були “військові” референти. Див.: Потічний П. Початки УПА на Холмщині // Літопис УПА. – Т. 39. – С. 10; Схема “Організаційна структура III-ї Холмсько-Підляської округи ОУН Закерзонського краю (весна 1945 – осінь 1947 рр.)” // Там само. – С. 944.

⁹¹⁰ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 37.

⁹¹¹ Радіограма командування Рівненського партизанського з’єднання № 1 (Бегми і Тимофєєва) для М. Хрущова і Т. Строкача (від 30 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 107; Радіограма командування Рівненського партизанського з’єднання № 1 (Бегми і Тимофєєва) для М. Хрущова і Т. Строкача (від 11 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 111; Довідка політичного відділу штабу 13-ї армії 1-го Українського фронту про хід мобілізації військовозобов’язаних у районах Західної України (від 3 лютого 1944 р.) // Там само. – С. 140–144; Спецповідомлення керівника НКДБ УРСР Савченка для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 18 березня 1944 р.) // Там само. – С. 214–217; Повідомлення начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 29 березня 1944 р.) // Там само. – С. 225–226; Повідомлення заступника начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Стрельнікова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 15 квітня 1944 р.) // Там само. – С. 230–231; Політична інформація секретаря Рівненського

Біографічну та просопографічну інформацію про активістів організаційно-мобілізаційних референтур у відомих нині документах ОУН(б) і Запілля УПА віднайти важко, оскільки більшість з цих джерел написана в сухому лаконічному стилі й містить переважно організаційний “офіціоз”. Найпридатнішими для дослідження цієї ділянки є такі різновиди документації, як лимсти загиблих членів ОУН(б) і УПА і, особливо, звіти комендантів та референтів. У документах цих різновидів псевдоніми та інша інформація про організаційний актив наводяться частіше, ніж в усіх інших.

Утім, збереглися спеціальні списки, в яких варіюються псевдоніми (криптоніми) та/чи правдиві назви активістів, організаційних клітин і поселень. Очевидно, саме в таких списках фіксувалася зміна псевдонімів та криптонімів у кожному конкретному випадку. Зокрема, один з них має “розпізнавальні знаки” (з підрайону № 3 надрайону “Конотоп” від 12 грудня 1943 р.), містить перелік псевдонімів станичних, правдивих назв тамтешніх станиць і криптонімів станиць⁹¹³. Однак найчастіше списки псевдонімів і криптонімів, у яких подані псевдоніми організаційно-мобілізаційних референтів, не мають автора і з їхнього тексту важко довідатися, з якого регіону вони походять.

Головним завданням організаційно-мобілізаційних референтур було забезпечення УПА свідомими силами. На прикладі референтури Рівненського надрайону, яка діяла в серпні 1943 року, добре видно, яким був штат типової надрайонової організаційно-мобілізаційної референтури* (на жаль, про штат організаційно-мобілізаційних референтур інших надрайонів маємо лише фрагментарні відомості)⁹¹⁴. До

обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 15 квітня 1944 р.) // Там само. – С. 232–235.

⁹¹² Спецповідомлення № 89/1 заступника начальника УШПР Старінова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про мобілізацію націоналістів на Волині (від 17 вересня 1943 р.) // Сергійчук В. ОУН–УПА в роки війни. – С. 95.

⁹¹³ Спис[ок] станиць підрайону № 3 н[адрайону] № 115 “Конотоп”, скл. к-нтом СБ підрайону “Олегом” (від 12 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 15. – Арк. 72.

* За браком джерел не можна було встановити типову структуру організаційно-мобілізаційних референтур на рівні районів та куштів.

⁹¹⁴ З ВО “Богун”: “коменданти самооборони, які існують по надрайонах”, “служба обсерваційно-алярмова”, “диверсійні групи” (Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО “Богун”] “Тирси” за місяць (від 22 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 462), “озброєні

неї входили: канцелярія, шеф, 3 працівники і 5 інспекторів. Кожний надрайоновий інспектор опікувався певним районом. Інспектор вів книгу військовозобов'язаних та евіденційну книгу. Мобілізаційні інспектори в районах надсилали до військовозобов'язаних мобілізаційні аркуші. У кожному такому аркушеві зазначалися дата й місце народження призовника, перелік речей, які він мусить взяти з собою. Одержавши їх, призовники приходили на створені інспекторами збірні пункти. Там відбувався медичний огляд. Здоровим видавали лікарську посвідку, яку долучали до мобілізаційного аркуша. У звільнених комісією цей аркуш відбирали й видавали натомість лікарське звільнення⁹¹⁵. Документи підтверджують, що в діловодстві справді набули поширення списки військовозобов'язаних⁹¹⁶. Зберігся і

чоти і рої” (Там само. – С. 465). З Рівненського надрайону ВО “Богун”: “оргмоби районів”, “комендант самооборони” й “інтендант при війську в теренових сотнях”, “заступник” коменданта надрайону, “канцелярія” організаційно-мобілізаційної референтури надрайону (Звіт № 2 організаційно-мобілізаційного референта Рівненського надрайону “Тигра” за вересень 1943 р. (від 2 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 3), “військовий інструктор” організаційно-мобілізаційної референтури надрайону, “шеф канцелярії” організаційно-мобілізаційної референтури надрайону (Наказ № 5 організаційно-мобілізаційного референта Рівненського надрайону “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 8), організаційно-мобілізаційні “канцелярії” (у районах надрайону) (Наказ № 6 організаційно-мобілізаційного референта Рівненського надрайону “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 9). З району “Беріг” надрайону “Долина” ВО “Заграва”: оргмоб є “у кожному підрайоні”, він має “своїх станичних”, а ті – “роевих”, котрі вишколюють “здібний елемент” (Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Беріг” “Гончара” за 10 жовтня – 10 листопада 1943 р. (від 6 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 74).

⁹¹⁵ Звіт невідомого орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] р[еферента] Р[івненського] надрайону [3/3 ВО “Богун”] (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 10.

⁹¹⁶ Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Негуса” про складання списків осіб чоловічої та жіночої статей за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (від 31 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 70; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” (від 7 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 76; Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листо-

формуляр мобілізаційного аркуша до лав групи УПА “Богун” під керівництвом П. Олійника⁹¹⁷.

Подібна схема призову новобранців до УПА діяла й за межами ПЗУЗ. Ройовий УПА Іван Гарасимів (“Палій”) описав, як 12 лютого 1944 р. він прибув на “обласний збірний пункт ОУН”, який “був в околицях Галича”. Далі, після медогляду, під охороною сотні з куреня “Гайдамаків” вирушив до вишкільного табору підстаршинської школи УПА “Олені”, яка розташовувалася в гірському районі⁹¹⁸.

У першій половині 1943 року активно практикувалися спеціальні вишколи для підготовки чоловіків до служби в УПА. Через нестачу зброї вишколи на Волині часто проводилися з використанням муляжів, виготовлених з дерева. Наприклад, у квітні оунівці з Висоцького повстанського району “озброювалися” макетами гвинтівок і станковими кулеметами з тріскалками⁹¹⁹. П. Хуртовина згадував, як у його селі кожен чоловік мусив двічі на тиждень виходити на заняття, організовані повстанцями, з “дерев’яною рушницею”⁹²⁰. У листопаді 1943 року на відкритому просторі Костопільського повстанського надрайону “Долина” військові вишколи відбувалися тільки вночі⁹²¹. У Людвипільському повстанському районі цього надрайону того самого місяця відбувся військовий вишкіл, у якому взяло участь 800 чоловік⁹²².

пада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // Там само. – Арк. 105; Список чоловічого населення району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] (без підп., [1943 р.]) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 105. – Арк. 15–22; Список чоловіків (“військових”) району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”], придатних до несення військової служби (без підп., 1943 р.) // Там само. – Арк. 40–51.

⁹¹⁷ Формуляр мобілізаційного листка командира групи УПА “Енея” за 1943 р. (без підп. і дати) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 432.

⁹¹⁸ Гарасимів І. (“Палій”). З юнацьких мрій – у ряди УПА. – С. 24–26, 32.

⁹¹⁹ Доповідна записка командування об’єднаних партизанських загонів Рівненської області для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова і начальника УШПР Строкача (від 28 травня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 75.

⁹²⁰ Хуртовина П. Під небом Волині. – Вінніпег, 1952. – С. 135.

⁹²¹ Наказ організаційно-мобілізаційного референта надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Степового” (від 17 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 17.

⁹²² Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // Там само. – Арк. 105.

Збереглася частина рукопису одного з військових вишкочів, складена невідомим автором, що стосується підготовки й організації “партизанки”. Цікаво, що найміцнішим партизанським центром України, на думку авторів цього документа, був Холодний Яр, центр відомої на поч. 20-х років ХХ ст. Холодноярської республіки, а “найбільшим партизаном” – Юрко Тютюнник⁹²³.

На деяких територіях перед мобілізаціями спеціальні комісії встановлювали кількість боєздатних людей. Зокрема такі огляди були проведені в селах Личини, Качин, Качинська Вілька та Олександрія Камінь-Каширського району. Серед 854 мешканців цих сіл виявили всього 64 особи, непридатні до військової служби⁹²⁴.

Ведучи мову про мобілізацію чоловіків до УПА, Ю. Киричук і В. Гриневич зауважували, що такі заходи західноукраїнське населення сприймало з розумінням, чого не скажемо про мобілізаційні акції, практиковані радянською стороною. Станом на 20 квітня 1944 р. з 69110 чоловіків, призваних у радянські військкомати в Рівненській області, добровільно туди з’явилося 2620, а на інших були влаштовані облави в селах і лісах⁹²⁵. Крім того, повстанці всіляко перешкоджали радянським мобілізаціям. Зокрема в доповідній записці начальника 2-го відділу військ НКВД Українського округу т. Сметаніна для керівника прикордонних військ НКВД УО т. Гусарова (від 4 серпня 1944 р.) йдеться: “Бандерівці відкрито заявляють для населення, що всі особи та їхні родини, котрі не погоджуються на мобілізацію в УПА чи допомагають советській владі, будуть знищені”⁹²⁶. Під впливом погроз з 543 осіб (викликані до військкомату в

---

⁹²³ Військовий вишкіл (без підп. і дати), (уринок) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 70. Цікаво, що таку шану серед повстанців Ю. Тютюнник мав, хоча і співпрацював з радянською владою в 1920-х роках. Зокрема тоді він зіграв самого себе в заідеологізованому фільмі “ПКП” (“Піلسудський купив Петлюру”), від якого нині в музеї кіностудії ім. О. Довженка залишилося декілька кадрів.

⁹²⁴ Звіт “військовика” К[амінь]-[Каширського] району [ВО “Турів”] “Чуми” (від 30 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 138.

⁹²⁵ Гриневич В. Военные мобилизации в Украине в 1943–1944 годах: “Вы должны смать своей кровью вину перед родиной и ее великим вождем товарищем Сталиным” // Зеркало недели. – 2005. – 3 сентября. – № 34. – С. 21.

⁹²⁶ Доповідна записка начальника 2-го відділу військ НКВС Українського округу Сметаніна для керівника прикордонних військ НКВС УО Гусарова (від 4 серпня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 2. – Спр. 117. – Арк. 2.

Межиріцькому районі) прийшло всього 299, а з сіл Блудівської сільради на місце призначення не прибула жодна людина. У Здолбунівському районі підлягало мобілізації 700 осіб, однак у призначений час з них на збірний пункт прийшло всього 18⁹²⁷. За свідченням повстанця “Косар”-“Вороного” (звіт про стан у більшовицькому запіллі з другої половини травня 1944 р.), у 1944 р. на ПЗУЗ радянська влада проводила мобілізацію усіх чоловіків віком від 17 до 60 років. Однак, запевняє автор документа, “...в лісовій полосі Столинщини, Сарненщини, Костопільщини ... мужеське населення в більшості на мобілізаційні пункти не зголосилось ... родини тих, хто не зголошується до мобілізації, вивозять на схід”⁹²⁸.

Якщо в Рівненській області багато хто з чоловічого населення вступ до ЧА ігнорував, то в сусідній Волинській області, якщо вірити суспільно-політичному референту ВО “Турів” Степанові Драницькому, вже в червні 1944 р. чоловіки “в більшості” погоджувалися на таку мобілізацію⁹²⁹.

Українські повстанці силоміць вилучали з сільрад списки мешканців сіл, адже для представників радянської влади такі документи полегшували підбір кандидатів на мобілізацію. Такі списки були, приміром, викрадені у трьох сільрадах Тучинського району⁹³⁰. Під страхом смертної кари головам сіл Олександрійського, Мізоцького, Володимирецького, Рафалівського та інших районів заборонялося передавати списки до радянських військкоматів.

Було й таке, що упівці на півдорозі переймали осіб, котрі йшли на радянські мобілізаційні пункти, нападали на їхній супровід і примушували людей розходитися по домівках.

---

⁹²⁷ Інформація секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 5 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 191; Спецповідомлення керівника НКДБ УРСР Савченка для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 18 березня 1944 р.) // Там само. – С. 215–216.

⁹²⁸ [Звіт] “Косар”-“Вороного” про положення у більшовицькому запіллі з другої половини травня 1944 р. (від 18 червня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 640–641.

⁹²⁹ Інформативний огляд “від задержання фронту до початку червня 1944 р.”, скл. [суспільно-політичним референтом ВО “Турів”] “Матвієм” (від 20 червня 1944 р.) // Там само. – С. 659.

⁹³⁰ Інформація секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 5 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 191.

Принаймні 27 липня 1944 року завдяки цьому в Сокалі (ЗУЗ) вдалося уникнути служби в ЧА 250 новозмобілізованим⁹³¹. Дієвою формою боротьби стала ліквідація персоналу радянських військкоматів. Зокрема, групу працівників райвійськкомату знищено в с. Кримнош Заболотського району 15 листопада 1944 року⁹³². Очевидно, такий випадок був непоодиноким.

Про перші мобілізації на ПЗУЗ, здійснені організаційно-мобілізаційними референтурами, йдеться в документах за червень–серпень 1943 р. Молодь з деяких сіл Костопільського повстанського району почали мобілізувати до УПА вже в червні 1943 р.⁹³³ 8–10 серпня 1943 р. до УПА було залучено хлопців та чоловіків віком від 15 до 50 років з Володимирецького повстанського району⁹³⁴. 13 серпня схожі процеси відбувалися в селах Сухов[оля], Л[оз]ки й К[о]шмаки Рафалівського повстанського району⁹³⁵. 17 серпня йшло поповнення УПА чоловіками віком від 19 до 33 років у районі перебування відділів упівського загону “Озеро”⁹³⁶.

---

⁹³¹ Доповідна записка начальника 2-го відділу військ НКВС Українського округу Сметаніна для керівника прикордонних військ НКВС УО Гусарова (від 4 серпня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 2. – Спр. 117. – Арк. 3.

⁹³² Інформація керівника НКВС СРСР Л. Берії для Й. Сталіна, В. Молотова, Г. Маленкова, М. Хрущова про хід і результати боротьби з формуваннями УПА і підпіллям ОУН (від 12 грудня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 303.

⁹³³ Доповідна записка начальника Рівненського обласного штабу партизанського руху В. Бегми і заступника начальника Тимофеева для начальника УШПД Т. Строкача [вересень 1943 р.] // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 585. – Арк. 34.

⁹³⁴ Радіограма заступника командира з розвідки Рівненського партизанського з'єднання № 1 про наступ загонів УПА на районний центр Володимирець і сутички з поляками і партизанами (від 10 серпня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 93; Доповідна записка начальника Рівненського обласного штабу партизанського руху В. Бегми і заступника начальника Тимофеева для начальника УШПД Т. Строкача [вересень 1943 р.] // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 585. – Арк. 34.

⁹³⁵ Там само.

⁹³⁶ Радіограма заступника командира з розвідки Рівненського партизанського з'єднання № 1 про наступ загонів УПА на районний центр Володимирець і сутички з поляками і партизанами (від 10 серпня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 93; Радіограма командування Рівненського партизанського з'єднання № 1 (Бегми і Тимофеева) для Коротченка і Т. Строкача (від 3 вересня 1943 р.) // Там само. – С. 96.

У середині грудня 1943 року було мобілізовано чоловіків віком від 15 до 60 років у ВО “Турів”. Очевидно, це зробили не упівці, адже у пропагандивній інструкції керівництва ОУН(б) від 20 листопада 1943 р. чітко зазначалося, що з огляду на наближення радянсько-німецького фронту “на проголошення мобілізації не йти”⁹³⁷. Аналогічний зміст має ще одна інструкція ОУН(б), адресована в січні 1944 р. низовим організаціям⁹³⁸.

Наступна хвиля мобілізаційних акцій накрила Волинь у березні 1944 року. Тоді такі заходи проводилися в кількох селах Володимирецького та Рокитнівського⁹³⁹ районів (ВО “Заграва”). У ніч на 3 березня тривав призов до УПА в Мізочі, Б[і]лашові та Дермані⁹⁴⁰. І. Марчук і О. Тищенко зауважували, що мобілізація, яку проводили українські повстанці в березні–травні, була погано організована⁹⁴¹ і що особливо активний опір чинили мешканці Дубровицького та Володимирецького повстанських районів⁹⁴². Однак у цьому конкретному випадку висновок опирається лише на звіт секретаря Рівненського обкому КП(б)У, що не можна вважати самодостатнім. Отже, цілком можна припустити, що далеко не завжди мобілізація до УПА на ПЗУЗ проходила успішно й без ускладнень.

Збереглися свідчення про ліквідацію повстанцями осіб, які співпрацювали з радянськими органами влади. Наприклад, у квітні 1944 р. в селах Княгин[ине] і Єрмаки Дубнівського району було страчено голів сільрад, двох голів вбито у Тучинському районі. З 30 липня до 10 серпня 1944 р. тільки в Сарненському районі було зруйновано 5, а в Мізоцькому – 6 сільрад⁹⁴³. Слід гадати, рішуче переслідувалися дезертири з

---

⁹³⁷ Сергійчук В. Український здви́г. – С. 265.

⁹³⁸ Там само. – С. 372.

⁹³⁹ Рапорт командира Чехословацького партизанського загону Репкіна для командира Житомирського партизанського з’єднання Сабурова (від 31 жовтня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 106; Сергійчук В. Український здви́г. – С. 238.

⁹⁴⁰ Там само. – С. 133, 191, 213.

⁹⁴¹ Марчук І., Тищенко О. Гурби: квітень 1944-го. – Рівне, 2002. – С. 6–7.

⁹⁴² Довідка політичного відділу штабу 13-ї армії 1-го Українського фронту про хід мобілізації військовозобов’язаних у районах Західної України (від 3 лютого 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 141.

⁹⁴³ Політична інформація секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 15 квітня 1944 р.) // Там само. – С. 234; Доповідна записка секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 12 серпня 1944 р.) // Там само. – С. 258–259.

УПА. Хтозна, може, саме з цією метою складав списки таких осіб оргмоб Людвипільського району “Кравченко”⁹⁴⁴.

Крім питань, пов’язаних з призовом чоловіків на військову службу, працівники організаційно-мобілізаційних референтур також вирішували проблему налагодження самооборони в населених пунктах. Серед мешканців підбиралися люди, які за потреби могли просигналізувати повстанцям або жителям сусідніх сіл про наближення ворогів, стати на захист свого села чи, коли конче буде необхідно, приєднатися до акцій повстанців. Працівники Запілля добре розуміли, наскільки важливою є діяльність такої структури. Одним з них був “Капітан”, який виконував обов’язки інтенданта й коменданта самооборони в Рівненському надрайоні на початку жовтня 1943 року⁹⁴⁵. 17 листопада оргмоб Костопільського повстанського надрайону “Долина” розпорядився, щоб підлеглі йому референти вдосконалили самооборону та розвідку⁹⁴⁶. Певно не випадково апарат організаційно-мобілізаційних референтур у Людвипільському, Костопільському повстанських районах та в повстанському районі “Беріг” цього надрайону було замінено⁹⁴⁷. Відомо, що реорганізація розвідки самооборони була здійснена оргмобом Людвипільського району “Кравченком” у листопаді. На ввіреній йому території самооборона діяла в п’яти підрайонах⁹⁴⁸.

Працівники організаційно-мобілізаційних референтур долучалися до справи вишколів, “контролей”. Вони не тільки проводили самостійні вишколи та звітували про них, але й організовували доставку активістів Запілля УПА до місць проведення таких заходів.

---

⁹⁴⁴ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105.

⁹⁴⁵ Наказ № 5 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 8.

⁹⁴⁶ Наказ організаційно-мобілізаційного референта надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Степового” (від 17 листопада 1943 р.). // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 17.

⁹⁴⁷ Звіт організаційно-мобілізаційного референта [Костопільського надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Легідного” за 15–31 грудня 1943 р. (від 12 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 125.

⁹⁴⁸ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // Там само. – Арк. 105.

Наприклад, на Кременеччині оргмоби проводили вишколи телефоністів та мінерів, на Кореччині – десятиденний військовий і санітарний курси⁹⁴⁹. У терені “Тараса” (ВО “Богун”) 27 жовтня 1943 року діяли курс телефоністів, двомісячний шоферський вишкіл, проводилося навчання комендантів військової самооборони⁹⁵⁰. У грудні того самого року підшукував старшин на вишкіл з самооборони полковника Гончаренка організаційно-мобілізаційний референт Костопільського надрайону “Лагідний”⁹⁵¹. У листопаді в Костопільському повстанському районі навчали юнаків “військовості”, ідеології, літературі, географії і топографії, а наприкінці грудня там були організовані військові навчання для жінок⁹⁵². Вишкіл населення проводився в жовтні й у Рівненському надрайоні⁹⁵³. Утім, привести людей до місць проведення таких заходів, принаймні у вересні 1943 р., для працівників організаційно-мобілізаційних референтур не становило особливих труднощів. Вони користалися зв’язковими лініями, адже, як зазначав командир групи УПА “Заграва” І. Литвинчук у своєму наказі від 15 серпня, саме оргмоби мали до 30 серпня 1943 р. організувати “зв’язок” у Запіллі УПА (тобто організаційну систему зв’язку)⁹⁵⁴.

---

⁹⁴⁹ Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за 0,5 місяця (від 26 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 471–472.

⁹⁵⁰ Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за місяць (від 22 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 462–464.

⁹⁵¹ Звіт організаційно-мобілізаційного референта [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Лагідного” за 15–31 грудня 1943 р. (від 12 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 124.

⁹⁵² Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Негуса” про складання списків осіб чоловічої та жіночої статей 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (від 31 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 70; Звіт о[рганізаційно]-м[обілізаційного] р[еферента] району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бурлія” за 10 грудня 1943 р. – 10 січня 1944 р. (від 9 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 17.

⁹⁵³ Наказ № 3 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 6.

⁹⁵⁴ Наказ к-ра ВО [“Заграва”] “Дубового” “друзям і командирам революційно-визвольної УПА” (від 15 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 9. Можна припустити, що система зв’язку, вибудована зусиллями організаційно-мобілізаційних референтів, стала основою тієї мережі, якою відали створені згодом референтури зв’язку.

Референт повстанського району “Скеля” надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Кровний” у своєму звіті за жовтень 1943 р. писав: “...5. Дня 10.10.43 р. було заряджено підготувати 25 юнаків на місячний військовий вишкіл, виконано дня 31.10.43 р. (змобілізовано 20 юнаків). 6. Дня 15.10.43 р. було заряджено змобілізувати 6 людей на фельдшерський вишкіл. Виконано дня 20.10.43 р. (змобілізовано 3-х осіб) 7. Дня 17.10.43 р. було заряджено змобілізувати 6 осіб на шоферський вишкіл, виконано 31.10.43 р.”⁹⁵⁵.

До обов'язків оргмобів входило також: згуртування зброї, опіка над підпільними військовими підприємствами Запілля УПА, піклування про родини, вихідці з яких вели боротьбу в лавах УПА. Так, за вказівкою оргмоба Рівненського повстанського надрайону “Тигра” всі місцеві кузні було замінено на військові підприємства – зброярні, рутонікарні, – а також розпочато збір зброї⁹⁵⁶. У Людвипільському повстанському районі в жовтні 1943 р. оргмоби склали списки членів тих військових родин, котрі потребували допомоги⁹⁵⁷. Там само в листопаді 1943 року 15 родин, вихідці з яких перебували в УПА, оргмоби забезпечили кіньми, а 8 родин – навіть дровами⁹⁵⁸.

Перед приходом на Волинь радянських військ (пізня осінь 1943 р.) оргмоби формували спеціальні групи для будівництва криївок. Так, у районі “Тараса” в середині листопада 1943 року було збудовано 16 криївок, а в Костопільському надрайоні на початку 1944 року – 50⁹⁵⁹.

---

⁹⁵⁵ Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 76.

⁹⁵⁶ Наказ № 6 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун” “Тигра”] (від 10 вересня 1943 р.) // Там само. – Спр. 52. – Арк. 9.

⁹⁵⁷ Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” (від 7 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 76.

⁹⁵⁸ Звіт № 2 про допомогу військовим родинам УПА організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (від 8 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 64.

⁹⁵⁹ Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за місяць (від 22 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 463–464; Звіт організаційно-мобілізаційного референта [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Легідного” за 15–31 грудня 1943 р. (від 12 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 124.

24 листопада 1943 року оргмоб ВО “Богун” “В.С. Тирса” наказував спорудити до 20 грудня по 30 таких криївок у кожному з районів округи⁹⁶⁰.

У 1944–1947 рр. енкаведисти часто виявляли на Волині діючі чи покинуті криївки. Ось дані лише по Рівненській області. В одному із сіл Деражненського повстанського району 9 жовтня 1944 р. криївку було викрито під копицею сіна. У січні та березні 1945 р. у Дермані Мізоцького району, біля каменоломні, знайшли дві криївки. Дуже цікаве сховище, з входом під пеньком і вентиляційним отвором, який починався під корінням деревця, що росло поруч, було виявлене 16 квітня 1947 р. в околиці с. Більська Воля Рафалівського району. Через місяць подібну криївку знайшли за перегородкою горища одного з будинків у с. Казимирівка Сарненського району. У квітні-травні 1945 р. 12-річний хлопець, з села Жильжа Деражненського району, розповів енкаведистам про дивних людей, котрі регулярно спускаються на відрі у стару запущену криницю. Під час огляду криниці в ній виявили чотири бокові заглиблення, які розміщувалися по різні сторони від штреку й трималися на дерев’яних опорах. Там могло перебувати 12 бандерівців⁹⁶¹.

Врешті під орудою організаційно-мобілізаційних референтур вчинялися різноманітні диверсії, як-от: підкопи доріг, зрізані телеграфні стовпи, зірвані телефонні дроти. Наприклад, у межах ВО “Богун” в жовтні 1943 року відбувалася “...акція зривання мостів, мінування і перекопування доріг, знімання телефонічних дротів”, а 9 жовтня в терені “Тараса” було знищено всі телефонні дроти на допоміжних лініях, за винятком однієї – Радивилів–Почаїв⁹⁶². Можна з упевненістю

---

⁹⁶⁰ Сергійчук В. Український Здвиг. – С. 280.

⁹⁶¹ Опис [сховища в Дермані Мізоцького району], скл. уч. 24-ї стрілецької бригади ВВ НКВС УО Полтавським (січень 1945 р.) // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 2002. – Т. 38. – С. 98–99; Схема розміщення криївки в колишньому кар’єрі у Дермані, та хід робіт по знищенні засівшої в ньому групи “Явора” // Там само. – С. 104–105; Схема сховища, знайденого у околиці с. Більська Воля Рафалівського р-ну Рівненської області (від 16 квітня 1947 р.) // Там само. – С. 158–161; [Схема] сховища, викритого під час прочісування с. Жильжа Деражненського району Рівненської області // Там само. – С. 210–211; Опис [криївки у Деражненському районі Рівненської області], скл. невідомим (жовтень–листопад 1944 р.) // Там само. – С. 222–223.

⁹⁶² Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за місяць (від 22 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. – Нова серія. – Т. 2. – С. 463–464.

твердити, що в полі зору оргмобів були і залізниці. Екс-упівець Андрій Свирид, який нині живе у с. Іванків Бориспільського району Київської області, згадував про 20-річного радивилівця Івана Бохонка. Цей працівник залізниці (і член ОУН(б)) допоміг йому в квітні 1943 р. врятуватися від вивезення до Німеччини. За словами А. Свирида, залізничник говорив: “Уночі колію зриваємо, а вдень ремонтуємо”⁹⁶³. І справді, у Львові в серпні 1944 р. червоноармійці, котрі прибули до Галичини, скаржилися, що на Київщині важко проїхати: “... рвуть бандеровці залізну дорогу!”⁹⁶⁴.

У радянських джерелах стверджують, що оунівці підривали залізниці на Волині навіть у листопаді 1944 р., коли радянські війська встановили свій контроль над більшою частиною українських земель. 8 листопада 1944 р. повстанці за 8 км від станції Рокитне підклали вибухівку під рейки, якими прямував на фронт радянський військовий потяг з фуражем. Після того, як “пекельна машинка” спрацювала й 9 вагонів зійшли з рейок, упівці запалили сіно, порозкидали фураж, обрізали гумові труби у вагонах і зникли в лісі⁹⁶⁵. Ще одним доказом практикування оунівцями диверсій є документ, завірений оргмобом ВО “Богун” “В.С. Тирсою”. Останній наприкінці листопада 1943 р. рекомендував своїм підлеглим створювати диверсійні групи й, використовуючи тимчасове двовладдя, “опановувати” міста⁹⁶⁶.

Як бачимо, організаційно-мобілізаційні референтури виконували надзвичайно широкий спектр завдань. Функціональні обов’язки працівників цих референтур на Волині та Поліссі включали в себе: 1) передмобілізаційну підготовку населення (навчання теорії та практики військової справи), 2) організацію та забезпечення призову українського населення до УПА, 3) налагодження системи самооборони в селах, 4) підготовку антинімецьких та антирадянських диверсійних акцій, 5) згромадження зброї для потреб УПА, 6) надання матеріальної допомоги сім’ям, вихідці з яких перебували в УПА, 7) спорудження криївок.

---

⁹⁶³ Свирид А. Спогади-свідчення про героїчну боротьбу членів ОУН та учасників УПА проти окупантів України в роки Другої світової війни // Слово Просвіти. – 2005. – № 35. – 1–7 вересня. – С. 6.

⁹⁶⁴ Вістки з краю для УГВР // Літопис УПА. – Торонто, 1980. – Т. 8. – С. 142.

⁹⁶⁵ Там само // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 46. – Спр. 380. – Арк. 38.

⁹⁶⁶ Сергійчук В. Український Здвиг. – С. 280.

* * *

У цілому діяльність політичних, організаційно-мобілізаційних референтур, референтур СБ та зв'язку забезпечувала формування надійного фундаменту для функціонування УПА, свідчить про ґрунтовний підхід ОУН(б) до організації спротиву окупантам. Віддзеркалюючи розмах національно-визвольного руху, територіальна розгалуженість цих референтур, великий обсяг мобілізаційної та пропагандистської роботи переконливо промовляють про засадничу підтримку населенням справи, яку обстоювала УПА. Без цієї підтримки сформувати таку структуру Запілья було просто нереально.

⌘ ⌘ ⌘

Розділ 5

Референтури господарські, Українського Червоного Хреста та жіноцтва

5.1. Господарські референтури

Головний обов'язок працівників господарських референтур ("господарників") – організація постачання армії. Таку функцію Є. Штендера небезпідставно порівняв з "кровеносною системою людського організму, що утримує організм при житті"⁹⁶⁷. Зрозуміло, що, бажаючи знекровити повстанський рух, противники активно переймалися нищенням упівських складів, баз, таємних сховищ продовольства і зброї. Як справедливо зазначив зі схожого приводу український боніст О. Клименко, одним з найголовніших факторів, які зумовили поразку партизанів у Греції та Малайзії, стала ліквідація джерел їхнього забезпечення⁹⁶⁸. Однак ані німецьким, ані радянським чинникам так і не вдалося повністю перекрити УПА доступ до засобів існування.

Джерельна база дослідження господарської мережі на ПЗУЗ охоплює як документальні джерела, так і наративи. Більшість повстанських документів є інструктивними матеріалами та наказами. Збереглися "Тимчасові правила переведення обліку та звітності в організаціях, підпорядкованих господарчому референту У.П.А." (без дати); уривки інструкцій про те, як "господарники" мають вести товарну книгу, оформляти касову звітність, проводити облік харчових пунктів (додаток № 1), інструкції про особливості звітування господарських відділів; розпорядження невстановленого господарського референта від 20 вересня 1943 р. про мобілізацію усіх фахових сил та про організацію кустарних промислів, датоване 20 вересня 1943 року; орієнтовний план заготівель для кожного з районів Рівненського надрайону від 30 жовтня 1943 року, підготовлений "Юрком" і "Лебедем" (без дати); зарядження командира господарського відділу Костопільського надрайону "Байди" від 9 жовтня 1943 року та зарядження коменданта надрайону "Затока" "Миколи" з

---

⁹⁶⁷ Прірва Є. Проблеми господарсько-постачальної справи українського збройного підпілля // "До зброї". – 1952. – Вип. 14 (27). – С. 4.

⁹⁶⁸ Клименко О. Грошові документи ОУН (бофони). – С. 13.

різних питань (без дати). Крім того, виявлено низку наказів, відписів наказів.

Радянські документи, насамперед ті, що відбивають діловодство окремих підрозділів першої дивізії ім. С. А. Ковпака, містять свідчення головно про виявлення сховищ повстанських продуктів та одягу.

Натомість значно більшим є інформаційний потенціал мемуарів колишніх вояків УПА Є. Штендери, М. Скорупського, М. Гордієнка, П. Хуртовини, А. Дольницького, Р. Петренка, С. Хмеля, Й. Павлюка. Курінний УПА М. Скорупський описав, як розвинулася підпільна господарська діяльність в Антонівських лісах на Рівненщині⁹⁶⁹. Судячи зі спогадів М. Гордієнка, військові здобутки повстанців заохочувалися матеріально, наприклад, вони могли напередодні свят отримати краще харчування. Автор зупинився на питанні заготівлі продовольства в Олицькому районі на Волині⁹⁷⁰. П. Хуртовина пригадав, як українські повстанці господарювали на Волині (розводили худобу, консервували, мололи, заготовляли дрова, співпрацювали з місцевими кравцями)⁹⁷¹. У спогадах С. Хмеля міститься характеристика упівських інтендантів та їхніх функцій⁹⁷². А. Дольницький, зокрема, описав діяльність заступника інтенданта Головного Штабу УПА “Зубатого”, зазначав, що створення багатьох упівських підприємств у південній частині Волині було зумовлене наявністю покинутих там німцями лігеншафтів, переповнених продовольчою сировиною⁹⁷³.

Доволі розлого розповів про господарську мережу “Юрко”, котрий улітку 1943 року був господарським референтом ВО “Заграва”, а з вересня став головним інтендантом Штабу ГК УПА. Найвартіснішою, на наш погляд, є та частина його спогадів, у якій йдеться про співпрацю господарських референтур ВО “Заграва” і “Турів”. Не оминув автор і обставин особистої співпраці з господарським референтом ВО “Турів” “Бідненьким” щодо визначення харчових норм у розрахунку на різні військові одиниці.

---

⁹⁶⁹ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 39.

⁹⁷⁰ Гордієнко М. З Волинських і Поліських рейдів. – С. 4–5, 20, 30.

⁹⁷¹ Хуртовина П. Під небом Волині. – С. 131–132, 135–136.

⁹⁷² Хмель С. Українська партизанка. (З крайових матеріалів). – Лондон, 1959. – С. 17.

⁹⁷³ Дольницький А. (“Немо”, “Голубенко”). Договір про ненапад між УПА й угорською армією // Літопис УПА. – Т. 5. – Торонто, 1984. – С. 50.

Описано також бартерні операції між повстанцями та населенням, акції з вилучення майна, згадується нарада господарського активу ВО “Заграва” за участю понад 200 осіб⁹⁷⁴. Є. Штендера, не конкретизуючи регіон, детально зупинився на характеристиці повноважень помічників господарських референтів: у справах заготівлі, закупівель, виробництва, інтендантури, магазинера, книговода, контролера.

Значний інформаційний потенціал мають спогади господарського референта Дубенського надрайону Йосипа Павлюка, опубліковані в підпільному виданні “За волю нації” (1949 р., № 4). У них описується підпільна господарська мережа Дубенщини (згадуються підприємства з виробництва одягу, взуття, спирту, кушнірні), називаються псевдоніми її працівників⁹⁷⁵. На тлі бідності архівів на документи з Дубенського надрайону витяги зі спогадів Йосипа Павлюка є справжньою знахідкою.

Н. Крем’янчанка, дядько котрої був сотником УПА, збирала в одній книзі спогади повстанців і учасників підпілля свого краю. У цих мемуарних записах ідеться про події, що сталися у Крем’яниччині, Шумщині, Лановеччині, Збаражчині, Дубенщині й Острожчині. Зокрема подибуємо інформацію, що господарський відділ Південної округи УПА розташовувався на хуторі між селами Забара та Угорськ, що на Шумщині, свідчення про долю господарчого Гаврилюка Кіндрата (“Івана”), який ночами збирав усе необхідне для УПА в селах Хмелище, Залісці, Стіжок, Андрушівка, Переморівка, Васьківці і Гурби (Тернопілля)⁹⁷⁶. С. Мазурець, на жаль, уже покійний свідок і учасник національно-визвольних змагань, згадував, як СБ ОУН здобула на півдорозі до станції Ківерці 200 возів соняшникового насіння, ріпаку, сої та кукурудзи. Акція була здійснена за погодженням з вищим проводом ОУН⁹⁷⁷. Такі акції, що ставили за мету не допустити вивозу українського майна німцями і в такий спосіб роздобути харчі для УПА, проводилися досить часто, але згадана вище вражає своєю масштабністю.

---

⁹⁷⁴ Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”). За Україну, за її волю // Літопис УПА. – Т. 27. – Львів–Торонто, 1997. – С. 129, 162, 179.

⁹⁷⁵ Руцький М. Голгофа. – С. 42, 65–67, 81.

⁹⁷⁶ Крем’янчанка Н. Було у матері три сини. – С. 186.

⁹⁷⁷ Мазурець С. Повстанськими стежками. – С. 30.

Зрозуміло, що матеріальне забезпечення УПА залежало від того, наскільки ефективною була господарсько-організаційна система, яка діяла і в самій УПА, і в Запідлі. В армії діяв інститут господарської інтендантури. “Військова господарка” функціонувала при штабах усіх рівнів. Уявлення про чисельний склад господарських інтендантур та їхні функції дають два інструктивні документи.

У першому документі наголошується, що “військову господарку провадить військова інтендантура, починаючи від головного інтенданта військової округи й закінчуючи господарником сотні”⁹⁷⁸. Інтенданти були зобов’язані: зберігати майно свого відділу й нести за нього відповідальність, проводити апелі (огляди) майна, знати щоденні норми харчування в розрахунку на одного стрільця, забезпечувати відділ харчуванням і транспортом, піклуватися про різноманітність харчів, вести діловодство і вчасно звітувати про свою роботу. Інтендантам рекомендувався тижневий план поділу праці, який передбачав щоденну зайнятість⁹⁷⁹.

З інтендантурами УПА тісно співпрацювали господарські референтури Запідлля. До компетенції цих референтур насамперед входило: пошук грошових коштів, продовольства, одягу, канцелярського приладдя, навчального устаткування. З приводу заготівлі продовольчих і непродовольчих товарів для задоволення найнеобхідніших потреб УПА одна з інструкцій, про організацію господарського апарату, наводила перелік з 70 пунктів ліків, 38 – одягу, 37 – продовольчих товарів, 20 – канцелярських приладів, 13 – тари, 6 – взуття, 6 – транспорту. Д. Клячківський розпоряджався збирати білизну, простирадла, рушники, медикаменти. Господарський референт ВО “Заграва” “Зубатий” наказував жінкам заготовляти вовну та нитки, консервувати продукти. Комендант тієї самої ВО “Юрко” звертався до референтури з наказом збирати теплий одяг ненасильницьким шляхом, організовувати сховища продуктів та одягу, керувати діяль-

---

⁹⁷⁸ Інструкція про ведення діловодства у господарській сфері [ВО “Заграва”] (грудень 1943 р.) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 379. – Т. 29. – Арк. 410.

⁹⁷⁹ Наказ № 16 ГК УПА “К. Савура” і шефа військового штабу “Гончаренка” (від 26 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – Київ–Торонто, 1999. – С. 33; Інструкція про обов’язки інтенданта (господарчого) відділу (сотні) УПА (без підп., від 1[5] липня 1943 р.) // Там само. – С. 91–95.

ністю частини кустарних промислів, відкривати крамниці, співпрацювати з “цивільними господарськими чинниками”, вести облік майна, проводити професійну підготовку працівників господарських референтур⁹⁸⁰.

Станом на грудень 1943 р. кадровий склад окружної господарської референтури налічував 8 обов’язкових посадовців (референт, заступник, бухгалтер, статист, друкарка, заготівельний і промисловий підреференти). В референтурі ж обласного рівня було 7 працівників, районного – 4, куща – 3⁹⁸¹. Могли бути також підреферент інтендантури й постачання, магазинер, книжник, контролер. Щодо функціональних обов’язків посадовців, то, як зауважував Є. Штендера, підреферент заготівлі “дбав і керував заготівлею господарських дібр”, оподатковував “підприємства” і стягав податки, вишукував ворожі склади потрібних товарів, організовував “експропріаційні акції”, закупував потрібні товари. Промисловому підреферентові підлягали всі підпільні виробничі “верстати”, майстерні та “підприємства”. Підреферент інтендантури й постачання підтримував зв’язок з відділами УПА, бойовими групами та клітинами підпілля, налагоджував постачання – сам або за допомогою своїх низових клітин. Магазинер відповідав за безпеку сховищ речей⁹⁸². Зі спогадами Є. Штендери узгоджуються свідчення Й. Павлюка. Згідно з останнім, у липні 1943 року керівниками

---

⁹⁸⁰ Див. відповідно: Інструкція ОУН про організацію господарчого апарату (травень 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 87–88; Хмель С. Українська партизанка. – С. 17; Наказ № 20 головного командира УПА “К. Савура” (від 10 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 40; Інструкція ОУН про організацію господарчого апарату (травень 1943 р.) // Там само. – С. 84–86; Правильник № 1 “Зубатого” для комендантів, господарських референтів воєнних округ, УЧХ, референтів пропаганди про роботу жіночої організації Червоного Хреста (від 20 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 97–98; Наказ коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 11 вересня 1943 р.) // Там само. – С. 184–185; Хмель С. Там само. – С. 17; Проект організації курсів адміністративно-бухгалтерійних при господарчому рефераті УПА (від 20 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 96–97; Інструкція у справах заковування збіжжя та консервування м’яса (без авт., [1943–1944 рр.]) // Там само. – С. 101–102.

⁹⁸¹ Інструкція про ведення діловодства у господарській сфері [ВО “Заграва”] (грудень 1943 р.) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 379. – Т. 29. – Арк. 410.

⁹⁸² П’рива Є. Проблеми господарсько-постачальної справи. – С. 5.

підвідділів господарського відділу Дубенського надрайону стали: заготівельного – “Крига”, промислового – Ніпрук (“Мазепа”), лісозаготівельного – Микола Косюк (“Байда”), торговельного – “Степовий” і бухгалтерського – Григорій Павлюк (“Троян”)⁹⁸³.

Джерела постачання УПА необхідними товарами зумовлювалися тими можливостями, які відкривали реалії окупації – німецької та радянської. До цих джерел Є. Штендера відніс “засоби, здобуті на ворогові, добра, черпані з підприємств чи магазинів під зарядом ворога, власну господарську діяльність, збірки і оподаткування населення”⁹⁸⁵.

Ясно, що повстанці просто не могли обійтися без того, щоб не захоплювати “німецькі склади, підводи чи автоколони з амуніцією, зброєю та продовольством”. Ось як описує у своїх спогадах один з таких епізодів П. Хуртовина: “До менших міст німці довозили різне постачання для своєї поліції тільки тягаровими автами ... Одного разу до нашого міста також їхало кілька авт, наладованих зброєю і харчами, ... у супроводі кількох панцерників. Дорога була висаджена старими чіхратими липами і тополями. А біля дороги – ліс. Повстанці зробили там засідку. Одні засіли за кущами, інші повилазили на липи біля дороги. Коли німецькі авта під’їхали, повстанці відкрили вогонь, а ті, що були високо на липах, кидали на землю гранати. І ні одне авто не доїхало до міста, а все, що там було, дісталось в руки повстанців”⁹⁸⁵.

Ще один опис подибуємо в спогадах учасника військових дій на ПЗУЗ М. Гордієнка. Він згадував, як у зеленському лісі Олицького району трое чоловіків з відділу “Олега” напали на молочарську підводу, “здійснюючи заготівлю масла для відділу”. Це сталося 29 березня 1943 року між Ковелем і Оликою⁹⁸⁶. З приводу цього доречно нагадати, що в 1943 році на Волині молоко на німецькі молочарні спочатку звозили возами, а потім вироблені там молокопродукти автомашинами вивозили до Третього Райху. У березні 1943 року неподалік с. Омельно, що між Колками і станцією Ківерці, за погодженням з “вищим проводом ОУН” повстанці відібрали в німців соняшникове насіння, ріпак, сою і кукурудзу, транспортовані в мішках на 200 (!) возах⁹⁸⁷.

⁹⁸³ Руцький М. Голгофа. – С. 65.

⁹⁸⁴ Прірва Є. Проблеми господарсько-постачальної справи. – С. 6.

⁹⁸⁵ Мірчук П. Українська Повстанська Армія. – С. 264.

⁹⁸⁶ Гордієнко М. З Волинських і Поліських рейдів. – С. 30.

⁹⁸⁷ Мазурець С. Повстанськими стежками. – С. 30.

На особливу увагу заслуговує виробнича діяльність Запілля УПА. Власне господарювання детально відображене в документах, виданих наприкінці 1943 р. Джерела свідчать про роботу багатьох підприємств і, що важливо, на різних теренах ПЗУЗ. Станом на березень 1943 року в Цуманських лісах уже працювала повстанська олійня⁹⁸⁸. Протягом вересня 1943 р. тільки в повстанському районі № 10 Рівненського надрайону було створено 3 гарбарні, відкрито 2 молочарські пункти. Також там уже діяли 5 артільей. У повстанському районі “Ринок” станом на листопад того самого року створено гарбарню у с. Грабов[е], у с. Свитязькі Смоляри – круподерню, у с. Залісся – олійню, а в Самійличах – кравецьку майстерню. В Заболотському районі станом на 5 грудня 1943 р. діяли: миловарня (с. Кримн[е]), гарбарня (с. Смоляри), 3 вовночіски (села Любо[тин], Кримно)⁹⁸⁹. Беко-нярня почала працювати в грудні 1943 року в с. Бухарів, що в північній частині Острозького району. У Бережниці, на Сарненщині, з грудня діяла пекарня⁹⁹⁰. У кожному районі ВО “Заграва” і “Турів” працювала низка таких підприємств.

Вражають масштаби виробничої діяльності в деяких адміністративних одиницях. Наприклад, 9 жовтня командир господарського відділу Костопільського повстанського надрайону “Долина” “Байда” наказував господарникам у районах закінчувати молотьбу збіжжя, почати сушити сухарі й макарони, копати картоплю й буряки, забивати відгодіваних свиней, “впорядкувати” державні бджоли, запустити в кожному районі “машину для виробництва спирту”, відзвітувати про результати інвентаризації молочарень, організувати 20 кравецьких артільей тощо⁹⁹¹. Комендант

---

⁹⁸⁸ Там само.

⁹⁸⁹ Звіт [коменданта Заболотського] терену “Карлик” [ВО “Турів”] “Ярослава” за 5 листопада – 5 грудня 1943 р. (від 5 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 62 зв.

⁹⁹⁰ Порівняльний аналіз джерел: Мазурець С. Повстанськими стежками. – С. 30; Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Палія” за 10–20 вересня 1943 р. (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 16; Звіт ком[енданта] Зап[ілля] терену “Ринок” [ВО “Турів”] “Коваленка” за 3 листопада – 3 грудня [1943] р. (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 56; Повідомлення “Голуба” для командира групи “Заграва” (від 23 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 100.

⁹⁹¹ Зарядження ком[енданта] госп[одарчого] від[ділу] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байди” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 28.

повстанського надрайону “Затока” “Микола” 15 травня 1944 р. розпорядився “зоблізувати всіх кравців до шиття мундурів”, створити кравецькі та шевські артїлі, пекарні, налагодити виробництво картопляного борошна, виготовляти крупи та яечний порошок, вичинювати шкіри, виробництво мила, збирати силами членів організації – дубову кору, живицю, роги, сушити ягоди, гриби, а в населення – хліб, сухарі, м’ясо, масло, сир, вовну⁹⁹².

Практикувалася й безоплатна заготівля товарів, що відбивало реалії військового часу. Як ішлося у звіті з повстанського району № 30 Рівненського надрайону за серпень 1943 року, там було заготовлено 691 кг масла, 157 кг сала, 1861 м полотна. Автор звіту резюмує: “Це все господарі дають охоче, хоч є і покїщо дають не дуже радо”⁹⁹³. “Населення не жаліє нічого нам, так що зі збірками не маємо великих труднощів”, – запевняв свого ділового зверхника оунівський автор звіту за липень 1943 р. з терену “44/20”⁹⁹⁴. Про зовсім протилежне твердили з іншого, радянського, табору Маліков, Бугаєнко, Шитов, Шумак, Скубка й Миронов 30 січня 1944 р.: “...малі та середні [партизанські] групи, не маючи підтримки від місцевого населення, часто продавалися націоналістам і не поверталися”⁹⁹⁵.

Іноді господарські референти належно не виконували поставлених перед ними завдань. Комендант запїлля Костопільського повстанського надрайону “Долина” “Ворон” дорїкав 11 жовтня 1943 року референтам, особливо господарському й політичному, що вони “на справу збору теплого одягу дивляться крізь пальці”. Та чи винні вони були в тому, що місцеве населення, живучи далеко не у кращих умовах, здавало “барахло”⁹⁹⁶, а не новий одяг?

⁹⁹² Зарядження коменданта надрайону “Затока” “Миколи” для організаційного активу надрайону (від 15 травня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 54. – Арк. 3.

⁹⁹³ Звіт № 4 коменданта району № 30 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Ярового” за 1–29 серпня 1943 р. (від 31 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 8.

⁹⁹⁴ Звіт працівника “Бурляя” терену № 44/20 [ВО “Турів”] за невідомий період (від 21 липня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 16.

⁹⁹⁵ Шифровка Малікова, Бугаєнка, Шитова, Шумака, Скубка, Міронова для М. Хрущова і Т. Строкача (від 30 січня 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 62. – Оп. 1. – Спр. 1537. – Арк. 30.

⁹⁹⁶ Наказ № 12 коменданта Запїлля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” з приводу закінчення збору теплого одягу для УПА (від 11 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 87.

Коли у ВО “Заграва” й ВО “Турів” працювали господарські референти “Панас” й “Бідденький”, вони обмінювалися окремими товарами, а також у цьому напрямку співпрацювали з місцевим населенням Полісся й Волині. Для прикладу, закупивши (?) сірники в Пинську, повстанці групи “Заграва” там само, на Поліссі, частину їх поміняли в місцевого населення на золоті “царські рублі”⁹⁹⁷.

Красномовним прикладом того, якими були середні величини заготівель, є орієнтовний план заготівель, адресований господарським відділом Рівненського надрайону до господарників п’яти місцевих районів 30 жовтня 1943 року. Їм наказувалося до кінця 1943 року заготовити: 73 тонни смальцю, м’яса та жиру, 144 тонни городини (капусти, моркви, червоних буряків, петрушки), 87 тонн гороху та квасолі, 30 тонн солі, 6 тонн макаронів, 88 тонн круп (гречки, ячменю, пшона, “пінцаку”), 1751 тонн картоплі, 360 тонн кави, 45 тонн бурякового сиропу, 3360000 шт. консервованих яєць, 12 тонн “пасти до чобіт”, 60 тонн “шмару до воза”, 1 тис. кожухів, 4 тис. шинелей, 4 тис. светрів, 6 тис. “мундурів”, 6 тис. “наушників”, 6 тис. штанів, 6 тис. онуч, 4 тис. “скарпеток”, 2 тис. “шаліків”, 1600 пар чобіт, 3000 пар черевиків, 1 тис. валянків, 4 тис. шапок, 2 тис. “куфайок”, 4 тис. маскувальних плащів, 4 тис. поясів для штанів, 4 тис. поясів для плащів, 10 тис. пар білизни, 38 тонн мила, а також чимало носових хусточок, рушників, підків для чобіт і коней, наплечників, піджаків, ложок, саперних лопаток, ножів, щіток, возів, колес, саней, лиж, обківок для лиж, свічок та дьогтю⁹⁹⁸. Все це заготовити було цілком можливо, принаймні на теренах ВО “Богун”. Там реалізовувалися великі проекти, наприклад, масово заготовлялася худоба, яку пересилали на північ ПЗУЗ⁹⁹⁹. Як згадував Р. Петренко, “живий інвентар організації господарки ... був приміщений по селах у людей, що за ... угодою давали згоду його перетримувати.

---

⁹⁹⁷ Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”). За Україну, за її волю // Літопис УПА. – Т. 27. – С. 177.

⁹⁹⁸ План заготівлі найпотрібніших предметів, складений [працівниками господарського відділу Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Юрком” і “Лебедем” для усіх районів надрайону на період до завершення 1943 р. (від 30 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 108а. – Арк. 10.

⁹⁹⁹ Відпис зарядження референта господарського відділу [Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Гната” (від 26 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 6.

Військовим відділам було суворо заборонено робити в терені самочинно реквізиції господарчої чи іншої натури”¹⁰⁰⁰. М'ясо худоби пререроблялося на ковбаси.

З 1944 р. радянські збройні структури часто виявляли повстанські схованки з харчами неналежної якості, що ілюструє таблиця.

Табл. 5.1.

**Випадки виявлення сховищ продовольства
ОУН(б) і УПА в 1944 р.**

Хто виявив	Дата	Місце виявлення	Склад виявленого	Посилання
Радянські партизани під керівництвом Сабурова й Богатиря	Січень 1944 р.	Висоцький район	6 складів із зерном та продовольством (всього – до 900 тонн), 2 тонни м'яса	ЦДАГО. – Ф. 62. – Оп.1. – Спр. 1537. – Арк. 199-200.
2 СП 1 УПД	11–14. 09. 1944	с. Листвин Дубнівського району	яма із 4 тис. кг зерна	ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп.1. – Спр. 53. – Арк. 24 зв.
2 СП 1 УПД	20–30. 09. 1944	села Плоска, Гуменники	Продукти для шпиталю	ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп.1. – Спр. 53. – Арк. 15.
1 СП 1 УПД	1–8. 10. 1944	села Смордва – Клин – Черец. – Сінокоси – Березина – Березне – Хорупань – Добрятин – Війниця	30 пустих “схронів”, де раніше були продукти	ЦДАГО. – Ф. 63.–Оп.1. – Спр. 53. –Арк. 9.
2 СП 1 УПД	1–8. 10. 1944	Ліс. Кwartали №№ 6, 7, 13, 14 поблизу с. Ігнатова	“схрон” на 200 чол., 15 бочок з ковбасою, 50 ящиків з сухарями	ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп.1. Спр. 53. – Арк. 16.
2 СП 1 УПД	10–16. 10. 1944	Хрінницький ліс	5 складів (1300 кг. м'яса, 300 кг. сухарів, 800 кг. зерна, 300 кг. солі)	ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп.1. Спр. 53. – Арк. 61.
2 СП 1 УПД	13. 10. 1944	с. Глибока Долина	“схрон” із 3 цент. солі	ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп.1. Спр. 53. – Арк. 59.
2 СП 1 УПД	17. 10.– 3.11.1944	?	93 центнери хліба (під землею)	ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп.1. Спр. 53. – Арк. 17.

Вимоги щодо оформлення працівниками господарських референтур господарської документації наприкінці 1943 р. спеціально обумовлювалися. Щоб отримати щось на складі, інтендант відділу УПА чи уповноважена ним особа зверталися до господарського референта району з так званим запотребуванням. Ознайомившись із документом, референт віддавав його бухгалтерові. Зразки запотребувань, написаних на адресу господарчого куща № 1 Костопільського

¹⁰⁰⁰ Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”). За Україну, за її волю // Літопис УПА. – Т. 27. – С. 190–191.

району “Грушки”, а також “Петра”, “Одуда” та “Бистрого”, датовані 19–26 березня 1944 р., свідчать, що їхні автори просили видати, насамперед, хліб, м’ясо, крупи, сіль¹⁰⁰¹. Іноді інтендант дозволяв собі звертатися до господарчого в доволі різкій формі. Зокрема, інтендант загону ім. Остапа групи “Заграва” 29 березня 1944 року вимагав від друга “Зеленого” забезпечити загін харчами і білизною негайно¹⁰⁰².

На підставі запотребування бухгалтер оформляв видаткову квитанцію, один примірник якої залишав у себе, а два інших віддавав укладачеві запотребування чи уповноваженій ним особі. На складі завідувач забирав у тих, хто отримував товар, один примірник. Видаткові квитанції, підписані господарчими куца № 1 Костопільського району “Грушкою” (у період з 31 грудня 1943 р. по 30 березня 1944 р.), “Буйним” і “Грушкою” (за час з 25 лютого до 24 березня 1944 р.) і адресовані представникам “охорони Ш.В.Ш.”, військового зв’язку, польової жандармерії, відділів “Вихора”, “Звіра”, “Лисогора”, загону ім. Хмельницького і т. д., містяться на стандартних бланках, що свідчить про впорядкованість цієї ділянки діловодства.

Завідувач складом (“магазином”), отримуючи/видаючи майно, повинен був одразу надати постачальнику/споживачу пронумеровану і попередньо завірену місцевим господарським референтом квитанцію (“поквітування”). Господарський референт Костопільського району “Бистрий” у наказі № 8 писав, що “всі господарчі куців мають цей наказ [про заборону видавати зі складів товари без поквітування] негайно розмножити і розіслати своїм підлеглим”¹⁰⁰³. Згаданий документ був складений виходячи з положень наказу № 27 господарського референта ВО “Заграва”, де йшлося про те, щоб “нікому нічого не видавати з складів У.П.А. без поквітування і нічого не брати у населення без порозуміння з адміністративними чинниками ...”.

Закладаючи на зберігання продукцію чи, навпаки, передаючи її інтендантам відділів, завідувачий складом

---

¹⁰⁰¹ Аналіз усіх аркушів: ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 39. – Арк. 1–53.

¹⁰⁰² Наказ № 1 інтенданта загону ім. Остапа групи УПА “Заграва” для “Зеленого” (від 29 березня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 42. – Арк. 1.

¹⁰⁰³ Наказ № 8 господарського [референта] району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бистрого” для господарських референтів куців (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 2.

оформляв у трьох примірниках прибуткову/видаткову накладну. Один примірник накладної він залишав у себе, другий видавав особі, яка здала/прийняла майно, третій здавав бухгалтеру місцевої господарської референтури.

Щодня завскладом мав складати поденний акт, вказуючи в ньому баланс товарів. Крім того, щодаки керівник складу станиці чи куца повинен був подати бухгалтеру господарської референтури району зведений акт прийому продукції від селян за 10 днів, залишивши один примірник такого акта собі. До цього акта додавалися також примірники видаткових накладних.

Ще одним елементом діловодства завідуючих складів було ведення зошита прибутків і видатків (книжки магазиної). За таку “книжку” міг служити розграфлений і пронумерований зошит, на кожній сторінці якого з одного боку вписувалися в хронологічній послідовності “впливи продукції та товарив”, а з іншого – “видачі тих же матерялів на запотребовання, списання внаслідок знищення, зіжуття, усушки” та власного споживання. На кожній сторінці мав підбиватися баланс прибутків й видатків і переноситися на наступну. Слід було обліковувати тільки кількість товарів¹⁰⁰⁴. Як приклад, наведемо зошит прибутків і видатків того самого куца № 1, який вівся з 10 вересня до 19 грудня 1943 року. Зошит містив записи про понад 50 видів товарів продовольчої і непродовольчої груп, у тому числі автомобілів, телефонів і фотоапаратів¹⁰⁰⁵.

Продукти з харчових пунктів видавалися тільки за харчовими картками. На харчовому пункті повинна була вестися харчова книга. Виписувалася прибуткова/видаткова квитанція. Будь-який пункт мав магазинову книгу й щодаки перед господарським референтом району звітував за встановленим зразком¹⁰⁰⁶.

Іноді члени ОУН мали можливість прийти на харчовий пункт і щось поїсти. У такому разі з них стягувалося

---

¹⁰⁰⁴ Тимчасові правила обліку та звітності в організаціях, підпорядкованих “господарському рефератові [групи] УПА [на ПЗУЗ]” (без підп., [1943 р.]) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 41 зв.

¹⁰⁰⁵ Зошит прибутків і витрат продукції у куці № 1 [району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] у період з 10 вересня до 19 грудня 1943 р. (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 40. – Арк. 1–50.

¹⁰⁰⁶ Форма № 12 Спосіб ведення товарої книги (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 96. – Арк. 22.

поквитування, яке підтверджувало факт використання продовольства¹⁰⁰⁷.

Завідувачі виробничих підприємств (дьюгтярень, миловарень, фабрик возів, гарбарень, бондарень, бляхарень, кушнірень, трикотарень, кравецьких і шевських майстерень і т. д.) повинні були вести книги: 1) сировини і матеріалів, 2) готових виробів. Керівники масарень, млинів, м'ясних пунктів, пекарень, олієнь та молочарень вели трохи інші документи. Крім цього, передбачалося ведення книжки інвентаря. До книги сировини й матеріалів слід було вписувати числові показники отриманої сировини (наприклад, у гарбарні – сира шкіра, дуб, кора, фарба, оліфа, а в миловарні – жир, кауст. орда (кауст[ична сода]?), живиця, каолін) і видатки матеріалів. У книзі готових виробів записували кількість виробленої і виданої продукції¹⁰⁰⁸.

Завідувач підприємства підбивав поточні підсумки роботи свого закладу в звіті про переробку та вихід продукції за спеціальною схемою з семи показників¹⁰⁰⁹. Отримавши такий звіт, бухгалтерія господарської референтури району, як планувалося, реєструвала його в журналі-щоденнику, після чого опрацьовувала документ. Схема, за якою бухгалтерія реєструвала звіти, нараховувала 15 пунктів у журналі-щоденнику і 9 пунктів у товарній книзі¹⁰¹⁰.

У цілому ні оунівські осередки, ні відділи УПА не відчували особливих проблем із продовольством. Так, за наказом оунівця “Павла” (мабуть, це був політичний референт Сарненського надрайону) від 13 жовтня 1943 р. місцеві “районні голови” (тобто керівники районних управ) повинні були щодня забезпечувати кожного учасника вишколів на своїй території таким раціоном: хліб – 800 г, картопля – 1 кг, м'ясо – 12–15 дек* (або 2 яйця), сало – 5 дек, масло – 5 дек,

---

¹⁰⁰⁷ Додаток № 1 “Облік харчових пунктів” (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 28.

¹⁰⁰⁸ Тимчасові правила обліку та звітності в організаціях, підпорядкованих “господарському рефератові [групи] УПА [на ПЗУЗ]” (без підп., [1943 р.]) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 41–42.

¹⁰⁰⁹ Форма № 12 “Спосіб ведення товарної книги” (без підп. і дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 96. – Арк. 22.

¹⁰¹⁰ Інструкція про ведення діловодства у господарській сфері [ВО “Заграва”] (грудень 1943 р.) // ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 379. – Т. 29. – Арк. 412–417.

* “Дека” – міра ваги, якою користувалися в Західній Україні в роки Другої світової війни. 1 “дека” становить 10 грамів.

крупа – 3 деки, горох – 5 дек, сіль – 2 деки¹⁰¹¹. Харчова норма для хворих стрільців УПА, принаймні для тих, котрі діяли на теренах Волинської області, була такою: м'яса – 200 г, товщу – 100 г, круп – 50 г, борошна – 50 г, хліба – 200 г, молока – 0,5 л, яєць – 2 шт., капуста, морква, інші овочі¹⁰¹². Як ішлося в наказі № 3 “референта господарського відділу УПА “Потапа” (2 травня 1943 р.), кожної доби стрілець УПА міг з’їдати: хліба – 1 кг (або 0,5 кг сухарів), картоплі – 1 кг, м’яса волового – 120–150 г, свинини – 100–120 г, сала – 50 г, масла, олії чи смальцю – 50 г, круп – 30 г, гороху або квасолі – 50 г¹⁰¹³.

Для порівняння, офіційно задекларований добовий раціон членів радянського партизанського з’єднання Малікова, яке оперувало приблизно в той самий час на Житомирщині, був не набагато кращим: хліб – 700–800 г, м’ясо – 200–250 г, жири – 50 г, овочі – 1 кг, крупи – 100 г. Хворі та поранені, крім усього цього, могли розраховувати на молоко, сметану і яйця¹⁰¹⁴.

Восени 1943 – навесні 1944 рр. “господарники” відігравали ключову роль у матеріальному забезпеченні УПА. Впродовж 1944 р. господарська мережа поступово занепадає. На початку 1945 р. господарські референтури найвищого рівня були ліквідовані¹⁰¹⁵.

5.2. Референтури Українського Червоного Хреста

Як відомо, провідною організацією, яка переймається порятунком і лікуванням жертв різних конфліктів у сучасному світі, є Організація Червоного Хреста. Під час Другої світової війни на українських землях діяли створений німцями Червоний Хрест (ЧХ), над яким постійно намагалася встановити контроль ОУН(м), а також Червоний Хрест як складова

---

¹⁰¹¹ Наказ № 5а [супільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Павла” для голів управ і адміністраторів надрайону про організацію харчового забезпечення учасників організаційних вишколів (від 13 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф.Р-30. – Оп. 2. – Спр. 109. – Арк. 11.

¹⁰¹² Залучник № 4 невідомого походження про норму харчування для хворих [стрільців УПА] (без підп. і дати) // ДАВО. – Ф.Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 54.

¹⁰¹³ Наказ № 3 референта господарського відділу УПА “Потапа” (від 2 травня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп. 1. – Спр. 161. – Арк. 61 зв.

¹⁰¹⁴ Чайковський А. Невідома війна. – С. 140.

¹⁰¹⁵ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 38.

організаційної структури ОУН(б) і Запілля УПА. За словами Петра Марченка, обвинуваченого радянськими спецслужбами, в лютому 1942 р. у полтавських газетах з'явилося оголошення, яке запрошувало колишніх службовців УЧХ на роботу до заново створеного в м. Полтаві “Українського Червоного Хреста”. На допиті Петро Марченко запевнив, що працював у цій структурі відтоді й до появи в Полтаві радянських військ. У липні 1942 р. цей УЧХ був реорганізований у “добродійний відділ” при німецькому бургомістраті Полтави. Як вважав ще один допитуваний Степан Григ, німці вдалися до такої зміни назви, оскільки під вивіскою УЧХ у Полтаві діяла законспірована структура ОУН¹⁰¹⁶. Полтавський УЧХ обслуговував військовополонених-українців¹⁰¹⁷.

Паралельно такому УЧХ у рамках ОУН(б), принаймні на ПЗУЗ і ЗУЗ у другій половині 1943 – в 1944 рр., діяла інша організація. Документи, які б продукувалися в надрах УЧХ ОУН(б) на Волині та Поліссі, збереглося обмаль. Переважна більшість таких джерел має згаслий текст. Крім того, в них, як правило, немає відомостей про автора та місце укладення. Так, документ, названий “звітом Червоного Хреста”, не має дати, підпису, його текст згасає¹⁰¹⁸. З іншого документа можна зрозуміти лише, що це уривок зі щоденника референтки УЧХ з Волині вищого від району рівня за жовтень 1943 р.¹⁰¹⁹ Ще один приклад – нотатки жінки про власну роботу в УЧХ упродовж 4–25 жовтня 1943 р. З тексту випливає, що вона була референткою УЧХ у Ратнівському районі. Свої нотатки ця жінка вела з 4 до 25 жовтня 1943 року. Щоденник був надісланий (невідомо кому саме) зі з'єднання Федорова – Кізі 2 лютого 1944 року, про що свідчить відповідний напис на його титульній сторінці¹⁰²⁰.

Вдалося також виявити декілька документів, які відбивають внутрішнє діловодство УЧХ на ПЗУЗ – посвідки зі

---

¹⁰¹⁶ Протокол допиту обвинуваченого Грига Степана Степановича (від 19 жовтня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 523. – Арк. 119.

¹⁰¹⁷ Протокол допиту обвинуваченого Марченка Петра Прокоповича (від 20 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 128.

¹⁰¹⁸ Звіт невістановленого працівника [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність Українського Червоного Хреста” (друга половина 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 31.

¹⁰¹⁹ Щоденник референтки УЧХ невідомого терену ПЗУЗ (жовтень 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 48.

¹⁰²⁰ Там само.

шпиталю “Ліс”¹⁰²¹, посвідки, завірені лікарями “Ескулапом” і “Максимом”¹⁰²², два листи лікаря “Арсена” зі Свинаринського шпиталю¹⁰²³, шпитальні запотребування¹⁰²⁴, списки змагацинованих ліків¹⁰²⁵ і ліків, які в “аптечках”¹⁰²⁶.

Якоюсь мірою компенсують нестачу документів з УЧХ звіти й накази комендантів кущів, районів, надрайонів і округ, під чією зверхністю працювали референти УЧХ. Так, відомості про медично-санітарну структуру Запілля УПА зустрічаються у звітах комендантів Костопільського району “Невмирущого” (12 вересня 1943 р., 30 вересня 1943 р., 7 листопада 1943 р.)¹⁰²⁷, “Архипа” (17 березня 1944 р.,

---

¹⁰²¹ Посвідка № 1 про лікування у шпиталі “Ліс” невстановленого терену ПЗУЗ (від 2 лютого 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 28.

¹⁰²² Лікарська посвідка “Ескулапа” про виписку зі шпиталю “Орла” (від 20 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 24; Посвідка лікаря “Максима” про хворобу к-ра УПА “Чорноти” (від 11 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 83. – Арк. 34.

¹⁰²³ Лист лікаря “Арсена” до командира “Киянви” (?) про діагноз, поставлений у Свинаринському шпиталі [ВО “Турів”] другу “Березі” (від 9 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 67; Лист лікаря “Арсена” до командира “Киянви” (?) про діагноз, поставлений у Свинаринському шпиталі [ВО “Турів”] другу “Огородніку” (від 22 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 112.

¹⁰²⁴ Запотребування представника невідомого шпиталю “Рибак” до господарчого Запілля невідомого терену (від 12 січня 1944 р.) // ДАВО. – Ф. Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 67; Запотребування лікаря “Максима” до господарчого невідомого куща на продукти та деякі речі для потреб шпиталю (від 15 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 72; Запотребування “Камінної” до господарського референта Запілля невідомого терену на одяг для потреб шпиталю (від 17 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 73; Запотребування “Козачки” на продукти, одяг та мануфактуру для потреб шпиталю № 2 (від 24 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 76.

¹⁰²⁵ Список ліків, які знаходяться у працівника невідомого терену ПЗУЗ “Голуба” (без підп., від 9 листопада 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 41–41 зв.

¹⁰²⁶ Звіт невстановленого автора про ліки першої допомоги, що знаходяться у аптечці станиці “Холодний Яр” невідомого терену [ПЗУЗ?] (без підп. і дати) // ДАВО. – Ф. Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 104.

¹⁰²⁷ Звіт № 6 коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 12 серпня – 12 вересня 1943 р. (12 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 94–97; Звіт коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 серпня – 25 вересня 1943 р. (від 30 вересня

7 квітня 1944 р.)¹⁰²⁸, кущів №№ 2 і 3 цього району “Олекси” (29 березня 1944 р.) і “Максима” (20 лютого 1944 р., 4 квітня 1944 р.)¹⁰²⁹, з району “Мирного” (1–30 листопада 1943 р.)¹⁰³⁰, району № 10 під керівництвом “Палія” (30 жовтня 1943 р.) і “Павла” (30 листопада 1943 р.)¹⁰³¹. Відомості про УЧХ також трапляються в розпорядчій документації, зокрема в наказах “Юрка” для “Ворона” (19 жовтня 1943 р.)¹⁰³², командирів УПА Д. Клячківського від 12 листопада 1943 р. і групи УПА П. Олійника за 30 жовтня 1943 р., коменданта Запілля ВО “Богун” від 30 листопада 1943 р., коменданта ВО “Заграва”;

1943 р.) // Там само. – Арк. 98–99; Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Невмирущого” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 91–93; Звіт коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 серпня – 25 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 45–47.

¹⁰²⁸ Звіт коменданта Запілля невідомого району [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Архипа” за невідомий період (від 17 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 32–32 зв.; Звіт коменданта Запілля невідомого району [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Архипа” за невідомий період (від 7 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 35–35 зв.

¹⁰²⁹ Звіт коменданта Запілля куща № 2 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Олекси” за 28 лютого – 30 березня 1944 р. (від 29 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 13; Звіт [коменданта Запілля] куща № 3 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Максима” за невідомий період (від 4 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 15; Звіт коменданта куща № 3 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Максима” за 1 лютого – 1 березня 1944 р. (від 20 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 27–27 зв.

¹⁰³⁰ Звіт [коменданта] району Костопільського надрайону ВО “Заграва” ПЗУЗ “Мирного” за 1–30 листопада 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 101–101 зв.

¹⁰³¹ Звіт [коменданта району] № 10 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Палія” за жовтень 1943 р. (від 30 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 71–72; Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Павла” за 28–29 листопада 1943 р. (від 30 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 131.

¹⁰³² Наказ [коменданта ВО “Заграва”] для [коменданта Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] про відправлення керівниці УЧХ у Людвипільському районі “Лисиці” на зв’язок до “Гані” (від 19 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 106.

в наказі й зарядженні коменданта Костопільського району “Невмирущого” (12 жовтня 1943 р., 16 жовтня 1943 р.)¹⁰³³ і т. д.

Еволюція функцій мережі референтури УЧХ ОУН(б) на Волині й Поліссі узагальнена в таблиці.

Табл. 5.2.

**Еволюція функцій територіальної мережі
і референтури УЧХ ОУН(б) на Волині й Поліссі
(2 пол. 1943 – 1944 рр.)**

Наказ командира групи УПА П. Олійника (від 30.10.1943 р.)	На референтів УЧХ покладений обов'язок забезпечувати поранених стрільців УПА одягом і харчуванням.
Наказ головного командира УПА Д. Клячківського (від 12.11.1943 р.)	Виконання санітарних функцій переходить від армійських структур УПА до референтур УЧХ. Початок створення законспірованих санітарних пунктів (шпиталів).
Наказ коменданта запілля ВО “Богун” С. Затовканюка (від 30.11.1943 р.)	У структурі місцевих осередків УЧХ ВО “Богун” поряд із уже існуючими двома підвідділами з'являється харитативний підвідділ (функції: опіка над родинами полеглих стрільців УПА).

Між УЧХ, що діяв на Волині та волинському Поліссі, й УЧХ на Західноукраїнських землях були структурні відмінності. У першому випадку УЧХ – це референтури, які діяли в округах, надрайонах, районах, куцах та станицях, і багато санітарних пунктів. На ЗУЗ тамтешня мережа була трохи іншою. Створена восени 1943 р. Катериною Зарицькою (“Монета”), вона “була побудована за територіальним принципом, отже, не від краю до станиці, а на кожному щаблі кожна провідниця УЧХ, одночасно провідниця жіночої сітки ОУН, входила у склад даного проводу, або провід району, або провід округи, або провід області чи краю”¹⁰³⁴.

¹⁰³³ Зарядження невідомого коменданта Запілля району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] для комендантки жіноцтва і УЧХ району “Іскра” (без підп., від 16 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 14; Наказ № 13 коменданта Запілля району “Іскра” “Невмирущого” (від 12 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 16 зв.

¹⁰³⁴ Козак-Савицька І. Спогади про Катерину Зарицьку // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 1992. – Т. 23. – С. 64.

Головним обов'язком УЧХ на ПЗУЗ був догляд за пораненими на санітарних пунктах чи у шпиталях. Ці заклади лікування розміщувалися у віддалених від людського ока місцинах. Це міг бути старий ліс (у такому разі будувалася спеціальна напівземлянка) або хата в невеличкому хуторі. Так, головний шпиталь ВО “Турів” на 30 ліжок з малою операційною залом був побудований у “лісному безлюдді”¹⁰³⁵.

Референти УЧХ залежно від місцевості відкривали “шпиталики” мало не в кожному охопленому організаційною мережею кущі, підрайоні чи станиці. Як зазначалося в недатованому звіті УЧХ з Костопільського повстанського району, “здецентралізовані шпиталики потворені у кожному підрайоні”¹⁰³⁶. На підставі іншого джерела – зарядження коменданта Костопільського району “Невмирущого” від 16 жовтня 1943 р. (“зобов'язати комендантів підрайонів ... у селах, де є короста, організувати “шпиталики”) “є усі підстави стверджувати, що санітарні пункти створювалися в деяких підрайонах цього району вже у другій половині жовтня 1943 р.”¹⁰³⁷ Комендант повстанського району № 50 Рівненського надрайону “Северин” на початку листопада 1943 р. звітував, що “у кожній станиці організовано санітарні пункти”¹⁰³⁸.

Збереглися документальні свідчення про шпиталі, розміщені у Свиначині¹⁰³⁹ (тобто на місці постою загону УПА

¹⁰³⁵ Подворняк М. Вітер з Волині. Вінніпег, 1981. – С. 142, 173, 189.

¹⁰³⁶ Звіт невстановленого працівника [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність Українського Червоного Хреста” (друга половина 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 31.

¹⁰³⁷ Зарядження невідомого коменданта Запілля району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] для комендантки жіноцтва і УЧХ району “Іскра” (без підп., від 16 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 14.

¹⁰³⁸ Звіт (дані про роботу в терені) коменданта військового району ч. 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Северина” за 27 жовтня – 7 листопада 1943 р. (від 9 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 133.

¹⁰³⁹ Лист лікаря “Арсена” до командира “Киянви” (?) про діагноз, поставлений у Свиначинському шпиталі [ВО “Турів”] другу “Березі” (від 9 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 67; Лист лікаря “Арсена” до командира “Киянви” (?) про діагноз, поставлений у Свиначинському шпиталі [ВО “Турів”] другу “Огородніку” (від 22 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 112. Протягом певного часу шпиталем у Свиначинських лісах керував лікар-єврей Шая Варм, котрий раніше жив у Варшаві. Р. Петренко там також бачив лікарку-єврейку. Див.: Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”). За Україну, за її волю. – С. 165, 173.

“Січ” неподалік Володимира-Волинського)¹⁰⁴⁰, у місті Колки¹⁰⁴¹, селах Золоте й Лу[дин] (Ратнівський повстанський р-н, ВО “Турів”)¹⁰⁴², селах Малий Мидзък та Малий Стидинь¹⁰⁴³ на Костопільщині, селі Вовчак у Турійському повстанському районі¹⁰⁴⁴, селі Точ[е]вики на Острожчині, Людвипільському повстанському районі (листопад 1943 р.)¹⁰⁴⁵, Старосіллі, Розничах, Годомичах, Рудні (територія Волинської області)¹⁰⁴⁶. Осередки УЧХ були і в с. Велика Клецька¹⁰⁴⁷, с. Кудрин¹⁰⁴⁸. Також до нас дійшли криптоніми, оригінальні назви й номери деяких шпиталів – “Ліс”¹⁰⁴⁹, “шпиталь у Свиначині”¹⁰⁵⁰, № 2.¹⁰⁵¹ Персонал санітарних пунктів навчався на курсах. За радянськими даними, таке навчання в жовтні 1944 р. здійснювалося в селах Красне і Хрінники.

Стосовно шпиталю у с. Вовчак, то в листопаді 1943 р. він був перенесений у с. Ставочки, а на початку лютого 1944 р. –

---

¹⁰⁴⁰ Щур Ю. Національно-визвольна боротьба ОУН-УПА та єврейське питання // 2000. – Блок “Свобода слова”. – 2005. – 14 жовтня. – Ф. 4.

¹⁰⁴¹ Там працював лікар-єврей “Білий” разом зі своєю дружиною, лікар Омельчук Євген, лікар-хірург “Петро”. Див.: Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”) За Україну, за її волю. – С. 173; Мазурець С. Повстанськими стежками. – С. 102.

¹⁰⁴² [Що]денник праці [референтки] УЧХ [Ратнівського району ВО “Турів”] за 4–25 жовтня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 45.

¹⁰⁴³ Щур Ю. Там само. – Ф. 4.

¹⁰⁴⁴ Там само.

¹⁰⁴⁵ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105.

¹⁰⁴⁶ Мазурець С. Повстанськими стежками. – С. 103.

¹⁰⁴⁷ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 191.

¹⁰⁴⁸ 4 листопада 1944 р. на допиті СБ агент НКВС Сидорчук Мелетій зазначив, що “доніс німцям про розміщення лікарні УПА в с. Кудрин, внаслідок чого німаки замордували кілька поранених повстанців та медсестру Олю”. Див.: Повідомлення про агентурну роботу НКВС і НКДБ (без підп., від 24 грудня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 378.

¹⁰⁴⁹ Посвідка № 1 про лікування у шпиталі “Ліс” невідомого терену ПЗУЗ (від 2 лютого 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 28.

¹⁰⁵⁰ Лист лікаря “Арсена” до командира “Киянви” (?) про діагноз, поставлений у Свиначинському шпиталі [ВО “Турів”] другу “Огородніку” (від 22 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 112.

¹⁰⁵¹ Запотребування “Козачки” на продукти, одяг та мануфактуру для потреб шпиталю № 2 (від 24 січня 1944 р.) // ДАВО. – Ф. Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 76.

у с. Старий Порицьк Порицького району Волинської області¹⁰⁵².

За спогадами В. Ніновського, шпиталі (санітарні пункти) в 1943–1944 рр. також діяли у Степанському районі¹⁰⁵³, на хуторі неподалік с. Стидинь¹⁰⁵⁴ (Костопільщина). “Три більші шпиталі” були розташовані на теренах ВО “Турів”¹⁰⁵⁵. Восени 1943 р. В. Новак будував таємний шпиталь і “магазини” “для нової бази воєнної округи в Камінь-Каширському повіті. Цей осередок мав приміщуватися у великих лісах на лівому березі р. Стохід, десть за 15-20 км на північ від залізничної станції Поворськ”. Будівельні матеріали доставлялися за 20 км, з Несухойжи¹⁰⁵⁶.

Персонал санітарних пунктів навчався на курсах. Як згадував В. Ніновський, у Степанському районі (Костопільщина) діяв “вищий центральний медичний курс для цілої Волині”. Навчання там тривало 6 місяців. Одночасно могло навчатися 100 курсанток¹⁰⁵⁷.

Зразком героїзму можна вважати роботу медсестри Ніни Андрущенко (“Синичка”) родом з села Великі Дедеркали (Північна Тернопільщина). Вона лікувала хворих без поділу на “своїх” та “чужих”, за що була заарештована органами НКВС у другій половині 1940-х років. Потрапивши до карцеру, жінка спробувала покінчити життя самогубством, загнавши розігнуту шпильку під ліву грудь. Проте смерть не настала, і ця жінка у 2003 р. ще жила¹⁰⁵⁸.

З лікарями було сутужніше. Якщо повстанцям вони були необхідні, то, як правило, працівники СБ ОУН(б) пропонували укласти угоду про таємну допомогу УПА або час від часу силоміць привозили лікарів для проведення операцій. Так, у ніч з 2 на 3 грудня 1943 р. боївка СБ Шацького повстанського району “забрала з Шацька лікаря і його аптеку”¹⁰⁵⁹.

---

¹⁰⁵² Протокол допиту Варм Шая Давидовича молодшим лейтенантом, начальником відділу ББ Ковельського міськвідділу НКВС М. Свириденком (від 9 серпня 1944 р.) // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 1992. – Т. 23. – С. 360.

¹⁰⁵³ Ніновський В. Спостереження про медичну службу // Там само. – С. 78.

¹⁰⁵⁴ Там само. – С. 79.

¹⁰⁵⁵ Новак В. Дещо про медичну службу в ВО “Турів” // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 1992. – Т. 23. – С. 82.

¹⁰⁵⁶ Там само. – С. 83.

¹⁰⁵⁷ Ніновський В. Спостереження про медичну службу // Там само. – С. 78.

¹⁰⁵⁸ Прокопчук С. Игла в сердце // Труд. – 2003. – 31 января. – С. 12.

¹⁰⁵⁹ Інформація працівника невідомого терену ПЗУЗ “Осоки” про події, що сталися у селах Долобського, Матіївського, Маневицького і Шацького районів [ВО “Турів”] (від 19 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 355. – Арк. 165.

Ось деякі діагнози, з якими перебували у волинських шпиталях упівці: “ослаблення по стані гарячкуючим” (стрілець “Орел” із сотні “Сергія”, хворів з 30 грудня 1943 р. до 10 лютого 1944 р.)¹⁰⁶⁰, “хронічне гнійне запалення мигдаликів” (друг “Береза”, прибув на лікування 9 січня 1944 р.)¹⁰⁶¹, “катар шлунку, запалення десен, важкозагоювані рани на двох ногах” (друг “Огороднік”, згадка від 22 січня 1944 р.)¹⁰⁶², “гімороїди” (командир “Чорнота”, згадка від 11 квітня 1944 р.)¹⁰⁶³.

Джерела свідчать, що референти УЧХ закуповували, збирали й захоплювали (за лінією фронту) медикаменти, забезпечували поранених у шпиталях спеціальним харчуванням – молоком, яйцями, висушеними овочами (а подекуди – і охорону хворих)¹⁰⁶⁴, доглядали родини полеглих воїнів УПА. Як зазначав комендант повстанського району № 10 “Палій” у звіті за жовтень 1943 р., “...Ч. Хрест закупив у ці місяці більшу кількість ліків”¹⁰⁶⁵. “Ч.Х. ... дещо вдалося зафатити медикаментів під час переходу фронту”, – констатував 17 березня 1944 р. комендант повстанського району “Зоря” “Архип”¹⁰⁶⁶.

Працівники УЧХ заготовляли такі ліки: йод, валеріанові краплі, борна кислота, англійська сіль, калій, “порошки від голови”, хінін, спирт, березівка, зубні краплі, тальк, пеноцт,

---

¹⁰⁶⁰ Посвідка № 1 про лікування у шпиталі “Ліс” невідомого терену ПЗУЗ (від 2 лютого 1944 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 28.

¹⁰⁶¹ Лист лікаря “Арсена” до командира “Киянви” (?) про діагноз, поставлений у Свинаринському шпиталі [ВО “Турів”] другу “Березі” (від 9 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 67.

¹⁰⁶² Лист лікаря “Арсена” до командира “Киянви” (?) про діагноз, поставлений у Свинаринському шпиталі [ВО “Турів”] другу “Огородніку” (від 22 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 112.

¹⁰⁶³ Посвідка лікаря “Максима” про хворобу к-ра УПА “Чорноти” (від 11 квітня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 83. – Арк. 34.

¹⁰⁶⁴ Звіт [коменданта Запілля] куща № 3 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Максима” за невстановлений період (від 4 квітня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 15.

¹⁰⁶⁵ Звіт [коменданта району] № 10 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Палія” за жовтень 1943 р. (від 30 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 71.

¹⁰⁶⁶ Звіт коменданта Запілля невідомого району [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Архипа” за невстановлений період (від 17 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 32–32 зв.

формалін, сода, бинти, вата, жгут тощо¹⁰⁶⁷. Зберігся список з 26 медикаментів, “змагазинованих” у “Голуба”, складений 9 листопада 1944 року. Як писав комендант Костопільського району “Невмирущий”, тамтешній ЧХ у серпні 1943 р. збирав полин, материнку, рум’янок, друк, кривавник, котики, жовтоверхник, хмілець, шишки та інше.¹⁰⁶⁸ Надлишки ліків складували. Коли Перша українська партизанська дивізія ім. С. Ковпака рейдувала на Волині, то серед іншого у с. Кукуріки Колківського району 18 січня 1944 р. знайшла і знищила 4 валізи медикаментів і медичних інструментів УПА¹⁰⁶⁹.

Зимової пори, окрім ліків, підвищеним попитом користувалися в УЧХ “нафта” (гас для керосинової лампи), мило, дещо з продуктів (круп, цукор, сіль, сушина, горілка), взуття (чоботи, валянки), одяг (шкарпетки, светри, кожухи, штани, “маринарки”, рукавиці, “шалики”)¹⁰⁷⁰.

Референтки УЧХ та їхні підлеглі допомагали пораненим і хворим також тим, що заготовляли й прялі для них вовну, нитки, виробляли полотно, білизну й бинти. Так, у Костопільському повстанському районі у жовтні 1943 р. місцевий

---

¹⁰⁶⁷ Список ліків, які знаходяться у працівника невстановленого терену ПЗУЗ “Голуба” (без підп., від 9 листопада 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 38. – Арк. 41–41 зв.; Звіт невідомого автора про ліки першої допомоги, що знаходяться у аптечці станиці “Холодний Яр” невідомого терену [ПЗУЗ?] (без підп. і дати) // ДАВО. – Ф. Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 104.

¹⁰⁶⁸ Звіт № 6 коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 12 серпня – 12 вересня 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 96; Звіт коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 серпня – 25 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 47.

¹⁰⁶⁹ Відомості про диверсійну діяльність другої стрілецької бригади 1-го Українського партизанського з’єднання ім. С. Ковпака протягом рейду з 5 січня до 1 квітня 1944 р. (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 63. – Оп. 1. – Спр. 174. – Арк. 2.

¹⁰⁷⁰ [Лист] “Чекіста” до друга “Листа” з приводу захворювання на “чуханку” (від 27 грудня 1943 р.) // ДАВО. – Ф. Р-1021. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 51; Запобігання лікарю “Максима” до господарчого невідомого куца на продукти та деякі речі для потреб шпиталю (від 15 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 72; Запобігання “Камінної” до господарського референта Запілля невідомого терену на одяг для потреб шпиталю (від 17 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 73; Запобігання “Козачки” на продукти, одяг та мануфактуру для потреб шпиталю № 2 (від 24 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 76.

УЧХ виготовив 230 светрів, 86 пар шкарпеток¹⁰⁷¹. Приблизно тоді саме “подруги” з с. Млинок зібрали 10 кг вовни й пошили 100 м бинтів¹⁰⁷². У кущі № 3 Костопільського повстанського району в березні 1944 р. було пошито 8 пар білизни і 100 м бинтів¹⁰⁷³. По сусідству, у кущі № 2, УЧХ виробляв полотно¹⁰⁷⁴.

Населення допомагало референткам УЧХ і грошима. Так, упродовж серпня 1943 р. у Костопільському районі референтура зібрала 200 крб¹⁰⁷⁵, а за останній тиждень жовтня – 261 крб.¹⁰⁷⁶

Для порівняння, УЧХ, організований Катериною Зарицькою на Західноукраїнських землях, включав у себе медично-санітарний, фармацевтичний вишкільний відділи та відділ суспільної опіки. Перший займався створенням “шпиталів, бункерів, перев’язочних пунктів, забезпеченням лікарським і санітарним персоналом, опікувався над пораненими та хворими”. Другий відділ мав такі завдання: “...заготівля ліків шляхом закупу або наскоків на військові аптеки, приготування ліків з різного зілля, магазинування медикаментів, розподіл в терені та до шпиталів”. До обов’язків третього відділу входило: “організовувати вишкіл медиків, спеціально лікарів, бо лікарів не було, чи санітарок на перев’язочні пункти і до шпиталів, або до бойових відділів”. Четвертий опікувався “родинами членів УПА, заарештованими чи засланими, над самітніми дітьми, які залишилися без родин, які були, зокрема в більшовицький

---

¹⁰⁷¹ Звіт невідомого працівника [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність Українського Червоного Хреста” (друга половина 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 31.

¹⁰⁷² Щоденник референтки УЧХ невідомого терену ПЗУЗ (жовтень 1943 р.) (уривок) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 48.

¹⁰⁷³ Звіт [коменданта Запілля] куща № 3 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Максима” за невстановлений період (від 4 квітня 1944 р.) / / ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 15.

¹⁰⁷⁴ Звіт коменданта Запілля куща № 2 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Олекси” за 28 лютого – 30 березня 1944 р. (від 29 березня 1944 р.) // Там само. – Арк. 13.

¹⁰⁷⁵ Звіт № 6 коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 12 серпня – 12 вересня 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 96.

¹⁰⁷⁶ Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за 25 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 92.

час, вислані на Сибір чи де-небудь в інші простори Радянського Союзу”¹⁰⁷⁷.

Що стосується “кадрових” питань на Волині та південному Поліссі, то тутешні працівниці УЧХ вищої ланки призначали керівниць низовими осередками, перевіряли місцеві осередки, знайомили членкинь з наказами, одержаними “згори”, шукали кандидаток на вишколи й курси, організовували сходини. Референтка УЧХ Ратнівського повстанського району, наприклад, 10–25 жовтня 1943 року перевіряла, як працює УЧХ у селах Городище, Чорновірка, Бродець, Р[і]чиця. У селах Верби і Рудня вона підшукала дівчат для участі у вишколах, провела сходини в сс. Переходич[і], Купище, Запорука, Верби, Тучинь, Чорновірка, Бродець, Р[і]чиця. Як правило, у сходинах, організованих нею, брало участь від 5 до 14 дівчат. Провідниця роз’яснювала їм особливості роботи, суть “Декалогу українського націоналіста”, читала пропагандистські видання (часопис “Вільна Україна”), розповідала про чисельність та етнічний склад населення України, порушувала проблему походження політоніму “Україна” й національної символіки та інші актуальні теми для обговорення¹⁰⁷⁸. Іноді частину жінок, що входили до мережі УЧХ, використовували як зв’язкових¹⁰⁷⁹.

Не дивно, що окремі референтки УЧХ через таку насичену працю, в умовах постійної загрози бути викритими завойовниками, не витримували. Одного разу, писав у своєму звіті за листопад 1943 р. “Мирний”, “коли німці робили акцію, усі референтки УЧХ розбіглися”¹⁰⁸⁰. У наказі № 13 від 12 жовтня того самого року комендант Костопільського повстанського району “Невмирущий” сердиться, що “жінки, підлеглі УЧХ, відмовляються копати картоплю, бо це не їх функція”¹⁰⁸¹. Чи такі заяви жіноцтво робило від важких умов

---

¹⁰⁷⁷ Козак-Савицька І. Спогади про Катерину Зарицьку // Літопис УПА. – Торонто–Львів, 1992. – Т. 23. – С. 65.

¹⁰⁷⁸ [Що]денник праці [референтки] УЧХ [Ратнівського району ВО “Турів”] за період від 4 до 25 жовтня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 45–47.

¹⁰⁷⁹ Звіт коменданта куца № 3 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Максима” за 1 лютого – 1 березня 1944 р. (від 20 лютого 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 27 зв.

¹⁰⁸⁰ Звіт [коменданта] району Костопільського надрайону ВО “Заграва” ПЗУЗ “Мирного” за 1–30 листопада 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 101 зв.

¹⁰⁸¹ Наказ № 13 коменданта Запілля району “Іскра” “Невмирущого” (від 12 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 16 зв.

праці або просто від лінощів, невідомо. Ситуацію ускладнювала нестача навіть найпростішого одягу. Інші жінки з Володимир-Волинського району на Волині та з Галичини, прихильники радянської влади, вкорочували собі вік, скирдуючи сіно й ремонтуючи шосейні дороги. “План ремонту шосе Борислав–Дрогобич ці бригади виконують на 250–300 відсотків”, – бадьоро рапортував Волинський обком КП(б)У¹⁰⁸².

Однак були й випадки низької ефективності роботи референтур УЧХ. Ще у грудні 1943 р. “кадровик” району “Озеро” (Здолбунівський надрайон) “Юрась” відчував нестачу в людях, котрі могли б провести вишкіл працівників місцевого УЧХ¹⁰⁸³. Комендант Запілля ВО “Богун” С. Затовканюк у місячному звіті розкритикував охорону шпиталів. Автор дорікнув охоронцям, що ті в разі нападів ворога тікають першими, а не проводять завчасної розвідки, щоб уникнути цього. Як писав С. Затовканюк, “охорона коло ЧХ лишень ледачіє, добре відживлення спричинюється до надмірного полового гону”. А в повстанському районі № 10 Рівненського надрайону станом на 30 жовтня 1943 року загострилися стосунки між УЧХ та СБ – працівники СБ позаймали “санітарні хати”¹⁰⁸⁴.

Точних відомостей про розформування УЧХ на Волині й Поліссі виявити не вдалося. За припущенням дослідника О. Вовка, на початку 1944 р. УЧХ набув статусу підреферентури¹⁰⁸⁵. У листопаді 1944 р. Центральний провід ОУН(б) вирішив розпустити жіночі референтури¹⁰⁸⁶. Завдяки цьому підреферентури УЧХ на деякий час поповнилися людьми. На початку 1945 р. підреферентури УЧХ вищого рівня було ліквідовано¹⁰⁸⁷.

---

¹⁰⁸² // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 46. – Спр. 299. – Арк. 92.

¹⁰⁸³ Звіт “кадровика” району “Озеро” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Юрася” про діяльність референтур у районі 18 листопада – 18 грудня 1943 р. (від 20 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 21.

¹⁰⁸⁴ Звіт [коменданта району] № 10 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Палія” за жовтень 1943 р. (від 30 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 71.

¹⁰⁸⁵ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 13.

¹⁰⁸⁶ Довідка “Про реорганізацію структури ОУН і нові методи та форми пропагандивної і терористичної діяльності українсько-німецьких націоналістів” (без підп., [кінець 1944 р.]) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 1705. – Арк. 27.

¹⁰⁸⁷ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 37.

5.3. Референтури жіноцтва

Протягом другої половини 1943 – 1944 рр. у Запіллі УПА діяли також референтури жіноцтва. Збереглися відомості про такі референтури в повстанських районах № 20 “Бориса” (22 жовтня 1943 р.)¹⁰⁸⁸, № 30 “Ярового” (31 серпня 1943 р.)¹⁰⁸⁹, № 50 “Северина” (27 жовтня 1943 р.)¹⁰⁹⁰, “Ринок” (3 грудня 1943 р.)¹⁰⁹¹, “Карлик” (5 грудня 1943 р.)¹⁰⁹², терені 44/20 (22 липня 1943 р.)¹⁰⁹³, Людвипільському районі (1 грудня 1943 р.)¹⁰⁹⁴, кущі № 5 району “Зоря” (6 квітня 1944 р.)¹⁰⁹⁵, станиці № 3 “Дубина” (28 вересня 1943 р.)¹⁰⁹⁶.

З 20 жовтня 1943 р. в окремих підрайонах повстанського району № 50 Рівненського надрайону проводився військовий вишкіл жіноцтва¹⁰⁹⁷. Комендант повстанського району № 40

---

¹⁰⁸⁸ Звіт [коменданта району] № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Бориса” за 10–20 жовтня 1943 р., підписаний “Рибою” (від 22 жовтня чи 1 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 73.

¹⁰⁸⁹ Звіт № 4 коменданта району № 30 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Ярового” за 1–29 серпня 1943 р. (від 31 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 8.

¹⁰⁹⁰ Звіт [коменданта району] № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Северина” за 27 вересня – 27 жовтня 1943 р. (від 27 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 122.

¹⁰⁹¹ Звіт ком[енданта] Зап[ілля] терену “Ринок” [ВО “Турів”] “Коваленка” за 3 листопада – 3 грудня [1943] р. (без дати) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 54.

¹⁰⁹² Звіт [коменданта Заболотського] терену “Карлик” [ВО “Турів”] “Ярослава” за 5 листопада – 5 грудня 1943 р. (від 5 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 62.

¹⁰⁹³ Звіт працівника “Бурляя” терену № 44/20 [ВО “Турів”] (від 21 липня 1943 р.) // Там само. – Арк. 12.

¹⁰⁹⁴ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати). // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 104.

¹⁰⁹⁵ Звіт [коменданта Запілля] куща № 5 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Коваля” за невстановлений період (від 6 квітня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 14.

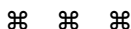
¹⁰⁹⁶ Звіт “Богуслави” про збірки і зібрання, проведені жінками станиці № 3 “Дубина” підрайону № 3 невстановленого району [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] (від 28 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 15. – Арк. 87.

¹⁰⁹⁷ Звіт [коменданта району] № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Северина” за 27 вересня – 27 жовтня 1943 р. (від 27 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 122.

Рівненського надрайону “Трой” у власному звіті за жовтень 1943 року відзначав старанність роботи відповідних референтів, хоча вони ще навіть не надсилали йому звіту про свою діяльність¹⁰⁹⁸. Однак у Колківському районі, за звітом коменданта району “Скали”, 1 січня 1944 року помічався “брак провідних жінок, які могли б належно провести справу жіноцтва в терені, брак контролю з гори, брак наказів, інструкцій, заряджень”¹⁰⁹⁹.

У деяких джерелах робота мережі жіноцтва ототожнюється з допоміжною діяльністю жінок, спрямованою на забезпечення потреб армії. Це уподібнює їх з працівницями УЧХ, на яких покладалися подібні завдання. Так, жінки з Людивпільського повстанського району під керівництвом “Лисиці” тільки в листопаді 1943 року зібрали для забезпечення потреб УПА 114 м полотна, 76 пар білизни, 53 шт. рушників, 3 кг ниток, 48 шт. светрів, 15 пар рукавиць, 12 пар шкарпеток, 18 мішків, 13 шт. настільників. Також було виготовлено 600 м бинтів та організовано один шпиталь. Для цих жінок проводилися сходи, “відправи”, санітарні вишколи¹¹⁰⁰.

На жаль, стан джерельної бази не дозволяє простежити діяльність референтур жіноцтва докладніше.

---

¹⁰⁹⁸ Звіт [коменданта] військового району № 40 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Троя” (підп. “Чорним”) за жовтень 1943 р. (від 31 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 78 зв.

¹⁰⁹⁹ Звіт коменданта [Колківського району] “Скола” за 1–31 грудня 1943 р. (без дати), (уривок) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 120. – Арк. 5.

¹¹⁰⁰ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105.

Розділ 6

Персоналії посадовців ОУН(б) і Запілля УПА

Біографічна та просопографічна інформація є явною пасербицею джерел про діяльність мережі ОУН(б) і Запілля УПА на Волині та південному Поліссі (як і в інших регіонах). Найпридатнішими в цьому сенсі є такі різновиди документації, як листи і звіти. У листах, які в 1945–1946 рр. виготовляли осередки СБ у різних місцях ПЗУЗ, стисло називалися псевдоніми та (інколи) справжні імена учасників УПА і членів ОУН(б) у 1940–1945 рр., їхня організаційна приналежність, могли вказуватися дата народження, освіта, місце, час і причина загибелі¹¹⁰¹. Звіти територіальних комендантів подавали відомості про діяльність у певний проміжок часу – свою і підлеглих референтів. Свої здобутки описували у звітах також і самі референти.

Підсумуємо й інтерпретуємо відповідні відомості про посади, які займали на ПЗУЗ у другій половині 1942 – на початку 1945 рр. організаційні активісти, за таким порядком: коменданти, організаційно-мобілізаційні референти (військовики), референти СБ, суспільно-політичні (політичні, пропагандивні) референти, референти зв'язку, господарські референти, референти УЧХ, жіноцтва та юнацтва. При цьому по можливості псевдоніми будуть ідентифіковані.

Коменданти (провідники)

Порівняно з іншими посадовцями відомостей про комендантів (провідників) у повстанських та радянських документах значно більше.

Крайовий рівень

У першій половині 1944 р. комендантом Запілля УПА на ПЗУЗ був “Горбенко”, а у другій половині 1944 р. – “Охрім”¹¹⁰².

¹¹⁰¹ Листа вправших працівників орг[анізації] і к-рів УПА Північно-східного краю [ГО № 33] (від 1945 р., без підп.) (уривок) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 937–939.

¹¹⁰² Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 1287; Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1289.

Обласний рівень

У 1943 р. керівниками Волинського обласного проводу ОУН(б) працювали “Ливар”¹¹⁰³, Ананій Закоштуй (“Василь”, “Вовк”) ¹¹⁰⁴, а на початку 1944 р. на цій посаді перебував “Блакитний”¹¹⁰⁵. За даними В. Макара, А. Закоштуй очолював Волинський провід у 1942–1943 рр., опісля до квітня 1944 р. став членом Крайового проводу ОУН(б) на ПЗУЗ. Загинув у с. Риковичі Іваничівського району Волинської області¹¹⁰⁶. У 1943 р. Рівненський обласний провід очолювали Олександр Присяжнюк (“Мітла”), Омелян Грабець (“Батько”)¹¹⁰⁷.

Окружний рівень

До утворення чотирьох ВО (“Заграва”, “Богун”, “Турів”, “Тютюнник”) провідниками розрізнених округ на ПЗУЗ були: Столинської – “Крук” (серпень 1942 – січень 1943 рр.)¹¹⁰⁸, Ковельської – Сергій Манько чи М. Куліш ? (“Ящур”, друга половина 1943 р.)¹¹⁰⁹, Рівненської – Роман Поліщук (“Матрос”, 1943 р.)¹¹¹⁰. У різні часові проміжки 1942 – першої половини 1943 рр. Володимир-Волинський окружний провід очолював Панас Матвійчук (“Крилич”, “Віталій”), Луцький –

---

¹¹⁰³ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 139.

¹¹⁰⁴ Марчук І. Командир УПА–“Північ” Дмитро Клячківський – “Клим Савур” // Визвольний шлях. – 2005. – № 2. – С. 88–105; Макар В. Спомини та роздуми. – Т. 2. – Кн. 1. – С. 336.

¹¹⁰⁵ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 235.

¹¹⁰⁶ Макар В. Спомини та роздуми. Т. 2. Кн. 1. – С. 336.

¹¹⁰⁷ Клименко О. Грошові документи ОУН (бофони). – С. 55; Марчук І. Командир УПА–“Північ” Дмитро Клячківський – “Клим Савур”. – С. 99.

¹¹⁰⁸ Марчук І. – Там само. – С. 99; Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” “Крука” за серпень 1942 р. (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 58. – Арк. 4–7; Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” “Крука” за грудень 1942 р. (від 23 грудня 1942 р.) // Там само. – Арк. 8–9; Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” (“Гало”) “Крука” (вересень 1942 р.) // Там само. – Арк. 10–11; Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Гало” “Крука” (жовтень 1942 р.) // Там само. – Арк. 12–14; Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Гало” “Крука” (листопад 1942 р.) // Там само. – Арк. 15–20; Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Гало” “Крука” за січень 1943 р. (від 26 січня 1943 р.) // Там само. – Арк. 21–22.

¹¹⁰⁹ Матвій А. Повертаючись думками... 60 років тому // Визвольний шлях. – 2004. – № 8. – С. 110.

¹¹¹⁰ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 141.

Г. Максимчук (“Кайдаш”) і А. Козяр (“Гай”), Дубенський – С. Затовканюк (“Пташка”), Костопільський – [Ю]. Рибак (“Юрко”), Сарненський – Іван Литвинчук, Крем’янецький – А. Лобар (“Марко”), Берестейський – “Хвиля”¹¹¹¹.

Далі комендантом у ВО “Заграва” працював Юрій Рибак (“Юрко”) (31 серпня – 25 грудня 1943 р.)¹¹¹². Після цього КВО “Заграва” певний час очолював Іван Литвинчук. 19 березня 1944 р. місце Івана Литвинчука посів Степан Янишевський (“Далекий”)¹¹¹³. Керівник військового штабу групи УПА “Заграва” “Д. Дмитречко” у листі до “Юрія” за 4 квітня 1944 р. називає тимчасовим комендантом ВО “Турів” Миколу Якимчука (“Данило”, “Олег”). Його база була розташована “в масиві Цуманських лісів”¹¹¹⁴. Також у 1944 р., але невідомо коли саме, комендантом Запілля УПА ВО “Заграва” працював Михайло Середа (“Шворний”)¹¹¹⁵. Упорядники 8-го тому нової серії Літопису УПА також зараховують до комендантів Запілля ВО “Заграва” в першій половині 1944 р. “Юрія” та “Ігоря”¹¹¹⁶.

---

¹¹¹¹ Марчук І. Командир УПА–“Північ” Дмитро Клячківський – “Клим Савур”. С. 99. “Хвиля” загинув у бою з “більшовиками” на хуторах Заболоття Янівського району в 1945 р. На момент загибелі був провідником Берестейської округи ПЗК. Див: Листа впавших у Луцькій, Ковельській та Берестейській округах (без підп., грудень 1945 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 795.

¹¹¹² Матеріали, які нормують діяльність господарчої референтури військової округи, підп. бухгалтером “Пекуном” (від 23 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 226; Наказ коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 16 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 185–187; Наказ № 6 коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 3 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 191; Наказ № 14 коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” (від 31 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 195; Наказ № 20 коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” про складання списків за формами (від 25 лютого 1943 р.) // Там само. – С. 197; Матеріали, що нормують діяльність господарчої референтури військової округи, підп. бухгалтером “Пекуном” (від 23 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 226.

¹¹¹³ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 112.

¹¹¹⁴ [Лист] к-ра групи УПА “Заграва” “Д. Дмитречка” до к-ра “Юрія” (від 4 квітня 1944 р.) // Там само. – С. 596.

¹¹¹⁵ Вовк О. Примітки // Там само. – С. 150.

¹¹¹⁶ Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1287.

У 1944 р. комендантом Запілля у ВО “Турів” був Панас Матвійчук (“Віталій”, “Крилач”)¹¹¹⁷. У той самий час подібні посади у ВО “Богун” обіймали Сильвестр Затовканюк (“Пташка”) і Олександр Денищук¹¹¹⁸ (“Матвій”, “Матрос”, “Сава”, “Свирид”)¹¹¹⁹.

Рівень надрайону

Комендантами надрайонів були – “Матрос” (Рівненський надрайон, ВО “Богун”, 29 вересня 1943 р.)¹¹²⁰, Олександр Денищук¹¹²¹ (“Матвій”, “Матрос”, “Сава”, “Свирид”) (Рівненський надрайон, ВО “Богун”, 2 листопада 1943 р. – 1944 р.)¹¹²², Анатолій Маєвський¹¹²³ (“Йовта”) (Костопільський надрайон, 9 жовтня 1943 р.)¹¹²⁴, Богдан Логінський (“Ігор”) (Сарненський надрайон, ВО “Заграва”, 27 жовтня 1943 р.)¹¹²⁵, “Крук” (Столинський надрайон, ВО “Заграва”, 9 вересня 1943 р.)¹¹²⁶, “Шепель” (Столинський надрайон, ВО “Заграва”,

---

¹¹¹⁷ Вовк О. Примітки // Там само. – С. 655; Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1287.

¹¹¹⁸ Вовк О. Примітки // Там само. – С. 939.

¹¹¹⁹ Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1287.

¹¹²⁰ Протокол № 1 надзвичайного засідання членів ексекутиви [Рівненського] військового надрайону 3/3 [ВО “Богун”] про створення товариського суду (від 29 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 25.

¹¹²¹ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 939.

¹¹²² Звіт політвиховника “Нестора” з політвиховної роботи у відділах УПА – групи “Енея” за листопад 1943 р. (від 10 грудня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 336.; Наказ коменданта [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Матвія” і працівника господарських референтів районів надрайону “Харка” для комендантів та господарських референтів районів надрайону (від 2 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 108а. – Арк. 32; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 939.

¹¹²³ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 154.

¹¹²⁴ Звіт [коменданта Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Йовти” за 1–25 листопада 1943 р. (від 3 грудня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 51. – Арк. 43.

¹¹²⁵ Наказ коменданта [Сарненського] надрайону “Лісова пісня” [ВО “Заграва”] “Ігоря” (від 27 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 87; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 939.

¹¹²⁶ Наказ коменданта [Столинського] надрайону “Гало” ВО “Заграва” “Крука” (від 9 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3837. – Оп. 1. – Спр. 8. – Арк. 38.

17 жовтня – 15 листопада 1943 р.)¹¹²⁷, “Микола” (надрайон “Затока”, ВО “Заграва”, 19 травня 1944 р.)¹¹²⁸, Устим Кузьменко (Володимир–Горохівський надрайон, ВО “Турів”, вересень–жовтень 1943 р.)¹¹²⁹, Данило Стернійчук (“Самсон”) (Здолбунівський надрайон, ВО “Богун”, невідомий період 1944 р.)¹¹³⁰.

“Роман” станом на 31 жовтня 1943 р. працював заступником коменданта Костопільського надрайону¹¹³¹. “Нестор” перебував на цій самій посаді 17 жовтня 1943 р.¹¹³²

Рівень району

Документи містять згадки й про багатьох комендантів (провідників) районів. Є дані про провідника в районі № 1 “Калина” “Ворона” (Костопільська округа, 1 – 20 березня

---

¹¹²⁷ Звіт № 1 коменданта Запілля Столинського військового надрайону [“Шепеля”] (від 17 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 100; Лист коменданта Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Шепеля” до коменданта ВО “Заграва” в організаційних справах (від 15 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 52–53.

¹¹²⁸ Відпис наказу коменданта Запілля надрайону “Затока” “Миколи” до відома ексекутив районів про склад ексекутиви надрайону (від 19 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 40.

¹¹²⁹ Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у Володимирсько–Горохівському надрайоні [ВО “Турів”] 20 серпня – 20 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 51; Повідомлення “Кузьменка” про випадки у [Володимирсько–Горохівському надрайоні ВО “Турів”] 20–30 вересня 1943 р. (без дати) // Там само. – Арк. 53–54; Звіт “Кузьменка” з Володимирсько–Горохівського надрайону [ВО “Турів”] за невідомий період (від 15 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 56; Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у [Володимирсько–Горохівському надрайоні ВО “Турів”] на початку жовтня 1943 р. (від 14 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 59.

¹¹³⁰ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 324.

¹¹³¹ Наказ к[оменданта] З[апілля] ВО [“Заграва”] “Юрка” для коменданта Костопільського надрайону [“Долина”] (від 3 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 1. – Спр. 59. – Арк. 63; [Що]денник № 3 для вирішення справ коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону [“Долина” ВО “Заграва”] “Ворона” за 28 вересня – 6 жовтня 1943 р // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 27.

¹¹³² Наказ № 14 коменданта [Запілля] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” про затвердження “Нестора” на посаді заступника коменданта надрайону (від 17 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 99.

1943 р.)¹¹³³, провідника району “Беріг” “Сокіру” (Костопільська округа, 4 травня 1943 р.)¹¹³⁴.

Збереглися відомості й про комендантів повстанських районів Костопільського надрайону. Так, комендантами Костопільського району були: “Костомаров” (серпень–вересень 1943 р.)¹¹³⁵, “Залізник” (серпень 1943 р.)¹¹³⁶, “Шуляк” (24 серпня 1943 р.)¹¹³⁷, “Невмирущий” (вересень – листопад 1943 р.)¹¹³⁸. 17 лютого – 7 квітня 1944 р. район “Зоря”, сформований на основі Костопільського району, очолював “Архип”¹¹³⁹. Комендантом Стидинського району був “Мирний” (11 жовтня 1943 р.)¹¹⁴⁰, Людвипільського району – “Батій” (серпень 1943 р.)¹¹⁴¹ та Іван Кроль (“Зінько”,

---

¹¹³³ Звіт провідника терену № 1 (“Калина”) ПЗУЗ “Ворона” за 1–20 березня 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 1.

¹¹³⁴ Звіт провідника терену “Беріг” [Костопільської округи ПЗУЗ] “Сокіри” за 1–30 квітня 1943 р. (від 4 травня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 5.

¹¹³⁵ [Що]денник переліку інформацій № 1 коменданта Запілля [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Ворона”] про події, які сталися у надрайоні 3 серпня – 3 листопада 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 54 зв.

¹¹³⁶ Там само // Там само. – Арк. 56.

¹¹³⁷ Лист-прохання від коменданта “Шуляка” до бувшого провідника терену “Басейн” “Хомі” про подання характеристик на підлеглих “Хомі” стрільців за спеціальною схемою (від 24 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 6.

¹¹³⁸ Наказ № 11 коменданта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” для підлеглих комендантів Запілля (від 7 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 5. – Арк. 10; Наказ № 13 коменданта Запілля району “Іскра” “Невмирущого” (від 12 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 16–17.

¹¹³⁹ Звіт коменданта Запілля невідомого району [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Архипа” за невстановлений період (від 17 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р–30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 32–32 зв.; Звіт коменданта Запілля невідомого району [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Архипа” за невстановлений період (від 7 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 35.

¹¹⁴⁰ [Що]денник № 3 для вирішення справ коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону [“Долина” ВО “Заграва”] “Ворона” за 28 вересня – 6 жовтня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 27 зв.

¹¹⁴¹ [Що]денник переліку інформацій № 1 коменданта Запілля [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Ворона”] про події, які сталися у надрайоні 3 серпня – 3 листопада 1943 р. // Там само. – Арк. 56.

“Чорнота”) (листопад 1943 р. – невід. період 1944 р.)¹¹⁴², Степанського району – “Лобода” (21 серпня 1943 р.)¹¹⁴³, району “Беріг” – “Сокіра” (серпень 1943 р.)¹¹⁴⁴.

Щодо псевдонімів провідників (комендантів) районів інших надрайонів, то “Хмель” у липні–вересні 1943 р. працював провідником Рафалівського району ВО “Заграва”¹¹⁴⁵. “Біловицький” станом на 29 липня 1943 р. був провідником Любешівського району ВО “Турів”¹¹⁴⁶; район “Карлик” ВО “Турів” 5 листопада – 5 жовтня 1943 р. очолював “Ярослав”¹¹⁴⁷; район “Ринок” ВО “Турів” 3 листопада – 3 грудня 1943 р. – “Коваленко”¹¹⁴⁸; район “Байрак” ВО “Турів” 14 грудня 1943 р. – “Микола”¹¹⁴⁹; Матіївським районом Ковельського надрайону ВО “Турів” 3–4 грудня 1943 р. керував “Гамалія”¹¹⁵⁰. За даними Володимира Дмитрука, у другій половині 1943 – на початку 1945 рр. Сенкевичівським районним проводом ОУН керував В’ячеслав Новосад (“Петрусь”). Його разом із земляком – керівником іншого районного проводу ОУН(б) Антоном

---

¹¹⁴² Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 157.

¹¹⁴³ Щоденник переліку інформацій № 1 коменданта Запілля [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Ворона”] про події, які сталися у надрайоні 3 серпня – 3 листопада 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 52 зв.

¹¹⁴⁴ Там само. – Арк. 56.

¹¹⁴⁵ Щоденник “Жбурляя” за 24 липня – 3 вересня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 15, 17.

¹¹⁴⁶ Звіт працівника Л[юбешів]ського району [ВО “Турів”] “Біловицького” (від 29 липня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 24–25.

¹¹⁴⁷ Звіт [коменданта Заболотського] терену “Карлик” [ВО “Турів”] “Ярослава” за 5 листопада – 5 грудня 1943 р. (від 5 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 62.

¹¹⁴⁸ Звіт ком[енданта] Зап[ілля] терену “Ринок” [ВО “Турів”] “Коваленка” за 3 листопада – 3 грудня [1943] р. (без дати) // Там само. – Арк. 49–57.

¹¹⁴⁹ Звіт [коменданта] терену “Байрак” [ВО “Турів”] “Миколи” (від 14 грудня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 148–152.

¹¹⁵⁰ Звіт про стан поліції коменданта поліції і Запілля в терені “Корт” [ВО “Турів”] “Гамалії” (від 3 грудня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 43; Звіт коменданта Запілля [Матіївського району] “Корт” [ВО “Турів”] “Гамалії” за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (від 4 грудня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 139.

Мельничуком – за рішенням Верховного Суду СРСР 18 січня 1945 р. було повішено на тлі мурів замку Любарта в Луцьку¹¹⁵¹.

Повстанськими районами ВО “Богун” керували: “Гнат” (Острозький район, 29 березня 1944 р.)¹¹⁵², “Павло” (район № 10, Рівненський надрайон, 21 листопада 1943 р.)¹¹⁵³, “Сич” (район № 30, Рівненський надрайон, 3 листопада 1943 р.)¹¹⁵⁴, “Чорний” (район № 40, Рівненський надрайон, 31 жовтня 1943 р.)¹¹⁵⁵, “Северин” (район № 50, Рівненський надрайон, 27 жовтня 1943 р.)¹¹⁵⁶, “Гандзя” (Здолбунівський район, 28 січня 1944 р.)¹¹⁵⁷, “Кардаш” (Клесівський район, 3 листопада 1943 р.)¹¹⁵⁸.

Кущовий і станичний рівень

Серед посадовців кущового рівня насамперед виділимо тих, хто був причетний до Костопільського району. 15 вересня 1943 р. кущем № 2 керував “Марко”¹¹⁵⁹, кущем № 3 –

---

¹¹⁵¹ Романюк Н. Коли настане ера українського милосердя? // Україна молода. – 2005. – 23 березня. – С. 6.

¹¹⁵² Повідомлення начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 29 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 225.

¹¹⁵³ Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Павла” за 12–20 листопада 1943 р. (від 21 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 130.

¹¹⁵⁴ Звіт № 7 [коменданта району] № 30 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Сича” за 27 вересня – 2 листопада 1943 р. (від 3 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 132.

¹¹⁵⁵ Звіт [коменданта] військового району № 40 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Троя” (підп. “Чорним”) за жовтень 1943 р. (від 31 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 37. – Арк. 78.

¹¹⁵⁶ Звіт [коменданта району] № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Северина” за 27 вересня – 27 жовтня 1943 р. (від 27 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 122.

¹¹⁵⁷ Звіт [коменданта Здолбунівського району ВО “Богун”] “Гандзі” за 18–29 [січня 1944р.] (від 28 січня 1944 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 44.

¹¹⁵⁸ Радіограма командира Тернопільського партизанського з’єднання ім. М. Хрущова Шитова про членів ОУН с. Чудель Клесівського району Рівненської області (від 3 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 109.

¹¹⁵⁹ Список працівників куща № 2 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграда”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 58.

“Залізняка” (серпень–жовтень 1943 р.)¹¹⁶⁰. Станом на 15 вересня 1943 р. куш № 4 перебував під орудою “Чміля”¹¹⁶¹, а куш № 5 – “Довбні”¹¹⁶². У серпні 1943 р. ексекутиву куща № 6 очолювали “Полтавка”¹¹⁶³ й “Хома”¹¹⁶⁴.

Після адміністративно-територіальних змін кущовими в районі “Зоря”, який з’явився на місці Костопільського району, стали, відповідно: “Олекса” (куш № 2, 29 березня 1944 р.)¹¹⁶⁵, “Максим” (куш № 3, 20 лютого – 4 квітня 1944 р.)¹¹⁶⁶, “Василь” (куш № 4, 4 квітня 1944 р.)¹¹⁶⁷ і “Коваль” (куш № 5, 6 квітня 1944 р.)¹¹⁶⁸. Чисельність станиць куща № 2 становила у вересні 1943 р. 4 (у березні 1944 р. – 7). У вересні комендантом куща був “Марко”, а станичними “Чуб”, “Ястер”, “Голий”,

---

¹¹⁶⁰ Звіт коменданта куща № 3 “Яр” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 22 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 54; Звіт провідника терену “Яр” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Залізняка” за 1–31 серпня 1943 р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 3; Список працівників куща № 3 [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом “Залізнякам” (від 9 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 51.

¹¹⁶¹ Список працівників куща № 4 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 [вересня] 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 56–56 зв.

¹¹⁶² Список працівників куща № 5 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 54.

¹¹⁶³ Список ексекутиви куща № 6 [військового району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] і його станиць (№№ 1–4) (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 53.

¹¹⁶⁴ Там само.

¹¹⁶⁵ Звіт коменданта Запілля куща № 2 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Олекси” за 28 лютого – 30 березня 1944 р. (від 29 березня 1944 р.) // Там само. – Арк. 13.

¹¹⁶⁶ Звіт [коменданта Запілля] куща № 3 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Максима” за невстановлений період (від 4 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 15; Звіт коменданта куща № 3 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Максима” за 1 лютого – 1 березня 1944 р. (від 20 лютого 1944 р.) // Там само. – Арк. 27.

¹¹⁶⁷ Звіт [коменданта Запілля] куща № 4 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Василя” за невстановлений період (від 4 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 19.

¹¹⁶⁸ Звіт [коменданта Запілля] куща № 5 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Ковалю” за невстановлений період (від 6 квітня 1944 р.) // Там само. – Арк. 14.

“Бахман”, “Мороз”, “Крук” і “Житенко”. 23 серпня 1943 р. провідником куща працював “Залізник”, а станом на 22 жовтня та в листопаді останній значиться комендантом куща № 3 “Яр”.

Як уже зазначалося вище, перше повідомлення про куш № 4 датоване 15 вересня 1943 р. Комендантом тоді був “Чміль”, станичними “Гірняк”, “Беза”, “Пугач” і “Рогатка”. Є інформація від 15 вересня 1943 р. про існування куща № 5, про кущового “Довбню” і станичних 9 станиць: “Зеленого”, “Осику”, “Граба”, “Мороза”, “Одуда”, “Білого”, “Солов’я”, “Богдана” і “Ворона”¹¹⁶⁹. Документ, який повідомляє про персональний склад ексекутиви куща № 6, не датований. Комендантом куща виступає “Хома”, а його заступником – “Вихор”. Перераховані 4 станиці цього куща: № 1 Антонівка (станичний – “Соکیل”), № 2 Цицелівка (станичний – “Дубченко”), № 3 Рисванка (станичний – “Чумак”) і № 4 Жалянка (станичний – “Гребля”)¹¹⁷⁰.

Після липня 1944 р.

До часу затримання НКВС – 15 січня 1946 р. – провідником краю ПСК “Одеса” був Федір Воробець (“Денис Шигунич”)¹¹⁷¹. Трьома округами краю ПСК “Одеса” в різні проміжки часу в 1944–1946 рр. керували: Сарненською – Богдан Логінський (“Ігор”, “Гречуха”, “Тихон”, “Чабленко Тихон”¹¹⁷²), Надія Демидович (“Ярина”), Макар Мельник (“Кузьма”), Ярослава Скаб (“Варка”), Житомирською – Микола Мельник (“Павло”, “Головка”, “Дмитро”, “Микола”, “Онищенко”, “Федя”¹¹⁷³), Білоруською – Макар Мельник (“Кузьма”).

У різний час в кінці 1944 – у першій половині 1946 рр. провідниками чотирьох округ краю ПЗК “Хмельницький” були: Берестейської – Зиновій Самчук (“Хвиля”, “Шварц”),

---

¹¹⁶⁹ Там само; Список працівників куща № 5 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 54–55.

¹¹⁷⁰ Список ексекутиви куща № 6 [військового району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] і його станиць (№№ 1–4) (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 53.

¹¹⁷¹ Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 1289.

¹¹⁷² Вовк О. Примітки // Там само. – С. 115, 939.

¹¹⁷³ Там само. – С. 115.

Ковельської – Євген Манько (“Микола”, “Ящур”), Валерій Бондарчук (“Гордій”), Луцької – Михайло Бондарчук (“Стимид”), Федір Заборовець (“Жен”), Холмської – Серед Михайло (“Шворний”)¹¹⁷⁴. ПЗК у другій половині 1944 р. очолював “Дубовий”¹¹⁷⁵.

У січні 1945 р. радянськими чинниками був ліквідований провідник Дубровицького району “Старшина”¹¹⁷⁶. 16 січня 1945 р. радянські чинники вбили комендантку Здолбунівського району Марію Врамчук (“Ірлана”)¹¹⁷⁷, а 22 листопада 1944 р. – коменданта невідомого району “Хмурого”¹¹⁷⁸.

Політичні референтури

Актуалізовані документи містять інформацію про діяльність працівників цієї референтури на різних рівнях – від області до куща.

Крайовий рівень

Співробітником суспільно-політичної референтури на ПЗУЗ протягом невідомого відтинку часу 1944 р. був “Апостол” (“Вік”). Він загинув у 1945 р.¹¹⁷⁹ У першій половині таку саму посаду обіймав “Заславський”¹¹⁸⁰.

Обласний рівень

На початку 1944 р. суспільно-політичним референтом у Волинському обласному провіді ОУН(б) був Степан Драницький (Семенюк) (“Матвій”, “Мірко”, “Андрій”)¹¹⁸¹.

¹¹⁷⁴ Вовк О. Вступ // Там само. – С. 34.

¹¹⁷⁵ Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1289.

¹¹⁷⁶ Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // Там само. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 34.

¹¹⁷⁷ Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 41.

¹¹⁷⁸ Там само. – Арк. 43.

¹¹⁷⁹ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 238.

¹¹⁸⁰ Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1287.

¹¹⁸¹ Матвій А. Повертаючись думками ... 60 років тому. – С. 111; Інформативний огляд “від задержання фронту до початку червня 1944 р.”, скл. [суспільно-політичним референтом ВО “Турів”] “Матвієм” (від 20 червня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 662; Вовк О. Примітки // Там само. – С. 662.

Окружний рівень

У ВО “Турів” у 1943–1944 рр. суспільно-політичними референтами працювали Корній Березенко (16 листопада 1943 р.)¹¹⁸² і Степан Драницький (Семенюк) (“Андрій”, “Матвій”) (невизначений період 1944 р.)¹¹⁸³.

У ВО “Богун” у першій половині 1944 р. політичну референтуру очолював “Середа”¹¹⁸⁴.

У ВО “Заграва” 27 жовтня – 28 листопада 1943 р. політичним референтом працював “Аскольд”¹¹⁸⁵, а в першій половині 1944 р. – Степан Костецький (“Зимний”, “Терешко”)¹¹⁸⁶. Керівником вишкільного відділу політичної референтури цієї самої ВО 28 листопада 1943 р. був “Цемент”¹¹⁸⁷. Політичним референтом Горохівсько–Володимирської округи 31 серпня 1943 р. працював “Брова”¹¹⁸⁸.

Рівень надрайону

Деякі відомості вдалося згромадити й про суспільно-політичних (політичних) референтів надрайонів, особливо Костопільського. У виявлених документах ідеться про політичного референта Костопільського надрайону “Хвильового”

---

¹¹⁸² Наказ № 7 суспільно-політичного референта і в.о. коменданта ВО “Турів” “К. Березенка” для комендантів Запілля і їхніх референтів (від 16 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 632–634.

¹¹⁸³ Матвій А. Повертаючись думками ... 60 років тому. – С. 108; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 662; Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1287.

¹¹⁸⁴ Там само.

¹¹⁸⁵ Наказ політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” про нормування порядку подання місячних звітів (від 26 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 199; Взірець місячного звіту політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” для політичних референтів надрайонів (від 28 листопада 1943 р.) // Там само. – С. 205; Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 122.

¹¹⁸⁶ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 154; Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1287.

¹¹⁸⁷ Наказ № 2 провідника вишкільного відділу при ПРЗВО “Заграва” “Цемент” для усіх політичних референтів про організаційну підготовку членів ОУН і симпатиків (від 28 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 206.

¹¹⁸⁸ Звіт “Брови” про суспільно-політичну роботу при УПА з округи Горохів–Володимир (від 31 серпня [1943 р.] // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 67.

(серпень 1943 – січень 1944 рр.)¹¹⁸⁹, а також підлеглих йому підреферентів: керівника вишкільного відділу (“Беркут”), адміністративного відділу (“Ромець”), пропагандивного відділу (“Дніпренко”), відділу юнацтва (“Журчак”), жіночого відділу юнацтва (“Зависна”), заступників керівників відділу юнацтва (“Дуброва”), вишкільного відділу (“Зірка”), жіночого відділу юнацтва (“Христина”), машиністку “Землячку” і практиканта “Вишневого” (усі – серпень 1943 р.)¹¹⁹⁰. У сусідньому Сарненському надрайоні ВО “Заграва” “Павло” був суспільно-політичним референтом у жовтні 1943 р.¹¹⁹¹, а “Протас” – у надрайоні “Затока” (19 травня 1944 р.)¹¹⁹². Крім цього, спершу пропагандистом, а з 18 серпня до невстановленого часу 1944 р. політичним референтом у Рівненському надрайоні ВО “Богун” був Анатолій Маєвський (“Йовта”, “Гребля”, “Уліян”)¹¹⁹³. 1 грудня 1943 р. “Греблю” на цій посаді заміщувала “Ганна”¹¹⁹⁴.

Рівень району

Є певна інформація і про політичних референтів районів. 20 жовтня 1943 р. політичним референтом Костопільського району Костопільського надрайону був “Клен”. У кінці грудня

---

¹¹⁸⁹ Щоденник переліку інформацій № 1 коменданта Запілля [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Ворона”] про події, які сталися у надрайоні 3 серпня – 3 листопада 1943 р. // Там само. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 52 зв.; Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Хвильового” за грудень 1943 р. (від 4 січня 1944 р.) // Волинь і Холмщина. – С. 488–492.

¹¹⁹⁰ [Реєстр] працівників політичної референтури [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”], скл. “Хвильовим” (від 17 вересня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 38.

¹¹⁹¹ Звіт політичного референта терену “Дунай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Артема” (від 28 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 39.

¹¹⁹² Відпис наказу коменданта Запілля надрайону “Затока” “Миколи” до відома ексекутив районів про склад ексекутиви надрайону (від 19 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 40.

¹¹⁹³ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 129; Протокол № 1 надзвичайного засідання членів ексекутиви [Рівненського] військового надрайону 3/3 [ВО “Богун”] про створення товариського суду (від 29 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 25; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 154.

¹¹⁹⁴ Звіт працівника [політичної референтури?] Рів[н]енського надрайону [№ 3/3 ВО “Богун”] “Ганни” за вересень [1943] р. (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 51. – Арк. 8.

1943 р. – січні 1944 р. в Костопільському надрайоні суспільно-політичним референтом району “Зоря” працював “Борис”¹¹⁹⁵, політичним референтом Стидинського району – “Гарник”¹¹⁹⁶. 28 вересня 1943 р. політичним референтом у районі “Дунай” Сарненського надрайону ВО “Заграва” був “Артем”¹¹⁹⁷, наприкінці липня 1943 р. в Здолбунівському районі Здолбунівського надрайону ВО “Богун” – П. Назарчук (“Хресний”)¹¹⁹⁸. 30 вересня 1943 р. суспільно-політичним референтом Володимирського району ВО “Турів” працював Євген Залізний¹¹⁹⁹. Крім цього, схожі функції мали працівник району № 10 Рівненського надрайону “Яр”¹²⁰⁰ і політичний референт Дубнівського району “Луцко” (убитий в січні 1945 р.)¹²⁰¹.

Кілька згадок удалося виявити про пропагандистів. У Ковельській окрузі 1943 р. пропагандистом був Одрач Федір (“Шоломицький”)¹²⁰²; в Люб[е]шівському районі ВО “Турів” 20 вересня 1943 р. цю посаду обіймав “Лось”¹²⁰³. Керівником пропагандивного відділу політичної референтури Костопіль-

---

¹¹⁹⁵ Звіт суспільно-політичного референта району “Зоря” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бориса” за 1–29 березня 1944 р. (від 20 березня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 20.

¹¹⁹⁶ Інструкція для пропагандистів [коменданта чи політичного референта нествановленого району надрайону ВО “Богун”] “Гарника” (від 6 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 20–20 зв.

¹¹⁹⁷ Звіт політичного референта терену “Дунай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Артема” про працю і суспільно-політичні події, що сталися у терені (від 28 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 39.

¹¹⁹⁸ Протокол допиту Ступака В. Є. // Приватний архів Марчука І.

¹¹⁹⁹ Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у Володимирсько-Горохівському надрайоні [ВО “Турів”] за 20 серпня – 20 вересня 1943 р. (від 30 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 118. – Арк. 49.

¹²⁰⁰ Звіт коменданта району “Світанок” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Мисливця” (від 13 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 22. – Арк. 39.

¹²⁰¹ Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 34.

¹²⁰² Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 157.

¹²⁰³ Звіт працівника [Камінь-Каширського району ВО “Турів”] “Підмогильного” про становище Камінь-Каширського, Любашівського, Ратненського і Седлищанського районів (від 20 вересня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 357. – Арк. 28.

ського надрайону 3 листопада 1943 р. був “Коник”¹²⁰⁴, а 4 січня 1944 р. в Костопільському районі – “Ясевський”¹²⁰⁵. Пропагандистами в різних станицях району “Беріг” Костопільського надрайону ВО “Заграва” в грудні 1943 – січні 1944 рр. працювали “Саваченко”, “Нечуй”, “Гонта”, “Учитель”, “Сокіл”, “Липовий”, “Лев”, “Вишня” і “Аскольд”¹²⁰⁶.

Після липня 1944 р.

30 серпня 1944 р. радянські чинники знищили крайового політичного референта ПЗУЗ “Сергія”¹²⁰⁷ і політичного референта “південної групи УПА” “Середу”¹²⁰⁸. В 1944–1945 рр. у ПСК “Одеса” політичну референтуру очолював Анатолій Татура (“Архип”, “Третій”)¹²⁰⁹. Там само в 1944 р. працював Степан Костецький (“Зимний”, “Терешко”)¹²¹⁰. “Лиманюк”, вишкільний референт Берестейської округи ПЗК, загинув у 1945 р. в бою з “більшовиками” біля с. Межис[ить] Ратнівського району¹²¹¹. Очевидно, пропагандиста мав на увазі начальник управління НКВС УРСР В. Трубніков, коли згадував про “інструктора пропаганди” “Лісового”. Повстанця з таким псевдонімом колеги Трубнікова вбили в січні 1945 р. у Деражненському районі Рівненської області¹²¹².

---

¹²⁰⁴ Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” за місяць (від 28 листопада 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 302.

¹²⁰⁵ Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Хвильового” (від 10 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф.Р-30. – Оп. 2. – Спр. 104. – Арк. 2.

¹²⁰⁶ Там само.

¹²⁰⁷ Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 42.

¹²⁰⁸ Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 37.

¹²⁰⁹ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 128.

¹²¹⁰ Там само. – С. 154.

¹²¹¹ Листа вправших у Луцькій, Ковельській та Берестейській округах (без підп., [грудень 1945 р.] // Там само. – С. 795.

¹²¹² Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 35.

Референтура СБ

Працівники СБ ОУН(б) намагалися максимально обмежити витоки інформації про свою діяльність, тому в організаційних документах афішували своє ім'я чи псевдонім тільки за крайньої потреби.

Крайовий рівень

Досить тривалий час у 1944 р. референтуру СБ на ПЗУЗ очолював Олександр Присяжнюк (“Макар”, “Мітла”). Він загинув у 1945 р.¹²¹³ Також є відомості, що протягом певного періоду в 1942–1944 рр. референтом СБ на ПЗУЗ був Василь Макар (“Сіроманець”, “Будженко”, “Безрідний”)¹²¹⁴. Він загинув у першій половині квітня 1944 р. на Костопільщині в бою зі спецвійськами НКВС¹²¹⁵.

Обласний рівень

Про референта СБ рівня області в документах удалося виявити тільки одну згадку: референт СБ “Володимир-Гай” входив до Волинського обласного проводу ОУН(б) на початку 1944 р.¹²¹⁶

Рівень округ

С. Янишевський (“Юрій”) у 1943 р. був референтом СБ у ВО “Заграва”¹²¹⁷. Після цього в першій половині 1944 р. його наступником став Михайло Середа (“Шворний”)¹²¹⁸.

---

¹²¹³ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 156; Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1289.

¹²¹⁴ Листа “Робітники СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943 – 1945 рр.” (склав “Смок”, лютий 1946 р.) // Там само. – С. 326; Макар В. Спомини та роздуми. – Торонто–Київ, 2001. – Т. 3. – Кн. 2. – С. 454.

¹²¹⁵ Макар В. Спомини та роздуми. – Т. 2. – Кн. 1. – С. 331.

¹²¹⁶ Матвій А. Повертаючись думками... 60 років тому. – С. 110.

¹²¹⁷ Фото “Юрія” (С. Янишевський) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 237.

¹²¹⁸ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 150. Михайло Середа загинув у бою з “більшовиками” 10 червня 1945 р. в с. Градиськ Маневецького району Волинської області. Див: Листа впадших у Луцькій, Ковельській та Берестейській округах (без підп., [грудень 1945 р.] // Там само. – С. 791.

Микола Козак (“Смок”, “Вівчар”, “Петро Кучма”, “Лука”, “Л”, “Чупринка”, “Чорненко”, “555-ий”) з 10 вересня 1943 р. до невідомого часу в 1944 р. працював референтом СБ у ВО “Богун”¹²¹⁹. Також на такій позиції в невстановлений період 1944 р. перебував Микола Кравчук (“Корній”, “Куба”)¹²²⁰.

Протягом невідомого часу в 1944 р. референтами СБ ВО “Турів” були: Панас Ковальчук (“Залісний”, “Петро”, “Яшко”, “Яшкін”)¹²²¹, Анатолій Козяр (“Володимир”, “Гарасин”, “Гнат”). Останній загинув у 1945 р.¹²²²

Рівень надрайонів

У Рівненському надрайоні функцію керівника референтури СБ 29 вересня 1943 р. виконував “Коваль”¹²²³. 24 червня 1944 р. 22-літній Михайло Рябченко (“Марко”) очолив референтуру СБ у Столинському надрайоні ВО “Заграва”¹²²⁴. Референтами СБ Дубнівського надрайону були: у серпні 1943 р. – Вусовський (“Вовк”)¹²²⁵, до травня 1944 р. – “Граб”. Останній народився в м. Рівному, мав середню освіту. У травні, будучи поранений, дострелився. На момент смерті “Грабу” було 26 років. Швидше за все його наступником на посаді референта СБ став “Мамай” – родом з Дубенського району, загинув у червні 1945 р. у віці 37 років¹²²⁶.

---

¹²¹⁹ Наказ № 2 референта СБ ВО “Богун” “Смока” для референтів СБ у надрайонах (від 10 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 422–423; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 128; “Керівництво заплія УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1287.

¹²²⁰ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 150.

¹²²¹ Там само. – С. 154.

¹²²² Листа “Робітники СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943 – 1945 рр.” (склав “Смок”, лютий 1946 р.) // Там само. – С. 332.

¹²²³ Протокол № 1 надзвичайного засідання членів екікутиви [Рівненського] військового надрайону 3/3 [ВО “Богун”] про створення товариського суду (від 29 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 25. Можливо, що “Коваль” – це псевдонім Андрія Пашковця. У 1944–1945 рр. він був слідчим у ПСК “Одеса”. Див.: Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 312.

¹²²⁴ Наказ [шефа СБ ВО “Заграва”] “Шворного” про призначення комендантом військового надрайону “Конотоп” Михайла Рябченка (від 24 червня 1944 р.) // Там само. – С. 616.

¹²²⁵ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 155.

¹²²⁶ Листа “Робітники СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943 – 1945 рр.” (склав “Смок”, лютий 1946 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 329.

Рівень районів

Референтуру СБ Здолбунівського району з кінця липня 1943 до середини 1944 рр. репрезентував Микола Місько (“Бойко”, “Чорнота”)¹²²⁷. Цю саму структуру в кущі № 1 Костопільського району 15 вересня 1943 р. очолював “Богун”¹²²⁸. Шефом Млинівської СБ в середині грудня 1943 р. працював “Калина”¹²²⁹.

Після липня 1944 р.

За цей час згадок про працівників СБ вдосталь як у радянських, так і в оунівських документах.

У 1944 р. певний час референтом СБ у ПЗК “Хмельницький” був Панас Ковальчук (“Залісний”, “Петро”, “Яшко”, “Яшкін”). У 1944 р. в Ковельській окрузі ПЗК працювали Михайло Середа (“Шворний”), Микола Тимощук (“Борис”, “Коля”)¹²³⁰, а у Луцькому надрайоні Волинської округи ПЗК – “Юрко” (загинув 28 лютого 1945 р. під садівським лісом у Торчинському районі Волинської області), Микола Гаврилук (“Аркадій”, “Борис”, “Федось”, “Чорнота”) (загинув у 1946 р.). У 1944 р. референтами СБ у Корецькому надрайоні ПСК були Микола Каранець (“Сокіл”, “Терешко”), Святослав Титко (“Роман”, “Твердий”), “Терешко”¹²³¹.

СБ ПСК у другій половині 1944 р. керував Степан Янишевський (“Далекий”)¹²³².

---

¹²²⁷ Протокол допиту Ступака В. Є. // Приватний архів Марчука І.; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 324.

¹²²⁸ Список працівників кущі № 1 району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграда”], скл. “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 41.

¹²²⁹ До вісток з Волині (без підп., 16 грудня 1943 р.) // Волинь і Холмщина. – С. 482.

¹²³⁰ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 332.

¹²³¹ Пояснення “Смока” про осіб, доданих до наказу ч. 4/45, з дня 11 жовтня 1945 р. номінування і відзначень вояків і цивільних працівників УПА–Південь і УПА–Північ (від 10 лютого 1946 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 149–150; Вовк О. Примітки // Там само. – С. 154; Там само. – С. 304. “Терешко” народився у с. Стадники Острозького району Рівненської області. Загинув восени 1944 р. у криївці на Кореччині у віці 35 років. Див.: Листа “Робітники СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943 – 1945 рр.” (склав “Смок”, лютий 1946 р.) // Там само. – С. 330.

¹²³² Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1289.

Референтуру СБ Житомирської округи ПСК на рубежі 1944–1945 рр. очолював Андрій Луцик (“Касян”, “Кобзар”, “Печериця”). 26-річний “есбіст” загинув у 1945 р.¹²³³

СБ Здолбунівського надрайону Рівненської округи (колишня ГО № 22) очолювали “Чорноморець” і Микола Місько (“Бойко”, “Чорнота”). Перший загинув восени 1944 р., а другий – у 1945 р. На момент загибелі “Чорноморцю” було 27 років¹²³⁴. “Чорний” у віці 24-х років до осені 1944 р. керував Службою безпеки Клеванського району Рівненської округи¹²³⁵, а “Галайда” до грудня 1944 р. очолював референтуру СБ у Мізоцькому районі. Загинув у бою з “більшовиками” у с. Дермань. Тоді мав вік 25 років¹²³⁶.

Як свідчать радянські “Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 до 20 лютого 1945 року по Рівненській області” та “Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р.”, за цей час були вбиті комендант СБ Костопільського надрайону “Берега” (8 січня 1945 р.), коменданти СБ Межирічського району “Степан” (14 січня 1945 р.) і “Безталанний” (4 січня 1945 р.), Клеванського району “Микола Семнюк (листопад 1944 р.) і Петро Гарбар (“Тетина”) (лютий 1945 р.), Клесівського району – “Букет” (11 січня 1945 р.), Острозького району – “Явір” (21 січня 1945 р.), Людвипільського району – “Явір” (26 січня 1945 р.), Володимирецького району – “І. Стукало” (23 січня 1945 р.), комендант СБ одного з підрайонів у Рокитнівському районі “Циганка” (5 лютого 1945 р.), слідчий СБ Межирічського району Пліщук Іван (“Соловей”) (січень 1945 р.), старший слідчий СБ у Деражненському районі “Ярославець” (? .01.1945 р.), прокурор СБ у Клеванському районі Васевич Гнат (червень 1944 р.), а також дуже багато комендантів місцевих боївків СБ – з Олександрійського району Віталій Вокулик (“Залізник”) (січень 1945 р.); з Тучинського району – Федось Михальчук (“Бистрий”) (січень 1945 р.), “Непоми-

---

¹²³³ Вовк О. Примітки // Там само. – С. 604.

¹²³⁴ Листа “Робітники СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943 – 1945 рр.” (склав “Смок”, лютий 1946 р.) // Там само. – С. 330.

¹²³⁵ Вовк О. Примітки // Там само. – С. 324; Листа “Робітники СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943 – 1945 рр.” (склав “Смок”, лютий 1946 р.) // Там само. – С. 326.

¹²³⁶ Листа “Робітники СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943 – 1945 рр.” (склав “Смок”, лютий 1946 р.) // Там само. – С. 330.

тий” (січень 1945 р.), “Орлик” (січень 1945 р.), “Вальчук” (січень 1945 р.); з Межирічського району – “Кріт” (Вузол Петро) (січень 1945 р.), “Степан” (4 січня 1945 р.), “Чайка” (4 січня 1945 р.) і “Воля” (4 січня 1945 р.); з Висоцького району – Іван Рязанович (“Крикун”, “Гудок”) (4 січня 1945 р.), “Гострий” (2 лютого 1945 р.), “Кулак” (2 лютого 1945 р.), “Малий” (1 лютого 1945 р.); з Костопільського району – “Українець” (5 лютого 1945 р.); з Рафалівського району – “Новий” (січень 1945 р.); з Володимирецького району – “Стожок” (5 січня 1945 р.)¹²³⁷.

На жаль, у другій частині першого зі згаданих документів псевдоніми працівників СБ подані без прив’язки до якоїсь конкретної організаційно-територіальної одиниці. Так, довідуємося про ліквідацію комендантів СБ з: невідомих округ – Дениша Андрія (“Черкес”) (28 жовтня 1944 р.) та “Прозороного” (15 листопада 1944 р.); з невідомого надрайону – “Степана” (липень 1944 р.); з невідомих районів – Володимира Степанюка (“Вотр”) (липень 1944 р.), “Довбуша” (липень 1944 р.), “Хмари” (7 жовтня 1944 р.), “Берези” (22 листопада 1944 р.), А. Кубаковського (“Кузьма”) (25 липня 1944 р.), Дмитра Кая (“Богдан”) (17 серпня 1944 р.), “Семена” (серпень 1944 р.) Адама Ківіша (“Брехун”) ¹²³⁸ (серпень 1944 р.), Костянтина Поліщука (“Соколенко”) (липень 1944 р.), Михайла Гоманюка (“Гуня”) (вересень 1944 р.), Миколи Пилипея (“Вихор”) (22 жовтня 1944 р.), “Максима” (21 листопада 1944 р.), “Мухи” (10 листопада 1944 р.), “Коршуна” (12 листопада 1944 р.); керівника диверсійних груп СБ “Погрома” (20 липня 1944 р.), так званого “керівника” і “терориста СБ-військ” Трохима Андрійовича (“Моряк”) (14 серпня 1944 р.)¹²³⁹.

Дані про організаційні посади членів ОУН(б) згаданої вище радянської довідки не є точними, оскільки дуже часто працівники НКВС у документації перебільшували свої успіхи.

---

¹²³⁷ Вовк О. Вступ // Там само. – Арк. 33–41.

¹²³⁸ Показово, що псевдоніми оунівців та упівців на кшталт “Брехун”, “Невмитий”, “Малозуб”, “Гітлер” нам доводилося зустрічати тільки в документах, складених радянськими чинниками.

¹²³⁹ В офіційних документах УПА і ОУН(б) відомостей про “керівників” і тим більше “терористів” “СБ-військ” немає.

Організаційно-мобілізаційні (організаційні) референтури

Крайовий рівень

З осені 1943 до 1944 рр. організаційно-мобілізаційним референтом ПЗУЗ був Микола Якимчук (“Олег”)¹²⁴⁰. Відомо, що він впав у сутичці з військом НКВД при спробі вирватися з оточення¹²⁴¹. Про подальших референтів звісток не виявлено.

Рівень округ

У 1943 р. оргмобом Кременецької округи був “Понурій”¹²⁴². У серпні-вересні 1943–1944 рр. оргмобом ВО “Заграва” працював Павло Трофімчук (“Тарас”)¹²⁴³, у ВО “Богун” на такій самій посаді у вересні 1943 р. працював Ілько Ткачук (“Олег”), а в першій половині 1944 р. протягом невстановленого періоду – “Арсен”¹²⁴⁴. Також відомо, що до моменту своєї загибелі в невизначений період 1944 р. посаду організаційно-мобілізаційного референта ВО “Богун” обіймав Іван Фридрих (“Тирса”)¹²⁴⁵.

Рівень надрайонів

Оргмобом у Рівненському надрайоні ВО “Богун” з вересня по жовтень 1943 р. був “Тигр”¹²⁴⁶, у Костопільському

---

¹²⁴⁰ Схеми “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 1287.

¹²⁴¹ Марчук І. Командир УПА–“Північ” Дмитро Клячківський “Клим Савур”. – С. 101.

¹²⁴² Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 147.

¹²⁴³ Наказ організаційно-мобілізаційного референта ВО “Заграва” “Тараса” (від 3 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 209; Марчук І. Командир УПА–“Північ” Дмитро Клячківський “Клим Савур”. – С. 104; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 154.

¹²⁴⁴ Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 146; Схеми “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 1287.

¹²⁴⁵ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 324.

¹²⁴⁶ Протокол № 1 надзвичайного засідання членів ексекутиви [Рівненського] військового надрайону 3/3 [ВО “Богун”] про створення товариського суду (від 29 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф.Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 25; Наказ № 3 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” про організацію самооборони і вишкочів населення (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 5.

надрайоні ВО “Заграва” станом на 17 листопада 1943 р. – “Степовий”¹²⁴⁷, а 12 січня 1944 р. – “Лагідний”¹²⁴⁸. На становищі оргмоба й заступника коменданта 19 травня 1944 р. у надрайоні “Затока” ВО “Заграва” перебував “Улас”¹²⁴⁹, 9 жовтня 1943 р. заступником оргмоба в Рівненському надрайоні був “Гонта”¹²⁵⁰, а шефом канцелярії тамтешньої організаційно-мобілізаційної референтури – “Низовий”¹²⁵¹. Радянські чинники в січні 1945 р. в Мізоцькому районі знищили “надрайонового військового коменданта” Миронюка Івана (“Безсмертний”)¹²⁵².

Рівень районів

Вдалося виявити згадки про те, що оргмобами були: Людвипільський район Костопільського надрайону – “Залізняк” (від 20 серпня 1943 р.)¹²⁵³, Рафалівський район – “Жбурляй” (липень–вересень 1943 р.)¹²⁵⁴, Здолбунівський район – “Луговий” (кінець липня 1943 р.)¹²⁵⁵, Костопільський район – “Бурлій” (9 січня 1944 р.) та “Негус” (31 листопада

---

¹²⁴⁷ Наказ організаційно-мобілізаційного референта надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Степового” (від 17 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 17.

¹²⁴⁸ Звіт організаційно-мобілізаційного референта [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Лагідного” за 15–31 грудня 1943 р. (від 12 січня 1944 р.) // Там само. – Арк. 124–125.

¹²⁴⁹ Відпис наказу коменданта Запілля надрайону “Затока” [ВО “Заграва”?] “Миколи” до відома ексекутив районів про склад ексекутиви надрайону (від 19 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 40.

¹²⁵⁰ Наказ № 5 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 8.

¹²⁵¹ Там само.

¹²⁵² Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 33.

¹²⁵³ Звіт провідника району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за липень 1943 р. (від 20 серпня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 4–5.

¹²⁵⁴ Щоденник “Жбурляя” за 24 липня – 3 вересня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 13–20, 22–25.

¹²⁵⁵ Протокол допиту Ступака В. Є. // Прив. архів Марчука І.

1943 р.)¹²⁵⁶, район “Беріг” Костопільського надрайону – “Гончар” (6 листопада 1943 р.)¹²⁵⁷, Людвипільський район того самого надрайону – “Кровний” (24 жовтня – 8 грудня 1943 р.)¹²⁵⁸. Крім цього, 10 листопада 1943 р. “військовиком” Ковельського району ВО “Турів” був “Богун”¹²⁵⁹, оргмобом Людвипільського району 1 листопада – 1 грудня 1943 р. був “Кравченко”¹²⁶⁰, 29 грудня 1943 р. схожу посаду обіймав у районі № 20 Рівненського надрайону Степан Шевчук (“Прометей”)¹²⁶¹, а 2 листопада 1943 р. – “Шпачок”¹²⁶².

---

¹²⁵⁶ Звіт о[рганізаційно]-м[обілізаційного] р[еферента] району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бурлія” за 10 грудня 1943 р. – 10 січня 1944 р. (від 9 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 17; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Негуса” про складання списків осіб чоловічої та жіночої статей за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (від 31 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 70.

¹²⁵⁷ Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Беріг” [надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Гончара” за 10 жовтня – 10 листопада 1943 р. (від 6 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 73.

¹²⁵⁸ Звіт № 2 про допомогу військовим родинам УПА організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” за 1 листопада – 1 грудня 1943 р. (від 8 грудня 1943 р.) // Там само. – Арк. 64; Звіт про допомогу військовим родинам УПА організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” за 1 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 7 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 72; Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” про проведення вишколів 1 жовтня – 1 листопада 1943 р. (від 24 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 77.

¹²⁵⁹ Звіт працівника “воєнкомату” Ковельського району [ВО “Турів”] “Богун” про події станом на 20 листопада 1943 р. (без дати) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 136–137.

¹²⁶⁰ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105.

¹²⁶¹ Реєстр старшин-працівників орг[анізаційно]-моб[ілізаційної] [референтури] району № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”], скл. “Прометеем” (від 29 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 60. – Арк. 10.

¹²⁶² Список людей, котрі “вирушили до” УПА станом на 2 листопада 1943 р., скл. працівником району № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Шпачком” [листопад 1943 р.] // Там само. – Арк. 3–8.

Навесні 1944 р. оргмобом Здолбунівського району був “Туман”¹²⁶³, а 20 грудня 1943 р. на схожій посаді в Острозькому районі перебував “Шугай”¹²⁶⁴.

Кущовий рівень

“Військовиками” кущів працювали “Дидий” (кущ № 4, Костопільський район, 15 вересня 1943 р.)¹²⁶⁵, “Борисенко” (кущ № 5, Костопільський район, 15 вересня 1943 р.)¹²⁶⁶, “Явор” (екзекутива куща № 6, Костопільський район, серпень 1943 р.)¹²⁶⁷.

Після липня 1944 р.

Після зміни організаційної адміністративно-територіальної структури до 1946 р. у краї ПЗК (“Хмельницький”) організаційними референтами були: П. Олійник (“Еней”, “Сергій”), Анатолій Козяр (“Володимир”, “Гарасин”, “Гнат”)¹²⁶⁸, Панас Матвійчук (“Віталій”, “Крилач”)¹²⁶⁹. У другій половині 1944 р. керував організаційною референтурою ПСК “Матрос” (“Сава”)¹²⁷⁰. Микола Мельник (“Веселий”, “Коваленко”) протягом невідомого періоду в 1944 р. працював оргмобом у Здолбунівському надрайоні¹²⁷¹.

---

¹²⁶³ Протокол допиту Ступака В. Є. // Прив. архів Марчука І.

¹²⁶⁴ Звіт “кадровика” району “Озеро” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Юрася” про діяльність референтур у районі 18 листопада – 18 грудня 1943 р. (від 20 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф.Р-30. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 21.

¹²⁶⁵ Список працівників куща № 4 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграда”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 [вересня] 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 56–56 зв.

¹²⁶⁶ Список працівників куща № 5 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграда”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 54.

¹²⁶⁷ Список екзекутиви куща № 6 [військового району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграда”] і його станиць (№№ 1–4) (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 53.

¹²⁶⁸ Вовк О. Вступ // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 44; Вовк О. Примітки // Там само. – С. 332.

¹²⁶⁹ Панас Матвійчук загинув 27-річним. Див: Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 655.

¹²⁷⁰ Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1289.

¹²⁷¹ Вовк О. Примітки // Там само. – С. 127.

Радянські джерела повідомляють про оргмобів, що працювали на нижчих рівнях – район і підрайон. На жаль, автори радянських документів часто спотворювали назву посади, яку займали ці працівники у Запіллі УПА. Так, 26 липня 1944 р. був убитий “військовий комендант” невідомого району “Шулькін”¹²⁷², а 22 листопада 1944 р. “референт з оргпитань” невістановленого району “Роман”¹²⁷³. Убитий в липні 1944 р. Георгій Гемелюк значиться “секретарем орг-моб. відділу”¹²⁷⁴.

Працівники НКВС у січні 1945 р. знищили в Межирічському районі підрайонового “військового коменданта” “Лугового”¹²⁷⁵, у Людвипільському районі – “Гроба”¹²⁷⁶, у Корецькому районі – Григорія Щербака¹²⁷⁷, у невідомому районі – “Леваду”¹²⁷⁸.

Референтури зв'язку

Крайовий рівень

У другій половині крайову референтуру зв'язку на ПЗУЗ очолював “Данило”.¹²⁷⁹

Окружний рівень

Збереглася інформація тільки про одного шефа зв'язку, котрий працював на рівні ВО. Йдеться про Петра Звараха (Зварича) (“Славко”, “Яр”), який був референтом зв'язку у ВО “Богун” станом на 30 вересня 1943 р.¹²⁸⁰ і до моменту своєї загибелі в невизначений період 1944 р.¹²⁸¹

---

¹²⁷² Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 43.

¹²⁷³ Там само.

¹²⁷⁴ Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 37.

¹²⁷⁵ Там само. – Арк. 34.

¹²⁷⁶ Там само. – Арк. 35.

¹²⁷⁷ Там само.

¹²⁷⁸ Там само. – Арк. 36.

¹²⁷⁹ Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 1289.

¹²⁸⁰ Наказ № 15 к-ра групи УПА “Енея” (від 30 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 327.

¹²⁸¹ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 150.

Рівень надрайону

Чимало свідчень стосуються роботи зв'язківців у надрайонах ВО “Заграва” в серпні 1943 – травні 1944 рр. Так, 6 серпня 1943 р. референтом зв'язку у Костопільському надрайоні ВО “Заграва” був “Невмирущий”¹²⁸², 8 вересня 1943 р. в Столинському надрайоні – “Задьора”¹²⁸³, 19 травня 1944 р. у надрайоні “Затока” – “Іван”¹²⁸⁴.

Рівень району

На районних рівнях у межах Костопільського надрайону діяли “Суворов” та “Безрідний”. Перший з них 31 грудня 1943 р. був референтом зв'язку Костопільського району¹²⁸⁵. “Безрідний” станом на листопад того самого року відповідав за зв'язок у Людвипільському районі¹²⁸⁶. У сусідній ВО “Богун” шефом зв'язку Здолбунівського району Здолбунівського надрайону в липні 1944 р. працював “Медведик”¹²⁸⁷, а подібну посаду в районі “Озеро” Здолбунівського надрайону в той самий час обіймав “Галенко”¹²⁸⁸.

---

¹²⁸² Щоденник № 2 коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону (“Долина”) ВО “Заграва” [“Ворона”] за 6 серпня – 26 жовтня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 30.

¹²⁸³ Наказ № 11 коменданта зв'язку Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Задьори” для працівників організаційної мережі у районах “Пуща” і “Нива” цього надрайону (від 8 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 63. – Арк. 21.

¹²⁸⁴ Відпис наказу коменданта Зап[ілля] надрайону “Затока” “Миколи” до відома ексекутив районів про склад ексекутиви надрайону (від 19 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 40.

¹²⁸⁵ Звіт в.о. коменданта Зап[ілля] військового району [“Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Журливого” за 15 грудня 1943 р. – 1 січня 1944 р. (від 9 січня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 34.

¹²⁸⁶ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105.

¹²⁸⁷ Протокол допиту Ступака В. Є. // Приватний архів Марчука І.

¹²⁸⁸ Звіт “кадровика” району “Озеро” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Юрася” за 18 листопада – 18 грудня 1943 р. (від 20 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2 – Спр. 24. – Арк. 21.

Кущовий рівень

У кущі № 1 Костопільського району 15 вересня 1943 р. шефом зв'язку був “Володя”¹²⁸⁹ (заступник – “Корній”)¹²⁹⁰, у кущі № 2 – “Голос”¹²⁹¹, у кущі № 3 9 вересня 1943 р. – “Богдан”¹²⁹², у кущі № 4 15 вересня 1943 р. – “Залізо”¹²⁹³ і в кущі № 5 – “Сумний”¹²⁹⁴.

18 лютого 1944 р. у різних теренах ВО “Турів” на невстановлених рівнях працювали такі зв'язкові: П. Черчук, Г. Новосад, Т. Новосад, М. Ляховський, Т. Вовк, А. Шепетько¹²⁹⁵.

Після липня 1944 р.

У 1944 р. зв'язковою Житомирського окружного проводу ПСК працювала Ганна Дзедас (“Ганя”, “Квітка”)¹²⁹⁶. Шеф зв'язку Ковельської округи “Макар” загинув 3 березня 1945 р. на хуторі с. Торговище Матіївського району Волинської області під час бою з “більшовиками”¹²⁹⁷.

Цінні відомості про зв'язківців відклалися в документах НКВС. У вже задуваній “Довідці про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р.” подаються згадки про знищення радянськими чинниками в січні 1945 р. у Мізоцькому районі обласного шефа зв'язку “Черемхи”, у січні 1945 р. в Межирицькому районі “ надрайонового шефа

---

¹²⁸⁹ Список працівників куща № 1 району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”], скл. “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2 – Спр. 64. – Арк. 41.

¹²⁹⁰ Там само // Там само.

¹²⁹¹ Список працівників куща № 2 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 58.

¹²⁹² Список працівників куща № 3 [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом “Залізником” (від 9 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 51.

¹²⁹³ Список працівників куща № 4 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 [вересня] 1943 р.) // Там само. – Арк. 56–56 зв.

¹²⁹⁴ Список працівників куща № 5 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 54.

¹²⁹⁵ Інформація начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 8 березня 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 203.

¹²⁹⁶ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 313.

¹²⁹⁷ Листа вправших у Луцькій, Ковельській та Берестейській округах (без підп., [грудень 1945 р.]) // Там само. – С. 791.

зв'язку УПА “Остапа”, у тому самому місяці в Людвипільському районі “ шефа зв'язку “Веселого”, також у січні у Здолбунівському районі “ надрайонової зв'язкової Степанович Ніни, у вересні 1944 р. у невідомому районі “ “командира зв'язку” Крестопчука Арсенія (“Явір”). Крім цього, інший радянський документ – “Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р.” – згадує про знищення радянськими спецслужбами 12 січня 1945 р. у Рафалівському районі шефа зв'язку “Будя”, 10 січня 1945 р. у Клеванському – надрайонового шефа зв'язку Остапчук Параску, 8 січня 1945 р. у Костопільському – шефа зв'язку “Пшеничного”, 22 жовтня 1944 р. у невідомому районі – районного коменданта зв'язку Грищук Ольгу, 6 лютого 1945 р. підрайонного зв'язкового в Мізоцькому районі “Панаса”, 6 лютого 1945 р. “ підрайонної зв'язкової в Мізоцькому районі Мисюк Ніни й у листопаді 1944 р. “ підрайонового коменданта й шефа зв'язку невідомого терену “Дзилозя”¹²⁹⁸.

Господарські референтури

Обласний рівень

У джерелах господарським референтом Рівненського обласного проводу ОУН(б) в серпні 1943 р. фігурує Б. Прокопович (“Гнат”)¹²⁹⁹.

Окружний рівень

У липні–жовтні 1943 р. у ВО “Заграва” господарським референтом працював Антін Зубатий (“Мороз”)¹³⁰⁰, 9–12 вересня 1943 р. на цій посаді перебував “Черник”¹³⁰¹, а

¹²⁹⁸ Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 33-34, 38; Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 41–43.

¹²⁹⁹ Клименко О. Грошові документи ОУН (бофони). – С. 55.

¹³⁰⁰ Зарядження господарського референта ВО “Заграва” “Зубатого” про випікання хліба (від 20 вересня 1943 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 213; Наказ № 27 господарського референта ВО “Заграва” “Зубатого” про облік і звітність (від 18 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 218; Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 125.

¹³⁰¹ Призначення “Лісового” референтом молочарень, укладене командиром господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 21; Звернення командира господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байди” до референта промислового відділу “Черника” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 22.

наприкінці 1943 р. – Роман Петренко (“Омелько”)¹³⁰², 31 серпня 1943 р. бухгалтерським підреферентом був “Чорноморець”¹³⁰³, підреферентом заготівель тоді саме був “Потап”¹³⁰⁴, а промисловим підреферентом – “Василь”¹³⁰⁵. Слід зазначити, що в першій половині 1944 р. господарську референтуру ВО “Богун” очолював “Василь”¹³⁰⁶. “Господарниками” Сарненської округи в 1943 р. працювали Латин Володимир (“Лебідь”) і “Панас”¹³⁰⁷.

Рівень надрайону

У документах багато згадок про різні господарські осередки в Костопільському надрайоні ВО “Заграва”. Так, 24 листопада 1943 р. господарським референтом Костопільського чи Рівненського надрайону працював “Харко”¹³⁰⁸, 9 жовтня 1943 р. підреферентом промисловості Костопільського надрайону був уже згадуваний “Черник”¹³⁰⁹, тоді саме підреферентом заготівель працював “Богун”¹³¹⁰. 5 жовтня 1943 р. керував бухгалтерською роботою у тому ж таки надрайоні “Хмара”¹³¹¹. У Костопільському надрайоні станом

---

¹³⁰² Матвій А. Повертаючись думками... 60 років тому. – С. 110.

¹³⁰³ Інструкція господарського референта Запілля ВО “Заграва” “Зубатого” і бухгалтера “Чорноморця” [1943 р.] // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 218.

¹³⁰⁴ Матеріали, що нормують діяльність господарчої референтури військової округи, підп. бухгалтером “Пекуном” (від 23 жовтня 1943 р.) // Там само. – С. 226.

¹³⁰⁵ Там само.

¹³⁰⁶ Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 1287.

¹³⁰⁷ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 139.

¹³⁰⁸ Прохання [голови] господарського відділу [у Рівненському надрайоні 3/3 ВО “Богун”] “Харка” до господарських працівників у районах надрайону щодо пришивдження створення пунктів з відгодівлі худоби (від 24 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 53. – Арк. 33.

¹³⁰⁹ Призначення “Лісового” референтом молочарень, укладене командиром господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 21–22.

¹³¹⁰ Призначення “Богуна” референтом заготівель зернових і фуражу при [Костопільському] надрайоні “Долина” [ВО “Заграва”], укладене командиром господарського відділу “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 19.

¹³¹¹ Призначення “Хмари” шефом бухгалтерського відділу при [Костопільському] надрайоні “Долина” [ВО “Заграва”], укладене командиром господарського відділу “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 18.

на 9 жовтня 1943 р. працювали й виконувачі таких незвичних посад, як інспектор над млинами “Мороз”¹³¹² і підреферент молочарень “Лісовий”¹³¹³.

Збереглися фрагментарні дані і про господарський актив у деяких надрайонах ВО “Турів” і “Богун”. Зокрема, “Чорненький” станом на 20 вересня 1943 р. працював господарським референтом Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”¹³¹⁴, “Гнат” 26–30 жовтня 1943 р. і “Харко” 2–27 листопада 1943 р. обіймали таке саме становище в Рівненському надрайоні ВО “Богун”¹³¹⁵.

Рівень району

У районах Костопільського надрайону ВО “Заграва” фіксуються такі господарські референти: в Степанському – “Сковорода” (9 вересня 1943 р.), у Костопільському – “Бистрий” (15 жовтня 1943 р.)¹³¹⁶, а у Людвипільському – “Залізник” (1 листопада – 1 грудня 1943 р.)¹³¹⁷. Що стосується

---

¹³¹² Призначення “Мороза” інспектором над млинами, укладене командиром господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 20.

¹³¹³ Призначення “Лісового” референтом молочарень, укладене командиром господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байдою” (від 9 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 21.

¹³¹⁴ Звіт [господарського референта Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] “Чорненького” про працю господарського апарату (від 20 вересня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 383. – Арк. 139.

¹³¹⁵ Відпис зарадження референта господарського відділу [Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Гната” (від 26 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 108а. – Арк. 6; Відпис наказу референта господарського відділу [Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Гната” (від 28 жовтня 1943 р.) // Там само. – Арк. 9; Наказ керівника господарського відділу [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Харка” і заготівельного [під]референта надрайону “Лебедя” про затребування звіту про заготівлю згідно форми № 1 (від 27 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 28; Наказ коменданта [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Матвія” і працівника господарського відділу надрайону “Харка” для комендантів та господарських референтів районів надрайону (від 2 листопада 1943 р.) // Там само. – Арк. 32.

¹³¹⁶ Наказ № 8 господарського [референта] району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бистрого” (від 15 жовтня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3967. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 2.

¹³¹⁷ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105.

районів ВО “Богун”, то збереглися відомості про тамтешніх господарських референтів “Наливайка” (20 грудня 1943 р., район “Озеро” Здолбунівського надрайону)¹³¹⁸, Олександра Поліщука (“Лихо”, “Ворон”, “Дик”, “Кайдаш”) (кінець липня 1943 – листопад 1944 рр., Здолбунівський район Здолбунівського надрайону)¹³¹⁹, “Тарана” (12 листопада 1943 р., район № 10 Рівненського надрайону)¹³²⁰, “Гліба” (29 листопада 1943 р., район № 20 Рівненського надрайону)¹³²¹, “Лося” (28 листопада 1943 р., район № 40 Рівненського надрайону)¹³²².

Кущовий рівень

На кущових рівнях у районах Костопільського надрайону діяли такі господарські референти, як: “Буйний”, “Костомаров” (кущ № 1, Костопільський район, 15–16 вересня 1943 р.)¹³²³, “Ген” (кущ № 2, Костопільський район, 15 вересня 1943 р.)¹³²⁴,

---

¹³¹⁸ Звіт працівника станиці № 3 підрайону № 4 неустійнених району і надрайону [ВО “Богун”] “Листка” для “Липового” (від 12 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 21.

¹³¹⁹ Протокол допиту Ступака В. Є. // Приватний архів Марчука І.; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 324. Цікаво, що автор одного з вже цитованих радянських документів називає Поліщука по-своєму – “комендантом з мобілізації резервів до УПА”.

¹³²⁰ Звіт коменданта району “Світанок” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Мисливця” (від 13 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 22. – Арк. 39; Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Палія” за 28 жовтня – 12 листопада 1943 р. (від 12 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 125.

¹³²¹ Відомість [господарського референта району № 20 Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Гліба” про працівників господарських відділів у районі і підрайонах (від 29 листопада 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 3. – Спр. 3. – Арк. 2.

¹³²² Відомість [господарського референта району № 40 Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Лося” про працівників господарського відділу району (від 28. 11. 1943 р.) // Там само. – Арк. 1.

¹³²³ Список працівників куща № 1 району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”], скл. “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 41; Інвентаризаційний звіт куща № 1 [району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”], скл. господарським референтом куща “Буйним” (від 16 вересня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 96. – Арк. 8–8 зв.

¹³²⁴ Список працівників куща № 2 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 58.

“Польовий” (кущ № 3, Костопільський район, 9 вересня 1943 р.)¹³²⁵, “Сокіл” (підрайон/кущ № 5, Костопільський район, 12 червня – 15 вересня 1943 р.)¹³²⁶, “Маргарітка” (кущ № 6, Костопільський район, серпень 1943 р.)¹³²⁷, “Максим” (кущ № 3, район “Зоря”, 20 лютого 1944 р.)¹³²⁸.

Крім цього, встановлено, що в невідомому підрайоні 6 вересня 1943 р. і в станиці Новосілки (Рівненщина) 19 лютого 1944 р. промисловим підреферентом працював П. Трофимчук (“Твердий”)¹³²⁹. Також 19 лютого 1944 р. у Новосілках підреферентом заготівель був Й. Смолюк (“Залізник”)¹³³⁰, а функції підреферента фінансів виконував В. Якушевський¹³³¹.

На різних територіальних рівнях з працівниками господарських референтур тісно співпрацювали інтенданти військових відділів УПА. Джерела засвідчують, що шефом Інтендантури ГК УПА до 20 вересня 1943 р. працював Антін Мороз¹³³², інтендантурою групи УПА “Заграва” і з’єднання

---

¹³²⁵ Список працівників куща № 3 [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом “Залізником” (від 9 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 51.

¹³²⁶ Зголошення [працівника району “Іскра” Костопільської округи] “Квітка” про німецьку акцію у підрайоні № 5 (від 12 червня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 43. – Арк. 87; Список працівників куща № 5 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 54.

¹³²⁷ Список ексекютиви куща № 6 [військового району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] і його станиць (№№ 1–4) (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 53.

¹³²⁸ Звіт працівника куща № 3 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Максима” про кількість організаційних майна і худоби до і після приходу “більшовиків” (від 20 лютого 1944 р.) // Там само. – Арк. 24.

¹³²⁹ [Що]денник № 2 коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону (“Долина”) ВО “Заграва” [“Ворона”] за 6 серпня – 26 жовтня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 32; Повідомлення начальника політичного управління 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про арешт членів місцевого осередку ОУН у с. Новосілки і затримання коменданта військового підрайону Рівненського району (від 19 лютого 1944 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 170.

¹³³⁰ Там само.

¹³³¹ Там само. – С. 170.

¹³³² Скорупський М. Туди, де бій за волю. – С. 146.

груп “Завихост” орієнтовно до початку 1945 р. керував Володимир Гаскевич (“Карий”)¹³³³.

Після липня 1944 р.

За даними документів НКВС, 18 січня 1945 р. в Острозькому районі у сутичці з військами цієї радянської структури впав районний господарський референт “Чумак”¹³³⁴, 8 лютого 1945 р. у Мізоцькому р-ні загинув “Недоля”¹³³⁵, 26 січня 1945 р. у Людвипільському – “Вишня”¹³³⁶, 4 січня 1945 р. у Корецькому р-ні – “господарчий” “Гарний”¹³³⁷, 7 січня 1945 р. у Межирицькому р-ні – “Раїса”¹³³⁸, 1 лютого 1945 р. у Костопільському – “Добрівець”¹³³⁹, у січні 1945 р. у Костопільському – підрайоновий “господарчий” “Камінь”¹³⁴⁰. 22 листопада 1944 р. загинули такі провідні лідери господарської структури ОУН, як господарський референт Рівненської області “Зелений”, обласний “господарник” “Грім”¹³⁴¹.

Референтури УЧХ і жіноцтва

Є відомості, що УЧХ у межах УПА–Північ керувала “Тополя”. Вона загинула в березні 1945 р. в бою з “більшовиками” під Садівським лісом (Торчинський район Волинської області)¹³⁴². Референтуру УЧХ на ПЗУЗ очолювала

---

¹³³³ Звітна доповідь секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми і начальника УНКВС у Рівненській області В. Трубнікова про політичні і оперативні обставини, хід і результати боротьби з формуваннями УПА і підпіллям ОУН за період з лютого 1944 р. по 20 лютого 1945 р. // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – С. 327; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 584.

¹³³⁴ Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 41.

¹³³⁵ Там само.

¹³³⁶ Там само.

¹³³⁷ Там само.

¹³³⁸ Там само.

¹³³⁹ Там само. – Арк. 42.

¹³⁴⁰ Довідка про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 34.

¹³⁴¹ Там само. – Арк. 39.

¹³⁴² Пояснення про особи, додані до наказу ч. 4/45, з дня 11 жовтня 1945 р. номінування і відзначень вояків і цивільних працівників УПА–Південь і УПА–Північ (від 10 лютого 1946 р.) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 148.

“Верба”¹³⁴³. За спогадами Романа Петренка, “медичною службою” у ВО “Заграва” в 1943 р. керував фаховий хірург із рівненської лікарні доктор Дмитро Сагайко (“Еней”)¹³⁴⁴. У 1944 р. головним лікарем став Сегель (“Боско”)¹³⁴⁵.

Документальні джерела подають референткою УЧХ ВО “Заграва” восени 1943 р. Поліну Стельмашук (“Мотря”)¹³⁴⁶, а референткою УЧХ ВО “Турів” у невстановлений період 1944 р. – Гнатюк Людмилу (“Біла”, “Верба”, “Квітка”, “Русалка”)¹³⁴⁷. У Луцькій окрузі того самого року референткою УЧХ була Василина Демчинська (“Чорна”)¹³⁴⁸. З середини 1944 р. до 11 квітня 1945 р. очолювала референтуру УЧХ Ковельської округи ПЗК Галина Шматко (“Іва”, “Волинянка”). 22-річна дівчина застрелилася під час облави в лісі під Берестянами (Цуманський район Волинської області)¹³⁴⁹.

Посаду керівника УЧХ в Костопільському надрайоні “Долина” в невідомий період 1944 р. займала Ярославка Скаб (“Варка”, “Ганка”, “Івга”)¹³⁵⁰. В надрайоні “Затока” ВО “Заграва” референткою УЧХ станом на 19 травня 1944 р. була “Надя”¹³⁵¹.

30 листопада 1943 р. у районі № 10 Рівненського надрайону ВО “Богун” референткою УЧХ працювала “Гандзя”¹³⁵², а

---

¹³⁴³ Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1287; Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)” // Там само. – С. 1289.

¹³⁴⁴ Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”). За Україну, за її волю. – С. 139.

¹³⁴⁵ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 595.

¹³⁴⁶ Фото Поліни Стельмашук (“Мотря”) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2. – С. 237; Зарядження коменданта УЧХ ВО “Заграва” “Мотрі” для голів районів про утримання місць проживання в порядку (від 25 вересня 1943 р.) // Там само. – С. 240; Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 142; Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)” // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 1287.

¹³⁴⁷ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 669.

¹³⁴⁸ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 155.

¹³⁴⁹ Листа впавших у Луцькій, Ковельській та Берестейській округах (без підп., [грудень 1945 р.]) // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 791; Вовк О. Примітки // Там само. – С. 796.

¹³⁵⁰ Там само. – С. 157.

¹³⁵¹ Відпис наказу коменданта Запілля надрайону “Затока” “Миколи” до відома ексекутив районів про склад ексекутиви надрайону (від 19 травня 1944 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 29. – Арк. 40.

¹³⁵² Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Павла” за 28–29 листопада 1943 р. (від 30 листопада 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3838. – Оп. 1. – Спр. 59. – Арк. 131.

20 грудня 1943 р. у районі “Озеро” Здолбунівського надрайону ВО “Богун” – “Оксана”¹³⁵³.

Серед відомих референток УЧХ кушового рівня – “Дивна” (кущ № 2, Костопільський район, 15 вересня 1943 р.)¹³⁵⁴, “Астра” (кущ № 5, Костопільський район, 15 вересня 1943 р.)¹³⁵⁵, “Волошка” (кущ № 4, Костопільський район, 15 вересня 1943 р.)¹³⁵⁶.

Жіноча мережа розвивалася паралельно з мережею УЧХ. На початку 1944 р. у віці 20-и років референткою жіноцтва крайового проводу ОУН(б) на Волині та Поліссі працювала Людмила Гнатюк (“Верба”, “Біла”, “Русалка”, “Квітка”)¹³⁵⁷. Тоді ж жіноцтво у ПСК очолювала Надія Демидович (“Ярина”).¹³⁵⁸ У Луцькій окрузі 1943 р. референткою жіноцтва була Василина Демишин (“Циганка”)¹³⁵⁹.

Станом на 19 вересня 1943 р. Надія Демидович¹³⁶⁰ (“Ярина”) по документах проходить як “провідниця жіноцтва” в Камінь-Каширському надрайоні ВО “Турів”. 4 жовтня 1943 р. референткою жіноцтва в Костопільському надрайоні ВО “Заграва” працювала “Івга”¹³⁶¹. Крім цього, 6 грудня 1943 р. провідницею жіноцтва надрайону “Кодак” ВО “Турів” була “Мотря”¹³⁶².

---

¹³⁵³ Звіт “кадровика” району “Озеро” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Юрася” за 18 листопада – 18 грудня 1943 р. (від 20 грудня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 21.

¹³⁵⁴ Список працівників куща № 2 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 58.

¹³⁵⁵ Список працівників куща № 5 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 вересня 1943 р.) // Там само. – Арк. 54.

¹³⁵⁶ Список працівників куща № 4 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 [вересня] 1943 р.) // Там само. – Арк. 56–56 зв.

¹³⁵⁷ Матвій А. Повертаючись думками ... 60 років тому. – С. 111; Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 669.

¹³⁵⁸ Там само. – С. 939.

¹³⁵⁹ Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949. Довідник II. – С. 154.

¹³⁶⁰ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 939.

¹³⁶¹ [Що]денник № 3 для вирішення справ коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону [“Долина” ВО “Заграва”] “Ворона” за 28 вересня – 6 жовтня 1943 р. // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 366. – Арк. 28.

¹³⁶² Звіт працівниці юнацької сітки референтури жіноцтва [терену “Кодак” ВО “Турів”] “Мотрі” за листопад 1943 р. (від 6 грудня 1943 р.) // ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 279. – Арк. 83.

Серед референток районного рівня згадуються: 19 вересня 1943 р. у Ратнівському районі ВО “Турів” – “Ліда”; тоді ж у Седлищанському районі надрайону “Кодак” ВО “Турів” – “Лариса”; у липні 1943 р. в Здолбунівському районі Здолбунівського надрайону ВО “Богун” – Г. Краєвська (“Нона”)¹³⁶³; у листопаді 1943 р. у Людвипільському районі Костопільського надрайону ВО “Заграва” – “Лисиця”¹³⁶⁴. 8 серпня 1944 р. від рук НКВД-истів на Рівненщині загинула керівниця жіночої організації в невідомому районі Горобець Віра¹³⁶⁵.

Збереглися відомості і про деяких референток жіноцтва кушового рівня. Для прикладу, 19 травня 1943 р. у невідомому кущі Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів” жіноцтвом керувала “Зіна”.

Як уже зазначалося, про референтури юнацтва усіх рівнів згадок у документах надзвичайно мало. У 1944 р. референтом юнацтва ПЗУЗ був Василь Куліш (“Орлик”, “Орлюк”)¹³⁶⁶. Відомо, що 12 жовтня 1943 р. референтом юнацтва в Столинському надрайоні ВО “Заграва” працював “Молоток”¹³⁶⁷. У 1944 р. юнацтво Здолбунівського надрайону очолював Микола Кравчук (“Сизий”)¹³⁶⁸. У серпні 1943 р. в Костопільському надрайоні ВО “Заграва” жіночим відділом юнацької референтури керувала “Зависна”¹³⁶⁹, а її заступницею була “Христина”¹³⁷⁰. У липні 1943 р. М. Кравчук (“Сизий”) був провідником юнацтва у Здолбунівському районі Здолбунівського надрайону ВО “Богун”¹³⁷¹. 27 жовтня 1943 р.

---

¹³⁶³ Протокол допиту Ступака В. Є. // Приватний архів Марчука І.

¹³⁶⁴ Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за 1 листопада – 1 грудня [1943] р. (без дати) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 34. – Арк. 105.

¹³⁶⁵ Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати) // ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 923. – Арк. 43.

¹³⁶⁶ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 939.

¹³⁶⁷ Звіт референта юнацтва [Столинського] надрайону “Гало” [ВО “Заграва”] “Молотка” за 21 вересня – 12 жовтня 1943 р. (від 12 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 29.

¹³⁶⁸ Вовк О. Примітки // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 8. – С. 150.

¹³⁶⁹ [Реєстр] працівників політичної референтури [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”], скл. “Хвильовим” (від 17 вересня 1943 р.) // ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 361. – Арк. 38.

¹³⁷⁰ Там само. – Арк. 38.

¹³⁷¹ Протокол допиту Ступака В. Е. // Приватний архів Марчука І.

підреферентом юнацтва в Костопільському районі Костопільського надрайону ВО “Заграва” працював “Лозенко”¹³⁷². За свідченням джерел, “Гр[і]зний” очолював юнацтво в кущі № 4 Костопільського району 15 вересня 1943 р.¹³⁷³, а “Богдан” відповідав за юнацтво в ексекутиві куща № 6 Костопільського району в серпні 1943 р.¹³⁷⁴

* * *

Таким чином, вдалося встановити доволі багато псевдонімів посадовців ОУН(б) і Запілля УПА на Волині та на південному Поліссі, однак далеко не всі. Джерела не дають підстав реконструювати персональний склад працівників жодної ланки номенклатури упродовж усієї діяльності Запілля УПА. Як правило, є лише уривкові свідчення про посадовців/посадовця, обмежені дуже вузькими хронологічними рамками. Більшість псевдонімів немає можливостей розшифрувати. Іншою особливістю персонологічної інформації повстанських та радянських документів є брак відомостей про етнічне, соціальне походження, фах посадовців. Це питання потребує окремого копіткого дослідження із залученням інших груп джерел.

⌘ ⌘ ⌘

---

¹³⁷² Звіт підреферента юнацтва району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Лозенка” за жовтень 1943 р. (від 27 жовтня 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 35. – Арк. 152.

¹³⁷³ Список працівників куща № 4 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. комендантом району “Костомаровим” (від 15 [вересня] 1943 р.) // ДАРО. – Ф. Р-30. – Оп. 2. – Спр. 64. – Арк. 56–56 зв.

¹³⁷⁴ Список ексекутиви куща № 6 [військового району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] і його станиць (№№ 1 – 4) (без підп. і дати) // Там само. – Арк. 53.

Післямова

Підсумовуючи дослідження, слід насамперед наголосити, що мережа ОУН(б), а потім і структура Запілля УПА на ПЗУЗ від 1939 р. періодично еволюціонували. Варто виділити кілька етапів функціонування мережі. Перший з них тривав з осені 1939 р. до липня–серпня 1942 р., коли внаслідок того, що радянським, а згодом і німецьким чинникам вдавалося ефективно переслідувати членів ОУН(б), відбулося різке зменшення кількості територіальних осередків.

Переломити ситуацію на свою користь ОУН(б) спромоглася тільки влітку–восени 1942 р. У підсумку вже на початку 1943 р. внутрішня структура організації була такою: ексекутиви (проводи) краю – ексекутиви (проводи) Рівненської та Волинської областей – ексекутиви (проводи) округ – ексекутиви (проводи) районів – ексекутиви (проводи) підрайонів і кущів – ексекутиви (проводи) станиць на чолі з провідниками й референтами.

У жовтні 1943 – листопаді 1944 рр. ця структура доповнюється такими компонентами, як надрайони. На кожному щаблі розгортають роботу коменданти (у станицях – станичні) й референти (Служби безпеки, політичні, організаційно-мобілізаційні, зв'язку, господарські, УЧХ, жіноцтва) вже як працівники Запілля УПА. Етап максимального розширення мережі тривав до грудня 1943–січня 1944 рр. У цей період активно діяли три ВО: “Богун”, “Заграва” й “Турів”. Забезпечити нормальний розвиток четвертої ВО “Тютюнник” не вдалося. Проектувалося створення п'ятої ВО “Мазепа”, однак цим планам так і не судилося здійснитися. Мережа ОУН(б) в організаційній документації стала називатися “Запіллям УПА”. Кожна велика округа поділялася на надрайони, райони, підрайони (кущі) й станиці. Всього виявлено інформацію про діяльність 13-ти надрайонів, 30-ти районів, 40 підрайонів, 25-ти кущів і 67-и станиць. У жовтні–листопаді, принаймні у ВО “Заграва”, тривала поступова заміна підрайонів на кущі. Це особливо яскраво проявилось в Костопільському надрайоні. Подібного не відбувалося в межах сусідньої ВО “Богун”.

Під час третього етапу – грудень 1943 – липень 1944 рр. – у зв'язку з приходом на Волинь радянської армії діяльність мережі Запілля УПА зазнає значної трансформації, що

відбилося також на його структурі. Чисельність референтур скоротилася, змінилися обов'язки їхніх працівників. Криптоніми скорочуються до кількох перших літер чи навіть першої літери. Проводиться ротація адміністративно-територіальних утворень у рамках військових округ. Приміром, на території району "Іскра" Костопільського надрайону виникли два нові райони "Зоря" і "Лід". Поділ на надрайони – райони – кущі – станиці зберігся лише у ВО "Заграва". У липні відбулася реорганізація округ принаймні на 3 генеральні округи – №№ 22, 33 і 44. Документи з ВО "Богун" набули форми грипсів.

Наступний етап розпочався в серпні 1944 р. і тривав до листопада цього ж року. За ініціативою Д. Клячківського 11 серпня почато нові зміни. ГО № 33 поділили на Північно-західний і Північно-східний краї. Кожен з них мав по 4 округи, а ті – надрайони, райони та підрайони.

Далі, з листопада–грудня 1944 р. до 1948 р., у глибокому підпіллі діяли тільки проводи округ, надрайонів і районів з незначною кількістю підпільників. З листопада 1944 р. склад проводу в кожному районі було обмежено до 4-х чол., кущі – до 3-х чоловік, станичні проводи ліквідовано зовсім. Заступник провідника куща обов'язково мусив бути агентом СБ, але про це не мав знати ніхто, навіть сам кущовий провідник, якому агент підлягав. Майже всі референтури фактично припинили свою діяльність. Частина керівного активу центрального апарату ОУН(б) і мережі Запілля УПА на Волині – Василь Кук, Михайло Степаняк, Яків Бусел, Петро Олійник, І. Литвинчук, "Середа", "Ясен", "Верещака", "Верес" – не погодилася з кадровою ротацією і адміністративними змінами, запровадженими в липні 1944 р. Вони також зажадали змін у політико-ідеологічній площині. На нараді в Бушансько-Дерманських лісах на Волині ці особи задекларували створення альтернативної щодо ОУН(б) Народно-визвольної революційної організації (НВРО). Проте нова організація так і не розгорнула свою діяльність. На жаль, за браком джерел не вдалося визначити своєрідність мережі НВРО, адже, як свідчать джерела, її формування було деклароване у липні 1944 року. Можливо, вона розвивалася в сусідстві із загальною мережею.

Про територіальну й управлінську розгалуженість Запілля УПА на Волині та південному Поліссі, а також про розмах роботи переконливо свідчить документація Запілля. Система діловодства в мережі ОУН(б), а потім і в Запіллі УПА перед-

бачала застосування розпорядчої, звітної та внутрішньогалузевої документації. Документообіг здійснювався як “знизу” “вгору”, так і навпаки. Спеціальні інструкції, інструктивні накази, взірці, формуляри регламентували періодичність звітування, тематику і формуляр звітів різного рівня. За зміною формуляру звітів можна з’ясувати зміст тих інструктивних документів, які виявити не вдалося. Інтенсивність звітування була високою, охоплюючи як адміністративну, так і референтурну вертикалі.

До розпорядчої документації належать документи загального характеру – інструкції, накази, взірці, формуляри, розпорядження і узгіднення. Серед звітності переважають звіти, інформації (вістки, повідомлення про події, повідомлення про випадки), посвідки, денники, листи, списки, реєстри. Звітні документи виходили з чіткою періодичністю (постійною або циклічною) та майже всі спрямовувалися організаційними активістами до “ділових зверхників”, тобто працівників вищих щаблів. Внутрішньогалузеву документацію репрезентують документи суспільно-політичних референтур, осередків пропаганди і політичного відділу ГК УПА – вишколи, періодика, пропагандивні матеріали, реферати, програми свят, вказівки для пропагандистів, документи управ (звіти, викази, списки, проекти, зведення, анкетні листи). Також сюди слід відносити документи господарських референтур – відомості, запотребування, поквітування, чеки-вимоги, зведені відомості, щоденні відомості, прибуткові накладні, видаткові накладні, зошити прибутків і видатків, книги сировини й матеріалів, книги готових виробів, звіти про переробку й вихід продукції, журнали-щоденники, плани заготівель, харчові картки, харчові книги, прохання, повідомлення та призначення. В різних територіальних підрозділах СБ циркулювали такі різновиди внутрішньогалузевих документів як комунікати, протоколи, інформації, відомості з терену, огляди подій з терену та лимсти.

Найбільше документів збереглося за жовтень і листопад 1943 р. Звітні документи домінують у часових проміжках від жовтня по грудень 1943 р. і від липня 1944 р. до січня 1945 р., розпорядчі документи – з липня до вересня 1943 р., а внутрішньоорганізаційна документація – у другій половині 1942 – червні 1943 рр., січні – березні 1944 р., квітні – червні 1944 р.

Більша частина повстанських документів з Волині та південного Полісся, які збереглися до наших днів, свого часу

була захоплена радянськими партизанами, а також відділами контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту, внутрішніми військами НКВС і НКДБ у восьми районах Волинської та шести районах Рівненської областей (надрайони “Долина”, “Лісова пісня”, “Озеро”, “Луг”, “Кодак”, “Хортиця”, “Степ”, “Коліно”). У подальшому ці документи відклалися в фондах ЦДАВО, ЦДАГО, ДАРО, ДАВО, ДА СБУ. Ймовірно також, що певна частина документів потрапила до спецфондів ФСБ Росії. Є свідчення про те, що інша частина документів потрапила до РДВА і ДАРФ.

На кожному територіальному шаблі мережі Запілля УПА функціонували референтури, сформовані за галузевою ознакою. Політичні референтури опікувалися ідеологічною сферою. Вони організовували і проводили сходи, “відправи”, “зустрічі”, “контакти”, “перевірки”, тримали під контролем книгозбірні, діяльність місцевих управ та земельних комісій, обліковували радіоприймачі, організовували секції фотографів, проводили ідейні, політичні та організаційні вишколи, поширювали повстанську пресу. На Волині й південному Поліссі поширювалося принаймні 20 назв повстанських підпільних видань, 8 з яких видавалися політичними референтурами ОУН(б), 7 – УПС у Запіллі УПА, 2 – політичним відділом при ГК УПА на Волині. Більшість авторів оунівських і упівських видань головну увагу звертали на міжнародну тематику, тоді як внутрішньоорганізаційні події (можливо, через необхідність конспірації) перебували на другому плані.

До функцій організаційно-мобілізаційних референтур належали: домобілізаційна підготовка населення, залучення чоловічого населення до УПА, протирадянські та антипольські диверсії, пошук зброї для УПА, матеріальна допомога сім'ям, вихідці з яких перебували в УПА, спорудження криївок, формування в сільських населених пунктах системи самооборони, протинімецькі дії.

Референтури СБ контролювали процес циркуляції розпорядчих документів, надавали допомогу “оргмобам” у справі мобілізації населення до УПА, переймалися залученням до співпраці з ОУН(б) священників та проблемою очищення лав ОУН(б) від “неблагонадійного елемента”.

Господарські референтури заготовляли для УПА продукти, одяг, господарські товари, збирали гроші, опікувалися складами, харчовими пунктами, організовували виробництво товарів, проводили бартерні операції, укладали угоди з населенням на відгодівлю худоби, підтримували

зв'язок з інтендантами відділів УПА, заготовляли лікарські рослини.

У Запіллі УПА активно діяли референтури зв'язку. З січня–лютого 1944 р. набуває поширення законспірований “естафетний” зв'язок – кореспонденція доставляється пішки або на конях “по ланцюжку”. Через рік, з січня 1945 р., мережа зв'язку занепадає через істотні кадрові втрати, завдані агентурою НКВС. Починаючи з 1945–1946 рр., практикуються безпечніші “мертві” пункти зв'язку. У серпні 1943 р. на ПЗУЗ поряд із системою організаційного зв'язку почалася розбудова окремого військового зв'язку.

Референтури УЧХ надавали медичну допомогу військовим УПА, допомагали їм одягом і харчами, створювали санітарні пункти, опікувалися родинами полеглих, організували заготівлі ліків і дієтичних продуктів, спеціального одягу, збирали і пряли вовну, нитки, виробляли полотно, білизну й бинти. Діяльність референтур жіноцтва перекликала з роботою активу УЧХ і господарських референтур – збір і виробництво одягу, організація санітарних пунктів, проведення санітарних вишколів.

Свідчення джерел про комендантів та керівників референтур Запілля УПА на Волині та південному Поліссі мають незначний інформаційний потенціал. У більшості випадків вказувався лише псевдонім і організаційна посада, хоча в радянських документах іноді наводиться інформація про справжні імена та прізвища повстанців. У цілому в різних джерелах удалося виявити дані про понад 280 комендантів і керівників різних референтур, місцевих областей, округ, надрайонів, районів і кушів: найбільше різнорівневих референтів СБ, на наступному місці – коменданти, далі – господарські референти, за ними – організаційно-мобілізаційні референти, референти зв'язку, суспільно-політичні референти, референти жіноцтва, УЧХ.

Як видається, для кожної неупередженої людини зауважена вище територіальна розгалуженість мережі Запілля УПА на Волині та південному Поліссі, а ще більше багатогранна політична, господарська, гуманітарна діяльність референтур однозначно свідчать про широкомасштабність постави УПА, про нерозривний зв'язок між останньою та населенням краю. Чинники Запілля УПА не могли б функціонувати в такому форматі, якби не принципова підтримка широкого загалу. Маючи потужний вплив на ситуацію в регіоні, повстанці зовсім не чулися суто війсь-

ковим формуванням. Референтури фактично виконували управлінські функції і за сприятливого розвитку подій безперечно стали б ядром для формування українських державних органів влади. Усе це переконливо, як ніщо інше, ілюструє всю облудність того образу ОУН(б) та УПА, який культивували в радянській політичній традиції і який наполегливо (і, на жаль, не без успіху) вкорінювали у свідомість українців та інших націй. Структура та діяльність Запілля УПА надзвичайно чітко відбивають саме національно-визвольний характер жертвних змагань ОУН та УПА.

⌘ ⌘ ⌘

SUMMARY

In the field of Ukrainian primary source studies this monograph is the first detailed study of documents from the history of the OUN(b) and the UPA's Rear Line Services network in Volyn' and Southern Polissia for the period 1941-late 1944.

Chapter One traces the main stages of evolutionary changes in the structure of the OUN(b) and the UPA's Rear Line Services network in the indicated chronological period.

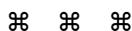
Chapter Two contains an analysis of the characteristic features of the network's clerical work, the division into groups of all uncovered types of insurgent documents, and their classification. Also examined is the process of exposing and capturing documents by various Soviet military structures. The pattern of stocking archival fonds in Ukraine and the Russian Federation with documents of the OUN(b) and the Rear Line Services of the UPA is explained.

Chapter Three examines the structure and activity of political (social-political) Sections, particularly in "Step" nadraion of Military Okruha "Turiv" and "Dolyna" nadraion of Military Sector "Zahrava". Insurgent periodical publications issued in PZUZ, the Northwestern Ukrainian Lands, are analyzed, as well as the activity of insurgent printing presses.

Chapter Four is devoted to the organization-mobilization Sections and departments of the Security Service and liaison.

Chapter Five details the specific features of the activity of the Ukrainian Red Cross Section, women, and economic departments.

Based on insurgent and Soviet primary sources, **Chapter Six** contains biographical data on commandants (leaders) and the personnel of various Sections of various organizational levels—from krai to kushch. Information about leading members of the insurgency is divided into time blocks that correspond to the main evolutionary stages of the development of the OUN(b) in 1941-1944.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Список документів та преси про діяльність мережі ОУН (б), НВРО і Запілля УПА на Волині та південному Поліссі (1941 – 1944 рр.)

Неопубліковані повстанські документи:

1. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 14 “Звіти про діяльність “банд” ОУН відправлених у східні області УРСР у травні–червні 1941 р.”. – Арк. 74–75 Звіт [заступника крайового провідника ОУН(б)] на ПЗУЗ “Миколи” про організаційний розвиток [літо 1943 р.] (без дати).

2. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 90 Відомості про співпрацю духовенства Української Православної Церкви в Галичині з представниками німецького уряду і Організації Українських Націоналістів. – Арк. 19 Протокол розмови між митрополитом Святої Православної Автокефальної Української Церкви Полікарпом і генерал-комісаром Генерального Комісаріату Волинь-Поділля Шепа (від 28. 05. 1943 р.).

3. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 115 Суспільно-політичний звіт та політичні інформації Берестейського та Кобринського округів. – Арк. 1 – 4 Інформація “Хвилі” з Берестейщини і Кобринщини за період з 21. 09 до кінця 1943 р. (від 15. 01. 1944 р.).

4. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 25 – 27 Повідомлення про випадки у Володимирсько-Горохівській округі за період від 1. 08. до 8. 08. [1943 р.] (без підпису).

5. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 28 – 29 Повідомлення про випадки у Володимирсько-Горохівській округі за період від 20. 07. до 31. 07. 1943 р. (без дати і підпису).

6. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 31 – 32 Вістки з Володимирсько-Горохівської округи за період від 10. 08. до 20. 08. 1943 р. (без дати і підпису).

7. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 35 Звіт про суспільно-політичний стан Володимирсько-Горохівської округи за серпень 1943 р. (без підпису і дати).

8. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 45 – 51 Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у Володимирсько-Горохівському надрайоні [ВО “Турів”] за період від 20. 08. до 20. 09. 1943 р. (від 30. 09. 1943 р.).

9. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 52 – 52 звор. Повідомлення “Кузьменка” про події у Володимирсько-Горохівському надрайоні [ВО “Турів”] за період від 11. 09. до 20. 09. 1943 р. (без дати).

10. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 53 – 54 Повідомлення “Кузьменка” про випадки у [Володимирсько-Горохівському надрайоні ВО “Турів”] за період від 20. 09. до 30. 09. 1943 р. (без дати).

11. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 55 – 56 Звіт “Кузьменка” з Володимирсько-Горохівського надрайону [ВО “Турів”] про хід збирання, обробітку і закладання на зберігання зернових (від 15. 10. 1943 р.).

12. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 57 – 59 Звіт “Кузьменка” про суспільно-політичну роботу у [Володимирсько-Горохівському надрайоні ВО “Турів”] на початку жовтня 1943 року (від 14. 10. 1943 р.).

13. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 118 “Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – Арк. 67 Звіт “Брови” про суспільно-політичну роботу при УПА з округи Горохів-Володимир (від 31 серпня [1943 р.]).

14. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 120 “Звіти і суспільно-політичні огляди (копії) про діяльність на території Волинської області (т. 1)”. – Арк. 5 Звіт коменданта [Колківського району] “Скола” за 1–31 грудня 1943 р. (без дати), (уривок).

15. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 125 “Копії інформацій та повідомлень з території Луцької округи (т. 2)”. – Арк. 6 – 9 Суспільно-політичний огляд Луцької округи за серпень 1943 р. (від початку вересня 1943 року).

16. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 125 “Копії інформацій та повідомлень з території Луцької округи (т. 2)”. – Арк. 16 – 17 Вістки з Луцького і Маневичського районів [ВО “Турів”] про діяльність “червоних” (від 15. 02. 1944 р.), (уривок, без підпису).

17. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 127 “Політичні звіти і копії звітів військової округи “Заграва” та її районів (Рівненська область) (т. 1)”. – Арк. 13 – 22 Звіт суспільно-політичного референта [надрайону “Степ” ВО “Турів”] “Юрка” за період від 23. 09. до 23. 10. 1943 р.” (від 24. 10. 1943 р.).

18. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 128 “Політичні звіти і копії звітів військової округи “Заграва” та її районів (Рівненська область) (т. 2)”. – Арк. 1 – 2 Звіт зі [Сарненської] округи “Лісова пісня” за липень 1943 року (без підпису і дати).

19. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 128 “Політичні звіти і копії звітів військової округи “Заграва” та її районів (Рівненська область) (т. 2)”. – Арк. 3 – 4 Звіт з терену “Болото” [Пинщина] за липень [1943] року (без підпису і дати).

20. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 128 “Політичні звіти і копії звітів військової округи “Заграва” та її районів (Рівненська область) (т. 2)”. – Арк. 5 Додаток до [вісток] з Корецької округи за невстановлений період [1943] року (без підпису і дати).

21. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 128 “Політичні звіти і копії звітів військової округи “Заграва” та її районів (Рівненська область) (т. 2)”. – Арк. 6 – 9 Звіт невідомого працівника політичної референтури Запілля ВО “Заграва” за вересень 1943 р. (без підпису і дати).

22. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 128 “Політичні звіти і копії звітів військової округи “Заграва” та її районів (Рівненська область) (т. 2)”. – Арк. 10 – 12 Звіт невідомого працівника політичної референтури Запілля ВО “Заграва” за жовтень 1943 р. (без підпису і дати).

23. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 128 “Політичні звіти і копії звітів військової округи “Заграва” та її районів (Рівненська область) (т. 2)”. – Арк. 13 – 21 Звіт невідомого працівника політичної референтури Запілля ВО “Заграва” за грудень 1943 р. (від 25. 12. 1943 р., без підпису).

24. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 130 “Копії інформацій та відомості з надрайонів і районів Рівненської військової округи (т. 2)”. – Арк. 5 Вістки з Рівненської округи (поч. серпня 1943 р., без підпису).

25. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 130 “Копії інформацій та відомості з надрайонів і районів Рівненської військової округи (т. 2)”. – Арк. 21 – 28 Відомості з терену [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (І. Трейка), (від 22. 11. 1943 р.).

26. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 130 “Копії інформацій та відомості з надрайонів і районів Рівненської військової округи (т. 2)”. – Арк. 84 – 85 Звіт коменданта [Колківського району невстановленого надрайону ВО “Заграва”?] “Скола” за грудень 1943 року (від 1. 01. 1944 р., уривок).

27. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 233 “Інструкції Головної Команди УПА та її військових частин щодо Служби безпеки”. – Арк. 32–34 Листа учасників СБ на ПЗУЗ, котрі загинули у боротьбі за УССД у 1943 – 1945 рр., складена “Смоком” (лютий 1946 р.).

28. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 234 Відомості служби безпеки з територій групи “Заграва”, Рівненська область. – Арк. 1 Відомості [керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (І. Трейка) з терену ВО “Заграва” (від 22. 12. 1943 р.).

29. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 234 Відомості служби безпеки з територій групи “Заграва”, Рівненська область. – Арк. 3 – 4 Відомості керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (І. Трейка) з терену ВО “Заграва” (від 24. 12. 1943 р.).

30. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 234 Відомості служби безпеки з територій групи “Заграва”, Рівненська область. – Арк. 5 – 6 Відомості керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (І. Трейка) з терену ВО “Заграва” (від 25. 12. 1943 р.).

31. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 234 Відомості служби безпеки з територій групи “Заграва”, Рівненська область. – Арк. 7 Відомості керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (І. Трейка) з терену ВО “Заграва” (від 28. 12. 1943 р.).

32. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 234 Відомості служби безпеки з територій групи “Заграва”, Рівненська область. – Арк. 8 Відомості керівника інформаційно-розвідувального відділу референтури СБ ВО “Заграва”] “Немо” (І. Трейка) з терену ВО “Заграва” (від 31. 12. 1943 р.).

33. ЦДАВО. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 239 “Протоколи допиту військовополонених червоноармійців та офіцерів Радянської Армії”. – Арк. 1 Протокол допиту (“зінання”) втікача з радянського партизанського загону ім. М. Хрущова П. Козленка, складений працівником СБ невстановленого терену “Парфеном” (від 30. 03. 1944 р.).

34. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 279 “Інструктивний матеріал і відозви Краєвого та окружних провідів юнацтва, звіт про роботу з юнацтвом”. – Арк. 71 Числовий звіт з терену “Хортиця” [ВО “Турів”] за вересень [1943] року (без підпису і дати).

35. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 279 “Інструктивний матеріал і відозви Краєвого та окружних провідів юнацтва, звіт про роботу з юнацтвом”. – Арк. 80 – 83 Звіт працівниці юнацької сітки референтури жіноцтва [терену “Кодак” ВО “Турів”] “Мотрі” за листопад 1943 р. (від 6. 12. 1943 р.).

36. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 284 “Господарські інструкції для проведення заготівельних операцій господарськими відділами УПА (т. 2)”. – Арк. 1 – 4 Відпис тимчасової інструкції з обліку заготівельних операцій у господарських відділах УПА за невстановлений період [1943] року (без вказівки автора і підпису).

37. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 2. – Спр. 3 “Накази ОУН”. – Арк. 36 Наказ № 3 з нагоди смерті провідника ОУН на ПЗУЗ Володимира Робітницького (без підп. і дати).

38. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 2. – Спр. 117 Таємні документи погранвійськ НКВС, відібрані у бандитів – Арк. 2–3 Доповідна записка начальника 2-го відділу військ НКВС Українського округу Сметаніна для керівника прикордонних військ НКВС УО Гусарова (від 4 серпня 1944 р.).

39. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 2 “Накази групи і коменданта військової округи “Холодний яр”. – Арк. 19 Наказ-взірець № 3 [політичного референта неустійненого надрайону та округи ПЗУЗ] “Гамалії” для політичних референтів районів про впорядкування місцевих бібліотек, надсилання списків книг за поданою формою та звітування у цій сфері (від 28. 08. 1943 р.).

40. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 2 “Накази групи і коменданта військової округи “Холодний яр”. – Арк. 20 Наказ-взірець № 4 [політичного референта неустійненого надрайону та округи ПЗУЗ] “Гамалії” для політичних референтів районів про необхідність складання списків фотографів за поданим зразком і порядок надсилання їх діловим зверхникам (від 29. 08. 1943 р.).

41. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 2 “Накази групи і коменданта військової округи “Холодний яр”. – Арк. 21 Наказ-взірець № 2 [політичного референта неустійненого надрайону та округи ПЗУЗ] “Гамалії” для політичних

референтів районів про вилучення і поставлення на облік усіх радіоприймачів (від 28. 08. 1943 р.).

42. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 2 “Накази групи і коменданта військової округи “Холодний яр”. – Арк. 33 Лист працівника розвідувально-інформаційного відділу референтури СБ ВО [Богун] М. Кравчука (“Корній”) до референта СБ “Зенона” про арешт за провокації щодо УПА Ф. Темнюка (жовтень 1943 р.).

43. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 1 Звіт командира Генеральної Округи № 22 “Романа” про виховну роботу за період від 21. 07. до 31.08.1944 р (від 1. 09. 1944 р.).

44. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 2 Звіт командира Генеральної Округи № 22 “Романа” за серпень 1944 р. (від 15.09.1944 р.).

45. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 3 Звіт невідомого працівника вишкільної референтури нествановленої ВО ПЗУЗ за липень і серпень [1944] р. (від 15. 09. 1944 р., без підпису).

46. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 6 – 7 Звіт працівника невідомого терену ПЗУЗ про пересування партизанів під керівництвом С. А. Ковпака і проведення ними терористичних дій спільно з місцевими органами НКВС та винищувальними батальйонами (без підпису, від 30. 09. 1944 р.).

47. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 7. – Арк. 9 Список загиблих повстанців (“яких стрінула інша доля”), складений працівником невідомого терену “Володьком” (від 14. 01. 1945 р.).

48. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 1 Листівка ОУН [б] “Партизанка і наше становище до неї (жовтень 1942 р.).

49. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 14 Листівка ОУН [б] “O co walczy ukrańska armia powstancza” (польською мовою).

50. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 16 – 17 Листівка ОУН [б] “За что борется Украинская Освободительная Армия” (російською мовою).

51. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 18 Листівка “За що веде боротьбу Украинская Повстанческая Армия”, складений ЦК ОУН [б] (вересень, 1943 р.).

52. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 36 Інформація працівника Деражненського району [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Ворона” про події, що сталися у за період з 1. 10. до 5. 10. 1943 р. (від 7. 10. 1943 р.).

53. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 38 Наказ коменданта [Столинського] надрайону “Гало” ВО “Заграва” “Крука” про координацію роботи коменданта надрайону і підпорядкованих йому референтів (від 9. 09. 1943 р.).

54. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 43 Наказ № 12 невстановленого господарського референта ВО “Заграва” про норму перемолу і стягнення “мірчука” за цю послугу (без підпису, від 20.09.1943 р.).

55. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 48 Щоденник референтки УЧХ невідомого терену ПЗУЗ (жовтень 1943 р.) (уривок).

56. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 66 Наказ голови районної управи “Зубенка” для голови управи с.Сильже (?) невстановленого терену ПЗУЗ про організацію пропагандивної діяльності (від 24. 02. 1944 р.).

57. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 67 Листівка [ОУН [б] “За що бореться Українська Повстанча Армія” (без дати).

58. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 70 Перший військовий вишкіл “Партизанка” (без підпису і дати).

59. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”.– Оп. 1. – Спр. 9 “Накази буржуазно-націоналістичної Української Повстанської Армії”. – Арк. 3 Листівка штабу групи УПА “Турів” “Українці Полісся!” (серпень 1943 р.).

60. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”.– Оп. 1. – Спр. 9 “Накази буржуазно-націоналістичної Української Повстанської Армії”. – Арк. 8 Листівка “За що бореться Українська Повстанча Армія” (без вказівки автора, від 24. 08. 1943 р.).

61. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”.– Оп. 1. – Спр. 9 “Накази буржуазно-націоналістичної Української Повстанської Армії”. – Арк. 42 Інструкція працівника нествановленого терену ПЗУЗ про розвідку (без вказівки автора і дати).

62. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”.– Оп. 1. – Спр. 9 “Накази буржуазно-націоналістичної Української Повстанської Армії”. – Арк. 45 Методичні вказівки (додаток до звіту) нествановленого працівника про організацію пропаганди у Ратнівському і Люб[е]шівському районах [ВО “Турів”] (від 9. 10. 1943 р.).

63. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”.– Оп. 1. – Спр. 9 “Накази буржуазно-націоналістичної Української Повстанської Армії”. – Арк. 80 – 81 Інструкція для провідників села, району і міст про правильну організацію влади на місцях” (без підпису і дати).

64. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”.– Оп. 1. – Спр. 9 “Накази буржуазно-націоналістичної Української Повстанської Армії”. – Арк. 99 Листівка референтури УЧХ неустійненої ВО ПЗУЗ “До військових з нагоди Різдва 1944 року (від 6.01.1944 р.).

65. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 21 “Зобов’язання, перепустки та картки звільнення військових УПА загону ім. Богуна”. – Арк. 67 Лист лікаря “Арсена” до командира “Киянви” (?) про діагноз, поставлений у Свиначинському шпиталі [ВО “Турів”] другу “Березі” (від 9. 01. 1944 р.).

66. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 21 “Зобов’язання, перепустки та картки звільнення військових УПА загону ім. Богуна”. – Арк. 112 Лист лікаря “Арсена” до командира “Киянви” (?) про діагноз, поставлений у Свиначинському шпиталі [ВО “Турів”] другу “Огородніку” (від 22. 01. 1944 р.).

67. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 35 “Листування з командирами куренів та сотень про переведення військових операцій, роботу військово-польової жандармерії та з організаційних питань”. – Арк. 68

Донесення к-ра загону “Січ” групи УПА “Турів” “Кліща” для “Володимир” (від 17 січня 1944 р.).

68. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 42 “Розпорядження інтенданта, шефа військового штабу групи “Заграва”. – Арк. 1 Наказ № 1 інтенданта загону ім. Остапа групи УПА “Заграва” для “Зеленого” про забезпечення загону продовольством і білизною до 30. 04. 1944 р. (від 29. 03. 1944 р.).

69. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 3 Інформація працівника військової розвідки УПА “Панька” з району “Зоря” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про просування ворожого війська і машин у терені (від 14. 03. 1944 р.).

70. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 5 Інформація працівника [військової розвідки] УПА “Морозенка” з району “Зоря” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про просування ворожого війська і машин у терені (від 18. 03. 1944 р.).

71. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 12 – 14 Звіт працівника військової розвідки УПА “Морозенка” з району “Зоря” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про просування ворожого війська і машин у терені за період від 20. 03. до 31. 03. 1944 р. (від 31. 03. 1944 р.).

72. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 17 Звіт працівника військової розвідки УПА “Морозенка” з району “Зоря” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність “більшовиків” у період з 1. 04. до 10. 04. 1944 р. (від 12. 04. 1944 р.).

73. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 21 Інформація працівника військової розвідки УПА “Грицка” з району [“Лід”] про діяльність “червоних” (від 11. 04. 1944 р.).

74. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. –

Арк. 23 Інформація працівника військової розвідки УПА “Грицка” з району [“Лід”] про діяльність “більшовиків” (від 12. 04. 1944 р.).

75. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 28 Інформація працівника військової розвідки УПА “Грицка” з району [“Лід”] про діяльність “червоних” (від 10. 04. 1944 р.).

76. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 29 Інформація працівника військової розвідки УПА “Грицка” з району [“Лід”] про діяльність “червоних” і таємних співробітників (від 14. 04. 1944 р.).

77. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 33 Інформація [працівника військової розвідки УПА] “Грицка” з району [“Лід”] про діяльність “більшовиків” (від 9. 04. 1944 р.).

78. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 37 Інформація невстановленого працівника військової розвідки УПА з району “Опіюм” (від 10. 04. 1944 р.).

79. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 43 Звіт № 9 [коменданта Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Гандзі” за час від 17. 01. до 27. 01. 1944 р. (від 27. 01. 1944 р.).

80. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 44 Звіт [коменданта Здолбунівського району ВО “Богун”] “Гандзі” про працю коменданта і референтів у терені № 9 за період з 18. [01]. до 29. [01. 1944р.] (від 28. 01. 1944 р.).

81. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 47 Інформація працівника військової розвідки УПА “Шелеста” з району “Опіюм” про діяльність “більшовиків” і німців (від 10. 04. 1944 р.).

82. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 49 Інформація працівника військової розвідки УПА “Шелеста” з району “Опіюм” про діяльність радянських військових сил (від 11. 04. 1944 р.).

83. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 50 Інформація працівника військової розвідки УПА “Шелеста” з району “Опіюм” про діяльність “більшовиків” (від 13. 04. 1944 р.).

84. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 52 Інформація працівника військової розвідки УПА “Ярового” (заступника “Гаркуші”) з району “Канал” про діяльність “більшовиків” (від 1. 04. 1944 р.).

85. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 53 – 55 Інформація працівника військової розвідки УПА “Гаркуші” з району “Канал” про діяльність “більшовиків” (від 30. 03. 1944 р.).

86. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 49 Інформація невстановленого працівника військової розвідки УПА з Деражненського району [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] (підпис нерозбірливий, від 9. 04. 1944 р.).

87. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 70 Інформація працівника військової розвідки УПА “Крижа” з Деражненського району [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність “більшовиків” (від 7. 04. 1944 р.).

88. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 71 Інформація працівника військової розвідки УПА “Крижа” з Деражненського району [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність “більшовиків” і таємних співробітників (від 8. 04. 1944 р.).

89. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 72 Інформація працівника військової розвідки УПА “Білики” з Деражненського району [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність “більшовиків-фронтників” (від 8. 04. 1944 р.).

90. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 73 Інформація працівника військової розвідки УПА “Білики” з Деражненського району [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність “більшовиків” (від 9. 04. 1944 р.).

91. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 74 Інформація працівника військової розвідки УПА “Білики” з Деражненського району [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність “більшовиків” (від 8. 04. 1944 р.).

92. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 77 Інформація працівника військової розвідки УПА “Кошового” з Рокитнівського району про рух транспорту (від 15. 04. 1944 р.).

93. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 78 Інформація працівника військової розвідки УПА “Кошового” з Рокитнівського району про рух транспорту і діяльність ворожих сил (від 16. 04. 1944 р.).

94. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 43 “Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – Арк. 87 Зголошення [працівника району “Іскра” Костопільської округи] “Квітка” про німецьку акцію у підрайоні № 5 (від 12 червня 1943 р.).

95. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 51 “Копії наказів політичної референтури надрайону “Долина” та політичні звіти з територій військового надрайону “Долина”. – Арк. 5 Наказ № 5 невідомого працівника політичної референтури [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] для політичних референтів районів про звітування щодо

кількості друкарських машинок, паперу та радіоапаратів у теренах” (без підпису, від 7. 09. 1943 р.).

96. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 51 “Копії наказів політичної референтури надрайону “Долина” та політичні звіти з територій військового надрайону “Долина”. – Арк. 6 Наказ № 1 невідомого працівника політичної референтури [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] для керівників політичних відділів у районах щодо регулярного надсилання звітів про роботу за поданим зразком (без підпису, від 7. 09. 1943 р.).

97. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 51 “Копії наказів політичної референтури надрайону “Долина” та політичні звіти з територій військового надрайону “Долина”. – Арк. 7 Наказ № 2 невідомого працівника політичної референтури [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] для керівників політичних відділів у районах про організацію секції фотографів при суспільно-політичному відділі, збір кіноприладів та інвентаризацію бібліотек (без підпису, від 7. 09. 1943 р.).

98. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 51 “Копії наказів політичної референтури надрайону “Долина” та політичні звіти з територій військового надрайону “Долина”. – Арк. 8 Звіт працівника [політичної референтури?] Рів[н]енського надрайону [№ 3/3 ВО “Богун”] “Ганни” за вересень [1943] року (без дати).

99. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 51 “Копії наказів політичної референтури надрайону “Долина” та політичні звіти з територій військового надрайону “Долина”. – Арк. 28 – 36 Огляд теренових подій в[ійськового] н[адрайону] “Озеро” [ВО “Богун”] за час від 8. 11. до 28. 11. 1943 р. (без підпису і дати).

100. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 51 “Копії наказів політичної референтури надрайону “Долина” та політичні звіти з територій військового надрайону “Долина”. – Арк. 43 Звіт [коменданта Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Йовти” про події, що сталися за період з 1. 11. до 25. 11. 1943 р. (від 3. 12. 1943 р.).

101. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 51 “Копії наказів політичної референтури надрайону “Долина” та політичні звіти з територій військового надрайону “Долина”. – Арк. 48 Звіт коменданта Запілля [Ковельського] надрайону [ВО “Турів”] “Шварца” і суспільно-

політичного референта надрайону “Оверка Кучми” про діяльність у листопаді 1943 р. (від 22. 11. 1943 р.).

102. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 52 “Копії наказів та звітів організаційно-мобілізаційної референтури військового надрайону “Долина”. – Арк. 3 – 4 Звіт організаційно-мобілізаційного референта Рівненського надрайону [3/3] ВО “Богун” “Тигра” про організаційну роботу у вересні [1943 року] (від 2. 10. 1943 р.).

103. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 52 “Копії наказів та звітів організаційно-мобілізаційної референтури військового надрайону “Долина”. – Арк. 5–6 Наказ № 3 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” про організацію самооборони і вишколів населення (від 9. 10. 1943 р.).

104. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 52 “Копії наказів та звітів організаційно-мобілізаційної референтури військового надрайону “Долина”. – Арк. 7 Наказ № 4 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта] Рівненського надрайону [3/3 ВО “Богун”] “Тигра” про про організацію акції зі знищення пам’яток польської матеріальної культури у ніч з 10 на 11. 10. 1943 р. (від 9. 10. 1943 р.).

105. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 52 “Копії наказів та звітів організаційно-мобілізаційної референтури військового надрайону “Долина”. – Арк. 8 Наказ № 5 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” про призначення керівників теренових сотень, місцевої самооборони, військового інструктора і шефа канцелярії організаційно-мобілізаційної референтури надрайону (від 9. 10. 1943 р.).

106. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 52 “Копії наказів та звітів організаційно-мобілізаційної референтури військового надрайону “Долина”. – Арк. 9 Наказ № 6 орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Тигра” про переорієнтування вже діючих і створення нових військових підприємств та з інших питань (від 10. 09. 1943 р.).

107. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 52 “Копії наказів та звітів організаційно-мобілізаційної референтури військового надрайону “Долина”. – Арк. 10 – 10 звор. Звіт невстановленого орг[анізаційно]-моб[ілізаційного] [референта] Р[івненського] надрайону [3/3 ВО “Богун”]

про діяльність і перебування ворожих сил у терені протягом жовтня [1943 року] (без дати і підпису).

108. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Накази господарського відділу військового надрайону “Долина”. – Арк. 18 Призначення “Хмари” шефом бухгалтерського відділу при [Костопільському] надрайоні “Долина” [ВО “Заграва”], укладене командиром господарського відділу “Байдою” (від 9.10.1943 р.).

109. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Накази господарського відділу військового надрайону “Долина”. – Арк. 19 Призначення “Богуна” референтом заготівель зернових і фуражу при [Костопільському] надрайоні “Долина” [ВО “Заграва”], укладене командиром господарського відділу “Байдою” (від 9.10.1943 р.).

110. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Накази господарського відділу військового надрайону “Долина”. – Арк. 20 Призначення “Мороза” інспектором над млинами, укладене командиром господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байдою” (від 9.10.1943 р.).

111. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Накази господарського відділу військового надрайону “Долина”. – Арк. 21 Призначення “Лісового” референтом молочарень, укладене командиром господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байдою” (від 9.10.1943 р.).

112. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Накази господарського відділу військового надрайону “Долина”. – Арк. 22 Звернення командира господарського відділу [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байди” до референта промислового відділу “Черника” з приводу його відповідальності за роботу кравецьких, шевських та інших артілей (від 9.10.1943 р.).

113. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Накази господарського відділу військового надрайону “Долина”. – Арк. 28 Зарядження ком[енданта] госп[одарчого] від[ділу] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Байди” з приводу організації різних напрямків господарської діяльності у терені (від 9.10.1943 р.).

114. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Накази господарського відділу військового надрайону “Долина”. – Арк. 33 Прохання [голови] господарського

відділу [у Рівненському надрайоні 3/3 ВО “Богун”] “Харка” до господарських працівників у районах надрайону щодо пришвидшення створення пунктів з відгодівлі худоби (від 24 листопада 1943 р.).

115. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Накази господарського відділу військового надрайону “Долина”. – Арк. 41 – 42 Тимчасові правила обліку та звітності в організаціях, підпорядкованих “господарському рефератові [групи] УПА [на ПЗУЗ]” (без підпису, [1943 р.]).

116. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 54 “Розпорядження коменданта військового надрайону “Затока” та вказівки до питання конспірації підпільників”. – Арк. 1 Лист працівника невстановленого терену ПЗУЗ “Донця” до командира надрайону “Затока” [ВО “Заграва”?] про неточне звітування працівників у районах, перебування у терені “Коробки” та з інших питань (від 2. 04. 1944 р.).

117. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 54 “Розпорядження коменданта військового надрайону “Затока” та вказівки до питання конспірації підпільників”. – Арк. 3 Зарядження коменданта надрайону “Затока” [ВО “Заграва”?] “Миколи” для організаційного активу надрайону про необхідність підвищення ефективності роботи та з інших питань (від 15.05.1944 р.).

118. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 58 “Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших”. – Арк. 4 – 7 Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” “Крука” (серпень 1942 р.).

119. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 58 “Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших”. – Арк. 8 – 9 Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” “Крука” (від 23. 12. 1942 р.).

120. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 58 “Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших”. – Арк. 10 – 11 Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Зелень” (“Гало”) “Крука” (вересень 1942 р.).

121. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 58 “Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших”. – Арк. 12 – 14 Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Гало” “Крука” (жовтень 1942 р.).

122. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 58 “Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших”. – Арк. 15 – 20 Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Гало” “Крука” (листопад 1942 р.).

123. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 58 “Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших”. – Арк. 21 – 22 Суспільно-політичний звіт [провідника Столинської] округи “Гало” “Крука” (26. 01. 1943 р.).

124. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 58 “Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших”. – Арк. 24 – 26 “Суспільно-політичний звіт невстановленого працівника терену “Кодак” (Ковель[щина]) [ВО “Турів”] про стан терену і поточні події, що сталися у період від 20. 08. до 20. 09. 1943 р. (без підпису і дати).

125. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 58 “Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших”. – Арк. 27 Інформація з терену “Кодак” [ВО “Турів”] про ворожу діяльність у період з 24. 09. до 30. 09. 1943 р. (без підпису і дати).

126. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 58 “Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших”. – Арк. 29 – 30 Звіт політичного референта надрайону “Кодак” (“Ковель”) [“Наура”] за жовтень 1943 р. (від 15. 10. 1943 р.).

127. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 4 – 5 Звіт провідника району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за липень 1943 року (від 20. 08. 1943 р.).

128. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 5 Наказ [провідника Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Ворона” про прискорення діяльності працівників на території надрайону і військових районів (від 4. 08. 1943 р.).

129. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 6 Наказ “Миколи” з приводу проведення відправи кущових, збирання зернових культур, велосипедів, запасних частин, паперу та підрахунку зброї (від 7. 08. 1943 р.).

130. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 8 – 9 Звіт № 4 коменданта району № 30 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Ярового” за час з 1. 08. до 29. 08. 1943 р. (від 31. 08. 1943 р.).

131. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 16 Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Палія” за період від 10. 09. до 20. 09. 1943 р. (без дати).

132. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 17 Звіт № 5 працівника району № 30 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Ковша” про чисельність працівників району, адміністрацію, розвиток господарства, перебіг жнив, місцеві церкви та секти, діяльність самооборони, ворожих сил і настрої населення у період з 29. 08. до 7. 09. 1943 р. (від 12. 09. 1943 р.).

133. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 21 Наказ коменданта [Костопільського] надрайону [“Долина”] (від 30 серпня 1943 р.).

134. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 28 Додаток № 1 “Облік харчових пунктів” до неустійненого документа (без підпису, [1943 р.]).

135. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 43 Наказ № 6 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” у різних організаційних справах (від 27. 09. 1943 р.).

136. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 44 Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за період з 1. 09. до 25. 09. 1943 р. (від 25. 09. 1943 р.).

137. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 45–47 Звіт коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Невмирущого” за період з 25. 08. до 25. 09. 1943 р. (від 30. 09. 1943 р.).

138. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 54 Наказ № 2 коменданта Запілля ВО [“Заграва”] “Юрка” (від 30 вересня 1943 р.).

139. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 58 Лист [коменданта Запілля ВО “Заграва”] “Юрка” до [коменданта Костопільського надрайону “Долина”] “Ворона” про включення району “Пекло” до складу Костопільського надрайону (від 1. 10. 1943 р.).

140. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 59 Наказ № 7 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” у справі допомоги родинам, вихідці з яких брали чи беруть участь в УПА (від 2. 10. 1943 р.).

141. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 63 Наказ [коменданта] З[апілля] ВО [“Заграва”] “Юрка” для коменданта Костопільського надрайону [“Долина”] про скликання комендантів районів на відправу (від 3. 10. 1943 р.).

142. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 65 Наказ № 9 коменданта Запілля військового [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” про звільнення коменданта одного з районів цього надрайону “Невмирущого” (від 3. 10. 1943 р.).

143. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 68 Наказ № 8 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” з приводу здійснення кадрових перестановок (від 3. 10. 1943 р.).

144. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 70 Наказ № 10 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” про скликання відправи (від 5. 10. 1943 р.).

145. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 72 Наказ № 11 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” “Ворона” щодо

автономізації Служби безпеки, підпорядкування їй військової розвідки (від 5. 10. 1943 р.).

146. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина“. – Арк. 84 Посвідчення коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” для друга “Дожда” у справі організації боївки у [Городницькому] районі “Пекло” (від 10. 10. 1943 р.).

147. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина“. – Арк. 87 Наказ № 12 коменданта Запілля [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” з приводу закінчення збору теплого одягу для УПА і порядку звітування комендантів районів (від 11. 10. 1943 р.).

148. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина“. – Арк. 99 Наказ № 14 коменданта [Запілля] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” щодо затвердження “Нестора” на посаді заступника коменданта надрайону (від 17. 10. 1943 р.).

149. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина“. – Арк. 100 Наказ № 13 [коменданта Запілля Костопільського надрайону] “Долина” [ВО “Заграва”] “Нестора” (у заступництві) про організацію виорення картоплі на вільних площах для потреб УПА та проведення пропаганди на цю тему серед населення (від 17. 10. 1943 р.).

150. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина“. – Арк. 105 Наказ [коменданта] в[ійськового] н[адрайону] “Ворона” для комендантів районів, організаційно-мобілізаційних референтів надрайону і його районів з приводу зброї (від 19 жовтня 1943 р.).

151. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина“. – Арк. 106 Наказ [коменданта ВО “Заграва”] для [коменданта Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] про відправлення керівниці УЧХ у Людвипільському районі “Лисиці” на зв’язок до “Гані” (від 19 жовтня 1943 р.).

152. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що

входять до надрайону “Долина”. – Арк. 107 Наказ к[оменданта] [Костопільського] в[ійськового] н[адрайону] “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” для усіх референтів надрайону та комендантів районів у справі нормування часу подання місячних звітів (від 23. 10. 1943 р.).

153. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 108 Наказ № 15 коменданта [Запілля Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” про підпорядкування кількох сіл району “Скеля” коменданту сусіднього району “Пекло” “Дожду” (від 21. 10. 1943 р.).

154. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 110 – 111 Наказ № 16 коменданта [Запілля] [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” для шефа зв’язку і комендантів районів надрайону про підвищення дисципліни на організаційних пунктах зв’язку і ефективності праці зв’язкових (від 22. 10. 1943 р.).

155. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 112 – 112 звор. Лист [коменданта] Деражненського району [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Залізняка” до [коменданта Костопільського надрайону] “Ворона” про діяльність ворожих розвідників (від 29. 10. 1943 р.).

156. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 115 Звіт коменданта району “Лісний” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Залізняка” за період з 25. 09. до 25. 10. 1943 р. (від 24. 10. 1943 р.).

157. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 122 Звіт [коменданта району] № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Северина” за період з 27. 09. до 27. 10. 1943 р. (від 27. 10. 1943 р.).

158. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 123 Звіт коменданта району № 20 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Бориса” про роботу організаційної мережі у терені (від 30. 10. 1943 р.).

159. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що

входять до надрайону “Долина”. – Арк. 124 Інформація № 85 невстановленого працівника терену “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Безріднього” про українсько-польське протистояння у с. Балашівка і польській колонії Поталиця (від 1. 11. 1943 р.).

160. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 125 Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Палія” за період з 28. 10. до 12. 11. 1943 р. (від 12. 11. 1943 р.).

161. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 127 Лист працівника зв’язку невстановленого терену ПЗУЗ “Волоса” до друга “Ворона” стосовно розгортання зв’язків на території Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” (від 10. 11. 1943 р.).

162. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 128 Лист працівника зв’язку невстановленого терену ПЗУЗ “Волоса” до друга “Ворона” про переслідування німцями людей на Рокитнянщині, місцезнаходження організаційного активу – “Юрка”, “Охріма” та “Тараса” – та з інших питань (від 9. 11. 1943 р.).

163. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 130 Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Павла” за період з 12. 11. до 20. 11. 1943 р. (від 21. 11. 1943 р.).

164. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 131 Звіт коменданта району № 10 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Павла” за період з 28. 11. до 29. 11. 1943 р. (від 30. 11. 1943 р.).

165. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 132 Звіт № 7 [коменданта району] № 30 [Рівненського надрайону 3/3 ВО “Богун”] “Сича” за період з 27. 09. до 2. 11. 1943 р. (від 3. 11. 1943 р.).

166. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 133 Звіт (дані про роботу

в терені) коменданта військового району ч. 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Северина” за час від 27. 10. до 7.11.1943 р. (за 9.11.1943 р.).

167. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 136 – 137 Звіт працівника “воєнкомату” Ковельського району [ВО “Турів”] “Богуна” про події станом на 20. 11. 1943 р. (без дати).

168. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 137 Звіт “військовика” К[амінь]-[Каширського] району [ВО “Турів”] “Чуми Миколи” про стан справ у кущах, станицях і села, внесені до організаційних списків (від 22. 11. 1943 р.).

169. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 138 Звіт “військовика” К[амінь]-[Каширського] району [ВО “Турів”] “І. Чуми” про виявлення організаційними комісіями боездатних людей у п’яти селах терену (від 30. 11. 1943 р.).

170. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 139 – 141 Звіт коменданта Запілля [Матіївського району] “Корт” [ВО “Турів”] “Гамалії” за період з 1. 11. до 1. 12. 1943 р. (від 4. 12. 1943 р.).

171. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 148 – 152 Звіт [коменданта] терену “Байрак” [ВО “Турів”] “Миколи” про охоплення терену організаційною мережею, діяльність референтур, відношення місцевого населення до УПА та з інших питань (від 14. 12. 1943 р.).

172. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 160 Звіт [коменданта] Мізоцького району [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Самсона” про працю коменданта і референтур у січні 1944 року (від 27. 01. 1944 р.).

173. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 162 Звіт працівників УЧХ району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] (від 15. 09. 1943 р.).

174. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 162 – 164 Звіт про працівників у районі № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Чижа” (у заступництві), (від 15. 09. 1943 р.).

175. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 182 Звіт про працю в[ійськового] к[оменданта] Седлищанського р[айону] [ВО “Турів”?] “Явора” про проведення тренувань та стрілецьких вишколів, роботу в окремих куцах і станицях (від 2. 11. 1943 р.).

176. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 183 Звіт невстановленого працівника Седлищанського району [ВО “Турів”?] про поширення організаційної мережі, забезпечення її людьми, ідейно-політичні вишколення та з інших питань (без підпису, [1943 р.]).

177. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 59 “Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – Арк. 198 Інформація працівника району № 1 “Лісний” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Ворона” про ворожі дії у терені і у районі № 3 “Керч” [жовтень 1943 р.].

178. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 60. – Арк. 12 Звіт “Лободи” з куца № 1 “Річка” [ЗУЗ] за невідомий період (від 11 липня 1943 р.).

179. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 11 Інформація працівника [Маневицького району ВО “Заграва”?] “Степана” про саботаж будівництва мосту в Колках (від 13. 03. 1944 р.).

180. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 12 Посвідка ком[андира] Зап[ілля] Олицького району [ВО “Турів”] “Мирона” на чотового у організованому “Мироном” Вільному Козацтві “Жука” (від 10. 03. 1944 р.).

181. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 14 Посвідка команд[ира] Зап[ілля] [Олицького] району “Проруб”

[ВО “Турів”] “Мирона” на хворого чотового Вільного Козацтва “Жука” (від 9. 03. 1944 р.).

182. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 15 Інформація працівника [Маневицького району ВО “Заграва”?] “Степана” про вплив “червоних” і працівників НКВС на населення району (від 15. 03. 1944 р.).

183. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 30 Акт працівника невідомого терену ПЗУЗ “Юрія” про висилання конспектів для “Хоми” (від 6. 04. 1944 р.).

184. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 34 Посвідка лікаря “Максима” про хворобу к-ра УПА “Чорноти” (від 11 квітня 1944 р.).

185. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 74 – 75 Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Романа” (“Моряка”) про діяльність ворожих сил (від 15. 03. 1944 р.).

186. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 85 Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” про діяльність ворожих сил (від 6. 04. 1944 р.).

187. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 87 Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” про діяльність радянських військ і репресивно-каральних органів у терені (від 8. 04. 1944 р.).

188. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 89 Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” про діяльність радянських військ і репресивно-каральних органів (від 19. 04. 1944 р.).

189. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 90

Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” про діяльність радянських військ і репресивно-каральних органів (від 20. 04. 1944 р.).

190. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 83 “Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність”. – Арк. 91 Інформація працівника [Маневицького району ВО “Турів”] “Моряка” про діяльність радянських військ і репресивно-каральних органів у терені (від 21. 04. 1944 р.).

191. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 91 “Звіти з невідомих районів про військові події, санітарний і господарський стан”. – Арк. 22 Лист з округи “Хортиця” [Північно-Західного Краю ГО] “Панаса” про порядок надсилання “копіровальних звітів” (від 7. 12. 1944 р.).

192. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 96 “Господарські звіти різних територій та листування з господарських питань”. – Арк. 7 Звіт працівника куща № 1 [району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бистриці” про кількість возів, корів, орної і неорної землі (від 27. 08. 1943 р.).

193. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 96 “Господарські звіти різних територій та листування з господарських питань”. – Арк. 8–8 зв. Інвентаризаційний звіт куща № 1 [району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”], скл. господарським референтом куща “Буйним” (від 16 вересня 1943 р.).

194. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 96 “Господарські звіти різних територій та листування з господарських питань”. – Арк. 22 – 23 Форма № 12 “Спосіб ведення товарової книги” (без дати і підпису).

195. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 96 “Господарські звіти різних територій та листування з господарських питань”. – Арк. 28 Додаток № 1 “Облік харчових пунктів” (підпис і дата відсутні).

196. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 105 “Списки військовозобов’язаних чоловіків України (ч. 1)”. – Арк. 15 – 22 Список чоловічого населення району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] (без підпису, [1943 р.]).

197. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 105 “Списки військовозобов’язаних чоловіків України (ч.

1)”. – Арк. 40 – 51 Список чоловіків (“військових”) району № 9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”], придатних до несення військової служби (без підпису, 1943 р.).

198. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 110 “Списки та анкети для наділу землі згідно з наказом Головного Командира УПА у с. Бережки Сарненської округи”.

199. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 1. – Спр. 130 “Інформації і відомості (копії) з районів і надрайонів Рівненської військової округи (т. 2)”. – Арк. 5 [Вістки] з Корецької округи (без підпису, [1943 р.]).

200. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 2. – Спр. 105 “Списки військовозобов’язаних чоловіків України. Ч. 1”. – Арк. 161 – 162 Список осіб, не придатних до проходження військової служби (“невійськовиків”) району № 19 невстановленого надрайону [ВО “Богун”], складений працівником невідомого терену ПЗУЗ (без підпису і дати).

201. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 2. – Спр. 105 “Списки військовозобов’язаних чоловіків України. Ч. 1”. – Арк. 23 – 31 Список № 1 осіб, придатних до проходження військової служби (“військовиків”) [станції] Могила невстановлених підрайону, району та надрайону [ВО “Богун”] (без підпису і дати).

202. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 4 Накази командира ВО “Заграва” та коменданта військового надрайону “Долина”. – Арк. 9 Наказ к-ра ВО [“Заграва”] “Дубового” “друзям і командирам революційно-визвольної УПА” (від 15 серпня 1943 р.).

203. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Накази коменданта військового району “Іскра”. – Арк. 1 Наказ [провідника району “Іскра” Костопільської округи?] “Костомарова” про заборону мародерства у терені (від 22. 06. 1943 р.).

204. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Накази коменданта військового району “Іскра”. – Арк. 2 – 3 Наказ коменданта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Костомарова” про організацію військових зв’язків поряд з організаційними, введення до кожного зв’язкового пункту працівника від СБ, збір городини на залишених поляками землях та з інших питань (від 5. 09. 1943 р.).

205. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Накази коменданта військового району “Іскра”. – Арк. 3 Наказ коменданта району “Іскра” [Костопільського надрайону

“Долина” ВО “Заграва”] “Костомарова” про організацію військових зв’язків, запровадження посадовця від СБ на зв’язкових пунктах, збір урожаю на залишених польськими колоністами землях і налагодження системи обігу наказів (без дати).

206. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Накази коменданта військового району “Іскра”. – Арк. 10 Наказ № 11 коменданта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” для підлеглих комендантів Запілля (від 7. 10. 1943 р.).

207. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Накази коменданта військового району “Іскра”. – Арк. 14 Зарядження невідомого коменданта Запілля району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] для комендантки жіноцтва і УЧХ району “Іскра” (без підп., від 16 жовтня 1943 р.).

208. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Накази коменданта військового району “Іскра”. – Арк. 16–17 Наказ № 13 коменданта Запілля району “Іскра” “Невмирущого” (від 12 жовтня 1943 р.).

209. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 7 “Розпорядження та накази господарського коменданта району “Бистрого” для господарчого куща “Буйного”. – Арк. 2 Наказ № 8 господарського [референта] району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бистрого” для господарських референтів кущів про заборону видачі будь-чого зі складів без поквітування” (від 15 жовтня 1943 р.).

210. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 10 “Листування з надрайонним “Хомою” про стан району, подання звітів до Постою та виконання наказів, звіт про роботу жіноцтва в терені”. – Арк. 6 Лист-прохання від коменданта “Шуляка” до бувшого провідника терену “Басейн” “Хомі” про подання характеристик на підлеглих “Хомі” стрільців за спеціальною схемою” (від 24. 08. 1943 р.).

211. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 12 “Звіти провідника терену № 1, коменданта терену “Басейн” про стан на території району”. – Арк. 3 – 4 Звіт провідника терену № 1 “Басейн” [району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Хомі” за час від 26. 06. до 26. 07. 1943 р. (від 26. 07. 1943 р.).

212. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 12 “Звіти провідника терену № 1, коменданта терену “Басейн” про стан на території району”. – Арк. 7 – 8 Звіт коменданта

терену “Басейн” [району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кавуна” за час від 26. 08. до 26. 09. 1943 р. (без дати).

213. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 12 “Звіти провідника терену № 1, коменданта терену “Басейн” про стан на території району”. – Арк. 10 Звіт коменданта терену “Басейн” [району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кавуна” за час від 26. 09. до 26. 10. 1943 р. (без дати).

214. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 12 “Звіти провідника терену № 1, коменданта терену “Басейн” про стан на території району”. – Арк. 12 Звіт коменданта терену “Басейн” [району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кавуна” за час від 26. 11. до 26. 12. 1943 р. (без дати).

215. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 12.

216. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 1 Запотребування “Паньком” (через “Чорноморця”) продуктів, солі та тютюну у господарчого куща № 1 [невстановленого району Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] (від 19. 03. 1944 р.).

217. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 3 Дозвіл працівника невідновленого терену ПЗУЗ “Бистрого” на видачу “Паньку” 0,5 л спирту (від 21. 03. 1944 р.).

218. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 4 Запотребування “Паньком” продуктів, солі та тютюну в працівника невідновленого терену ПЗУЗ “Одуда” (від 21. 03. 1944 р.).

219. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 5 Дозвіл [працівника невідновленого терену ПЗУЗ] “Костя” на видачу невідновленої групі [УПА] “Панька” продуктів (картоплі та вівса) (від 22. 03. 1944 р.).

220. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування

господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 7 Дозвіл [працівника невстановленого терену ПЗУЗ] “Костя” на видачу “Верху” продуктів (цукру та м’яса) (від 22. 03. 1944 р.).

221. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 8 Запобігання “Вихора” для невстановленого відділу загону ім. Хмельницького [групи УПА “Заграда”] продуктів, солі, тютюну і сірників у [працівника невідомого терену ПЗУЗ] (від 22. 03. 1944 р.).

222. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 9 Запобігання представника невстановленої групи [УПА] “Панька” продуктів (м’яса, гороху та круп) у [заступника господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ] “Грушки” (від 23. 03. 1944 р.).

223. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 10 – 12 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Сокола” для відділу “Вихора” хліба та ячменю (від 23. 03. 1944 р.).

224. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 11 Поквітування про отримання представником відділу УПА “Гайченка” “Машиною” продуктів (від 24. 03. 1944 р.).

225. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 12 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Назара” для відділу УПА “Панька” продуктів (від 24. 03. 1944 р.).

226. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від

різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 13 Запотребування [представником невідомого відділу УПА] “Ярмаком” м’яса у [працівника невідомого терену ПЗУЗ] “Петра” (від 24. 03. 1944 р.).

227. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 14 Дозвіл [працівника невідомого терену ПЗУЗ] “Костя” на видачу сала для [представником невідомого відділу УПА] “Зимного” (від 24. 03. 1944 р.).

228. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 15 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Відважного” для відділу “Кіса” м’яса і круп (від 25. 03. 1944 р.).

229. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 16 Запотребування представника відділу загону ім. Хмельницького групи УПА “Заграва” “Кіса” продуктів у працівника невстановленого терену ПЗУЗ (від 25.03.1944 р.).

230. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 17 Поквітування представника відділу УПА “Верха” про отримання від господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” 5 кг. сала (від 25.03.1944 р.).

231. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 18 Поквітування представника відділу УПА “Верха” представника відділу УПА “Верха” про отримання від господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” 6 кг. м’яса (від 25. 03. 1944 р.).

232. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 19 Запотребування представником відділу УПА “Верхом” м’яса у господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” (від 25.03.1944 р.).

233. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 21 Запобігання невідомим представником відділу УПА “Оса” продуктів у працівника невідомого терену ПЗУЗ “Бистрого” (від 25. 03. 1944 р.).

234. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 22 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Зозулю” продуктів [для відділу ВОП групи УПА “Заграва”] (від 26. 03. 1944 р.).

235. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 23 Запобігання представником відділу ВОП групи УПА “Заграва” “Зозулю” продуктів (хліба, м’яса і круп) у нестановленої особи (від 26. 03. 1944 р.).

236. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 24 Поквітування заступника господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання представникові відділу ВОП групи УПА “Заграва” “Зозулі” продуктів (хліба, м’яса) (від 29. 03. 1944 р.).

237. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 26 – 31 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “В. Буйного” про видання для відділу УПА “Чайченка” продуктів (м’яса, сухарів, картоплі і жита) (від 30. 03. 1944 р.).

238. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 27 Поквітування представника невідомого відділу УПА “Хоми” про отримання від господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Буйного” продуктів (м’яса і хліба), (від 30. 03. 1944 р.).

239. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 28 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “В. Буйного” про видання для відділу УПА “Кіса” продуктів (м’яса та хліба), (від 30. 03. 1944 р.).

240. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 29 Поквітування представника загону УПА ім. Хмельницького “Комаренка” про отримання для потреб загону 5 кг. масла (від 30. 03. 1944 р.).

241. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 30 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “В. Буйного” про видання для охорони ШВШ [групи УПА “Заграва”] 101 кг. м’яса (від 30. 03. 1944 р.).

242. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 57 Поквітування заступника господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання для Оперативної Групи УПА під кер. “Чорноморця” продуктів (м’яса, круп і сухарів), (від 25. 02. 1944 р.).

243. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 32 Дозвіл працівника невідомого терену ПЗУЗ “Бруса” на видачу через Йосипа Андрушика продуктів (сала) для представника невідомого відділу УПА “Зимного” (без дати).

244. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 33 Поквітування заступника господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Сміла” для відділу УПА “Вихора” 84 кг. м’яса (від 19. 03. 1944 р.).

245. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 34 Поквітування невідомого представника відділу УПА “Звіра” про отримання від заступника господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” продуктів (хліба, картоплі, м’яса і круп) (від 16. 03. 1944 р.).

246. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 35 Поквітування заступника господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Адама” для охорони ВШВШ [групи УПА “Заграва”] продуктів (хліба, м’яса, круп) і рушників (від 16. 03. 1944 р.).

247. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 36 Поквітування заступника господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання для потреб працівників військового зв’язку невстановленого терену ПЗУЗ 11 кг. м’яса (від 18. 03. 1944 р.).

248. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 37 Поквітування заступника господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Скола” для потреб відділу УПА “Вихра” м’яса (від 18. 03. 1944 р.).

249. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 38 Поквітування невідомого працівника невстановленого терену ПЗУЗ про видання через “Чорноту” для [відділу УПА] “Панька” продуктів (хліба, м’яса і лою) (без дати).

250. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 39 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Адама” для потреб охорони ВШВШ [групи УПА “Заграва”] продуктів (м’яса і хліба) (від 19. 03. 1944 р.).

251. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 40 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Верха” для групи УПА “Терешка” продуктів (цукру і м’яса) (від 22. 03. 1944 р.).

252. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 41 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Чорноморця” для [представника невстановленого відділу УПА] “Ванька” продуктів (м’яса, хліба, круп) і спирту (від 24. 03. 1944 р.).

253. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 42 Поквітування господарського референта куща № 1 невідомого терену ПЗУЗ “Грушки” про видання через “Хому” м’яса для невстановленого відділу УПА (від 20. 03. 1944 р.).

254. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 44 Поквітування про отримання “Ратним” від “Буя” 10 кг. сала для потреб “Романа” (від 1. 01. 1944 р.).

255. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 45 Поквітування про отримання “Громом” від “Буя” продуктів (16 кг. хліба і 10 шт. ніг) для потреб “Жандари” (від 1. 01. 1944 р.).

256. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 46 Поквітування про отримання “Крупою” від “Буйного” продуктів (хліба, круп і ніг) для потреб “Кручи” (від 31. 12. 1943 р.).

257. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування

господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 47 Поквітування про отримання “Хрумом” від “Буйного” продуктів (м’яса, круп і солі) (від 2.01. 1944 р.).

258. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 48 Поквітування про отримання “Круком” від господарчого куща № 1 невстановленого терену ПЗУЗ “Буйного” продуктів (хліба, круп і ніг) для потреб ВОП [групи УПА “Заграва”] (від 2. 01. 1944 р.).

259. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 49 Поквітування про отримання представником невстановленого терену чи відділу ПЗУЗ від господарчого куща № 1 невстановленого терену ПЗУЗ “Буйного” для СБ і ВОП [групи УПА “Заграва”] (від 4. 01. 1944 р.).

260. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 50 Поквітування про отримання представником невстановленого терену чи відділу ПЗУЗ від господарчого куща № 1 невстановленого терену ПЗУЗ “Буйного” для потреб невідомого відділу зв’язку продуктів (хліба, м’яса і круп), (без дати).

261. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 51 Поквітування про отримання представником невстановленого терену чи відділу ПЗУЗ від господарчого куща № 1 невстановленого терену ПЗУЗ “Буйного” для потреб СБ продуктів (м’яса, хліба, борошна і солі) (від 5. 01. 1944 р.).

262. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 52 Поквітування про отримання невідомим представником невстановленого відділу УПА від господарчого куща № 1 невстановленого терену ПЗУЗ “Буйного” продуктів (м’яса і хліба), (від 5. 01. 1944 р.).

263. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 39 “Квитанції на видачу різних продуктів харчування

господарчому куща № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА”. – Арк. 53 Поквітування про отримання “Хрином” від господарчого куща № 1 невстановленого терену ПЗУЗ “Буйного” для “В. Грабенка” 52 кг. м’яса (від 13. 01. 1944 р.).

264. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 40 “Зошит прибутків і витрат по кущу № 1”. – Арк. 1 – 50 Зошит прибутків і витрат продукції у кущі № 1 невстановленого терену ПЗУЗ у період від 10. 09. до 19. 12. 1943 р. (без підпису і дати).

265. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 46 “Програми виховання і навчання воїнів УПА”. – Арк. 8 Конспіративний вишкіл (без підпису і дати).

266. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 49 “Програми вчення про світогляд”. – Арк. 1 – 14 Світоглядний вишкіл (без підпису і дати).

267. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 “Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з’єднанням під командуванням Наумова”. – Арк. 51 – 57 Програма свята УПА і ОУН (б) на честь 30 червня [1941 р.] (без підпису і дати).

268. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 “Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з’єднанням під командуванням Наумова”. – Арк. 75 – 76 Реферат “Перше падолиста” (без підпису і дати).

269. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 “Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з’єднанням під командуванням Наумова”. – Арк. 77 Промова “Поворот більшовиків – червоної сарани” (без підпису, [1943 р.]).

270. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 “Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з’єднанням під командуванням Наумова”. – Арк. 78 Листівка ОУН [б] “Чому ми проти партизанки”.

271. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 “Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з’єднанням під командуванням Наумова”. – Арк. 79 Промова “Як формувалися народи” (без підпису і дати).

272. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 “Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного

характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з'єднанням під командуванням Наумова". – Арк. 81а – 84 Промова на честь свята ОУН (б) і УПА "В роковини 22 січня" (без підпису і дати).

273. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 "Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з'єднанням під командуванням Наумова". – Арк. 85 Листівка ОУН [б] "Що таке український націоналізм".

274. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 "Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з'єднанням під командуванням Наумова". – Арк. 86 Листівка ОУН [б] "Що ми закидаємо москалям".

275. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 "Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з'єднанням під командуванням Наумова". – Арк. 95 – 96 звор. Пропагандивний матеріал "Історія українського націоналізму" (без підпису і дати).

276. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 "Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з'єднанням під командуванням Наумова". – Арк. 97 – 99 Популярний вишкіл (без підпису і дати).

277. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 "Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з'єднанням під командуванням Наумова". – Арк. 109 Уривок від невстановленого вишколу "Опис кріса "Мавзер" (без підпису і дати).

278. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 "Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з'єднанням під командуванням Наумова". – Арк. 110 – 113 звор. Пропагандивний матеріал "Герої української революції" (без підпису і дати).

279. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 342 "Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з'єднанням під командуванням Наумова". – Арк. 119 – 122 Реферат до дня вступу українських військ [УГА] у Київ 31 серпня 1919 року (без підпису, [1 половина 1943 р.]).

280. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 353 “Інформації та накази українських націоналістів з приводу землі та інших питань”. – Арк. 56 Формуляр № 1 організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Заграва”] “Тараса” складання списків сільського чоловічого населення віком від 18 до 35 і від 35 до 50 років та жіночого населення віком від 18 до 30 років [вересень 1943 р.].

281. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 353 “Інформації та накази українських націоналістів з приводу землі та інших питань”. – Арк. 82 Наказ кущового провідника т[ерену] “Болото” [ВО “Заграва”] “Куліша” “Орлику” прибути до м. Бережниця для насипання могили (від 27.11.1943 р.).

282. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 40 Звіт працівника невідомого терену ПЗУЗ про діяльність радянських партизанів-“фрунзенців” у Славутському лісі “Терени з-над Случа” (від 1.09.1943 р.).

283. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 97 Інформація з району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Квітка” про ворожі сили (від 20.10.1943 р.).

284. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 99 Інформація № 34 з району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Панька” про ворожі сили (від 22.10.1943 р.).

285. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 102 Інформація № 32 з району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Квітка” про ворожі сили у терені (від 23.10.1943 р.).

286. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 105 Інформація № 32 з району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Квітка” про ворожі сили (від 24. 10. 1943 р.).

287. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 129 Інформація з району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Панька” про ворожі сили (від 21. 10. 1943 р.).

288. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 165 Інформація працівника невстановленого терену ПЗУЗ “Осоки” про події, що сталися у селах Долобського, Матіївського, Маневицького і Шацького районів [ВО “Турів”] (від 19. 12. 1943 р.).

289. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 6 – 8 звор. Звіт невідомого працівника Седлищанського району за період з 20. 06. до 20. 07. 1943 р. (без підпису і дати).

290. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 9 Взірець звіту [політичного референта Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] “Миколи” (від 19. 07. 1943 р.).

291. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 12 – 16 Звіт працівника “Бурлая” терену № 44/20 [ВО “Турів”] (від 21. 07. 1943 р.).

292. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 21 Звіт працівника Л[юбешів]ського району [ВО “Турів”] “Біловицького” (від 25. 07. 1943 р.).

293. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 24–25 Звіт працівника Л[юбешів]ського району [ВО “Турів”] “Біловицького” (від 29. 07. 1943 р.).

294. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 28 Звіт працівника [Камінь-Каширського району ВО “Турів”] “Підмогильного” про становище Камінь-Каширського,

Люб[е]шівського, Ратненського і Седлищанського районів (від 20.09.1943 р.).

295. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 30 “Звіт [керівника] повітової команди воєнкомату невстановленого терену [ВО “Турів”] “Дорошенка” про організаційну мережу у селах Камінь-Каширського, Ратненського і Седлищанського районів, ведення там пропаганди (від 20.09.1943 р.).

296. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 35 Звіт кущового невідомого терену ПЗУЗ “Чабана” для “Дохторенка” про загибель людей у селах Радошин, Карасин, Стобуховка, Карпеловка внаслідок діяльності ворожих угруповань (від 30.10.1943 р.).

297. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 37 – 37 звор. Лист командира боївки [Городницького] району “Пекло” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] до [коменданта надрайону] “Ворона” про сутичку боївки з німцями в одному зі сіл району (без дати).

298. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 43 Звіт про стан поліції коменданта поліції і Запілля в терені “Корт” [ВО “Турів”] “Гамалії” (від 3. 12. 1943 р.).

299. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 45 – 48 Звіт невстановленого автора з терену “Дочан” [ВО “Турів”] за період від 1. 11. до 1. 12. 1943 р. (без підпису і дати).

300. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 49 – 57 Звіт ком[енданта] Зап[ілля] терену “Ринок” [ВО “Турів”] “Коваленка” за період від 3. 11. по 3. 12. [1943] року (без дати).

301. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. –

Арк. 62 – 62 звор. Звіт [коменданта Заболотського] терену “Карлик” [ВО “Турів”] “Ярослава” за період від 5. 11. по 5. 12. 1943 року (від 5.12.1943 р.).

302. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 357 “Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань”. – Арк. 72 – 72 звор. Звіт суспільно-політичного референта Любомельського надрайону [ВО “Турів”] “В. Беркута” за невідомий період (від 6. 12. 1943 р.).

303. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 358 “Листівки і звернення оунівців та інших українських націоналістів”. – Арк. 29 Листівка [ОУН (б)] “Націоналісти!”.

304. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 358 “Листівки і звернення оунівців та інших українських націоналістів”. – Арк. 40 Листівка [ОУН (б)] “Українська молоде!”.

305. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 358 “Листівки і звернення оунівців та інших українських націоналістів”. – Арк. 49 Комунікат [Проводу ОУН [б] на ПЗУЗ?] про виключення членів юнацтва з рядів ОУН [б] за неморальну поведінку (від 5. 10. 1943 р.).

306. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 358 “Листівки і звернення оунівців та інших українських націоналістів”. – Арк. 50 Комунікат [Проводу ОУН [б] на ПЗУЗ?] про засудження до смерті зв’язкового неустійненої округи Ананія Стуги (від 15. 10. 1943 р.).

307. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 358 “Листівки і звернення оунівців та інших українських націоналістів”. – Арк. 72 Листівка [ОУН(б)] “З Різдом Христовим!”.

308. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 8 Розписка священника парафії с. Личини (Камінь-Каширський р-н) про співпрацю з ОУН у подальшому (від 6. 08. 1943 р.).

309. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 24 Лікарська посвідка “Ескулапа” про виписку зі шпиталю “Орла” (від 20 грудня 1943 р.).

310. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 28 Посвідка № 1 про лікування у шпиталі “Ліс” невстановленого терену ПЗУЗ (від 2.02.1944 р.).

311. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 38 [Реєстр] працівників політичної референтури [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”], складений “Хвильовим” (від 17. 09. 1943 р.).

312. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 53 Список населення сіл Ратнівського району [ВО “Турів”], складений невідомим працівником ПЗУЗ (без підпису і дати).

313. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 54 Листа Служби Порядку Головніенського району [ВО “Турів”], складений невідомим працівником ПЗУЗ (без підпису і дати).

314. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 57 Список псевдонімів учасників Матіївської боївки [ОУН[б]], складений комендантом боївки “Березою” [1943 р.].

315. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 58 Список псевдонімів [працівників ОУН[б]] у Заболотському і Любомльському районах [ВО “Турів”], складений невідомим працівником ПЗУЗ (без підпису, [1943 р.]).

316. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 59 Список псевдонімів [працівників ОУН[б]] у Ковельському районі [ВО “Турів”], складений невідомим працівником ПЗУЗ (без підпису, [1943 р.]).

317. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 361 “Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 66 Список [учасників] Української Служби Порядку Заболотського району [ВО “Турів”], складений невідомим працівником ПЗУЗ (без підпису і дати).

318. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 362. – Арк. 68 – 68 звор. Список поселень Дивинського району невстановленого надрайону ПЗУЗ, складений невідомим працівником ПЗУЗ (без підпису, 23.12.1943 р.).

319. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 26 Чек-вимога № 1 представника відділу УПА “Погром” “Запорожця” на продукти (від 12.11.1943 р.).

320. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 27 Чек-вимога № 3 командира відділу УПА “Погром” “Сивого” на одяг і взуття (від 14.11.1943 р.).

321. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 29 Чек-вимога № 2 “теренового” відділу УПА “Погром” на видання продуктів через представника “Сатану” (від 15.11. [1943 р.]).

322. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 30 Чек-вимога № 4 станичного невстановленого терену ПЗУЗ “Шуляка” на овес (без дати).

323. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 31 Чек-вимога № 5 невідомого працівника на видання через “Сатану” продуктів (від 16.11.1943 р.).

324. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 32 Чек-вимога № 6 господарчого невідомого терену ПЗУЗ “Киселя” про видання через “Кореня” тютюну (без дати).

325. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 33 Чек-вимога “теренового” [невідомого відділу УПА] “Запорожця” про видання через “Сатану” пшеничного борошна (від 16. 11. 1943 р.).

326. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 36 Чек-вимога

командира відділу УПА “Погром” до господарчого Луцького району [ВО “Турів”] (від 19.11.1943 р.).

327. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 42 Чек-вимога № 7 “теренового” [невідомого відділу УПА] “Швидкого” про видання через “Вечірнього” продуктів (від 20. 11. 1943 р.).

328. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 43 Чек-вимога № 8 “теренового” [невідомого відділу УПА] “Швидкого” про видання через “Чуприну” “карасіну”, мила, сірників і “пасти” (без дати).

329. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 45 Чек-вимога № 10 “теренового” [невідомого відділу УПА] “Панаса” про видання через “Сатану” продуктів (від 22. 11. [1943 р.]).

330. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 46 Зведена відомість № 1 про видані зі складу відділ[у] УПА “Погром” речі протягом 11. 11. – 20. 11. 1943 р., складена господарчим “Чуприною”.

331. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 47 Чек-вимога № 11 теренового [невідомого відділу УПА] “Чуприни” про видання через “Сатану” продуктів та сіна (без дати).

332. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 54 Чек-вимога № 12 теренового [невідомого відділу УПА] “Чуприни” про видання через “Вітра” продуктів та сіна (без дати).

333. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 55 Чек-вимога невстановленого теренового [невідомого відділу УПА] про видання через “Сатану” продуктів та сіна (без дати).

334. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 56 Чек-вимога № 15

господарчого “Чуприни” про видання через “Вечірнього” продуктів та сіна (від 28. 11. 1943 р.).

335. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 57 Чек-вимога № 13 теренового [невідомого відділу УПА] “Ампеля” про видання через “Асса” продуктів та сіна (без дати).

336. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 58 Чек-вимога № 18 невстановленого терен[ового невідомого відділу УПА] про видання через господарчого “Рибу” продуктів та сіна (без дати).

337. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 59 Чек-вимога № 16 теренового [невідомого відділу УПА] “Ампеля” про видання через господарчого “Аса” продуктів і сіна (без дати).

338. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 60 Чек-вимога № 21 невстановленого терен[ового невідомого відділу УПА] про видання через господарчого “Вечірнього” продуктів та сіна (без дати).

339. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 63 Зведена відомість № 2 про видані зі складу відділ[у] УПА “Погром” продукти протягом 21. 11. – 30. 11. 1943 р. (підпис нерозбірливий).

340. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 68 Чек-вимога № 22 невстановленого терен[ового невідомого відділу УПА] про видання через [господарчого] “Вечірнього” продуктів та сіна (без дати).

341. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 70 Чек-вимога “теренового” [невідомого відділу] УПА “Ампеля” про видання через “Асса” продуктів та конюшини (без дати).

342. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 71 Чек-вимога № 25

невстановленого господарчого про видання через “Вечірнього” продуктів та сіна [1 – 3. 12. 1943 р.].

343. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 72 Чек-вимога № 26 теренового невідомого відділу УПА “Ока” про видання через “Сатану” продуктів та рукавичок (без дати).

344. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 73 Чек-вимога № 28 невстановленого “теренового” [невідомого відділу] УПА про видання через господарчого “Рибу” продуктів і вівса [1 – 3. 12. 1943 р.].

345. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 74 Чек-вимога № 29 невстановленої особи про видання через “Вечірнього” продуктів і сіна [4 – 6. 12. 1943 р.].

346. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 75 Чек-вимога № 30 теренового невідомого відділу УПА про видання через “пров’янтового” “Аса” продуктів і конюшини [4 – 6. 12. 1943 р.].

347. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 76 Чек-вимога № 31 [господарчого] невстановленого терену ПЗУЗ “Риби” про видання через невідому особу продуктів і сіна [4 – 6. 12. 1943 р.].

348. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 77 Зведена відомість [№ 3] про видані зі складу відділ[у] УПА “Погром” продукти протягом 1. 12. – 10. 12. 1943 р. (підпис нерозбірливий).

349. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 82 Чек-вимога № 34 [господарчого] невстановленого терену ПЗУЗ “Риби” про видання через “Залізного” продуктів [7 – 10. 12. 1943 р.].

350. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 84 Чек-вимога № 32

невстановленого працівника невідомого терену ПЗУЗ про видання через “Аса” продуктів [7 – 10.12.1943 р.].

351. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 85 Чек-вимога № 36 невідомого працівника невідомого терену ПЗУЗ про видання через “Вечірнього” продуктів і сіна [10 – 12.12.1943 р.].

352. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 86 Чек-вимога № 39 “теренового” невідомого відділу УПА “Зорі” про видання через “Гороха” свинини (без дати).

353. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 87 Чек-вимога № 38 “Швидкого” про відпуск через “Петрушку” і прийняття господарчим “Петриком” вівса (від 16.12.1943 р.).

354. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 88 Чек-вимога № 35 “теренового” невідомого відділу УПА “Цибульського” про видання через “Аса” і прийняття “пров’янтовим” “Асом” продуктів, мила, конюшини та тютюну (без дати).

355. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 90 Чек-вимога № 41 “теренового” невідомого відділу УПА про видання через “Вечірнього” і прийняття невідомим господарчим продуктів і сіна [від 12 – 14.12.1943 р.].

356. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 91 Чек-вимога № 40 “теренового” невідомого відділу УПА про видання через “Залізного” і прийняття невідомим господарчим продуктів і сіна [12 – 14.12.1943 р.].

357. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 95 Лист “Хвилі” до працівника невідомого терену ПЗУЗ з проханням надсилати і надалі по 500 прим. літератури для розповсюдження у містах Бересть,

Кобринь, Ратно та навколишніх теренах, контрольованих “червоними” (від 26.12.1943 р.).

358. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 96 Лист “Хвилі” до працівника невідомого терену ПЗУЗ з проханням надіслати “картки паперу” для “писання на машинці” (від 26.12.1943 р.).

359. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 133 Лист “Коваленка” до друга-провідника [Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] у справі надання групи розвідників для “Сагайдачного” з відділу УПА “Чумака” (від 4.12.1943 р.).

360. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 363 “Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів”. – Арк. 134 Лист “Гані” до [коменданта Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] “Миколи” з приводу виконання розпорядження щодо вчасного надсилання звітів (від 4.12.1943 р.).

361. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 364 “Накази, розпорядження, звіти, інструкції, відомості українських націоналістів”. – Арк. 4 Наказ працівника невстановленого терену ПЗУЗ “Віктора” про пристосування до нових реалій у зв’язку з наближенням фронту (від 3.02.1944 р.).

362. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 364 “Накази, розпорядження, звіти, інструкції, відомості українських націоналістів”. – Арк. 5 Наказ господарського [референта] невстановленого району [ПЗУЗ] “Олега” про згортання господарської діяльності (від 4.02.1944 р.).

363. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 364 “Накази, розпорядження, звіти, інструкції, відомості українських націоналістів”. – Арк. 10 Звіт “Підтопаного” про роботу групи пропагандистів у селах Борисковичі, Волиця, Ошова, Терешківці та деяких інших невстановленого терену ПЗУЗ протягом 15.01. – 15.02.1944 р. (від 15.02.1944 р.).

364. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 364 “Накази, розпорядження, звіти, інструкції, відомості українських націоналістів”. – Арк. 13 Зарядження “Лісового” невідомим повстанцям про облаштування спостережних пунктів (від 4 лютого 1944 р.).

365. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 364 “Накази, розпорядження, звіти, інструкції, відомості українських націоналістів”. – Арк. 14 Інструкція невідомого підпільника про створення конспіративного зв’язку (без підпису і дати).

366. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 364 “Накази, розпорядження, звіти, інструкції, відомості українських націоналістів”. – Арк. 138 – 139 Звіт про роботу господарського апарату у [Камінь-Каширському] надрайоні [ВО “Турів”] неустійненого автора (від 20. 09. 1943 р.).

367. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 365 “Інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 5 Інформація “Крика” з [Любомльського] району “Росток” [ВО “Турів”] про діяльність ворожих сил у терені (від 15.01.1944 р.).

368. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 366 “Конспекти та інші навчальні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 13 – 20, 22 – 25 Щоденник “Жбурля” за період з 24. 07. до 3. 09. 1943 р.

369. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 366 “Конспекти та інші навчальні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 26 – 28 звор. [Що]денник № 3 для вирішення справ коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону [“Долина” ВО “Заграва”] “Ворона” за час від 28. 09. до 6.10.1943 р.

370. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 366 “Конспекти та інші навчальні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 29 – 42 звор. [Що]денник № 2 коменданта Зап[ілля] Костопільського надрайону (“Долина”) ВО “Заграва” [“Ворона”] за період від 6. 08. до 26.10.1943 р.

371. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 366 “Конспекти та інші навчальні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 43 – 47 [Що]денник праці [референтки] УЧХ [Ратнівського району ВО “Турів”] за період від 4. 10. до 25.10.1943 р.

372. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 366 “Конспекти та інші навчальні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 48 – 58 звор. [Що]денник переліку інформацій № 1 коменданта Зап[ілля] [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва” “Ворона”] про події, які сталися у надрайоні за період з 3. 08. до 3.11.1943 р.

373. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 366 “Конспекти та інші навчальні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 141 Звіт [провідниці жіночої референтури Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] “Ярини” за невідомий період (від 19. 09. 1943 р.).

374. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 377 “Накази, звіти, інструкції, інформації, навчальні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 25 Схема мережі Запілля [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] станом на [вересень 1943 р.], (без підпису).

375. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 381 “Конспекти та інші навчальні матеріали оунівців”. – Арк. 24 – 79 Географічний вишкіл (без підпису і дати).

376. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 381 “Конспекти та інші навчальні матеріали оунівців”. – Арк. 80 – 98 [Ідеологічний вишкіл] (без підпису і дати).

377. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 383 “Конспекти та інші навчальні матеріали оунівців”. – Арк. 33 – 66 Організаційний вишкіл. Волинь (без підпису і дати).

378. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 383 “Конспекти та інші навчальні матеріали оунівців”. – Арк. 138 – 139 Звіт [господарського референта надрайону “С.” [Камінь-Каширського надрайону ВО “Турів”] “Чорненького” про працю господарського апарату (від 20.09.1943 р.).

379. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 383 “Конспекти та інші навчальні матеріали оунівців”. – Арк. 244 – 276 Політичний вишкіл (без підпису і дати).

380. ЦДАГО. – Ф. 63. Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання. – Оп. 1. – Спр. 161 “Документи з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 161. – Арк. 61–61 зв. Наказ № 3 референта господарського відділу УПА “Потапа” (від 2 травня 1943 р.).

381. Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 204 “Листування з членами Крайової Екзекутиви”. – Арк. 17 Повідомлення Обласної Екзекутиви для Крайової Екзекутиви у Львові про відхід на Схід О. Штуля, О. Теліги і “Сурмача” (від 21. 10. 1941 р.).

382. Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 204 “Листування з членами Крайової Екзекутиви”. – Арк. 35. Звіт відпоручника Крайової Екзекутиви ОУН(м) на Волинь “Богдана Косаренка” (від 24.11.1941 р.).

383. Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 204 “Листування з членами Крайової Екзекутиви”. – Арк. 61 [Лист] невідомого працівника Крайової Екзекутиви ОУН(м) до “Зорича” (від 11.04.1942 р.).

384. Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 204 “Листування з членами Крайової Екзекутиви”. – Арк. 65 [Лист] “Городницького-Сурмача” (від 4.10.1941 р.).

385. Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 232 “Звіти Крайової Екзекутиви”. – Арк. 7 Звіт культосвітнього референта і тимчасового заступника референтури пропаганди ОУН(м) на ЗУЗ “Лева Лисого” про діяльність за тиждень (від 27 січня 1942 р.).

386. Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 232 “Звіти Крайової Екзекутиви”. – Арк. 11 Звіт культосвітнього референта ОУН(м) на ЗУЗ “Лева Лисого” про надання матеріалів до Дня Моря видавничому референтові для тиражування (від 31 березня 1942 р.).

387. Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 232 “Звіти Крайової Екзекутиви”. – Арк. 13 Звіт культосвітнього референта ОУН(м) на ЗУЗ “Лева Лисого” про крадіжку пропагандивних матеріалів у будівлі культосвітньої референтури ОУН(м) на ЗУЗ (від 14 травня 1942 р.).

388. Архів ОУН у Києві. – Ф. 1. – Спр. 233 “Звіти обласних, окружних і повітових провідників”. – Арк. 156 Звідомлення про відбуття свята в річницю смерти Вождя (від 29 травня 1943 р., без підп.).

389. Державний архів Волинської області. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 1 “Накази, організаційні і господарські звіти, інформації про діяльність окремих груп ОУН, біографії і списки членів ОУН...”. – Арк. 1 – 2 Звіт “Конвалії” про запас ліків у невстановленому терені (без дати).

390. ДАВО. – Ф. Р – 1021. Волинський провід Організації Українських Націоналістів. – Оп. 1. – Спр. 1 “Накази, організаційні і господарські звіти, інформації про діяльність окремих груп ОУН, біографії і списки членів ОУН...”. – Арк. 4 Формуляр річного звіту [районної референтури] Українського Червоного Хреста на 1943 рік (без підпису і дати).

391. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 1 “Накази, організаційні і господарські звіти, інформації про діяльність окремих груп ОУН, біографії і списки членів ОУН...”. – Арк. 8 Наказ № 9 невідомого автора з невстановленого краю з приводу виконання вимог Проводу, викладених у інструкції № 2 про підготовку до “змагань

за першенство в краю” і загибель крайового провідника ОУН Дмитра Мирона” (без підпису).

392. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 1 “Накази, організаційні і господарські звіти, інформації про діяльність окремих груп ОУН, біографії і списки членів ОУН...”. – Арк. 9 – 11 Взірець [провідниці] невідомого терену ПЗУЗ “Циганки” про працю Українського Червоного Хреста у невідомому терені (від 28. 08. 1943 р.).

393. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 1 “Накази, організаційні і господарські звіти, інформації про діяльність окремих груп ОУН, біографії і списки членів ОУН...”. – Арк. 30 – 30 звор. Копія формуляру річного звіту за 1943 рік працівниці Українського Червоного Хреста невстановленого району ПЗУЗ “Полтавки” (від 27. 11. 1943 р.).

394. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 1 “Накази, організаційні і господарські звіти, інформації про діяльність окремих груп ОУН, біографії і списки членів ОУН...”. – Арк. 104 Звіт невідомого автора про ліки першої допомоги, що знаходяться у аптечці станиці “Холодний Яр” невідомого терену [ПЗУЗ?] (без підпису і дати).

395. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Листівки ОУН і Головної Команди УПА. Промови на ідеологічні теми, пісні, колядки. Частина заповіді українського націоналіста. Програми вишколу медперсоналу”. – Арк. 54 Залучник № 4 невідомого походження про норму харчування для хворих [стрільців УПА] (без підпису і дати).

396. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Листівки ОУН і Головної Команди УПА. Промови на ідеологічні теми, пісні, колядки. Частина заповіді українського націоналіста. Програми вишколу медперсоналу”. – Арк. 64 Залучник № 5 невідомого походження про комплектування фельдшерської і санітарної “торб” (без підпису і дати).

397. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Листівки ОУН і Головної Команди УПА. Промови на ідеологічні теми, пісні, колядки. Частина заповіді українського націоналіста. Програми вишколу медперсоналу”. – Арк. 66, 73 [Наказ] господарського референта [невідомого надрайону ВО “Заграва”] “Вишняка” для комендантів і господарських референтів районів про покращення виконання наказів з розбудови господарської мережі Запілля і плану заготівлі (від 31.12.1943 р.).

398. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 25 – 26 звор. Реферат [працівниці мережі юнацтва невідомого терену ПЗУЗ] “Каті” про антиукраїнську діяльність “польських імперіалістів” (від 16. 10. 1943 р.).

399. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 29 Наказ заступника коменданта Запілля невідомого надрайону невстановленої округи і краю “Мирона” для комендантів невизначених районів про припинення ворожнечі з мельниківцями, починаючи з 15 жовтня 1943 року (від 15.10.1943 р.).

400. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 34 Лист “Матвія” до [референта Служби безпеки Ківерцівського району ?] “Сталіна” про діяльність сексота у с. Лищі (від 26. 10. 1943 р.).

401. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 36 – 36 звор. Лист [станичної] “Тигри” [з Ківерцівського району ПЗУЗ] до [референта СБ Ківерцівського району ?] “Сталіна” з проханням примирити місцевих прихильників ОУН (м) (від 13. 11. 1943 р.).

402. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 38 Лист [станичної] “Тигри”

[з Ківерцівського району ПЗУЗ] до [референта СБ Ківерцівського району?] “Сталіна” (від 16. 11. 1943 р.).

403. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 48 Видатковий ордер, виданий працівником невідомого терену ПЗУЗ “Гнатом” на запотребування “Листа” (від 25. 12. 1943 р.).

404. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 50 Запотребування представника відділу УПА ім. Євгена Коновальця “Рибака” для працівника невідомого терену ПЗУЗ (від 3. 01. 1944 р.).

405. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 51 [Лист] “Чекіста” до друга “Листа” з приводу захворювання на “чуханку” (від 27 грудня 1943 р.).

406. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 55 Запотребування заступника командира відділу УПА “Рибака” “Дуба” до м’ясарні господарчого Запілля невідомого терену ПЗУЗ (від 6. 01. 1944 р.).

407. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 56 Видатковий ордер, виданий “Гнатком” на запотребування чотового УПА “Дуба” для відділу [ім. Євгена] Коновальця [групи УПА “Заграва”] (від 7. 01. 1944 р.).

408. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибак”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 57 Денний звіт станичної невідомого терену ПЗУЗ “Яблуні” (від 7. 01. 1944 р.).

409. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибак”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 59 Запотребування командира чоти УПА “Дуба” до господарчого Запілля невідомого терену ПЗУЗ (від 9.01.1944 р.).

410. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибак”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 61 Запотребування командира чоти УПА “Дуба” до господарчого Запілля невідомого терену ПЗУЗ (від 10. 01. 1944 р.).

411. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибак”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 63 Запотребування представника чоти УПА “Рибак” для господарчого невідомого терену ПЗУЗ “Дуба” (від 11. 01. 1944 р.).

412. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибак”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 64 Запотребування “Рибак” для сотні “О[д]чайдух” куреня ім. Євгена Коновальця [групи УПА “Заграва”] до невідомої особи (від 11. 01. 1944 р.).

413. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і

господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 67 Запотребування представника невідомого шпиталю “Рибака” до господарчого Запілля невідомого терену (від 12.01.1944 р.).

414. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 68 Запотребування представника невідомого відділу УПА “Максима” до “Гріма” про одержу і продовольство (від 12.01.1944 р.).

415. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 70 Запотребування представника відділу УПА “Рибака” “Гонти” до господарчого Запілля невідомого терену” (без дати).

416. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 72 Запотребування лікаря “Максима” до господарчого невідомого куца на продукти та деякі речі для потреб шпиталю (від 15 січня 1944 р.).

417. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибака”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 73 Запотребування “Камінної” до господарського референта Запілля невідомого терену на одяг для потреб шпиталю (від 17 січня 1944 р.).

418. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірів, Вшинів. Листи. Відомості про

відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибак”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 74 Лист невідомого працівника зі ПЗУЗ “Щуки” до друга “Ярослава” (від 17 січня 1944 р.).

419. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 6 “Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірив, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибак”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – Арк. 76 Запотребування “Козачки” на продукти, одяг та мануфактуру для потреб шпиталю № 2 (від 24 січня 1944 р.).

420. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 15 “Історія агентурної розвідки і контррозвідки...”. – Арк. 39 Інформації [з] надрайону [“Коліно”, ВО “Богун”] “Зими” з різних питань (від 27. 12. 1943 р.)

421. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 15 “Історія агентурної розвідки і контррозвідки...”. – Арк. 72 Список[ок] станиць підрайону № 3 [надрайону] № 115 “Конотоп”, скл. к-нтом СБ підрайону “Олегом” (від 12 грудня 1943 р.).

422. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 15 “Історія агентурної розвідки і контррозвідки...”. – Арк. 74 Список псевдонімів членів станиці № 3 “Дубина” підрайону № 3 неустіненних району [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] (без підпису і дати).

423. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 15 “Історія агентурної розвідки і контррозвідки...”. – Арк. 83 Звіт “Богуслави” про проведення зборів жінок у станиці № 3 [“Дубина”] підрайону № 3 невстановленого району (від ?. 12. [1943] р.).

424. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 15 “Історія агентурної розвідки і контррозвідки...”. – Арк. 85 Звіт “Богуслави” про проведені збори жінок станиці № 3 “Дубина” підрайону № 3 невстановленого району [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] (від ?. 11. [1943] р.).

425. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 15 “Історія агентурної розвідки і контррозвідки...”. – Арк. 87 Звіт “Богуслави” про збірки і зібрання, проведені жінками станиці № 3 “Дубина” підрайону № 3 невстановленого району [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] (від 28. 09. 1943 р.).

426. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 15 “Історія агентурної розвідки і контррозвідки...”. – Арк. 211-212 Протокол допиту П. Карася (псевдонім – “Прач”),

складений слідчим СБ неустійненого в[ійськового] н[адрайону] і округи “Орестом” (від 9. 10. 1943 р.).

427. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 16 “Новий тип борця-революціонера, розпорядження про встановлення адміністративної влади, конспіративна інструкція”. – Арк. 53–57 Огляд ворожих збройних сил у терені ВО [“Богун”] № 11 “Остапа” (?) за час від 1. 12 до 10. 12. 1943 р. (за 17. 12. 1943 р.).

428. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 16 “Новий тип борця-революціонера, розпорядження про встановлення адміністративної влади, конспіративна інструкція”. – Арк. 117 Інструкції “для звітування при суспільно-політичних звітах” (без підп., від 9 липня 1944 р.).

429. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 16 “Новий тип борця-революціонера, розпорядження про встановлення адміністративної влади, конспіративна інструкція”. – Арк. 222 Інформація № 29 “Софії” про діяльність ворожих сил у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон ВО “Богун”] за час від 5. 11 до 7. 11. 1943 р. (від 7. 11. 1943 р.).

430. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 16 “Новий тип борця–революціонера, розпорядження про встановлення адміністративної влади, конспіративна інструкція”. – Арк. 272 Відпис наказу “головного керівництва” ОУН [б] про спрямування до УПА працівників підрайонів і станиць, “чистку” у лавах вихідців зі Східної України, припинення знищення польського населення (від 13. 03. 1944 р.).

431. Державний архів Рівненської області. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 1. – Спр. 21 “Документи ОУН Столинського надрайону”. – Арк. 23 Інформація із Столинського району [ВО “Заграва”] про ворожу діяльність у терені за час від 16. 10. до 20. 10. 1943 р. (без підп.) (від 22. 10. 1943 р.).

432. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 1. – Спр. 21 “Документи ОУН Столинського надрайону”. – Арк. 24 Інформація зі Столинського району [коменданта району ВО “Заграва”] “Шепеля” про ворожу діяльність у терені за час від 5. 11. до 15. 11. 1943 р. (від 15. 11. 1943 р.)

433. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 1. – Спр. 21 “Документи ОУН Столинського надрайону”. – Арк. 25 – 26 Інформація к[оменданта] З[апілья] Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Олега” про ворожу діяльність у терені за час від 5. 11. до 30. 11. 1943 р. (від 1. 12. 1943 р.).

434. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 1. – Спр. 21 “Документи ОУН Столинського надрайону”. – Арк. 27 Інформація неустійненого автора зі Столинського надрайону [ВО “Заграва”] про ворожу діяльність у терені за час від 5.12. до 10.12.[19]4[3] р. (без дати).

435. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 1. – Спр. 21 “Документи ОУН Столинського надрайону”. – Арк. 28 – 29 Інформація [коменданта Запілля] Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Архипа” про ворожу діяльність у терені 15.12.1943 р. (від 16.12.1943 р.).

436. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 1. – Спр. 21 “Документи ОУН Столинського надрайону”. – Арк. 38 Інформація [коменданта Запілля] Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Шепеля” про ворожу діяльність у терені за час від 15.12. по 20.12.1943 р. (від 23.12.1943 р.).

437. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 1. – Спр. 21 “Документи ОУН Столинського надрайону”. – Арк. 67.

438. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 22 “Топографічні карти (східні місцевості у районі міст Здолбунова, Острога і Гощі)”. – Арк. 32 – 36 звор. Звіт [коменданта] району №9 “Озеро” [Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Шпака” за період від 7.11 до 27.11.1943 р. (від 29.11.1943 р.).

439. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 22 “Топографічні карти (східні місцевості у районі міст Здолбунова, Острога і Гощі)”. – Арк. 37 Звіт працівника С[лужби] Б[езпеки] в[ійськового] н[адрайону] “Луг” “Шершня” про події у грудні 1943 р. (від 24.12.1943 р.).

440. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 22 “Топографічні карти (східні місцевості у районі міст Здолбунова, Острога і Гощі)”. – Арк. 39 Звіт коменданта району “Світанок” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Мисливця” (від 13.12.1943 р.).

441. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 22 “Топографічні карти (східні місцевості у районі міст Здолбунова, Острога і Гощі)”. – Арк. 62 Відомості з терену району “Дебра” невстановленого надрайону [ВО “Заграва”] про діяльність НКВС та таємних співробітників (підпис нерозбірливий) (від 3.05.1944 р.).

442. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 22 “Топографічні карти (східні місцевості у районі міст Здолбунова, Острога і Гощі)”. – Арк. 63 – 64 Звіт невстановленого

референта СБ надрайону “Лиман” [ВО “Заграва”] про діяльність ворожих сил (“німаків”, “червоних”) у Дубровицькому, Висоцькому і Столинському районах у листопаді [1943 року] (без підпису і дати).

443. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 12 Звіт працівника станиці № 3 підрайону № 4 неустійнених району і надрайону [ВО “Богун”] “Листка” для “Липового” про кількість та імена обраних пропагандистів (від 12. 12. 1943 р.).

444. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 13 Звіт пропагандиста станиці № 5 підрайону № 4 невстановлених району і надрайону [ВО “Богун”] “Аскольда” про імена, псевдоніми і кількість дільничних пропагандистів (від 12. 12. 1943 р.).

445. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 14 Звіт працівника станиці № 1 [підрайону № 4] невизначених району і надрайону [ВО “Богун”] “Снігового” про ведення пропаганди (від 12. 12. 1943 р.).

446. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 15 Звіт [пропагандиста] станиці № 5 [підрайону № 4] невстановлених району і надрайону “Аскольда” про пропагандивну діяльність у проміжок часу від 1. 12 до 11. 12. 1943 р. (без дати).

447. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 19 Наказ [коменданта чи політичного референта невстановленого району надрайону ВО “Богун”] “Гарника” для “Липового” про мережу юнацтва і виконання його інструкції (від 13. 12. 1943 р.).

448. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 20 – 20 звор. Інструкція для пропагандистів [коменданта чи політичного референта невстановленого району надрайону ВО “Богун”] “Гарника” про організацію пропагандивної мережі, завдання для її працівників рівня підрайонів і станиць, а також роботу дільничних, артільних і юнацьких виховних пропагандистів (від 6. 12. 1943 р.).

449. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 21 Звіт “кадровика” району “Озеро” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Юрася” про діяльність референтур у районі за період з 18. 11 до 18. 12. 1943 р. (від 20. 12. 1943 р.).

450. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 22 Звіт “кадровика” району “Озеро” [Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] “Юрася” про проведення політичного і військового вишколів у період з 18. 11 до 8. 12. 1943 р. (від 8. 12. 1943 р.).

451. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 30 “Лист “Пимена” до “Шумного” про підготовку до проведення політичної акції (від 9. 11. 1944 р.)”

452. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 24 “Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих”. – Арк. 31 Лист працівника НВРО “Пимена” до “Михайла” про тематику лозунгів і організаційну підготовку (від 9. 11. 1944 р.).

453. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 26 “Накази, звіти, інструкції”. – Арк. 18 Наказ № 5 завідуючого господарським відділом неустійненого району “Орлича” [невідомих надрайону і округи] для заступника керівника господарського підрайону в Богданівці про обмеження доступу до складів (від 11. 09. 1943 р.).

454. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 1 Наказ працівника невідомого надрайону [ВО “Богун”] “Богуна” про відновлення господарської діяльності у теренах, перевірку “господарників” Службою безпеки, зміну місць розташування складів, збір у населення надлишків м’яса та з інших питань (від 12. 03. 1944 р.).

455. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 3 Наказ № 1 працівника невстановленого надрайону [ВО “Богун”] “Богуна” для господарських референтів районів про підпорядкування господарської мережі військовому відділові командира “Арсена”, мобілізацію до армії працівників “господарки” у районах і станицях, продовження чинності цієї мережі у підрайонах (від 14. 04. 1944 р.).

456. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 5 – 6 Звіт провідника терену “Беріг” [Костопільської округи ПЗУЗ] “Сокири” з різних питань за період від 1. 04 до 30. 04. 1943 р. (від 4. 05. 1943 р.).

457. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 39 – 39 звор. Наказ “Сірка” для працівників господарської мережі підрайонів і станиць терену “К – 3” [ВО “Богун”] про необхідність

виправлення недоліків у їхній роботі, напрямки діяльності жіночої мережі і “більшовиків” (від 7.06.1944 р.).

458. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 40 Відпис наказу коменданта Запілля надрайону “Затока” [ВО “Заграва”?] “Миколи” до відома ексекутив районів про склад ексекутиви надрайону (від 19.05.1944 р.).

459. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 44 – 47 звор. Звіт коменданта терену “Яр” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за час від 1. 09 до 1. 10. 1943 р. (від 23.09.1943 р.).

460. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 54 – 54 звор. Звіт коменданта куща № 3 “Яр” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за час від 1. 10 до 1.11.1943 р. (від 22.10.1943 р.).

461. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 55 – 57 Звіт коменданта куща “Діброва” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Вихора” за час від 20. 10 до 1.12.1943 р. (листопад 1943 р.).

462. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 73 Відомості з терену коменданта УДСБ надрайону “Конотоп” групи [ВО] “Заграва” “Шворного” (від 26.12.1943 р.).

463. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 78 – 78 звор. Теренові відомості коменданта УДСБ надрайону “Конотоп” групи [ВО] “Заграва” “Журби” (від 15.12.1943 р.).

464. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 84 Інформація працівника у районі “Лісний” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Ворона” (кін. жовтня 1943 р.).

465. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 94 Повідомлення працівника СБ неустійненого терену [ПЗУЗ] “Кислого” [“Бористену”] про реквізицію мадярами худоби на Дубровеччині (від 23.12.1943 р.).

466. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”.

– Арк. 100 Повідомлення “Голуба” для командира групи “Заграва” про реквізицію мадярами фір, свиней та хліба у Бережниця (від 23.12.1943 р.).

467. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 29 “Накази і звіти командирів підрозділів УПА”. – Арк. 124 Лист невстановленого автора до командира загону ім. Остапа [групи “Заграва”] про покарання дезертирів, відпуск козаків у Запілля тільки на підставі посвідок, діяльність прихильників Т. Бульби-Боровця та з інших питань” (без підпису), [1943 р.], (уривок).

468. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 31 “Вишкільні матеріали”. – Арк. 5 Наказ № 1 [коменданта неустійненого підрайону ПЗУЗ] “Тараса” для інтенданта станиці “0,24” про реєстрацію зданої худоби, заготівлю масла і меду, маринування продуктів, підготовку сховища у зв’язку з реорганізацією підрайону (від 17. 08. 1944 р.).

469. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 31 “Вишкільні матеріали”. – Арк. 8 – 8 звор. Наказ № 1 [коменданта неустійненого підрайону] “Тараса” для інтенданта станиці “0,25” про реєстрацію зданої худоби, заготівлю масла і меду, маринування продуктів, підготовку сховища у зв’язку з реорганізацією підрайону (від 17. 08. 1944 р.).

470. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 31 “Вишкільні матеріали”. – Арк. 9 – 9 звор. Наказ № 1 [коменданта неустійненого підрайону] “Тараса” для інтенданта станиці “0,27” про реєстрацію зданої худоби, заготівлю масла і меду, маринування продуктів, підготовку сховища у зв’язку з реорганізацією підрайону (від 17. 08. 1944 р.).

471. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 32 “Посібник для працівників служби...”. – Арк. 270 Формуляр референта СБ [ВО “Богун”] “Граба” для референта СБ району № 47 “Марка” щодо подання щомісячного звіту про персональний склад відділів СБ у районі (від 15. 11. 1943 р.).

472. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 32 “Посібник для працівників служби...”. – Арк. 271 Вірєць референта СБ [ВО “Богун”] “Граба” про напрямки щомісячного звітування (від 20. 11. 1943 р.).

473. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 21 – 31 Огляд подій №. 10 терену ВО [“Богун”] за час від 20. 11 до 30. 11. 1943 р. (від 6. 12. 1943 р.), (без підпису).

474. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 32 – 40 Огляд подій №. 11 терену ВО [“Богун”] “Остапом” (?) за час від 1. 12 до 10. 12. 1943 р. (від 17.12.1943 р.).

475. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 53 – 57 Збройні ворожі сили № 11 в терені ВО [“Богун”] за 1–10 грудня 1943 р., огл. “Остапом” (від 17.12. [1943 р.]).

476. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 74 – 75 Звіт № 4 коменданта [Рівненського] військового надрайону 3/3 [ВО “Богун”] “Матвія” про розвиток організаційних структур і діяльність ворожих сил у районах “Палія”, “Северина”, “Бориса” і “Сича” (від 3. 11. 1943 р.).

477. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 94 – 95 Інформація № 39 “Змія” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за час від 2. 12. до 5. 12. 1943 р. (від 8. 12. 1943 р.).

478. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 102 – 103 Інформація № 42 “Змія” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за час від 10. 12. до 14. 12. 1943 р. (від 17. 12. 1943 р.).

479. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 104 – 105 Інформація № 43 “Софія” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за час від 13. 12. до 18. 12. 1943 р. (від 20. 12. 1943 р.).

480. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 106 – 107 Інформація № 44 “Софії” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за час від 16. 12. до 19. 12. 1943 р. (від 23. 12. 1943 р.).

481. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 122 – 123 Інформація № 45 “Софії” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за час від 20. 12. до 22. 12. 1943 р. (від 27. 12. 1943 р.).

482. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 124 – 130 Огляд подій з терену ВО [“Богун”] № 13 за час від 20. 12 до 31. 12. 1943 р. (від 5.01.194[4] р.).

483. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 139 – 140 Інформація № 50 “Софії” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за час від 3. 01. до 5. 01. 1944 р. (від 9. 01. 1944 р.)

484. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 173 – 176 Інформація № 2 прцівника невстановленого терену ПЗУЗ “Ігоря” про події на Дубенщині, Крем’янецьчині та Рівненщині за час від 15. 12 до 31. 12. 1943 р. (від 1. 01. 1944 р.).

485. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 179 Інформація № 46 “Софії” про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за час від 25. 12 до 27. 12. 1943 р. (від 31. 12. 1943 р.).

486. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея “. – Арк. 217 – 221 Огляд подій № 9 терену ВО [“Богун”] за час від 10. 11 до 20. 11. 1943 р. (підпис нерозбірливий), (від 25. 11. 1943 р.).

487. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея “. – Арк. 224 – 225 Звіт [референта СБ] “Смока” з терену ВО [“Богун”] за час від 21. 09 до 30. 09. 1943 р. (від 7.10.1943 р.).

488. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея “. – Арк. 231 – 239 Огляд подій №. 8 заступника коменданта СБ ВО [“Богун”] “Смока” за час від 31. 10 до 10. 11. 1943 р. (від 16. 11. 1943 р.).

489. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея “. – Арк. 300 – 301 Інформація № 36 Змія” (у заступництві за “Стріла”) про події у терені “Дуб” [Дубнівський надрайон, ВО “Богун”] за час від 23. 11 до 25. 11. 1943 р. (від 29.11.1943 р.).

490. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 33 “Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – Арк. 308 – 310 Огляд подій № 12 невстановленого працівника ВО [“Богун”] за час від 10.12 до 20.12. [19]43 р. (уринок).

491. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 3 – 3 звор. Звіт невідомого автора з [Висоцького] району “Верес” невстановленого надрайону ПЗУЗ про розміщення ворожих сил у терені (без підпису) (від 27. 12. 1944 р.).

492. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 5 Наказ № 13 невідомого автора про відзначення днів народження і смерті Т.Г. Шевченка (від 15 лютого 1943 р.).

493. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 8 Святочний наказ № 3 невідомого автора з нагоди річниці з дня смерті Ольги Басараб (від 11 лютого 1943 р.).

494. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 12 Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Хвильового” за грудень 1943 р. (від 4. 01. 1944 р.).

495. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 17 Наказ організаційно-мобілізаційного референта надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Степового” про перевірку і вдосконалення роботи апарату референтури, діяльність самооборони, обмеження у проведенні вишколів, видання п’ятиденних інформацій і переховування архіву у криївках (від 17. 11. 1943 р.).

496. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 20 – 21 Узгіднення до наказу коменданта ВО [“Заграва”], складене комендантом надрайону [“Долина” ВО “Заграва”] “Вороном” з приводу зменшення штатів зв’язку, створення теренових боївок, стягнення зброї і оподаткування громадян (від 22.08.1943 р.).

497. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 33 Інформація з району “Вода” [ВО “Заграва”] “Богдана” про діяльність “більшовиків” у терені (від 15.05.1944 р.).

498. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 34 Наказ коменданта [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Ворона” про збір теплого одягу в районах (без дати).

499. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 64 Звіт № 2 про допомогу військовим родинам УПА організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” за період від 1. 11 до 1. 12. 1943 р. (від 8. 12. 1943 р.).

500. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 70 Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Негуса” про складання списків осіб чоловічої та жіночої статей за час від 1. 11 до 1.12.1943 р. (від 31.11.1943 р.).

501. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 72 Звіт про допомогу військовим родинам УПА організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” за період від 1. 10 до 1. 11. 1943 р. (від 7. 11. 1943 р.).

502. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 73 – 74 Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Беріг” [надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Гончара” про виконання отриманих заряджень, організаційний стан, проведення вишколів та інші питання за час від 10. 10 до 10. 11. 1943 р. (від 6. 11. 1943 р.).

503. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 76 Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” про отримання і виконання заряджень, діяльність мережі і проведення військових вишколів (від 7. 11. 1943 р.).

504. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 77 Звіт організаційно-мобілізаційного референта району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Кровного” про проведення вишколів у період з 1. 10 до 1. 11. 1943 р. (від 24. 10. 1943 р.).

505. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 91 – 93 Звіт коменданта військового району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” за період від 25. 10 до 1. 11. 1943 р. (від 7. 11. 1943 р.).

506. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 94–97 Звіт № 6 коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” про організаційний стан і діяльність референтур з 12.08 до 12.09.1943 р. (без дати).

507. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 98–99 Звіт коменданта терену “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” про організаційний стан і діяльність референтур з 25.08 до 25.09.1943 р. (від 30. 09. 1943 р.).

508. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 101–101 зв. Звіт [коменданта] району Костопільського надрайону ВО “Заграва” ПЗУЗ “Мирного” за період з 1.11 до 30.11.1943 р.” (без дати).

509. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 102 Звіт [коменданта Запілля військового району “Іскра” Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Невмирущого” про загальний стан організації і роботу референтур (від 7.12.1943 р.).

510. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 103 Звіт коменданта [Деражненського] району № 1 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Залізняка” за час від 1. 11 до 9. 12. 1943 р. (від 8.12.1943 р.).

511. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та

інформації з районів”. – Арк. 104 – 105 Звіт коменданта району “Скеля” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Чорноти” за період від 1. 11 до 1. 12. [1943] р. (без дати).

512. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 106 Список зброї куща № 5 [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”], скл. “Борисенком” (від 25 вересня 1943 р.).

513. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 108 Список зброї “Бурлія”, яка знаходиться у кущі № 3 району “Іскра” (Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”) (від 20. 08. 1943 р.).

514. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 115 Список зброї “Явора”, якою володіє організаційний актив підрайону № 2 невстановленого району і надрайону [ВО “Богун”] (від 12. 08. 1943 р.).

515. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 124 – 125 Звіт організаційно-мобілізаційного референта [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Легідного” за період від 15. 12 до 31. 12. 1943 р. (від 12. 01. 1944 р.).

516. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 34 “Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів”. – Арк. 156 Інформація “Богдана” з [Рафаловецького терену ПЗУЗ] про діяльність “більшовиків” за час від 1. 11 до 20. 11. 1944 р. (від 20. 11. 1944 р.).

517. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 25 Протокол № 1 надзвичайного засідання членів ексекутиви [Рівненського] військового надрайону 3/3 [ВО “Богун”] про створення товариського суду (від 29. 09. 1943 р.).

518. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 26 Відомості з терену коменданта СБ надрайону “Конотоп” [ВО “Заграва”] “Шворного” (від 22. 12. 1943 р.).

519. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 29 Звіт референта юнацтва [Столинського] надрайону “Гало” [ВО

“Заграва”] “Молотка” про юнацьку організаційну мережу і напрямки її роботи за період з 21. 09 до 12. 10. 1943 р. (від 12. 10. 1943 р.).

520. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 56 Донесення № 4 провідника [Рафалівського] району “Роса” “Бена” про зловживання кущового “Нового” і станичного с. Сопач[і]в “Заволоки” (від 9. 12. 1944 р.).

521. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 87 Наказ коменданта [Сарненського] надрайону “Лісова пісня” [ВО “Заграва”] “Ігоря” для підлеглих працівників стосовно порядку звітування з приводу організації праці, стану населення, настроїв у суспільстві, діяльності політичних угруповань та інших питань (від 27. 10. 1943 р.).

522. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 89 Посвідка завідуючого санітарним пунктом Українського Червоного Хреста “Долина” [ПЗУЗ] “Прявофена” про надання відпустки козакові “Гориню” (від 5. 01. 1944 р.).

523. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 90 Святочний наказ № 2 невідомого автора (від 28 січня 1943 р.).

524. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 100 – 101 Звіт № 1 коменданта Запілля Столинського військового надрайону [“Шепеля”] (від 17. 10. 1943 р.).

525. ДАРО. – Ф. Р – 30. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 118 Наказ № 12 командира СБ повстанського надрайону “Лиман” “Марка” для працівників СБ у районах (від 28 грудня 1944 р.).

526. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 35 “Політична і господарська діяльність УПА”. – Арк. 152 Звіт підреферента юнацтва району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Лозенка” про організаційну мережу юнацтва і працю у теренах за жовтень 1943 року (від 27. 10. 1943 р.).

527. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 3 Звіт “Зенона” з Дубровицького району [невстановленого надрайону ВО “Заграва”] про діяльність “червоних” за період з 1. 01 до 4. 01. 1945 р. (від 4. 01. 1945 р.).

528. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 9 Лист “Дмитра” з Висоцького району [ВО “Заграва”] до “командира” (від 27. 12. 1944 р.).

529. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 16 Звіт ком[андира] СБ [Володимирецького] району “Валка” [ВО “Заграва”] “Клима” за період з 1. 11 до 26. 11. 1944 р. (від 29. 11. 1944 р.).

530. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 17 – 18 звор. “Звіт ком[андира] Служби безпеки району “Студений” [невстановленого надрайону ВО “Заграва”] “Двигуна” про організаційні справи, ворожу діяльність, моральний стан ворогів і населення та інше у період з 1. 12 до 27. 12. 1944 р. (від 27. 12. 1944 р.).

531. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 19 Лист коменданта СБ району “Студений” [ВО “Заграва”] “Канаріка” до коменданта “Марка” про діяльність СБ у терені (від 18. 11. 1944 р.).

532. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 22 – 23 Лист [пропагандиста району “Студений” ВО “Заграва”] “Двигуна” до командира “Марка” про загибель “Канаріка” у бою з “більшовиками” (від 8. 12. 1944 р.).

533. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 26 Інформація “Січа” про діяльність “червоних” у районі “Роса” [ВО “Заграва”] (від 3. 12. 1944 р.).

534. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 27 Інформація “Січа” про діяльність радянських партизанів у районі “Роса” [ВО “Заграва”] (від 6. 12. 1944 р.).

535. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 28 Інформація “Січа” про діяльність “червоних” у підрайоні № 1 району “Роса” [ВО “Заграва”] (від 11. 12. 1944 р.).

536. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 39 Звіт працівника району “Роса” [ВО “Заграва”] “Завзятого” за період до 25. 12. 1944 р. (від 27. 12. 1944 р.).

537. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 56 Лист працівника [невідомого терену ПЗУЗ] “Дмитра” для “Марка” про виїзд поляків і жидів з Висоцького району” (від 3. 11. 1944 р.).

538. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 57

Лист невідомої особи до коменданта [Висоцького району “Верес” ВО “Заграва”] про сутичку з “більшовиками” у терені (від 25.11.1944 р.).

539. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 36 “Звіти та інформації з теренів”. – Арк. 59 – 61 Звіт [референта] СБ [Дубровицького] району “Верес” [невідомого надрайону ВО “Заграва”] “Дмитра” про ворожі сили у терені, відзначення трагедії під м. Базар та працю мережі у період з 26.10 до 26.11.1944 р. (від 26.11.1944 р.).

540. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 6 Звіт працівника терену “Ужгород” [терену “С – 2” ВО “Богун”] “Приймака” про знищення “совітів” і сексотів (від 17. 05. 1944 р.).

541. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 12 Інформація неустійненої особи з терену “Кріт” [терену “С – 2” ВО “Богун”] для “Приймака” про діяльність “совітів” за період з 3. 02 до 1. 05. 1944 р. (без підпису).

542. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 39 Інформація неустійненого автора з терену “Кріт” [терену “С – 2” ВО “Богун”] для “Приймака” про виявлення покинутої криївки і господарські реквізиції, здійснені “совітами” [червень 1944 р.].

543. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 52–53 Лист коменданта Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Шепеля” до коменданта ВО “Заграва” в організаційних справах (від 15. 11. 1943 р.).

544. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 69 – 70 Звіт коменданта військового району № 10 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Палія” про роботу референтур і вчинки ворогів у терені за період з 29.09 до 19.10.1943 р. (від 19.10.1943 р.)”

545. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 71 – 72 Звіт [коменданта району] № 10 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Палія” за жовтень 1943 р. (від 30. 10. 1943 р.).

546. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 73 Звіт [коменданта району] № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Бориса” (“Риби”) про організаційний стан і роботу референтур протягом часу від 10 до 20.10.1943 р. (від 22.10 чи 1.11.1943 р.).

547. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 78 – 78 звор. Звіт [коменданта] військового району № 40 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Троя” (підписаний “Чорним”) про роботу мережі у районі, її стан і діяльність референтур у жовтні 1943 року (від 31. 10. 1943 р.).

548. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 86 – 87 звор. Огляд суспільно-політичних подій у Володимирщині і Горохівщині за травень [1943 року] (без підпису і дати).

549. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 37 “Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів...”. – Арк. 91 – 92 Огляд суспільно-політичних подій у Костопільщині, Сарненщині і Столинщині за місяці квітень, травень і [червень 1943 року] (без підпису і дати).

550. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 24 Звіт коменданта Запілля Матіївського району надрайону “Байрак” [ВО “Турів”] “Гамалії” про організаційну мережу в Північному підрайоні за період з 1.07 до 31.07.[1944 року] (від 2. 08. 1944 р.).

551. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 41 – 41 звор. Список ліків, які знаходяться у працівника невстановленого терену ПЗУЗ “Голуба” (без підп., від 9. 11. 1944 р.).

552. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 40 Лист-прохання працівника невстановленого терену ПЗУЗ “Лимана” до “провідника” про призначення у “південніші терени” (від 20. 12. 1944 р.).

553. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 72 Інформація “Якіма” для “Клима” про події у терені “С – 2” [ВО “Богун”] за час від 20 05 до 2.06.1944 р. (від 4.06.1944 р.).

554. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 48 Звіт керівника поліційно-

виконавчого відділу СБ району “Озеро” [ВО “Турів”] “Чорного” за 1–28.06.1944 р. (від 28.06.1944 р.).

555. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 49 Звіт керівника поліційно-виконавчого відділу СБ району “Озеро” [ВО “Турів”] “Чорного” за 20–29. 06. 1944 р. (від 29. 05. 1944 р.).

556. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 51 Звіт керівника поліційно-виконавчого відділу СБ району “Озеро” [ВО “Турів”] “Чорного” за 1–4.05.1944 р. (від 5.05.1944 р.).

557. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 52 Звіт керівника поліційно-виконавчого відділу СБ району “Озеро” [ВО “Турів”] “Чорного” за 5–18. 05. 1944 р. (від 18. 05. 1944 р.).

558. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 73 Звіт політичного референта неустійненого терену ПЗУЗ “В. Вира” для “Юрася” про результати своєї праці (від 16. 01. 1944 р.).

559. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 75 – 77а Огляд політичних подій “Галини” про події, що сталися у районі “Озеро” [Острозький район Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] за період з 1. 07 до 13.07.1944 р. (від 14. 07. 1944 р.).

560. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 78 – 80 Огляд політичних подій “Галини” про події, що сталися у районі [“Озеро” Острозького району Здолбунівського надрайону ВО “Богун”] за період з 1. 06 до 27.06.1944 р. (від 27. 06. 1944 р.).

561. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 82 Наказ № 2 [референтки УЧХ невстановленого району ПЗУЗ] “Милянки” для референтки невідомого підрайону “Степової” у справі негайного надсилання звіту про свою роботу, впорядкування могил і проведення сходин з нагоди свята Крут (від 25. 01. 1944 р.).

562. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 82 звор. Формуляр відомості [референтки УЧХ невстановленого району ПЗУЗ] “Миланки” для працівниці невідомого терену “Степової” про персональний склад референтур Українського Червоного Хреста низових рівнів (від 25. 01. 1944 р.).

563. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 38 [Без назви]. – Арк. 95 Звіт невстановленого

працівника району “Дебра” [ВО “Заграва”] про діяльність юнацтва у підрайонах “Буйного” і “Голубка” (від 24. 10. 1944 р.).

564. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 39 [Без назви]. – Арк. 23 Звіт № 4 [референта зв’язку] району “Скеля” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Безріднього” (від 21 листопада 1943 р.).

565. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 60 “Списки учасників УПА з Александрійського району” – Арк. 1 Список старшин і підстаршин району № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”], скл. “Шпачком” [вересень 1943 р.].

566. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 60 “Списки учасників УПА з Александрійського району” – Арк. 3 – 8 Список людей, котрі “вирушили до” УПА станом на 2 листопада 1943 р, скл. працівником району № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Шпачком” [листопад 1943 р.].

567. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 60 “Списки учасників УПА з Александрійського району” – Арк. 10 Реєстр старшин-працівників орг[анізаційно]-моб[ілізаційної] [референтури] району № 20 [Рівненського надрайону ВО “Богун”], складений “Прометеєм” (від 29. 12. 1943 р.).

568. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 62 “Списки учасників УПА Клеванського району”. – Арк. 3 – 6 Список людей, котрі виконують організаційну роботу, складений працівником району № 50 [Рівненського надрайону ВО “Богун”] “Черствим” (осінь 1943 р.).

569. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 19 Списки працівників станиць № 1 “Гуляйгород” “Тятиви” і № 2 “Базар” “Донця” (неустійненого терену), зкладені “Горностаєм” (від 24. 07. 1943 р.).

570. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 20 Список членів станиці “Жовті Води” неустійненого терену ПЗУЗ станом на 22.09.1943 р. (без підпису і дати).

571. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 21 Наказ № 11 коменданта зв’язку Столинського надрайону [ВО “Заграва”] “Задьори” для працівників організаційної мережі у районах “Пуца” і “Нива” цього надрайону про організацію зв’язку районних зв’язкових пунктів із селами, створення у кожному селі пункту зв’язку і особливості діловодства у цій сфері (від 8.09.1943 р.).

572. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 23 Лист коменданта Запілля ВО “Заграва” “Юрка” до коменданта Запілля Столинського надрайону “Шепеля” з проханням прибути на зустріч (від 15. 10. 1943 р.).

573. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 24 – 24а Відомості з терену референта СБ [Столинського] надрайону “Гало” [ВО “Заграва”] “Грибка” (від 12. 11. 1943 р.).

574. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 33 Звіт коменданта зв’язку району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Суворова” про чисельність працівників зв’язку у районі, стан праці і відомості про зв’язкові пункти (від 31. 12. 1943 р.).

575. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 34 Лист-запрошення працівниці невідомого терену ПЗУЗ “Зависної” до “Мотрі” з пропозицією відвідати відправу окружної провідниці жіноцтва (від 24. 09. 1943 р.).

576. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 37 Звіт [підреферента] відділу кадрів [політичної референтури] району “Гай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Вернигори” про діяльність у восьми станицях району і святкування дня 1 листопада у кущі “Броди” у період з 27. 10 до 1. 12. 1943 р. (від 1. 12. 1943 р.).

577. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 39 – 40 Звіт політичного референта терену “Дунай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Артема” про працю і суспільно-політичні події, що сталися у терені (від 28. 09. 1943 р.).

578. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 41 Список працівників кущів, підрайонів і станиць району “Гай” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] (кінець 1943 року), (без підпису).

579. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 63 “Списки членів УПА (псевдоніми)”. – Арк. 62 Лист працівника невідомого терену ПЗУЗ до “Богдана” (від 27.05.1944 р.).

580. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 1 Звіт провідника терену № 1 (“Калина”) ПЗУЗ “Ворона” про кількість членів ОУН, їхне

соціальне походження, прибулих і вибулих людей, мережу юнацтва, територіальне поширення оунівської мережі, організаційні пожежні станції, бібліотеки, могили і церкви за час від 1. 03 до 20. 03. 1943 р. (без дати).

581. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 3 – 3 звор. Звіт провідника терену “Яр” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Залізняка” про події за період з 1. 08 до 31. 08. 1943 р. (без дати).

582. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 4 – 6 Звіт коменданта терену (куща) № 3 “Яр” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Залізняка” за період з 1. 11 до 1. 12. 1943 р. (від 30.11.1943 р.).

583. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 13 Звіт коменданта Запілля куща № 2 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Олекси” за період з 28. 02 до 30. 03. 1944 р. (від 29. 03. 1944 р.).

584. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 14 Звіт [коменданта Запілля] куща № 5 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Коваля” за невстановлений період (від 6.04.1944 р.).

585. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 15 Звіт [коменданта Запілля] куща № 3 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Максима” за невстановлений період (від 4. 04. 1944 р.).

586. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 17 Звіт о[рганізаційно]-м[обілізаційного] р[еферента] району “Іскра” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бурлія” за період з 10. 12. 1943 р. до 10. 01. 1944 р. (від 9. 01. 1944 р.).

587. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 19 Звіт [коменданта Запілля] куща № 4 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Василя” за невстановлений період (від 4. 04. 1944 р.).

588. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 20 Звіт суспільно-політичного референта району “Зоря” [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Бориса” за період з 1. 03 до 29. 03. 1944 р. (від 20. 03. 1944 р.).

589. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 21 Звіт про діяльність Українського Червоного Хреста у невідомому терені ПЗУЗ (без підп. і дати).

590. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 23 “Звіт працівника терену № 4 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Скіби” (“Снігура”) за невстановлений період (від 11. 02. 1944 р.).

591. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 24 Звіт працівника куща № 3 [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Максима” про кількість організаційних майна і худоби до і після приходу “більшовиків” (від 20. 02. 1944 р.).

592. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 27 – 27 звор. Звіт коменданта куща № 3 [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Максима” за період з 1. 02 до 1. 03. 1944 р. (від 20.02.1944 р.).

593. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 31 Звіт невідомого працівника [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] про діяльність Українського Червоного Хреста” (друга половина 1943 року).

594. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 32 – 32 звор. Звіт коменданта Запілля невідомого району [Костопільського надрайону “Долина” ВО “Заграва”] “Архипа” за невстановлений період (від 17.03.1944 р.).

595. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 33 Звіт коменданта

зв'язку району "Іскра" [Костопільського надрайону ВО "Заграва"] "Суворова" про чисельність працівників зв'язку, шефів, зв'язкових пунктів, штафетні лінії, зв'язки з іншими районами, стан праці та діяльність працівників зв'язкових пунктів, "мертві" пункти, конспірацію, нестачі та зауваження за грудень 1943 року (від 31. 12. 1943 р.).

596. ДАРО. – Ф. Р – 30 "Колекція документів з історії ОУН і УПА". – Оп. 2. – Спр. 64 "Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії". – Арк. 34 Звіт коменданта Запілля військового району ["Іскра" Костопільського надрайону "Долина" ВО "Заграва"] "Журливого" (у заступництві за "Невмирущого") за період з 15. 12. 1943 р. до 1. 01. 1944 р. (від 9.01.1944 р.).

597. ДАРО. – Ф. Р – 30 "Колекція документів з історії ОУН і УПА". – Оп. 2. – Спр. 64 "Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії". – Арк. 35 – 35 звор. Звіт коменданта Запілля невідомого району [Костопільського надрайону "Долина" ВО "Заграва"] "Архипа" за невстановлений період (від 7.04.1944 р.).

598. ДАРО. – Ф. Р – 30 "Колекція документів з історії ОУН і УПА". – Оп. 2. – Спр. 64 "Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії". – Арк. 39 – 40 Наказ коменданта району ["Іскра" Костопільського надрайону ВО "Заграва"] "Костомарова" про ведення організаційного діловодства, створення комісій з числа українських працівників у німецьких установах для розподілу землі бувших польських колоністів, проведення акцій зі збору у селах пляшок (від 1. 09. 1943 р.).

599. ДАРО. – Ф. Р – 30 "Колекція документів з історії ОУН і УПА". – Оп. 2. – Спр. 64 "Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії". – Арк. 41 Список працівників куща № 1 району "Іскра" [Костопільського надрайону "Долина" ВО "Заграва"], складений "Костомаровим" (від 15.09.1943 р.).

600. ДАРО. – Ф. Р – 30 "Колекція документів з історії ОУН і УПА". – Оп. 2. – Спр. 64 "Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії". – Арк. 43 Звіт станичного станиці № 1 "Корч" куща № 1 [району "Іскра" Костопільського надрайону "Долина" ВО "Заграва"] "Петра" про кількість працівників (1943 р.).

601. ДАРО. – Ф. Р – 30 "Колекція документів з історії ОУН і УПА". – Оп. 2. – Спр. 64 "Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії". – Арк. 51 – 52 звор. Список працівників куща № 3 [району "Іскра" Костопільського надрайону ВО "Заграва"], складений комендантом "Залізнякам" (від 9. 09. 1943 р.).

602. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 53 – 53 звор. Список ексекутиви куща № 6 [військового району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] і його станиць (№№ 1 – 4) (без підпису і дати).

603. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 54 – 55 Список працівників куща № 5 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], складений комендантом району “Костомаровим” (від 15.09.1943 р.).

604. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 56 – 56 звор. Список працівників куща № 4 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], складений комендантом району “Костомаровим” (від 15.[09].1943 р.).

605. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 58 Список працівників куща № 2 району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”], складений комендантом району “Костомаровим” (від 15.09.1943 р.).

606. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 64 “Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії”. – Арк. 59 Звіт працівника куща № 3 [району “Іскра” Костопільського надрайону ВО “Заграва”] “Залізняка” за невстановлений період (від 23. 08. 1943 р.).

607. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 72 “Анкетні листки кандидатів для наділу польськими землями”. – Арк. 98 Анкетний листок Ключко Мосія Іосіфівича (від 26 листопада 1943 р.).

608. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 98 “Листівки, відозви, присяга воїна УПА”. – Арк. 18 Лист [суспільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова Пісня” ВО “Заграва”] “Павла” до голови району “Умань” з приводу наділу населення землею (від 3. 11. 1943 р.).

609. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 1 – 4 Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” [ВО “Заграва”] “Хвильового” (від 10. 12. 1943 р.).

610. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 1 – 2 Розпорядження господарського референта неустійненої військової округи ПЗУЗ про організацію виробництва промислових товарів у різних теренах округи (від 20. 09. 1943 р.), (без підпису).

611. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 4 Наказ керівника господарського відділу [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Юрка” про надання референткам Українського Червоного Хреста криївок, жіночого одягу, взуття, білизни та продуктів (без дати).

612. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 6 Відпис зарядження референта господарського відділу [Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Гната” про створення референтського фонду і промислових та ремісничих “варстатів”, направлення худоби у північні терени ПЗУЗ та з інших питань (від 26. 10. 1943 р.).

613. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 8 Відпис наказу керівника господарського відділу [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Лебеда” для господарських працівників у районах про пошук фахівців з переробки м’яса, заготівлю гусяного пуху, виробництво підків для чобіт та з інших питань (від 27.10.1943 р.).

614. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 9 Відпис наказу референта господарського відділу [Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Гната” про заборону цивільному населенню і працівникам Запілля носити військові плащі (від 28.10.1943 р.).

615. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 10 – 11 План заготівлі найпотрібніших предметів, складений [працівниками господарського відділу Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Юрком” і “Лебедем” для усіх районів надрайону на період до завершення 1943 року (від 30. 10. 1943 р.).

616. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 14 Зарядження заготівельного [під]референта [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Лебеда” про підготовку до пересилання “державної худоби” у північні терени ПЗУЗ (від 1. 11. 1943 р.).

617. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 23 Зарядження заготівельного [під]референта [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Лебеда” для працівників господарської мережі у районах про організацію сортування товарів і їхню видачу тільки на підставі запотребувань” (від 16. 11. 1943 р.).

618. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 24 Наказ керівника господарського відділу [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Харка” про взяття на облік місцевих працівників Запілля (від 19. 11. 1943 р.).

619. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 25 Повідомлення заготівельного [під]референта [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Лебеда” для “Шведа” про видання нафти на запотребування командира “Енея” і “Корнія” (від 19. 11. 1943 р.).

620. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 27 Прохання г[осподарського] р[еферента] [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Харка” і [під]р[еферента] з[аготівель] надрайону “Лебеда” про порядок подання запотребувань на ім’я заготівельного [під]референта (від 19. 11. 1943 р.).

621. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 28 Наказ керівника господарського відділу [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Харка” і заготівельного [під]референта надрайону “Лебеда” про затребування звіту про заготівлю згідно форми № 1 (від 27. 11. 1943 р.).

622. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 29 Повідомлення з[аготівельного] [під]р[еферента] [Рівненського] надрайону [№ 3/3 ВО “Богун”] “Лебеда” для “Шведа” про видання одержі та взуття на запотребування відділів УПА “Дружинники”, “Лева”, “Хмельницького” і “Вільшини” (від 30. 11. 1943 р.).

623. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 30 Формуляр звернення до населення активу невстановленого терену ПЗУЗ з проханням допомоги для УПА теплою одежою та взуттям (за невстановл. період 1943 р.).

624. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 31

Наказ № 4 господарського референта [Рівненського] надрайону [№ 3/3 ВО “Богун”] “Юрка” з різних питань господарського характеру (без дати).

625. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 32 Наказ коменданта [Рівненського] надрайону № 3/3 [ВО “Богун”] “Матвія” і працівника господарського відділу надрайону “Харка” для комендантів та господарських референтів районів надрайону (від 2.11.1943 р.).

626. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 108а “Листування з господарських питань”. – Арк. 33 Наказ господарського референта [Рівненського] надрайону [3/3 ВО “Богун”] і заготівельного [під]референта “Лебеда” про збір зернопоставки зі земельних наділів площею від 1 Га і 20 % м’яса великої рогатої худоби, свиней, овець та птиці з кожного села (від ?.09.1943 р.).

627. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 5 Звіт голови сільської управи с. Кривиця [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Коробки” про наявність польських пам’яток, нестачу паперу для виготовлення анкетних листів претендентам на земельні наділи та з іншого приводу (від 1.10.1943 р.).

628. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 8 Прохання господарського референта району “Гуляй Город” [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва” ?] “Хоми” до голови місцевої районної управи з приводу виділення господарських ділянок” (без дати).

629. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 10 Проект організації районної управи у м. Бережниця (від 10.10.1943 р.), (без підпису).

630. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 11 Наказ № 5а [суспільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Павла” для голів управ і адміністраторів надрайону про організацію харчового забезпечення учасників організаційних вишколів (від 13. 10. 1943 р.).

631. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. –

Арк. 13 Виказ голови сільської управи с. Рудня [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] Сулими для Бережницької районної управи про громадян, які відмовляються від “державної праці” (від 15. 10. 1943 р.).

632. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 14 Список погорільців с. Літвиця [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”], складений головою сільської управи Кришталевічем і секретарем Колодою (від 15. 10. 1943 р.).

633. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 17 Звіт голови управи с. Біл[я]тичі [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Пчоли” для районної управи про кількість людей, котрі щодня ходять на станцію Стрильськ і фірманок, що використовуються з перевізною метою (від 20. 10. 1943 р.).

634. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 20 Наказ № 6 [супільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Павла” для голів управ і адміністраторів надрайону про неналежне виконання наказів №№ 1 – 5, форму щотижневого і спосіб підготовки першого тижневого звіту, проведення відправ для сільських голів у районах, забезпечення учителів одягом і продуктами (від 18. 10. 1943 р.).

635. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 21 Протокол № 1 управи м. Дубровиця [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] за підп. “Бовгири” про обрання на зборах громадян голови і депутатів міської управи, членів земельної комісії (без дати).

636. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 22 Відпис наказу шефа п[олітичного] ш[табу] при групі УПА “Заграва” “Остапа” для голови управи м. Бережниця [Сарненського надрайону ВО “Заграва”] про надання Шкільному Інспекторату будинку місцевого ксьондза (від 19. 10. 1943 р.).

637. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 25 Звіт голови управи с. Рудня [Сарненського надрайону ВО “Заграва”] Сулими про збірки для УПА і кількість фірманок (від 20. 10. 1943 р.).

638. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. –

Арк. 27 Звіт голови управи с. Грицьки [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] Катка про кількість підвід, що виїхали з села 20.09 – 20.10.1943 р. (від 20.10.1943 р.).

639. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 29 Звіт голови управи с. М[о]чулище [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Лебедя” про кількість підвід, що виїхали з села протягом 10.10 – 20.10.1943 р. (від 20.10.1943 р.).

640. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 31 Звіт голови управи с. Орв’яниця [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Вороб’я” про використання фірманок для “державної роботи” (від 21. 10. 1943 р.).

641. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 32 звор. Наказ № 7а [суспільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Павла” для голів управ і адміністраторів надрайону з організаційних питань (від 23.10.1943 р.).

642. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 33 Наказ № 4а [суспільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва” “Павла”] для голів управ і адміністраторів надрайону про напрямні їхнього звітування (від 24.09.1943 р.).

643. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 34 Лист працівника неустійненого терену ПЗУЗ “Яреми” до “Лиса” з проханням допомогти кравецькій артілі (від 24. 09. 1943 р.).

644. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 39 Звіт голови управи с. Кривиця [Сарненського надрайону “Лісова пісня” ВО “Заграва”] “Коробки” про використані коні і фури за період з 20. 10 до 28. 10. 1943 р. (без дати).

645. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 42 Звіт голови управи с. Крупове неустійненого терену ПЗУЗ про фірманки, використані протягом 1. 10 – 30. 10. 1943 р. (без дати).

646. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 43 Звіт голови управи с. Тріск[и]ні неустійненого терену ПЗУЗ “Бістрі...” про господарські роботи і надання фірманок для чергування бійців (без дати).

647. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 44 Звіт голови управи с. Тріск[и]ні неустійненого терену ПЗУЗ “Бістрі...” про загальну кількість кінних і волових фірманок” (без дати).

648. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 46 Лист надінспектора Шкільного Управління групи УПА “Заграва” “Тиверця” голові невстановленого району про підготовку місцевого інтернату до проведення гімназійних курсів (без дати).

649. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 48 Звіт голови управи с. Берестя району “Лис” [Сарненського надрайону “Лісова Пісня” ВО “Заграва”] “Явора” про кількість виданих селом фірманок протягом 1. 10 – 29. 10. 1943 р., розміри поставок для УПА та німців (від 29. 10. 1943 р.).

650. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 56 Наказ № 4 невідомого працівника Шкільного Управління при політичному штабі групи “Заграва” про організацію купання школярів у лазнях двічі на місяць (без підпису і дати), (уривок).

651. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 60 Звіт голови управи с. Берестя [району] “Лис” [Сарненського надрайону “Лісова Пісня” ВО “Заграва”] “Явора” про фахівців села (без дати).

652. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 75 Зарядження № 9 [суспільно-політичного референта Сарненського надрайону “Лісова Пісня” ВО “Заграва”] “Павла” для голови району “Умань” про збір працівниками місцевої адміністрації продовольства і діловодство у цій сфері (від 4. 11. 1943 р.).

653. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 77 Звіт голови управи с. Берестя району “Лис” [Сарненського надрайону “Лісова Пісня” ВО “Заграва”] “Явора” про робочу силу і виділені фірманки протягом 30.10 – 6.11.1943 р. (від 6.11.1943 р.).

654. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 78 Звіт голови управи с. Кривиця невстановленого терену ПЗУЗ “Коробки” про господарство терену (від 6.11.1943 р.).

655. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. –

Арк. 79 Звіт голови управи с. Соломіївка невстановленого терену ПЗУЗ “Сметюха” для Бережницької районної управи у справі кількості використаних робітників і підвод (від 6. 11. 1943 р.).

656. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 80 “Звіт голови управи с. Рунтське (?) невстановленого терену ПЗУЗ “Сулими” про проведення збору харчових продуктів для УПА за час від 29.10 до 7.11.1943 р. (від 7.11.1943 р.).

657. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 82 Звіт голови управи с. Орв[’яниця] невстановленого терену ПЗУЗ “Вороб’я” про використані для потреб УПА сільські фірманки та інші події, що сталися за час від 30. 10 до 7. 11. 1943 р. (без дати).

658. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 91 Звіт голови управи с. Кураш невстановленого терену ПЗУЗ “Грека” про результати збору продуктів і використання фірманок у період з 1. 11 до 13. 11. 1943 р. (без дати).

659. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 92 Звіт голови управи с. Соломіївка невстановленого терену ПЗУЗ “Сметюха” про використання фірманок у період з 7.11 до 13.11.1943 р. (від 13.11.1943 р.).

660. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 93 Звіт голови управи с. Нівецьк невстановленого терену ПЗУЗ “Калини” про кількість надісланих для потреб УПА фахівців і підвід за період з 9. 11 до 15. 11. 1943 р. (від 15. 11. 1943 р.).

661. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 94 Звіт голови управи с. Кривиці невстановленого терену ПЗУЗ “Копита” про допомогу для УПА фахівцями і кіньми (від 14.10.1943 р.).

662. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 97 “Звіт-прохання голови управи с. Соломіївка невстановленого терену ПЗУЗ голові Бережницької районної управи про надсилання плану складання бланків, за якими розподілятиметься польська земля (від 15. 11. 1943 р.).

663. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 109 “Звіти про поставки коней, фуражу та м’яса”. – Арк. 100 Наказ господарського референта району “Гуляй Город”

[Сарненського надрайону “Лісова Пісня” ВО “Заграва”] “Хани” голові [управи] Бережницького району “Лису” про розпис ставки сільськогосподарських культур, які необхідно зібрати у районі і створення пунктів зі збору зерна (від 30. 11. 1943 р.).

664. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 3. – Спр. 3 “Списки службовців районних господарських відділів”. – Арк. 1 Відомість [господарського референта району № 40 Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Лося” про працівників господарського відділу району (від 28. 11. 1943 р.).

665. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 3. – Спр. 3 “Списки службовців районних господарських відділів”. – Арк. 2 – 3 Відомість [господарського референта району № 20 Рівненського надрайону № 3/3 ВО “Богун”] “Гліба” про працівників господарських відділів у районі і підрайонах (від 29. 11. 1943 р.).

666. ДАРО. – Ф. Р – 688. – Оп. 7. – Спр. 4 “Документи українських націоналістів”. – Арк. 41 Звіт невідомого працівника референтури Служби безпеки району № 33 невстановленого надрайону [ВО “Богун”].

667. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 1. – Арк. 314 – 327 Протокол допиту затриманого Дужого Петра Опанасовича (“Віталій”, “Орест”) невідомою особою (від 04. 06. 1945 р.).

668. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 1. – Арк. 357–368 Протокол допиту обвинуваченого Луцького Олександра Андрійовича невідомою особою (від 20 вересня 1945 р.).

669. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 156 – 162 Звіт заступника референта СБ надрайону “Затока” ВО “Заграва” “Коробки” за січень – березень 1944 р. (від 01. 04. 1944 р.).

670. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 195 Лист “Романа” про отримання ним звіту з терену “Д.”, пропагандивних матеріалів, протоколів з “1 – 28” і записки (від 24. 11. 1945 р.)

671. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 198 Лист Т. Чупринки (“Лука”) до провідника Ковельської округи ОУН (б) “Гордія” (від 07.11.1945 р.).

672. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 241–250 Документ “НВРО”, складений “Сергієм” (без дати).

673. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 8. – Арк. 132 – 175 Дубовий М. Короткий нарис політичної кризи в ОУН на ПЗУЗ, яка витворилася з приходом большевиків в 1944 – 1946 рр.

674. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 29. – Арк. 261 Наказ № 2.48 працівника невідомого повстанського терену “Лимана” за червень 1948 р. (без дати).

675. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 52. – Арк. 64 Протокол зізнання Саратцева Володимира Олександровича, обвинуваченого у причетності до руху радянських партизанів, підписаний слідчим СБ невстановленого в[ійськового] н[адрайону] “Орестом” (від 01.10.1943 р.)

676. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 52. – Арк. 65 Протокол з переслухання дезертира з радянської партизанки Маріянідзе Олександра, підписаний [слідчим СБ невстановленого терену] “Скалою” (від 08. 03. 1944 р.).

677. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 52. – Арк. 68 – 69 Протокол [зізнання] Свирида Василя Ільнича, підписаний невідомим слідчим СБ невстановленого терену (від 25. 04. 1944 р.).

678. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 52. – Арк. 148 – 149 Протокол з переслухання Ребачука Мирона (без підпису і дати).

679. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 52. – Арк. 153 Протокол допиту, підписаний Стецюк Любою (“Райка”, “Коля”) (від 20.12.1944 р.).

680. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 52. – Арк. 154 Протокол допиту, підписаний Паламарчук Ольгою (від 29. 12. 1944 р.).

681. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 52. – Арк. 262 – 263 Протокол допиту розвідника НКВС, підписаний [слідчим СБ невстановленого терену] “Мировим” (від 30. 09. 1945 р.).

682. ДА СБУ. – Фонд друкованих видань. – Спр. 379. – Т. 29. – Арк. 410 – 417 Інструкція про ведення діловодства у господарській сфері [ВО “Заграва”] (грудень 1943 р.).

Опубліковані повстанські документи:

1. Волинь і Холмщина 1938 – 1947 рр.: польсько-українське протистояння та його відлуння. Дослідження, документи, спогади / НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича; Відп. ред. Я. Ісаєвич. – Львів, 2003. – (Серія “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність”, 10):

2. Вісті з Волині (без підп., травень 1943 р.), с. 402 – 404.

3. Огляд суспільно-політичних подій в м. Луцьку (без підп., травень 1943 р.), с. 404 – 409.

4. Огляд суспільно-політичних подій на північно-західних українських землях. Суспільно-політичний звіт з Володимирщини й Горохівщини (без підп., квітень 1943 р.), с. 410 – 429.

5. Огляд суспільно-політичного подій в околицях Луцька (без підп., кін. травня 1943 р.), с. 431 – 435.

6. Огляд суспільно-політичних подій на Костопільщині, Сарненщині і Столинщині (без підп., квітень, травень 1943 р.), с. 436 – 438.

7. Звіт із суспільно-політичної праці в окрузі Володимир-Горохів (без підп., липень 1943 р.), с. 439 – 445.

8. Політичний огляд терену Здолбунівського воєнного надрайону (без підп., за 9 – 15. 08. 1943 р.), с. 445 – 447.

9. Суспільно-політичний огляд Луцької округи (без підп., серпень 1943 р.), с. 449 – 455.

10. Вісті з Корця і Звягеля (без підп., вересень 1943 р.), с. 455 – 458.

11. Вістки з Костопільщини (без підп., кін. жовтня 1943 р.), с. 473 – 475.

12. Інформація № 30 “Квітка” з району “Іскра” [Костопільського надрайону ВО “Заграва”] (від 21. 10. 1943 р.), с. 475.

13. Вістки з Сарненщини (без підп., 29.10.1943 р.), с. 475 – 477.

14. До вісток з Волині (без підп., 16. 12. 1943 р.), с. 478 – 484.

15. Звіт політичного референта [Костопільського] надрайону “Долина” “Хвильового” за грудень 1943 р. (від 4.01.1944 р.), с. 488 – 492.

16. Вістки з Кобринщини (без підп., від 10.02.1944 р.), с. 508 – 509.

17. Вісті з Ковельщини за період з 1. 02. до 15.02.1944 р. (без підп., від 20. 02. 1944 р.), с. 509 – 514.

18. Вісті з Ковельщини за період з 15. 02. до 29. 02.1944 р. (без підп., від [29] лютого 1944 р.), с. 515 – 521.

19. З вісток [західна частина Волинської області] (без підп., 2.03.1944 р.), с. 521 – 522.

20. Вістки з Луччини (без підп., 6. 03. 1944 р.), с. 522 – 523.

21. Вістки з Кобринського району (без підп., 7.03.1944 р.), с. 523 – 524.

22. Вістки з Волині (без підп., 20. 03. 1944 р.), с. 524 – 526.

23. Вістки з Волині (без підп., 20. 03. 1944 р.), с. 527 – 528.

24. Інформації (Володимирщина – Горохівщина) (без підп., 28.03.1944 р.), с. 528 – 537.

25. Вістки з терену [з Володимирського, Гурійського, Локацького, Горохівського, Берестечківського, Устилузького Володимирського, Східноіваницького районів і Холмщини] (без підп., 4.04.1944 р.), с. 537 – 545.

26. Український історичний журнал. – 1994. – № 5. – С. 108.

27. Інформації з надрайону “Коліно” [ВО “Богун”] шефа р[озвідчо]-і[нформаційного] в[ідділу] [СБ] надрайону “Зими” (від 31.10.[1943 р.]

28. Український історичний журнал. – 1994. – № 5. – с. 111.

29. Інформації з надрайону “Коліно” [ВО “Богун”] шефа р[озвідчо]-і[нформаційного] в[ідділу] [СБ] надрайону “Зими” (від 14.11.1943 р.) // Український історичний журнал. – 1994. – № 5. – С. 111.

30. Літопис УПА. Т. 1. Волинь і Полісся. Кн. 1. – Торонто, 1989. – 256 с.

31. Наказ № 8 к-ра УПА “Клима Савура” [Дмитро Клячківський] і шефа військового штабу Гончаренка про назву воїнів УПА, встановлення військових ступенів та рангів (від 27. 08. 1943 р.), с. 133–134.

32. Наказ № 8 к-ра УПА “Клима Савура” [Дмитро Клячківський] і шефа військового штабу Гончаренка в справі організації самооборони (від 30. 08. 1943 р.), с. 135–136.

33. Інструкція про самооборону (без підп. і дати), с. 136–140.

34. Наказ № 9 к-ра УПА “Клима Савура” [Дмитро Клячківський] і шефа військового штабу Гончаренка у справі звітування, організації радіозв’язку та кінноти (від 1. 09. 1943 р.), с. 141–142.

35. Наказ № 10 к-ра УПА “Клима Савура” [Дмитро Клячківський] у справі зберігання військових таємниць (від 3. 09. 1943 р.), с. 144–145.

36. Наказ № 11 к-ра УПА “Клима Савура” [Дмитро Клячківський] і шефа військового штабу “Гончаренка” про тактику боротьби з німцями й оборони населення та терену перед наскоками ворога (від 4. 09. 1943 р.), с. 146–148.

37. Наказ № 12 к-ра УПА “Клима Савура” [Дмитро Клячківський] і шефа військового штабу Гончаренка у справі організації старшинської школи та інших вишколів (від 4. 09. 1943 р.), с. 148–149.

38. Наказ № 13 к-ра УПА “Клима Савура” [Дмитро Клячківський] і шефа військового штабу Гончаренка про наділення військових ступенів (від 4. 09. 1943 р.), с. 150–151.

39. Наказ № 17 к-ра УПА “Клима Савура” [Дмитро Клячківський] про політику супроти різнонаціональних частин при німецькій армії (від 28. 10. 1943 р.), с. 153–154.

40. Наказ № 2/44 в.о. ГКУПА “Тараса Чупринки” [Роман Шухевич] і в.о. шефа головного військового штабу О. Перебийноса про старшинські іменування та інші персональні справи (від 26.01.1944 р.), с. 160–163.

41. Наказ № 3/44 в.о. ГК УПА Романа Шухевича і в.о. шефа головного військового штабу О. Перебийноса про встановлення й наділювання військових відзначень (від 27.01.1944 р.), с. 164–167.

42. Наказ №4–5 шефа політичного штабу групи УПА “Заграва” “Остапа” про призначення “Тиверця” тимчасовим шкільним референтом ВО “Заграва” (від 20. 08. 1943 р.), с. 170.

43. Наказ № 14 шефа політичного штабу групи УПА “Заграва” “Остапа” про початок нового учбового року в школах 15.09.1943 р. (від 20.09.1943 р.), с. 170–171.

44. Наказ № 15 шефа політичного штабу групи УПА “Заграва” “Остапа” про заходи щодо підтримки діяльності шкіл (від 3.09.1943 р.), с. 171.

45. Наказ № 19 шефа політичного штабу групи УПА “Заграва” “Остапа” про збір та цензурування книжок (від 7. 09. 1943 р.), с. 172.

46. Наказ № ? шефа політичного штабу групи УПА “Заграва” “Остапа” про охорону здоров’я дітей (від 7. 09. 1943 р.), с. 172.

47. Наказ № 25 шефа політичного штабу групи УПА “Заграва” “Остапа” про будівництво бань (від 15. 09. 1943 р.), с. 172–173.

48. Наказ № 34 шефа політичного штабу групи УПА “Заграва” “Остапа” про призначення “Тиверця” окружним шкільним надінспектором (від 7. 10. 1943 р.), с. 173.

49. Наказ № 35 шефа політичного штабу групи УПА “Заграва” “Остапа” про затвердження штатів окружного шкільного управління (від 7. 10. 1943 р.), с. 173–174.

50. Інструкція у справі самооборони надрайонних, районних і сільських комендантів (без дати і підп.), с. 136 – 140.

51. Літопис УПА. Т. 38. Архітектура резистансу: криївки і бункри УПА в радянських документах. – Торонто-Львів, 2002. – 430 с.

52. Опис [сховища в Дермані Мізоцького району], скл. уч. 24-ї стрілецької бригади ВВ НКВС УО Полтавським (січень 1945 р.), с. 98–99.

53. Схема розміщення криївки в колишньому кар’єрі у Дермані, та хід робіт по знищенні засівшої в ньому групи “Явора”, с. 104–105.

54. Схема сховища, знайденого РПГ 5 ср 445 сп у околиці с. Більська Воля Рафалівського р-ну Рівненської області (від 16 квітня 1947 р.), с. 158–161.

55. Схема] сховища, викритого під час прочісування с. Жильжа Деражненського району Рівненської області, с. 210–211.

56. Опис [криївки у Деражненському районі Рівненської області], скл. невідомим (жовтень–листопад 1944 р.), с. 222–223.

57. Волинь і Полісся: УПА та Запілля, 1943 – 1944: Документи і матеріали / П. Сохань та ін. (ред.), О. Вовк, І. Павленко (упоряд.). – Київ – Торонто: Літопис УПА. Нова серія. – 1999. – Т. 2. – 724 с.
58. Відозва ГК УПА “Українці!” (від 20. 05. 1943 р.), с. 3
59. Наказ № 5 ГК УПА “К. Савура” (від 15. 08. 1943 р.), с. 6 – 7.
60. Наказ № 7 ГК УПА “К. Савура” і ШПШ “Р. Галини” (від 27.08.1943 р.), с. 10.
61. Наказ № 16 ГК УПА “К. Савура” і ШВШ “Гончаренка” (від 26.09.1943 р.), с. 32–34.
62. Наказ № 8 ГК УПА “К. Савура” і ШВШ “Гончаренка” (від 30.08.1943 р.), с. 35 – 36.
63. Наказ № 18 ГК УПА “К. Савура” (від 25. 10. 1943 р.), с. 36 – 38.
64. Наказ № 19 ГК УПА “К. Савура” (від 30. 10. 1943 р.), с. 38 – 39.
65. Наказ № 20 ГК УПА “К. Савура” (від 10. 11. 1943 р.), с. 39 – 40.
66. Наказ № 21 ГК УПА “К. Савура” (від 12. 11. 1943 р.), с. 41 – 42.
67. Наказ № 22 ГК УПА “П. Мосура” (від 26. 11. 1943 р.), с. 42 – 43.
68. Наказ № 27 УПА – Північ “П. Мосура” (від 14. 01. 1943 р.), с. 44.
69. Наказ № 28 УПА – Північ “К. Савура” (від 24. 01. 1943 р.), с. 44 – 46.
70. Наказ № 29 УПА – Північ “К. Савура” (від 26. 01. 1943 р.), с. 48, 50.
71. Інструкція про обов’язки інтенданта (господарчого) відділу (сотні) УПА (без підп., від 1[5] липня 1943 р.), с. 90–95.
72. Проект організації курсів адміністративно-бухгалтерійних при господарчому рефераті УПА (від 20 вересня 1943 р.), с. 96–97.
73. Інструкція у справах закопування збіжжя та консервування м’яса (без авт., [1943–1944 рр.]), с. 100–101.
74. Карта “Військово-адміністративний поділ воєнної округи УПА “Заграва” (серпень-листопад 1943 р.), с. 124.
75. Наказ № 21 к-ра групи УПА “Бористена” з нагоди святкування Свята Зброї (від 31 серпня 1943 р.), с. 136–137.
76. Наказ № 2 к-ра ВО “Заграва” “Дубового” (від 15 серпня 1943 р.), с. 151–154.
77. Наказ № 3 к-ра ВО “Заграва” “Дубового” про проведення Свята Зброї (від 25 серпня 1943 р.), с. 154–155.
78. Наказ № 50 шефа політичного штабу у ВО “Заграва” “Остапа” для політичних референтів округи про відзначення Свята Героїв Базару (від 17 листопада 1943 р.), с. 165.
79. Наказ політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” про нормування порядку подання місячних звітів (від 26. 11. 1943 р.), с. 199.
80. Взірець місячного звіту політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” для політичних референтів надрайонів (від 28. 11. 1943 р.), с. 200 – 205.

81. Наказ № 2 провідника вишкільного відділу при ПРЗВО “Заграва” “Цемент” для усіх політичних референтів про організаційну підготовку членів ОУН і сим патиків (від 28. 11. 1943 р.), с. 205 – 206.

82. Наказ № 3 провідника вишкільного відділу при ПРЗВО “Заграва” “Цемент” для провідників і командирів вишколів, вишкільних трійок ВО про порядок проведення вишколів (від 28.11.1943 р.), с. 206 – 208.

83. Наказ організаційно-мобілізаційного референта ВО “Заграва” “Тараса” для підвладних орг.моб. референтів про організацію військового зв’язку та мобілізацію до УПА (від 3. 09.1943 р.), с. 208 – 209.

84. Наказ № 5 к-ра відділу “Котловина” групи УПА “Заграва” (від 12 жовтня 1943 р.), с. 558 – 561.

85. Вказівки господарського референта ВО “Заграва” “Черника” про спосіб і методи магазинування збіжжя і фуражу (від 12.09.1943 р.), с. 210 – 212.

86. Зарядження господарського референта ВО “Заграва” “Зубатого” про діяльність млинів, оліярень і круподерок (від 20.09.1943 р.), с. 212 – 213.

87. Зарядження господарського референта ВО “Заграва” “Зубатого” про випікання хліба (від 20. 09. 1943 р.), с. 213 – 214.

88. Формуляр акту про наділ землею селян, складений районним уповноваженим Земельної референтури УПА (без підп., [1943 р.]), с. 198.

89. Наказ шефа технічного відділу ВО “Заграва” “О. Лебідя” про будівництво підземних помешкань (від 25. 11. 1943 р.), с. 236.

90. Правильник № 1 “Зубатого” для комендантів, господарських референтів воєнних округ, УЧХ, референтів пропаганди про роботу жіночої організації Червоного Хреста (від 20 листопада 1943 р.), с. 97–98.

91. Правильник будівельних робіт, складений шефом технічного відділу ВО “Заграва” “О. Лебедем” і комендантом ВО “Дубовим” (від [25. 11.] 1943 р.), с. 236, 238.

92. Зарядження коменданта УЧХ ВО “Заграва” “Мотрі” для голів районів про утримання місць проживання в порядку (від 25.09.1943 р.), с. 240.

93. Формуляр прийомного аркуша в млині (без підп., [1943 р.]), с. 214.

94. Формуляр рапорту для млина (без підп., [1943 р.]), с. 214 – 215.

95. Формуляр звіту для млина (без підп., [1943 р.]), с. 215.

96. Інструкція господарського референта Запілля ВО “Заграва” “Зубатого” і бухгалтера “Чорноморця” [1943 р.], с. 215 – 218.

97. Наказ № 27 господарського референта ВО “Заграва” “Зубатого” про облік і звітність (від 18. 10. 1943 р.), с. 218 – 219.

98. Наказ № 32 господарського референта ВО “Заграва” про видавання харчів учителям і працівникам запілля (без підп., [жовтень 1943 р.]), с. 219.

99. Формуляр статистичного звіту невідомого надрайону [ВО “Заграва”] про добровільний збір одягу і взуття (без підп., [1943 р.]), с. 235.

100. Наказ КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 11. 09. 1943 р.), с. 184 – 185.

101. Наказ КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 16. 09. 1943 р.), с. 185 – 187.

102. Наказ № 1 КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 30. 09. 1943 р.), с. 188.

103. Наказ № 2 КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 30. 09. 1943 р.), с. 189.

104. Наказ № 3 КЗВО “Заграва” “Юрка” [1943 р.], с. 189.

105. Наказ № 4 КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 2. 10. 1943 р.), с. 190.

106. Наказ № 5 КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 3. 10. 1943 р.), с. 190 – 191.

107. Наказ № 6 КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 3. 10. 1943 р.), с. 191.

108. Наказ КЗВО “Заграва” “Юрка” про напрямні місячного звіту комендантів надрайонів (від 4. 10. 1943 р.), с. 192.

109. Наказ КЗВО “Заграва” “Юрка” про хронологічний порядок надсилання інформацій комендантами надрайонів (від 11. 10. 1943 р.), с. 193.

110. Наказ № 9 КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 12. 10. 1943 р.), с. 193 – 194.

111. Наказ № 12 КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 17. 10. 1943 р.), с. 194.

112. Наказ № 13 КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 19. 10. 1943 р.), с. 194 – 195.

113. Наказ № 14 КЗВО “Заграва” “Юрка” (від 31. 10. 1943 р.), с. 195.

114. Наказ № 17 КЗВО “Заграва” “Юрка” про порядок звітування після кожної проведеної сходуни (від 23. 12. 1943 р.), с. 195 – 196.

115. Наказ № 20 КЗВО “Заграва” “Юрка” про складання списків за формами (від 25. 12. 1943 р.), с. 197.

116. Матеріали, що нормують діяльність господарчої референтури військової округи, підп. бухгалтером “Пекуном” (від 23 жовтня 1943 р.), с. 220 – 234.

117. Звіт КЗВО “Заграва” “Юрка” за місяць (від 18. 09. 1943 р.), с. 244 – 251.

118. Звіт КЗВО “Заграва” “Юрка” за місяць (від 25. 12. 1943 р.), с. 251 – 263.

119. Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” за місяць (від 14. 10. 1943 р.), с. 264 – 281.

120. Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” за місяць (від 27. 10. 1943 р.), с. 281 – 296.

121. Звіт політичного референта ВО “Заграва” “Аскольда” за місяць (від 28. 11. 1943 р.), с. 296 – 304.

122. Звіт про діяльність референта СБ ВО “Заграва” “Третього” за місяць (від 3. 11. 1943 р.), с. 305 – 312.

123. Карта “Військово-адміністративний поділ ВО “Богун” у 1943 р., с. 318.

124. Наказ № 4 к-ра групи УПА “Енея” (від 15 серпня 1943 р.), с. 323–324.

125. Наказ № 8 к-ра групи УПА “Енея” (від 25 серпня 1943 р.), с. 324–325.

126. Наказ № 15 к-ра групи УПА “Енея” (від 30 вересня 1943 р.), с. 326–327.

127. Наказ “Енея” повстанцям УПА – групи “Богун” з нагоди традиційного свята Різдва Христового (від 5 січня 1944 р.), с. 334–335.

128. Звіт політвиховника “Нестора” з політвиховної роботи у відділах УПА – групи “Енея” за листопад 1943 р. (від 10 грудня 1943 р.), с. 366 – 373.

129. Наказ № 3 КЗВО “Богун” (від 8. 09. 1943 р.), с. 410.

130. Наказ № 4 КЗВО “Богун” (від 15. 10. 1943 р.), с. 412.

131. Наказ № 8 КЗВО “Богун” (від 13. 11. 1943 р.), с. 413.

132. Наказ № 9 КЗВО “Богун” (від 30. 11. 1943 р.), с. 413 – 414.

133. Наказ № 10 КЗВО “Богун” (від 30. 11. 1943 р.), с. 414 – 415.

134. Наказ КЗВО “Богун” (від 16. 01. 1944 р.), с. 415 – 416.

135. Інструкція завідуючого адміністративним відділом ВО “Рівне” “Чорного” для працівників цього відділу (від 12. 10. 1943 р.), с. 416 – 419.

136. Інструкція про розвідку для працівників СБ у надрайонах і районах (без підп., від 9. 09. 1943 р.), с. 411.

137. Наказ № 1 РСБВО “Богун” “Смока” для підлеглих (від 10. 09. 1943 р.), с. 419 – 422.

138. Наказ № 2 РСБВО “Богун” “Смока” для референтів СБ у над-районах (від 10. 09. 1943 р.), с. 422 – 423.
139. Наказ М. Кравчука для референта “Зенона” про зміни у формі складання звітів (від 9. 10. 1943 р.), с. 423 – 424.
140. Наказ № 4 в.о. КСБО “Богун” “Корнія” про створення диверсійних груп у містах (від 18. 11. 1943 р.), с. 427.
141. Інструкція керівника господарського відділу Рівненської ВО [“Шведа”] про переховування харчів (від 24. 11. 1943 р.), с. 427 – 428.
142. Інструкція господарського відділу Рівненської ВО [“Шведа”] про підготовку і переховування господарських і харчових запасів (від 24. 11. 1943 р.), с. 428 – 430.
143. Наказ № 1 організаційно-мобілізаційного референта ВО “Богун” “Тирси” (від 24. 11. 1943 р.), с. 430 – 431.
144. Формуляр мобілізаційного листка командира групи УПА “Енея” за 1943 р. (без підп. і дати), с. 432.
145. Наказ шкільного відділу групи “Енея” для політичного референта ВО “Богун” “Греблі” про підбір і діяльність шкільних інспекторів (від 27. 09. 1943 р.), с. 432, 434.
146. Звіт КЗВО [“Богун”] “Пташки” за місяць (від 9. 11. 1943 р.), с. 436 – 439.
147. Звіт КЗВО [“Богун”] “Пташки” за місяць (від 4. 12. 1943 р.), с. 439 – 444.
148. Звіт суспільно-політичного референта ВО “Богун” “Миколи” за місяць (від 31. 10. 1943 р.), с. 444 – 449.
149. Суспільно-політичний огляд південної частини Рівненської області “Миколи” за місяць (від 5. 11. 1943 р.), с. 450 – 459.
150. Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за місяць (від 22. 11. 1943 р.), с. 462 – 465.
151. Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за 0,5 місяця (від 11. 12. 1943 р.), с. 466 – 468.
152. Звіт організаційно-мобілізаційного референта ВО [“Богун”] “Тирси” за 0,5 місяця (від 26. 12. 1943 р.), с. 469 – 472.
153. Карта групи (ВО) “Турів”, с. 476.
154. Наказ № 19 в.о. к-ра групи УПА “Турів” “Клима” (від 7 жовтня 1943 р.), с. 499–500.
155. Наказ № 15 к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” для к-рів загонів (від 28 вересня 1943 р.), с. 495.
156. Наказ № 20 к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” для к-ра загону ім. І. Богуня “Лівара” (від 28 жовтня 1943 р.), с. 500–501.
157. Наказ № 21 к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” для к-рів загонів (від 30 жовтня 1943 р.), с. 501–502

158. Наказ к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” з приводу бою в Загоріві (від 30 жовтня 1943 р.), с. 505–506.

159. Наказ к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” з нагоди Свята Героїв Базару (від 17 листопада 1943 р.), с. 510 – 511.

160. Інструкції “Богуна” для к-рів загонів групи УПА “Турів” (від 22 листопада 1943 р.), с. 511–512.

161. Наказ № 60 в.о. к-ра групи УПА “Турів” “Л. Яворенка” для к-рів куренів (від 26 грудня 1943 р.), с. 536.

162. Наказ № 62 к-ра групи УПА “Турів” “Рудого” для усіх курінних к-рів групи (від 29 грудня 1943 р.), с. 536–537.

163. Наказ № 64 к-ра групи УПА “Рудого” з нагоди Різдва свят 1944 р. (від 7 січня 1944 р.), с. 538–539.

164. Наказ “на свято Державності” в.о. к-ра групи УПА “Турів” “Л. Яворенка” (від 22 січня 1944 р.), с. 543–544.

165. Норми №№ 1 – 2 продуктів харчування у розрахунку на одного стрільця УПА і видачі фуражу коням, складені інтендантом групи “Турів” “Печерою” (від 26. 09. 1943 р.), с. 546 – 547.

166. Наказ № 1 к-ра куреня УПА “Мороза” про відзначення Свята Зброї (від 31 серпня 1943 р.), с. 567.

167. Наказ № ? к-ра куреня УПА “Назара” [січень 1944 р.], с. 590 – 592.

168. Наказ № 2 коменданта “Січі” [ВО “Богун”] (від 10.09.1943 р.), с. 615 – 616.

169. Наказ № 3 коменданта “Січі” [ВО “Богун”] (від 12. 09. 1943 р.), с. 616 – 617.

170. Наказ № 4 коменданта ВО “Турів” “Я. Кармелюка” і “Рудого” (від 20. 09. 1943 р.), с. 617 – 624.

171. Наказ № 5 коменданта ВО “Турів” “Я. Кармелюка” для комендантів запілля (від 29. 09. 1943 р.), с. 624 – 625.

172. Інструкція суспільно-політичного референта ВО “Турів” А. Вербенка і коменданта ВО “Я. Кармелюка” для районних рад і управ (від 10. 10. 1943 р.), с. 626 – 627.

173. Інструкція суспільно-політичного референта ВО “Турів” А. Вербенка і коменданта ВО “Я. Кармелюка” для провідників сіл, районів і міст з організації влади на місцях ([жовтень 1943 р.]), с. 628 – 631.

174. Наказ № 6 коменданта ВО “Турів” “Я. Кармелюка” для комендантів запілля про затримку осіб без документів (від 15.10.1943 р.), с. 632.

175. Наказ № 7 суспільно-політичного референта і в.о. коменданта ВО “Турів” “К. Березенка” для комендантів запілля і їхніх

референтів про протидію німецьким терористичним акціям (від 16.11.1943 р.), с. 632 – 634.

176. Звіт з Андрушівщини [ВО “Тютюнник”] (без підп., [жовтень 1943 р.]), с. 654.

177. Звіт з Бердичівщини [ВО “Тютюнник”] (без підп., [листопад 1943 р.]), с. 655 – 656.

178. Розпорядження ГК УПА “К. Савура” у земельній справі (від 15.08.1943 р.), с. 4 – 5.

179. Розпорядження ГК УПА “К. Савура” про встановлення цивільної адміністрації на території України (від 1.09.1943 р.), с. 19 – 21.

180. Розпорядження № 1 керівника політичного відділу УПА “Галини” у справі розподілу літератури на місцях (від 27.10.1943 р.), с. 62 – 63.

181. Вказівки для промов пропагандистів (без підп. і дати), с. 76 – 77.

182. Інструкція № 1 коменданта осередку СБ в ГК УПА – група “Північ” “Каруспуна” (від 15.01.1944 р.), с. 81 – 82.

183. Інструкція ОУН про організацію господарчого апарату (травень 1943 р.), с. 83–90.

184. Наказ № 9 к-ра 1-ї групи УПА “Славути” (від 29 липня 1943 р.), с. 128–130.

185. Волинь, Полісся, Поділля: УПА та запілля. 1944 – 1946. Документи і матеріали / П. Сохань та ін. (ред.), О. Вовк, С. Кокін (упоряд.). – Київ–Торонто: Літопис УПА. Нова серія. – 2006. – Т. 8. – 1448 с.

186. Структура ОУН з організацією УПА – 1943–1944 рр. (без підп.), с. 109–111.

187. Розпорядження в.о. командира УПА–Північ Дмитра Клячківського про здавання зброї цивільним населенням (від 1.03.1944 р.), с. 111.

188. Наказ Якова Бусола для командирів загонів ВО “Заграда” про зміну командування у ВО “Заграда” (від 19.03.1944 р.), с. 112.

189. Комунікат Крайового проводу ОУН(б) до членів ОУН, бійців УПА і громадянства про заборону переговорів з німецькими представниками (без підпису, березень 1944 р.), с. 113–114.

190. Наказ Дмитра Клячківського для командира групи “Тютюнник” Федора Воробця про організаційні призначення (від 18.09.1944 р.), с. 115.

191. Короткий звіт за останні місяці 1944 р. (без підп. і дати), с. 116–127.

192. [Лист] “Луки” до “Олекси” (від 10 [липня] 1945 р.), с. 127–128.

193. Інструкція Проводу ОУН на ПЗУЗ про ідейно-політичний вишкіл революційних кадрів (від 31 липня 1945 р.), с. 129–131.

194. [Інструкція] “Архипа” для проводу терену “Одеса” (за серпень 1945 р.), с. 131–136.

195. [Наказ] “Луки” для “Олекси” (від 3 вересня 1945 р.), с. 136–137.

196. [Лист] провідника “Луки” до “Романа” (від 7 листопада 1945 р.), с. 138–139.

197. [Лист] провідника “Л” до “Олекси” (від 19 листопада 1945 р.), с. 139.

198. [Лист] провідника “Луки” до “Романа” (від 1 грудня 1945 р.), с. 140–145.

199. Пояснення про особи, додані до наказу ч. 4/45, з дня 11 жовтня 1945 р. номінування і відзначень вояків і цивільних працівників УПА–Південь і УПА–Північ (від 10 лютого 1946 р.), с. 145 – 150.

200. Резолюції I Установчого з’їзду Народно-Визвольної Революційної Організації (від 18 липня 1944 р., без підпису), с. 187-199.

201. Наказ Центрального Керівництва НВРО про вивчення резолюцій установчого з’їзду та пропаганду напрямних боротьби (серпень 1944 р.), с. 204.

202. Статут НВРО (без підпису і дати), с. 199-204.

203. Тимчасова інструкція для політичних виховників чот і сотень [серпень 1944 р.], с. 205-216.

204. Відозва-інструкція про написання гасел [серпень 1944 р.], с. 216-221.

205. Листівка НВРО “Робітники!” (жовтень 1944 р.), с. 221-224.

206. Лист “Апостола” для друга “Юрія” у справі ремонту радіоапарата (від 7 квітня 1944 р.), с. 238.

207. Листа “Робітники СБ на ПЗУЗ, які впали в боротьбі за УССД в 1943 – 1945 рр.” (склав “Смок”, лютий 1946 р.), с. 325-332.

208. Наказ для комендантів військових районів та надрайонів у справі покращення роботи мережі СБ ВО “Богун” (від 16 травня 1944 р.), с. 372-373.

209. Наказ “Осики” для комендантів військових надрайонів і районів у агентурних та організаційних справах (від 26 травня 1944 р.), с. 373-375.

210. Повідомлення про агентурну роботу НКВС і НКДБ (без підп., від 24 грудня 1944 р.), с. 375-386.

211. Наказ командування УПА-Південь про впорядкування та піклування могилами героїв (від 20 травня 1944 р.), с. 388-389.

212. Вказівки Командування УПА “в роботі на час жнив” (від 23 червня 1944 р.), с. 402-409.

213. Листівка Г КУПА “Трудящийся народ СССР” (від 1 липня 1944 р.), с. 410-412.

214. До питання конспірації підпільника (короткі вказівки) (від 4 липня 1944 р.), с. 413-419.

215. Листівка “Красноармейцы-тыловики!” (липень 1944 р.), с. 420-421.

216. Наказ №3/44 командира групи “Заграва” І. Литвинчука для референтів СБ, комендантів надрайонів і районів, командирів загонів у справі протистояння радянським сексотам на Рівненщині (від 4 березня 1944 р.), с. 574-575.

217. Наказ № 22 шефа військового штабу групи УПА “Заграва” “Гриця” (від 7 березня 1944 р.), с. 575-577.

218. [Лист] к-ра групи УПА “Заграва” “Д. Дмитречка” до к-ра “Юрія” (від 4 квітня 1944 р.), с. 596.

219. Наказ [шефа СБ ВО “Заграва”] “Шворного” про призначення комендантом військового надрайону “Конотоп” Михайла Рябченка (від 24 червня 1944 р.), с. 616.

220. Наказ № 3 шефа СБ ВО “Заграва” “Шворного” для коменданта Запілля надрайону “Затока” і його референтів про необхідність покарання “Донця” (від 25 червня 1944 р.), с. 617.

221. Наказ №4 шефа СБ ВО “Заграва” “Шворного” для коменданта Запілля надрайону “Затока” і його референтів про необхідність покращення своєї роботи (від 26 червня 1944 р.), с. 617-618.

222. Відомості з терену керівника відділу військової розвідки групи УПА “Заграва” Івана Трейка (від 2 квітня 1944 р.), с. 619-622.

223. [Звіт] “Косар”-”Вороного” про положення у більшовицькому запіллі з другої половини травня 1944 р. (від 18 червня 1944 р.), с. 640-643.

224. Інформативний огляд “від задержання фронту до початку червня 1944 р.”, скл. [суспільно-політичним референтом ВО “Турів”] “Матвієм” (від 20 червня 1944 р.), с. 655-662.

225. Наказ № 11 невідомої особи для комендантів СБ надрайонів ВО “Славути” про діяльність у зв’язку з настанням зими (від 24 жовтня 1944 р.), с. 705.

226. Наказ шефа СБ ПЗК “Шворного” для комендантів СБ надрайонів ВО “Славути” у організаційних і звітних справах (від 14 грудня 1944 р.), с. 707-708.

227. Наказ шефа СБ ПЗК “Шворного” для комендантів СБ надрайонів ВО “Славути” про призначення своїм заступником “Федосю” (від 15 грудня 1944 р.), с. 709.

228. Листа впадших у Холмській окрузі в [травні] 1945 р. (без підп. і дати), с. 769–770.

229. Листа впадших у Луцькій, Ковельській та Берестейській округах (без підп., [грудень 1945 р.]), с. 790–796.

230. Інструкція № 1 командира “ЗГ” “В. Вечери” для командирів відділів, провідників терену, військових командирів, командирів ВОПів, диверсійних груп і боївків (від 13 вересня 1944 р.), с. 821–823.

231. Наказ командира “ЗГ” “Шигунича Дениса” для командирів відділів, провідників терену, військових командирів, командирів ВОПів, диверсійних груп і боївків у справі вшанування загиблих і відновлення їх могил (від 25 вересня 1944 р.), с. 824–825.

232. Наказ командира “ЗГ” “Шигунича Дениса” для командирів відділів, провідників терену, військових командирів, командирів ВОПів, диверсійних груп і боївків у справі організаційної діяльності та матеріального забезпечення (від 25 вересня 1944 р.), с. 825.

233. Список наказів групи УПА “Тютюнник” та з’єднання груп, скл. “Василем Вечерею” (від 10 жовтня 1945 р.), с. 838–839.

234. Оперативна інструкція для к-ра “М. Чагара” для к-рів загонів і відділів “ЗГ” (від 7 вересня 1944 р.), с. 841–850.

235. Наказ “Орлича” для провідників СБ, ВО, військових надрайонів і районів про налагодження систематичності праці і вишколу кадрів органів СБ (від 17 жовтня 1944 р.), с. 851–852.

236. Формуляр місячного звіту про роботу типового слідчо-оперативного відділу СБ в ПСК “Одеса” у 1944 р., скл. “Пилипом” (без дати). Див.: Літопис УПА. Нова серія. Т. 8. С. 852–853.

237. Взірець “листи” людей, підозрілих у ворожій роботі по певному району теренів ПСК “Одеса” у 1944 р., розроблений “Пилипом” (дата не вказ.), с. 853.

238. Наказ референта СБ Сарненської округи ПСК “Одеса” Миколи Войтовича для комендантів СБ по ВО про збір книжок слідчого, розвідного і військового характеру (від 24 жовтня 1944 р.), с. 854–855.

239. Матеріал “Голосіївського” до орг[анізаційного] вишколу “Агентура та як її поборювати” (червень 1945 р.), с. 855–859.

240. Список звітів, описів боїв та рейдів військового осередку “ЗГ” (без підп., [вересень] 1945 р.), с. 893–894.

241. [Лист] “Дороша” до к-ра “Олекси” (від 5 жовтня 1945 р.), с. 894–896.

242. Листа вправших працівників орг[анізації] і к-рів УПА Північно-східного краю [ГО № 33] (від 1945 р., без підп.) (уривок), с. 937–939.
243. Опис рейду кав[алерійського] відділу УПА по Жит[омирській], Київ[ській] областях України й по Мозирській та Поліській областях Білорусії (без підп., 1945 р.), с. 1114–1120.
244. Інструкції на час П. (без підп., [1945 р.]), с. 1261–1264.
245. Схема “Керівництво запілля УПА на ПЗУЗ та ПСУЗ (перша половина 1944 р.)”, с. 1287.
246. Схема “Керівництво визвольного руху на ПЗУЗ (ОУН та НВРО) (друга половина 1944 р.)”, с. 1289.
247. Омельчук Юстим. “Відправа“ // Пост імені Ярослава Галана. Памфлети. Статті. Нариси. Львів: “Каменяр“. – 1967. – С. 280-281.
248. Лист “Енея“ до “провідника і головного командира“ (за вересень 1944 р.), с. 280 – 281.
249. Обіжник-відозва члена центрального проводу ОУН (б) “Павленка” до “всіх членів ОУН і бойовиків УПА, що несвідомо влились у провокаційну більшовицьку НВРО (від 1. 11. 1944 р.)”, с. 289.

Неопубліковані радянські документи:

1. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України“. – Оп. 23. – Спр. 523 “Доповідні записки, спецповідомлення народного комісара внутрішніх справ УРСР про діяльність українських націоналістів“. – Арк. 119 Протокол допиту обвинуваченого Грига Степана Степановича (від 19 жовтня 1943 р.).
2. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України“. – Оп. 23. – Спр. 523 “Доповідні записки, спецповідомлення народного комісара внутрішніх справ УРСР про діяльність українських націоналістів“. – Арк. 128 Протокол допиту обвинуваченого Марченка Петра Прокоповича (від 20 жовтня 1943 р.).
3. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України“. – Оп. 23. – Спр. 585 “Доповідна записка про стан гарнізонів противника на території Рівненської області“. – Арк. 16 – 54 Доповідна записка начальника Рівненського обласного штабу партизанського руху В. Бегми і заступника начальника Тимофеева для начальника УШПД Т. Строкача про хід боротьби з українськими націоналістами [вересень 1943 р.].
4. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України“. – Оп. 23. – Спр. 923 “Звітна доповідь секретаря Рівненського обкому КП(б)У про боротьбу з бандами українсько-німецьких націоналістів у Рівненській області“. – Арк. 33–39 Довідка

про ліквідацію керівного складу УПА з лютого 1944 по 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати).

5. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 923 “Звітна доповідь секретаря Рівненського обкому КП(б)У про боротьбу з бандами українсько-німецьких націоналістів у Рівненській області”. – Арк. 41–43 Список провідних керівників ОУН і УПА, затриманих у період з лютого 1944 до 20 лютого 1945 р. (без підп. і дати).

6. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 930 “Спеціальні повідомлення, доповідні записки, політичні інформації про дії українсько-німецьких націоналістичних банд і міроприємства по боротьбі з ними”. – Арк. 116 зв. [Лист] начальника управління контррозвідки НКО Смерш 1-го Українського фронту Осетрова до секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 8. 03. 1944 р.).

7. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 930 “Спеціальні повідомлення, доповідні записки, політичні інформації про дії українсько-німецьких націоналістичних банд і міроприємства по боротьбі з ними”. – Арк. 188 зв. [Лист] заступника начальника управління контррозвідки НКО СМЕРШ 1 Українського фронту А. Беянова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 11. 04. 1944 р.).

8. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 1 Супровідний лист начальника 7 відділу політичного управління 1 Українського фронту Дубровицького до знайденої “доповіді” “В. І. Тура” “Україна в боротьбі за державу” (від 13. 02. 1944 р.).

9. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 15 Супровідний лист заступника начальника контррозвідки НКО СМЕРШ 1 Українського фронту генерал-майора Беянова секретарю ЦК КП(б)У М. Хрущову про відправлення перекладу з української мови та копії з оригіналу звернення окружного проводу ОУН [б] до учасників ОУН, УПА і громадян з приводу співпраці з німецькою армією (березень 1944 р.).

10. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 23 Супровідний лист народного комісара державної безпеки

УРСР Савченка до вилучених Постанов III Надзвичайного Великого Збору ОУН (б) (від 26. 04. 1944 р.).

11. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 35 Супровідний лист начальника управління контррозвідки НКО СМЕРШ 1 Українського фронту про спрямування секретареві ЦК КП(б)У М. Хрущову копії наказу ОУН та інструкції ОУН, вилучених відділом СМЕРШ 18-ї стрілецької дивізії 1 Українського фронту внаслідок ліквідації бандитських груп у Горохівському районі Волинської області (від 7. 05. 1944 р.).

12. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 58 Супровідний лист начальника управління контррозвідки НКО СМЕРШ 1 Українського фронту Осетрова до виявленої кореспонденції на ім'я “отамана українського національного козацького руху”, адресований секретареві ЦК КП(б)У Хрущову (від 22. 05. 1944 р.).

13. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 89 Супровідний лист начальника Управління контррозвідки НКО СМЕРШ 1 Українського фронту Осетрова до скиненої з ворожого літака “контрреволюційної фашистської листівки” у місці розташування частин 3 Гвардійської армії, адресований секретареві ЦК КП(б)У Хрущову (від 29. 05. 1944 р.).

14. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 91 “Супровідний лист начальника Політичного Управління 1 Українського фронту С. Шатілова до знайденої у дворі зруйнованого будинку антирадянської листівки, адресований секретареві ЦК КП(б)У Хрущову (від 10. 06. 1944 р.)”

15. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 160 Супровідний лист начальника Управління контррозвідки СМЕРШ 1 Українського фронту Осетрова до виявленої 6 липня 1944 року антирадянської газети “РОА”, адресований секретареві ЦК КП(б)У Хрущову (від 28. 08. 1944 р.).

16. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 163 Супровідний лист заступника начальника Управління контррозвідки СМЕРШ 1 Українського фронту Беля[к]ова до виявлених у м. Рівне “контрреволюційних фашистських брошур”, адресований секретареві ЦК КП(б)У Хрущову (від 9. 03. 1944 р.).

17. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 931 “Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки”. – Арк. 165 Супровідний лист заступника начальника Управління контррозвідки СМЕРШ 1 Українського фронту Беля[к]ова до вилученої “контрреволюційної націоналістичної літератури” під час обшуку в квартирі, адресований секретареві ЦК КП(б)У Хрущову (від 19.03.1944 р.).

18. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 1700 “Довідки, інформації про хід виконання рішень ЦК КП(б)У від 10 січня, 26 лютого, 30 жовтня 1945 р. з питань боротьби з українськими націоналістами у Рівненській області”. – Арк. 1 – 3 Інформація секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова “Про реагування населення Рівненської області на звернення уряду УРСР” (від 26. 12..1944 р.).

19. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 1700 “Довідки, інформації про хід виконання рішень ЦК КП(б)У від 10 січня, 26 лютого, 30 жовтня 1945 р. з питань боротьби з українськими націоналістами у Рівненській області”. – Арк. 24 – 34 Спецповідомлення начальника ТВ НКГБ Ковельської залізниці підполковника державної безпеки В. Кочеткова і начальника 1 відділення ТВ НКГБ Ковельської залізниці капітана державної безпеки Новікова для [секретаря ЦК КП(б)У] М. Хрущова (від 3. 02. 1945 р.).

20. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 1700 “Довідки, інформації про хід виконання рішень ЦК КП(б)У від 10 січня, 26 лютого, 30 жовтня 1945 р. з питань боротьби з українськими націоналістами у Рівненській області”. – Арк. 40 – 43 Лист начальника УШПР Т. Строкача до секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про результати чекістсько-військової операції у північних районах Рівненської і Волинської областей (від 12. 02. 1945 р.).

21. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 1700 “Довідки, інформації про хід виконання рішень ЦК КП(б)У від 10 січня, 26 лютого, 30 жовтня 1945 р. з питань

боротьби з українськими націоналістами у Рівненській області. – Арк. 82 Лист секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова до секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми про необхідність перевірки числових даних про вбитих і взятих у полон “бандитів” на Рівненщині перед відправленням інформації до ЦК КП(б)У (від 20. 03. 1945 р.).

22. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 1700 “Довідки, інформації про хід виконання рішень ЦК КП(б)У від 10 січня, 26 лютого, 30 жовтня 1945 р. з питань боротьби з українськими націоналістами у Рівненській області”. – Арк. 122 – 129 Доповідна записка начальника ТВ НКГБ Ковельської залізниці підполковника державної безпеки В. Кочеткова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова (від 8. 04. 1945 р.).

23. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 1700 “Довідки, інформації про хід виконання рішень ЦК КП(б)У від 10 січня, 26 лютого, 30 жовтня 1945 р. з питань боротьби з українськими націоналістами у Рівненській області”. – Арк. 147 – 149 Підсумкове зведення секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми про хід обліку робітників і службовців у Рівненській області станом на 1945 р. (без дати).

24. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 23. – Спр. 1705 “Інформаційні бюлетені про хід боротьби з бандитизмом у західних областях УРСР”. – Арк. 25 – 36 Довідка “Про реорганізацію структури ОУН і нові методи та форми пропагандивної і терористичної діяльності українсько-німецьких націоналістів” (без підпису, [кінець 1944 року]).

25. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 46. – Спр. 299 “Постанови ЦК КП(б)У, копії доповідних записок на ім’я т. Сталіна, довідки з питань відновлення радянських партійних організацій, господарства у звільнених районах”. – Арк. 92 Постанова ЦК КП(б)У “Про покращення партійно-організаційної і партійно-політичної роботи у звільнених від німецької окупації районах України” (без підп. і дати).

26. ЦДАГО. – Ф. 1 “Центральний Комітет Комуністичної Партії України”. – Оп. 46. – Спр. 380 “Навчальні посібники, плани та інші матеріали українсько-німецьких націоналістів”. – Арк. 38 Вишкіл “Хто ми, чії діти, ким за що закуті?”.

27. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 276 “Листи і матеріали до них бувших партизанів Рівненщини Багрова М., Несен М., Мазура М., Сапір М., Струтинського М. В., Струтинського Г. В. з приводу підпільної діяльності Новака Т. Ф. – керівника Рівненської підпільної міської організації у роки Великої Вітчизняної війни. Фотокопії бойових

характеристик на Струтинського М. В. і Струтинського Г. В.” – Арк. 2 – 3 Лист Багрова М., Несен М., Мазура М., Сапір М. до директора Інституту марксизму-ленінізму при ЦК КПУ (від 18. 04. 1966 р.).

28. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 276 “Листи і матеріали до них бувших партизанів Рівненщини Багрова М., Несен М., Мазура М., Сапір М., Струтинського М. В., Струтинського Г. В. з приводу підпільної діяльності Новака Т. Ф. – керівника Рівненської підпільної міської організації у роки Великої Вітчизняної війни. Фотокопії бойових характеристик на Струтинського М. В. і Струтинського Г. В. “– Арк. 7 – 17 Лист-протест командира окремої підпільної групи у м. Рівне загону “Переможці”, майора КДБ Струтинського М. В. і бувшого учасника партизанського руху на Рівненщині, учасника розвідувальної групи загону “Переможці” і особистого зв’язкового М. Кузнецова Струтинського Г. з приводу присудження Новаку Терентію Федоровичу звання Героя Радянського Союзу (від 21. 03. 1966 р.).

29. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 276 “Листи і матеріали до них бувших партизанів Рівненщини Багрова М., Несен М., Мазура М., Сапір М., Струтинського М. В., Струтинського Г. В. з приводу підпільної діяльності Новака Т. Ф. – керівника Рівненської підпільної міської організації у роки Великої Вітчизняної війни. Фотокопії бойових характеристик на Струтинського М. В. і Струтинського Г. В. “– Арк. 16 Лист-протест командира окремої підпільної групи у м. Рівне загону “Переможці” нині майора КДБ Струтинського М. В. і бувшого учасника партизанського руху на Рівненщині, учасника розвідувальної групи загону “Переможці” і особистого зв’язкового М. Кузнецова Струтинського Г. з приводу присудження Новаку Терентію Федоровичу звання Героя Радянського Союзу (від 21. 03. 1966 р.).

30. ЦДАГО. – Ф. 57. – Оп. 4. – Спр. 276 “Листи і матеріали до них бувших партизанів Рівненщини Багрова М., Несен М., Мазура М., Сапір М., Струтинського М. В., Струтинського Г. В. з приводу підпільної діяльності Новака Т. Ф. – керівника Рівненської підпільної міської організації у роки Великої Вітчизняної війни. Фотокопії бойових характеристик на Струтинського М. В. і Струтинського Г. В. “– Арк. 19 – 23 Довідка М. Струтинського “Про зраду і поетапне знищення радянських активістів, комуністів і комсомольців с. Грушвиці, а невдовзі і всього Грушвицького радянського підпілля прибічниками Новака” (від 21. 03. 1966 р.).

31. ЦДАГО. – Ф. 62 “Український штаб партизанського руху”. – Оп. 1. – Спр. 1537 Вхідні шифротелеграми Житомирського підпільного обкому партії, партизанських з’єднань під кер. С. Малікова, А. Сабурова, А. Гнучого та ін. до ЦК КП(б)У, УШПР, НКВС і НКДБ

УРСР. – Арк. 30 Шифровка Малікова, Бугаєнка, Шитова, Шумака, Скубко, Міронова для М. Хрущова і Т. Строкача (від 30. 01. 1944 р.).

32. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...”. – Арк. 5 Бойовий звіт першого стрілецького полку ім. Руднева про дії проти банд УПА та їхніх посібників за період з 15. 08. до 22. 09. 1944 р. (без підпису).

33. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...”. – Арк. 8 Бойовий звіт начальника штабу першого стрілецького полку Коровченка про дії проти банд УПА та їхніх посібників за період з 20. 09. до 30. 09. 1944 р. (без дати).

34. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...”. – Арк. 11 Бойовий звіт [начальника штабу] першого стрілецького полку ім. генерала Руднева Коровченка про боротьбу з бандою УПА у період з 17. 10. до 3. 11. 1944 р. (без дати).

35. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...”. – Арк. 15 Бойовий звіт в. о. командира другого стрілецького полку Єфремова про боротьбу з бандами УПА за час від 20. 09 до 30. 09. 1944 р. (без дати).

36. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії

про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...“ – Арк. 16 Бойовий звіт [в. о. командира] другого стрілецького полку Єфремова про боротьбу з бандами УПА за час від 1. 10 до 8. 10. 1944 р. (без дати).

37. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання“. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...“ – Арк. 24 – 24 звор. Підсумки бойових дій з бандами УПА Окремого Кавалерійського дивізіону за час від 15.08 до 20.09.1944 р. командира Ленкіна” (без дати).

38. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання“. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...“ – Арк. 26 Підсумки бойових дій з бандами УПА Окремого Кавалерійського дивізіону за час від 1. 10 до 8. 10. 1944 р. командира Ленкіна (без дати).

39. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання“. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...“ – Арк. 48 Бойове донесення командира першого стрілецького полку Баправди для начальника штабу дивізії про знайдення схронів (від 9. 10. 1944 р.).

40. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання“. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...“ – Арк. 56 Лист від начальника штабу третього [кавалерійського полку] Абрамова для начальника штабу дивізії

Войцеховича про виявлення трофеїв і знищення бандитів внаслідок прочісування Хрінницького і Товпижинського лісів (від 11.10.1944 р.).

41. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...”. – Арк. 59 Донесення командира другого стрілецького полку майора Шоліна для командира дивізії Войцеховича про виявлення бандерівського схрону з сіллю і взяття у полон фельдшера (від 13.10.1944 р.).

42. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...”. – Арк. 61 Відомості командира другого стрілецького полку Шоліна і начальника штабу Кашицького про наслідки бойової операції другого стрілецького полку у Хрінницькому лісі 10 – 16.10.1944 р. (без дати).

43. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...”. – Арк. 65 Донесення командира другого стрілецького полку Шоліна для командира дивізії Вершигори про виявлення кількох криївок з “бандитами” (від 25.11.1944 р.).

44. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 53 “Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців...”. – Арк. 112 Схема мережі НВРО у Млинівському районі [неустійнений період 1944 року].

45. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське

з'єднання". – Оп. 1. – Спр. 85 "Щоденник комісара Першої української партизанської дивізії ім. С.А. Ковпака С.В. Руднева". – Арк. 26 Щоденник комісара з'єднання С.В. Руднева за 7.05. – 25.07.1943 р.

46. ЦДАГО. – Ф. 63 "Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з'єднання". – Оп. 1. – Спр. 174 "Рапорти, донесення командирів батальйону у штаб полку про боротьбу з бандами українських буржуазних націоналістів". – Арк. 2 Відомості про диверсійну діяльність другої стрілецької бригади протягом рейду з 5.01. до 1.04.1944 р. (без дати).

47. ЦДАГО. – Ф. 63 "Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з'єднання". – Оп. 1. – Спр. 199 "Рапорти, донесення командування полку (загону) для штабу дивізії (з'єднання) та командирів батальйонів і груп для штабу полку про здійснені бойові дії проти банд українських буржуазних націоналістів, про стан дисципліни, укомплектованість підрозділів особовим складом, спорядженням, зброєю, витрати боєприпасів та з інших питань". – Арк. 1 Бойове донесення командира першої роти Івашина із с. Осса для командира другої стрілецької бригади майора Т. Кульбака (від 28.01.1944 р.).

48. ЦДАГО. – Ф. 63 "Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з'єднання". – Оп. 1. – Спр. 199 "Рапорти, донесення командування полку (загону) для штабу дивізії (з'єднання) та командирів батальйонів і груп для штабу полку про здійснені бойові дії проти банд українських буржуазних націоналістів, про стан дисципліни, укомплектованість підрозділів особовим складом, спорядженням, зброєю, витрати боєприпасів та з інших питань". – Арк. 27 Донесення командира 2 стрілецького полку майору Шоліну від командира 4 стрілецької бригади Єфремова (від 16.09.1944 р.).

49. ЦДАГО. – Ф. 63 "Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з'єднання". – Оп. 1. – Спр. 199 "Рапорти, донесення командування полку (загону) для штабу дивізії (з'єднання) та командирів батальйонів і груп для штабу полку про здійснені бойові дії проти банд українських буржуазних націоналістів, про стан дисципліни, укомплектованість підрозділів особовим складом, спорядженням, зброєю, витрати боєприпасів та з інших питань". – Арк. 29 Донесення командира 2 стрілецького полку майору Шоліну від начальника штабу 4 стрілецької бригади Добніна (від 20. 09. 1944 р.).

50. ЦДАГО. – Ф. 63 "Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське

з'єднання". – Оп. 1. – Спр. 199 "Рапорти, донесення командування полку (загону) для штабу дивізії (з'єднання) та командирів батальйонів і груп для штабу полку про здійснені бойові дії проти банд українських буржуазних націоналістів, про стан дисципліни, укомплектованість підрозділів особовим складом, спорядженням, зброєю, витрати боєприпасів та з інших питань". – Арк. 40 Донесення командира батальйона 4 стрілецької бригади Довкіна (дата не встановлена).

51. ЦДАГО. – Ф. 63 "Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з'єднання". – Оп. 1. – Спр. 199 "Рапорти, донесення командування полку (загону) для штабу дивізії (з'єднання) та командирів батальйонів і груп для штабу полку про здійснені бойові дії проти банд українських буржуазних націоналістів, про стан дисципліни, укомплектованість підрозділів особовим складом, спорядженням, зброєю, витрати боєприпасів та з інших питань". – Арк. 64 Донесення начальника штабу третьої стрілецької бригади Вчистюха з с. Пил[ь]ча командира другої стрілецької бригади лейтенанту Єфремову (від 9. 10. 1944 р.).

52. ЦДАГО. – Ф. 68 Рівненське партизанське з'єднання № 2 "За Батьківщину". – Оп. 1. – Спр. 1 "Звіт командування з'єднання про бойову діяльність і партійно-політичну роботу загонів з'єднання за період з 26 березня 1943 р. до 1 червня 1944 р і додаток до нього". – Арк. 334 Підсумки бойової та диверсійної діяльності з'єднання партизанських загонів Федорова – Кізі з 26 березня 1942 р. до 6 травня 1944 р. (без підп. і дати).

53. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 189 Наказ № 2/45 обласного провідника "Дн-ого" [січень 1945 р.].

54. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 192 – 194 Лист-відповідь "С-Вара" для "Тура" про політичне і міжна-родне становище (від 29. 10. 1945 р.), (копія з копії рос. м.).

55. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 224 [Супровідна записка] до знайдених оунівських документів начальника управління НКДБ у Рівненській області Цветухіна для заступника народного комісара держбезпеки УРСР Дроздецького (від 23 січня 1945 р.).

56. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 276 Схема структури УПА станом на [початок 1944 р.], накреслена ст. лейтенантом Щиголевим (фотокопія).

57. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 277 Схема структури УПА станом на [серпень 1944 р.], накреслена ст. лейтенантом Щиголевим (фотокопія).

58. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 279 Схеми побудови ОУН на території Волинської області станом на [лютий 1945 р.] (без підпису).

59. ДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – Арк. 280 Схеми побудови ОУН на території Волинської області станом на 04.08.1945 р. (без підпису).

Опубліковані радянські документи:

1. Літопис УПА. Т. 39. Тактичний відтинок УПА 28-й “Данилів”: Холмщина і Підляшшя. Документи і матеріали // Відп. ред. П. Потічний, редагує колегія. – Торонто-Львів: В-во “Літопис УПА”, 2003. – 1056 с.

2. Виписка з доповідної записки НКВС УРСР у справу спецгрупи “Юрченка” (від 22 травня 1945 р.). С. 930 – 934.

3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС – МВС, МДБ – КДБ. 1943 – 1959 / П. Сохань та ін. (ред.), А. Кентій та ін. (упоряд.). – Київ – Торонто: Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – Кн. 1: 1943 – 1945, 2002. – 696 с.

4. Доповідна записка начальника УШПР Строкача і начальника розвідувального відділу Мартинова про діяльність українських націоналістів на окупованій території України станом на 5 грудня 1942 р. (від 7. 01. 1943 р.). С. 51 – 61.

5. Радіограма партизанських керівників на Рівненщині для начальника УШПР Строкача про активізацію дій українських націоналістів на території області (від 25. 02. 1943 р.). С. 61 – 62.

6. Радіограма заступника командира з розвідки Житомирського партизанського з’єднання Нирка про політичну лінію ОУН і ставлення націоналістів до поляків (від 2. 04. 1943 р.). С. 62.

7. Радіограма командування партизанського загону ім. М. Хрущова для начальника УШПР Строкача про активізацію українських націоналістів на Волині і Поліссі і формування української національної армії (від 14. 04. 1943 р.). С. 64 – 66.

8. Спецповідомлення начальника УШПР Строкача і начальника розвідувального відділу УШПР Мартинова про діяльність українських націоналістів на окупованій території Української РСР (від 21.04.1943 р.). С. 67 – 69.

9. Радіограма командира партизанського загону ім. М. Хрущова Шитова для начальника УШПР Строкача про активізацію українських націоналістів на Волині і Поліссі та створення польської самооборони (від 21. 04. 1943 р.). С. 69.

10. Радіограма командира партизанського загону ім. М. Хрущова Шитова для начальника УШПР Строкача про бойові дії між німцями і українськими націоналістами, ставлення останніх до поляків (від 6. 05. 1943 р.). С. 70.

11. Радіограма командира партизанського загону ім. М. Хрущова Шитова для начальника УШПР Строкача про об'єднання всіх українських націоналістів під проводом ОУН СД та зміни у ставленні націоналістів до поляків (від 15. 05. 1943 р.).

12. Радіограма командування партизанського загону ім. М. Хрущова Шитова для начальника УШПР Строкача про про активізацію українських націоналістів та їх вплив на західноукраїнське населення (від 28. 05. 1943 р.). С. 71 – 72.

13. Радіограма командира партизанського загону ім. М. Хрущова Шитова для начальника УШПР Строкача про наміри українських націоналістів розповсюдити свій вплив на територію всієї України (від 28. 05. 1943 р.). С. 72.

14. Доповідна записка командування об'єднаних партизанських загонів Рівненської області для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова і начальника УШПР Строкача про українських націоналістів на території Рівненської області (від 28. 05. 1943 р.). С. 73 – 78.

15. Спецповідомлення в. о. начальника УШПР В. Соколова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про діяльність українських націоналістів (від 14. 06. 1943 р.). С. 78 – 83.

16. Радіограма командування партизанського загону ім. М. Хрущова Шитова для начальника УШПР Строкача про зміни у ставленні українських націоналістів до поляків (від 14. 06. 1943 р.). С. 83 – 84.

17. Радіограма командира партизанського загону ім. М. Хрущова Шитова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про спроби українських націоналістів поширити свій вплив на територію Житомирської і Київської областей (від 26. 06. 1943 р.). С. 85.

18. Радіограма командира Сумського партизанського з'єднання Ковпака для Хрущова, Коротченка і Строкача про поширення впливу українських націоналістів на Рівненщину (від 2. 07. 1943 р.). С. 86.

19. Радіограма заступника командира з розвідки Рівненського партизанського з'єднання № 1 про наступ загонів УПА на районний центр Володимирець і сутички з поляками і партизанами (від 10.08.1943 р.). С. 93.

20. Радіограма командування партизанського загону ім. М. Хрущова Шитова для начальника УШПР Строкача про засилання партизанами своєї агентури і підпільні осередки (від 17.08.1943 р.). С. 95.

21. Радіограма командування Рівненського партизанського з'єднання № 1 (Бегми і Тимофеева) для Коротченка і Строкача про розпорядження Головної Команди УПА від 15 серпня 1943 р. в земельній справі (від 3. 09. 1943 р.). С. 96 – 97.

22. Спецповідомлення в. о. начальника УШПР В. Соколова для секретаря ЦК КП(б)У Д. Коротченка про діяльність українських націоналістів (від 30. 09. 1943 р.). С. 98 – 99.

23. Радіограма командування Рівненського партизанського з'єднання № 1 (Бегми і Тимофеева) для Хрущова і Строкача про організацію українськими націоналістами занять в сільських школах на території області (від 18. 10. 1943 р.).

24. Радіограма командування Рівненського партизанського з'єднання № 1 (Бегми і Тимофеева) для Хрущова і Строкача про напад українських націоналістів на Воробинський спиртовий завод (від 26.10.1943 р.). С. 100.

25. Рапорт командира Чехословацького партизанського загону Репкіна для командира Житомирського партизанського з'єднання Сабурова про хід і результати переговорів з представниками ОУН і УПА в районі Рокитно на Рівненщині (від 31. 10. 1943 р.). С. 102 – 106.

26. Радіограма командування Рівненського партизанського з'єднання № 1 (Бегми і Тимофеева) для Хрущова і Строкача про мобілізацію українськими націоналістами шевців та зарахування до УПА представників різних національностей (від 30. 10. 1943 р.). С. 107.

27. Радіограма командира Тернопільського партизанського з'єднання ім. М. Хрущова Шитова про членів ОУН с. Чудель Клесівського району Рівненської області (від 3. 11. 1943 р.). С. 109.

28. Радіограма командування Рівненського партизанського з'єднання № 1 (Бегми і Тимофеева) для Хрущова і Строкача про боротьбу німців з українськими націоналістами і розпуск оунівцями змобілізованої молоді (від 11. 11. 1943 р.). С. 111.

29. Радіограма командування Рівненського партизанського з'єднання № 1 (Бегми і Тимофеева) для Хрущова і Строкача про дислокацію штабу УПА, окремих формувань і зернових складів УПА в селах поблизу м. Сарни (від 14. 12. 1943 р.). С. 121.

30. Радіограма командира Кам'янець-Подільського з'єднання ім. Г. Жукова для начальника УШПР Строкача про дислокацію великих націоналістичних збройних формувань у районі м. Острог Рівненської області (від 22. 12. 1943 р.). С. 121.

31. Радіограма командування Житомирської партизанської дивізії ім. О. Щорса для Хрущова і Строкача про бої із загонами УПА (від 7. 01. 1944 р.). С. 124.

32. Довідка в. о. начальника УШПР Строкача про діяльність українських націоналістів (від 21. 01. 1944 р.). С. 125 – 126.

33. Доповідна записка командування Чернігівсько-Волинського партизанського з'єднання для Хрущова і Строкача про контрреволюційну діяльність ОУН і її збройної сили УПА у світлі добутих документальних даних (від 21. 01. 1944 р.). С. 127 – 132.

34. Радіограма командира 1-ї Української партизанської дивізії ім. С. Ковпака Вершигори для начальника УШПР Строкача про дислокацію націоналістичних формувань навколо Ковеля та плани заслання агітаторів ОУН у східні області України (від 22. 01. 1944 р.). С. 133 – 134.

35. Радіограма командування з'єднання українських кавалерійських партизанських загонів (Наумова і Кишинського) про захоплення документів надрайонного проводу ОУН, продовольчого складу та кількох керівних працівників (від 24. 01. 1944 р.). С. 135.

36. Радіограма командира 1-ї Української партизанської дивізії ім. С. Ковпака Вершигори для начальника УШПР Строкача про переговори українських націоналістів з німецькими представниками в районі Володимира-Волинського (від 30. 01. 1944 р.). С. 136–137.

37. Повідомлення заст. нач. управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Булянова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про збройні зіткнення українських націоналістів у населених пунктах Корецького району і вилучення з криївки та складів оперативної документації і зброї (від 1. 02. 1944 р.). С. 138.

38. Радіограма командира 1-ї Української партизанської дивізії ім. С. Ковпака Вершигори для начальника УШПР Строкача про результати рейду по території Волинської і Рівненської областей (від 3. 02. 1944 р.). С. 139 – 140.

39. Довідка політичного відділу штабу 13-ї армії 1-го Українського фронту про хід мобілізації військовозобов'язаних у районах Західної України (від 3. 02. 1944 р.). С. 140 – 144.

40. Радіограма командира 1-ї Української партизанської дивізії ім. С. Ковпака Вершигори для начальника УШПР Строкача про результати боїв із загonom УПА ім. Богуна, керівний склад старшинської школи УПА “Лісові чорти”, дислокацію формувань УПА-Північ під керівництвом “Рудого”, “Дубового” і “Енея” (від 4.02.1944 р.). С. 144 – 145.

41. Інформація начальника політичного управління 1-го Українського фронту С. Шатілова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про ворожу антирадянську діяльність українсько-німецьких націоналістів (від 5. 02. 1944 р.). С. 146 – 155.

42. Політичне донесення командуючого військами 13-ї армії 1-го Українського фронту Пухова для Хрущова і Строкача про напад українських націоналістів на окремі групи військовослужбовців протягом січня 1944 р. і необхідність посилення роз'яснювальної і політично-виховної роботи серед особового складу військ і місцевого населення (від 13. 02. 1944 р.). С. 156 – 162.

43. Радіограма командира Житомирського партизанського з'єднання Сабурова для начальника УШПР Строкача про перебування формувань “Дубового” на Сарненщині (від 15. 02. 1944 р.). С. 164.

44. Інформація начальника політичного управління 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про озброєні напади на окремі групи військовослужбовців 13-ї армії відділів УПА на території Рівненської області (від 18.02.1944 р.). С. 167 – 168.

45. Повідомлення начальника політичного управління 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про арешт членів місцевого осередку ОУН у с. Новосілки і затримання коменданта військового підрайону Рівненського району (від 19.02.1944 р.). С. 169 – 173.

46. Інформація начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про напад відділу УПА на евакошпиталь № 550 у с. Велика Любаша Костопільського району та захоплення низки продовольчих складів українських націоналістів на теренах Рівненської області (від 20.02.1944 р.). С. 174.

47. Повідомлення начальника політичного управління 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про активізацію націоналістичної пропаганди серед військовослужбовців Червоної Армії та факти звільнення відділами УПА захоплених у полон червоноармійців (від 23. 02. 1944 р.). С. 177 – 178.

48. Інформація начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про активізацію діяльності бандгруп “УПА” на ділянці перебування 13-ї армії (від 23. 02. 1944 р.). С. 179 – 182.

49. Радіограма командування з'єднання українських кавалерійських партизанських загонів для Хрущова і Строкача про захоплення постанов III-ї конференції ОУН та інших документів ОУН і УПА (від 24. 02. 1944 р.). С. 182 – 183.

50. Радіограма командира 1-ї Української партизанської дивізії ім. С. Ковпака Вершигори для начальника УШПР Строкача про причини, завдяки яким українським націоналістам вдалося взяти під

своє керівництво антинімецьку боротьбу населення Волині і Полісся та проруханки командирів радянських партизанів (від 27.02.1944 р.). С. 186 – 187.

51. Інформація секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про діяльність українських націоналістів у Рівненській області (від 5. 03. 1944 р.). С. 188 – 192.

52. Політичне донесення начальника політичного управління 1-го Українського фронту С. Шатілова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про випадки нападів озброєних банд українських націоналістів (від 6. 03. 1944 р.). С. 196 – 197.

53. Повідомлення начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про випадки збройних сутичок із бандгрупами “УПА” на ділянці фронту 13-ї армії (від 7. 03. 1944 р.). С. 198 – 201.

54. Інформація начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про випадки виявлення складів зі зброєю і продовольством та арешти активних членів ОУН і УПА на території Волинської і Рівненської областей (від 8. 03. 1944 р.). С. 202 – 204.

55. Донесення начальника політичного управління 1-го Українського фронту С. Шатілова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про ліквідацію двох бандитських груп українських націоналістів у селах Підліщі і Чекани Острожецького району Рівненської області (від 8.03.1944 р.). С. 205 – 206.

56. Інформація секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про роз’яснення місцевому населенню звернення Президії Верховної Ради і Раднаркому УРСР, ЦК КП(б)У “До учасників так званих “УПА” і “УНРА” та дії ОУН і УПА по зриванню усіх заходів радянської влади (від 16. 03. 1944 р.). С. 212 – 214.

57. Спецповідомлення керівника НКДБ УРСР Савченка для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про факти зриву мобілізації військовозобов’язаних у Рівненській області (від 18. 03. 1944 р.). С. 214 – 217.

58. З інформації Волинського обкому КП(б)У про розповсюдження серед місцевого населення звернення Президії Верховної Ради і Раднаркому УРСР, ЦК КП(б)У “До учасників так званих “УПА” і “УНРА” та дії ОУН і УПА по зриванню усіх заходів радянської влади (від 20.03.1944 р.). С. 220 – 223.

59. Повідомлення начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря

ЦК КП(б)У М. Хрущова про випадки зривання українськими націоналістами мобілізації військовозобов'язаних в тиловому районі 13-ї армії на території Рівненської області (від 29. 03. 1944 р.). С. 225 – 226.

60. Повідомлення заступника начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Стрельнікова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про факти примусової мобілізації населення Рівненської та північної частини Тернопільської областей до лав УПА (від 15. 04. 1944 р.). С. 230 – 231.

61. Політична інформація секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про хід мобілізації військовозобов'язаних до Червоної Армії і реагування населення у зв'язку з мобілізацією (від 15. 04. 1944 р.). С. 232 – 235.

62. Доповідна записка начальника УШПР Строкача для секретаря ЦК КП(б)У Д. Коротченка про активні дії бандерівців на Волині у контакті з німцями проти Червоної Армії і радянських партизанів (від 10. 05. 1944 р.). С. 235 – 239.

63. Інформація начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про підсумки проведення військових операцій з ліквідації формувань УПА та їхніх баз і складів, арештів активних учасників націоналістичного руху на території Рівненської, Станіславської і Тернопільської областей за квітень 1944 р. (від 15. 05. 1944 р.). С. 239 – 243.

64. Про підсумки боротьби з бандитизмом у Тернопільській області за квітень-травень 1944 р. (від 1. 06. 1944 р.). С. 244 – 250.

65. Інформація начальника управління контррозвідки СМЕРШ 1-го Українського фронту Осетрова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про підсумки військових операцій з ліквідації формувань УПА і підпільних осередків ОУН на території Волинської, Рівненської, Станіславської, Тернопільської і Кам'янець-Подільської областей за травень 1944 р. (від 14. 06. 1944 р.). С. 250 – 254.

66. Довідка начальника управління НКВС у Рівненській області Приходченка про результати роботи з ліквідації банд-повстанських груп за період з 1 травня по 1 серпня 1944 р. (від 12. 08. 1944 р.). С. 255 – 257.

67. Доповідна записка секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про поширення діяльності формувань УПА і підпілля ОУН на всі райони області та заходи радянської влади щодо посилення боротьби з українськими націоналістами (від 12. 08. 1944 р.). С. 258 – 261.

68. Інформація секретаря Тернопільського обкому КП(б)У І. Компанійця для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про діяльність ОУН-івських банд на території Тернопільської області (від 29 08.1944 р.). С. 267 – 269.

69. Інформація керівника НКВС УРСР Рясного для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про наявність розбіжностей у вищому керівництві ОУН та створення УГВР (від 20. 11. 1944 р.). С. 296 – 300.

70. Інформація керівника НКВС СРСР Л. Берії для Й. Сталіна, В. Молотова, Г. Маленкова, М. Хрущова про хід і результати боротьби з формуваннями УПА і підпіллям ОУН (від 12. 12. 1944 р.). С. 301 – 304.

71. Інформація Т. Строкача для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про ліквідацію командира УПА-Північ Д. Клячківського на оржівських хуторах Клеванського району Рівненської області (від 12. 02. 1945 р.). С. 310 – 312.

72. Звітна доповідь секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми і начальника УНКВС у Рівненській області В. Трубнікова про політичні і оперативні обставини, хід і результати боротьби з формуваннями УПА і підпіллям ОУН за період з лютого 1944 р. по 20 лютого 1945 р. С. 319 – 347.

73. Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі в 1944 – 1953 роках. – Київ: Дніпро, 1998. – 941 с.

74. Доповідна записка невстановленого автора для М. Хрущова і Й. Сталіна про боротьбу з ОУН і УПА у звільнених від гітлерівців районах Рівненської та Волинської областей (від 21. 03. 1944 р.).

75. Лист секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова для Й. Сталіна про становище на Волині та пропозиції щодо боротьби з українськими націоналістами (березень 1944 р.).

76. Доповідна записка секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про ставлення до польського населення області та його реагування на дії радянської влади (від 31. 05. 1944 р.).

77. Бойовий звіт командира другого стрілецького полку Шоліна про боротьбу з бандами УПА за час від 17. 10 до 3. 11. 1944 р. (від 5.11.1944 р.).

78. Довідка секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У Кириченка про недоліки у боротьбі з “німецько-українськими націоналістичними бандами” у Рівненській області з боку органів НКВД, НКГБ і внутрішніх військ НКВД (від 5. 01. 1945 р.).

79. Довідка заступника командира партизанського загону [Наумова] Гаврилюка про політичне становище у Рівненській області (від 7. 01. 1945 р.).

80. Доповідна секретаря Волинського обкому КП(б)У І. Профатилова секретареві ЦК КП(б)У М. Хрущову про становище на визволеній від німецьких окупантів території області (від 7 квітня 1944 р.).

81. Інформація секретаря Рівненського обкому партії В. Бегми секретареві ЦК КП(б)У М. Хрущову про боротьбу проти українських буржуазних націоналістів (від 6. 06. 1944 р.).

82. Шифротелеграма М. Хрушова командирові партизанської дивізії П. Вершигорі про передачу її до складу НКВС для боротьби з ОУН і УПА (від 17. 08. 1944 р.).

83. Звіт в. о. начальника штабу 1-ї Української партизанської дивізії ім. С. Ковпака Клейна про бойові дії проти українських націоналістів у жовтні-листопаді 1944 р. (від 5. 11. 1944 р.).

84. План агентурно-оперативних заходів Волинського обкому КП(б)У, обласних управлінь НКВС і НКДБ щодо ліквідації оунівського підпілля протягом липня-вересня 1945р. (від 28. 07. 1945 р.).

85. Сергійчук В. Самі себе завоювали. Діяльність винищувальних батальйонів проти українського національно-визвольного руху. Київ: Українська Видавнича Спілка, 2003. – 80 с.

86. Директива керівника НКВС УРСР В. Рясного начальникам обласних управлінь НКДБ УРСР щодо перестрілки між винищувальним батальйоном Порицького району Волинської області та партизанами дивізії ім. С. Ковпака з прикордонниками (від 19. 12. 1944 р.). С. 15 – 16.

87. Постанова бюро Рівненського обкому КП(б)У про діяльність груп самозахисту у Висоцькому та Острозькому районах Рівненщини (від 20. 11. 1945 р.). С. 20 – 22.

88. Довідка про перебування винищувальних батальйонів у районах Кам'янець-Подільської області, які межують з Рівненською та Тернопільською областями (від 27. 11. 1945 р.). С. 22 – 28.

89. Постанова організаційного бюро ЦК КП(б)У про посилення політичної роботи, підвищення більшовицької пильності і бойової виучки у винищувальних батальйонах західних областей УРСР (від 18. 04. 1946 р.). С. 32 – 37.

90. Сергійчук В. ОУН – УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. Київ: Дніпро, 1996. – 496 с.

91. Доповідна записка начальника УШПР Т. Строкача і начальника розвідувального відділу Мартинова про діяльність українських націоналістів на окупованій території України станом на 5. 12. 1942 р. (від 7. 01. 1943 р.). С. 15 – 23.

92. Виписки із стенограмбесід начальника УШПР і працівників розвідувального відділу УШПР із заступниками командирів з розвідки з'єднань Малікова, Ковпака і Бегми (від 26. 03. 1943 р.). С. 27 – 28.

93. Донесення Шитова про діяльність українських націоналістів у Рівненській області (від 23. 04. 1943 р.). С. 29 – 30.

94. Виписка із розвідувального зведення штабу партизанських загонів Житомирської області (від 27. 04. 1943 р.). С. 30 – 31.

95. Донесення командира партизанського загону Житомирської області Сабурова та інших для начальника УШПР Т. Строкача (дата не вказ.). С. 50 – 54.

96. Виписка із розвідувального зведення № 6 штабу партизанських загонів Житомирської області за підп. Сабурова (від 25.05.1943 р.). С. 54 – 55.

97. Допповідна записка начальника оперативного штабу Бегми, командира з'єднаних партизанських загонів Рівненської області Федорова, комісара з'єднаних партизанських загонів Рівненської області Кізі про діяльність українських націоналістів на території Рівненської області (від 28. 05. 1943 р.). С. 63 – 69.

98. Виписка із розвідувального зведення № 7 штабу партизанських загонів Житомирської області Сабурова про діяльність українських націоналістів (від 1. 06. 1943 р.). С. 71 – 72.

99. Розвідувальне зведення № 61 начальника УШПР Т. Строкача станом на 6. 07. 1943 р. (від 9. 07. 1943 р.). С. 83.

100. Спецповідомлення № 89/1 заступника начальника УШПР Старінова для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про мобілізацію націоналістів на Волині (від 17. 09. 1943 р.). С. 95.

101. Розвідувальне зведення № 108а начальника УШПР Т. Строкача станом на 1. 11. 1943 р. (від 4. 11. 1943 р.). С. 112.

102. Виписка зі звіту про роботу розвідувальних органів другого рейдуючого з'єднання партизанських загонів Рівненської області Федорова-Кізі за час від 1.10. до 15. 12. 1943 р. С. 117 – 121.

103. Постанова Державного Комітету Оборони СРСР про спеціальні міроприємства у західних областях України (березень 1944 р.). С. 145 – 146.

104. Інформація секретаря Рівненського обкому КП(б)У В. Бегми для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про стан боротьби з українсько-німецьким націоналістичним бандитизмом на території Рівненської області (від 6. 06. 1944 р.). С. 148 – 153.

105. Спецповідомлення начальника УШПР Т. Строкача для секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова про райони перебування українських націоналістів і загонів польських партизанів (від 27. 03. 1944 р.). С. 155 – 156.

106. Карта проведення бойових операцій по ліквідації банд внутрішніми військами НКВС Українського округу за період з 19. 02. до 20. 09. 1944 р. С. 156 – 166.

107. Довідка МВС СРСР Т. Строкача і заступника начальника УББ МВС УРСР Л. Пастельняка про результати боротьби з бандитизмом на території західних областей УРСР за час від лютого 1944 р. до 25 травня 1946 р. (від 28. 05. 1946 р.). С. 171.

108. Довідка МВС СРСР Т. Строкача і заступника начальника УББ МВС УРСР Л. Пастельняка про кількість вилученої у бандитів зброї на території західних областей УРСР (від 28. 05. 1946 р.). С. 172.

109. Білас І. Г. Репресивно-каральна система в Україні. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2-х кн. – Кн. 2. – Київ: Либідь, 1994. – 688 с.

110. Доповідна записка начальника УШПР Т. Строкача і начальника розвідувального відділу УШПР Мартинова про діяльність українських націоналістів на окупованій території України в галузях культури, мистецтва і преси (від 9. 01. 1943 р.).

111. Загальний список націоналістів ОУН, котрі підлягають знищенню партизанським загonom Чепіги (від 12. 03. 1943 р.).

112. Спеціальне повідомлення начальника 1-го відділу 4-го управління НКДБ СРСР Гусакова для заступника народного комісара державної безпеки СРСР Кобулова (без дати).

113. Виписка зі спецповідомлення про результати операцій спецгрупи під кер. бувшого курінного “Максима” (“Ворон”) і Й. Кравчука (“Комара”) (від 29. 03. 1945 р.).

114. Повідомлення народного комісара внутрішніх справ СРСР Л. Берії про організацію та результати роботи спецгруп для боротьби з оунівським бандитизмом у західних областях України (від 26.07.1945 р.).

115. Лист генерал-лейтенанта А. Леонтєва для заступника народного комісара внутрішніх справ СРСР Круглова (від 3.08.1945 р.).

Повстанська періодика:

1. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр 130 “Копії інформацій та відомості з надрайонів і районів Рівненської військової округи (т. 2)”. – Арк. 82–83. “О.У.Н.С.Д. Радієві інформації”. – 1943 р. – № 42.

2. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 1 – 1 звор. Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 10 квітня. – № 27.

3. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 2 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 23 квітня. – № 29.

4. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 3 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 8 травня. – № 31.

5. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 4 – 5 звор. Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 31 травня. – № 34.

6. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 6 – 6 звор. Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – Без дати. – № 37.

7. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 7 – 7 звор. Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 1 липня. – № 38.

8. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 9 – 10 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – Без дати. – № 1.

9. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 11 – 12 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – Без дати. – № 2.

10. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 17 – 18 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 20 вересня. – № 55.

11. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 19 – 20 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – Без дати. – № 3.

12. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 25 – 26 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – 1 жовтня. – № 5.

13. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а

“Періодика”. – Арк. 27 – 29 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 11 жовтня. – № 61.

14. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 30 – 31 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – 17 жовтня. – № 7.

15. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 36 – 38 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 21 жовтня. – № 64.

16. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 39 – 41 Періодичне видання “ОУН. Інформації” – 1943 р. – 25 жовтня. – № 65.

17. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 42 – 43 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації” – 1943 р. – [жовтень]. – № 6.

18. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 44 – 46 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 9 грудня. – № 77.

19. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 47 – 47 звор. Періодичне видання “Радієві вісті”. – Без дати. – № 1.

20. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 48 – 49 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – 12 грудня. – № 11.

21. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 50 – 52 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 23 грудня. – № 80.

22. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 55 – 56 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1943 р. – 27 грудня. – № 12.

23. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 57 – 58 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1943 р. – 30 грудня. – № 82.

24. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 61 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – Без дати. – № 67.

25. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 62 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – Без дати. – № 21.

26. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 63 – 63 звор. Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 1 січня. – № 1.

27. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 64 – 65 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – 1944 р. – 3 січня. – № 1.

28. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 66 – 67 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 15 січня. – № 15.

29. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 69 – 71 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 23 січня. – № 16.

30. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 72 – 74 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 24 лютого. – № 11.

31. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 75 – 76 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 17 березня. – № 17.

32. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 78 – 79 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 10 квітня. – № 20.

33. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 80 – 81 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – № 30.

34. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а

“Періодика “. – Арк. 82 – 83 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – № 38.

35. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 84 – 85 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – № 42.

36. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 86 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – № 46.

37. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 87 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 12 липня. – № 8. – № 73.

38. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 88 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 15 липня. – № 9.

39. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 89 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 17 – 18. 07. 1944 р. – № 10

40. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 90 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 19 липня. – № 11.

41. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 91 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 20 липня. – № 12.

42. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 93 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 24 липня. – № 14.

43. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 94 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 25 липня. – № 15.

44. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях“. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика “. – Арк. 95 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 26 липня. – № 16.

45. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 96 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 27 липня. – № 17.

46. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 97 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 28 липня. – № 18.

47. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 98 Періодичне видання “Радієві вісті”. – 1944 р. – 24 серпня. – № 27.

48. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 176а “Періодика”. – Арк. 101 – 102 Періодичне видання “Радіо – Звідомлення”. – 1944 р. – 23 вересня. – № 20.

49. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 279 “Інструктивний матеріал і відозви Краєвого та окружних проводів юнацтва, звіт про роботу з юнацтвом”. – Арк. 39 Періодичне видання “Новинки. Короткі вісті.” – [1943] р. – 23 вересня. – № 15.

50. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 279 “Інструктивний матеріал і відозви Краєвого та окружних проводів юнацтва, звіт про роботу з юнацтвом”. – Арк. 44 Періодичне видання “Новинки. Короткі вісті.” – [1943] р. – 3 жовтня. – № 18.

51. ЦДАВО. – Ф. 3833 “Крайовий Провід Організації Українських Націоналістів на західноукраїнських землях”. – Оп. 1. – Спр. 279 “Інструктивний матеріал і відозви Краєвого та окружних проводів юнацтва, звіт про роботу з юнацтвом”. – Арк. 45 Періодичне видання “Новинки. Короткі вісті”. – [1943] р. – 8 жовтня. – № 20.

52. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 2 – 3 Періодичне видання політичного відділу УПА “Вісті з фронту УПА”. – 1943 р. – № 1.

53. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 27 Розпорядження ГК УПА Дмитра Клячківського про встановлення адміністрації на території України (від 1 вересня 1943 р.).

54. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 50 – 51 Періодичне видання УПА “Інформатор”. – 1943 р. – 15 жовтня. – № 20.

55. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 66 Наказ голови [управи] невідомого району “Зубенка” для керівника управи у с. Сильже про написання кличів (від 24.02. 1944 р.).

56. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 8 “Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії”. – Арк. 70 Військовий вишкіл (без підп. і дати), (уривок).

57. ЦДАВО. – Ф. 3837 “З’єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 44 Зарядження у земельній справі ГК УПА (від 15 серпня 1943 р.).

58. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 2. – Спр. 92 “Журнали “Інформатор”. – Арк. 3 Періодичне видання “Інформатор”. – 1943 р. – 31 серпня. – № 17.

59. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 2. – Спр. 92 “Журнали “Інформатор”. – Арк. 4 – 8 Періодичне видання “Інформатор”. – 1943 р. – 15 вересня. – № 18.

60. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 2. – Спр. 92 “Журнали “Інформатор”. – Арк. 16 Періодичне видання “Інформатор”. – 1943 р. – 1 жовтня. – № 19.

61. ЦДАВО. – Ф. 3838 “З’єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Оп. 2. – Спр. 92 “Журнали “Інформатор”. – Арк. 20–21 зв. – Періодичне видання “Інформатор”. – 1943 р. – 15 жовтня. – № 20.

62. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 28 “”. – Арк. 2 Періодичне видання УПС “Інформації”. – Без дати. – № 73.

63. ЦДАВО. – Ф. 3967 “Комендант воєнного району “Іскра”. – Оп. 1. – Спр. 28 “”. – Арк. 4 – 7 Періодичне видання УПС “Інформації”. – 1943 р. – 29 листопада. – № 74.

64. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 6 Періодичне видання “О.У.Н. Інформації.” – 1943 р. – 1 травня. – № 30.

65. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та

інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 12
Періодичне видання “О.У.Н. Інформації” – 1943 р. – 31 травня. – № 34.

66. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної
Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та
інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 26 Періодичне
видання “Новинки. Короткі вісті”. – 1943 р. – 8 вересня. – № 8.

67. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії
України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші
інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 32 Періодичне
видання “ОУНСД. Інформація.” – 1943 р. – 10 серпня. – № 44.

68. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної
Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та
інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 35 – 36
Періодичне видання “О.У.Н. Інформації.” – 1943 р. – 27 серпня. – № 48.

69. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної
Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та
інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 37 – 38
Періодичне видання “О.У.Н. Інформації.” – 1943 р. – 29 серпня. – № 49.

70. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної
Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні
огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. –
Арк. 46 Періодичне видання “ОУН. Інформації”. – [1943 р.] –
[вересень]. – № 51.

71. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної
Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та
інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 78 Періодичне
видання “Новинки. Короткі вісті”. – [1943 р.] – 8 жовтня. – № 20.

72. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної
Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди
та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 85 –
86 Періодичне видання “О.У.Н. Інформації.” – Без дати. – № 61.

73. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної
Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди
та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 90
Періодичне видання “О.У.Н. Інформації.” – Без дати. – № 62.

74. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної
Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди
та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 100
– 101. Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 22 жовтня. – № 12.

75. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної
Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди

та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 103 – 104 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 23 жовтня. – № 13.

76. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 106 – 108 Періодичне видання “Тижневий огляд воєнних і політичних подій від 17 до 24 жовтня 1943 року”. – 1943 р. – 24 жовтня.

77. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 113 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 25 жовтня. – № 14.

78. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 114 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 26 жовтня. – № 15.

79. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 115 – 116 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 28 жовтня. – № 17.

80. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 117 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 27 жовтня. – № 16.

81. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 121 – 122 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 29 жовтня. – № 18.

82. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 123 – 124 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 30 жовтня. – № 19.

83. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 126 – 128 Періодичне видання “Тижневий огляд воєнних і політичних подій від 24 до 31 жовтня 1943 року”. – 1943 р. – 31 жовтня.

84. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України“. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів“. – Арк. 130 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 1 листопада. – № 21.

85. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 131 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 1 листопада. – № 20.

86. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 133 – 134 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 4 листопада. – № 22.

87. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 140 – 141 Періодичне видання “Тижневий огляд воєнних та політичних подій від 14 до 21 листопада 1943 року”. – 1943 р. – 21 листопада.

88. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 142 – 143 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 23 листопада. – № 26.

89. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 144 – 145 Періодичне видання “Новинки”. – 1943 р. – 22 листопада. – № 25.

90. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 146 Періодичне видання “Радієві звідомлення пресової служби в[ійськового] н[адрайону]. – 1943 р. – 25 грудня.

91. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 355 “Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 151 – 152 Періодичне видання “Радієві звідомлення прес[ової] служби в[ійськового] н[адрайону].” – 1943 р. – 1 грудня.

92. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 365 “Інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 10 – 11 звор. Періодичне видання “Тижневий огляд воєнних та політичних подій від 16 до 23.01.1944 року”. – 1944 р. – № 10.

93. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 365 “Інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 16 Періодичне видання “Радієві звідомлення УПС при УПА(б)”. – 1944 р. – 27–28 січня.

94. ЦДАГО. – Ф. 57 “Колекція документів з історії Комуністичної Партії України”. – Оп. 4. – Спр. 365 “Інформаційні матеріали українських націоналістів”. – Арк. 17 Періодичне видання “Радієві звітлення УПС при УПА(б)”. – 1944 р. – 29–30 січня.

95. ЦДАГО. – Ф. 63 “Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з’єднання”. – Оп. 1. – Спр. 161 “Документи з’єднання”. – Арк. 68 – 71 звор. Періодичне видання “Вільна Україна”. – 1943 р. – № 1.

96. ДАВО. – Ф. Р – 1021 “Волинський провід Організації Українських Націоналістів”. – Оп. 1. – Спр. 5 “Листівки ОУН і Головної Команди УПА. Промови на ідеологічні теми, пісні, колядки. Частина заповіді українського націоналіста. Програми вишколу медперсоналу”. – Арк. 9 – 10 Періодичне видання “ОУН. Радієві інформації”. – 1944 р. – 15 січня. – № 15.

97. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 9 “Питання життя та смерті повстанця...”. – Арк. 64 Періодичне видання “Радіо – інформації”. – 1944 р. – 25 серпня.

98. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 9 “Питання життя та смерті повстанця...”. – Арк. 67 Періодичне видання “Радіо – Звітлення”. – 1944 р. – 3 жовтня.

99. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 9 “Питання життя та смерті повстанця...”. – Арк. 68 Періодичне видання “Радіо – Звітлення”. – 1944 р. – 4 жовтня.

100. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 9 “Питання життя та смерті повстанця...”. – Арк. 69 Періодичне видання “Радіо – Звітлення”. – 1944 р. – 5 жовтня.

101. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 9 “Питання життя та смерті повстанця...”. – Арк. 70 Періодичне видання “Радіо – Звітлення”. – 1944 р. – 13 жовтня.

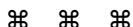
102. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 9 “Питання життя та смерті повстанця...”. – Арк. 71 Періодичне видання “Радіо – Звітлення”. – 1944 р. – 7-8 жовтня.

103. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 9 “Питання життя та смерті повстанця...”. – Арк. 72 Періодичне видання “Радіо – Звітлення”. – 1944 р. – 10 жовтня.

104. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 9 “Питання життя та смерті повстанця...”. – Арк. 73 Періодичне видання “Радіо – Звітлення”. – 1944 р. – 11 жовтня.

105. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 9 “Питання життя та смерті повстанця...”. – Арк. 74 Періодичне видання “Радіо – Звітлення”. – 1944 р. – 12 жовтня.

106. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 32 “Посібник для працівників служби...”. – Арк. 51 – 52
Періодичне видання “Новини”. – 1943 р. – 26 листопада. – № 28.
107. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 32 “Посібник для працівників служби...”. – Арк. 122
Періодичне видання “Новини”. – 1943 р. – 10 грудня. – № 32.
108. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 32 “Посібник для працівників служби...”. – Арк. 124 – 124
звор. Періодичне видання “Новини”. – 1943 р. – 30 грудня. – № 40.
109. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 32 “Посібник для працівників служби...”. – Арк. 125 –
125 звор. Періодичне видання “Новини”. – 1944 р. – 1 січня. – № 41.
110. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 32 “Посібник для працівників служби...”. – Арк. 126 –
127 Періодичне видання “Новини”. – 1943 р. – 1 грудня. – № 29.
111. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 39 Періодичне видання “Радіо
– інформації”. – [1944 р.]. – 23 липня. – № 14.
112. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 41 Періодичне видання “Радіо
– інформації”. – [1944 р.]. – 25 липня. – № 15.
113. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 42 Періодичне видання “Радіо
– інформації”. – [1944 р.]. – 26 липня. – № 16.
114. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 43 Періодичне видання “Радіо
– інформації”. – [1944 р.]. – 27 липня. – № 17.
115. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 44 Періодичне видання “Радіо
– інформації”. – [1944 р.]. – 28 липня. – № 18.
116. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 45 – 46 Періодичне видання
“Радіо – інформації”. – [1944 р.]. – 2 серпня. – № 19.
117. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 47 Періодичне видання “Радіо
– інформації”. – [1944 р.]. – 3-4 серпня. – № 20.
118. ДАРО. – Ф. Р – 30 “Колекція документів з історії ОУН і УПА”. – Оп. 2. – Спр. 104 “Прокламації”. – Арк. 49 Періодичне видання “Радіо
– інформації”. – 1944 р. – 12 серпня. – № 24.

Приклади документів ОУН(б) і УПА з Волині за 1944 р., які підробили радянські спецслужби.

Документ 1. Документ без назви (лист?) “Енея” до невідомого “провідника і головного командира” (вересень 1944 р.)*

Друже провідник і головний командир!

В часі, коли північні землі були відрізані більшовицьким фронтом від матірнього пня Галичини, тут наступило велике зрадництво: зліквідовано нашу ОУН і створено більшовицьке НВРО. Першим “зрайцом” такого кроку є більшовицький агент (бо він в 41 р. був під окупацією більшовиків), на жаль, ще досі член центрального проводу ОУН – “Павленко” та його права рука в УПА, якийсь вискокча-хлоп “Босота”, що тепер призначений на моє місце командиром північно-західної групи УПА. Негайно рятуйте політичну ситуацію, бо зрадницький “розлам” загрожує поваленням Української самостійної держави під проводом ОУН. “Охрім” цьому потурає й собі пнеться в “демократи”.

“Еней”.

Постій, вересень 1944 р.

* * *

Документ 2. Обіжник-відозва “Павленка” до членів ОУН(б) і УПА (листопад 1944 р.).**

Дуже таємно.

Обіжник-відозва з 1.XI.44 до всіх членів ОУН і бойовиків УПА, що несвідомо влились у провокаційну більшовицьку НВРО:

1. В світлі нових даних, якими розпоряджає провід ОУН і вождь Бандера, стало відомо, що так звана НВРО була уміло затіяна більшовицькою агентурою, щоб розкласти внутрі націоналістично-революційний фронт ОУН, жертвою чого стали й деякі члени центрального і крайового проводів ОУН та командири УПА на північно-західних українських землях.

2. Наказую негайно припинити всяку роботу по сітці НВРО й приступити до відновлення організаційної сітки ОУН на місцях.

---

* Омельчук Ю. Відправа // Пост імені Ярослава Галана. Памфлети. Статті. Нариси. – Львів: Каменяр, 1967. – С. 281.

** Там само. – С. 289.

3. Члени ОУН, провокаційно втягнуті в НВРО, які не виконують цього наказу, вважатимуться більшовицькими агентами і підлягатимуть судові ОУН.

За дорученням вождя ОУН Ст. Бандери –
член центрального проводу ОУН – Павленко.
Постій, листопад 1944 р.

* * *

Документ 3. Документ без назви (лист?) командира невідомого відділу УПА “Ліщина” до командира невідомої “червоної частини” у с. Юлинці (лютий 1944 р.)***.

До командира Червоної частини в Юлинцях.

Ми довідалися, що у ваших руках є наш друг Чіпка, як і рівно знаєте дуже добре, що на сході стоїть німецька навала, як і знаєте також, що на захід вам вдруге не пройти, тому що там стоять відділи УПА.

Щоб вийти Вам з цього критичного становища, ми Вам пропонуємо:

Відпустити друга Чіпку з тим, що ми вам гарантуємо вільний перехід у бажану вам сторону. В іншому разі ви будете змушені вступити у бій з частинами УПА.

З часу вашого переходу забороняється вам грабувати і вбивати населення, як і поодиноких стрільців УПА, котрі вам зустрінуться.

Оскільки ви з тим погодитесь, ми відповідаємо за ваш вільний перехід у вибрану вами сторону. Чекаю відповіді.

Постій, дня Лютого 1944 року.

Ліщина.

* * *

Документ 4. Документ без назви (лист?) командира відділу УПА “Січовика” до керівника 2-го радянського молдавського партизанського ватажка Я. Шкрябача (дата не вказана)****.

Командиру партизанської Червоної частини.

Ви оточені моїми загонами. Звідси ви не зможете вийти. Попереду вас чекає навала німецьких військ. Тут оточує вас УПА. Пропоную скласти зброю. Інакше будете знищені.

Полковник
УП[А] Січовик

⌘ ⌘ ⌘

*** Шкрябач Я. Дорога в Молдавию. – Кишинев: Картя молдовеняскэ, 1966. – С. 380.

**** Там само. – С. 358.

Документи КП(б)У і НКВС УРСР з Рівненської та Львівської областей за 1946 рр. про компрометацію членів ОУН(б) перед СБ шляхом поширення підроблених документів.

Документ 1. Докладная записка “О ходе выполнения постановления Политбюро ЦК КП(б)У от 30 октября 1945 г. по борьбе с ОУНовским бандитизмом в Ровенской области” за период с 25.12.1945 г. по 5.1.1946 г. (уривок)*:

... 6. Острогским РО НКВД через агента “МАЛЫЙ” было установлено, что в с. Мощаница проживает на нелегальном положении участник боевки СБ “ГАРЬКАВОГО”, псевдо “БУРЯ”, которому удалось скрыться в момент разгрома боевки и убийства “ГОРЬКАВОГО”.

Это обстоятельство было использовано Острогским РО НКВД для компрометации “БУРИ” перед бандитами.

18 декабря 1945 г. на имя ТАЛАЩУКА Максима – отца одного из убитых участников боевки “ГОРЬКАВОГО” – было написано письмо на украинском языке следующего содержания:

“Дядько Максим, вашого племенника Грицька, я сьогодні довідався, забив із СБ по псевдо “БУРЯ”. Ми його хочемо спіймати, но нам немає часу, Через те, що ми переходимо далі. Через цього зрадника згинула вся боївка “ГОРЬКАВОГО”, за що йому буде сувора розплата як я повернусь.

*Слава України. Героям слава.
Друг вашого Грицька командир УПА.
18 грудня 1945 року”.*

Через секретного осведомителя “БЫСТРОГО” этот грипис был подброшен к дверям квартиры ТАЛАЩУКА.

21 декабря 1945 г. нами было установлено, что в дом, где находился со своей любовницей “Буря”, зашли бандиты и потребовали кушать. “БУРЯ”, предупрежденный своей подругой об угрожающей опасности, скрылся через окно, оставив винтовку, которую бандиты забрали с собой.

---

* ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 2962. – Арк. 13–15.

Немедленно “БУРЕ”, через родных, нами было передано письмо с предложением явиться с повинной, на что последний дал согласие. При негласной встрече “БУРЯ” нами был завербован и дал обещание убить господарчого СБ “ЧУМАКА”, а затем забрав у него оружие убить 2 бандитов, оставшихся от разгромленной боевки “ГАРЬКАВОГО”. О результатах будет донесено в следующей докладной записке...

Секретарь Ровенского обкома КП(б)У /Бегма/

Начальник управления НКВД УССР Ровенской
области, генерал-майор /В. Трубников/
5.01.1946 р.

* * *

Документ 2. Докладная записка о выполнении постановления Политбюро ЦК КП(б)У от 30.X.45 г. по борьбе с ОУНовским бандитизмом в Ровенской области за период с 5 по 15 января 1946 года (уривок)**:

... 5. 30 декабря 1945 г. по данным агента “БЫСТРЫЙ” Рокитненского РО НКВД была проведена чекистско-войсковая операция по изъятию бандитов и уклоняющихся от мобилизации в КА в с. Дерьт. В ходе данной операции во дворе кулака Криловец Павл был обнаружен схрон, из которого изъято два бандита и нелегал Крыловец Ефим Нестерович. В этом же схроне должен быть исполнитель приговоров боевки СБ по кличке “ВИХРЬ”, но последнего не оказалось. С целью компроментации перед СБ бандита “ВИХРЬ” и кулака Крыловец была проведена следующая комбинация.

За активного содействие нашей опергруппе и успешную операцию кулак Крыловец Павел в присутствии жены бандита “МУР” был одобрен, одновременно у него в квартире был “потерян” грипп на имя “ВИХРЯ”, в котором оперативный работник, руководящий операцией, за хорошую работу благодарил “ВИХРЯ”, как нашего сотрудника, обещая при первой же встрече поощрить его денежным вознаграждением: в этом же письме “ВИХРЬ” был предупрежден о том, что в работе не рисковать своей жизнью и соблюдать строгую конспирацию при выполнении наших заданий. В результате данной комбинации кулак Крыловец Павел СБ был повешен, а бандит

** ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 2962. – Спр. 22–23.

“ВИХРЬ”, узнав о том, что СБ хочет его также уничтожить, перешел на нелегальное положение. Последнему РО НКВД написано и передано через агента “БЫСТРОГО” письмо с предложением о явке с повинной в наши органы.

С целью компроментации и подведения под уничтожение СБ коменданта местной боевки Рябец Т.И. по кличке “ГОЛУБЬ” Рокитненским РО НКВД был завербован / “негласно” явившийся с повинной в наши органы (бывший участник боевки СБ “ЛЕВКО”) агент “ЛЕБЕДЬ”. Учитывая дружеские взаимоотношения “ЛЕБЕДЯ” с “ГОЛУБЕМ”, последнему РО НКВД от имени “ЛЕБЕДЯ” было написано письмо следующего содержания:

“Друг Рябец, сегодня заходил в НКВД, начальник НКВД очень доволен твоей работой. Я от него получил задание – дать точные данные о дислокации боевки “Никиты”. В этих целях прошу тебя улучшить связь между нами, встречи производить на старом месте. Жду положительных результатов.

4.1.46 г.

“Лебедь”.

Данное письмо “ЛЕБЕДЕМ” было передано через свою бабушку, участнику бандгруппы “ЧЕРЕШНИ” – КОНДРАТЮК ВАСИЛИЮ – “ЛИПА”, а позднее оно попало в руки районного коменданта СБ “НИКИТЫ”, который лично расстрелял Рябец Т.И., как агента НКВД.

Корецким РО НКВД был скомпроментирован перед СБ станичный с. Копытов – КРАЛЯ АВРАМ и господарчий КИСЛЮК ВАСИЛИЙ – “БАЙДА”.

В этих целях РО НКВД на имя станичного КРАЛЯ был написан грипс, в котором указывалось о том, что СБ последнего подозревает в связях с органами НКВД. В целях недопущения расконспиривания КРАЛЕ было предложено поддерживать связь с НКВД через “нашего сотрудника” КИСЛЯК ВАСИЛИЯ и все сведения передавать только через него.

Агентом “ЛАСТОЧКА” грипс был выброшен в с. Копытов, который как и следовало ожидать попал в руки районного коменданта СБ “ЧЕРНОГО”. В результате данной комбинации боевкой СБ “ЧЕРНОГО” были уничтожены: подрайонный господарчий “БАЙДА” и станичный с. Копытов КРАЛЯ АВРАМ вместе со своей семьей...

Секретарь Ровенского обкома КП(б)У /В. Бегма/

Документ 3. Информация о борьбе с остатками украинско-немецких националистических банд в районах Львовской области (уривок)***:

... Оперуполномоченный отделения ББ Борозенец /В.-Мостовский район/ располагал данными, что кущевой господарчий КУЛИШ по кличке “БУРЯ” скрывается у себя на дому. Проведенными неоднократными мероприятиями не удалось его задержать, тогда Борзенец написал ему открытое письмо, в котором писал:

“Друже “БУРЯ”, знаю твое местонахождение, благодарю за хорошую работу, зайду сегодня”.

Вечером он зашел к нему на квартиру, а на второй день, сами бандиты, подозревая связь “Бури” с органами МВД, убили его...

Секретарь Львовского обкома КП(б)У /Грушецкий/

4.IX.1946 р.

⌘ ⌘ ⌘

*** ЦДАГО. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 2959. – Арк. 206.

Список використаних джерел і літератури

Джерела неопубліковані

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ І
УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

*Фонд 3833. – Крайовий Провід Організації Українських
Націоналістів на західноукраїнських землях. – Опис 1.*

1. Справа 109. – Машинописні копії журналів, листівок, окремих статей командування партизанів західних областей України (на польській мові). – 34 арк.

2. Справа 115. – Документи оунівців. – 6 арк.

3. Справа 117. – Списки та анкети для наділу землею у с. Моквин Березнівського району Костопільської округи згідно наказу Головного Командира УПА. – 21 арк.

4. Справа 118. – Політичні звіти і копії звітів надрайонів Володимирсько-Горохівської округи (т. 1). – 67 арк.

5. Справа 120. – Звіти і суспільно-політичні огляди (копії) про діяльність на території Волинської області (т. 1). – 19 арк.

6. Справа 125. – Копії інформацій та повідомлень з території Луцької округи (т. 2). – 153 арк.

7. Справа 127. – Політичні звіти і копії звітів військової округи “Заграва” та її районів (Рівненська область) (т. 1). – 24 арк.

8. Справа 128. – Політичні звіти і копії звітів військової округи “Заграва” та її районів (Рівненська область) (т. 2). – 24 арк.

9. Справа 130. – Копії інформацій та відомості з надрайонів і районів Рівненської військової округи (т. 2). – 89 арк.

10. Справа 176а. – Радіоінформації ОУН. – 105 арк.

11. Справа 233. – Інструкції Головної Команди УПА та її військових частин щодо Служби безпеки. – 33 арк.

12. Справа 234. – Відомості Служби безпеки з території групи “Заграва” Рівненської області. – 50 арк.

13. Справа 239. – Протоколи допиту військовополонених червоноармійців та офіцерів Радянської Армії. – 68 арк.

14. Справа 279. – Інструктивний матеріал і відозви Краєвого та окружних проводів юнацтва, звіт про роботу з юнацтвом. – 105 арк.

15. Справа 284. – Господарські інструкції для проведення заготівельних операцій господарськими відділами УПА (т. 2). – 11 арк.

Фонд 3837. – З'єднання південних груп УПА “УПА – Південь”. –

Опис 1.

16. Справа 2. – Накази групи і коменданта військової округи “Холодний Яр”. – 33 арк.

17. Справа 6. – Інформативні та військові звіти з різних територій та листування командного складу. – 126 арк.

18. Справа 7. – Генеральна округа № 22. – 30 арк.

19. Справа 8. – Штабні розпорядження буржуазно-націоналістичної Української Повстанчої Армії. – 78 арк.

20. Справа 9. – Накази буржуазно-націоналістичної Української Повстанської Армії. – 110 арк.

Фонд 3838. – З'єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. –

Опис 1.

21. Справа 21. – Зобов'язання, перепустки та картки звільнення військових УПА загону ім. Богуна. – 614 арк.

22. Справа 32. – Хроніка бойового життя підрозділів загону ім. Богуна для Української Пресової Служби. – 84 арк.

23. Справа 42. – Розпорядження інтенданта, шефа військового штабу групи “Заграва”. – 3 арк.

24. Справа 43. – Наказ відділу “Військова розвідка” групи “Заграва”. Інформації та звіти військової розвідки з районів ВО “Заграва”. – 91 арк.

25. Справа 51. – Копії наказів політичної референтури надрайону “Долина” та політичні звіти з територій військового надрайону “Долина”. – 48 арк.

26. Справа 52. – Копії наказів та звітів організаційно-мобілізаційної референтури військового надрайону “Долина”. – 10 арк.

27. Справа 53. – Накази господарського відділу військового надрайону “Долина”. – 43 арк.

28. Справа 54. – Розпорядження коменданта військового надрайону “Затока” та вказівки до питання конспірації підпільників. – 25 арк.

29. Справа 58. – Суспільно-політичні звіти з військових надрайонів “Кодак”, “Зелень”, повіту “Самара” та інших. – 66 арк.

30. Справа 59. – Звіти комендантів військових районів, що входять до надрайону “Долина”. – 206 арк.

31. Справа 83. – Листування з командирами загонів “Котловина”, “Стріла”, “Лев” “Морок” та інші про діяльність. – 144 арк.

32. Справа 91. – Звіти з невідомих районів про військові події, санітарний і господарський стан. – 42 арк.

33. Справа 96. – Господарські звіти різних територій та листування з господарських питань. – 63 арк.

34. Справа 102. – Записні книжки військовиків УПА (без прізвищ). – 396 арк.

35. Справа 105. – Списки військовозобов'язаних чоловіків України (ч. 1). – 257 арк.

36. Справа 110. – Списки та анкети для наділу землі за наказом Головного Командира УПА у с. Бережки Сарненської округи. – 90 арк.

37. Справа 111. – Списки та анкети для наділу землі за наказом Головного Командира УПА у селах Борок-Кути, Погоріловці, Рудня-Погоріловська, Зарічка, Друховатка, Круги, Кадобища, Глажова і Грушівці Костопільського району і округи. – 188 арк.

38. Справа 112. – Списки та анкети для наділу землі за наказом Головного Командира УПА у с. Вулька-Жолинська Стидинського району Костопільської округи. – 54 арк.

39. Справа 114. – Списки та анкети для наділу землі за наказом Головного Командира УПА у с. Думбровиця Сарненської округи. – 57 арк.

40. Справа 115. – Списки та анкети для наділу землі за наказом Головного Командира УПА у с. [Майдан] Стидинського району Костопільської округи. – 46 арк.

41. Справа 116. – Списки та анкети для наділу землі за наказом Головного Командира УПА у селах М[о]чуліще та Острівці Сарненської округи. – 188 арк.

42. Справа 118. – Списки та анкети для наділу землі згідно з наказом Головного Командира УПА у с. Нивецьк Дубровицького району Сарненської округи. – 91 арк.

43. Справа 119. – Списки та анкети для наділу землі згідно з наказом Головного Командира УПА у с. Анноваль Костопільського району. – 12 арк.

44. Справа 120. – Списки та анкети для наділу землі згідно з наказом Головного Командира УПА в с. Х[и]ноч[і] Сарненської округи. – 129 арк.

Фонд 3838. – З'єднання північних груп УПА “УПА – Північ”. – Опис 2.

45. Справа 92. – Журнали “Інформатор”. – 132 арк.

Фонд 3967. – Комендант воєнного району “Іскра”. – Опис 1.

46. Справа 5. – Накази коменданта військового району “Іскра”. – 33 арк.

47. Справа 7. – Розпорядження та накази господарського коменданта району “Бистрого” для господарчого куща “Буйного”. – 2 арк.

48. Справа 10. – Листування з працівником надрайону “Хомою” про стан району, подання звітів до Постою та виконання наказів, звіт про роботу жіноцтва в терені. – 14 арк.

49. Справа 12. – Звіти провідника терену № 1, коменданта терену “Басейн” про стан на території району. – 12 арк.

50. Справа 28. – Інформації Української Пресової Служби, донесення про події на фронтах і міжнародну політику “Шила”. – 9 арк.

51. Справа 39. – Квитанції на видачу різних продуктів харчування господарчому куша № 1 “Буйному” та його заступнику “Грушці” від різних відділів і підрозділів УПА. – 65 арк.

52. Справа 40. – Зошит прибутків і витрат по кушу № 1. – 50 арк.

53. Справа 46. – Програми виховання і навчання воїнів УПА. – 396 арк.

54. Справа 49. – Програми вчення про світогляд. – 30 арк.

Фонд 4628. – Трофейні документи ОУН – УПА. – Опис 1.

55. Справа 10. – Документи, що характеризують ОУН – УПА. – 190 арк.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
ГРОМАДСЬКИХ ОБ’ЄДНАНЬ УКРАЇНИ

Фонд 1. – Центральний Комітет Комуністичної партії України. – Опис 22.

56. Справа 41. – Розвідувальні зведення УШПР для ЦК КП(б)У про стан, розташування і просування військ противника. – 171 арк.

Фонд 1. – Центральний Комітет Комуністичної партії України. – Опис 23.

57. Справа 527. – Доповідні записки Народного Комісара Внутрішніх Справ УРСР про українських націоналістів на території Рівненської, Полтавської і Чернігівської областей УРСР. – 19 арк.

58. Справа 585. – Доповідна записка про стан гарнізонів противника на території Рівненської області. – 40 арк.

59. Справа 687. – Протокол допиту про націоналістичну діяльність у м. Полтаві Марченка Петра Прокоповича. – 8 арк.

60. Справа 688. – Документи, довідки про режим на території, тимчасово окупованій німецько-фашистськими загарбниками, і про зрадників Батьківщини. – 62 арк.

61. Справа 889. – Доповідні записки, довідки про стан звільнених районів, політичний настрій і реагування населення західних областей на звернення уряду України і ЦК КП(б)У. – 100 арк.

62. Справа 931. – Документи, копії документів українсько-німецьких націоналістичних банд та інші антирадянські листівки. – 177 арк.

63. Справа 1700. – Довідки, інформації про хід виконання рішень ЦК КП(б)У від 10 січня, 26 лютого, 30 жовтня 1945 р. з питань боротьби з українськими націоналістами у Рівненській області. – 235 арк.

64. Справа 1705. – Інформаційні бюлетені про хід боротьби з бандитизмом у західних областях УРСР. – 164 арк.

Фонд 1. – Центральний Комітет Комуністичної партії України. – Опис 46.

65. Справа 300. – Доповідні записки, інформації, довідки про хід виконання рішення ЦК КП(б)У “Про посилення боротьби з українсько-німецькими націоналістами” у областях України. – 41 арк.

66. Справа 380. – Політінформації про стан організаційно-партійної і масово-політичної роботи у Рівненській області. – 39 арк.

Фонд 57. – Колекція документів з історії Комуністичної партії України. – Опис 4.

67. Справа 276. – Листи і супровідні матеріали бувших партизанів Рівненщини Багрова М., Несен М., Мазура М., Сапір М., Струтинського М. В., Струтинського Г. В. з приводу підпільної діяльності Новака Т. Ф. – керівника Рівненської підпільної міської організації у роки Великої Вітчизняної війни. Фотокопії бойових характеристик на Струтинського М. В. і Струтинського Г. В. – 55 арк.

68. Справа 342 – Доповіді, політичні огляди, реферати, конспекти лекцій і матеріали методичного характеру українських націоналістів, вилучені партизанським з’єднанням під командуванням Наумова. – 133 арк.

69. Справа 353. – Інформації та накази українських націоналістів з приводу землі та інших питань. – 141 арк.

70. Справа 355. – Повідомлення, політичні огляди та інші інформаційні матеріали українських націоналістів. – 203 арк.

71. Справа 357. – Звіти, донесення і повідомлення українських націоналістів з приводу земельного та інших питань. – 89 арк.

72. Справа 358. – Листівки і звернення оунівців та інших українських націоналістів. – 76 арк.

73. Справа 361. – Списки, щоденник і листи українських буржуазних націоналістів. – 101 арк.

74. Справа 362. – Списки осіб, котрі загинули під час масового знищення місцевого населення у період німецько-фашистської окупації України. – 68 арк.

75. Справа 363. – Фінансові документи, листи українських буржуазних націоналістів. – 146 арк.

76. Справа 364. – Накази, розпорядження, звіти, інструкції, відомості українських націоналістів. – 28 арк.

77. Справа 365. – Інформаційні матеріали українських націоналістів. – 51 арк.

78. Справа 366. – Конспекти та інші навчальні матеріали українських націоналістів. – 263 арк.

79. Справа 377. – Накази, звіти, інструкції, інформації, навчальні матеріали українських націоналістів. – 56 арк.

80. Справа 381. – Конспекти та інші навчальні матеріали оунівців. – 291 арк.

81. Справа 382. – Конспекти та інші записи українських націоналістів. – 280 арк.

82. Справа 383. – Конспекти та інші навчальні матеріали оунівців. – 276 арк.

Фонд 63. – Перша українська партизанська дивізія ім. Двічі Героя Радянського Союзу С. Ковпака. Сумське партизанське з'єднання. – Опис 1.

83. Справа 53. – Відомості, звіти командування дивізії про боротьбу з українськими буржуазними націоналістами. Рапорти, відомості командирів полків для штабу дивізії та командирів батальйонів для штабів полків про проведені бойові дії проти ОУН – бандерівців... – 118 арк.

84. Справа 65. – Розвідувальні донесення командирів загонів, груп до штабу з'єднання. – 132 арк.

85. Справа 85. – Щоденник комісара С. Руднева. – 56 арк.

86. Справа 161. – Накази, розпорядження, листівки, відозви та інші документи окупаційних військ, поліцейських управ. – 250 арк.

87. Справа 174. – Рапорти, донесення командирів батальйона у штаб полку про боротьбу з бандами українських буржуазних націоналістів. – 153 арк.

88. Справа 199. – Рапорти, донесення командування полку (загону) для штабу дивізії (з'єднання) та командирів батальйонів і груп для штабу полку про здійснені бойові дії проти банд українських буржуазних націоналістів, про стан дисципліни, укомплектованість підрозділів особовим складом, спорядженням, зброєю, витрати боєприпасів та з інших питань. – 150 арк.

Фонд 68. – Рівненське партизанське з'єднання № 2 “За Родину”.
– Опис 1.

89. Справа 1. – Звіт командування з'єднання про бойову діяльність і партизансько-політичну боротьбу загонів з'єднання за період з 26 березня 1943 р. до 1 червня 1944 р. і додаток до нього. – 363 арк.

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Фонд Р – 1021. – Волинський провід Організації Українських Націоналістів. – Опис 1.

90. Справа 1. – Накази, організаційні і господарські звіти, інформації про діяльність окремих груп ОУН, біографії і списки членів ОУН. – 128 арк.

91. Справа 5. – Листівки ОУН і Головної Команди УПА. Промови на ідеологічні теми, пісні, колядки. Частина заповіді українського націоналіста. Програми вишколу медперсоналу. – 107 арк.

92. Справа 6. – Організаційні і господарські звіти сіл Катів, Звірив, Вшинів. Листи. Відомості про відношення ОУН (б) до мельниківців, співпрацю німців з поляками. Статті і звіти про соціальний стан ОУН. Відомості про відділи “Рибак”, “Яреми”, “Гонти” і “Богдана”. – 76 арк.

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Фонд Р – 30. – Колекція документів з історії ОУН і УПА. – Опис 1.

93. Справа. 21. – Документи ОУН Столинського надрайону. – 54 арк.

Фонд Р – 30. – Колекція документів з історії ОУН і УПА. – Опис 2.

94. Справа 9. – Питання життя та смерті повстанця... – 132 арк.

95. Справа 15. – Історія агентурної розвідки і контррозвідки... – 252 арк.

96. Справа 16. – Новий тип борця-революціонера, розпорядження про встановлення адміністративної влади, конспіративна інструкція. – 285 арк.

97. Справа 22. – Топографічні карти (східні місцевості у районі міст Здолбунова, Острога і Гощі). – 88 арк.

98. Справа. 24. – Звіти і накази командирів УПА. Списки загиблих. – 51 арк.

99. Справа 26. – Накази, звіти, інструкції. – 131 арк.

100. Справа 29. – Накази і звіти командирів підрозділів УПА. – 124 арк.
101. Справа 31. – Вишкільні матеріали. – 87 арк.
102. Справа 32. – Посібник для працівників Служби безпеки... – 306 арк.
103. Справа 33. – Звіти про роботу відділів УПА, інформації, звіт про наскок німців на чоту “Енея”. – 310 арк.
104. Справа 34. – Звіти, накази комендантів військових районів та інформації з районів. – 159 арк.
105. Справа 35. – Політична і господарська діяльність УПА. – 162 арк.
106. Справа 36. – Звіти та інформації з теренів. – Арк. 168 арк.
107. Справа 37. – Звіти, інформації з теренів, повідомлення членів УПА командирам відділів... – 120 арк.
108. Справа 38. – Підпільні документи. – 117 арк.
109. Справа 60. – Списки учасників УПА з Александрійського району. – 115 арк.
110. Справа 62. – Списки учасників УПА Клеванського району. – 119 арк.
111. Справа 63. – Списки членів УПА (псевдоніми). – 135 арк.
112. Справа 64. – Відомості про кількість членів УПА. Пояснення причин успішного наступу Червоної Армії. – 184 арк.
113. Справа 67. – Анкетні листки для наділу землі у селі Рудня Стидинського району і колонії Ледно Великостидинського району Костопільської округи. – 133 арк.
114. Справа 69. – Анкетні листки для наділу землі у селах Дюксин, Борівка Деражненського району і селі Пеньків Костопільського району. – 148 арк.
115. Справа 70. – Анкетні листки для наділу землі у селі Пеньків Костопільського району. – 153 арк.
116. Справа 72. – Анкетні списки кандидатів по наділу польської землі у с. Берестя Дубровицького району (ч. 1). – 114 арк.
117. Справа 73. – Анкетні списки кандидатів по наділу польської землі у с. Берестя Дубровицького району (ч. 2). – 108 арк.
118. Справа 74. – Анкетні листки кандидатів для наділу польської землі у селах Грані та Осова Дубровицького району і Ремчиці Сарненського району. – 115 арк.
119. Справа 76. – Анкетні листки кандидатів для наділу польської землі у селі Орв'яниця Дубровицького району. – 89 арк.
120. Справа 77. – Анкетні списки кандидатів по наділу землі у селі Крупове Дубровицького району. – 144 арк.

121. Справа 79. – Анкетні листки кандидатів для наділу польської землі у селах Крупове, Любиковичі, Осова, Яцулів, Мар'янівка і Соломіївка Дубровицького району. – 97 арк.

122. Справа 81. – Анкетні списки кандидатів по наділу землі у селах Осова і Кураш Дубровицького району. – 76 арк.

123. Справа 88. – Книга звітів загону. – 48 арк.

124. Справа 89. – Щоденник командира загону ім. Колодзінського (Корсунського загону). – 132 арк.

125. Справа 98. – Листівки, відозви, присяга воїна УПА. – 155 арк.

126. Справа 104. – Прокламації. – 60 арк.

127. Справа 108а. – Листування з господарських питань. – 135 арк.

128. Справа 109. – Звіти про поставки коней, фуражу та м'яса. – 108 арк.

Фонд Р – 30. – Колекція документів з історії ОУН і УПА. – Опис 3.

129. Справа 3. – Списки службовців районних господарських відділів. – 3 арк.

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Фонд 13. – Справа 372.

130. Том 1. – Документи, що характеризують організаційну побудову, функції, завдання, сферу дій та інші питання антирадянської діяльності ОУН – УПА у період 1943 – 1946 рр.

131. Том 3. – Документи, що характеризують організаційну побудову, функції, завдання, сферу дій та інші питання антирадянської діяльності ОУН – УПА у період 1943 – 1946 рр. (продовження).

Фонд 13. – Справа 376.

132. Том 8. – Дубовий М. Короткий нарис політичної кризи в ОУН на ПЗУЗ, яка витворилася з приходом більшовиків в 1944 – 1946 рр.

133. Том 29. – Документи і матеріали інструктивного характеру за 1942 – 1952 рр. Накази, розпорядження з організаційних, господарських та ін. питань, форми звітності. Матеріали суспільно-політичної референтури, зв'язку та ін.

134. Том 52. – Документи і матеріали ОУН. Про організацію СБ ОУН, її завдання і практичну діяльність. Організаційний суд і діловодство в ОУН. Картотека СБ. Протоколи допитів СБ громадян і учасників ОУН – УПА, запідозрених у зв'язках з органами влади на місцях. Звіти про роботу СБ та інші матеріали.

Фонд 13. – Справа 379.

135. Том. 29. – Інструкція про ведення діловодства у господарській сфері [ВО “Заграва”]. – Арк. 410 – 417.

ПРИВАТНИЙ АРХІВ І. МАРЧУКА

136. Протокол допиту Ступака Володимира Єфремовича, підозрюваного у причетності до діяльності ОУН – УПА на Здолбунівщині. – арк. 226 – 237.

НАУКОВО-ДОВІДКОВА БІБЛІОТЕКА ЦЕНТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВНИХ
АРХІВІВ УКРАЇНИ.

Спецфонд друкованих видань.

137. Періодичне видання “За Самостійну Україну”. – 1943. – 10 грудня. – № 9. – С. 4

138. Періодичне видання “Самостійник.” – 1943. – 23 грудня. – С. 1 – 6.

139. Управління внутрішніх військ НКВД – МВД – МГБ Українського округу (лютий 1943 – квітень 1953 рр.). Управління внутрішньої охорони МДБ Українського округу (червень 1951 – квітень 1953 рр.). Опис 1 – с таємних документальних матеріалів постійного зберігання за 1943 – 1952 роки.

Джерела опубліковані

140. Без авт. Відозва окружного комісара “Боротьба проти бандитів” / Олевські вісті. – 1943. – 28 серпня. – № 6. – С. 1.

141. Бегма В. Українські націоналісти – закляті вороги українського народу / Червоний прапор. – 1944. – 29 жовтня. – № 130. – С. 3.

142. Без авт. Земельний стан населення / Радянський шлях. – 1944. – 5 грудня. – № ?. – С. 2.

143. Без авт. Люди з лісу і національний український інтерес / Наше слово. – 1943. – 4 червня. – №. 22. – С. 2.

144. Без авт. Мирна праця чи знищення. / Голос Сарненщини. – 1943. – 12 грудня. – № 38. – С. 3.

145. Без авт. Розвиток німецьких телекомунікацій в Україні / Наше слово. – 1943. – 13 серпня. – №. 32. – С. 3.

146. Без авт. Українські повстанці в більшовицькому запіллі / Українська дійсність. – 1944. – 1 грудня. – № 34. – С. 2.

147. Боберський І. Щоденник. 1918 – 1919 рр. – Київ: Видавничий дім “КМ Академія”. – 2003. – 260 с.

148. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС – МВС, МДБ – ҚДБ. 1943 – 1959 / П. Сохань та ін. (ред.), А. Кентій та ін. (упоряд.). – Київ – Торонто: Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. – Кн. 1: 1943 – 1945, 2002. – 696 с.

149. Бутковський І. Організаційна структура УПА / УПА в світлі документів з Боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу. 1942 – 1950 рр. Ч. 1. – Видання Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів: Б. м., 1957. – С. 8.

150. Вершигора П. Люди з чистою совістю. – Київ: Укрдержвидав, 1946. – 124 с

151. Войцехович В. Сто днів звияги. – Київ: Радянський письменник, 1970. – 324 с.

152. Волинська область. Адміністративна карта. Масштаб 1 : 400000. – Харків, 1940 р.

153. Волинь і Холмщина 1938 – 1947 рр.: польсько-українське протистояння та його відлуння. Дослідження, документи, спогади / НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича; Відп. ред. Я. Ісаєвич. – Львів, 2003. – (Серія “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність”, 10).

154. Волинь радянська (1939 – 1964 рр). Збірник документів і матеріалів / За ред. Алексеевої Н., Замлинського В., Мінаєвої Л. – Львів: Каменяр, 1971. – Ч. III. – 347 с.

155. Гордієнко М. З Волинських і Поліських рейдів: із дій УПА – Північ. 1943 – 1944. – Торонто: Накладом товариств колишніх вояків УПА в Канаді і США, 1959. – 159 с.

156. Гречуха М. та ін. Народе України! / Червоний прапор. – 1944. – 26 лютого. – № 11. – С. 1

157. Гречуха М., Хрущов М. До учасників так званих “УПА” та “УНР” / Червоний прапор. – 1944. – 18 лютого. – № 6. – С. 1.

158. Гречуха М., Хрущов М. Звернення “До учасників так званих “УПА” та “УНР” / Радянська Волинь. – 1944. – 18 лютого. – № 4. – С. 1 – 2.

159. Гречуха М., Хрущов М., Коротченко Д. Звернення “До населення західних областей України” / Радянська Волинь. – 1944. – 2 грудня. – № 161. – С. 1 – 2.

160. Гречуха М., Хрущов М., Коротченко Д. Звернення “До населення західних областей України” / Червоний прапор. – 1944. – 3 грудня. – № 149. – С. 1 – 3.

161. Гуд Б. Гремит Брянский лес. – Харьков: Прапор, 1968. – 188 с.
162. Інформації з надрайону “Коліно” [ВО “Богун”] шефа р[озвідчо]-і[нформаційного] в[ідділу] [СБ] надрайону “Зими” (від 31. 10. [1943 р.]) // Український історичний журнал. – 1994. – № 5. – С. 108.
163. Інформації з надрайону “Коліно” [ВО “Богун”] шефа р[озвідчо]-і[нформаційного] в[ідділу] [СБ] надрайону “Зими” (від 14. 11. 1943 р.) // Український історичний журнал. – 1994. – № 5. – С. 111.
164. Історія застерігає. Трофейні документи про злочини німецько-фашистських загарбників та їхніх пособників на тимчасово окупованій території України в роки Великої Вітчизняної війни / В. І. Юрчук (гол. ред.), В. М. Нем’ятей та ін. (упоряд.). – Київ: Видавництво політичної літератури України, 1986. – 265 с.
165. Кр.-ий. “Мазепа” (про повстанського командира в рядах УПА) // Визвольний шлях На Чужині. – 1948. – № 3. – С. 11 – 15.
166. Крем’янчанка Н. Було у матері три сини ... – Тернопіль: СМП “Астон”, 1999. – 270 с.
167. Літопис УПА. Т. 2. Волинь і Полісся. Німецька окупація. Книга друга: Бойові дії УПА / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1990. – 260 с.
168. Літопис УПА. Т. 3. Видання команди Станиславівського тактичного відтинка УПА (Чорний Ліс), 1947–1950. Передрук підпільного журналу УПА. Книга перша: 1947–1948 / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1987. – 272 с.
169. Літопис УПА. Т. 5. Волинь і Полісся. Німецька окупація. Книга третя: Спомини учасників / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1984. – 309 с.
170. Літопис УПА. Т. 7. УПА в світлі німецьких документів. Книга друга: червень 1944 – квітень 1945 / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1983. – 271 с.
171. Літопис УПА. Т. 8. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга перша: 1944–1945 / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1980. – 319 с.
172. Літопис УПА. Т. 9. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга друга: 1946–1948 / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Львів: Літопис, 1992. – 537 с.
173. Літопис УПА. Т. 10. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга третя: 1949–1952 / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, Спільне українсько-канадське підприємство “Літопис УПА”, 1994. – 432 с.

174. Літопис УПА. Т. 11. Список упавших героїв української революції в боротьбі з московсько-більшевицьким окупантом за час від 13.3.1944 р. до 31.12.1948 р. Підпільний збірник життєписів полеглих Тернопільської округи за 1949 р. / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1985. – 248 с.

175. Літопис УПА. Т. 12. Третя Подільська воєнна округа УПА “Лисоня”. Документи і матеріали / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1989. – 352 с.

176. Літопис УПА. Т. 13. Перемищина: Перемиський курінь УПА. Книга перша: Денники відділу “Бурлаки” (В. Щигельського) “Ударники” 4, 94а пера бунчужного “Буркуна” з епілогом Богдана Гука і документи відділу / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1986. – 340 с.

177. Літопис УПА. Т. 14. Перемищина: Перемиський курінь УПА. Книга друга: Денники сотні “Криляча” (Ярослава Коцьолка) “Ударники” 6, 96а пера хор. Ярослава Коцьолка, хор. Володимира Щигельського та бунчужного “Ореста” і документи сотні / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1987. – 262 с.

178. Літопис УПА. Т. 15. Кость Гіммельрайх (“Шелест”, “Кий”). Спогади командира відділу особливого призначення “УПА–Схід” / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1987. – 270 с.

179. Літопис УПА. Т. 16. Підпільні журнали Закерзонської України. 1945–1947 / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1987. – 608 с.

180. Літопис УПА. Т. 23. Медична опіка в УПА / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1992. – 477 с.

181. Літопис УПА. Т. 27. Марія Савчин (“Марічка”). Тисяча доріг (спогади). – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, 1995. – 599 с.

182. Літопис УПА. Т. 29. Іван Гарасимів (“Палій”). З юнацьких мрій – уряди УПА. (Спогади ройового УПА) / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, 1999. – 334 с.

183. Літопис УПА. Т. 30. Стебельський С. (“Хрін”), Конопадський О. (“Острроверх”). Крізь сміх заліза: хроніки / Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, 2000. – 549 с.

184. Літопис УПА. Т. 31. УПА на Львівщині і Ярославщині: Спогади і документи вояків УПА ТВ “Розточчя”. 1943 – 1947 // Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, 2001. – 320 с.

185. Літопис УПА. Т. 32. Медична опіка в УПА. Книга друга // Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, 2001. – 581 с.

186. Літопис УПА. Т. 33. Тактичний відтинок УПА 26-ий “Лемко”: Лемківщина і Перемищина. Документи і матеріали // Відп. ред. Є. Штендера, співред. П. Потічний. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, 2001. – 899 с.

187. Літопис УПА. Т. 39. Тактичний відтинок УПА 28-й “Данилів”: Холмщина і Підляшшя. Документи і матеріали // Відп. ред. П. Потічний, редагує колегія. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, 2003. – 1056 с.

188. Літопис УПА. Нова серія: Видання головного Командування УПА / О. Вовк та ін. (упоряд.). – Київ-Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1995. – Т. 1. – 250 с.

189. Літопис УПА. Нова серія. Волинь і Полісся: УПА та Запілля, 1943 – 1944: Документи і матеріали / П. Сохань, П. Потічний та ін. (ред.), О. Вовк, І. Павленко (упоряд.). – Київ-Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1999. – Т. 2. – 724 с.

190. Літопис УПА. Нова серія. Волинь, Полісся, Поділля: УПА та запілля. 1944 – 1946: Документи і матеріали / П. Сохань, П. Потічний та ін. (ред.), О. Вовк, С. Кокін (упоряд.). – Київ-Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 2006. – Т. 8. – 1448 с.

191. Лебедь М. УПА. Українська Повстанська Армія. Її генеза, ріст і дії у визвольній боротьбі українського народу за Українську Самостійну Соборну Державу. Ч. 1: Німецька окупація України. – Дрогобич: Відродження, 1993. – 208 с.

192. Мазурець С. Повстанськими стежками: Розповіді очевидця. – Луцьк: Надстир'я, 2002. – 236 с.

193. Макар В. Спомини та роздуми. – Торонто-Київ, 2001. – Т. 2. – Кн. 1. – 371 с.

194. Макар В. Бойові друзі. – Торонто-Київ, 2001. – Т. 3. – Кн. 2. – 512 с.

195. Мартинець В. Українське підпілля. Від У.В.О. до О.У.Н.: Спогади й матеріали до передісторії та історії українського організованого націоналізму. – Б. м., 1949. – 525 с.

196. Марчук І. Невідомі документи Народно-Визвольної Революційної Організації // Архіви України. – 2001. – № 4 – 5. – С. 166–177.

197. Матвій А. Повертаючись думками... 60 років тому // Визвольний шлях. – 2004. – № 8. – С. 107 – 112.

198. Матеріали та документи Служби безпеки ОУН (Б) у 1940-х рр. / О. Є. Лисенко, І. К. Патриляк (упор. та авт. передм.), С. В.

Кульчицький (відп. ред.). – Київ: Інститут історії України НАН України, Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – 2003. – 254 с.

199. Медведев Д. Сильные духом. – Киев: Политиздат Украины. – 1980. – 467 с.

200. Мірчук П. Роман Шухевич (Ген. Тарас Чупринка). Командир армії безсмертних. – Нью-Йорк – Торонто – Лондон: Товариство колишніх вояків УПА в ЗСА, Канаді і Європі, 1970. – 269 с.

201. Мірчук П. Українська повстанська армія. 1942 – 1952. Мюнхен: Cicero, 1953. – 319 с.

202. Мизак Н. За тебе, свята Україно. Кн.2: Південне надзбруччя у визвольних змаганнях ОУН, УПА. Чортківський надрайон ОУН. – Чернівці: Буковина, 2000. – 416 с.

203. Н. М. Жінка в українському визвольному русі. (З власних спостережень) / Українська Повстанська Армія. Збірка документів за 1942 – 1950 рр. – Б. м: Видання Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів, 1957. – Ч. 1. – 451 с.

204. Наказ Народного Комісара Внутрішніх Справ УРСР В. Рясного про помилування учасників банд українсько-німецьких націоналістів при явці з повинною до радянських органів влади до 20 липня 1945р. / Червоний прапор. – 1945. – 22 травня. – № 89. – С. 2.

205. Наумов М. І. Західний рейд (Щоденник партизанського командира). – Київ: Радянський письменник, 1969. – 277 с.

206. Наумов М. І. Западний рейд. Дневник партизанского командира. Киев: Политиздат Украины, 1985. – 283 с.

207. Обвиняет земля. – Организация украинских националистов: документы и материалы / За ред. Масловского В. И. – Москва: Универсум, 1991. – 157 с.

208. Органы государственной безопасности СССР в Великой Отечественной войне: Сборник документов / С. В. Степашин и др. (ред.). – Москва: А/О “Книга и бизнес”. – Т. 1. – Кн. 1: Накануне. Ноябрь 1938 г. – декабрь 1940 г. / В. П. Ямпольский и др. (сост.). – 452 с.

209. Павлюк Й. (“Венус”) Життя прожити – не поле перейти. – Рівне, 1995. – (Серія книг “Реабілітовані історією”).

210. Петренко Р. (“Юрко”, “Омелько”) За Україну, за її волю: Спогади / Г. Петренко (ред.). – Торонто – Львів: Літопис УПА, 1997. – Т. 27. – 277 с.

211. Пограничные войска СССР в Великой Отечественной войне 1942 – 1945 гг. Сборник документов и материалов / Матросов В. А. (гл. ред.) и др. – Москва: Наука, 1976. – 975 с.

212. Подворняк М. Вітер з Волині: Спогади. – Вінніпег: Накладом Товариства “Волинь”, 1981. – 242 с.

213. “Прірва Є.” (Штендера Є.) Проблеми господарсько-постачальної справи українського збройного підпілля // До зброї. – 1952. – Вип. 14 (27). – С. 5 – 6.

214. Ровенщина в роки Великої Вітчизняної війни Радянського Союзу 1941–1945: Документи і матеріали / О. Г. Мартинова та ін. (ред.), Т. М. Палова та ін. (упоряд.). – Львів: Каменяр, 1989. – 224 с.

215. Руднев С. Легендарний рейд (Дневник о Карпатском рейде. Письма) – Ужгород: Карпаты., 1967. – 200 с.

216. Савчин М. (“Марічка”) Тисяча доріг: Спогади. – Торонто – Львів: Літопис УПА, 1995. – Т. 28. – 598 с.

217. Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі в 1944 – 1953 роках. – Київ: Дніпро, 1998. – 941 с.

218. Сергійчук В. ОУН – УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. – Київ: Дніпро, 1996. – 494 с.

219. Сергійчук В. Радянські партизани проти ОУН–УПА. – Київ: Українська Видавнича Спілка, 2000. – С. 64.

220. Скорупський М. Туди, де бій за волю: Спогади. – Київ: Видавництво ім. О. Теліги, 1992. – 351 с.

221. Стецюк Г. М. Чорні дні Волині або непоставлений пам’ятник. Спогади колишнього зв’язкового обласного проводу ОУН. 1941 – 1944. – Володимир-Волинський, 1992. – 128 с.

222. Ступницький Ю. Спогади про пережите. – Київ – Торонто: Літопис УПА, 2000. – 128 с.

223. Федоров А. Ф. Последняя зима. – Москва: Воениздат, 1985. – 368 с.

224. Фонди з історії Української повстанської армії в державних архівосховищах України / С. В. Кульчицький (відп. ред.). – Вип. 1: Анотований покажчик фондів УПА (1942 – 1946) / Г. В. Папакін, О.Д. Вовк, З. Яцишин (упоряд.). – Київ: Інститут історії України НАН України, 1999. – 59 с.

225. Фонди з історії Української повстанської армії в державних архівосховищах України (1941 – 1957рр.) / С. В. Кульчицький. – Вип. 2: Анотований покажчик фондів партійних органів УРСР, в яких відбулася боротьба з УПА / Г. В. Папакін (упоряд.). – Київ: Інститут історії України НАН України, 2000. – 48 с.

226. “Хмель С.” (Француляк С.) Українська партизанка: З крайових матеріалів. – Лондон: Видавництво закордонних частин Організації Українських Націоналістів, 1959. – 274 с.

227. Хуртовина П. Під небом Волині. – Вінніпег, 1952.

228. Шеремет М. Олексій Федоров / Радянська Волинь. – 1944. – 26 травня. – № 32. – С. 3.

229. Шкрябач Я. П. Дорога в Молдавию. – Кишинев: Карта молдовеняскэ, 1966. – 416 с.

230. Шуляк О. В ім'я правди (до історії повстанчого руху в Україні). – Роттердам, 1947 – с.

231. Юрченко К. В. та ін. Звернення “До інтелігенції радянської Волині” / Радянська Волинь. – 1944. – 22 листопада. – № 154. – С. 1 – 2.

232. Martovych O. Ukrainian liberation movement in modern times / Introd. by J. F. Steward. – Edinburg: Scottish league for European freedom, s. a. – 177 p.

233. Tys-Krokhmaliuk Y. Warfare in Ukraine. New-York, 1972. – 337 p.

Література

234. Аптекарь П. НКВД против расшитых сорочек. Внутренние войска и национальное движение в Западной Украине // Родина. – 1999. – № 8. – С. 126 – 130.

235. Беляев В., Рудницький М. Під чужими прапорами. – Київ, 1958. – 112 с.

236. Білас І. Г. Репресивно-каральна система в Україні. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2-х кн. – Кн. 2. – Київ: Либідь, 1994. – 688 с.

237. Валаханович І. Підпілля ОУН на території Біларусі в 1944-1945 рр. // Військово-історичний альманах. – 2002. – Ч. 1(4). – С. 58 – 59.

238. Вершигора П. О “бывалых людях” и их критиках // Звезда. – 1948. – № 6. – С. 105 – 108.

239. Веденеев Д., Єгоров В. Меч і Тризуб: Нотатки до історії служби безпеки Організації Українських Націоналістів // З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – 2000. – № 2 – 4. – С. 485 – 503.

240. Веденеев Д. До питання про тактику дій підпілля ОУН (II половина 1940-х – початок 1950-х років) // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвідомчий збірник наукових праць. Вип. 6. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2002. – С. 449 – 457.

241. Вітвицький О. Архівні документи про дві світові війни (на базі фондів ДА Тернопільської області) // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвідомчий науковий збірник / Р. Я. Пиріг (відп. ред.). – Вип. 1: Архів і особа. – Київ, 1999. – С. 262.

242. Вовк О. Василь Івахів – перший командир Української Повстанської Армії // Визвольний шлях. – 2003. – №. 2. – С. 12.

243. Вовк О. До питання постановня УПА під проводом ОУНСД // Український історик. – 1995. – Кн. 1 – 4. – С. 141.

244. Вовк О. Останній генерал УПА: до біографії Василя Кука // З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – 2003. – № 1. – С. 254 – 257.

245. Вовк О. Державотворча діяльність УПА // Українська Повстанська Армія у боротьбі проти тоталітарних режимів / Я. Ісаєвич (гол. ред. кол.). – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2004. – С. 126 – 131.

246. Гончарук Г., Нагайцев А. Украинская Повстанческая Армия в литературе и документах. – Одесса: Астропринт, 2001. – 180 с.

247. Грановський Б. Джерела альтернативного українознавства (Європа, 1940 – 1945 рр.): Бібліографічний довідник. Періодичні видання української діаспори в Європі, радянської влади та німецької окупаційної адміністрації на Україні, Проводу ОУН – УПА тощо за 1940 – 1945 роки з аналітичним розписом публікацій щодо природи, історії, етносу, державотворення, культури та виробничих сил України (З фондів Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського та Науково-дослідної бібліотеки Центральних державних архівів України). – Київ: Б. м., 2002. – 436 с.

248. Денисюк В. Літопис Камінь-Каширщини. – Луцьк: “Надстир’я”, 2001. – 524 с.

249. Денищук О. Злочини польських шовіністів на Волині. – Рівне: ППДМ, 2003. – Кн. 1: Рівненська область. – 352 с.

250. Дмитерко О. Організація усної пропаганди ОУН і УПА (1944 – 1950-і рр.) // Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей Волинського Державного Університету. – 2002. – Вип. 7. – С. 27 – 32.

251. Єфименко В. Внутрішньоорганізаційна боротьба в середовищі українських націоналістів і роль в ній спецпідрозділу ОУН (Б), 1940-ві роки // З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – 2003. – № 1. – С. 209 – 223.

252. Замлинський В. Тавровані презирством народу. – Київ: Політвидав, 1974. – 96 с.

253. Ільошин І. Протистояння УПА і АК (Армії Крайової) в роки другої світової війни на тлі діяльності польського підпілля в Західній Україні. Київ: Інститут історії України НАН України, 2001. – 288 с.

254. Ільошин І. Антипольський фронт в бойовій діяльності ОУН і УПА (1939-1945рр.) // Український історичний журнал. – 2000. – №3. – С. 100.

255. Іщенко А. Український національний рух в німецьких документах (1943 – 1945 рр.) // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвідомчий науковий збірник / Р. Я. Пиріг (відп. ред.). – Вип. 1: Архів і особа. – Київ, 1999. – С. 262 – 267.

256. Іщук О. Ідеологічно-виховна діяльність ОУН (б) серед молоді (1944 – 1954 рр.) // З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – 2003. – № 1. – С. 224 – 244.

257. Історія міст і сіл Української РСР. Волинська область / П. Т. Тронько (ред.). – Київ: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії АН УРСР, 1970. – 745 с.

258. Історія міст і сіл Української РСР. Житомирська область / П. Т. Тронько (ред.). – Київ: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії АН УРСР, 1973. – 726 с.

259. Історія міст і сіл Української РСР. Ровенська область / П. Т. Тронько (ред.). – Київ: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії АН УРСР, 1973. – 655 с.

260. Кагуй П. Матеріали і документи до історії УПА, ОУН у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України // Україна в минулому. – Київ – Львів, 1993. – Вип. III. – С. 7 – 9.

261. Калакура Я. Джерела вивчення історії українського руху опору // Тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної конференції “Українознавство у технічному вузі: методологія, методика, перспективи”. – Київ, 1994. – С. 43 – 44.

262. Кентій А. Нариси історії організації українських націоналістів в 1941 – 1942 роках. – Київ: Інститут історії України НАН України, 1999. – 201 с.

263. Кентій А. Українська повстанська армія в 1942 – 1943 рр. – Київ: Інститут історії України НАН України, 1999. – 287 с.

264. Кентій А. Українська повстанська армія в 1944 – 1945 рр. – Київ: Інститут історії України НАН України, 1999. – 219 с.

265. Киржаев С. Календарь. 5-11 октября / Столичные новости. – 2004. – 5-11 октября. – № 37. – С. 16.

266. Киричук Ю. Історія УПА. Тернопіль, 1991. – С. 126.

267. Киричук Ю. Мобілізація населення західних областей України до ЧА під час німецько-радянської війни та ОУН – УПА // Військово-науковий вісник / Б. Катиренчук (гол. ред.). – Львів: Військовий інститут при Національному університеті “Львівська Політехніка”. – 2001. – Вип. 3. – С. 47 – 59.

268. Киричук Ю. Ставлення ОУН – УПА до мобілізації населення західних областей України в ЧА (січень 1944 р. – травень 1945 р.) // Вісник Львівського університету. Серія історична. Вип. 35 – 36 / Відп. ред. М. Мудрий. – Львів: Львівський Національний Університет ім. І. Франка. – 2000. – С. 344 – 353.

269. Клименко О. О. Грошові документи ОУН (бофони) 1939 – 1942 років. Тернопіль: Академія народного господарства, науково-

дослідницький центр історії грошей., 1999. – 306 с. // Українська національна ідея: історія і сучасність: Наук. зб. / Житомирське науково-краєзнавче товариство дослідників Волині. В М. Костиця (відп. ред.). – Житомир: Журфонд, 1997. – С. 125 – 126.

270. Коваль М. Україна: 1939 – 1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. – Київ: Вища школа, 1995. – 194 с.

271. Ковалевський З. Польське питання у повоєнній стратегії УПА / Україна. Наука і культура. – Київ: Знання, 1993. – Вип. 26 – 27. – С. 210

272. Ковальський Н. П. Некоторые проблемы теории и методики исторического источниковедения. – Запорожье: РА “Тандем – У”, 1999. – 36 с.

273. Ковальченко И. Исторический источник в свете учения об информации. (К постановке проблемы). // История СССР. – 1982. – № 3. – С. 129 – 149.

274. Кокін С. Анотований покажчик документів з історії ОУН і УПА у фондах Державного архіву СБУ. – Вип. 1: Анотований покажчик документів з фонду друкованих видань (1944 – 1953). – Київ: Інститут історії України НАН України, 2000. – 208 с.

275. Кокин С. Кто убил генерала Руднева ? Тайна гибели партизанского комиссара // В мире спецслужб. – 2004. – № 2. – С. 67.

276. Кормье Ж., Гевара Гадеа И., Гранадо Хименес А. – Че Гевара. – Ростов-на-Дону: Феникс, Москва: Зевс. – 1997. – С. 201.

277. Косик В. Німецькі документи про УПА // Український визвольний рух. – Львів: Мс, 2003. – Зошит 1. – С. 57 – 86.

278. Кричильський С. Чому Москва вбивала борців проти нацистських окупантів / Шлях перемоги. – 2004. – 18 серпня. – № 34 (2621). – С. 9.

279. Кравець А. Медична служба Української Повстанської Армії у Визвольних Змаганнях 40 – 50-х років // Матеріали наукової конференції “Організація Українських Націоналістів і Українська Повстанська Армія (історія, уроки, сучасність). – Стрий, 1993. – С. 69.

280. Куделя Д. Першоджерела до вивчення історії Організації Українських Націоналістів (ОУН): кримінальні справи з фондів архівів Служби безпеки України. (Частина 1). // Визвольний шлях. – 2003. – № 1. – С. 6 – 20.

281. Кукурудза А. Упівські загони на Берестейщині та Пинщині // Українська Повстанська Армія у боротьбі проти тоталітарних режимів / Я. Ісаєвич (гол. ред. кол.). – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2004. – С. 121 – 125.

282. Ланглуа Ш. В., Сеньобось Ш. Введеніє въ изученіє исторіи. – СПб: Изданіє О. Н. Поповой. – 1899. – 278 с.

283. Лико І. Вступне слово // Літопис УПА. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, 2001. – Т. 31

284. Мануїльський Д. Українсько-німецькі націоналісти на службі у фашистської Німеччини. – Київ: Українське державне видавництво, 1946. – 24 с.

285. Марусик Т. Минуле Берестейщини – драматичне, нинішнє – сумне, майбутнє – безперспективне / Шлях Перемоги.– 2004. – 14 січня. – № 3. – С. 12.

286. Марчук І. Воєнна округа (група) “Турів” (виникнення і еволюція) // Воля і Батьківщина. – 1997. – № 3. – С. 39 – 43.

287. Марчук І. Джерела з історії українського національно-визвольного руху на Волині в 1941 – 1945 роках у фондах Державного архіву Рівненської області // Український визвольний рух. – Львів, 2003. – Зошит 1. – С. 30 – 33.

288. Марчук І. Методика вивчення архівних джерел з історії ОУН та УПА на Волині: з досвіду дослідника // Архіви України. – 2004. – № 1 – 2. – С. 148 – 157.

289. Марчук І. Останній бій Кліма Савура (фрагмент з історичної розвідки) // Визвольний шлях. – 2003. – № 3. – С. 36 – 37.

290. Марчук І., Тищенко О. Гурби: квітень 1944-го. – Рівне: Міжнародний поліграфічний центр “Перспектива”, 2002. – С. 6 – 7.

291. Небесний В. ОУН – ярмарок по продажу шпигунів. – Львів: Книжково-журнальне видавництво, 1962. – 56 с.

292. Омельчук Ю. Відправа // Пост імені Ярослава Галана. Памфлети. Статті. Нариси. Львів: Каменярь, 1967. – С. 280 – 295.

293. Омельчук Ю. Змова [про зрадницькі дії українських буржуазних націоналістів у 1941 – 1944 рр. на Ровенщині. – Львів: Каменярь, 1967. – 148 с.

294. О. Б. Українське повстання в запллі більшовиків / Українська дійсність. – 1944. – 10 червня. – № 17. – С. 3.

295. Онишко Л. Організація та діяльність підпільного Українського Червоного Хреста на західноукраїнських землях у 1943 – 1945 роках // Визвольний шлях. – 2004. – № 3. – С. 54 – 64.

296. Папакін Г.В. До питання опрацювання джерельної бази дослідження українських визвольних змагань 1939 – 1956 рр. // Архіви України. – 2000. – № 1 – 3. – С. 17 – 20.

297. Патриляк І. Старшинські і підстаршинські школи в УПА // Визвольний шлях. – 2004. – № 4. – С. 97 – 98.

298. Попов А. НКВД и партизанское движение. – Москва: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 384 с.

299. Посівнич М. Формування військової доктрини ОУН (1929 – 1939) // Український визвольний рух. – Львів: Мс, 2003. – Зошит 1. – С. 43.
300. Потічний П. Передмова // Літопис УПА. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА”, 1983. – Т. 7.
301. Потічний П. Вступна стаття // Літопис УПА. – Торонто: Видавництво “Літопис УПА” 1987. – Т. 16
302. Потічний П. Вступ // Літопис УПА. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА”, 2000. – Т. 30.
303. Потічний П., Лико І. Тактичний відтинок – “Лемко” // Літопис УПА. – Торонто-Львів: Видавництво “Літопис УПА” 2001. – Т. 33.
304. Правду не здолати / М. Івасюта (відп. ред.). – Львів: Каменярь, 1974. – 278 с.
305. Прокопчук С. Игла в сердце // Труд. – 2003. – 31 января. – С. 12.
306. Пушкарев Л. Классификация русских письменных источников. – Москва: Наука, 1975. – 281 с.
307. Романишин Ю. Пропагандивна діяльність ОУН – УПА 40 – 50-х рр. ХХ ст. як факт історії боротьби за незалежність України / Збірник праць Науково-дослідницького центру періодики. – Львів, 2001. – Вип. 9. – С. 222 – 229.
308. Русначенко А. Народ збурений: Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940 – 50-х роках. – Київ: Пульсари, 2002. – 520 с.
309. Руцький М. Роль НКВС – МДБ у розгромі українського національно-визвольного руху (УПА) на південній Рівненщині та злочини НКВД – МГБ під маркою бандерівців // Велика Волинь: Минуле і сучасне. Матеріали міжнародної науково-краєзнавчої конференції, жовтень 1944 р. – Хмельницький – Ізяслав – Шепетівка: Україна, 1994. – С. 179-180.
310. Рясний В. Сильніше удар по найлютіших ворогах українського народу – українсько-німецьких націоналістах / Червоний прапор. – 1945. – 16 січня. – № 9. – С. 2 – 3.
311. Сергійчук В. ОУН і УПА на Берестейському терені (штрихи до теми) // Пам’ятки України. – 2002. – № 3 – 4. – С. 117.
312. Служинська З., Шашков Ю. Катерина Зарицька – організатор мережі вишколів підпільного Українського Червоного Хреста (УЧХ) // Визвольний шлях. – 2000. – № 5. – С. 57.
313. Сизоненко Е. Основные принципы научной критики источников по истории СССР. – Одесса: Одесский государственный университет им. И. И. Мечникова. Кафедра истории СССР. – 1965. – 28 с.
314. Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949: Довідник. Ч. 1. – Нью-Йорк: Пролог, 1994. – 199 с.

315. Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943 – 1949: Довідник II. – Нью-Йорк: Пролог, 1995. – 295 с.

316. Стародубець Г. ОУН (б) в українському національно-визвольному русі на Волині в роки Другої світової війни (1941 – 1943 рр.). – Тернопіль: Підручники & посібники, 2002. – 144 с.

317. Стасюк О. Видавнича діяльність ОУН періоду німецької окупації // Збірник праць Науково-дослідницького центру періодики. Львів. – 2001. – Вип. 9. – С. 172 – 192.

318. Стех Я. В 100-ліття українського патріота др. Матвія Лотовича // Визвольний шлях. – 2003. – № 9. – С. 51

319. Ткаченко С. Повстанческая армия: тактика борьбы. – Минск: Харвест, 2000. – 512 с.

320. Фролов Ю. Крушители империи СССР. 1938 – 1945 гг. – Донецк: Донеччина, 2001. – 480 с.

321. Хрущов М. С. Визволення українських земель від німецьких загарбників і чергові завдання відбудови народного господарства Радянської України // Радянська Волинь. – 1944. – 26 березня. – № 10. – С. 2 – 4.

322. Хрущов М. С. Визволення українських земель від німецьких загарбників і чергові завдання відбудови народного господарства Радянської України // Червоний прапор. – 1944. – 17 березня. – № 20. – С. 2 – 7.

323. Царевская Т. Украинские повстанцы алкоголь не потребляют! ОУН – УПА: от пропаганды террора к террору пропагандой // Родина. – 1999. – № 7. – С. 71 – 74.

324. Чайковський А. Невідома війна: Партизанський рух в Україні 1941 – 1944 рр. мовою документів, очима історика. – Київ: Україна, 1994. – 256 с.

325. Шанковський Л. У.П.А. та її підпільна література. – Філадельфія: Америка, 1952. – 19 с.

326. Шанковський Л. Історія українського війська. – Київ: Панорама, 1991. – 191 с.

327. Шаповал Ю. Волинська трагедія і польсько-українські взаємини 1943 – 1944 рр. у дзеркалі документів Державного архіву Служби безпеки України // З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – 2003. – № 1. – С. 194 – 208.

328. Шаповал Ю. На окнах – решетки, на идеях – решетки // День. – 2003. – 30 августа. – С. 5.

329. Шелест М. Народний герой // Червоний прапор. – 1944. – 28 березня. – № 25. – С. 3.

330. Якель Р. Архів знайдено, щоб утратити? // Дзеркало тижня. – 2004. – 10 липня. – № 27. – С. 20.
331. Motyka G. Tak było w Bieszczadach. Walki polsko-ukrainskie. 1943 – 1948. – Warszawa: Oficyna wydawnicza VOLUMEN, 1999. – 552 s.
332. Prus E. Atamania UPA: Tragedia kresow – Warszawa: Instytut wydawniczy związkow zawodowych, 1998. – 367 s.
333. Szota W. Zarys rozwoju organizacji ukraińskich nacjonalistów i UPA // Wojskowy Przegląd Historyczny. – 1963. – R. 1. – S. 163 – 218.
334. Torzecki R. Kwestia ukraińska w polityce III Rzeszy (1939 – 1945). Warszawa: KiW, 1972. – 378 s.

Internet-публікації:

335. Бурдз Дж(ефрей). “Москальки”: женщины-агенты и националистическое подполье на Западной Украине, 1944 – 1948 // <http://www.history.neu.edu/fac/burds/Burds-Moskalki.pdf> (15. 11. 2004).
336. Отчет работы СБ на территории главного округа “Москва” за период с 01. 01. по 01. 10. 1945 г. (часть) // <http://warhistory.ukrlife.org/6.02.2.html> (15. 11. 2004).
337. Павлюк И. Жизнь прожить – не поле перейти // <http://www.history.new.edu/Pavliyk.pdf> (15. 11. 2004).

Перелік умовних скорочень

- БРСР** – Білоруська Радянська Соціалістична Республіка
- ВКП(б)** – Всероссийская коммунистическая партия (большевиков)
- ВО** – Військова округа
- ВОП** – Відділ особливого призначення
- ГК** – Головна Команда
- ГО** – Генеральна округа
- ДАВО** – Державний архів Волинської області
- ДАРО** – Державний архів Рівненської області
- ДАРФ** – Державний архів Російської Федерації
- ДА СБУ** – Державний архів Служби Безпеки України
- Зах.** – Захід
- ЗУЗ** – Західноукраїнські землі
- КП(б)У** – Комуністична партія більшовиків України
- МВД** – Міністерство внутрішніх дел
- МВС** – Міністерство внутрішніх справ
- МГБ** – Міністерство государственной безопасности
- НАН** – Національна Академія Наук
- НВРО** – Народно-визвольна революційна організація
- НКВД** – Народный комиссариат внутренних дел
- НКВС** – Народний комісаріат внутрішніх справ
- НКГБ** – Народный комиссариат государственной безопасности
- НКДБ** Народний комісаріат державної безпеки
- Оргмоб** – Організаційно-мобілізаційний референт
- ОУН(б)** – Організація українських націоналістів-бандерівців
- ОУН(м)** – Організація українських націоналістів-мельниківців
- ОУНСД** – Організація українських націоналістів самостійників-державників
- Пд.** – Південь
- ПЗК** – Північно-західний край
- ПЗУЗ** – Північно-західні українські землі
- Пн.** – Північ
- Політреферент** – Політичний референт
- ПСК** – Північно-східний край
- РДВА** – Російський державний військовий архів
- РСЧА** – Робітничо-селянська Червона Армія
- РШПР** – Російський штаб партизанського руху
- СБ** – Служба Безпеки
- СМЕРШ** – Абрев. словосполуч. “смерть шпионам”
- СРСР** – Союз Радянських Соціалістичних Республік
- СССР** – Союз Советских Социалистических Республик
- Сх.** – Схід

ТВ – Транспортне відділення
ТВ – Тактичний відтинок
ТК – Танковий корпус
УГВР – Українська Головна Визвольна Рада
УНКВД – Управление народного комиссариата внутренних дел
УНКВС – Управління народного комісаріату внутрішніх справ
УО – Український округ
УПА – Українська повстанча армія
УПА(Б) – Українська повстанча армія (бандерівська)
УПС – Українська пресова служба
УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка

УССД – Українська Самостійна Соборна Держава
УЧХ – Український Червоний Хрест
УШПР – Український штаб партизанського руху
ФСБ – Федеральная служба безопасности
ЦДАВО – Центральний державний архів вищих органів влади
ЦДАГО – Центральний державний архів громадських об'єднань
ЦК – Центральний комітет
ЧА – Червона Армія
ШПШ – Шеф політичного штабу

⌘ ⌘ ⌘

ПОКАЖЧИК

- 0,4, надр. 51, 52
1, 2, 4, 5, кущі № 75
1, ВО №. *Див.* “Башта”, ВО №1
1, кущ №. *Див.* “Керч”, кущ №1
1, підр. №. *Див.* “Межі”, підр. №1
1, повст. р-н (терен) №. *Див.* Костопільський (“Калина”, №1), повст. р-н
1, повст. р-н №. *Див.* Деражненський (“Лісний”, №1), повст. р-н
10, повст. р-н (терен) № 71, 121, 216, 226, 231, 235, 245, 251, 268, 271
100, окр. №. *Див.* Брест-Литовська (“Кричевський”, № 100), окр.
11, ТВ УПА №. *Див.* Золочівський (№ 11), ТВ УПА
115, надр. №. *Див.* “Конотоп”, надр. №115
12, ТВ УПА. *Див.* Сокальський (№ 12), ТВ
125(1), підр. № 38
125, підр. № 38
13, ТВ УПА №. *Див.* Львівський (№ 13), ТВ УПА
1–4, підр-ни № 185
1–4, станиці № 246, 247, 261, 269, 274
15, 33, 67, підр-ни №№ 147
1–5, кущі № 120
15, підр. №. *Див.* “А” (№ 15), підр.
15, ТВ УПА. *Див.* Рогатинський (№ 15), ТВ УПА
2, ВО №. *Див.* “Буг”, ВО №2
2, кущ № 45, 46, 183, 226, 233, 245, 246, 264, 268, 272
2, кущ №. *Див.* “Київ”, кущ №2
2, кущ №. *Див.* “Тарасівка”, кущ №2
2, підр. №. *Див.* “Шляхи”, підр. №2
2, повст. р-н №. *Див.* Стидинський (“Камінь”, № 2), повст. р-н
2, повст. шпиталь № 229, 232
2/2, надр. №. *Див.* Корецький (2/2), надр.
20, підр. № 38
20, повст. р-н (терен) №. *Див.* Олександрійський (№20), повст. р-н
22, ГО № 54, 62, 112, 256, 276
25, підр-н № 38
26, ТВ УПА. *Див.* “Лемко”, 26 ТВ УПА
27, ТВ УПА. *Див.* “Бастіон”, 27 ТВ УПА
28, ТВ УПА №. *Див.* “Данилів”, 28 ТВ УПА
28–31, станиці № 36
3, ВО №. *Див.* “Лисоня”, ВО №3
3, ГО №. *Див.* Берестейська (Брест-Литовська, ГО № 3), окр. ПЗК
3, кущ № 36, 45, 46, 76, 134, 135, 141, 183, 226, 231, 233, 234, 245–247, 264, 269
3, кущ №. *Див.* “Курськ”, кущ №3
3, кущ №. *Див.* “Яр”, кущ №3
3, підр. №. *Див.* “Горби”, підр. №3
3, повст. р-н №. *Див.* Степанський (“Керч”, №3), повст. р-н
3, стан. №. *Див.* “Дубина”, стан. №3

- 3/3, надр. №. *Див.* Рівненський (3/3, "Озеро"), надр.
30, підр. № 38
30, повст. р-н №. *Див.* Тучинський (№ 30), повст. р-н
300, окр. №. *Див.* Луцька ("Кривоніс", № 300), окр.
33, ГО № 54-56, 62, 89, 107, 123, 179, 238, 276
33, підр. № 38
33, р-н № 181
35, підр. №. *Див.* "Е" (№ 35), підр.
36–38, станиці № 36
38, ПЗК № 54
4, ВО №. *Див.* "Говерля", ВО №4
4, куш №. *Див.* "Коломия", куш №4
4, підр. № 268
4, р-н №. *Див.* "Багно", р-н, № 4
4, стан. №. *Див.* "Жалянка", стан. №4
4/4, надр. №. *Див.* Здолбунівський (№ 4/4), надр.
40, повст. р-н (терен) №. *Див.* Гощанський, повст. р-н № 40
400, окр. №. *Див.* Холмська ("Король Данило", № 400), окр.
41–42, станиці № 36
44, ГО № 107, 276
44/20, р-н (терен) 136, 148, 217, 236
44, з'єднання груп УПА. *Див.* 44, ГО №
4444, окр. №. *Див.* Житомирська ("Б", "4444"), окр.
5, ВО №. *Див.* "Маківка", ВО №5
5, куш №. *Див.* "Херсон", куш №5
5, підр. №. *Див.* "Млини", підр. №5
5, повст. р-н №. *Див.* Людвипільський ("Скеля", № 5), повст. р-н
5/5, надр. 35, 42
50, повст. р-н №. *Див.* Клеванський (№ 50), повст. р-н
50, станиця № 36
"555-ий". *Див.* Козак Микола ("Смок", "Вівчар", "Петро Кучма", "Лука", "Л", "Чупринка", "Чорненко", "555-ий")
5–7, підр-ни № 185
6, ВО №. *Див.* "Сян", ВО №6
6, куш № 246, 247, 261, 269, 274
6, повст. р-н №. *Див.* Костопільський ("Іскра", № 6), повст. р-н
6/6, надр. №. *Див.* Дубенський ("Дуб", № 6/6), надр. (терен)
63, підр-н 36
67, підр-н 38
7, ВО №. *Див.* "Сучава", ВО №7
7/7, надр. 35, 41, 42
73, підр-н 36
8, ВО №. *Див.* "Срібна", ВО №8
9, повст. р-н №. *Див.* Здолбунівський (№9), повст. р-н
9, повст. р-н №. *Див.* Острозький ("Озеро"), повст. р-н
I/V, куш 36
V/V, куш 36
- А**
"А" (№ 15), підр. 38
Адамчуки, с. 25
Азія 153
Алексеева Н. 99
"Ампель" 82, 119
"Андрій". *Див.* Драницький Степан (Семенюк, "Матвій", "Мірко", "Андрій")

Андрійович Трохим (“Моряк”) 257
Андрушівка, с. 212
Андрушівщина 166
Андрущенко Ніна (“Синичка”) 230
Аннополь, с. 158
Антонівецькі, ліси 211
Антонівка, с. 28, 47, 161
Антонівка, стан. №1 31, 247
Антонюк Порфи́рій (“Кліщ”, “Сосенко”) 143
Антопільський, р-н 56
“Апостол” (“Вік”) 248
Аптека́р (Аптека́рь) П. 10, 59
“Аркадій”. *Див.* Гаврилюк Микола (“Аркадій”, “Борис”, “Федось”, “Чорнота”)
“Арсен”, лік. 225, 228, 229, 231
“Арсен”, окр. орг. моб. 258
“Артем” 139, 145, 250, 251
“Архип”. *Див.* Татура Анатолій (“Архип”, “Третій”)
“Архип”, к-т 45, 72, 135, 225, 226, 231, 243
Аршичин, с. 40
“Ас” 82, 83
“Аскольд” 28-30, 32-34, 65, 72, 137, 249, 252
“Астра” 272
“Ат” 188
Аушвіц, концтабір 167

Б

“Б”, окр. *Див.* Житомирська (“Б”, “4444”), окр.
Бабин, с. 152
Бабка, с. 33
“Багно”, р-н, № 4 20
Базар, м. 150
“Байда”. *Див. також* Косюк Микола (“Байда”)

“Байда”, госп. 86, 97, 113, 210, 216, 265-267
“Байда”, полк. 155
“Байрак”, надр. *Див.* Любомльський (“Байрак”), повст. надр.
Балаховичі, с. 33
Балашівка, с. 29
Балко Петро (“Святослав”, “Косар”) 54, 55
Бандера Степан 13, 16, 43, 149, 155, 167
“Басейн”, тер. №1 21, 116, 189, 243
“Бастіон”, 27 ТВ УПА 53, 124
“Батій” 243
Батьківці, с. 51
“Батько”. *Див.* Грабець Омелян (“Батько”)
“Бахман” 247
“Башта”, ВО №1 53
Бегма В, рад. партиз. 13, 18, 100, 153, 160, 196, 197, 201-203, 270
“Беза” 247
“Безрідний”, рай. реф. зв. 184, 185, 189, 263
“Безрідний”. *Див.* Макар Василь (“Сіроманець”, “Будженко”, “Безрідний”)
“Безсмертний”. *Див.* Миронюк Іван (“Безсмертний”)
“Безталанный” 256
“Бен” 58
“Бенера” 15
Бережки, с. 66, 114, 158
Бережницька, рай. упр. 79
Бережниця, с. 48, 80, 154, 160, 216
“Береза”, др. 225, 228, 231
“Береза”, к-т Матіївської боївки 74

- “Береза”, проп. 147
 “Береза”, реф. СБ 256, 257
 “Береза”, чл. ОУН 15
 “Березенко Корній” 249
 Березівський, р-н (“Яр”) 33, 42
 Березина, с. 219
 Березне, м. 28, 95, 219
 Березне, р-н. *Див.* Березнівський, р-н
 Березненський (“Беріг”), повст. р-н 20, 21, 22, 28, 29, 42, 44, 45, 47, 67, 68, 74, 120, 175, 194, 196, 198, 204, 243, 244, 252, 260
 Березненщина. *Див.* Березнівщина
 Березнівський, повст. р-н. *Див.* Березненський (“Беріг”), повст. р-н
 Березнівський, р-н 51, 52, 95, 127, 158
 Березнівщина 47, 87
 Березовський Михайло (“Євген”) 56
 Березо-Картузький, р-н 56
 Березькі Гори, с. 40
 Берестейська (Брест-Литовська, ГО № 3), окр. ПЗК 19, 20, 56, 89, 240, 247, 252, 253, 264, 271
 Берестейський (“Круча”), надр. 56
 Берестейський, окр. пров. 240
 Берестейський, р-н (терен) 20, 56, 127, 177
 Берестейщина 20
 Берестецький, р-н. *Див.* Берестечківський, р-н
 Берестечківський, р-н 27, 42, 101, 108, 146, 150
 Берестовець, с. 45
 Берестя (Брест), м. 56
 Берестя, с. Дубровицького р-ну 31, 80, 121, 158
 Берестяни, с. 98, 271
 “Беріг”, р-н (терен). *Див.* Березненський (“Беріг”), повст. р-н
 Берія Лаврентій 202
 “Беркут В.” 44, 134, 137
 “Беркут” 250
 “Бескид”, надр. 70
 Беляєв В. 11
 Белянов А., нач. упр. к/р НКО СМЕРШ 18, 19
 Бирятин, с. 40
 “Бистрий” 83
 “Бистрий”, госп. 220, 267
 “Бистрий”, ком. б-ки СБ. *Див.* Михальчук Федось (“Бистрий”)
 “Бистриця” 30
 Бистричі, с. 29
 “Бідненький” 211, 218
 “Біла”. *Див.* Гнатюк Людмила (“Верба”, “Біла”, “Русалка”, “Квітка”)
 Білас Іван 12, 13, 123
 Білашів, м. 203
 “Білий” 15
 “Білий”, лік. УПА 229
 “Білий”, стан. 247
 “Білика” 47, 48, 87
 “Біловицький” 20, 21, 135, 244
 Біловіж, с. 32
 Білорусія, Південна 10
 Білорусія. *Див.* Білорусь
 Білорусь 8, 10, 54, 56, 107, 127, 128
 Білоруська РСР. *Див.* БРСР
 Білоруська, окр. 54, 247
 Білятичі, с. 121
 Більська Воля, с. 207
 Більчаки, с. 30, 47

- “Бітько” (“Лоцман”) 55
 “Блакитний” 239
 Блудівська, с/р 201
 Боберський І. 68
 Бобюк Андрій 130
 “Бовгира” 80
 Бовсуновський Яків 95
 Богатир, рад. партиз. 219
 “Богдан”, з р-ну “Вода” 47
 “Богдан”, куш. реф. зв. 264
 “Богдан”, куш. Юнацтва 274
 “Богдан”, стан. 247
 “Богдан”. *Див.* Степаняк Михайло (“Богдан”, “Дем’ян Нестерович”, “Сергій”)
 “Богдан”. *Див.* Кай Дмитро (“Богдан”)
 “Богданівка”, повст. р-н 50, 52
 Богдашів, с. 38
 “Богун” (Рівненська, “Рівне”), ВО 10, 24, 35-41, 42, 50-54, 67, 68, 71, 74-76, 80, 85, 88, 91, 92, 95, 107, 112-114, 119-122, 128, 133, 135, 137, 139, 144, 147, 149, 153, 176, 177, 180, 184, 191, 193-195, 197, 199, 204-207, 216-218, 226, 227, 231, 235, 239, 241, 242, 245, 249-251, 254, 258, 260-263, 266-268, 271-273, 275, 276
 “Богун”, гр. УПА. *Див.* “Богун” (Рівненська, “Рівне”), ВО
 “Богун”, ком. 193
 “Богун”, рай. орг. моб. 25, 260
 “Богун”, рай. реф. СБ 255
 “Богун”, реф. загот. 86, 266
 Богуна І., заг. УПА ім. 178, 192
 “Богуслава” 236
 Богуславський Микола 15
 Богуславщина 166
 Богуші, с. 47
 Бодяки, с. 40
 Божа Воля, с. 25
 “Бойко”. *Див.* Місько Микола (“Бойко”, “Чорнота”)
 Бокійма, с. 40
 Болотківці, с. 51
 “Болото”, надр. (терен). *Див.* Пінський (“Болото”), надр.
 Бондарчук Валерій (“Гордій”) 107, 248
 Бондарчук Михайло (“Стимид”) 248
 “Борис” (“Риба”) 135, 176, 236
 “Борис”, с/п. реф. 134, 145, 147, 153, 251
 “Борис”. *Див.* Гаврилюк Микола (“Аркадій”, “Борис”, “Федось”, “Чорнота”)
 “Борис”. *Див.* Тимошук Микола (“Борис”, “Коля”)
 “Борисенко” 75, 261
 Борислав, м. 235
 Бориспільський, р-н 208
 “Бористен” 149, 150
 Борівка, с. 46, 158
 Борове, с. 32
 Боровський Я. 125
 Борок-Кути, с. 158
 Борщівка, с. 30, 45, 46
 “Боско”. *Див.* Сегель (“Боско”)
 “Босфор” 38
 Бохонок Іван 208
 Бранів, с. 40
 Брест, м. *Див.* Берестя, м.
 Брест-Литовська (“Кричевський”, № 100), окр. ПЗК 54, 56.
Див. також Берестейська (Брест-Литовська, ГО № 3), окр. ПЗК

“Брехун”, пс. з рад. док. 257
“Брехун”. *Див.* Ківіш Адам (“Брехун”)

Брехуненко Віктор 14

Бринський А. 94

“Брова” 249

Бродець, с. 234

Бродів, с. 51

Броніславівка, с. 95

БРСР 22, 27, 33, 34

Брюшків, с. 45, 46

“Буг”, ВО №2 53, 106

Бугаєнко, рад. парт. 217

Будераж, с. 50

“Будженко”. *Див.* Макар Василь
 (“Сіроманець”, “Будженко”,
 “Безрідний”)

Будки Сновидовицькі, с. 32

“Будь” 265

“Буйний” 220, 268

“Букет” 256

Буковина 53, 191

Буковина, Північна 191

Буковинська, окр. 191

Булянов, зам. нач. упр. к/р
 СМЕРШ 103

Бургос, м. 150

Бурдз Джефрей 10, 123, 187

“Буркун” 188

“Бурлай” 136, 148, 217, 236

“Бурлака”. *Див.* Щигельський Во-
 лодимир (“Бурлака”)

“Бурлій” 205, 259, 260.

Бурченко Д. 94

Бусел Яків (“Галина”, “Заславсь-
 кий”, “Київський”) 59, 171,
 276

Бутковський Іван 183, 191

Бухарів, с. 216

Буцин, с. 26

Буца, с. 40

Бущансько-Дерманські, ліси
 58, 276

В

В. К. *Див.* Ковальчук Володимир
 “Вадим”. *Див.* Макар Володимир
 (“Вадим”)

Валаханович І. 10, 56

Валк С. 125

“Валка”, повст. р-н (терен). *Див.*
 Володимирецький (Валка”),
 повст. р-н

“Вальчук” 257

“Ванько” 116

“Варка”. *Див.* Скаб Ярослава
 (“Варка”, “Ганка”, “Івга”)

Варм Шая Давидович 228, 230

Варшава, м. 59, 228

Варшавчик М. 125

Васевич Гнат 256

“Василь”, куш. 46, 135, 147, 153,
 246

“Василь”, окр. госп. реф. 266

“Василь”, пром. підреф. 266

“Василь”. *Див.* Закоштуй Ананій
 (“Василь”, “Вовк”)

Васьківці, с. 212

Васюта М. 11

Веденеєв Дмитро. *Див.* Веденеєв
 Дмитро

Велика Клецька, с. 18, 229

Велика Купля, с. 29, 46

Велика Любаша, с. 45

Велика Озера, с. 32

Велика Хоруча, с. 40

Велике Вербче, с. 28

Великий Жолудськ, с. 33

Великий Любомль, с. 45

Великий Обзир, с. 25

Великий Стидін, с. 28, 46

Великі Вікнини, с. 130

- Великі Дедеркали, с. 230
 Великі Дорогостаї, с. 40
 Великі Жабокрикі, с. 40
 Великі Тьолковичі, с. 32
 Великостидинський, р-н 19
 Велюнь, с. 34
 “Венус”. *Див.* Павлюк Й. (“Венус”)
 “Верба”. *Див.* Гнатюк Людмила
 (“Верба”, “Біла”, “Русалка”,
 “Квітка”)
 Верби, с. 234
 Вербський, р-н 27, 40, 42, 101,
 103, 108, 146, 150, 160, 171
 “Верес” 59
 “Верес”, повст. р-н (терен).
Див. Висоцький (“Верес”),
 повст. р-н
 “Верес”, пров. 276
 Веретельник Р. 16
 “Верещака”, ком. *Див.* Воробець
 Федір (“Денис Шигуніч”,
 “Верещака”)
 Верлувка, с. 95
 “Вернигора” 33, 134
 “Верха”, вд. 116
 Вершигора Петро 19, 94, 102,
 155
 “Веселий”, рай. реф. зв. 265
 “Веселий”. *Див.* Мельник Мико-
 ла (“Веселий”, “Коваленко”)
 “Вечеря Василь” 107
 “Вечірній” 81-83
 Веденєєв Дмитро 8, 9, 16, 17
 “Вера” 158
 Видомка, хут. 103, 108
 Висоцький (“Верес”), повст. р-н
 49, 52, 57, 58, 122
 Висоцький (“Луг”), повст. р-н 33-
 35, 42
 Висоцький (“Пуца”, №2), повст.
 р-н 20, 182, 263
 Висоцький, повст. надр-н 34
 Висоцький, повст. р-н 35, 199, 257
 Висоцький, р-н 33, 34, 127, 219
 “Вихор” 116
 “Вихор”, заст. куш. 247
 “Вихор”. *Див.* Пилипей Микола
 (“Вихор”)
 “Вихора”, вд. 116, 220
 “Вихра”, вд. *Див.* “Вихора”, вд.
 “Вишневий” 250
 Вишнівець, м. 166
 Вишнівецький, р-н 41
 “Вишня”, проп. 252
 “Вишня”, рай. госп. 270
 “Вівчар”. *Див.* Козак Микола
 (“Смок”, “Вівчар”, “Петро
 Кучма”, “Лука”, “Л”, “Чуприн-
 ка”, “Чорненко”, “555-ий”)
 Війниця, с. 219
 “Вік”. *Див.* “Апостол” (“Вік”)
 “Віктор” 102
 Вінниця, м. 143
 Вінніпег, м. 199
 “Віра” 55
 “Вірний” 56
 “Віталій”. *Див.* Матвійчук Панас
 (“Віталій”, “Криlach”)
 “Вітер” 82
 Вітковицький, ліс 51
 Вовк Олександр 14, 23, 24, 37,
 54, 55, 59, 106, 108, 111,
 180, 184, 186, 190, 196,
 223, 235, 240-242, 244,
 247-250, 252-258, 261,
 262, 264, 268, 270-273
 Вовк Т. 264
 “Вовк” 15
 “Вовк”, надр. реф. СБ. *Див.*
 Вусовський (“Вовк”)
 “Вовк”. *Див.* Закоштуї Ананій
 (“Василь”, “Вовк”)

- Вовковиї, с. 40
 Вовковці, с. 40
 Вовчак, с. 229
 “Вода”, повст. р-н 47, 52, 87
 Войцехович В. 13
 Вокулик Віталій (“Залізник”) 256
 Волинська, обл. 13, 14, 17-20, 54, 56, 61, 94, 100, 101, 104, 108, 123, 124, 127, 177, 185, 192, 201, 229, 230, 239, 253, 255, 264, 270, 271, 275, 278
 Волинська, окр. (край) 57, 255
 Волинський, обл. пров. ОУН 248, 253
 Волинь 7, 9, 11, 15-19, 21-23, 42, 43, 52-54, 56, 58, 61, 62, 67, 71, 78, 83, 87, 94, 99-102, 106, 108, 109, 111, 116, 124, 132, 137, 138, 144, 150, 154, 155, 159, 162, 164-168, 170-174, 176, 179, 184, 186, 190, 197, 199, 203, 206-208, 211, 215, 218, 224, 227, 228, 230, 232, 234, 235, 238, 250, 255, 272, 274-279, 281
 Волинь, Західна 176
 “Волинянка”. *Див.* Шматко Галина (“Іва”, “Волинянка”)
 Волиця, с. 40
 Володимир, м. *Див.* Володимир-Волинський, м.
 “Володимир” 178
 “Володимир”. *Див.* “Всеволод” (“Володимир”, “Хорт”)
 “Володимир”. *Див.* Козяр Анатолій (“Володимир”, “Гарасин”, “Гнат”, “Гай”)
 Володимир-Волинська, окр. 19
 Володимир-Волинський окр. пров. ОУН 239
 Володимир-Волинський, м. 102, 143, 229
 Володимир-Волинський, надр. 110
 Володимир-Волинський, р-н 27, 42, 127, 146, 150, 235
 “Володимир-Гай”, реф. СБ 253
 Володимир – Горохів, надр. (окр.). *Див.* Володимирсько–Горохівський, надр. (окр.)
 Володимир–Горохівський, надр. (окр.). *Див.* Володимирсько–Горохівський, надр. (окр.)
 Володимирець, м. 202
 Володимирецька, окр. 171
 Володимирецький (“Валка”), повст. р-н 49, 52, 57, 58, 122
 Володимирецький (“Гай”, “Рай”), повст. р-н 32, 42, 134
 Володимирецький, повст. р-н 32, 49, 202, 203, 256, 257
 Володимирецький, р-н 127, 161, 201, 203
 Володимирський, повст. р-н 251
 Володимирський, р-н. *Див.* Володимир-Волинський, р-н
 Володимирсько-Волинська, окр. 110
 Володимирсько–Горохівський, надр. (окр.) 27, 110, 146, 150, 157, 176, 177, 242, 249, 251
 Володимирщина 19
 “Володко”. *Див.* Шамрик І. (“Володко”)
 “Володя” 264
 “Волос”, зв. 182
 “Волос”, кер. надр. 56
 Волошин Ростислав 60, 173
 “Волошка” 272

Волошки, с. 28
“Воля” 257
Воробець Федір (“Денис Шигу-
нич”, “Верещака”) 59, 106,
107, 247, 276
“Ворон”, госп. реф. *Див.* Поліщук
Олександр (“Лихо”, “Ворон”,
“Дик”, “Кайдаш”)
“Ворон”, др. 182
“Ворон”, кер. підр. №15 38
“Ворон”, к-т Деражненського р-ну
112
“Ворон”, к-т Костопільського
надр. “Долина” 21, 23, 28,
30, 67, 68, 70, 73, 74, 96,
113, 117, 136, 159, 175,
176, 182, 189, 190, 217,
226, 242-244, 250, 263,
269, 272
“Ворон”, пров. тер. №1 “Калина”
20, 154, 121, 242, 243
Ворон, с. 108
“Ворон”, стан. 247
“Вороний”. *Див.* “Косар”-“Воро-
ний”
Ворончин, с. 177
“Вотр”. *Див.* Степанюк Володи-
мир (“Вотр”)
Врамчук Марія (“Ірлана”) 248
“Всеволод” (“Володимир”, “Хорт”)
55
Вузол Петро (“Кріт”) 257
Вулька Любатівська, с. 25
Вулька Угруська, с. 26
Вулька-Жалинська, с. 115, 158
Вусовський (“Вовк”) 254
Вчистюх, рад. партиз. 101

Г

“Гандзя”, к-т 37, 38, 71, 142,
114, 142, 153, 245

“Гандзя”, реф. УЧХ 271
Голяш Степан (“Мар”) 70, 159

Г

Гаврилюк Кіндрат (“Іван”) 212
Гаврилюк Микола (“Аркадій”,
“Борис”, “Федось”, “Чорно-
та”) 255
Гаврилюк, рад. партиз. 94, 95, 98
Гаї Нижні, с. 173
“Гай”, повст. р-н (терен) 32, 33,
121, 134
“Гай”. *Див.* Козяр Анатолій
“Гайдамаки”, кур. УПА 199
“Гайдар”. *Див.* Шпонтан Іван
 (“Дубровик”, “Остап”, “Гай-
дар”, “Залізняк”)
“Галайда” 256
Галан Ярослав 11
Галаса Василь (“Орлан”) 160
“Галенко” 263
“Галина” 51, 69. *Див. також* Бусел
Яків (“Галина”, “Заславський”,
“Київський”)
Галич, м. 199
Галичина 16, 17, 171, 208, 235
Галівка, с. 51
“Гало”, надр. *Див.* Столинський
 (“Гало”, “Зелень”), надр. (окр.)
“Гамалія”, ком. пол. 244
“Гамалія”, к-т поліц. 25, 26
“Гамалія”, політ. реф. 133, 142-
144
“Гамалія”, рай. пров. 136, 148,
244
“Ганка”. *Див.* Скаб Ярослава
 (“Варка”, “Ганка”, “Івга”)
“Ганна”, політ. реф. 135, 250
“Ганя” 226
“Ганя”, зв. *Див.* Дзебас Ганна
 (“Ганя”, “Квітка”)

- Гарасимів Іван (“Палій”) 187, 199
 “Гарасин”. *Див.* Козяр Анатолій
 Козяр Анатолій (“Володимир”, “Гарасин”, “Гнат”, “Гай”)
 Гарбар Петро (“Тетина”) 256
 “Гаркуша” 47, 87
 “Гарний” 270
 “Гарник” 119, 133, 251
 Гаскевич Володимир (“Карий”) 270
 Гемелюк Георгій 262
 “Ген” 268
 Герасименко С. 11
 Гермаківський І. 154
 “Гершт” 15
 Гільча Перша, с. 37
 Гіммельрайх Кость (“Шелест”, “Кий”) 186, 187
 “Гірняк”. 247
 Гітлер Адольф 16, 155
 “Гітлер”, пс. з рад. док. 257
 Гладун Іван (“Юрко”) 15
 Глажова, с. 30, 45, 158
 Глибока Долина, с. 219
 Глибочок, с. 47
 Глинськ, с. 38
 “Глинськ”, повст. р-н 33, 42
 “Гліб” 36, 80, 268
 Глупанин, с. 38
 “Гнат”, госп. реф. 68, 84, 120, 218, 267. *Див. також* Прокопович Б. (“Гнат”)
 “Гнат”, орг. реф. *Див.* Козяр Анатолій (“Володимир”, “Гарасин”, “Гнат”, “Гай”)
 “Гнат”, рай. пров. 245
 “Гнатко” 84
 Гнатюк Людмила (“Верба”, “Біла”, “Русалка”, “Квітка”) 271, 272
 “Говерля”, ВО №4 53
 Годомичі, с. 229
 “Голий”, стан. 246
 Голобський, р-н 24, 42, 44, 146
 Головин, с. 45
 “Головка”. *Див.* Мельник Микола (“Павло”, “Головка”, “Дмитро”, “Микола”, “Онищенко”, “Федя”)
 Головненський, повст. р-н 89
 Головненський, р-н 24, 42, 25, 117, 118, 171
 “Голос” 264
 “Голосіївський” 107
 “Голуб” 216, 225, 232
 “Голубенко”. *Див.* Дольницький Андрій (Кисіль Андрій, “Немо”, “Голубенко”)
 Голубне, с. 29
 Голядин, с. 25
 “Гонта”, орг. моб. 259
 “Гонта”, проп. 147, 252
 “Гончар”, орг. моб. 29, 68, 194, 196, 198, 260
 “Гончаренко”, полк. шеф штабу УПА. *Див.* Ступницький Леонід (“Гончаренко”)
 “Горбенко” 238
 “Горби”, підр. №3 39, 74, 147, 197, 236
 Гордасевич Галина 149
 Гордієнко Микола 13, 166, 173, 211, 215
 “Гордій”. *Див.* Бондарчук Валерій (“Гордій”)
 “Гори”, окр. 54
 Горинь, р. 34, 54, 191
 “Горинь”, козак 73
 Горобець Віра 273
 Городище, с. 25, 47, 188, 234
 Городницький (“Пекло”), повст. р-н 30, 42, 47, 68, 73, 159
 Городницький, надр. 28

Городницький, р-н 166
“Городницький-Сурмач”, пров.
ОУН(м) 17
Городниця, с. 30
“Горох” 82
Горохів – Володимир, окр. *Див.*
Володимирсько–Горохів-
ський, надр.(окр.)
“Горохівська Січ” 185
Горохівська, окр. 19
Горохівський, надр. 179
Горохівський, р-н 27, 42, 127,
146
Горохівсько–Володимирська,
окр. *Див.* Володимирсько–
Горохівський, надр.(окр.)
Горохівщина 19, 166
“Гострий” 257
Гоцанський, повст. р-н №40
35, 36, 42, 80, 121, 152, 236,
237, 245, 268
Гоцанський, р-н 35, 127
“Граб”, надр. реф. СБ 254
“Граб”, стан. 247
“Граб”. *Див.* Софія (“Граб”)
“Грабенко”. *Див.* Ніновський
Василь (“Грабенко”)
Грабець Омелян (“Батько”) 239
Грабове, с. 216
Града, с. 40
Граддя, с. 50
Градиськ, с. 253
Грані, с. 32, 158, 160
Гранівка, с. 40
Гранівці, с. 40
“Гребля”, політ. реф. *Див.* Маєв-
ський Анатолій (“Йовта”),
“Гребля”, “Уліян”)
“Гребля”, стан. 247
Гренівчина, с. 38
Греція 210

“Гречуха”. *Див.* Логінський Богдан
 (“Ігор”, “Гречуха”, “Тихон”,
“Чабленко Тихон”)
Грибок” 88
Григ Степан Степанович 224
Гриневич В. 200
“Грицко” 46
“Гриць” 137
Грицьків Л. 11
Грицьки, с. 121
Грицько-Цяпка Д. 149
Грищук Ольга 265
“Гріб” 262
“Грізний” 274
“Грім”, куц. 36
“Грім”, обл. госп. 67, 270
Грубешівщина 106
Грушевський Михайло 12, 14
Грушівка, с. 25, 29
Грушівці, с. 158
“Грушка” 83, 220
Гуд Б. 13
“Гудок”. *Див.* Рязанович Іван
 (“Крикун”, “Гудок”)
Гульча, с. 38
“Гуляй-Город”, повст. р-н 31, 42,
85
Гуменники, с. 219
Гуменці, с. 155
Гуменюк Василь 131
“Гураль” 15
Гурби, с. 203, 212
Гурбівський, ліс 51
Гусаров, НКВД-ист 200, 202
“Гута”, куц. 36

Д

Давидгородецький, р-н (“Глин-
ськ”) 33, 42
“Далекий”. *Див.* Янишевський
Степан (“Далекий”, “Юрій”)

- “Дальнич”. *Див.* Федорів Петро
 (“Дальнич”)
Даниленко В. 105
“Данилів”, 28 ТВ УПА 53, 55
Данилівка, с. 51
“Данило”, кр. реф. зв. 262
“Данило”, к-т ВО “Турів”. *Див.*
Якимчук Микола (“Данило”,
“Олег”)
Данчиміст, с. 30, 45
Датин, с. 25
Двигун” 58
“Добра”, повст. р-н (терен) 48,
52, 121, 139
Дедеркальський, р-н 41
“Дем’ян Нестерович” . *Див.*
Степаняк Михайло (“Бог-
дан”, “Дем’ян Нестерович”,
“Сергій”)
“Дем’ян” 188
Демблін, м. 166
Демидівський, р-н 40, 42, 155
Демидович Надія (“Ярина”) 141,
148, 247, 272
Демишин Василина (“Циганка”)
272
Демчинська Василина (“Чорна”)
271
“Денис Шигуніч”. *Див.* Воробець
Федір (“Денис Шигуніч”,
“Верещака”)
Дениська, с. 124
Денисюк В. 9, 10
Дениш Андрій (“Черкес”) 257
Денищук Олександр (“Матвій”,
“Матрос”, “Сава”, “Свирид”)
241, 261
Денічево, хут. 103
Деражне, м. 48
Деражне, с. Костопільського р-ну
28
“Деражне”, повст. р-н. *Див.*
Деражненський (“Лісний”,
№1), повст. р-н
Деражненський (“Лісний”, №1),
повст. р-н 20, 21, 27, 28,
30, 42, 44, 47, 48, 71, 87,
97, 112, 115, 139-142, 144,
145, 154, 159, 207, 256,
259
Деражненський, р-н 52, 158,
160, 207, 252
Деражненщина 47
Деревня, с. 34
Дермань, с. 203, 207, 256
“Дзвін”. *Див.* Шанковський Лев
 (“Дзвін”, “Мартович”)
Дзебас Ганна (“Ганя”, “Квітка”)
264
“Дзилозь” 265
Дивинський, повст. р-н 25
Дивинський, р-н 25, 56, 127
“Дивна” 272
“Дидий” 261
“Дик”. *Див.* Поліщук Олександр
 (“Лихо”, “Ворон”, “Дик”,
“Кайдаш”)
Дібрівськ, с. 33
“Діброва” 120
Дмитерко О. 8
“Дмитречко Д.” 240
“Дмитро”, реф. СБ 57, 58
“Дмитро”. *Див.* Мельник Микола
 (“Павло”, “Головка”, “Дмит-
ро”, “Микола”, “Онищенко”,
“Федя”)
Дмитрук Володимир 244
“Д-ний”, обл. пров. 156
“Дніпренко” 250
“Дніпро”, ПЗК 54
Добілинецька 15
“Добрівець” 270

Добрятин, с. 219
 “Довбня” 246, 247
 “Довбуш” 151
 “Довбуш”, рай. СБ 257
 Довганець, с. 45, 46
 Довгоноси, с. 25
 Довгунець, с. *Див.* Довганець, с.
 Довженко Олександр 200
 “Дожд” 68, 73
 Должко Василь Степанович 177
 “Долина”, надр. *Див.* Косто-
 пільський (“Долина”), надр.
 “Долина”, сан. пункт УЧХ 73
 Долобський (“Дочан”), повст.
 р-н 26, 42, 44, 134-136, 146,
 230
 Долобський, р-н 72, 117
 Дольницький Андрій (Кисіль Анд-
 рій, “Немо”, “Голубенко”) 211
 Домбровиця, с. 48
 “Донець” 49
 Дорогочинський, р-н 56
 Дорогоще, с. 153
 “Дорош” 107
 Дотень, с. 26
 “Дочан”, повст. р-н. *Див.* Долоб-
 ський (“Дочан”), повст. р-н
 Драницький Степан (Семенюк,
 “Матвій”, “Мірко”, “Андрій”)
 201, 248, 249
 Дрогобицька, обл. 53, 173
 Дрогобич, м. 8, 235
 Дроздецький, НКГБ-іст 60
 Друховатка, с. 158
 “Дуб”, повст. 88
 “Дуб”, повст. терен. *Див.* Дубнів-
 ський (“Дуб”, №6/6), надр.
 (терен)
 “Дуб”, чот. 84
 “Дуб”. *Див.* Нікіфорук Микола
 (“Німфа”, “Дуб”, “Сатана”)

Дубен, с. 40
 Дубенська, окр. 98
 Дубенський (“Дуб”, № 6/6), надр.
 (терен) 10, 35, 39, 40, 42,
 54, 88, 89, 98, 212, 215, 251,
 254
 Дубенський (6/6), надр. *Див.*
 Дубенський (“Дуб”, № 6/6),
 надр. (терен)
 Дубенський, окр. пров. 240
 Дубенський, р-н 40, 42, 101, 108,
 127, 203, 219, 254
 Дубенщина 10, 41, 98, 212
 Дубечне, с. 25
 “Дубина”, стан. №3 236
 “Дубина”, стан. №3 74, 236, 268
 Дубини, с. 51
 Дубіна, с. 46
 “Дубний”. *Див.* Коза Теодозій
 (“Ярополк”, “Надбужний”,
 “Дубний”)
 “Дубник”, повст. р-н 33-35
 Дубнівський (“Дуб”, № 6/6), надр.
 (терен). *Див.* Дубенський
 (“Дуб”, № 6/6), надр. (терен)
 Дубнівський, р-н. *Див.* Дубен-
 ський, р-н
 Дубнівщина. *Див.* Дубенщина
 Дубно, м. 98
 Дубовий М. 51, 54
 “Дубовий” 149, 185, 190, 205,
 248. *Див. також* Литвинчук
 Іван (“Максим”, “Дубовий”)
 “Дуброва” 250
 “Дубровик”. *Див.* Шпонтан Іван
 (“Дубровик”, “Остап”, “Гай-
 дар”, “Залізник”)
 Дубровицький (“Умань”), повст.
 р-н 32, 42, 48, 49, 69, 203, 248
 Дубровицький, р-н 52, 80, 115,
 127, 158, 160

Дубровиця, с. 80, 115, 158
“Дубченко” 247
“Дума Петро”. *Див.* Маївський Дмитро (“Дума Петро”, “Косар”, “Зруб”, “Курган”, “Тарас”, “Ом”)
“Дунай”, повст. р-н (терен). *Див.* Рокитненський (“Дунай”), повст. р-н
“Дунько” 55
Дюксин, с. 46, 158

Е

“Е” (№ 35), підр. 38
“Еней”, лік. *Див.* Сагайко Дмитро (“Еней”)
“Еней”. *Див.* Олійник Петро (“Роман”, “Сергій”, “Старий”, “Еней”)
“Енея”, вд. УПА 241
“Ескулап” 225
Естонія 8

Є

“Євген”. *Див.* Березовський Михайло (“Євген”)
Егоров В. 9
Ємільчанщина 166
Єрмаки, с. 203
Єфремов, рад. партиз. 101

Ж

Жабинківський, р-н 56
Жабчинський, р-н 33, 42
Жадківка, с. 40
Жалянка, стан. №4 247
“Жандар” 116
“Жбурляй” 73, 244, 259
“Жен”. *Див.* Заборовець Федір (“Жен”)
Жильжа, с. 45, 207

“Житенко”, стан. 247
Житомир, м. 172
Житомирська (“Б”, “4444”), окр. 54, 180, 247, 256
Житомирська, обл. 94, 107, 150
Житомирський, окр. пров. 264
Житомирщина 166, 223
Жовкіні, с. 32, 34
“Жук” 49, 72
“Журба”, к-т СБ 44, 87
“Журба”, ред. “Повстанця” 161
“Журливий” 30, 71, 233
“Журчак” 250

З

“За Родіну”, рад. парт. заг. 101, 108
Забара, с. 212
Заболотський (“Карлик”), повст. р-н (терен) 25, 26, 28, 42, 74, 89, 134-136, 148, 216, 236, 244
Заболотський, р-н 24, 117, 202, 216
Заболоття, с. 25
Заболоття, хут. 240
Заборовець Федір (“Жен”) 248
Забужжя, с. 26
“Заверуха” 38
Завидів, с. 51
“Зависна” 250, 273
“Завихост”, з’єдн. УПА 270
“Заволока” 58
Загора, с. 38
Загорів, с. 192
Заграва”, ВО, гр. УПА 20, 21, 23, 24, 27, 28-30, 32-35, 42-46, 48-50, 52, 53, 54, 57, 58, 62, 64, 65, 67, 68, 70-76, 79, 81, 83-88, 90-92, 95, 97, 109-111, 114-116, 118-120,

122, 123, 128, 134-140,
 142, 144-149, 150, 151,
 153, 154, 157-159, 170, 172,
 175-178, 182-185, 188-192,
 194-196, 198, 199, 203-206,
 211-214, 216-218, 220, 222,
 224-226, 228, 229, 231, 233,
 234, 236, 239-244, 246, 249,
 250-255, 258, 259, 263-269,
 271, 273, 274-276, 281
 “Задьора” 182, 263.
 Закарпаття 19, 53
 Закерзоння 54, 70, 93, 137, 196
 Закерзонський, край. *Див.*
 Закерзоння
 Закоштуй Ананій (“Василь”,
 “Вовк”) 239
 Залав’є, с. 32
 Залібівка, с. 50
 Залізний Євген 251
 “Залізний” 82, 83
 “Залізняк”, кер. підр. №35 38
 “Залізняк”, ком. б-ки СБ. *Див.*
 Вокулик Віталій (“Залізняк”)
 “Залізняк”, ком. ТВ “Бастіон”.
Див. Шпонтан Іван (“Дуб-
 ровик”, “Остап”, “Гайдар”,
 “Залізняк”)
 “Залізняк”, к-т р-ну 20, 21, 28, 30,
 71, 140-142, 144, 145, 183,
 243, 259
 “Залізняк”, куш. 21, 76, 154,
 246, 247, 264
 “Залізняк”, орг. моб. 259
 “Залізняк”, підрэф. загот. *Див.*
 Смолюк Й. (“Залізняк”)
 “Залізняк”, рай. реф. госп. 267
 “Залізо” 264
 “Залісний”. *Див.* Ковальчук Панас
 (“Залісний”, “Петро”, “Яшко”,
 “Яшкін”)

Залісся, с. 26, 216
 Залісці, с. 212
 Замлинський В. 11, 99
 “Замок”, повст. р-н 32, 42
 Запоріжжя, м. 125
 “Запорожець” 81
 Запорука, с. 234
 Зарицька Катерина (“Монета”)
 9, 227, 233, 234
 Зарічка, с. 47, 158
 Зарічненський, р-н 33, 42, 127
 “Заруба”. 124
 Заруддя, с. 25
 “Заславський”, с/п. реф. 248
 “Заславський”. *Див.* Бусел Яків
 (“Галина”, “Заславський”,
 “Київський”)
 Застав’я, с. 47
 Затовканюк Сильвестр (“Пташка”)
 112, 227, 235, 240, 241
 “Затока”, надр. 44, 45, 49, 52,
 68, 113, 120, 123, 148, 179,
 210, 217, 242, 250, 259,
 263, 271
 Затурський, р-н 27
 “Захар” 36
 Західна Україна. *Див.* Україна,
 Західна
 Збаражчина 212
 Збуж, с. 46
 Зварах Петро (Зварич Петро,
 “Славко”, “Яр”) 262
 Зварич Петро. *Див.* Зварах Пет-
 ро (Зварич Петро, “Славко”,
 “Яр”)
 Звіздже, с. 46
 Звіздівка, с. 28
 “Звіра”, вд. УПА 116, 220
 “ЗГ”, військ. осередок 107
 Здовбиця, с. 38
 Здолбунів, м. 38

- Здолбунівський (№ 4/4), надр.
10, 35, 37, 39, 42, 51, 55,
74, 75, 114, 121, 139, 147,
148, 199, 235, 242, 251,
256, 261, 263, 268, 272,
273
- Здолбунівський (№9), повст. р-н
37, 38, 42, 50, 71, 142, 147,
153, 245, 251, 255, 259, 261,
263, 268, 273
- Здолбунівський, р-н 37, 127,
187, 201, 265
- Здолбунівщина 38, 50, 153, 173
- “Зелений”, інтенд. 113, 220
- “Зелений”, обл. госп. реф. 270
- “Зелений”, стан. 247
- Зеленський, ліс 215
- “Зелень”, окр. *Див.* Столинський
 (“Гало”, “Зелень”), надр.
(окр.)
- “Землячка” 250
- “Зенон” 76
- “Зимний”. *Див.* Костецький Сте-
пан (“Зимний”, “Терешко”)
- “Зіна” 273
- “Зінько”. *Див.* Кроль Іван (“Зінь-
ко”, “Чорнота”)
- “Зірка” 250
- Злазне, с. 46
- Злучені Держави Америки
(ЗДА). *Див.* США
- “Змій” 40, 88
- “Зозуля” 83, 116
- Золотолин, с. 28
- Золочівський (№ 11), ТВ УПА 53
- Золочівщина 186
- “Зорич” 17
- “Зоря”, повст. р-н (терен) 45, 47,
82, 115, 119, 120, 134, 147,
231, 236, 243, 246, 251,
269, 276
- “Зруб”. *Див.* Маївський Дмитро
 (“Дума Петро”, “Косар”, “Кур-
ган”, “Зруб”, “Тарас”, “Ом”)
- Зубатий Антін (“Мороз”) 265
- “Зубатий”, госп. реф. 109, 213,
214, 265, 266
- “Зубатий”, заст. інт. 211
- “Зубенко” 153, 154
- ЗУЗ 53, 54, 70, 106, 109, 124,
137, 149, 151, 152, 155,
172, 173, 202, 224, 227
- Зульня, с. 47
- ЗУНР 68
- І**
- “Іва”. *Див.* Шматко Галина (“Іва”,
“Волинянка”)
- “Іван”, надр. реф. зв. 263
- “Іван”. *Див.* Гаврилюк Кіндрат
Іваницький, р-н. *Див.* Іваничів-
ський, р-н
- Іваничівський, р-н 27, 42, 127,
146, 239
- Іванівський, р-н 56
- Іванків, с. 208
- Іванов Л. 94
- Іванова Долина, с. 46
- Івано-Франківська, обл. 131
- Івано-Франківщина 131, 190
- Іванчі, с. 33
- Івахів Василь (“Сонар”, “Сом”)
171
- Івачково, с. 38
- Івашин, рад. парт. 100
- “Івга”, надр. реф. жін. 272
- “Івга”. *Див.* Скаб Ярослава
 (“Варка”, “Ганка”, “Івга”)
- “Ігор”, к-т 41, 51, 240, 241
- “Ігор”. *Див.* Логінський Богдан
 (“Ігор”, “Гречуха”, “Тихон”,
“Чабленко Тихон”)

Ільпінь, с. 37, 38
“Ірлана”. *Див.* Врамчук Марія
 (“Ірлана”)
“Іскра”, повст. р-н (терен). *Див.*
 Костопільський (“Іскра”, №6),
 повст. р-н
 Іспанія 150
 Іщук Олександр 9

Й

“Йовта”, к-т 241
“Йовта”. *Див.* Маєвський Анато-
 лій (“Йовта”, “Гребля”, “Уліян”)
 Йосипівка, с. 38

К

“К-3”, повст. терен 51
“Кавказ”, повст. р-н 47
“Кавун” 21, 116
Кагуй П. 63
Кадовбища, с. 158
Казимирівка, с. 47, 207
Кай Дмитро (“Богдан”) 257
“Кайдаш”. *Див.* Стельмащук Юрій
 (“Кайдаш”, “Рудий”)
“Кайдаш”. *Див.* Максимчук Г.
 (“Кайдаш”)
“Кайдаш”. *Див.* Поліщук Олек-
 сандр (“Лихо”, “Ворон”,
 “Дик”, “Кайдаш”)
“Калина”, повст. р-н. *Див.* Косто-
 пільський (“Калина”, №1),
 повст. р-н
“Калина”, рай. реф. СБ 255
Калуський, р-н 17
Каменуха, с. 45
“Камінна” 225, 232
“Камінь”, підр. госп. 270
“Камінь”, повст. р-н № 2. *Див.*
 Стидинський (“Камінь”, №2),
 повст. р-н

Камінь-Каширський, м. 168, 171
Камінь-Каширський, надр. 21,
 65, 99, 117, 133, 141, 148,
 179, 267, 272, 273
Камінь-Каширський, округ 99.
 Див. також Камінь-Кашир-
 ський, надр.
Камінь-Каширський, пов. 230
Камінь-Каширський, повст. р-н
 20, 25, 42, 114, 135, 136,
 141, 251
Камінь-Каширський, р-н 24-26,
 52, 108, 117, 127, 177, 200,
 251
Камінь-Каширщина 10, 49, 99
Кам’яна Гора, с. 45
Кам’янець-Подільська, обл.
 35, 104
“Канал”, повст. р-н 47, 52, 87, 115
“Канарік” 58
Канаріс В. 15
“Капітан” 204
Каранець Микола (“Сокіл”,
 “Терешко”) 255
Карасин, с. 32
Карась П. (“Прач”) 29, 86, 87
Карасьов В. 94
“Кардаш”, рай. пров. 245
“Карий”, інт. *Див.* Гаскевич Воло-
 димир (“Карий”)
“Карлик”, повст. р-н. *Див.* Забо-
 лотський (“Карлик”), повст.
 р-н (терен)
“Кармелюк Ярослав” 111
Кармелюка, рад. парт. заг. ім. 101
Карпилівка, с. 27
“Карпо”, куц.
“Каруспун” 179
“Касян”. *Див.* Луцик Андрій
 (“Касян”, “Кобзар”, “Печери-
 ця”)

- Катербурзький, р-н 41
Качин, с. 200
Качинська Вілька, с. 200
Каштанов С. 125
Квебек, пров. 165
“Квітка”, пр. р-ну “Іскра” 269
“Квітка”. *Див.* Гнатюк Людмила
(“Верба”, “Біла”, “Русалка”,
“Квітка”)
“Квітка”. *Див.* Дзєбас Ганна
(“Ганя”, “Квітка”)
Кентій Анатолій 8, 43, 176, 184
“Керч”, куц №1 26, 36, 76, 81,
83, 84, 183, 219-221, 255,
264, 268
“Керч”, повст. р-н №3. *Див.*
Степанський (“Керч”, №3),
повст. р-н
Київ, м. 8-11, 16, 17, 68, 79, 89,
94, 95, 99, 102, 111, 123,
124, 125, 134, 136-138, 143,
149, 151, 152, 171, 175,
183, 184, 213, 253
“Київ”, куц №2 26
Київська, обл. 107, 208
Київський, рад. парт. заг. 102
“Київський”. *Див.* Бусел Яків
(“Галина”, “Заславський”,
“Київський”)
Київщина 105, 208
“Кий”. *Див.* Гіммельрайх Кость
“Кирило” 36
Киричук Юрій 9, 184, 186, 200
Кисіль Андрій. *Див.* Дольницький
Андрій (Кисіль Андрій, “Не-
мо”, “Голубенко”)
“Кисіль”, госп. 81, 119
Кишинський, рад. парт. 95
“Киянва” 225, 228, 229, 231
Ківерецький, р-н. *Див.* Ківерців-
ський, р-н
- Ківерці, м. 212, 215
Ківерцівський, р-н 27, 42, 127,
157
Ківіш Адам (“Брехун”) 257
Кізі, рад. парт. заг. 101
“Кіса”, вд. 116
“Кіт” 15
Кішук, родина 131
Клеванський (№ 50), повст. р-н
35, 37, 42, 71, 75, 147, 176,
228, 236, 245, 256
Клеванський, р-н 35, 106, 108,
187, 265
“Клен” 250
Клерут, с. 98
Клесів, с. 32
Клесівський, повст. р-н 245, 256
Клесівський, р-н 105, 108, 245
Клецька, с. 40, 47. *Див. також*
Велика Клецька, с.
Клецьки, с. *Див.* Клецька, с.
“Клим Савур”. *Див.* Клячківський
Дмитро (“Клим Савур”,
“Панас Мосур”, “Охрім”,
“Омелян Кримський”)
“Клим”, в.о. к-ра гр. “Турів” 192
“Клим”, з ВО “Богун” 50
“Клим”, к-т СБ 58
Клименко Олександр 9, 210,
239, 265
Климишин Микола 138
Климів Іван (“Легенда”) 16
Клиновий Арсен (“Шах”) 56
“Кліщ” 178
“Кліщ”. *Див.* Антоноук Порфірій
(“Кліщ”, “Сосенко”)
Клюйко Мосій Йосипович 80
Клячківський Дмитро (“Клим
Савур”, “Панас Мосур”,
“Охрім”, “Омелян Кримсь-
кий”) 17, 24, 43, 54, 59, 60,

- 69, 70, 97, 106, 107, 157, 177,
178, 213, 226, 227, 239, 240,
258, 276
- Княгинине, с. 203
- “Князів” 193
- “Кобзар” 105
- “Кобзар”. *Див.* Луцик Андрій
(“Касян”, “Кобзар”, “Печери-
ця”)
- Кобильне, с. 152
- Кобрин, м. 56
- Кобринський (“Лан”), надр. 56
- Кобринський, р-н 56
- Ковалевський Збігнєв 10, 58-60
- “Коваленко” 26, 135, 136, 145,
216, 236, 244
- “Коваленко”. *Див.* Мельник Мико-
ла (“Веселий”, “Коваленко”)
- Коваль Віктор 175
- “Коваль”, к-т 135, 236
- “Коваль”, кущ. 31, 46, 246
- “Коваль”, надр. реф. СБ 254
- “Коваль”. *Див.* Кук Василь (“Коче-
гар”, “Ле”, “Леміш”, “Коваль”)
- “Коваль”. *Див.* Пашковець Андрій
(“Коваль”?)
- Ковальський М. 125
- Ковальченко І. 125
- Ковальчук Володимир 14, 98,
106
- Ковальчук Панас (“Залісний”,
“Петро”, “Яшко”, “Яшкін”)
254, 255
- Ковель, м. 18, 24, 43, 44, 215
- “Ковель”, надр. 24
- “Ковель”, надр. *Див.* Ковельсь-
кий (“Кодак”, “Ковель”), надр.
- Ковельська (“Богун”, №200), окр.
19, 20, 54, 89, 239, 240,
248, 251, 252, 253, 255, 264, 271
- Ковельська (“Славута”), окр. 187
- Ковельська, окр. ПЗК 179
- Ковельський (“Кодак”, “Ковель”),
надр. 24, 42, 44, 113, 115,
134, 146, 179, 244, 272,
273, 278
- Ковельський, повст. р-н 21, 25,
74, 260
- Ковельський, р-н 24, 25, 42, 127
- Ковельщина 108, 155
- Ковпак Сидір 13, 94, 100, 108, 185
- Ковпака Сидора, рад. парт. загін
(дивізія) ім. 100-102, 155,
160, 211, 232
- “Кодак”, надр. *Див.* Ковельський
(“Кодак”, “Ковель”), надр.
- Коза Теодозій (“Ярополк”, “Над-
бужний”, “Дубний”) 55
- Козак Микола (“Смок”, “Вівчар”,
“Петро Кучма”, “Лука”, “Л”,
“Чупринка”, “Чорненко”,
“555-ий”) 40, 41, 88, 89,
107, 111, 180, 253-256
- Козак-Савицька Ірина 227, 234
- “Козачка” 225, 229, 232
- Козинський, р-н 40, 42
- Козленко П. 87, 111
- Козяр Анатолій (“Володимир”,
“Гарасин”, “Гнат”, “Гай”) 240,
254, 261
- Кокін Сергій 58, 123
- “Коліно”, надр. 278
- Колки, м. 215
- Колківський, надр. 179
- Колківський, повст. р-н 71, 140,
142
- Колківський, р-н 26, 42, 100,
108, 110, 140, 232, 237
- Колода, секр. упр. с. Літвиця 79
- “Коломия”, кущ №4 26, 46, 135,
146, 147, 153, 183, 188,
246, 247, 261, 264, 272, 274

- “Колос”, кущ (Седлищанський) 26
- “Коля”. *Див.* Тимошук Микола (“Борис”, “Коля”)
- Колянківський Олексій, о. 124
- Комарів, с. *Див.* Комарове, с. Комарове, с. 50
- “Комашка” 145
- “Коник” 252
- Коновалець Євген 151
- Коновальця Євгена, вд. ім. 84
- “Конотоп”, надр. №115 43, 44, 87, 197, 254
- Конюшки, с. 40
- Копиткове, с. 38
- Копитове, хут. 103, 108
- “Кора”, ком. сот. 73
- “Кора”, проп. 147
- Кораблище, с. 40
- Корець, м. 103, 164
- Корецька, окр. 110
- Корецький (2/2), надр. 35, 39, 40, 42, 180, 255
- Корецький, повст. р-н 262
- Корецький, р-н 40, 42, 103, 108, 127, 270
- Кореччина 166, 205, 255
- Користь, с. 40
- Корінець Дмитро 137
- “Корінь” 81
- “Корній”, заст. кущ. реф. зв. 264
- “Корній”, реф. СБ. *Див.* Кравчук М. (“Корній”)
- “Корній”. *Див.* Кравчук Микола (“Корній”, “Куба”)
- “Коробка” 44, 45
- Коровченко, рад. партиз. 101, 160
- “Король Данило”, окр. *Див.* Холмська (“Король Данило”, № 400), окр.
- Коростенщина 166
- Коростів, с. *Див.* Коростова, с. Коростова, с. 51
- Коротченко, рад. ур. 202
- “Корт”, повст. р-н (терен). *Див.* Матіївський (“Корт”), повст. р-н (терен)
- “Корч”, ст. №1 куща № 1 30, 31
- Корчин, с. 45, 46
- “Коршун” 257
- “Косар”. *Див.* Маївський Дмитро (“Дума Петро”, “Косар”, “Курган”, “Зруб”, “Тарас”, “Ом”)
- “Косар”. *Див.* Балко Петро (“Святослав”, “Косар”)
- “Косар”-“Вороний” 201
- “Косаренко Богдан” 16
- Косівський, р-н 131
- Космачів, с. 29
- Костецький Степан (“Зимний”, “Терешко”) 249, 252
- “Костомаров” 31, 67, 76, 115, 157, 182, 183, 190, 243, 245-247, 255, 261, 264, 268, 269, 272, 274
- Костопіль, м. 28, 45, 153
- Костопіль, р-н 95
- Костопільська, окр. 19, 20, 21, 67, 242, 243, 269
- Костопільський (“Долина”), надр. 21, 23, 27-31, 42, 45, 46, 52, 67, 69-71, 73, 74, 76, 81, 85, 86, 95, 97, 113, 114, 118, 134-136, 138-142, 145, 147, 148, 153, 154, 158, 159, 172, 175, 176, 182-185, 188-190, 194-196, 198, 199, 204-206, 216, 217, 225-227, 231, 232, 234, 242, 243, 246, 250-252, 255, 259, 260, 263-269, 271, 273, 278, 281

- Костопільський (“Затока”, кол. “Долина”), повст. р-н 45
- Костопільський (“Зоря”), повст. р-н 134, 145-147, 153
- Костопільський (“Іскра”, № 6), повст. р-н 21, 23, 28-31, 42, 44, 45, 71, 75, 76, 81, 84, 109, 115, 116, 120, 121, 133-135, 140-142, 144, 145, 148, 154, 157, 170, 182-184, 186, 188, 190, 194, 196, 205, 225-228, 232, 233, 243, 246, 255, 260, 261, 264, 267, 268, 269, 272, 274, 276
- Костопільський (“Калина”, №1), повст. р-н 20, 21, 120, 121, 154, 242, 243
- Костопільський, надр. 21, 23, 27-31, 34, 47, 48, 73, 75, 79, 81, 84, 96, 113-117, 119-121, 135-138, 140, 141, 144, 146, 154, 157, 159, 170, 180, 182, 196, 204-206, 210, 228, 233, 236, 241-244, 246, 247, 249-252, 256, 258-260, 263, 266-268, 272-276
- Костопільський, окр. пров. 240
- Костопільський, повст. р-н 21, 29, 44, 45, 46, 52, 73, 140, 183, 184, 196, 202, 204, 220, 225, 227, 228, 233, 234, 243, 245, 246, 250, 252, 255, 257, 259, 261, 263, 267-269, 272, 274
- Костопільський, р-н 127, 128, 158, 187, 232, 265, 270
- Костопільщина 21, 117, 121, 128, 158, 185, 201, 229, 230, 253
- Костюхнівка, с. 50
- Костюшко Тадеуш 165
- Косюк Микола (“Байда”) 215
- “Котловина”, вд. (загін) УПА 81
- “Кочегар”. Див. Кук Василь (“Кочегар”, “Ле”, “Леміш”, “Коваль”)
- Кочетков В., НКВД-ист (НКГБ-іст) 104, 105
- Кошари, с. 25
- Кошмаки, с. 202
- “Кошовий” 48
- Кравець Аретій 9
- Кравс Микола 172
- “Кравченко” 204, 260
- Кравчук Микола (“Корній”, “Куба”) 76, 113, 254
- Кравчук Микола (“Сизий”) 273
- Краєвська Г. (“Нона”) 273
- Красне, с. 229
- Красноволя, с. 25, 27
- Кременець, м. 166
- Кременецька, окр. 19, 20, 258
- Кременецький, ліс 101, 108, 160
- Кременецький, р-н 41
- Кременеччина 18, 41, 166, 167, 173, 205, 212, 258
- “Кремлюк” 15
- Крем’янецький, окр. пров. 240
- Крем’янчанка Неоніла 20, 41, 212
- Крестопчук Арсеній (“Явір”) 265
- Кривиця, с. 121
- “Кривоніс” 151
- “Кривоніс”, окр. Див. Луцька (“Кривоніс”, № 300), окр.
- “Крига” 215
- “Криж” 47, 48, 87
- “Крик” 26, 44
- “Крикун”. Див. Рязанович Іван (“Крикун”, “Гудок”)

- “Крилатий”. *Див.* Новак Віктор
 (“Крилатий”)
- “Крилач”, к-т ВО “Турів” 143
- “Крилач”. *Див.* Матвійчук Панас
 (“Віталій”, “Крилач”)
- Крилів, с. 106
- Кримне, с. 25, 216
- Кримнош, с. 202
- “Кримський Омелян”. *Див.* Кляч-
ківський Дмитро (“Клим Са-
вур”, “Панас Мосур”, “Охрім”,
“Омелян Кримський”)
- Криса М. 105
- Крихи, с. *Див.* Крухи, с.
- “Кричевський”, окр. *Див.* Брест-
Литовська (“Кричевський”,
№ 100), окр.
- Кричильськ, с. 29, 47
- Кричильський С. 53
- Кришталевіч, гол. сіл. упр. 79
- “Кріт”, ком. б-ки СБ. *Див.* Вузол
Петро (“Кріт”)
- “Кріт”, повст. р-н (терен) 50- 52,
135
- “Кровний” 30, 69, 194, 195, 198,
206, 260
- Кроль Іван (“Зінко”, “Чорнота”)
243
- Кропивники, с. 25
- Круги, с. 158
- “Крук”, к-т надр. 241
- “Крук”, окр. пров. 20, 137, 239
- “Крук”, стан. 247
- Крупець, с. 40
- Крупове, с. 80, 158
- Крупці, с. *Див.* Крупець, с.
- Крути, м. 149
- Крухи, с. 45, 46
- “Круча”, др. 116
- “Круча”, надр. *Див.* Берестей-
ський (“Круча”), надр.
- “Куба”. *Див.* Кравчук Микола
 (“Корній”, “Куба”)
- Кубаковський А. (“Кузьма”) 257
- “Кублій” 15
- Кудрин, с. 229
- “Кузьма” 50
- “Кузьма”. *Див.* Кубаковський А.
 (“Кузьма”)
- “Кузьма”. *Див.* Мельник Макар
 (“Кузьма”)
- Кузьменко Устим (“Ярослав”) 99,
242
- “Кузьменко” 27, 110, 146, 150,
157, 176, 177, 242, 251
- Кук Василь (“Кочегар”, “Ле”,
“Леміш”, “Коваль”) 53, 59,
156, 276
- Кукуріки, с. 100, 108, 232
- “Кулак” СБ 257
- Кулик Микола 14
- Куліш Андрій 167
- Куліш Василь (“Орлик”, “Орлюк”)
273
- Куліш М. 239
- “Куліш” 154
- Куликовичі, с. 50
- Кульбак Т., рад. партиз. 100
- Кульчицький С. В. 111
- Кунин, с. 50
- Купище, с. 234
- Купля, с. 45
- Кураш, с. 122, 158, 370
- “Курган”. *Див.* Маївський Дмит-
ро (“Дума Петро”, “Косар”,
“Курган”, “Зруб”, “Тарас”,
“Ом”)
- Кургани, с. 45
- Курносів А. 125
- “Курськ”, куц №3 26
- Кухотська Воля, с. 33
- Кухче, с. 33

“Кучма Петро”. *Див.* Козак Микола (“Смок”, “Вівчар”, “Петро Кучма”, “Лука”, “Л”, “Чупринка”, “Чорненко”, “555-ий”)

Л

Л., повст. р-н. *Див.* Любешівський, повст. р-н

“Л”. *Див.* Козак Микола (“Смок”, “Вівчар”, “Петро Кучма”, “Лука”, “Л”, “Чупринка”, “Чорненко”, “555-ий”)

“Лагідний” 28, 29, 194, 204-206, 259

Лажова, с. *Див.* Глажова, с.

“Лан”, надр. *Див.* Кобринський (“Лан”), надр.

Ланівецький, р-н 41

Ланівеччина 212

Лапні, с. 25

Лариса” 273

Латвія 8

Латин Володимир (“Лебідь”) 266

“Ле”. *Див.* Кук Василь (“Кочегар”, “Ле”, “Леміш”, “Коваль”)

Лебеді, с. 51

Лебедь Микола (“Рубан”, “Максим”) 8, 13, 43

“Лебедь” 68, 69, 85, 120, 210, 218, 267

“Лебідь”. *Див.* Латин Володимир “Лев” 252

“Левада” 262

Левочко Василь (“Юрченко”) 55

Левятин, с. 40

“Легенда”. *Див.* Климів Іван (“Легенда”)

Ледне, кол. 158

“Леміш”. *Див.* Кук Василь (“Кочегар”, “Ле”, “Леміш”, “Коваль”)

Лемківщина, Східна 187

“Лемко”, 26 ТВ УПА 53, 70, 125

Ленкавський Степан 138

“Ливар” 239

Лико Іван 14, 53, 124, 125

“Лиман”, надр. 49, 52, 122, 137, 147, 156, 179, 186

“Лиман-1”, пункт зв. 185

“Лиман-2”, пункт зв. 185

“Лиман-3”, пункт зв. 185

“Лиманюк” 252

Липне, прис. 131

Липне, с. 27, 48, 152

“Липовий”, проп. 252, 268

“Лис”, повст. р-н 31, 42

“Лисий Лев” 151, 152

“Лисиця”, рай. реф. жін. 273

“Лисиця”, реф. УЧХ 226, 237

“Лисогора”, вд. 220

“Лисоня”, ВО №3 53

“Лист” 84, 232

“Листок” 268

Литва 8

Литвин В. М. 137

Литвинчук Іван (“Максим”, “Дубовий”) 13, 43, 53, 54, 59, 151, 190, 205, 240

“Лихо”. *Див.* Поліщук Олександр (“Лихо”, “Ворон”, “Дик”, “Кайдаш”)

Личини, с. 177, 200

Лище, с. 50

“Лівар” 192

“Лід”, повст. р-н 45-47, 52, 115, 276

“Ліда” 273

Лідове, с. 38

Лізяни, с. 47.

“Лір”. *Див.* Старух Ярослав

“Ліс”, повст. шпиталь 225, 229, 231

- “Лісний”, повст. р-н №1. *Див.*
Деражненський (“Лісний”,
№1), повст. р-н
- “Лісова пісня”, окр. *Див.* Сар-
ненська (“Лісова пісня”), окр.
(надр.)
- “Лісовий”, госп. 69, 86, 97, 102,
265-267
- “Лісовий”, проп. 252
- “Лісовик”. *Див.* “Яцишин” (“Лісо-
вик”)
- “Лісовщина”, надр. 180
- Літвиця, с. 79
- Лобай Володимир 89
- Лобар А. (“Марко”) 240
- “Лобода” 155, 156
- “Лобода”, з куца № 1 149
- “Лобода”, рай. пров. 244
- Логишинський, р-н 33, 42, 56
- Логінський Богдан (“Ігор”, “Гре-
чуха”, “Тихон”, “Чабленко
Тихон”) 241, 247
- “Лозенко” 274
- Лозки, с. 202
- Локачинський, р-н 27, 42, 127,
146
- Локачівський, р-н. *Див.* Лока-
чинський, р-н
- “Лом” 15
- Лондон, м. 162, 211
- “Лось”, госп. реф. 80, 268
- “Лось”, проп. 251
- Лотове, с. 45
- Лотович Матвій 133
- “Лоцман”. *Див.* “Бітько” (“Лоц-
ман”)
- “Луг”, надр. 278
- “Луг”. *Див.* Висоцький (“Луг”),
повст. р-н
- Луги, с. 40
- “Луговий” 259, 262
- Лудин, с. 229
- “Лука” 107
- “Лука”. *Див.* Козак Микола
 (“Смок”, “Вівчар”, “Петро
Кучма”, “Лука”, “Л”, “Чуприн-
ка”, “Чорненко”, “555-ий”)
- “Лукіян” 15
- Луко, с. 32
- Лунінецький, р-н 33, 42, 56
- Луцик Андрій (“Касян”, “Кобзар”,
“Печериця”) 256
- “Луцко” 251
- Луцьк, м. 10, 97, 108, 173, 184,
245
- Луцька (“Кривоніс”, № 300), окр.
19, 54, 89, 110, 240, 248,
252, 253, 264, 271, 272
- Луцький Олександр Андрійович
59
- Луцький, надр. 179, 188, 255
- Луцький, р-н 27, 42, 111, 127,
157
- Луччина 166, 171
- Львів, м. 8, 11, 16, 43, 53, 55,
58, 70, 71, 93, 99, 106, 125,
131, 143, 152, 186, 187,
190, 207, 208, 212, 227,
230, 234
- Львівська, обл. 53, 154, 172
- Львівський (№ 13), ТВ УПА 53
- Любарта, замок 245
- Любашівський, повст. р-н. *Див.*
Любешівський, повст. р-н
- Любашівський, р-н. *Див.* Любе-
шівський, р-н
- Любешів, м. 171
- Любешівський, повст. р-н 20-22,
42, 135, 141, 244, 251
- Любешівський, р-н 20, 24, 56,
117, 127, 251
- Любиковичі, с. 158

Любитів, с. 25
Любомль, м. 18, 26, 44
Любомльський (“Байрак”), повст.
надр. 26, 42, 43, 44, 50,
113, 134, 136, 137, 148, 179,
244
Любомльський (“Росток”), повст.
р-н 26, 42, 44, 74
Любомльський, р-н 24, 44, 102,
108, 127
Любомльщина 171
Люботин, с. 216
Людвипілля 184
Людвипіль, м. 28
Людвипіль, р-н. *Див.* Людвипіль-
ський, р-н
Людвипільський (“Скеля”, № 5),
повст. р-н 28-30, 42, 67-69,
120, 134, 137, 139, 146, 157,
184, 185, 189, 194, 195,
199, 204, 206, 226, 229,
236, 237, 243, 244, 256,
259, 260, 262, 263, 267,
273
Людвипільський, р-н 95, 187,
265, 270
Лючин, с. 51
Ляховський М. 264

М

“М. Д.” 156
М. Мощаниця, с. 50
М., с. 155
Маврін Олександр 156
Маєвський Анатолій (“Йовта”,
“Гребля”, “Уляян”) 241, 250
“Мазепа”, ВО 53, 54, 275
“Мазепа”. *Див.* Ніпрук (“Мазепа”)
Мазурець Сергій 184, 185, 212,
215, 216, 229
Мазурець, пров. Юнацтва 15

Маївський Дмитро (“Дума Пет-
ро”, “Косар”, “Зруб”, “Курган”,
“Тарас”, “Ом”) 172
Майдан, с. 28, 46, 47, 158
Макар (Бавтро), Параня-Тереса
5
Макар Василь (“Сіроманець”,
“Будженко”, “Безрідний”) 5,
173, 253
Макар Володимир (“Вадим”) 5,
13, 89, 138, 159, 183, 239,
253
“Макар”, окр. реф. зв. 264
“Макар”. *Див.* Присяжнюк Олек-
сандр (“Макар”, “Мітла”)
“Маківка”, ВО №5 53
“Макс”. *Див.* Скорупський Мак-
сим (“Макс”)
“Максим”. *Див.* Лебедь Микола
 (“Рубан”, “Максим”)
“Максим”, госп. 269
“Максим”, кущ. 46, 135, 226,
231, 233, 234, 246
“Максим”, лік. 225, 231, 232
“Максим”, орг. НВРО 59, 276
“Максим”, рай. СБ 257
“Максим”. *Див.* Литвинчук Іван
 (“Максим”, “Дубовий”)
Максимчук Г. (“Кайдаш”) 240
Мала Любаша, с. 30, 45, 46
Малайзія 210
Мале Вербче, с. 47
Мале Селище, с. 45, 46
Маленков Г., рад. політ. діяч 202
Малий Мидзък, с. 46, 229
Малий Стидинь, с. 229
“Малий” 257
Маліков М., рад. парт. 94, 217,
223
“Малозуб” 257
Малоритський, р-н 56

- “Мамай” СБ 254
 Маневицький, повст. р-н 50, 115, 230
 Маневицький, р-н 24, 42, 44, 72, 117, 127, 253
 Манзуренко Віталій 131, 149
 Мануїльський Д., рад. діяч 11
 Манько Євген (“Микола”, “Ящур”) 248
 Манько Сегій 239
 Мар’янівка, с. 38, 45, 46, 158
 “Мар”. *Див.* Голяш Степан (“Мар”)
 “Маргарітка” 269
 Маринин, с. 30, 47
 “Марічка”. *Див.* Савчин Марія (Пискір Марія, “Марічка”)
 “Марія” 55
 “Марко”, ком. р-ну “Студений” 58
 “Марко”, кущ. 245, 246
 “Марко”, реф. СБ 179, 186
 “Марко”. *Див.* Лобар А. (“Марко”)
 “Марко”. *Див.* Рябченко Михайло (“Марко”)
 “Мартович” (Мартович О.). *Див.* Шанковський Лев (“Дзвін”, “Мартович”)
 Марусик Т. 20
 Марчак Роман 172
 Марченко Петро Прокопович 224
 Марчук Ігор 9, 10, 38, 58, 60, 61, 71, 106, 203, 239, 240, 251, 255, 258, 259, 261, 263, 268, 273
 Масловский В. І. 181
 Маслянка, с. 40
 Матвій А. 13, 239, 248, 249, 253, 266, 272
 “Матвій”, к-т 32, 35, 36, 241, 267
 “Матвій”, с/п. реф 201, 248
 “Матвій”. *Див.* Денищук Олександр (“Матвій”, “Матрос”, “Сава”, “Свирид”)
 “Матвій”. *Див.* Драницький Степан (Семенюк, “Матвій”, “Мірко”, “Андрій”)
 Матвійчук Панас (“Віталій”, “Кричалач”) 239, 241, 261
 Матіїв, м. 25
 Матіївська, боївка 74
 Матіївський (“Корт”), повст. р-н (терен) 21, 25, 26, 42, 114, 136, 148, 230, 244
 Матіївський, р-н 24, 26, 44, 72, 117, 264
 “Матрос”, к-т надр. 241
 “Матрос”, орг. реф. 261
 “Матрос”. *Див.* Денищук Олександр (“Матвій”, “Матрос”, “Сава”, “Свирид”)
 “Матрос”. *Див.* Поліщук Роман (“Матрос”)
 Маща, с. 45
 “Медведик” 263
 Медведєв Д., рад. парт. 13, 94
 Медведєв, НКГБ-іст 60
 Межиріцький, повст. р-н 256, 257, 262
 Межиріцький, р-н 40, 42, 187, 201, 256, 264, 270
 Межиріцьський, повст. р-н. *Див.* Межиріцький, повст. р-н
 Межиріцьський, р-н. *Див.* Межиріцький, р-н
 Межисить, с. 252
 “Межі”, підр. №1 39
 Мельник Андрій, полк. 100
 Мельник Макар (“Кузьма”) 247
 Мельник Микола (“Павло”, “Головко”, “Дмитро”, “Микола”, “Онищенко”, “Федея”) 247

Мельник Микола (“Веселий”, “Коваленко”) 261
 Мельник Я. 94
 Мельничук Антон 245
 Метків, с. 28
 Мидзк, с. 46
 Мизове, с. 25, 26
 Микитичі, с. 40
 Миків, с. 27
 “Микола”, заст. кр. пров. ОУН(б) на ПЗУЗ 16
 “Микола”, к-т надр. “Байрак” 43, 44, 113, 244
 “Микола”, к-т надр. “Затока” 49, 68, 113, 120, 210, 217, 242, 244, 250, 259, 263, 271
 “Микола”, політ. реф. 65, 117, 133
 “Микола”, с/п. реф. 37, 41
 “Микола”. *Див.* Манько Євген (“Микола”, “Ящур”)
 “Микола”. *Див.* Мельник Микола (“Павло”, “Головка”, “Дмитро”, “Микола”, “Онищенко”, “Федя”)
 “Микола”. *Див.* Мостович Микола (“Микола”)
 Мильківці, с. 40
 “Милянка” 72
 Милятин, с. 37
 Мильці, с. 25
 Мирне, с. 29
 “Мирний” 226, 234, 243
 “Мирного”, повст. р-н (терен) 120
 “Мирон” 49, 72
 Миронов, рад. парт. 217
 Миронюк Іван (“Безсмертний”) 259
 “Мисливець” 37, 39, 121, 251, 268
 Мисюк Ніна 265
 Михайлівка, с. 40
 Михалин, с. 29
 Михальчук Федось (“Бистрий”) 256
 Михма, с. 40
 Мізоцький, повст. р-н 37, 39, 50, 114, 139, 256
 Мізоцький, р-н 37, 42, 139, 187, 201, 207, 259, 264, 265, 270
 Мізоч, м. 50, 203
 Мізоччина 173
 Мінаєва Л. 99
 Мінськ, м. 8
 “Мірко”. *Див.* Драницький Степан (Семенюк, “Матвій”, “Мірко”, “Андрій”)
 Міронов, рад. парт. 217
 Мірчук Петро 8, 215
 Місило Євген 124
 Місько Микола (“Бойко”, “Чорно-та”) 255, 256
 “Мітла”. *Див.* Присяжнюк Олександр (“Макар”, “Мітла”)
 “Млини”, підр. №5 39
 Млинівський, р-н 40, 42, 127
 Млинки, с. 233
 Могиляни, с. 37
 Мозирська, обл. 107
 Моквин, м. 160
 Моквин, с. 29, 30, 45, 158
 Молдова 13
 Молотов В., рад. політ. діяч 202
 “Молоток” 71, 273
 “Монета”. *Див.* Зарицька Катерина (“Монета”)
 “Море”, повст. р-н 38
 Мороз Антін 269
 Мороз, з с. Пильча 101
 “Мороз”, інсп. млинів 86, 267
 “Мороз”, ком. кур. УПА 149, 151

- “Мороз”, окр. госп. *Див.* Зубатий
 Антін (“Мороз”)
- “Мороз”, стан. 247
- “Мороза”, курінь 151
- “Морозенко” 45
- Морочанський, р-н. *Див.* Мороч-
 нянський, р-н
- Морочна, м. 171
- Морочнянський, р-н 33, 42, 56
- “Моряк” 49, 50
- “Моряк”. *Див.* Андрійович Трохим
 (“Моряк”)
- Москва, м. 13, 53, 99, 125, 181,
 184
- “Москва”, окр. (ПЗК) 54, 180.
Див. також “Дніпро”, ПЗК
- Мости, с. 50
- Мостиська, м. 17
- Мостович Микола 16
- “Мосур Панас”. *Див.* Клячківський
 Дмитро (“Клим Савур”, “Па-
 нас Мосур”, “Охрім”, “Оме-
 лян Кримський”)
- “Мотря”, реф. жін. 44, 272. *Див.*
також Стельмащук Поліна
 (“Мотря”)
- Мочулище, с. 48, 115, 121, 158
- Мощаниця, с. 37
- “Муха” 257
- Мюнхен, м. 8
- Н**
- Н. Мощаниця, с. 50
- Н. Носовиця, с. 40
- “Надбужний”. *Див.* Коза Теодозій
 (“Ярополк”, “Надбужний”,
 “Дубний”)
- Надвірнянський, пов. 57
- “Надя” 271
- “Назар” 149
- Назарчук П. (“Хресний”) 251
- “Наливайко”, госп. реф. 268
- “Наливайко”, кушч. 36
- Нараїв, с. 50
- Наумов М., рад. парт. 13, 94-
 98, 102, 108, 171
- “Наур” 24, 134, 146
- Небесний В. 11
- Небожинський 15
- Невірків, с. 40
- “Невмирущий”, к-т 21, 23, 28, 67,
 71, 133, 135, 140, 142, 145,
 148, 154, 225-228, 232-
 234, 243
- “Невмирущий”, надр. реф. зв.
 263
- “Невмитий”, пс. з рад. док. 257
- “Негус”, орг. моб. 194, 196, 198,
 205, 259, 260
- “Недоля” 270
- “Немо”, кер. роз. вд. СБ ВО
 “Заграва” 28-30, 32-34, 45
- “Немо”. *Див.* Дольницький Анд-
 рій (Кисіль Андрій, “Немо”,
 “Голубенко”)
- “Немо”. *Див.* Трейко І. (“Немо”)
- Немовичі, с. 32
- “Непомитий”, пс. з рад. док. 256
- “Нестерович Дем’ян”. *Див.* Сте-
 паняк Михайло (“Богдан”,
 “Дем’ян Нестерович”, “Сер-
 гій”)
- “Нестор”, заст. к-та надр. “Доли-
 на” 67, 242
- “Нестор”, пвх. 178, 241
- Несухоїжи, с. 25, 230
- Нетшин, с. 10, 37
- Нетреба, с. 32
- “Нечуй”. 252
- “Нива”, повст. р-н. *Див.* Сто-
 линський (“Нива”, № 1)
 повст. р-н

Нивецьк, с. 48, 115, 122, 158
“Низовий” 259
Никіфорук Микола (“Німфа”,
“Дуб”, “Сатана”) 55
Німеччина 11, 15, 19, 143, 170,
208
“Німфа”. Див. Никіфорук Микола
 (“Німфа”, “Дуб”, “Сатана”)
Ніновський Василь (“Грабенко”)
230
Ніпрук (“Мазепа”) 215
Нічогівка, с. 50
Новак Віктор (Яковчук Йосип,
“Гордієнко”, “Крилатий”)
23, 230
“Новак” 15
“Новий”, ком. б-ки СБ 257
“Новий”, кущ. 58
Новіков, НКВД-ист (НКГБ-ист) 104
Ново-Мильськ, с. 38
Новосад В’ячеслав (“Петрусь”)
244
Новосад Г. 264
Новосад Т. 264
Новосілки, с. 37, 38, 50, 98, 269
Новосілки, стан. 269
“Нона”. Див. Краєвська Г. (“Нона”)
Нью-Йорк, м. 8

О

Обгів, с. 40
“Обережний” 26
Овадненський, р-н 27
“Огороднік” 225, 228, 229, 231
“Одарка” 55
Одеса, м. 125
“Одеса”, ПСК 54, 66, 106, 107,
180, 181, 247, 252
Озютицький, р-н 42, 157
Одрач Федір (“Шоломицький”)
251

“Одуд”, госп. 220
“Одуд”, стан. 247
Озеро, с. 32, 34
“Озеро”, надр. Див. Рівненський
(3/3, “Озеро”), надр.
“Озеро”, повст. заг. 202
“Озеро”, повст. р-н (терен) №9.
Див. Острозький (“Озеро”),
повст. р-н
Озірці, с. 33
Озютицький, р-н 27
“Око” 119
“Оксана” 272
Олевськ, м. 95
“Олег”, госп. реф. 102
“Олег”, к-т зап. 34, 72
“Олег”, окр. орг. моб. Див. Ткачук
Ілько (“Олег”)
“Олег”, орг. моб. Див. Якимчук
Микола (“Данило”, “Олег”)
“Олег”, підр. СБ 197
“Олега”, вд. 215
“Олекса” 45, 46, 107, 226, 233,
246
Олександрівка, с. 29, 45, 46
Олександрійський (№20), повст.
р-н 35, 36, 38, 42, 75, 76,
121, 134, 176, 195, 236,
256, 260, 268
Олександрійський, р-н 35, 201
Олександрія, с. 200
“Олені”, підст. шк. УПА 199
Олика, м. 215
Олицький, повст. р-н 49, 52, 72
Олицький, р-н 27, 42, 211, 215
Олтишва, с. 28
Олійник Петро (“Роман”, “Сергій”,
“Старий”, “Еней”) 53, 54, 58-
60, 66, 107, 108, 112, 116,
123, 149, 178, 191, 192, 195,
199, 226, 227, 261, 262, 276

- Оліярник М. 105
 “Оля” 229
 “Ом”. *Див.* Маївський Дмитро
 (“Дума Петро”, “Косар”,
 “Зруб”, “Курган”, “Тарас”,
 “Ом”)
 “Омелько”, ком. ВПЖ 178
 “Омелько”, куш. 36
 “Омелько”. *Див.* Петренко Роман
 (Татура Євген, “Юрко”, “Оме-
 лько”)
 Омельне, с. 215
 Омельчук Євген 229
 Омельчук Юстим 11, 58, 60
 Онишкевич Мирослав (“Орест”,
 “Стяг”) 93, 106, 124
 Онишківці, с. 40
 Онишко Леся 9
 “Онищенко”. *Див.* Мельник
 Микола (“Павло”, “Головка”,
 “Дмитро”, “Микола”, “Они-
 щенко”, “Федя”)
 “Опіум”, повст. р-н 46, 47, 52,
 87, 115
 Орв’яниця, с. 48, 121, 158
 “Орел”, с/п. реф. 119
 “Орел”, стр. 231
 “Орел”, чот. 178
 “Орест”, сл. СБ 29, 87
 “Орест”. *Див.* Онишкевич Миро-
 слав (“Орест”, “Стяг”)
 Орестів, с. 38
 Оржів, хут. 106, 108
 Оржівські, ліси 106
 “Орлан”. *Див.* Галаса Василь
 (“Орлан”)
 “Орлик” 154
 “Орлик”, ком. б-ки СБ 257
 “Орлик”, реф. Юнацтва. *Див.*
 Куліш Василь (“Орлик”,
 “Орлюк”)
 “Орлич” 181
 Орлівка, с. 47
 “Орлюк”. *Див.* Куліш Василь
 (“Орлик”, “Орлюк”)
 Оса, с. 100, 108
 “Оса”, вд. 116
 Осетров, нач. упр. к/р СМЕРШ
 18, 19, 103, 104, 152, 196,
 245, 264, 269
 “Осика”, стан. 247
 Осова, с. 158
 “Осока” 72, 230
 Осси, с. *Див.* Оса, с.
 “Остап”, з ВО “Богун” 39-41, 88
 “Остап”, надр. реф. зв. 265
 “Остап”, ШПШ 150
 “Остап”. *Див.* Шпонтак Іван
 (“Дубровик”, “Остап”, “Гай-
 дар”, “Залізник”)
 Остапа, з-н УПА ім. 113, 220
 Остапчук Параска 265
 Острівці (Острівець?), с. 32, 115,
 158
 Островки, с. 50
 Острожецький, р-н 27, 42, 153
 Острожчина 212, 229
 Острозький (“Озеро”), повст. р-н
 37, 38, 42, 51, 75, 121,
 147, 148, 180, 181, 199, 235,
 245, 256, 261
 Острозький, р-н 37, 127, 153,
 216, 255, 270
 “Охрім” (“Охрим”). *Див.* Клячків-
 ський Дмитро (“Клим Савур”,
 “Панас Мосур”, “Охрім”,
 “Омелян Кримський”)
- П**
 “Павленко”. *Див.* Волошин Ростис-
 лав (“Павленко”)
 “Павло”, к-т 35, 71, 226, 271

- “Павло”, рай. пров. 245
 “Павло”, с/п. реф. 31, 69, 72, 250
 “Павло”, чл. ОУН 222
 “Павло”. *Див.* Мельник Микола
 (“Павло”, “Головка”, “Дмитро”,
 “Микола”, “Онищенко”,
 “Федя”)
 Павлюк Григорій (“Троян”) 215
 Павлюк Й. (“Венус”) 13, 211, 212,
 214
 “Палій”, к-т 35, 135, 216, 226,
 231, 235, 268
 “Палій”. *Див.* Гарасимів Іван
 (“Палій”)
 “Памфіл” 146
 “Панас”, госп. реф. 218, 266
 “Панас”, рай. реф. зв. 265
 “Панас”, тер. 81, 119
 “Панько” 45, 81, 83, 116
 Папакін Г. 94
 “Партизан” 160
 “Партизанка”, 1-ий військ. вишк.
 УПА 77
 “Парфен” 87, 111
 Патриляк Іван 14
 Пашковець Андрій (“Коваль”?)
 254
 “Пекло”, повст. р-н. *Див.* Город-
 ницький (“Пекло”), повст. р-н
 “Пекун” 240, 266
 Пеньків, с. 45, 46, 158
 Перевердів, с. 40
 Перевіз, с. 26
 Перекопи, с. 19
 Перелісянка, с. 28, 48
 Перемиський (“Холодний Яр”),
 надр. 188
 Перемишль, м. 166
 Перемищина 53, 186, 188, 190
 Перемолівка, с. 212
 Переспа, с. 26
 Перетоки, с. 46
 Переходичі, с. 234
 Пескі, с. *Див.* Пісків, с.
 Петлюра Симон 153, 200
 Петренко Роман (Татура Євген,
 “Юрко”, “Омелько”) 13, 143,
 144, 191, 193, 211, 212,
 218, 228, 229, 219, 266,
 271
 “Петрик”, госп. 83
 “Петро Кучма”. *Див.* Козак Мико-
 ла (“Смок”, “Вівчар”, “Петро
 Кучма”, “Лука”, “Л”, “Чуприн-
 ка”, “Чорненко”, “555-ий”)
 “Петро”, госп. 220
 “Петро”, лік. 229
 “Петро”, пров. ст. №5 “Корч” 31
 “Петро”. *Див.* Ковальчук Панас
 (“Залісний”, “Петро”, “Яшко”,
 “Яшкін”)
 “Петрусь”. *Див.* Новосад В’яче-
 слав (“Петрусь”)
 “Петрушка” 82
 Пехи, с. 25
 Печалівка, с. 45
 “Печериця”. *Див.* Луцик Андрій
 (“Касян”, “Кобзар”, “Пече-
 риця”)
 ПЗК 54, 55, 123, 179, 187, 240,
 248, 252, 255, 261, 271,
 276
 ПЗУЗ 7-13, 15-17, 19, 21-
 24, 27, 35, 42, 43, 49, 51-
 55, 57, 58, 61-69, 72-
 74, 78, 80-84, 88-90,
 93, 102, 106, 107, 109, 111,
 123, 130, 131, 133, 137,
 154, 161, 167, 168, 171-
 173, 182, 184, 186-188,
 190, 191, 193, 196, 199,
 201-203, 210, 215, 216,

- 218, 222, 224-226, 228-234, 238-241, 243, 247-249, 252-256, 258, 261, 262, 270, 271, 273, 275, 279, 281
- “Пилип” 66, 181
- Пилипей Микола (“Вихор”) 257
- Пильча, с. 101, 108
- Пинськ, м. *Див.* Пінськ, м.
- Пинський (“Болото”), надр. (терен). *Див.* Пінський (“Болото”), повст. надр-н
- Пискір Марія. *Див.* Савчин Марія (Пискір Марія, “Марічка”)
- Південна, окр. УПА 212
- Південно-східна, ГО УПА 59
- Північний, підр-н 136, 148
- Північно-західна, ГО УПА 59
- Північно-західний, край. *Див.* ПЗК
- Північно-східна, ГО УПА 59
- Північно-східний (ПСК), край. *Див.* ПСК
- Півче, с. 50
- Підборці, с. 40
- Підлужжя, с. 40
- Підлужне, с. 45, 46
- Підляшшя 55, 106
- “Підмогильний” 21, 135, 136, 251
- Підріччя, с. 25
- Піلسудський 200
- Пінськ, м. 56, 218
- Пінська, обл. 56
- Пінський (“Болото”), повст. надр-н 21, 27, 33, 42, 110, 116, 154, 176
- Пінський (“Степ”), надр-н 24, 27, 33, 42, 56, 110, 137, 138, 140, 141, 145, 147, 158, 185, 278, 281
- Пінський, р-н 33, 42, 56, 127
- Пісків, с. 45
- Пісочне, с. 25
- Піщиця, с. 47
- Пліщук Іван (“Соловей”) 256
- Плоска, с. 219
- Плужанський, р-н. *Див.* Плужнянський, р-н
- Плужненський, р-н. *Див.* Плужнянський, р-н
- Плужнянський, р-н 41, 56, 130, 153
- Поворськ, ст. 230
- Погорільці, с. 158
- “Погром”, вд. УПА 81, 83, 119
- “Погром”, ком. 257
- Подворняк М. 13, 228
- Поділля 18
- “Поділля”, надр. 180
- Подільський, край 57
- “Полин” 145
- Полікарп, митр. УАПЦ 18
- Полісся 7, 9, 11, 12, 15, 18, 21-23, 34, 42, 43, 52, 54, 56, 61, 62, 83, 93, 109, 116, 132, 166, 170, 174, 184, 186, 208, 218, 224, 227, 234, 235, 238, 272, 274, 276-279, 281
- Полісся, західне 54
- Поліська, обл. 107
- Поліщук Костянтин (“Соколенко”) 257
- Поліщук Олександр (“Лихо”, “Ворон”, “Дик”, “Кайдаш”) 268
- Поліщук Роман (“Матрос”) 239
- “Полтава”, код. назва 167
- Полтава, м. 224
- “Полтавка” 246
- Полтавський, НКВД-ист 207
- “Польовий” 269
- Польща 53, 124

“Поля”, підр. №4 39
Поляни, с. 29, 47
Пономаренко П. 22
“Понурий” 258
Порицький, р-н 19, 157, 230
Порозове, с. 37, 38
“Потап” 223, 266
Потічний Петро Й., проф. 14, 53-
56, 70, 106, 124, 125, 190, 196
Почаїв, м. 207
Почаївський, р-н 41
“Прач”. Див. Карась П. (“Прач”)
“Приймак” 50, 51, 135
Прикарпатський, край 57
Прип’ять, р. 99, 171
Присяжнюк Олександр (“Макар”,
“Мітла”) 239, 253
“Прірва”. Див. Штендера Євген
 (“Прірва”)
“Прозорний” 257
Прокопович Б. (“Гнат”) 265
Прокопчук С. 230
Прокоп’юк М. 94
“Прометей”, орг. моб. 76, 195,
260
“Прометей”. Див. Шевчук Степан
 (“Прометей”)
“Проруб”, повст. р-н 49, 52
“Протас” 250
Прус Едвард 58, 59
“Прявофен” 73
ПСК 54, 89, 107, 108, 180, 247,
252, 255, 256, 261, 264,
272, 276
ПСУЗ 238, 240, 241, 248, 249,
254, 258, 266, 271
“Пташка”. Див. Затоканюк Силь-
вестр (“Пташка”)
“Пугач” 247
Пустоіванне, с. 40
Пухов, рад. ген. 160

Пушкарев Л. 125
Пушкін, МВД-ист 123
“Пуща”, повст. р-н. Див. Висоць-
кий (“Пуща”, №2), повст. р-н
Пшебраже, кол. 50
“Пшеничний” 265
П’ятигори, с. 37, 38

Р

Радехівський, р-н 99
Радивилів, м. 207
Радивилівський, р-н 40, 42, 127
Радом, м. 166
Радянський Союз. Див. СССР
“Раїса”. 270
“Рай”, повст. р-н 32
Раків Ліс, с. 25
Ратненський, р-н. Див. Ратнівсь-
кий, р-н
Ратнівський, повст. р-н 73, 75,
99, 229, 234, 273
Ратнівський, р-н 24, 42, 117,
127, 224, 251, 252
Рафалівський (“Роса”), повст. р-н
33, 42, 57, 58, 73, 87, 122,
202, 244, 257, 259
Рафалівський, р-н 187, 201,
207, 265
“Рен” 70
Рєпкін, ком. чехосл. парт. з-ну
203
“Риба”, госп. 82, 225
“Риба”. Див. “Борис” (“Риба”)
Рибак Юрій (“Юрко”) 51, 66, 110,
159, 175, 240
“Рибак”, пр. шпит. 225
Риковичі, с. 239
“Ринок”, повст. р-н (терен) 25,
26, 135, 136, 216, 236, 244
Рисванка, стан. №3 31, 247
Рівне, м. 17, 128, 154, 254

- “Рівне”, ВО. *Див.* “Богун” (Рівненська, “Рівне”), ВО
- Рівненська (“Гори”), окр. 54, 55
- Рівненська, ВО. *Див.* “Богун” (Рівненська, “Рівне”), ВО
- Рівненська, обл. 13, 14, 17-19, 27, 28, 35, 41, 54, 59, 61, 71, 94, 95, 100, 103, 104, 108, 124, 127, 128, 137, 155, 160, 161, 164, 173, 187, 199-201, 207, 245, 252, 255, 256, 270, 273, 275, 278
- Рівненська, окр. 19, 54, 110, 188, 239, 256
- Рівненське, рад. парт. з’єдн. № 1 196, 202
- Рівненський (3/3, “Озеро”), надр. 32, 35, 36, 37, 42, 55, 67-69, 71, 75, 76, 80, 85, 95, 113, 114, 120, 121, 135, 143, 147, 176, 194, 195, 197, 198, 204-206, 210, 216-218, 226, 228, 231, 235, 236, 237, 241, 245, 250, 251, 254, 258-261, 263, 266-268, 271, 272, 278
- Рівненський, повст. р-н №10 42, 134
- Рівненський, р-н 35, 123, 127, 128, 269
- Рівненщина 11, 41, 43, 69, 101-106, 108, 111, 152, 153, 160, 171, 211, 269
- Річиця, с. 33, 234
- “Річка”, куц №1 149
- Робітницький Володимир 15
- Ровениця, с. 160
- Ровенська, обл. *Див.* Рівненська, обл.
- Рогатинський (№ 15), ТВ УПА 53
- Рогатинщина 171
- “Рогатка”, стан. 247
- Рожищенський, р-н 26, 42, 127, 157
- Розничі, с. 50, 229
- Розточчя 53
- Рокитне, с. 32, 45, 48, 208
- Рокитненський (“Дунай”), повст. р-н 32, 42, 47, 48, 115, 121, 139, 145, 250, 251, 256
- Рокитнівський, повст. р-н. *Див.* Рокитненський (“Дунай”), повст. р-н
- Рокитнівський, р-н 52, 127, 203
- “Роман” (“Моряк”) 49
- “Роман”, заст. к-та 242
- “Роман”, орг. моб. 262
- “Роман”. *Див.* Олійник Петро (“Роман”, “Сергій”, “Старий”, “Еней”)
- “Роман”. *Див.* Титко Святослав (“Роман”, “Твердий”)
- Романишин Ю. 8, 63
- Романів Оксана 131
- Романівка, с. 27
- Романюк Н. 245
- “Ромець” 250
- “Роса”, повст. р-н. *Див.* Рафалівський (“Роса”), повст. р-н
- Російська Федерація 156, 281. *Див. також* Росія
- Росія 278. *Див. також* Російська Федерація
- “Росток”, повст. р-н. *Див.* Любомльський (“Росток”), повст. р-н
- “Рубан”. *Див.* Лебедь Микола (“Рубан”, “Максим”)
- Руда, с. 45, 46
- “Рудий”. *Див.* Стельмашук Юрій (“Кайдаш”, “Рудий”)

Рудич М. 94
Рудка, с. 25, 26
Рудка-Козинська, с. 185
Руднев Семен В., рад. парт.
13, 100, 101, 154, 155, 160
Рудницький М. 11
Рудня Почаївська, с. 40
Рудня, с. 32, 34, 79, 121, 158,
229, 234
Рудня-Погорілецька, с. 158
Рунтське, с. 121
“Русалка”. *Див.* Гнатюк Людмила
 (“Верба”, “Біла”, “Русалка”,
“Квітка”)
“Руслан” 55
Русначенко Анатолій 8, 61, 123
Руцький Микола 9, 10, 184, 212,
215
Рябченко Михайло (“Марко”) 254
Рязанович Іван (“Крикун”, “Гудок”)
257
Рясний, НКВД-ист 123

С

С., с. 153
“С–2”, повст. р-н (терен). *Див.*
“Ужгород” (“С–2”), повст.
р-н (терен)
Сабуров О., рад. парт. 94, 203,
219
“Сава”. *Див.* Денищук Олександр
 (“Матвій”, “Матрос”, “Сава”,
“Свирид”)
“Саваченко” 252
“Савур Клим”. *Див.* Клячківський
 Дмитро (“Клим Савур”,
“Панас Мосур”, “Охрім”,
“Омелян Кримський”)
Савченко, НКГБ-іст 152, 196, 201
Савчин Марія (Пискір Марія,
“Марічка”) 54, 160, 183, 188

Савчуки, с. 40
Сагайко Дмитро (“Еней”) 271
Сади Великі, с. 40
Садівський, ліс 255, 270
Самійличі, с. 216
Самостійна Соборна Українська
 Держава. *Див.* УССД
Самостріли, с. 40
“Самсон”, к-т 39, 139
“Самсон”. *Див.* Стернійчук Данило
 (“Самсон”)
Самчук Зиновій (“Хвиля”, “Шварц”)
247
Санчо ель Фуерто, табір 150
Сапанів, с. 40
Сапанівка, с. 40
Сарненська (“А”), окр. 19, 54, 66,
80, 115, 247, 266
Сарненський (“Заграда”), надр.
66
Сарненський (“Замок”), повст.
р-н 32
Сарненський (“Лісова пісня”),
надр. 27, 31, 33, 42, 44,
47, 51, 52, 69, 72, 79, 85,
95, 110, 119, 134, 139, 145,
223, 241, 250, 251, 278
Сарненський, надр. 34, 48, 49,
118, 120, 121, 222
Сарненський, окр. пров. 240
Сарненський, р-н 19, 47, 52, 95,
127, 203, 207
Сарненщина 49, 87, 110, 158,
201, 216
Сарни, м. 32, 153, 154, 164
Сарни, р-н. *Див.* Сарненський, р-н
“Сатана” 81, 82
“Сатана”. *Див.* Никіфорук Микола
 (“Німфа”, “Дуб”, “Сатана”)
“СБ Дмитро”. *Див.* “Дмитро”,
реф. СБ

- Сварицевичі, с. 34
 Сваричовичі, с. *Див.* Сварицевичі, с.
 Свинарин, с. 228, 229
 Свинаринський, шпиталь 225, 228, 229, 231
 Свинаринські, ліси 192
 Свирид Андрій 208
 “Свирид”. *Див.* Денищук Олександр (“Матвій”, “Матрос”, “Сава”, “Свирид”)
 Свириденко М., НКВД-ист 230
 Святязькі Смоляри, с. *Див.* Смоляри-Святязькі, с.
 “Світанок”, повст. р-н (терен). *Див.* Славутський (“Світанок”), повст. р-н
 “Святослав”, кущ. 36
 “Святослав”. *Див.* Балко Петро (“Святослав”, “Косар”)
 “Северин”, к-т 71, 147, 176, 228, 236, 245
 Сегель (“Боско”) 271
 Седлищанський, повст. р-н 20-22, 25, 141, 273
 Седлищанський, р-н 25, 26, 44, 251
 Седляр Михайло 103
 “Семен” 257
 Семенюк Степан. *Див.* Драницький Степан (Семенюк, “Матвій”, “Мірко”, “Андрій”)
 Семки, с. 50
 Семнюк Микола 256
 Сенкевичівський, рай. провід 244
 Сенкевичівський, р-н 27, 42, 111, 157
 “Сергій”, край. політ. реф. 252
 “Сергій”. *Див.* Степаняк Михайло (“Богдан”, “Дем’ян Нестерович”, “Сергій”)
 “Сергій”. *Див.* Олійник Петро (“Роман”, “Сергій”, “Старий”, “Еней”)
 Сергійчук Володимир 12, 19, 20, 95, 102, 134, 153, 196, 197, 203, 207, 208
 “Сергія”, сот. 231
 Середа Михайло (“Шворний”) 240, 248, 253, 255
 “Середа” 59, 249, 252, 276
 Серники, с. 34
 Сестратинський, ліс 103, 108
 Сибір 234
 “Сивий” 81, 119
 Сидорчук Мелетій, аг. НКВД 229
 “Сизий”. *Див.* Кравчук Микола (“Сизий”)
 Сизоненко Е. 125
 Сильже, с. 154
 “Синичка”. *Див.* Андрущенко Ніна (“Синичка”)
 Синове, с. 26
 Ситниця, с. 49
 “Сич” 36, 245
 “Сірко” 51
 “Сіроманець”. *Див.* Макар Василь (“Сіроманець”, “Будженко”, “Безрідний”)
 “Січ”, заг. УПА 143, 178, 229
 Скаб Ярослава (“Варка”, “Ганка”, “Івга”) 247, 271
 “Скеля”, повст. р-н (терен) №5. *Див.* Людвипільський (“Скеля”, № 5), повст. р-н
 “Сковорода” 267
 “Скол” 71, 110, 140, 142, 237
 Скорупський Максим (“Макс”) 13, 17, 18, 161, 175, 183, 190, 211, 229, 239, 254, 258, 265, 269
 Скреготівка, с. 27, 28

Скрипник М., МВД-ист 13
Скубко, рад. парт. 217
“Славко”. *Див.* Зварах Петро
(Зварич, “Славко”, “Яр”)
“Славута”, ВО 179, 191
Славутський (“Світанок”), повст.
р-н 37, 39, 42, 121, 134, 153,
251, 268
Славутський, р-н 37, 127, 130
Славутчина 37
Служинська З. 9
Случ, р. 47
“Смерть”, повст. р-н, № 3 20
Сметанін, НКВД-ист 200, 202
“Смок”. *Див.* Козак Микола
(“Смок”, “Вівчар”, “Петро
Кучма”, “Лука”, “Л”, “Чуприн-
ка”, “Чорненко”, “555-ий”)
Смолюк Й. (“Залізник”) 269
Смоляри, с. 25
Смоляри-Світязькі, с. 216
Смордва, с. 40, 219
Содоль Петро 8, 78, 99, 166-
168, 191, 239, 249-251,
258, 266, 271, 272
Сокаль, м. 202
Сокальський (№ 12), ТВ УПА 53
“Сокира” 20, 21, 67. *Див.* також
“Сокира”
“Сокил”, куш. госп. 269
“Сокил”, проп. 252
“Сокил”, стан. 247
“Сокил”. *Див.* Каранець Микола
(“Сокил”, “Терешко”)
“Сокира” 67, 243, 244. *Див.* також
“Сокира”
“Сокол”, аг. рад. спецслужб 57
“Соколенко”, аг. НКВД. *Див.*
Левочко Василь (“Юрченко”)
“Соколенко”. *Див.* Поліщук Ко-
стантин (“Соколенко”)
“Соловей”, стан. 247
“Соловей”. *Див.* Пліщук Іван
Соломіївка, с. 48, 121, 158
Соломка, с. 28
“Солоне море”, повст. р-н 50, 52
“Сом”. *Див.* Івахів Василь (“Со-
нар”, “Сом”)
“Сонар”. *Див.* Івахів Василь
(“Сонар”, “Сом”)
Сопачів, с. 58
Сороківка, с. 47
“Сосенко”. *Див.* Антонюк Порфи-
рій (“Кліщ”, “Сосенко”)
“Софія” (“Граб”) 88, 89
“Софія”, з Дубенського надр. 41
Спасів, с. 50
“Срібна”, ВО №8 53
СРСР. *Див.* СССР
СССР 10, 13, 19, 22, 61, 116,
123, 125, 130, 157, 234
Ст. Березне, с. *Див.* Стара
Березна, с.
Ставочки, с. 229
Стадники, с. 255
Сталін Йосип 16, 22, 123, 165,
200, 202
Сталінград, м. 105
“Стальний” 105
Станіславівська, обл. 53, 104
Станіславська, обл. *Див.* Стани-
славівська, обл.
Станіславщина 57, 171
Стара Березна, с. 95, 108
Старий Порицьк, с. 230
“Старий”. *Див.* Олійник Петро
(“Роман”, “Сергій”, “Старий”,
“Еней”)
Старики, с. 40
Старини, с. 40
Старинов, полк. *Див.* Старінов,
нач. УШПР

- Старі Кошари, с. 25
 Старінов, нач. УШПР 96, 197
 Старовижівський, р-н 24, 42, 127
 Стародубець Г. 67
 Старо-Мильськ, с. 38
 Старосілля, с. 229
 Старух Ярослав (“Стяг”, “Лір”) 70
 “Старшина” 248
 Стебельський Степан (“Хрін”) 186
 Стеблі, с. 25
 Стельмашук Поліна (“Мотря”) 271
 Стельмашук Юрій (“Кайдаш”, “Рудий”) 106, 149, 150, 192, 193
 “Степ”, надр. *Див.* Пінський (“Степ”), надр.
 “Степан” 49, 50
 “Степан”, рай. реф. СБ 256, 257
 Степанівка, с. 38
 Степанович Ніна 265
 Степанський (“Керч”, № 3), повст. р-н 28, 42, 152, 244, 267
 Степанський, р-н 95, 230
 Степань, м. 28, 29, 164
 Степань, р-н. *Див.* Степанський, р-н
 Степанюк Володимир (“Вотр”) 257
 Степаняк Михайло (“Богдан”, “Дем’ян Нестерович”, “Сергій”) 13, 59, 276
 “Степова”, реф. УЧХ 72
 “Степовий” 151
 “Степовий”, госп. 215
 “Степовий”, кер. підр. “А” 38
 “Степовий”, орг. моб. 195, 199, 204, 259
 Стернійчук Данило (“Самсон”) 242
 Стех Ярослав 133
 Стецюк Г. 13
 Стидинський (“Камінь”, № 2), повст. р-н 27, 28, 42, 44, 124, 243, 251
 Стидинський, р-н 115, 158
 Стидинь, с. 28, 230
 “Стимид”. *Див.* Бондарчук Михайло (“Стимид”)
 Стіжок, с. 212
 Стобихівка, с. 25
 Стовбець, с. 40
 “Стожок” 257
 Столин, м. 34
 Столинська (“Зелень”), окр. 19, 20, 27, 137, 239. *Див. також* Столинський (“Гало”), надр.
 Столинський (“Гало”), надр. 33, 42, 71, 88, 176, 239, 241, 273. *Див. також* Столинська (“Зелень”), окр.
 Столинський (“Дубник”), повст. р-н 34, 35, 42
 Столинський (“Нива”, № 1) повст. р-н 20, 182, 263
 Столинський (“Студений”), повст. р-н 49, 52, 57, 58, 122
 Столинський, надр. 33-35, 48, 49, 58, 72, 73, 114, 120, 121, 182, 241, 242, 254, 263, 273
 Столинський, р-н 33, 34, 127, 128
 Столинщина 201
 Стохід, р. 230
 Стрельніков, СМЕРШ-івець 196
 Стригани, с. 153
 Стрий, м. 9
 Стрипа, р. 43
 Строкач Т., нач. УШПР 18, 95, 98, 100, 102, 106, 155, 160, 177, 196, 199, 202, 217

Стуга Ананій, зв. 86
“Студений”, повст. р-н (терен).
Див. Столинський (“Студе-
ний”), повст. р-н
“Стукало І.” 256
Ступак Володимир Єфремович
38, 251, 255, 259, 261, 263,
268, 273
Ступницький Леонід (“Гончарен-
ко”) 24, 99, 205, 213
Ступницький Юрій 13, 99
“Стяг” 124
“Стяг”. *Див.* Старух Ярослав
 (“Стяг”, “Лір”)
“Суворов” 28, 29, 121, 182, 188,
263
Судобичі, с. 40
Судоплатов Павло 184
Суйми, с. 50
“Сулима” 79
“Сумний” 264
Сурмач”. *Див.* “Городницький-
Сурмач”, пров. ОУН(м)
Суховоля, с. 202
“Сучава”, ВО №7 53
США 159
“Сян”, ВО №6 53, 93, 106, 124

Т

Тайкури, с. 38
Тараканів, с. 40
“Таран” 268
“Тарас Чупринка”. *Див.* Шухевич
 Роман (“Тарас Чупринка”)
“Тарас” 116
“Тарас”, к-т терену 205- 207
“Тарас”, орг. моб. 65, 195, 258.
Див. також Трофімчук Павло
 (“Тарас”)
“Тарас”. *Див.* Маївський Дмитро
 (“Дума Петро”, “Косар”,

“Зруб”, “Курган”, “Тарас”,
“Ом”)
“Тарасівка”, куц №2 36
Тарасов, рад. парт. 98
Татура Анатолій (“Архип”, “Тре-
тій”) 107, 252
Татура Євген. *Див.* Петренко Ро-
ман (Татура Євген, “Юрко”,
“Омелько”)
“Твердий”. *Див.* Титко Святослав
 (“Роман”, “Твердий”)
“Твердий”. *Див.* Трофимчук П.
 (“Твердий”)
Теліга Олена 17
Тельчі, с. 50
Темнюк Ф. 76
Теремненський, р-н 27, 42
“Терешка”, гр. 116
“Терешко”, надр. реф. СБ 255
“Терешко”. *Див.* Каранець Мико-
ла (“Сокіл”, “Терешко”)
“Терешко”. *Див.* Костецький Сте-
пан (“Зимний”, “Терешко”)
Тернавці, с. 40
Тернопілля. *Див.* Тернопільщина
Тернопіль, м. 9, 20, 67, 186
Тернопільська, обл. 35, 53, 101,
104, 107, 131, 137
Тернопільщина 10, 54, 100, 123,
171, 212, 230
Теслугів, с. 40
“Тетина”. *Див.* Гарбар Петро
“Тигр” 194, 195, 198, 204, 206,
258, 259
Тимофеев, рад. партиз. *Див.*
Тімофеев, рад. партиз.
Тимошук Микола (“Борис”, “Ко-
ля”) 255
Тинне, с. 32
“Тирса В. С.”, орг. моб. *Див.*
Тирса”, орг. моб.

- “Тирса”, орг. моб. 194, 195, 197,
 205-208. *Див також.* Фридрих Іван (“Тирса”)
- Тис-Крохмалюк Юрій 13
- Титко Святослав (“Роман”, “Твердий”) 255
- Титовичі, с. 32
- “Тихон”. *Див.* Логінський Богдан (“Ігор”, “Гречуха”, “Тихон”, “Чабленко Тихон”)
- Тищенко О. 203
- Тимофеев, рад. партиз. 18, 196, 202
- Ткаченко С. 8
- Ткачук Ілько (“Олег”) 258
- “Ткачук” 15
- Томашів-Люблинський, пов. 124
- “Тополя” 270
- Топча, с. 40
- Торговиця, м. 97, 108
- Торговище, с. 155, 264
- Торонто, м. 17, 23, 53, 55, 56, 70, 89, 93, 95, 99, 106, 124, 125, 138, 166, 171, 172, 183, 184, 186, 187, 188, 190, 207, 208, 211, 212, 213, 227, 230, 234, 253
- Торчинський, р-н. *Див.* Торчинський, р-н
- Торчинський, р-н 27, 42, 104, 108, 157, 255, 270
- Точевики, с. 51, 229
- “Трансйорданія”, надр. 180
- Трейко І. (“Немо”) 111
- “Третій”, реф. СБ 176-178
- “Третій”. *Див.* Татура Анатолій (“Архип”, “Третій”)
- Трипілля, с. 172
- Тріскині, с. 121
- “Трой” 36, 237, 245
- Тронько П. 94
- Тростянець, с. 46
- Трофимович В. 19
- Трофимчук П. (“Твердий”) 269
- Трофімчук Павло (“Тарас”) 258
- “Троян”. *Див.* Павлюк Григорій (“Троян”)
- Трубин, с. 45, 46
- Трубиці, с. *Див.* Трубин, с.
- Трубіці, с. *Див.* Трубин, с.
- Трубніков В., НКВД-ист 252, 270
- “Туман” 261
- Тур’я, с. 101, 108
- “Турів”, ВО 9, 10, 21, 23, 24, 26-28, 42-44, 49, 50, 52-54, 62, 65, 66, 72-75, 81, 83, 89, 91, 92, 99, 106, 110, 111, 113, 114, 117, 128, 133-138, 141, 143, 144, 146-148, 150, 151, 158, 159, 176-178, 181, 184, 185, 191-193, 201, 203, 211, 216, 218, 228-231, 234, 236, 239-242, 244, 249, 251, 254, 260, 264, 267, 271-273, 275, 281
- “Турів”, гр. УПА. *Див.* “Турів”, ВО
- Турійський, повст. р-н 21, 229
- Турійський, р-н 24, 42, 44, 100, 108, 127, 166
- Турійщина 173
- Турія, с. 40
- Турковичі, с. 40
- Тучин, м. 157
- Тучин, р-н. *Див.* Тучинський, р-н
- Тучинський (№ 30), повст. р-н 35, 36, 42, 153, 217, 236, 245, 256
- Тучинський, р-н 35, 95, 157, 201, 203
- Тучинь, с. 234
- Тьолковичі, с. 33

Тютюнник Юрко 200
“Тютюнник”, ВО 24, 42, 52-54,
62, 107, 239, 275
“Тютюнник”, гр. УПА. *Див.* “Тю-
тюнник”, ВО

У

Угорськ, с. 212
Угриничі, с. 25
Ужгород, м. 100
“Ужгород” (“С-2”), повст. р-н
(терен) 50, 51, 52, 121, 135
Уїздці, с. 50
Україна 7-10, 12-16, 22, 56, 57,
63, 66, 70, 78, 94, 97, 107,
108, 111, 123, 124, 125,
137, 141, 143, 152, 159,
165-167, 172, 173, 175,
177, 191, 200, 212, 218,
219, 228, 229, 234, 245,
271, 281
Україна, Західна 10, 16, 122,
123, 162, 196, 203 222
Україна, Рейхскомісаріат 16, 128
“Українець” 257
Українська Держава 155. *Див.*
також Україна; УССД
Українська РСР. *Див.* УРСР
“Улас” 259
“Уліян”. *Див.* Маєвський Анатолій
(“Йовта”, “Гребля”, “Уліян”)
“Умань”, повст. р-н. *Див.* Дубро-
вицький (“Умань”), повст. р-н
УПА – Захід 109
УПА – Південь 109, 112, 255, 270
УПА – Північ 109, 166, 178, 179,
185, 239, 240, 255, 258, 270
УПА – Схід 186, 187
Урвенне, с. 38
УРСР 22, 55, 94, 116, 122, 123,
152, 201

УССД 8, 88, 89, 167, 172, 183,
253-256
Устилузький, р-н 27, 42, 146, 157
Устя, с. 30, 47
“Учитель” 252

Ф

Фастівщина 166
Федорів Петро (“Дальнич”) 17
Федоров О., рад. парт. 13, 94,
99, 101, 108
Федорова – Кізі, рад. парт. з’єдн.
101, 224
“Федось”. *Див.* Гаврилук Микола
(“Аркадій”, “Борис”, “Федось”,
“Чорнота”)
“Федя”. *Див.* Мельник Микола
(“Павло”, “Головка”, “Дмит-
ро”, “Микола”, “Онищенко”,
“Федя”)
Філадельфія, м. 8
Фінляндія 170
“Фінчук” 15
Фостій І. 191
Франко, ген. 150
Франкопіль, с. 30
Фридрих Іван (“Тирса”) 258

Х

“Хабаровський” 15
“Хана” 31
“Харко” 85, 241, 266, 267
Хващук 15
“Хвильовий” 29, 30, 76, 118,
137, 138, 159, 249, 250,
252, 273
Хвильового М., друкарня ОУН ім.
172
“Хвиля”, окр. пров. 240
“Хвиля”. *Див.* Самчук Зиновій
(“Хвиля”, “Шварц”)

“Херсон”, куш №5 26, 75, 76,
134, 135, 183, 236, 246,
247, 261, 264, 269, 272
Хинівка, с. 51
Хиночі, с. 114, 158
“Хмара”, бухг. надр. 86, 266
“Хмара”, ком. вд. 105
“Хмара”, рай. СБ 257
“Хмари”, вд. УПА 105
Хмелище, с. 212
Хмель С. 211, 214
“Хмель”, рай. пров. 244
Хмельницька, обл. 127
“Хмельницький”, ПЗК 54, 247,
255, 261
Хмельницького Б., друкарня УПА
ім. 171
Хмельницького Б., рад. парт. заг.
ім. 101
Хмельницького, заг. УПА ім. 220
“Хмурий” 248
Холм, пов. 55
Холмська (“Король Данило”,
№400), окр. 54, 55, 196, 248
Холмсько-Підляська, окр. 137,
196
Холмщина 55, 106, 124, 137,
138, 155, 159, 166, 196,
250, 255
Холодний Яр 200
“Холодний Яр”, надр. *Див.* Пере-
миський (“Холодний Яр”),
надр.
“Холодний Яр”, станиця 225, 232
Холодноярська, республіка 200
Хома Василь 172
“Хома” 78
“Хома”, госп. 85
“Хома”, куш. 246, 247
“Хома”, пров. 21, 116, 189, 243
Хорів, с. 51

Хорівський, ліс 104, 108
Хорлупи, с. 98
“Хорт”. *Див.* “Всеволод” (“Воло-
димир”, “Хорт”)
“Хортиця”, надр. 24, 26, 42, 278
“Хортиця”, повст. р-н (терен) 27,
110
Хорупань, с. 40, 219
Хотинщина 191
“Хресний”. *Див.* Назарчук П.
 (“Хресний”)
Хрипськ, с. 25
“Христина” 250, 273
“Хрін”. *Див.* Стебельський Степан
 (“Хрін”)
Хрінники, с. 229
Хрінницький ліс, с. 219
“Хрум” 116
Хрущов Микита 18, 19, 95, 98,
100, 103-105, 152, 153,
155, 160, 196, 197, 199,
201, 202, 217, 245, 264,
269
Хрущова, рад. парт. заг. (з’єд-
нання) ім. 87, 101, 111, 245
Хуртовина П. 13, 199, 211, 215

Ц

Царевська (Царевская) Т. 10,
123, 156
Цветухін, НКГБ-іст 59, 60
“Цемент” 249
Цепцевичі, с. 32
“Цибульський” 83, 119
“Циганка”, окр. реф. жін. *Див.*
Демишин Василина (“Циган-
ка”)
“Циганка”, рай. реф. СБ 256
Цицелівка, стан. №2 247
Цуманський, ліс 188, 216, 240
Цуманський, р-н 27, 42, 271

Цумань, м. 27
Цурків, с. 50, 105, 108

Ч

“Чабленко Тихон”. *Див.* Логінський Богдан (“Ігор”, “Гречуха”, “Тихон”, “Чабленко Тихон”)
“Чагар М.” 107
“Чайка” 257
Чайковський А. 136, 223
“Чегрин” 15
Чеква, с. 153
“Чекіст” 232
“Червонний”, рад. парт. з’єдн. 96
“Черевайко” 15
“Черемха” 264
Черець, с. 40
Черкаси, с. 25
“Черкес”. *Див.* Дениш Андрій (“Черкес”)
“Черник”, госп. реф. 109, 265
Черниш, с. 171
Чернівці, м. 191
“Черствий” 37, 75
Черченко Юрій 14, 151
Черчук П. 264
Чехословаччина 156
“Чиж” 97
“Чміль” 246, 247
“Чорна”. *Див.* Демчинська Васирина (“Чорна”)
“Чорненко”. *Див.* Козак Микола (“Смок”, “Вівчар”, “Петро Кучма”, “Лука”, “Л”, “Чупринка”, “Чорненко”, “555-ий”)
“Чорненський” 267
“Чорний”, рай. пров. 36, 181, 237, 245
“Чорний”, рай. реф. СБ 256
Чорновірка, с. 234
“Чорноморець” 81

“Чорноморець”, бухг. підреф. 266
“Чорноморець”, вишк. 145
“Чорноморець”, надр. реф. СБ 256
“Чорнота”, к-р 225, 231
“Чорнота”, к-т 30, 135, 137, 139, 146, 157, 198, 199, 204, 229, 236, 237, 244, 263, 267, 273
“Чорнота”, надр. реф. СБ. *Див.* Гаврилук Микола (“Аркадій”, “Борис”, “Федось”, “Чорнота”)
“Чорнота”, повст. 161
“Чорнота”, повст. р-н 204
“Чорнота”, рай. реф. СБ. *Див.* Місько Микола (“Бойко”, “Чорнота”)
“Чорнота”. *Див.* Кроль Іван (“Зінько”, “Чорнота”)
“Чуб” 246
Чубенко Назар 172
Чудви, с. 46
Чудель, с. 245
“Чума”. *Див.* “Чума Микола”
“Чума Микола” 25, 26, 200
“Чумак”, рай. госп. 270
“Чумак”, стан. 247
“Чуприна” 81-83, 119
“Чупринка Тарас”. *Див.* Шухевич Роман (“Тарас Чупринка”)
“Чупринка”. *Див.* Козак Микола (“Смок”, “Вівчар”, “Петро Кучма”, “Лука”, “Л”, “Чупринка”, “Чорненко”, “555-ий”)

Ш

Шамрик І. (“Володко”) 55
Шанковський Лев (“Дзвін”, “Мартович”) 8

- Шатілов С. 153, 160
 “Шах”. *Див.* Клиновий Арсен
 (“Шах”)
 Шацьк, м. 230
 Шацький (“Ринок”), повст. р-н 42,
 134, 145, 148, 230
 Шацький, р-н 24, 25, 44, 72, 117
 Шашков Ю. 9
 “Шварц”. *Див.* Самчук Зиновій
 (“Хвиля”, “Шварц”)
 “Швед” 85
 Швейцарія 170
 “Швидкий” 81, 82, 119
 “Шворний”, реф. СБ 44, 87,
 148, 179, 187, 254
 “Шворний”. *Див.* Середя Михай-
 ло (“Шворний”)
 Шевченко, рад. партиз. 98
 Шевченко Тарас Григорович 14,
 149
 Шевчук Степан (“Прометей”) 260
 “Шелест” 192
 “Шелест”, прац. військ. розв. УПА
 47, 87
 “Шелест”. *Див.* Гіммельрайх
 Кость (“Шелест”, “Кий”)
 Шепе, ген.-ком. 18
 “Шепель” 34, 35, 72, 73, 182,
 241, 242
 Шепетько А. 264
 “Шигуніч Денис”. *Див.* Воробець
 Федір (“Денис Шигуніч”,
 “Верещака”)
 Широке, с. 101, 108
 Шитов, рад. парт. 217, 245
 Шкрябач Яків, рад. парт. 13, 94,
 98
 “Шляхи”, підр. №2 39
 Шматко Галина (“Іва”, “Волинян-
 ка”) 271
 “Шоломницький”. *Див.* Одрач
 Федір (“Шоломницький”)
 “Шорох” 38
 “Шпак” 147
 “Шпачок” 75, 260
 Шпонтак Іван (“Дубровик”, “Ос-
 тап”, “Гайдар”, “Залізняка”)
 124
 Штендера Євген (“Прірва”) 13,
 93, 210-212, 214, 215
 Штуль О. 17
 Штум, в’язниця 124
 Шубківський, кущ 36
 “Шуверда” 15
 “Шугай” 261
 Шукаєв М., рад. партиз. 94
 “Шулькін” 262
 “Шуляк”, кер. підр. №30 38
 “Шуляк”, к-т 189, 243
 “Шуляк”, політ. реф. 133
 “Шуляк”, стан. 81, 119
 “Шум” 15
 Шумак, рад. парт. 217
 Шумськ, м. 100
 Шумський, р-н 41, 108
 Шумщина 212
 “Шутко” 15
 Шухевич Роман (“Тарас Чуприн-
 ка”) 17, 60, 61, 107, 123, 133
- Щ**
 Щербак Григорій 262
 Щигельський Володимир (“Бур-
 лака”) 188
 “Щука”. *Див.* “Юрко” (“Щука”)
 Щур Ю. 229
- Ю**
 Юзефин, с. 40
 “Юрась” 38, 235, 261, 263, 272

“Юрій” 78, 240
“Юрій”, окр. реф. СБ. *Див.* Янишевський Степан (“Далекий”, “Юрій”)
Юркін І. 13, 43
“Юрко” (“Щука”) 55
“Юрко”, госп. 85, 211, 218
“Юрко”, к-т 28, 29, 30, 32-35, 66, 74, 110, 175, 182, 185, 189, 192, 210, 213, 214, 226, 242
“Юрко”, надр. реф. СБ 255
“Юрко”, с/п. реф. 27, 137, 138, 141, 145, 147, 158
“Юрко”. *Див.* Гладун Іван (“Юрко”)
“Юрко”. *Див.* Рибак Г. (“Юрко”)
“Юрко”. *Див.* Петренко Роман (Татура Євген, “Юрко”, “Омелько”)
Юровський Д. 172
“Юрченка”, спецгр. НКВД 55
“Юрченко”, зрадник. *Див.* Левочко Василь (“Юрченко”)

Я

Яблунне, с. 47
Яблунька, с. 47
“Явір”, гол. упр. с. Берестя 31
“Явір”, зв. *Див.* Крестопчук Арсеній (“Явір”)
“Явір”, к-т 25, 26
“Явір”, рай. реф. СБ Людвигівського р-ну 256
“Явір”, рай. реф. СБ Острозького р-ну 256
Явожно, концтабір 124
“Явор”, кущ. орг. моб. 261
“Явора”, б-ка СБ 207
“Яворенко Л.” 149, 192
Яворин, с. 153

Яворів Володимир 173
Яворів, м. 154
Яворів, с. 131
Ягодин, с. 26
Якель Роман 130, 131
“Яким” 50
Якимчук Микола (“Данило”, “Олег”) 240, 258
Яковчук Йосип. *Див.* Новак Віктор (Яковчук Йосип, “Гордієнко”, “Крилатий”)
Якушевський В. 269
Ямни, хут. 105, 108
Янишевський Степан (“Далекий”, “Юрій”) 51, 54, 60, 180, 240, 253, 255
Янівський, р-н 33, 42, 240
Янкевичі, с. 45
Яновський, р-н. *Див.* Янівський, р-н
Яполоть, с. 18, 46
“Яр”, кущ №3 120, 140-142, 144, 154, 246
“Яр”, окр. реф. зв. *Див.* Зварах Петро (Зварич, “Славко”, “Яр”)
“Яр”, повст. р-н 21, 33, 140, 141, 144
“Яр”, прац. р-ну №10 251
Яревище, с. 25
“Яреми”, заг. УПА 102
Ярий Ріко 15
“Ярина”. *Див.* Демидович Надія (“Ярина”)
Яринівка, с. 29, 32
“Ярмак” 116
“Яровий”, к-т 36, 47, 217, 236
“Яровий”, прац. військ. розв. 87
“Ярополк”. *Див.* Коза Теодозій (“Ярополк”, “Надбужний”, “Дубний”)

- “Ярослав”, зрадник. *Див.* Кузьменко Устим (“Ярослав”)
“Ярослав”, к-т 25, 26, 28, 135, 136, 148, 216, 236, 244
“Ярослав”, реф. проп. 54
“Ярославець” 256
Ясевський 252
“Ясен” 59, 276
“Ясний” 181
“Ястер” 246
“Яцишин” (“Лісовик”) 55
- Яцулів, с. 158
“Яшкін”. *Див.* Ковальчук Панас (“Залісний”, “Петро”, “Яшко”, “Яшкін”)
“Яшко”. *Див.* Ковальчук Панас (“Залісний”, “Петро”, “Яшко”, “Яшкін”)
“Ящур”, окр. пров. 239
“Ящур”. *Див.* Манько Євген (“Микола”, “Ящур”)

Зміст

Передмова.....	7
Розділ 1. <i>Мережа ОУН(б) і Запілля УПА на Волині й південному Поліссі</i>	15
1.1. Мережа ОУН(б) у 1941 – вересні 1943 р.....	15
1.2. Запілля УПА (жовтень – листопад 1943 р.).....	23
1.3. Запілля УПА (грудень 1943 – липень 1944 рр.).....	43
1.4. Запілля УПА (серпень – жовтень 1944 р.).....	53
1.5. Запілля УПА після жовтня 1944 р.....	56
Розділ 2. <i>Діловодна документація в Запіллі УПА</i>	63
2.1. Діловодство в Запіллі УПА.....	63
2.2. Вилучення повстанських документів рядянськими чинниками.....	93
2.3. Архівізація захоплених повстанських документів.....	109
Розділ 3. <i>Політичні референтури</i>	133
3.1. Діяльність політичних референтур.....	133
3.2. Повстанська преса.....	158
Розділ 4. <i>Служба безпеки, референтури організаційно-мобілізаційні, зв'язку</i>	175
4.1. Служба безпеки.....	175
4.2. Референтури зв'язку.....	182
4.3. Організаційно-мобілізаційні референтури.....	184
Розділ 5. <i>Референтури: господарські, Українського Червоного Хреста та жіноцтва</i>	210
5.1. Господарські референтури.....	210
5.2. Референтури Українського Червоного Хреста.....	223
5.3. Референтури жіноцтва.....	236
Розділ 6. <i>Персоналії посадовців ОУН(б) і Запілля УПА</i>	238
Післямова.....	275
Summary.....	281
Додатки.....	282
Список використаних джерел і літератури.....	425
Перелік умовних скорочень.....	449
Показчик.....	451

ABOUT LIBRARY OF THE LITOPYS UPA

Library of the Litopys UPA is meant as an addition to a serial, scholarly monographs *Litopys UPA*. Its goal is to publish materials and documents of the history of the Ukrainian Insurgent Army (UPA). And also to stimulate and publish works about the history of Ukraine of that period and first of all works on the history of the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN) and the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR). The publication will not appear periodically but rather will depend on the availability of materials and their preparations. The external appearance of these books will not be identical and will be identified by a logo of *Library of the Litopys UPA*, placed on the cover and title pages. The works published here, if need be, may be accompanied by annotations and scholarly references.

In Ukraine there still are many persons who witnessed the national liberation struggle, and who remained in their memory many important and interesting details of that struggle. We asked them to get in touch with the Editors of the *Litopys UPA* about the possibility of publishing their memoirs. The pages of the *Library of the Litopys UPA* are also open to scholars of various political and ideological views whose works, even critical ones, are based on credible sources and documents.

Editors of Litopys UPA

ПРО “БІБЛІОТЕКУ ЛІТОПІСУ УПА”

“Бібліотека Літопису УПА” є додатком до серійного наукового книжкового видання “Літопис УПА”, якого завданням є публікувати матеріали і документи до історії Української Повстанської Армії, а також стимулювати і видавати праці про історію України того періоду, а передусім про ОУН і УГВР.

Такі видання появлятимуться в залежності від підготовки і опрацювання. Їх зовнішнє оформлення не нормуватиметься певними рамками, окрім логотипу “Бібліотеки Літопису УПА” на обкладинці та титульних сторінках. Друковані у цій серії матеріали і праці при потребі супроводжуватимуться анотаціями та науково-довідковими коментарями.

В Україні є ще чимало людей, які були свідками національно-визвольної боротьби і пам’ятають окремі важливіші та цікаві її сюжети. Тому, прохання до них, щоб зверталися до редакції “Літопису УПА” щодо можливої публікації їх споминів у серії “Бібліотека Літопису УПА”. Сторінки цієї серії також відкриті для авторів-науковців різних політичних поглядів і світоглядних переконань, праці яких, навіть критичні, оперті на вірогідних джерелах та документах.

Редакція “Літопису УПА”

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Серійне книжкове видання документів,
матеріалів і наукових праць до історії
Української Повстанської Армії

Досі появилися такі томи Літопису УПА основної серії:

Том 1. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга перша: Початки УПА; документи і матеріали. Книга містить політичні й організаційні документи та матеріали до історії УПА на Волині та Поліссі. Третє, виправлене видання, 1989 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 2. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга друга. Книга містить підпільні документи і матеріали про бойові дії УПА на Волині й Поліссі. Друге, виправлене видання, 1985 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Томи 3-4. Чорний ліс: видання команди Станиславівського тактичного відтинка УПА, 1947 – 1950 роки. Книга перша і друга. Книжки містять меморіяли, біографічні нариси й документи про дії відділів УПА Станиславівського ТВ УПА. Частина матеріалів – оповідання, новели й вірші.

Том 3, книга перша: 1947 – 1948. Друге, виправлене видання, 1987 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 4, книга друга: 1948 – 1950 (продовження). Друге, виправлене видання, 1989 р., 288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 5. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга третя: спомини учасників. Книга містить спогади, рецензії і додаткові підпільні матеріали про дії УПА. Між мемуарами – повідомлення про договір про ненапад між ГК УПА й угорською армією. 1983 р., 312 стор., мапи, ілюстрації.

Том 6. УПА в світлі німецьких документів, 1942-1945; книга перша: 1942 – липень 1944. Книга містить аналізи, меморандуми, повідомлення, звіти, а також переклади українських документів для центральних політичних, військових і поліційних установ. 1983 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 7. УПА в світлі німецьких документів; 1942-1945; книга друга: Серпень 1944-1945 (продовження шостого тому). 1983 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 8. Українська Головна Визвольна Рада; документи, офіційні публікації, матеріяли; книга перша: 1944-1945. Книга містить основні документи Першого Великого Збору УГВР, передрук органу Президії УГВР *Вісник* (ч. 4 (7), серпень 1945) і статті та матеріяли з 1944-45 рр., які стосуються цілоти визвольного руху. 1980р., 320 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 9. Українська Головна Визвольна Рада; книга друга: 1946-1948. Книга містить видання УГВР *Самостійність* і *Бюро інформацій УГВР* та інші матеріяли. 1982 р., 520 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 10. Українська Головна Визвольна Рада; книга третя: 1949-1952. Збірник містить документи, офіційні повідомлення, публікації й матеріяли УГВР в Україні, між ними *Бюро інформацій УГВР*, вип. 4-6 і 9. 1984 р., 424 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 11. Тернопільщина: список впадших героїв української революції в боротьбі з московсько-більшовицьким окупантом за час від 13 березня 1944 до 31 грудня 1948 року. Це підпільне видання містить біографії 725 осіб, які загинули на території Тернопільської округи. Крім того, подає нові дані про смерть близько 100 невідомих повстанців, які загинули на території округи. 1985 р., XXXII – 248 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 12. Третя подільська воєнна округа УПА («Лисоня»): містить видані командою воєнної округи короткі описи боїв відділів УПА – «Лисоня» від листопада 1943 до серпня 1945 року, збірник підпільних пісень *Повстанський стяг* – виданий з приводу п'ятиріччя УПА, в 1947 році, – та інші документи й матеріяли групи УПА «Лисоня». 1989 р., 352 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 13. Перемищина – Перемиський курінь; книга перша: Денник відділу «Бурлаки» (Володимира Щигельського) – містить денник цього відділу («Ударники»-4, 94а) за час від жовтня 1946 до 24 жовтня 1947 року, ведений бунчужним «Буркуном», з епілогом Богдана Гука («Скали»). Книга має також різні документи сотні – списки вояків, господарські документи тощо. 1986 р., 370 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 14. Перемищина – Перемиський курінь; книга друга: Денники й документи – містить денники сотенного «Крилача» (Ярослава Коцьолка) з 1944 і 1947 років, продовжувані по його смерті сотенним «Бурлакою» (Володимиром Щигельським), денник сотні «Крилача» (ведений бунчужним «Орестом») і документи обох сотень. 1987 р., 262 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 15. Костянтин Гіммельрайх: Спогади командира відділу особливого призначення «УПА-Схід»; спогади. Автор – киянин – оповідає про свої переживання від вибуху війни 1941 року до «звільнення» з УПА і рейду на Захід в 1945 році: мобілізація до ЧА,

німецький полон, окупований Київ, участь у підпіллі ОУНм, к-р вд. УПА (ОУНм) в Карпатах, старшинська школа УПА, мандри по Поділлі й к-р вд. особливого призначення «УПА-Схід». 1987 р., 266 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 16. Підпільні журнали закерзонської України, 1945-1947. Збірник містить передруки таких підпільних журналів: *Тижневі вісті, Лісовик, Інформативні вісті, Інформатор і Перемога*. Всі числа цих журналів супроводяться англомовним резюме. Збірник має статтю про історію підпільної видавничої діяльності на Закерзонні та Акт оскарження О. Лебедович. 1987 р., 608 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 17. Англомовні видання українського підпілля, 1946-1947. Збірник містить передруки підпільних видань: *Нові Лідіце, Виселення єпископа Коциловського, Вибори в СРСР, Нова голодова катастрофа в Україні, Фашистське страшило, До братніх чеського і словацького народів*. 1988 р., 192 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 18. Карпатська група УПА «Говерля»; книга перша: Документи, звіти та офіційні публікації. Містить передрук підпільного видання командування групи *Шлях перемоги*, звіти команд тактичних відтинків УПА й звіти командирів відділів та підвідділів УПА, 24 ТВ УПА «Маківка». 1990 рік, 328 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 19. Карпатська група УПА «Говерля»; книга друга: Спомини, статті та видання історично-мемуарного характеру. Включає збірку нарисів і споминів, друкованих у підпіллі. Майже всі спомини написані старшинами і вояками УПА ще на Україні або відразу після переходу на еміграцію. 1992, 357 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 20. Показчик до «Літопису УПА»; книга перша: 1-19 томи. Книга містить показчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про перших 19 томів «Літопису УПА». 1994, 528 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 21. УПА в світлі німецьких документів, 1941-1943; Книга третя: Червень 1941 – травень 1943. Книга містить звіти, меморандуми, а також переклади українських документів для центральних політичних і поліційних установ. 1991, 271 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 22. УПА в світлі польських документів; книга перша: Військовий Суд Оперативної Групи «Вісла». Містить вироки, звіти та кореспонденцію Військового суду Оперативної групи «Вісла» за період від травня до вересня 1947 р. 1992, 627 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 23. Медична опіка в УПА: документи, матеріали і спогади. Більша частина книги – це спомини санітарів, медиків, лікарів й інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста

(УЧХ). В книзі теж поміщені підпільні документи й біографії працівників УЧХ. 1992, 480 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 24. Ідея і чин: орган Проводу ОУН, 1942-1946. У цій книзі передруковано головний політично-інформативний журнал Проводу ОУН на Українських Землях, що видавався в роках 1942-1946. Журнал містив важливі інформації про боротьбу УПА, німецьку та російську окупаційну політику, розвиток української політичної думки. 1995, 592 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 25. Пісні УПА. Збірка пісень, тематично пов'язаних з боротьбою УПА. Збірник включає не тільки властиві пісні вояків УПА, але й укладені пізніше в тюрмах і концтаборах, чи уложені народом. Збірник містить тексти пісень, їх варіанти, мелодію і варіанти, а також дані про саму пісню, її авторів й оспівуваних у піснях героїв чи події. Збірник містить понад 600 пісень чи їх варіантів. 1997, ХХІУ+556 стор., тверда обкладинка, ноти.

Том 26. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга четверта: Документи і спогади. Збірник містить протокол ВЗ УГВР, доповідь на цьому зборі й інші документи: вибір з листування президента УГВР Кирила Осьмака, переговори з польським підпіллям, Угорщиною й Румунією, слідчу справу Миколи та Петра Дужих й інші документи. У книзі також спогади членів УГВР й інших осіб про утворення та діяльність УГВР 2001, 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 27. Роман Петренко: За Україну, за її волю; спогади. Автор – волиняк – оповідає про свою діяльність від вибуху війни у 1939 до відходу на Захід у 1945. Спочатку автор був діячем ОУН Сарненської округи (від січня 1942 в підпіллі), згодом – шефом господарського відділу ШВО УПА «Заграва», від літа 1943 – ГВШ (потім КВШ УПА-Північ, командир Дм. Клячківський) і від літа 1944 – старшиною для особливих доручень при ГСЗС УГВР під керівництвом М. Лебеда. 1997, 279 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 28. Марія Савчин: Тисяча доріг; спомини. Автор оповідає про свої переживання від вибуху війни (від 1944 до 1953 – в підпіллі) до свого приходу на еміграцію у 1954. Від 1945 була дружиною В. Галаси, заступника пров. ОУН Закерзонського краю, від 1947 співробітника ГОСП в Карпатах, і від 1948 – пров. ОУН ПЗУЗ. Авторка перебувала разом з ним на Закерзонні, в Карпатах, на Волині а також – у тюрмі КГБ у Києві. 1995, 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 29. Іван Гарасимів («Палій»): 3 юнацьких мрій – у ряди УПА, це розповідь учасника підстаршинської школи УПА в Карпатах та ройового в сотні У-І (94), про його бойовий шлях в УПА від осені 1943 до осені 1947 в Карпатах та на Лемківщині. Спогади дають цікаву картину із щоденного життя повстанців та їхніх командирів, як теж про

важке становище українського населення на цих теренах. 1999, 336 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 30. Степан Хрін (Степан Стебельський): Крізь сміх заліза; спогади. Книга містить два спогади Степана Стебельського («Хріна»), к-ра ТВ УПА 24 «Маківка» – «Крізь сміх заліза», «Зимом в бункері» та спогади Олекси Конопадського («Острове́рха») – «Спомини чотового УПА Острове́рха». Автори оповідають про свої дії в УПА від 1944 до 1949 року на Лемківщині та Дрогобиччині. 2000, 552 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 31. УПА на Львівщині і Ярославщині. Спогади і документи вояків УПА ТВ «Розточчя», 1943 – 1947. Книга містить спогади «Сої», «Спартака», «Зенона Семеніва» та інших членів відділу УПА к-ра «Бриля». Також подаються оперативні звіти к-ра «Бриля» та к-ра «Гамалії» («Переяслави I» та «Переяслави II») з Тактичного Відтинку УПА «Розточчя». 2000, 324 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 32. Медична опіка в УПА: документи, матеріяли і спогади. Книга друга. Велика частина книги – це спомини санітарів, медсестер, медиків, лікарів і інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). 2001, 581 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 33. Тактичний Відтинок УПА 26-ий «Лемко»: Лемківщина і Перемищина (Документи і матеріяли). Книга містить документи і матеріяли, що відносяться до історії та діяльності відділів УПА ТВ-«Лемко» в рр. 1944-1947, оперативні звіти, накази інструкції та вказівки, рейди УПА, та документи Підстаршинської школи ім. полк. «Коника». 2001, 900 стор., тверда обкладинка, мапи, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 34. Лемківщина і Перемищина – «Холодний Яр», «Бескид», «Верховина»: Політичні звіти. Книга містить організаційний розподіл підпільної мережі Лемківщини і Перемищини, кадрову обсаду підпільної сітки та політичні й інформативні звіти з терену за роки 1944-1947, 2001, 974 стор., тверда обкладинка, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 35. Показчик до «Літопису УПА»; книга 2: томи 21-34, томи 1-3 Нової Серії та томи 1-3 серії «Бібліотека». Книга містить показчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, позабучні списки авторів та надрукованих матеріялів й інші дані про томи «Літопису УПА» Основної та Нової Серії, як також книги «Повстанські могили» т.1 за ред. Євгена Місила. 2002 р., 870 стор., тв. обкл.

Том 36. «Книга полеглих членів ОУН і вояків УПА Львівщини». Книга містить взяті з радянських архівів короткі біографії членів ОУН і УПА, які загинули на Львівщині. 2002, 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 37. Іван Лико, «На грані мрії і дійсності: спогади підпільника. 1945-1955». Книга містить спогади Івана Лика («Скали», «Богдана») – «На грані мрії і дійсності» та спогади Миколи Терепенка («Медведя») – «На грані двох світів». Автори оповідають про пережите ними в підпіллі на Лемківщині та в польських тюрмах. 2002 р., 644 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 38. Петро Й. Потічний, «Архітектура резистансу: криївки і бункри УПА в світлі радянських документів». Книга містить схеми та описи різних криївок УПА й заплля, та перелік з'єднань Червоної Армії та Внутрішніх Військ НКВД, які були залучені до боротьби проти підпілля, зібраних в Архіві Внутрішніх військ Українського Округу за рр. 1944-1954, який знаходиться в Колекції ім. Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2002, 430 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 39. Тактичний відтинок УПА 28-й «Данилів»: Холмщина і Підляшшя. Документи і матеріали. Містить огляди й документи про дії УПА на Холмщині й Підляшші в 1945 – 1948 роках. Між документами – звіти Холмського ТВ УПА, хроніки (денники) сотень УПА, звіти зі зустрічей представників УПА з представниками польського резистансу з ВіН-у («Вольносьць і Незавіслосьць»), звіт із зустрічі з англійським кореспондентом, та інше. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2003, 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 40. Тактичний Відтинок УПА 27-й «Бастіон»: Любачівщина, Ярославщина, Томашівщина. Документи і матеріали. Містить огляди й документи про дії УПА в 1945–1948 роках. Серед документів – звіти Команди Тактичного Відтинку, хроніки відділів куреня УПА «Месники», звіти й огляди керівництва II Округу ОУН «Батурин», господарські звіти тощо. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2004, 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 41. Президент УГВР Кирило Осьмак. Книга містить документи та матеріали про Президента УГВР Кирила Осьмака, його життя, наукову діяльність і смерть. 2004, 880 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 42. Петро Й. Потічний. Літопис УПА – Історія: Документи і Матеріали. Вояки УПА, які в 1947-1949 роках пробилися рейдом у Західну Європу, вважали своїм обов'язком залишити для історії та майбутніх поколінь пам'ять про визвольні змагання в часі Другої світової війни та після її закінчення. Це стало реальністю в 1974 р., коли було засновано видавництво «Літопис УПА». Книга містить документи та матеріали про нелегкі будні становлення та діяльності видавництва «Літопис УПА» за 30-літній період існування, короткі біографії членів видавничого комітету,

адміністрації видавництва, редакторів, авторів, упорядників і фундаторів томів. 2005, 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Томи 43-44. Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині. 1946-1948. Книги містять протоколи переслухань працівниками Служби Безпеки (СБ) ОУН Тернопільської області осіб, підозрілих у співпраці з органами державної безпеки СРСР. Матеріяли походять з підпільного архіву, віднайденого у 2004 р. в селі Озерна Зборівського р-ну Тернопільської обл., завдяки с. п. Софрону Кутному. На їх базі можна вивчати організацію, обсяг та дії підпільних структур щонайменше в межах однієї області у 1946–1948 рр., коли тиск на підпілля радянських силових структур був надзвичайно потужний. Також матеріяли протоколів яскраво відображають жорстокість, нелюдяність та брутальність радянських репресивних органів, які шляхом терору та насилля снували павутину імперії зла на теренах Західної України. Вступна стаття до обох книг поміщена в т. 43.

Том 43, книга 1: В першій книзі поміщено 85 з 193 наявних протоколів допитів, що охоплюють 13 районів Тернопільщини, зокрема: Бережанський, Білобожницький, Борщівський, Бучацький, Великобірківський, Великоглибочоцький, Великодедеркальський, Вишнівецький, Заліщицький, Залозецький, Збаразький і Зборівський райони. 2006, 1332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, схеми.

Том 44, книга 2: Книга є продовженням 43 тому та міститиме подальших 108 протоколів переслухань СБ ОУН, зокрема, з теренів таких районів, як: Золотопотіцький, Золотниківський, Козівський, Козлівський, Коропецький, Кременецький, Ланівецький, Микулинецький, Новосільський, Підволочиський, Підгаєцький, Почаївський, Пробіжнянський, Скала-Подільський, Скалатський, Тербовлянський, Товстецький, Чортківський, Шумський, як теж з Рогатинського району Станіславівської області. Тут також поміщені Протоколи ТОС-у, Протоколи смерті, Лист підпільників на Далекий Схід, Протокол однієї події, список функціонерів МВД і МГБ, та список слідчих СБ. 2006, 1288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Готуються до друку томи:

Головний Командир УПА Генерал Роман Шухевич–Тарас Чупринка. Книга містить спогади про ген. Романа Шухевича–Тараса Чупринку, його життя, підпільну діяльність і смерть.

У новій серії, т. зв. Київській, у співпраці з Інститутом української археографії та джерелознавства Національної Академії Наук України Державним комітетом архівів України та Центральним державним архівом громадських об'єднань (ЦДАГО) України появилися такі томи «Літопису УПА»:

1. Видання Головного Командування УПА. Книга містить такі видання: *До зброї, № 16, 1943, Повстанець, № 1-6, 1944-1945, Український перець, № 1-3, 1943-1945 та Бойовий правильник піхоти.* Київ – Торонто, 1995, 482 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

2. Волинь і Полісся: УПА та запілля 1943 – 1944. Документи і матеріали. Книга містить документи Головної Команди УПА-Північ та документи Військових Округ «Заграва», «Богун», «Турів» та «Тютюнник». Київ – Торонто, 1999, 724 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України 1943-1959. Збірник містить найповніше зібрання документів ЦК КП(б)У – постанови з'їздів, пленумів політбюро, оргбюро, секретаріату, які супроводжуються інформативними записками, повідомленнями та довідками. У книзі також представлені листи, стенограми засідань та виступів членів ЦК КП(б)У. Київ-Торонто, 2001, 652 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ (1943–1959). кн. 1, (1943–1945). У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1943–1945 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2002, 597 стор., тверда обкладинка.

5. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга друга: 1946–1947. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1946–1947 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2002, 574 стор., тверда обкладинка.

6. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга третя: 1948. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно-визвольного руху протягом 1948 р. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 523 стор., тверда обкладинка.

7. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга четверта: 1949–1959. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно-визвольного руху протягом 1949–1959 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 716 стор., тверда обкладинка.

8. Волинь, Полісся, Поділля: УПА та Запілля 1944-1946. Документи і матеріали. Збірник містить документи керівництва УПА-Північ і УПА – Південь, Краєвого проводу ОУН ПЗУЗ і НВРО та груп (Воєнних Округ) «Заграва», «Богун», «Тютюнник» і з'єднань груп «33» (ПЗК «Москва»), «44» (ПСК «Одеса»). Київ–Торонто, 2006, 1620 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Готуються до друку томи НС:

Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1944-1953. Книга перша: 1944-1945. Книга містить архівні документи з переслухань радянськими репресивними органами таких осіб, як: Михайло Степаняк, Євген Басюк, Мирослав Гайдук, Ярослав Білинський, Артемізія Галицька, Олександр Луцький, Юрій Стельмашук, Петро Дужий, Микола Дужий, Володимир Павлик, Омелян Польовий, Федір Воробець, Дмитро Вітовський, Василь Левкович.

Воєнна Округа УПА «Буг» 1944-1948. Документи і матеріали. Збірник містить документи керівництва і окремих підрозділів ВО та пресові видання УПА, теренові керівні і звітно-інформативні документи ОУН.

Серія «Літопис УПА» – Бібліотека

1. Юрій Ступницький. Спогади про пережите. Автор – волиняк – оповідає про свою родину та переживання від юнацьких років (кінець 30-х) до виходу з ув'язнення в середині 50-х років. Автор є сином начальника штабу УПА полк. Леоніда Ступницького, разом з яким у 1943 р. пішов до УПА, де навчався у старшинській школі «Дружинники». Після арешту в 1944 р. поневірявся по тюрмах і таборах Радянського Союзу. Київ, 2000, 128 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

2. Володимир В'ятрович. Рейди УПА теренами Чехословаччини. Монографію присвячено одному з маловідомих аспектів історії українського національно-визвольного руху 1940-1950 років – рейдам

УПА чехословацькими теренами. Обрана тема дозволяє авторові показати розмах національно-визвольної боротьби в Україні, її вплив на події у післявоєнній Європі, без чого неможливе правильне і об'єктивне тлумачення суспільних процесів того часу. Львів, 2001, 208 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

3. Ярослав Грицай – «Чорнота», Параскевія Грицай. А рани не гоїлися: Спомини «Чорноти». У книзі описані спогади чотового командира УПА «Чорноти» про події, що відбувалися в 1943-1945 роках на Закерзонні, та про його страдницьке життя в більшовицьких тюрмах і концтаборах Сибіру. Мемуари підготовлені до друку дружиною автора Параскою Грицай (з дому Ротко), яка протягом довгих років відтворювала розповіді свого чоловіка, уточнювала, доповнювала та систематизувала їх. Львів, 2001, 332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Спогади вояків УПА та учасників збройного підпілля Львівщини і Любачівщини. Книга містить спогади Василя Левковича («Вороного»), його дружини Ярослави, сотенного Миколи Тарабана («Тучі»), вояків УПА Івана Філя («Шеремети»), Івана Василевського–Путко («Вуса»), оргмоба Костя Міхалика («Думи») та зв'язкової Катерини Когут–Лялюк («Грізної»). В книзі подана коротка згадка про Якова І. Чорнія («Кулю», «Мушку», «Ударника»), командира Перемиської 6 ВО УПА, авторства Федора Лопадчака. Львів, 2003, 448 стор., тверда палітурка в суперобкладинці, ілюстрації.

5. Мирослав Горбаль. Довідник-пошукуєць. Реєстр осіб, пов'язаних з визвольною боротьбою на теренах Львівщини (без Дрогобиччини). 1944-1947 (за архівними документами). Книга є підсумком опрацювання архівних документів з фондів Державного архіву Львівської області за 1944-1947 роки. Ці документи мають інформаційно-звітний характер (також плани заходів, стенограми нарад, протоколи засідань та допитів, підпільні документи, прокурорські аналізи, агентурні справи тощо) й викривають суть боротьби комуністичного режиму проти національно-визвольного руху на вказаних теренах. У довіднику подані ключові ідентифікаційні дані про осіб, які були пов'язані з тим рухом, та джерела інформації цих даних. Львів, 2003, 416 стор., м'яка палітурка.

6. Мирослав Горбаль. Довідник-пошукуєць. Реєстр осіб, пов'язаних з визвольною боротьбою на теренах Дрогобиччини. 1939-1950 (за архівними документами). У цій праці зібрана трагічна інформація про особи та події, що, безпосередньо чи опосередковано, у позитивному чи негативному плані, були пов'язані з визвольною боротьбою на території тодішньої Дрогобицької області в 1939–50

роках. Основна інформація – результат опрацювання документів архівних справ Державного архіву Львівської області (ДАЛО) та інших архівів, а також видань, публікацій і машинописів з цієї тематики; дописів, свідчень, спогадів та листів. Львів, 2005, 1312 стор., ілюстрації, тверда палітурка.

7. Володимир Ковальчук. Діяльність ОУН (б) та Запілля УПА на Волині та південному Поліссі (1941-1944 рр.). В книзі досліджується інформативний потенціал джерел з історії діяльності мережі ОУН і запілля УПА на ПЗУЗ. Обговорюється формування первісної джерельної бази, особливості фондоутворення, діловодство, проводиться класифікація документального масиву джерел та з'ясовуються особливості діяльності референтур ОУН(б) і запілля УПА. Львів, 2006, 512 стор., тверда палітурка.

Готуються до друку томи серії «Літопис УПА» – Бібліотека:

Леся Онишко. «Нам сонце всміхалось крізь колючіі грати».
Катерина Зарицька в українському національно-визвольному русі.
В даній монографії на основі архівних документів та матеріалів, спогадів учасників подій досліджено етапи становлення світогляду Катерини Зарицької, її участь в формуванні Українського Червоного Хреста; діяльність в референтурі пропаганди ОУН (б) та налагодження зв'язків головнокомандувача УПА Романа Шухевича; показано її життєвий шлях в тюрмах і таборах ССРСР, а потім на волі.

“ЛІТОПИС УПА” В МЕРЕЖІ INTERNET

Заходами Адміністрації видавництва “Літопис УПА” детальну інформацію англійською мовою про видання та споріднені матеріали можна знайти в мережі Internet за адресою:

<http://www.infoukes.com/commercial/litopys-upa/index.html>

Ця інформація складається з чотирьох груп.

1. Вступ до серій (Introduction to the Series), який дає загальні інформації про “Літопис УПА” та цілі видавництва.

2. Інформації про замовлення (Ordering information), які дають короткі інформації про кожний том серій та як їх замовляти.

3. Книги “Літопис УПА” (Litopys UPA volumes), де про кожний том подається не тільки повна бібліографічна інформація (титульна сторінка, дата і місце публікації, число ISBN, ціна та редактор книги), але також повний текст вступної статті та резюме матеріалів тому. Текст ілюстрований знімками, які знаходяться в книзі.

4. Споріднені матеріали (Related Materials). У цій групі подані публікації інших видавництв, що відносяться до теми УПА та збройного підпілля в Україні.

Інформацію українською мовою можна знайти на новій web-сторінці за адресою:

<http://www.litopysupa.com>

Про подальші інформації можна звертатися на адресу Адміністрації:

- Микола Кулик — upa@sympatico.ca
- Богдан Ковалик — bkowalyk@optonline.com
- Юліян Котляр — jlkotlar@aol.com

або Редакції:

- Петро Й. Потічний — potichp@sympatico.ca

Адміністрація в Україні – litopys@bs.lviv.ua

Будемо вдячні за відгуки читачів на наше видання.

Пишіть на подані адреси або також на
www.litopysupa.com

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА В США Й КАНАДІ
та
ТОВАРИСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА
ім. ГЕН. ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ В США Й КАНАДІ
ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ "ЛІТОПІСУ УПА"

*М. Бохно, О. Дольницький, О. Жигар, Ірина Камінська, Б. Ковалик,
М. Ковальчин, Ю. Котляр, М. Кошик, М. Кулик, Р. Кулик, М. Луцак, Н. Май,
М. Мігус, П. Мицак, Емілія Назірна-Зінько, В. Новак, Б. Пасічник, Р. Петренко,
Марія Пискір, П. Потічний, І. Росіл, В. Сорочак, Ярослава Філь, Л. Футала,
О. Циліона, С. Штак, Є. Штендера.*

Адміністрація:

М. Кулик, Р. Кулик, М. Мігус, Емілія Назірна-Зінько, І. Росіл

Адреса:

LITOPYS U.P.A.
P.O. Box 97, Station "C"
Toronto, Ontario, M6J 3M7, Canada
E-mail: upa@sympatico.ca

Адміністрація в Україні:

Ігор Гомзяк, Богдан Столяр

Благодійний Громадський Фонд "Літопис УПА"

ім. Володимира Макара

Микола Посівнич

Адреса: "Літопис УПА"

пл. Міцкевича, 6/7, Львів, 79000, Україна
тел.(380-322) 72-40-64 e-mail: litopys@bs.lviv.ua

Наукове видання

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

БІБЛІОТЕКА

Том 7

**Діяльність ОУН(б) і Запілля УПА
на Волині й південному Поліссі
(1941 – 1944 рр.)**

Підписано до друку 10.11.2006. Формат 62 x 95 ¹/₁₆
Папір офсетний. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 23,17. Обл.-видавн. арк. 18,12.
Наклад 2000. Зам. № 2К-10-11-06

БІБЛІОТЕКА

ЛІТОПИС
УКРАЇНСЬКОГО
ПОВСТАНСЬКОГО
АРМІЇ

Володимир
КОВАЛЬЧУК

**Діяльність ОУН (б)
і Запілля УПА
на Волині
й південному Поліссі
(1941-1944 рр.)**

